

09.12.2013. u 17.40h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25 saziva, kolege koji već radite čitav dan.

Otvaram sedmu šednicu drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2013. godini.

Po dogovoru imamo format jednog dnevnog reda, ali nas puno obaveza još zatrpava pa ćemo imati proširenja za taj dnevni red, ona izvjesna koja su prošla radna tijela i dobila podršku radnih tijela i ona koja nijesu, a na koja poslanici insistiraju da se dopuni dnevni red.

Takođe, imamo i Odluku Predsjednika Crne Gore da ne potpiše zakon koji ćemo uvrstiti u sedmu sjednicu, po automatizmu, jer je naša obaveza da se izjasnimo na prvoj narednoj sjednici, to je ova sjednica, tako da od onog dnevnog reda koji, iako je imao samo osam tačaka, imao je dosta agencijskih izvještaja, imamo još sigurno proširenje.

Ono što je sigurno proširenje, poštujući rad naših radnih tijela i napore koji se ulažu u radnim tijelima, naša praksa je da ono što prođe radna tijela ima i prohodnost prema plenumu, tako da sam uvrstio u dnevni red Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnom savjetu, koji je prošao nadležno radno tijelo i Zakonodavni odbor i dobio većinu na oba tijela; nadležno radno tijelo i Zakonodavni odbor i dobio većinu na oba tijela; Predlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika, koji je takođe prošao nadležno radno tijelo i Zakonodavni odbor sa većinom koja je potrebna, kao i Zakon o zaštiti lica i imovine koji je takođe prošao radna tijela; Predlog zakona o izmjeni Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju, to je kolege Gošovića i Jonice i Damjanovića, takođe je prošao radna tijela i na dnevnom je redu. Nema potrebe da ga obrazlažete, ali je po drugom osnovu ušao, nije ušao po zahtjevu opozicije nego po zahtjevu što je prošao radna tijela, dobio je podršku. Znači oba vaša zakona će biti na dnevnom redu. O tome će se glasati.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o perezima na premije osiguranja, koji je takođe dobio podršku na radnim tijelima, radna tijela su postala prohodna. To je ono što ja imam pred sobom.

Imamo jedan zahtjev opozicije, a to je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore koji je podnio poslanik Goran Danilović, ali nije prošao radna tijela, ali imamo li veći predlog opozicije koji je na dnevnom redu.

Od koga ćemo čuti obrazloženje, kolega Daniloviću, ali do tada ćemo razjasniti da li ima podršku radnih tijela ili nema.

Samo trenutak, kolega.

Imamo još sedam predloga za proširenje dnevnog reda, a koji nijesu dobili podršku.

Poslanika Radulovića - Igre na sreću, samo ću kraće verzije da vam dam, pa će ići.

Porez na dobit pravnih lica, kolege Medojevića;

Kolega Martinović - Predlog zakona o Prijestonici;

Kolega Gošović - Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju;

Kolega Banović - Zakon o strancima;

Kolega Milić, Damjanović i Kaluđerović - Informacija o poslovanju KAP-a, Rudnika boksita, zaključaka Skupštine od 30. aprila 2013. godine.

Ovih prvih pet zakona, po mojoj informaciji su nesporno prošli i nadležno radno tijelo i Zakonodavni odbor, većina. Znači većinom, što će reći da postoji saglasnost i kluba poslanika iz vladine koalicije, i to po automatizmu se uvrštava u dnevni red, ako nam nije preopterećen dnevni red, a ovo ostalo ćemo glasati.

Pošto već ima zahtjev iz opozicije, generalni sekretare, koji je već na dnevnom redu, to je SNP-a, izgleda da nema, da onaj vaš zahtjev ... nije na dnevnom redu, i to se dešava. Ne, nema ga trenutno na dnevnom redu, a biće uvršten.

Da čujemo kolegu Danilovića, pa ćemo onda razjasniti da li će ići automatizam ili glasanje. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege, uvaženi građani,

Predsjedniče, obećali smo vam svojevremeno da ćemo predložiti izmjene i dopune Zakona o teritorijalnoj organizaciji, kako nam se ne bi ponovio slučaj, slučajevi, kako god želite, Petnjica Berane.

Vi u međuvremenu, možda i danas, pokušavate da ispravite ono što bismo mi trajno da riješimo na nivou zakona i zbog toga mi uz dužno repsektovanje stava pojedinih poslaničkih klubova, nije jasno da ste bili uzdržani na Odboru da ne date prohodnost našoj namjeri da se izbori u novoformiranoj opštini, moraju održati istovremeno i u opštini koja je napuštena.

Šta imamo sada u Beranama, uvaženi građani. Molim vas sve kolege poslanici da o ovome razmislite, šta imamo danas. Imate ljude koji su odbornici u dvije opštine. I kako ćete to da riješite? Tako što skraćujete mandat staroj opštini da biste ušli u prevremene izbore.

A šta mi predlažemo? Mi predlažemo da se to više nikada ne dogodi nego da moraju biti izbori istovremeno, i to je jedino pošteno, to je na nivou ustavnih načela i osnovnog demokratskog načela bez kojeg naš ustav ne bi bio demokratski. A to je jedan čovjek, jedan glas.

Vi znate, uvažena gospodo, da nijeste imali pravo da prihvatite odborničke mandate i opet ste prekršili Ustav, ali ja na žalost, u Crnoj Gori, pred ovim Ustavnim sudom, ne mogu da dokažem neustavnost. Nije mogao odbornik iz Berana biti kandidat za odbornika u Petnjici. Pa sada imamo situaciju da je izabran za odbornika u Petnjici, to je kao da ja budem izabran za poslanika u dvije funkcije. Ne može, ili na dvije liste, ne može. To ćete da rješavate tako što kažete da biste zaštitili Ustav, mi sad moramo da raspisemo izbore u Beranama. Vi ste tamo ustav zgazili pa zgazili.

Ja vas molim, da vam se ne ponovi situacija u Podgorici, da neko prvo organizuje izbore u Tuzima ili Zeti, a onda da se sjeti nakon dva mjeseca da organizuje vanredne izbore u ostatku Podgorice, da zakonski ovo riješimo. Naše rješenje je vrlo principijelno, nema nikakvih skrivalica u njemu, nema ničega što treba da podvali, prosto, principijelno i jednostavno. Kad dobijete izbore u novoj opštini, samim tim se izdvaja značajna grupacija ljudi, samim tim moramo da smanjimo broj odbornika u staroj opštini zbog toga što se preko određenog broja, na određeni broj stanovnika dobija odbornik više, u ovom slučaju negdje mora biti odbornik manje. Sve ovo govorim, i ja vas još jedanput, kolegijalno, molim da ovo prođe u dnevni red, makar da raspravljamo o njemu.

Ne znam zašto ste ga na Odboru stopirali da ne uđe u dnevni red. Time mi dajete za pravo kad kažem da Petnjica nije bila zbog petnjičana niti zbog Berana, nego sve ovo radite zbog Podgorice. I ovo treba da čuje javnost, i da čuje opozicija u Crnoj Gori, ovo nam spremaju isto u Podgorici. Da li ćete to da dozvolite, vi svi koji u Podgorici trpите nepravdu, izvolite pa vidite. Naše rješenje je pravično, molim vas da uđe u dnevni red, molim vas da uđe u dnevni red, a do tada razmislite da li ćete da mu date podršku na plenarnoj raspravi. Hvala najljepše.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Predlozi opozicije koji su u opticaju za dnevni red:

Predlog zakona o izmjeni, ne nego samo da završim proceduralni dio, pa ćemo te dobiti, ako treba.

Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kolege Gošovića, Jonice i Damjanovića; Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na premije osiguranja, kolege Damjanovića. I imamo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore koji je podnio poslanik Goran Danilović, u ime kluba Demokratskog fronta.

Znači, imamo tri predloga opozicije. Dva su, hvala vam na statusu, da mogu biti u dnevni red, ali zatrpavamo dnevni red, to je problem koji imamo, a treći nije u prvom statusu da može biti na dnevnom redu, ali može biti predlog opozicije za proširenje dnevnog reda. I tu nastaje sada dilema koji je jedinstveni predlog opozicije za dnevni red. Da li je to predlog kolege Damjanovića, ili su to predlozi kolega iz SNP-a, jer prošlu sjednicu, šestu sjednicu je bio predlog kolege SNP-a, još je otvorena, ovo je sedma sjednica. Da li ide predlog kolege Danilovića ili ide

predlog nekih od kolega SNP-a, po automatizmu u dnevni red.

Da pitam prije glasanja šta možemo riješiti, da se držimo osnovnog principa o pravu opozicije da bude u dnevni red.

Možemo da riješimo i drugačije. Moj je predlog da budu dva iz opozicije i da tako riješimo. Možemo tako.

Izvolite kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Mislim da to znate. Bio sam u dvije posjete, obje u skladu sa Poslovniku, jedna ..., jedna Berlinu i samo iz tog razloga ja nijesam uspio onako kako to uvijek radim, da izlobiram, ja mislim da je to potpuno legitimno da ovaj predlog o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore bude jedinstven predlog opozicije, zbog toga što smo prošli put kolega Radulović i ja prihvatili da uz naš predlog ide i predlog SNP-a.

Ovdje je moja molba, ako vi cijenite da je ovo zajednički korisno da ipak,uz moje izvinjenje što nijesam uspio, zbog ove spriječenosti u minulih 10 dana, da zamolim od vas podršku da ovo uđe po automatizmu u dnevni red, da ipak se složimo da damo ovome prioritet, mislim da nam je zajednički interes, a ako vi insistirate ja u svakom slučaju onda tražim da se plenum, bez obzira na onaj neriješen odnos, kolega Radunović je to na Odboru branio u ime našeg kluba četiri - četiri, da se ovdje provjeri, jer prosto smatram da ipak ima ustavni osnov i da je to dovoljno da ga pustite da uđe u proceduru, pa ajte onda u međuvremenu da se ubjeđujemo jesmo li mi u pravu ili ne. Ajte da ne uđe u dnevni red, to govori samo o tome da smo spremni, valjda da doživimo ovaj šok još jedanput, iako nam je pred očima bilo sve, iako smo mi išli sa ustavnom žalbom, iako se Sud oglasio neustavnim, pa očigledno mi moramo u međuvremenu stvar da završimo na zakonskom nivou, da više ne bi bilo nijesu nadležni.

Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Može, kako ne, izvolite kolega Rastoder.

RIFAT RASTODER:

Samo da pojasnim, Odbor nije spriječio nikakav predlog zakona, ... vaš predlog zakona da ne uđe u dnevni red. Odbor je čak mimo neke uobičajene prakse, iako predlagač, formalni predlagač nije bio tu, mi smo ipak raspravljali taj predlog zakona i glasanje je bilo, nije imao dovoljnu većinu. Što se nas tiče, koji smo glasali, ja ... koleginica, glasali smo uzdržani, bili smo uzdržani.

Objasnili smo, dva su amandmana. Prvi amandman je moram reći za naše pojmove malo konfuzan, neprecizan, ne glasati subotom, ne znam kad i kojim danom, itd., nije, učinilo nam se formalno pravno korektan da bi moglo ići dalje.

Drugi amandman, čak smo rekli da ima osnova i da smo i ranije pričali da bi takav amandman valjalo ugraditi u Zakon o teritorijalnoj organizaciji.

Međutim, pošto smo nedavno imali konsultativno saslušanje upravo o toj problematici lokalnih samouprava, cijenili smo i rekli da bi možda dobro bilo zajedno, tu je najavljene su korekcije ovog zakona, da bi zajedno sa tim korekcijama valjalo ugraditi i ovu korekciju i onda smo cijenili, da možda nema potrebe parcijalno razgovarati o tome.

Samo još ovo da kažem, inače, glasanje, nikakvo glasanje ne zaustavlja proceduru i nije to uslov da bi nešto bilo u dnevnom redu. Uslov da nešto ne bude u dnevnom redu, prema našoj nekakvoj praksi i principima, jeste ako nije raspravljeno na Odboru. Ali, ako je raspravljeno, bilo da je negativno ili pozitivno, ono može da uđe u dnevni red ako dobije većinu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ako dobije većinu.

Kolega Miliću, izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Nesporno je da imamo razloga internoga zbog samoga zakona i zbog amandmana, čini mi se predlagani amandman vezano za teritorijalnu organizaciju da mi odustanemo da bude u dnevnom redu po automatizmu, o penzijskom i invalidskom osiguranju da uđe u ime opozicije ovaj zajednički predlog. Nadam se da će se i kolege iz Pozitivne složiti, a da se o našem zakonu glasa ovdje u Parlamentu da vidimo ko će biti protiv. Toliko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala na pomoći.
Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Poštovani predsjedniče,

Nakon promjene Poslovnika Skupštine, posljednje imali smo onu dobru praksu gdje smo na kolegijumu predsjednika Skupštine dogovarali koja je to opoziciona tačka koja će biti uvršćena u dnevni red po automatizmu. Ovaj put to nismo napravili i imamo problem. Imamo problem jer nije bilo sjednice kolegijuma gdje smo o tome trabali da razgovaramo.

I drugi problem, radujem se da se u hodu rješava, usaglašavanju unutar opozicije koja tačka treba da ima prioritet. I to poštujem. Čuli smo sada izjašnjenje gospodina Milića, ali ima i dalje jedan problem.

Dakle, mi smo se na kolegijumu dogovorili, kazali smo da je to obaveza, da će to biti praksa, da obavezno jedna opoziciona tačka ide po automatizmu u dnevni red Skupštine Crne Gore. Nismo zatvorili mogućnost da bude više tačaka, ali bi to podrazumijevalo raspravu one koje nije bilo, a to je ... Zbog toga ja predlažem da uvažavajući ovaj dogovor koji se sada postiže na javnoj sceni unutar opozicije, da bude to ta tačka koja će ići po automatizmu, a ostale, opozicioni predlozi, znam da i oni imaju svoj, rekao bih svoju potrebu. Za neke znam da imaju neki korigovani modelima i određene, jako dobre strane, ali ajde da sačekamo. Da sačekamo neku sljedeću sjednicu, ako ćemo da ostanemo dosljedni našim dogovorima koje smo imali na kolegijumu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.
Kolega Popoviću, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, ja sam podnio predlog za ... da se uvrsti u dnevni red Predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore, nisam čuo da ste nabrojali, ne znam da li je slučajan previd. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam na pomoći.
Izvolite kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Samo kratko,

I mi podržavamo da se ove dvije tačke, koje su predložene u ime opozicije, nađu na dnevnom redu, tako da damo i naš doprinos da ne bude zabune da je i Pozitivna saglasna sa dopunom od strane opozicije.

Takođe da kažem da na kolegijum jeste praksa bila da jedna tačka usaglašena, znači po pitanju iz redova opozicije, ide pod obavezno na svaku sjednicu, ali niko nije sprečavao, niti ko pravi problem, naravno ako postoji dobra volja, da budu i dvije ili tri. Tako da nije to definisano da jedna tačka i ne može više, nego jednostavno jedna je obavezna. Naravno, ako postoji volja

sa strane opozicije, postoji, evo da vidimo da li je vlast spremna da prihvati obadvije tačke da budu dopuna dnevnog reda. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Mogu li oko direktnog ulaska u dnevni red?

Znači nesporno je to, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore koji su podnijeli kolega Danilović, u ime kluba Demokratskog fronta.

Ja sam rekao, a dozvoličete mi da, pošto su prošle već radno tijelo, dvije tačke SNP-a, da bar jednu direktno uvrstimo, a za drugu ćemo glasati.

Mislim da je to fer predlog.

Koja je vaša preferencija SNP?

Penzijsko osiguranje. U redu.

A o porezu ... ćemo glasati. Obratno.

U redu. Poslovnik govori najmanje jedna. Prema tome, možemo napraviti novogodišnji izuzetak pa biti dvije.

Kažem, Poslovnik govori najmanje jedna, može biti izuzetak novogodišnji pa da bude dvije.

Idemo dalje. Glasamo sada o ostalim tačkama koji su predlog za proširenje.

Evo da odmah glasamo o Predlogu zakona o izmjeni Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju, koji su podnijeli kolege iz SNP-a.

Ko želi obrazloženje?

Kolega Gošoviću, izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

U suštini ne neka posebna potreba, jer sam nekoliko puta u ovom parlamentu obrazlagao potrebu da se Predlog tog zakona uvrsti u dnevni red. Riječ je o Predlogu zakona kojeg smo odnijeli još u julu ove godine. Nijesu urodili naponi da se uvrsti u dnevni red, a imalo je smisla i njegovo donošenje jer u suštini predstavlja odmrzavanje, da tako kažem, penzija u 2013. godini, sada kada smo zašli u decembar, to je, sem retroaktivne primjene koja po Ustavu može da uslijedi, veoma je veoma teško primjenjivo.

Obrazloženje postoji zaista i veoma je opravdano jer kada smo krajem decembra 2012. godine donosili Zakon kojim je utvrđeno da se penzije neće uskladjivati u skladu sa Zakonom u 2013. godini, ova Skupština je donijela Zaključak da će, ukoliko u prvom polugodištu dodje do rasta prihoda u Budžetu u odnosu na planirana sredstva, Vlada preduzeti mjere koje će imati za posljedicu određena socijalna davanja. Takođe mišljenje ministra finansija da ukoliko dodje do povećanja PDV da će Vlada razmotriti mogućnost da dodje do odmrzavanja penzija, imamo ostvareni rast prihoda u odnosu na budžetom određena primanja od nekih 100 mil. to nije ispoštovano, kada je u pitanju zaključak koji se odnosio na penzionere.

Na kraju, sada smo došli u jednu situaciju da će to imati ove negativne posljedice po penzionere, prvo da im se penzije neće povećati već od januara 2012. godine kada je vršeno posljednje uskladjivanje penzija u skladu sa Zakonom i da će ih tako niska osnovica dočekati početkom 2014. godine.

To su razlozi koji su imali puno opravdanje za podnošenje našeg Predloga zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, gospodine Gošoviću.

Glasamo Vaš Predlog.

Glasalo je 73 poslanika, 33 za, 5 protiv, 35 uzdržanih. Konstatujem da Predlog nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na predlog poslanika Radulovića.

Podnio je predlog da se na dnevni red uvrsti Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o igrama na sreću.

Izvolite, kolega Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ:

Po hitnom postupku, uvažene kolege. Zašto?

Zato što sam u drugom dijelu predsjedavao Dječijem parlamentom i osjećao se kao čovjek krajnje neprijatno.

Đeca i profesori su otvoreno rekli da "boluju od zavisnosti alkohola, droge i kocke" i da su siromašni. Preuzeo sam obavezu da u ime ovog starijeg kolege Parlamenta učinim nešto što je uloga ovog zakonodavnog doma, da ono što je zavisnost o kocki spriječimo u toj zakonskoj proceduri i predložio sam izmjenju i dopunu Zakona o igrama na sreću da isti tretman, kao što ima tretman u kazinima i automatima imaju i kladionice. Znači, i djeca ili odrasli, ili u doba ispod 18 godina ne mogu da se kockaju i da onaj koji organizuje to mora da to utvrdi sa ličnom kartom. Ukoliko se napravi taj prekršaj da bude isti prekršaj kao i kod kazina i kod automata. Kolege, kao roditelj i bogu se nadam i neki djed vas molim, svi zajedno, konsenzusom, da ovo usvojimo. Ukoliko nemamo vremena za ovo zasijedanja neka to bude ono drugo. Ali, vas molim potpuni konsenzusom da usvojimo ovo da se ne brukamo i da spašavamo naše potomstvo, barem od ovog zla kojega smo mi sami napravili evo 20 godina dana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dobio sam signal od kolega da to već piše u zakonu, ali da provjerimo.

Izvolite, kako ne.

ZORAN JELIĆ:

Gospodine predsjedniče, dakle u postojećem Zakonu o igrama na sreću ova norma je implementirana, ovako kako je to potpredsjednik saopštio, tako da čisto iz formalnih razloga ne možemo prihvatiti. Dakle, to postoji u postojećem zakon.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega, to što ste rekli nije tačno.

Znači, samo to važi za kazina i za automate, za kladionice ne važi, evo ono što je posljednje, ovdje fino piše u članu 73 tačka 12 da samo to važi u prostorijama gdje su kazina i automat klubovi a da to nijesu kladionice. Evo ga Zakon i provjerićemo oko svega toga.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Uvrštavanje u dnevni red ne znači da ćemo se o tome izjašnjavati, znači samo da provjere naše stručne službe pa ako bude tako biće uklonjeno sa dnevnog reda i nećemo razmatrati.

Mislim da je to fer predlog.

Možemo li tako?

Glasamo da se uvrsti u dnevni red, ipak ga moramo formalno glasati.

Izvolite, za, protiv, uzdržan. Hvala.

Glasalo je 69 poslanika 63 za, 1 protiv, 5 uzdržanih. Konstatujem da je ova tačka sastavni dio predloga dnevnog rada.

Poslanik Medojević je predložio da se na dnevni red uvrsti, ta riječ stavi je malo čudna, ali ako stoji u Poslovniku, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Izvolite, kolega Medojeviću.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Ja sam vidio Vladin Predlog izmjena i dopuna Zakona o porezu na dobit i Vlada traži jednu čudnu zakonsku normu. Onaj ko plati porez za dobit umanjije mu se porez. To je pokazatelj kako naša država funkcioniše i kako se odnosi prema toj veoma važnoj oblasti a to je naplata poreza na dobit. Imamo najnižu stopu u Evropi, a s druge strane prodali smo pogrešnim odlukama ove vlasti najprofitabilnija preduzeća i vi znate da je Pokret za promjene ranije sa Demokratskim frontom tražio da se malo ozbiljnije pozabavimo sa oporezivanjem dobiti korporacija, pravnih lica. Prvo stopu treba povećati sa 9 na 15%, drugo treba poresku osnovicu povećati da se onemogući vlasnicima privatnih kompanija da umanjuju poresku osnovicu tako što na troškove kompanija prebacuju svoje privatne troškove, svoja auta, vikendice, putovanja, ljetovanja, automobile. Tražimo da se poveća poreska osnovica tako što se takodje prikrivena dobit koja se vrlo često u tim kompanijama ostavlja kroz ugovore o menadžmentu, kroz ugovore o marketingu kroz ugovore o razvoju, gdje je samo iz telekomunikacionog sektora kolege za prošlu godinu 150 mil. eura je otišlo iz ove zemlje. Mi ovdje pričamo o porezu, o taksu euro po euro, a samo telekomunikacioni sektor godišnje 150 mil. iznese iz zemlje. Mislimo da porez na dobit treba povećati, da treba omogućiti stimulativne mjere, da oni koji ulože na sjever Crne Gore i koji investiciju koncentrišu na otvaranje novih radnih mjesta da im se taj porez smanji na nulu. i da napravimo jedan čitav mehanizam da stimulišemo razvoj a sa druge strane da spriječimo odliv kapitala iz zemlje. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ako me sjećanje služi, mi smo davali državnu pomoć onome koji je te godine iskazao dobit. Mislim da smo tu ušli u svjetski rariteti, nije to jedini, ali tu imamo dosta. Dali smo pomoć poslije dobiti, i tu smo rariteti, mislim, ali nije to jedini.

Izvolite, predlog kolege Medojevića na glasanje.

Moželi se glasati, jer i ja bih da glasam, ako je moguće? Očigledno mogu da glasam samo u OEBS-u, ovdje mi ne date da glasam. Uskraćujete mi pravo glasa, ali dobro.

Hvala vam. Ukupno 72, 34 za, 34 protiv, četiri uzdržana. Predlog nije dobio potrebnu većinu.

Poslanik Martinović, da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o Prijestonici. Izvolite, kolega Martinoviću.

JOVAN MARTINOVIĆ:

Uvažene kolege, radi se o zakonu koji je na Odboru za politički sistem dobio široku podršku i pozicije i opozicije. Radi se o zakonu koji će nakon usaglašavanja nacrta teksta koji je prvobitno dostavljen sa Ministarstvom finansija i amandmanima koji će se podnijeti, siguran sam dobiti široku podršku. Zbog toga, očekujem da ćemo ga kao takvog usvojiti kako bi počeo da važi 2014. godine. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Martinoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Izvinjavam se, ali samo gospodin Martinović nije dobro informisao plenum. Znači, nikakve široke podrške opozicije nije bilo, jer znam definitivno da smo mi iz Fronta bili ili protiv ili uzdržani, mislim protiv, i kolege iz SNP-a. Izvinjavam se, jedan kolega iz SNP-a je bio protiv i dvoje iz DF-a.

Prema tome, to nije široka podrška opozicije, molim vas, jer se stekao utisak da je bo konsenzus.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

To sa opisnim je teško, široko, usko pitanje, a glasamo o tome. Predlog kolege Martinovića, ko je da se uvrsti u dnevni red? Za, protiv, uzdržani? Izvolite. Nemojte obećavati čokolade više.

Hvala vam. Glasala su 72 poslanika, 53 za, osam protiv, 11 uzdržanih. Konstatujem da je i ovaj predlog uvršten u dnevni red.

Poslanik Gošović podnio je predlog da se na dnevni red uvrsti Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju i predložio da se zakon po skraćenom postupku. Izvolite, kolega.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Jednu od mjera agrarne politike utvrđene Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju predstavljaju socijalni transferi porodičnim poljoprivrednim domaćinstvima. Riječ je o staračkim naknadama kao vidu socijalnog transfera poljoprivrednim domaćinstvima.

Vlada je visinu staračke naknade utvrdila na iznos od 40 eura na mjesečnom nivou. Kriterijumi za ostvarivanje ovog prava su prilično strogi. Pravo na staračku naknadu obezbjeđuje se za jednog supružnika ukoliko žive na selu i bave se poljoprivredom, a nemaju nikakvih drugih primanja. To pravo mogu ostvariti muškarci koji su navršili 65 godina života i žene koje su navršile 60 godina života. Riječ je o kategoriji stanovništva koji su radni vijek proveli na selu, baveći se isključivo poljoprivredom, a nijesu ostvarili nikakva prava na novčana primanja, niti penziju, niti neko drugo primanje.

Podnošenje Predloga zakona ima za cilj koliko toliko poboljšanje materijalnog položaja staračkih domaćinstava koji danas održavaju u životu brojna udaljena sela kojima prijete napuštanje. Isto treba uraditi i zbog činjenice, ako se ima u vidu da su korisnici staračke naknade obveznici plaćanja doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje u iznosu od oko 12 eura na mjesečnom nivou. Dakle, ovih 40 eura moraju izdvojiti i 12 eura za zdravstveno osiguranje.

Podnesenim zakonom predlaže se da se iznos staračke naknade utvrdi u visini materijalnog obezbjeđenja koje saglasno Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti pripada pojedincu koji ne ostvaruje prihode, a koje materijalno obezbjeđenje sada iznosi 63,50 eura na mjesečnom nivou. To pravo, pravo na staračku naknadu od 40 eura na mjesečnom nivou prema podacima Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, u Crnoj Gori sada koristi 5.131 lice. U Podgorici to pravo koristi 424 lica, u Danilovgradu 96 lica, u Kolašinu je 196 korisnika tog prava, Cetinju 45, Nikšiću 252, u Plužinama 202, Šavniku 159 lica, u Bijelom polju 882 su korisnika tog prava, u Beranama 359, Mojkovcu 81 lice, Plavu 447 lica, Rožajama 140, Andrijevići 122 lica, u Pljevljima je 814 korisnika tog prava, Žabljaku 133, Budvi šest, Kotoru 15, Tivtu jedno lice, Herceg Novom 30, Baru 341 i Ulcinju 386 je korisnika tih prava.

Cilj koji želimo postići jeste da jednostavno povećanjem ove naknade povećamo koliko toliko kvalitet života ovih ljudi na selu. Nadam se da će ovi razlozi opredijeliti vas da Predlog ovog zakona uvrstimo u dnevni red, a da nakon toga u raspravi koja će uslijediti dođemo zajedno do najpovoljnijih optimalno mogućih rješenja kada je u pitanju ova staračka naknada i prava tih lica po tom osnovu. Mnogo je bitno da to uradimo sada, jer je i u toku postupak razmatranja budžeta Crne Gore za 2014. godinu, što paralelno treba posmatrati skupa sa tim zakonom. Toliko i hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, kolega Gošoviću.

Izvolite, kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Pažljivo sam slušao obrazloženje uvaženog poslanika Gošovića i proceduralno reaguje čovjek koji je taj projekat staračkih naknada definisao sa tadašnjim Ministarstvom poljoprivrede i već godinama ta jedna pravedna naknada se isplaćuje za značajan broj poljoprivrednih

proizvođača koji su cijeli svoj život živjeli na selu, bavili se poljoprivredom, sačuvali život na selu, a u međuvremenu nijesu dobili nikakva socijalna ili bilo kakva druga primanja.

Uvažavajući tu ideju i potrebu da se tako jedna plemenita ideja i u narednom periodu sačuva, da bude održiva, ali istovremeno da bude usaglašena sa budžetskim kapacitetima i da se napravi jedna optimalna ravnoteža između razvojne komponente u poljoprivrednom sektoru Crne Gore i ono što je jedna socijalna, ali i pravedna mjera, molim i predlažem da tu ideju zapamtimo i ... razgovor o budžetu, da se prosto danas o tome ne izjašnjavamo. U suprotnom, o jednoj dobroj ideji, o dobroj namjeri, Poslanički klub Demokratske partije socijalista neće biti protiv, ali će biti uzdržan.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Bio je miks suštine i procedure. Čuli ste kolegu. Ostajete li pri predlogu? Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Razmatranje Predloga ovog zakona, naravno ako ga uvrstimo u dnevni red, a očekujem da hoćemo, ni u kom vidu nije u suprotnosti sa onim što će značiti razmatranje Predloga budžeta Crne Gore za 2014. godinu. Jednostavno će taj postupak teći maltene u skoro istim vremenskim razmacima, jer ćemo mi Predlog budžeta razmatrati na odborima već narednih dana i Predlog ovog zakona, svakako, ukoliko ga uvrstimo u dnevni red. Prihvatanjem ovog predloga, eventualnim usvajanjem ovog zakona, stvorili smo pretpostavke da to možemo uraditi u budžetu, predvidjeti sredstva i u budžetu za 2014. godinu. Dakle, to je jedan proces koji prati i kada je u pitanju Predlog zakona, ovog zakona i Predlog zakona o budžetu, tako da zaista ne možemo odustati od ovog Predloga zakona, jer jednostavno možemo usaglasiti i jedno i drugo i doći do onog povećanja naknade koja će biti predviđena i Predlogom budžeta za 2014. godinu. Možemo usaglasiti te stavove u postupku razmatranja samog Predloga zakona. Toliko i hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Imam konpromisno rješenje. Mi ga možemo sad utvrditi, dnevni red, a spojiti bez obzira što je na različitim sjednicama raspravljanje kad bude o budžetu. Ostaviti ga da ga raspravljamo sa budžetom.

To može biti kompromis. Pa možemo ga ostaviti tada da se raspravlja, nije nikakav problem. Tehnika je koja pomaže suštini, to je uvijek potrebno uraditi.

Izvolite, stavljam na glasanje Predlog kolega iz SNP-a.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam kolege. Glasalo je 70 poslanika, za 41, protiv 29, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da je predlog sastavni dio dnevnog reda, a odradićemo ga ovako kako smo rekli zajedno sa budžetom, iako je na sedmoj sjednici.

Idemo na predlog kolege Banovića da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima. Mislim da je samo jedan član.

Izvolite, samo mikrofon kolega Banoviću.

BORISLAV BANOVIĆ:

Zahvljujem.

Dakle, moj predlog je da se uvrsti u dnevni red Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima. Radi se o predlogu koji je podnijela Vlada i o jednom amandmanu, o jednom roku.

Dakle, kao što je poznato iz tog predloga iz postojećeg zakona krajem godine, 31. ističe rok do kog su se trebala raseljena lica prijaviti da bi regulisala svoj status stranca sa stalnim nastanjenjem. Na žalost, i poslije trećeg produženja, mislim da je ovo treće produženje, treća godina kako taj rok produžujemo, veliki broj njih nije tu svoju zakonsku obavezu i pravo iskoristio, tako da i još jedan veliki broj njih nema regulisan status u skladu sa zakonom. I zbog

toga je Vlada predložila Ministarstvu unutrašnjih poslova, a ja sam smatrao da je jako bitno da to danas uvrstimo i riješimo u nekoliko narednih dana kako bi produžili rok još na godinu tim licima da u skladu sa zakonom riješe svoj status i zato vas pozivam da podržimo uvrštavanje u dnevni red ovog zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Produženje roka za prijavu.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika, 64 za, jedan protiv, i dva uzdržana, i ovo je uvršteno u dnevni red.

Idemo na predlog kolege Milića, Damjanovića, Kaluđerovića u raspravi oko KAP-a. Zaključci koji su bili povodom KAP-a.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem predsjedniče.

Dakle, ovo jeste formalno predlog tri poslanika koji pripadaju najjačoj opozicionoj partiji pojedinačno gledano, ali je ovo obaveza. Ovo je obaveza Parlamenta i, da vam pravo kažem, ne vidim potrebe da suštinski obrazlažem nešto što je član 9 zaključaka koje je ovaj Parlament usvojio, gdje se kaže da Vlada Crne Gore kao državni organ nadležan i odgovoran za vođenje ekonomske politike jednom u tri mjeseca obavještava Parlament Crne Gore o sprovođenju politike u KAP-u. Podsjetiću da je u međuvremenu 4. novembra Odbor za ekonomiju, finansije i budžet imao sjednicu posvećenu ovom izvještaju, da smo pripremili za Parlament 05. izvještaj koji je došao poslanicima i jednostavno su se stekli uslovi da shodno obavezi i zaključaka koje je ovaj Parlament donio dakle, tački 9, razmatramo informaciju. To možemo da radimo na nivou Odbora za budžet, međutim mislim da je svrsishodno da to radimo ovdje u plenumu, transparentno pred licem cijele javnosti, a naročito što je u kontekstu ove priče na novom izjašnjavanju Predlog zakona koji smo usvojili nedavno, i što teče tenderski postupak, odnosno postupak prodaje imovine Kombinata aluminijuma u stečajnom postupku. Tako da ne vidim problema da ispoštujemo našu obavezu, obavezu ovoga doma.

Dakle, formalno jeste potpisano od strane opozicionih poslanika, ali je ovo obaveza Parlamenta. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pogotovo oni koji su podržali te zaključke.

Kao što rekoh, okapasma 2013. o KAP-u.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam. Glasala su 73 poslanika, 39 za, 24 protiv, 10 uzdržanih. Konstatujem da je i ova tačka uvrštena u dnevni red.

Kolega Andrija Popović predložio je da se u dnevni red uvrsti Predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Radi se o legendarnom Prijedlogu odluke o izmjeni i dopuni Poslovnika. Tri puta je prošao odbore, dva puta je prošao plenum, na paradoksalan način dolazi treći put na plenum iako je dva puta već prošao plenum. Radi se o tome da državna himna se izvodi na početku konstitutivne sjednice Parlamenta, na početku na prvoj sjednici proljećnog i na prvoj sjednici jesenjeg zasijedanja Skupštine i da postoji ta obaveza, do sad je tradicionalno bilo da se zasijedanje prvog proljećnog i jesenjeg zasijedanja održava u našoj prijestonici Cetinju, da to od sada bude obaveza. To su te četiri stvari, ustvari četiri promjene. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Popoviću.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 40 za, 11, protiv, 18 uzdržanih, i ovo je postalo sastavni dio Predloga dnevnog reda.

E, sad sa svim ovim dopunama, što direktnim, što izglasanim, stavljam predložani dnevni red na glasanje. To je dopuna.

Izvolite, stavljam na glasanje cjeloviti dnevni red, dobićete ga u prečišćenom tekstu. Imamo novih 11 tačaka.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 60 za dnevni red, nije bilo protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da smo utvrdili ovaj dnevni red.

Imam jednu molbu da bi naš rad zajednički, a ispostavljanje je povjerenja i kredibilitnosti dogovora sa šeste sjednice, Odbor je predložio Odluku o razrješenju izabranog člana Odbora za turizam, kolege Nimanbegua, da bi kolega Nimanbegu izvršio transfer u Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, a zamjena je sa kolegom Šefikijom Murićem.

Možemo li to u jednom glasanju da završimo.

Ne, ovo je dogovor da bi se moglo sprovesti saslušanje na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu za Sudski savjet i Tužilački savjet.

Smatramo li ovo usvojenim? Hvala na pomoći kolege.

Šutra nastavljamo u 11h.

Može, neću završiti kolega Kaluđeroviću, - Aneks ugovora o dugoročnom zakupu zemljišta zaključeno između Vlade Crne Gore i konzorcijuma Northstar d.o.o Podgorica i Equest capital limited Yersy, to je prva.

To je šesta, a onda se vraćamo na sedmu Predlog zakona o otpisu kamata na poreske i carinske obaveze i Predlog zakona o dopuni Zakona na dobit preduzeća. To je sutra.

Izvolite, kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Gospodine predsjedniče, Vama se obraćam jer je proceduralna intervencija. Upravo smo usvojili dnevni red za narednu sjednicu, jer smo prekinuli prethodnu, i prva tačka tog dnevnog reda je ponovno glasanje o Predlogu zakona koji nam je predsjednik države vratio. Dakle, govori se o privatizaciji u rudarsko-metalurškom sektoru. Dakle, posvećen je Kombinat aluminijuma.

Ovdje smo da kažem, u punom sastavu, o tom Predlogu zakona ponovnom nema rasprave, dakle, samo je pitanje glasanja. Meni se čini da je racionalno da to učinimo, tim prije što ulazimo u zonu rizika da u ovom interegnumu između, nakon što nam je vraćen zakon se donesu neke odluke oko privatizacije Kombinata aluminijuma i onda ćemo biti u velikim problemima svi skupa. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dobio sam informaciju da klubovi nijesu kompletni za glasanje, a da u utorak ćemo biti kompletni. Koliko ja sad vidim, kolega Kaluđeroviću, fali opozicije koja je taj predlog izglasala, a potreban je 41 tako da je dogovor bio da kada bude glasanje svega, pa i toga, da to uradimo idući utorak. Inače, pogledao sam sudska vlast ne donosi odluku, nego stečajni upravnik koji nije sudska vlast.

Hvala vam, vidimo se sutra u 11h.

10.12.2013. u 14.40h

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Prelazimo na sljedeću tačku: **Predlog zakona o otpisu kamate na poreske i carinske obaveze.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su ministar finansija Radoje Žugić i vršilac dužnosti pomoćnika ministra Marina Perović.

Izvjestioci Odbora su Marta Šćepanović u ime Zakonodavnog odbora i Strahinja Bulajić u ime Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres. Pitam ministra Žugića želi li da iskoristi pravo na uvodnu riječ? Želi. Izvolite.

Izvinite, pošto ima interesovanja prije Vašeg uvodnog izlaganja.

Dakle, ova tačka i sljedeća, dogovor sa Kolegijuma, ukupna rasprava u trajanju od 3 sata, pojedinačno učešće u raspravi u trajanju od pet minuta.

Ukupno 3 sata, otprilike po sat i po.

Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Šturanoviću.

Uvaženi poslanici,

Osnovni razlog za donošenje Zakona o otpisu kamate na poreske i carinske obaveze je uvažavanje efekata ekonomske krize, koja je uzrokovana padom privrednih aktivnosti i smanjenjem naplate javnih prihoda, a što se posljedično odrazilo na povećanje budžetskog deficita nivoa javnog duga, ali i poreskog duga.

Evidentno je da se u strukturi poreskog duga preduzetnika i pravnih lica značajan iznos odnosi na kamatu zbog neblagovremeno plaćenog poreza, odnosno poreskih obaveza. Iznos duga po osnovu kamate za neblagovremeno izmirenje poreskih obaveza prema najnovijim podacima je 67 miliona eura.

Ovim zakonom se kao mjera podrške poreskim obveznicima sa problemima likvidnosti zbog poremećaja na tržištu i unutrašnjih slabosti, ali i uticaja ekonomske krize na globalnom nivou, predlaže otpis kamate na poreske i carinske dažbine koje su dospjele za plaćanje do 30. novembra tekuće godine. Prvobitni rok je bio mjesec dana kraći, ali smo to na Odboru na predlog poslanika produžili u procesu trajanja, nadam se, donošenja ovog zakona za one poreske obveznike koji izmire svoje dospjele poreske obaveze u roku od 30 dana od dana stupanja ovog zakona na snagu.

Dospjelom poreskom obavezom smatraju se porezi, takse, doprinosi, naknade i druga novčana davanja koja razrezuje, kontroliše i naplaćuje Poreska uprava, dok se carinskom obavezom smatraju carinske naknade i druge dažbine u skladu sa zakonom koje naplaćuje, utvrđuje i kontroliše Uprava carina.

Pravo na otpis kamate mogu ostvariti i dužnici kojima je odloženo plaćanje poreskog duga, odnosno odobreno plaćanje u ratama u skladu sa posebnim propisima kao i za obaveze za čiju je naplatu pokrenut postupak prinudne naplate.

Predlogom ovog zakona propisan je postupak podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na otpis kamate i sadržina zahtjeva nadležnost organa za odlučivanje po zahtjevu u zavisnosti od vrste obaveza i rok za podnošenje navedenog zahtjeva. Zakonom je predviđena i mogućnost da nadležni organ lokalne samouprave može posebnim aktom utvrditi pravo na otpis kamate za dospjele poreske obaveze nastale po osnovu poreza koji uvodi jedinica lokalne samouprave na isti način kako je to propisano ovim zakonom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre Žugiću.

Prelazimo na prvi krug.

U ime poslanika Demokratske partije socijalista, kolega Jelić, do pet minuta.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre Žugiću, gospođu Perović,

Koji su osnovni razlozi za donošenje ovog Zakona o otpisu kamata na poreske i carinske obaveze? Prije svega se odnose na ublažavanje efekata ekonomske krize koja je uzrokovana smanjenjem javnih prihoda i povećavanjem budžetskog deficita sa jedne strane, i sa druge strane povećanje poreskog duga, kako je to u uvodnom izlaganju saopštio ministar finansija.

Potrebno je kao mjeru uvesti ovaj zakon radi smanjenja ukupnog poreskog duga koji iznosi, kao što smo čuli, oko 67 miliona eura. Ovim zakonom se omogućava poreskim obveznicima otpis kamate na poreske obaveze dospjele do 31. oktobra 2013. godine. Kada se, dakle, analizira poreski dug treba naglasiti da jedan značajan dio tog poreskog duga upravo se odnosi na kamatu, koja je obračunata zbog neblagovremenog plaćanja poreskih obaveza, i ona, kao što smo čuli, iznosi 67 miliona eura u ovom trenutku. Dakle, omogućiće se otpis kamata na poreske obaveze koje su dospjele do 31. oktobra 2013. godine. Na ovaj način poreski obveznici bi se trebali relaksirati u dijelu neplaćanja kamate na dospjeli dug.

Dakle, ko stiče pravo na otpis ovih kamata i carinskih obaveza? To su oni poreski obveznici koji bi uredno izmirili svoj dospjeli dio poreskih obaveza i na taj način bi se relaksirali i prevazišli bi teškoće u poslovanju tih privrednih subjekata, jer imamo dio privrednih subjekata kojima su blokirani žiro računi, koji imaju takozvano založno pravo, a na taj način kad bi se otpisale njihove kamate i platili ovaj dug, stvorile bi se mogućnosti da posluju redovno, da izmiruju svoje poreske obaveze u narednom vremenskom periodu.

Svakako, ovaj poreski dug je nanio dosta štete prvo budžetu, a zatim i čitavoj privredi, i na ovaj način se želi naplatiti glavnica poreskog duga koja je negdje oko 200 miliona, pa bih ovdje postavio pitanje ministru: Koliko procjenjujete, gospodine ministre, da biste sa ovim zakonom mogli da naplatite ovog poreskog duga, i podstredstvom kojih mehanizama, jesu li to samo mehanizmi koji su dati u zakonu ili postoje neki određeni drugi mehanizmi?

Svakako intencija ovog zakona jeste da se želi postići finansijsko ozdravljenje firmi otvaranjem novih radnih mjesta i imali bi efekte tako na čitavu ekonomiju Crne Gore.

Ono što bih želio da naglasim jeste da suštinski problem Crne Gore se nalazi, po meni, u bankarskom sektoru imajući u vidu jedan dio nekvalitetnih kredita koje je praktično nemoguće izmiriti. Tu smo imali takozvani najavljeni podgorički model i rješavanja navedenog modela, o čemu je gospodin ministar pričao na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet. Želim da naglasim da depoziti pravnih i fizičkih lica u ovom trenutku u bankama u Crnoj Gori iznose oko 2 milijarde i 100 miliona, ali je problem što ti depoziti nijesu u funkciji razvoja privrede i otvaranja novih radnih mjesta. Još uvijek su kamate na te kredite koji se daju građanima i privredi dosta visoke, a ročnost tih kredita dosta kratka, tako da građani i privredni subjekti, poslodavci, nijesu stimulisani da uzimaju kredite po takvim uslovima.

Takođe smatramo da država treba da da i određen napor što se tiče faktoringa, to jeste otkupa potraživanja koji sada trenutno postoji u portfoliju Investiciono-razvojnog fonda, jer smatramo da bi sa tim mehanizmom mogla da se poveća likvidnost i kreditna sposobnost subjekata.

U članu 7 ovog Predloga zakona stoji da nadležni organ, organ lokalne samouprave može u skladu sa ovim zakonom propisati pravo na otpis kamate za dospjele poreske obaveze nastale po osnovu lokalnih poreza, taksu i naknada koji vodi lokalna samouprava. Smatram da bi trebale sve lokalne samouprave ... i da to bude obavezujuće za sve opštine, jer ovako kako ja to čitam, može a i ne mora. Takođe, ono što je bitno jeste možda i razmišljati da ovaj model ovakvog otpisa kamata bi trebalo da slijede banke u Crnoj Gori kroz ponudu otpisa kamata za svoje klijente kako bi prije svega lakše naplatili postojeća potraživanja i na taj način skinuli jednu blokadu koja je sada u njihovom radu, a na taj način bi se stvarali uslovi za kvalitetnije poslovanje privrednih subjekata.

Ono što još želim da naglasim jeste da je Odbor za ekonomiju i budžet predložio Skupštini da prihvati Prijedlog zakona o otpisu kamata na poreske i carinske obaveze. Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Jeliću.

U ime Kluba poslanika Demokratskog fronta kolega Medojević.

Izvolite, do pet minuta.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Ministre, mi smo imali ranije ovu raspravu. Dakle, razumijemo razloge, shvatamo da je nužda takva, ali ne razumijemo poteze. Ako treba da se država obračuna sa onima koji prave poreske utaje, koji prave određenu štetu državi, onda treba da pođemo od ovoga spiska koji je objavila Poreska uprava. Još jednom čestitke za to što ste uradili na zahtjev Odbora za ekonomiju i finansije i konačno smo došli do činjenice koju ja Vama sada želim da kažem, da ne možemo tretirati sve jednako.

Prvo, imaju firme koje su plaćale poreze, onda ili njima da vratimo dio koji su možda u njihovom obračunatom porezu platili za kamatu, neke firme su platile i kamatu, i poreski dug. Ne možemo nekima opraštati kamatu, a posebno, gospodine ministre, molim sada eksplicitan odgovor, zašto Poreska uprava nije pokrenula pitanje obuhvata poreske osnovice i za novac koji crnogorski tajkuni ili tajfuni imaju na privatnim računima u inostranstvu.

Gospodine ministre, znate to je trend u Njemačkoj, znate za spor Njemačke i Švajcarske, znate šta je njemačka država uradila, njihov ministar finansija, budite takav ministar finansija. Tražite od Švajcarske podatke, od Luksemburga, od Lihtenštajna, od Kipra, koji crnogorski državljani imaju privatne račune u inostranstvu, pa makar to bio i predsjednik vaše stranke ili njegov brat. Ne može ovako više da se radi.

Dakle, kako može Elektroprivreda da duguje 19 miliona eura za doprinose i lična primanja? Pogledajte spisak najvećih dužnika - Elektroprivreda Crne Gore, Rudnik uglja Pljevlja, "Radoje Dakić". Zamislite, "Radoje Dakić" kome više nema ni table tamo, on se vodi kao aktivan. Kako je "Radoje Dakić" aktivna firma, ljudi? Aktivan je za izbore DPS-a i za vaše manipulacije i trgovine s tim ljudima. Kako može da bude firma aktivna, bre? Rudnici boksita Nikšić šest miliona eura, Elektroprivreda duguje 19 miliona eura, Rudnik uglja 13 miliona, "Radoje Dakić" osam miliona, mrtva firma. Rudnici boksita šest miliona, Opština Budva pet miliona, Duvanski kombinat pet miliona, Željezara Nikšić četiri miliona, Skupština opštine Berane tri miliona, Pantomarket 2,5 miliona, Javno preduzeće Komunalne djelatnosti u Baru 2,5 miliona, Opština Kolašin 2,5 miliona, Zavod za izgradnju Bara, AD Pobjeda 2,5 miliona.

Koga ja ovdje čitam? Sve firme koje su u vlasništvu Demokratske partije socijalista. Nemojte to više da radite. Ko je Pantomarketu omogućio da uzme 150 miliona eura, a da sad ide u stečaj? Svetozar Marović. Svetozar Marović, to je firma Svetozara Marovića. Evo, zapišite. Zapišite, slobodno. Iz Službe državne bezbjednosti. Provjerite račune u inostranstvu i uzmite taj novac. Kakva Vektra, pogledajte Vektru koliko se puta pojavljuje. Te Vektra kompanija Jakić, Boka, pa ko može da toleriše ovolike dugove, a čovjek znamo da ima račun u inostranstvu. Dajte, obuhvatite poreskim prijavama, imate to pravo po Zakonu o poreskoj administraciji. Imate pravo, izvolite, obratite se ministrima ovih zemalja, tražite poresku istragu i tražite gdje su pare, šest i kusur milijardi iz Crne Gore koje su nelegalno iznešene. Kad zaplijenite te pare, onda možemo da pričamo o ovakvim aktivnostima. Nemojte da firme tajkuna koje su opljačkale državu Crnu Goru, mi im sada opraštamo kamate. Pa oni, bre, treba da su u zatvoru, svi do jednoga. Šta je Zavala invest? Kako ne, naš kolega je odgovoran za Zavalu invest. Nije, nego je Svetozar Marović odgovoran za Zavalu invest. Ali, Svetozar Marović je potpredsjednik vaše stranke, pa se sa predsjednikom vaše stranke dogovorio da se ne diraju, jer je nezgodan svjedok, jer je nezgodan svjedok i zna dosta.

Zato mislimo da je, ministre, vrijeme da pređete u političke grupacije koje su iskreno za podršku crnogorske privrede i iskreno za rješenje ekonomske krize, a ne da sebe dovodite u poziciju da čuvate tajkune crnogorske koji su opljačkali Crnu Goru. Gospodine ministre, samo jedno pitanje - je li moralno, je li pravedno da opraštamo ovim ljudima kamate, a oni žene svoju djecu i udaju svoju djecu sa svadbama koje koštaju pola miliona eura? Odakle im te pare? Odakle taj novac? Znači, dajte da se konačno vratimo državnim interesima. Neko je opljačkao ovu Crnu Goru. Drago mi je i veoma sam ponosan što na ovom spisku nema nijedne opštine u kojoj opozicija vlada. Molim lijepo. Ovdje nema, što znači da se može i pošteno raditi i korektno. Poteškoće su svugdje, svi imamo teškoće da izmirimo svoje obaveze i nije lako. Duguje se nekome, neko duguje, to razumijem, ali da neko krade zemlju, da iznosi novac napolje, a da onda traži podgorički model, a da svaki novi auto, novi mercedes, novi audi završi u njihovoj porodici. A vidjećemo, kad dođe priča o Svetom Stefanu, toga ministra potpisivača, to sam vam rekao, koji bježi iz Skupštine. Kako vaša deca žive, a kako njegovo dijete živi.

I Vama, kolega Jeliću, šta Vi vozite, a šta vozi dijete ministra potpisivača? Pa ga Vi branite ovdje.

I Vama, kolega Sekuliću, pa Vi branite, pošteno ste radili svoj posao, o onaj što je došao iza Vas, milione ima. Pa ga Vi branite, slobodno.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Medojeviću.

Imate pravo, kolega Jeliću, izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Mislim da je narušena procedura u skladu sa članom 98 Poslovnika. Poslanik Medojević ... na neki način u diskusiji, osim toga govorio je negativno o ljudima koji nijesu prisutni u Parlamentu i koji ne mogu da se odbrane.

Osim toga, gospodine Medojeviću, mene pominjete u nekom negativnom kontekstu. Molim vas, molim vas. Dakle, dovodite mene sa nekim tamo vašim insinucijama u vezi nekih kriminalnih radnji, ja Vam to ne dozvoljavam. Molim vas, molim vas.

Dakle, nijeste, gospodine potpredsjedniče, upozorili gospodina Medojevića, a to ste trebali da uradite u skladu sa ovim Poslovnikom i da ga upozorite na ovakva izlaganja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Jeliću.

Kolega Medojeviću, molim vas.

Znači, ovako, kolege. Član 98, imali ste i nijeste imali pravo, ali ste imali pravo, član 101 koji je rigidniji.

Kolega Jeliću, razumio sam da je kolega Medojević Vas u pozitivnom smislu pomenuo i kolegu Sekulića. Ali, u negativnom smislu je pomenuo vašeg potpredsjednika partije gospodina Marovića i u ime toga ste mogli da imate repliku, a u vezi Vas samo ste mogli da kažete, tačno gospodine Medojeviću, ja sam pošten čovjek i dobar čovjek kao što kažete.

Znači, gospodine Jeliću, možete u vezi negativne konotacije koja je napravljena u odnosu na potpredsjednika vaše partije.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Dakle, imamo dobru praksu da ne pominjemo u negativnom kontekstu ljude koji nijesu u ovom Parlamentu, jer ne dozvoljavamo tim osobama ili uskraćujemo im mogućnost da se odbrane. Dakle, Vi nijeste reagovali, ili nijeste reagovali kad se to desilo, a što se tiče gospodina Medojevića, ne treba mene gospodin Medojević da hvali, ja vam to ne tražim, gospodine Medojeviću, i zamoliću Vas ubuduće da me oslobodite od takvih Vaših hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

U redu, to je Vaše pravo, gospodine Jeliću, ali mi Crnogorci volimo kad nas neko hvali, pa i suprotno.

U ime Kluba poslanika SNP-a kolega Damjanović.

Ministre, poslije prvog kruga ćete imati pravo da odgovorite, da doprinesemo kvalitetu, sadržajnosti i dinamici.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Ministre Žugiću, izlaganje radi objektivnog informisanja javnosti, jer su se ovdje čule pogrešne činjenice, odnosno neistine. Nije Odbor za ekonomiju, finansije i budžet učinio da poreski dug postane javan. To je zasluga Kluba poslanika Socijalističke narodne partije Crne Gore intervencijom na Zakon o poreskoj administraciji. I da ništa nijesmo uradili u ovom Parlamentu svih ovih godina, samo to je dovoljno, jer smo prvi put u istoriji Crne Gore konačno uspjeli da natjeramo Vladu, mi u SNP-u, da objavi listu poreskih dužnika. A prvi smo otvorili priču o prihodnoj strani budžeta, o reformi poreskog sistema u Crnoj Gori i evo, pokušavamo dakle, da tu priču držimo u fokusu i nastavljamo dalje.

Nastavljamo dalje dok ne dovedemo poreski sistem u Crnoj Gori onakav kakav treba da bude, dakle, i pravedan i efikasan, i onakav kakav treba jednoj državi socijalne pravde malom društvu kao što je Crna Gora. Svakako otvoren i fleksibilan, ali svakako sa mehanizmima zaštite i mehanizmima koji će omogućiti da u ovoj državi više plaća onaj koji ima više prihoda i više imovine, a o tome vodimo konstantnu polemiku, odnosno dijalog sa vama.

U odnosu na Predlog zakona o otpisu kamate na poreske i carinske obaveze, takođe da obavijestim javnost zbog objektivnog informisanja da na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet niko nije bio protiv ovog Predloga zakona. Dakle, ni vlast ni opozicija, a svi su bili na sjednici. Prema tome, možemo da govorimo i ja sam vam rekao da će moj konačan stav zavistiti od konačnog rješenja o ovom Predlogu zakona, pogotovu onih djelova koji se tiču transparentnosti. I ovaj Predlog zakona je usmjeren prema poreskim dužnicima, i onim malim i onim sitnim kojih je sijaset, to su mala i srednja preduzeća, to su dakle, hiljade i stotine i hiljade onih preduzetnika koji imaju problem što im je neko sa nekim zateznim kamatama i kamatama zbog objektivnih teškoća u plaćanju onemogućio dake, da normalno posluju. I ovo je šansa prije svega, malim preduzetnicima da se rasterete, jer 25% poreskoga duga jeste kamata, 75% otprilike ako ja to dobro sabiram, a čini mi se da sabiram, jeste osnovni dug. I daj Bože da mi možemo da govorimo o tome da ćemo naplatiti preko 200 miliona ili 75% duga, a da će svi prihvatiti ovo. Mislim da neće. Prije svega da neće ovi veliki poreski dužnici koji nemaju novca. Među njima ima firmi i fizičkih lica koji su u objektivnim teškoćama, pritisle ih banke s druge strane i tako dalje. Ima firmi i lica koja ne bi trebala da se nađu na ovom spisku i o njima će da vode računa posebni organi, istražni organi. Kad SNP bude u situaciju da vrši vlast i odgovara za sudbinu ove države, budite uvjereni ministre finansija da ćemo i kroz izmijenjeni Zakon o kapitalnim i tekućim poslovima s inostranstvom i kroz, razmjenom podataka i da kažem, pomoću pravnih stvari sa drugim državama, svakako doći do imena i računa ljudi koji su eventualno iznijeli kapital iz ove države. Ali, smo ubijeđeni da toga kapitala ima dosta i u državi i u sefovima banaka. Ne onaj dio koji je na računima ili depozitima, nego u sefovima banaka i u kućama. I taj kapital treba da se stavi u funkciju, milom svakako. Nikoga ne možemo da silimo, ali možemo da damo šansu da taj kapital bude u funkciji razvoja cjelokupnog društva, a ne jednog malog broja pojedinaca. Znači i sami da je jedan od osnovnih principa i Ustava načelo, čini mi se jedine partije u ovom Parlamentu, SNP-a, upravo ta socijalna pravda i borba za solidarnost i jednakost među građanima.

No, da ostavimo i taj dio načelne rasprave. Rekao sam vam da nekoliko normi ovdje moramo da dobro preispitamo, prije svega ovu normu jer vidim da vam je Ustvni odbor već promijenio. Ne 31. oktobra nego 30. novembra kao krajnji rok. Sada već možemo da govorimo o horizontu, kraj godine 31. decembar. I negdje primjenu zakona da vežemo za kraj godine, početak nove budžetske godine da damo možda januar mjesec kao tih 30 dana do kraja januara, da vidimo šta možemo da imamo i ko će to da jednostavno pristupi definisanju ovakvoga modela.

Javna objava kao što vas je SNP negdje natjerao da objavite poreske dužnike, da se naravno objave i svi oni koji će iskoristiti ovo pravo iz ovoga zakona. To je takođe, veoma bitna činjenica.

Takođe, u odnosu na lokalne samouprave da vidimo da li da ostavljamo normu da nadležni organ lokalne samouprave može da primijeni ovaj zakon. Pa onda ja bih dodao uz saglasnost državnog organa za poslove finansija, ne zbog centralizacije zbog odnosa koje imate sa lokalnim samoupravama. Ili ćemo da kažemo da će nadležni organ lokalne samouprave primijeniti ovaj zakon obavezno. Mislim da je to norma koja je teška, ali ova prva norma svakako traži vašu saglasnost, odnosno saglasnost Ministarstva finansija. Da vidimo da li oslobađa porez. Dozvolite mi pola minuta, da li oslobađa poreza neka lokalna samouprava tamo nekoga, a ovamo duguje državnom budžetu po tom istom porezu. To je neprihvatljivo. Mislim da se tu slažemo da ne može država, da ne može opština dužnik po porezima i doprinosima oslobađati nekoga drugoga upravo od tih poreza i doprinosa. I negdje, da i tu priču ovdje otpočnemo.

Počeo sam prvi, još prije tri godine kada sam čuo da Svjetska banka radi projekat definisanja loših kredita, da ukazujem da svako rješenje koje se traži mora biti na dobrovoljnoj bazi. A rješenje o tome da rješavamo loše kredite time što ćemo omogućavati odlaganje obaveza poreskih, a tamo se neke kamate kupe na te poreze nije dobro, vrtjećemo se u krug, i to, ministre, da imamo kao činjenicu.

I na kraju, uz zahvalnost potpredsjedniče, da još jednom apelujem ono što je bio ključni stav Socijalističke narodne partije Crne Gore. Mislim da će kolega Milić govoriti o tome više. Kada već radimo ovo da država prije svega male, sitne i srednje preduzetnike oslobađa kamata koje su ih stegle da ne mogu da rade, a zauzvrat traži naplatu duga za porez, hajde da zajedno Ministarstvo finansija, Centralna banka i komercijalne banke nađu model da se takođe kamate i zatezne kamate otpišu dužnicima prema bankama, koji su u dužničkom ropstvu građana ili privredi. Zauzvrat da oni izmire, da ovi prevremeno izmire dug, onosno dio duga. Po meni dio duga koji može da bude u nekim procentima, dogovaraćemo se kako. To je naš dug prema građanima i prema privredi ove zemlje. I evo, mislim da je sad momenat kad ovaj Predlog zakona ovdje raspravljamo da se dogovorimo i oko te akcije. Zahvaljujem, potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I Vama, kolega Damjanoviću.

U ime Pozitivne Crne Gore kolega Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Poštovani ministre, predstavnici Ministarstva,

Dakle, pred nama je zakon koji, mogu reći, ima jednu dobru ideju. Međutim, od ideje do realizacije uvijek može da bude dosta problema, tako da ne znači da će realizacija ovog zakona odgovarati onoj osnovnoj ideji koju svakako možemo da podržimo u smislu pomoći, odnosno podrške naporima Poreske uprave da konačno bolje naplati poreski dug nego što je do sada rađeno. Ne mogu da počnem diskusiju a da ne postavim pitanje i vama i svima nama, naravno. Ministre finansija, dobar dio, odnosno ogroman dio ovog poreskog duga je nastao prije nego što ste Vi došli u Ministarstvo, ali uvijek se moram vratiti na pitanje, zašto je dozvoljeno da 350 miliona duga, najmanje je bilo, ako ne i više, šta se radilo svih ovih godina? Evo, čuli smo da jedan "Radoje Dakić" i dan danas se vodi kao aktivna firma sa prilično velikim poreskim dugom.

Dakle, ili je trebalo smoći snage da se naplati od onih od kojih se može naplatiti, ili da se jednostavno izbriše taj poreski dug od onih od kojih se ne može naplatiti. Međutim, ovamo možda iz selektivne primjene se nije išlo ka tome da se naplati od onih od kojih se može, a iz političkih razloga se i dalje vodio taj dug, odnosno vodile su se firme aktivne pa je i odgovaralo da se isknjižava iz poreskih knjiga.

Naravno, ovdje stoji, takođe, jedna stvar koja je vrlo nezgodna za ovaj zakon i za to smo i bili uzdržani na Odboru i za to još, uvijek iskren da budem, ne znam na koju stranu će prevagnuti, čućemo i vaše uvjerenje o zakonu, da li ga podržati ili ne, iz razloga što ne mogu ga generalizovati kamatu, odnosno poreski dug prema svima. Jedni su od nevolje ušli u probleme, drugi nisu nego svjesno, ili su bili previše pohlepni, pa su zloupotrijebili to što se prema njima nije zakon primjenjivao kao prema svima ostalima i dogurali do stotine miliona obaveza, što po osnovu kredita, a naravno i porez u svemu tome.

Ono što je problem u svemu ovome, barem ga ja vidim tako, što dobar dio ovog poreskog duga je već naplaćen, jer kod svih indirektnih poreza, PDV-a pa i kod carinskog duga, firme koje sad duguju stotine miliona su naplatile kroz PDV od nas građana, korisnika tih usluga taj novac. Oni su naplatili carine, od nas, prodajom svojih proizvoda i usluga, ali nisu platili obaveze prema državi, pa u krajnjem ispada da građani države sve vrijeme kreditiraju te neuspješne kompanije. To je kalkulacija vrlo jednostavna. Dalje, naveli ste da je 98 miliona dug po osnovu kamata i carina na poreski dug i na carinski. Znam da ste negdje ranije izjavili da je svega 20% naplativo ukupnog poreskog duga, pa me sad interesuje da li je taj odnos u odnosu na 98 isti, odnosno trebao bi logično da bude daleko manji. Jer, ako nije mogao kamatu, on vjerovatno ne može ni dug, tako da vjerujem da govorimo o nekom iznosu, možda nekih 10-15 miliona maksimalno koje otpisujemo, ako sam dobro neke pretpostavke dao.

Ono što me, takođe, brine u primjeni ovog zakona je da ovaj zakon može da bude ohrabrenje za finansijsku nedisciplinu. Jer, znate kad nešto opraštamo, obično svi računaju to ćemo opet, i zašto bi neko trčao da plaća redovno obaveze ako računa da će neko oprostiti. Takođe, možemo ovo tretirati kao jednu nagradu, jedan vid nagrade za one koji su neuredni bili.

Sad se pitam - a šta sa onima koji su redovni bili proed svih poteškoća, jer sve njih je zadesila ekonomska kriza? Oni su platili svoje obaveze na vrijeme, njih niko nije trebao da kreditira, a oni odlično znaju koliko su problema imali da održe likvidnost u svim ovim uslovima i ispade da prema njima ne primjenjujemo, odnosno nemaju ništa od toga, a ovi drugi koji su bili neuredni njih treba da oslobodimo.

Sad ću se vratiti i napraviti jednu digresiju, jer kod Predloga zakona SNP je predložio otpis taksi na dobijanje pasoša, odnosno plaćanje kod dobijanja pasoša. Bio je razlog zašto su bile protiv vladajuće stranke zato što su rekli da sad kako to, to je nepravda prema onima koji su platili tih 100 eura,. Rekli ste da je to nepravda prema onima koji su već platili te 100 eura. A sad pitam, zar nije isto, zar vi sad ne pravite nepravdu prema onima koji su platili porez redovno?

Radi se o dugu Elektroprivredi. I ja sam danas pročitao, odnosno vidim najave, nadam se da su tačne, da se ide ka tome da se napravi neki ugovor sa njima, dogovor da se pola plati u ratama poreskog duga, a pola konverzija duga u akcijski kapital.

E sad, ja sam vidio jednu procjenu, i vrlo mi je interesanta, pa bih molio, ako bude vremena, radi se svakako i o poreskom i carinskom dugu, tako da jeste vezan za ovu temu, da po tome pola duga, nekih 25 miliona, ako ja dobro računam, bi trebalo da se konvertuje u akcije Elektroprivrede, i da bi to trebalo da bude nekih 2% vlasništvo da se poveća, nad Elektroprivredom, odnosno da država poveća svoje vlasništvo sa 2%. Ja vas molim da obratite pažnju da to po kalkulaciji ne može da bude tako, zato što konverzija duga akcijski kapital ne može se raditi po cijeni akcija Elektroprivrede od prije četiri godine, odnosno osam eura, nego je moramo raditi po tržišnoj cijeni koja je danas 2,1 euro i, po mojoj kalkulaciji, ako radite konverziju ukupnog dijela duga od 25 miliona, to bi moralo da bude nešto približno oko 10% vlasništva Elektroprivrede.

Ne kažem da radite to, ali samo jedna opomena prije nego što se upustite u to da eto obratite pažnju ako, naravno kažem, idete do kraja da sklapate takav ugovor sa

Elektroprivredom, da obratite pažnju da je to prilično veliki broj akcija, odnosno nekih 25 miliona akcija, što znači da je to nekih 10% od ukupnog broja akcija Elektroprivrede. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministar je već najavio komentar, već se i digao, očito da je ovo njegova tema, bliža nego što je prethodna, i da će doprinijeti dinamici i sadržajnosti današnje rasprave.

Izvolite, ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Raduloviću.

Zahvaljujem svim poslanicima koji su uzeli učešća i dali svoj doprinos i samom zakonu i razumijevanju onoga što se željelo postići predlaganjem, nadam se i donošenjem ovoga zakona.

Ne sporim da ovaj zakon ima dvije ključne ranjivosti.

Prva, princip pravednost, i to smo javno saopštili, ponavljam danas ovdje, prema urednim poreskim obveznicima, prema onima koji uredno servisiraju svoje dugove. Ali, mi imamo poreski dug za koji imamo nešto novije podatke. Ja želim da vam ih saopštim.

Dakle, od ukupnog poreskog duga u prethodnom periodu se naplatilo nešto preko 24 miliona eura. I od 2009. godine, prvi put smo u fazi da smanjujemo poreski dug. U toj strukturi je 183 miliona poreskog potraživanja države od firmi koje su u procesu stečaja ili su likvidirane, tako da pitanje evidencije duga i pitanje informatičke podrške je ono na čemu poreska uprava, uz podršku Ministarstva finansija, radi u najvećoj mogućoj mjeri i sa punim kapacitetom. Nadam se da ćemo vrlo skoro imati i potpuno precizne podatke kada je poreski dug u pitanju.

Druga ranjivost ovoga zakona je, dobru ste percepciju napravili, gospodine Bojaniću, da li ovim zakonom možemo generisati nerealna očekivanja da će se ovakvi propisi ponavljati i u budućem periodu i time pod navodnicima ili ne, sasvim svedeno, stimulisati poresku nedisciplinu? Ne. Mi pripremamo zakon o strožijem sankcionisanju povratnika za poreske prekršaje. Mi ćemo svaki ponovljeni prekršaj višestruko snažnije kažnjavati do nivoa gubitka licenci za poreske obveznike.

Takođe, jedna od normi tog zakona će biti i za one javne prihode koji nijesu prijavljeni, a nađu se tokom eksterne kontrole, uvešćemo strožije sankcije kroz najveće moguće poreske stope. Tako da mislim da idemo ka redu. Ako me pitate, ja mislim da je ovaj zakon nešto što je nama sad, kako je rekao gospodin Medojević, nužno, neophodno iz onih razloga o kojim je govorio gospodin Damjanović. Dakle, stimulišimo one koji su bili u problemu i koji nijesu mogli da plate svoje poreske obaveze, ne sporeći da i danas imamo onih koji su moguće to uredili kroz određene spekulativne namjere.

Kada je u pitanju carinski dug, gospodine Bojaniću, taj dug je sa visokim procentom naplativosti. Taj dug ima maksimalno pokriće u bankarskim garancijama i taj dug nije nešto što može napraviti ranjivost fiskalnom sektoru.

Poreski dug na ovaj način, odgovor gospodinu Jeliću, naše su simulacije na bazi anketa koje smo napravili, se može naplatiti u nivoima od sedam do 12 miliona eura. Da li će se to tako stvarno realizovati, to je pitanje onih koji su dužnici, a država koja treba to da naplati.

Da li postoji još mjera kojima želimo da doprinesemo prihodnoj strani budžeta? Postoji. Da vas podsjetim da smo tokom ove godine, u kratkom vremenskom roku, donijeli set hitnih urgentnih fiskalnih mjera, njih 13, da smo, a u pripremi budžeta, nakon toga donijeli, odnosno pripremili i konzistentne poreske mjere u broju od 14 precizno, i da ćemo, ja se nadam, zajedno sa budžetom za narednu godinu i neposredno prije toga donijeti najvažnije elemente koji će reformisati, osnažiti, kako prihodu samog budžeta, tako uticati i na takozvanu neracionalnu potrošnju, rashode u mjeri da ne ugrozimo stepen tražnje kao razvojne komponente.

Oko dugovanja prema bankama, veoma često se to pitanje kandiduje. Juče smo na vašem Odboru komentarisali i taj takozvani podgorički model, podgorički pristup u principu dobrovoljnog rješavanja loših kredita.

Gospodine Medojeviću, ja vam tvrdim da se nijedan kredit neće riješiti a da ne bude u punoj mjeri transparentan. Pomognimo onima koji imaju solventnost, a nemaju likvidnost i koji imaju šanse za oporavak i zbog interakcije među privrednim subjektima i zbog tog uticaja na oporavak i ekonomski rast. Pomognimo onima koji mogu biti zdravi poreski obveznici za plaćanje svojih prihoda državi i bolji i zdraviji klijenti banaka. Ja mislim da podgorički model u punoj mjeri transparentnosti, a biće taj zakon, ja očekujem da Centralna banka zajedno sa resornim ministarstvom u Vladi, predloži taj zakon, pa da ovdje napravimo sve gabarite koje se tiču garancija kako bismo izbjegli sve potencijalne i stvarne favorizacije, a dali propis prema onima kojima je neophodno za oporavak.

Ovo je, dakle, jedan od, vraćam se na zakon, jedan od modela poreskog prilagođavanja. Očekujem da u punoj mjeri shvatite, po meni, maksimalnu objektivnost, a svakako se obavezujemo da ćemo svima onima, odnosno sve one kod kojih naplatimo poreska potraživanja bez kamata učiniti javnim na sajtu Poreske uprave. Inače, transparentnost je nešto sa čim se, da budem iskren, mi u punoj mjeri slažemo, i to nije urađeno na bilo čiji pritisak.

Napravili smo takozvanu crnu listu, bijelu listu i proširili obuhvat onih elemenata koji nijesu bili a trebali su biti na tim listama, tako da transparentnost kao ljekovitost za sve potencijalne slabosti, ne samo fiskalne, već ukupne ekonomije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, ministre Žugiću.

Dopuštam više vremena i prekoračenje zato što je ovo izuzetno važna tema, zato što je priča u osnovi i stručna i argumentovana, i s jedne i s druge strane, i pobuđuje izuzetno jako interesovanje javnosti ka nečemu što moguća djelimično ili potpuna finansijska konsolidacija.

Pravo na odgovor ima kolega Jelić.

ZORAN JELIĆ:

Ministre Žugiću,

Želio bih da kažem da vas ohrabrujem, vas i Ministarstvo u vezi naplate ovog poreskog duga, naročito kamata.

Ja ću saopštiti podatak da smo 8. oktobra, prema vašim podacima, imali kamate u iznosu od 98 miliona, sada imamo nešto oko 67 miliona. Dakle, zaista evidentan je pad tih kamata i ono što je takođe za pohvalu jeste da prvi put imamo smanjenje poreskog duga. U prethodnim godinama on se povećavao i izgleda se nije dovoljno pažnje posvećivalo tom problemu.

Takođe ste ukazali i na sistem pravednosti. Ja bih, ukoliko je to moguće da uvedemo određene stimulatívne mjere prema onim poslodavcima, onim pravnim licima koji su blagovremeno ili prijevremeno platili svoje obaveze, na neki način i njih stimulišemo. Mislim da tu praktično svi poslanici u istom razmišljamo.

Takođe je veoma važno što ste napomenuli za povratnike u prekršaju. Ja razmišljam da u ime Demokratske partije socijalista podnesemo jedan amandman na Zakon o sprečavanju nelegalnog poslovanja, naročito za one privredne subjekte koji su povratnici u prekršaju, jer smo imali slučaj da, recimo, inspekcijski organi više puta kažnjavaju u toku sezone određene preduzetnike koji uredno plate kaznu i opet nastavljaju sa prekršajem. Dajte da to malo uozbiljimo i da zaista takve povratnike kaznimo na način što ćemo im, recimo, uzeti licencu za obavljanje određene djelatnosti, ako šest ili sedam puta on prekrši pravila.

Što se tiče podgoričkog modela, tu vas potpuno podržavam. Mislim da svi poslanici možemo dati doprinos preko našeg Odbora, što je veoma važno tu da taj model bude dovoljno transparentan i da svi oni koji žele dobrovoljno da učestvuju u tome, da zaista pokažemo jednu dobru namjeru, da jedan veliki problem oko takozvanih nelikvidnih kredita, uspijemo riješiti kroz ovaj model.

Dakle, od Demokratske partije socijalista, mislim i od Odbora za ekonomiju i budžet i finansije i ljudi koji se ovdje bave ekonomijom, mislim da možemo dati svi jedan doprinos da

pokažemo kako može da funkcioniše taj podgorički model na način kako je to i prezentirano. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Jeliću.

Pravo na odgovor će iskoristiti kolega Medojević. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre, ja ovdje imam Studiju Svjetske banke koja govori da je Crna Gora rijedak primjer da je centralna vlada u ovako teškim uslovima, čak uspjela da izmiri svoje obaveze prema privatnom sektoru. To je za pohvalu. Svega 4,1% bruto društvenog duguje Vlada privatnom sektoru. Ali, ovo je svjetski rekord da privatni sektor duguje Vladi 34,4% bruto društvenog proizvoda. I to što je problem, ministre, sjetite se, pričali smo ovdje kad je bila inauguracija Vlade, kad je bila priča o budžetu. To su ovi tajkuni koji su donijeli pogrešne odluke u vrijeme investicionog i kreditnog buma. Dakle, to je strukturni problem. Nema kozmetičkih popravljavanja. Ne možemo, to je mrtvac, oni su iskoristili kreditni bum, uzeli pare, pare iznijeli vani. I sve njihove firme su u stečaju i u problemima, sad mi njih spašavamo. Dakle, ovo morate da znate, plus lokalne samouprave su dužne 100, ako je istina ovdje, mislim da je i više 109 miliona eura privatnom sektoru. Ovo govorim da su podaci koje ste vi dali ljudima iz Svjetske banke, nisu dobili od opozicije ovo.

Dakle, ovaj spisak ovdje koji imamo poreskih dužnika treba razdvojiti na lica za koje se sumnja da su članovi organizovanog kriminala, da su prali novac od droge, od narkotika, da su zloupotrebljavali kreditni bum, jer je u bankama bilo dosta novca od organizovanog kriminala. Šarić, Kalić, Keljendi i ostali su koristili keš kolaterale. Meni je žao što bivši guverner Centralne banke sada priča o problemima, a ovdje meni nije smio da odgovori da kaže koja banka pravi problem. Četiri puta sam ga pitao koja banka pravi problem. Gdje Šarić drži depozite, u kojim bankama? Koji ministri su na platnom spisku Šarića kojima je plaćao ljetovanje, kojima je plaćao avionske karte, koji su bili članovi upravnih odbora banaka?

Da budem vrlo precizan, ja ovdje nastupam vrlo informisano. Na kraju, kolege iz Agencije za nacionalnu bezbjednost su mi ovo dali. Podaci postoje. Agencija za nacionalnu bezbjednost je dužna da štiti ekonomske interese Crne Gore, to joj je ustavna pozicija. Ona mora da prikuplja podatke koji tajkuni iz DPS-a su iznijeli pare. Zašto, evo neću kolega Jelić, da vas da pominjem, vi se ljutite, evo koleginica Kovačević za koju svi u Danilovgradu kažu da se radi o jednoj poštenoj ženi, iz jedne ugledne porodice, zašto bi ona trebala da diže ruku za neke bivše ministre ili neke potpisivače, ili neke DPS tajkune? Zašto? Moramo se suočiti s tim. Dosta je više bilo, dižem ruku, vaša djeca imaju po 100 eura džeparca, njihova po pet hiljada eura za noć. I vi znate o kome ja govorim. Znate da sam dobro informisan.

Prema tome, ovdje se radi o napadu na državne interese, o zavjeri države Crne Gore. Nenaplativi krediti, ministre, su djelo organizovanog kriminala i velike izdaje države Crne Gore. I ovdje možemo mi da se podijelimo na ovo što kaže da pomognemo malim i srednjim preduzećima, naravno, ali da imamo nadzor. Da vidimo njihove biznis planove, da vidimo njihove namjere, da vidimo da li su sa sjevera koji ste opljačkali dodatno osiromašili, pa ih kupujete za 30+30 eura. Jesu li iz nerazvijenih krajeva, jesu li se skoncentrisali na proizvodnju, jesu li skoncentrisani za izvoz, pa da pomognemo. Ja sam za to i za to smo vam rekli osnujte razvojnu banku. To se radi preko razvojne banke, a ne radi se ovako oslobađanje poreza, ovo je pasivna mjera. Dajte aktivnu razvojnu mjeru. Dajte ljudima znanje, dajte im tržište, a ne prodajemo Luku Bar za 8,5 miliona. Ko zna šta će se preko te Luke Bar i te turske firme transportovati željeznicom? Ko zna. A polako, vidjećemo, jer ono što je biznis plan nije održivo, gospodine ministre. Ja kad vidim održiv biznis plan, ja razumijem interes, ali kad neko daje osam miliona a misli sa 20 miliona da napravi Luku Bar konkurentnu, ja sumnjam da je pranje novca. Sumnjam, jer čim vidim netržišnu, nelogičnu priču, sumnjam da je organizovani kriminal.

Prema tome, gospodine ministre, razdvojite ovaj spisak. Dajte tužiocu uključite u ovo, dajte tužica. Pitajte kolegu iz Švajcarske iz Lihtenštajna, Luksemburga, sa Kipra, neka nam daju spisak računa ovih firmi. Ne može ovo, znači uzme Panto market jedan kiosk sa kobasicama uzme 150 miliona eura kredita. Ko mu daje te kredite? Ovdje se radi, gospodine ministre, o šest milijardi dolara, koje su naši vlašodršci iznijeli iz zemlje. Ajmo to da riješimo. Vjerujte, ko to riješi imaće podršku građana. I to nije, ni DPS, ni Demokratski front, ni SNP ni Pozitivna, ovo je državni problem. Ako ste za državu, izvolite zaplijenite te pare i vratite nazad. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

U ime Pozitivne riječ ima kolega Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, rekli ste to ranije, evo i danas ste ponovili, da se prema takođe zakon, kako god ga zvali, koji tretira višestruke prekršioce poreskih obaveza. I žao mi je što nije taj zakon zajedno sa ovim u paketu, pa da ga zajedno i usvajamo, jer ne vjerujem da je nešto bog zna komplikovan zakon da se nije mogao uraditi, ako ne vezan za podgorički model, da bar taj zakon ide sa ovim, pa da kažem sveobuhvatno to gledamo i da se tako odnosimo prema svemu. Ovako opet ostaje nešto da danas treba da glasamo o ovome, da otpišemo kamate, a nadajući da će Vlada u nekom vremenu podnijeti zakon, pa da će dobiti većinu taj zakon u Skupštini i tako dalje. Ostaje dosta stvari da čekamo.

Što se tiče carinskog duga, ja bih Vas tu pitao jedno logično pitanje. Rekli ste da je on naplativ u cjelosti i da je pokriven bankarskim garancijama. Zašto nije do sad naplaćen? To mi je čudno. Zašto ovako možete da ga naplatite, zašto ga nijesmo naplatili već do sad, naročito ako su bankarske garancije za njega. I vezano oko ovog što se već rasprava pavela, ja sam pristalica toga da treba da budemo i te kako oprezni, eventualno ako taj podgorički model ikada uključimo da ga uvedemo u praksu, da se reguliše zakonom, jer ogromna je razlika u poslovanju pojedinih kompanija u Crnoj Gori od onih koji preživljavaju, pa upadaju u probleme od nevolje do ovih koji su svakako tu bez dileme. Nemam ni ja sumnju da je bilo pranje novca i da je bilo polaganje keš kolateralu za dobijanje kredita, ali svakako da njih trebamo da tretiramo potpuno na drugi način, ali bi ovdje samo jednom skrenuo pažnju, ne bih nikako abolirao od odgovornosti banke, jer na kraju krajeva banke su institucije koje treba da znaju upravljati rizicima, time se i bave. Oni su znači neko ko ima kreditne biroa, neko ko procjenjuje biznis planove, keš lovu, hipoteke i ostao. Nemojmo da na kraju zbog svih njih ovih pogrešnih odluka da mi pravimo zakone, popravljamo loše poslovanje banaka, jer oni su nekih 15 - 20% ukupne mase odobrenih depozita, što je ogromna cifra za Crnu Goru. I neka malo i banke osjete svoje greške na svojoj koži, a ne ovako da buhvalno, bez ikakve odgovornosti, isti menadžment svo vrijeme sjedi u bankama, mi im popravljamo zakonima njihovo loše poslove. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Bojaniću.

Sa ovim smo završili prvi krug.

Prelazimo na drugi krug, a izvinjavam se.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Ministre, možete komentarisati tokom izlaganja, ja znam da je postavljen dodatni niz pitanja, ali evo da probam da budemo zaista u materiji i da se mnogo ne ubjeđujemo da Vas zamolim. Mislim, evo ovako prijateljski kao poslanik, a Vi ste ministar. Ovo su zaključci koji je ovaj parlament donio uz Budžet za tekuću godinu. Zaključci četiri do deset su bili predlog Socijalističke narodne partije Crne Gore, a zaključkom sedam smo definisali, dakle da se uz mjere za naplatu poreskog duga ovaj Parlament izvještava. Dakle, ne kupim zasluge, reći ću Vam samo da smo intervenisali na Zakonu o poreskoj administraciji da ste Vi donijeli Zakon o

godišnjem budžetu, gdje ste takođe normu preslikali, koja imperativno nalaže da se ovaj dug smanjuje i dobro je što konačno imamo prvu godinu, evo u nizu godina da se poreski dug smanjuje umjesto da se povećava. To je dobar znak. Vidjećemo kako dalje.

Kolega Bojanić je otvorio jednu bitnu temu i evo ovdje opet želim bez namjere da poentiram, kako to neki rade i bez namjere da podižem ton svakako, ovo je ozbiljan dom i pri tome argumentima koje su riječi, a ne povišeni ton, kao što sam ja i gospodin Milić nudili prije dvije godine da se uvede stečaj u Kombinat aluminijuma, čime ne bi imali ni dug Kombinata u stečaju od 50 miliona, ni dug "Elektroprivrede" nudili, ne vama nego nudili ovdje tako je, ne bi imali ni ovaj dug "Elektroprivrede" prema državi od 50 miliona, dakle manje od 50 miliona i još nekih dugova. Pa nijeste htjeli, pa evo sad jeste, tako sam bio slobodan da još u julu mjesecu u jednom intervjuu u jednim dnevnim novinama kažem kako se može riješiti model duga "Elektroprivrede" prema državi, i tada sam iznio da se to rješava na način da se primijene zakoni ove države, Zakon o poreskoj administraciji. Na način da se po osnovu imovine, a pošto je državna firma odnosno državno preduzeće iverćinsko vlasništvo države izvrši dokapitalizacija, jednom dijelu obaveza smanji vlasniško učešće ostalih partnera i da se jedan dio duga naplati u ratama doduše uz predlog da, ukoliko bi bilo ugovorom o snabdijevanju KAP-a da to prati taj ugovor. I sad čekamo pola godine dolazite evo, oprostite, na ovo moje, u međuvremenu se gomilaju obaveze dugovi i tako dalje i evo imamo jel' tako slavodobitne najave iz Vlade i većine SDP, DPS, da će da se uđe u rješavanju duga. A, jedino se tako može riješiti problem duga, primjenom zakona u ovoj državi. I ne treba nam pola godine da se toga sjetimo.

Završavam sa time, jer sam prekoračio u odnosu na model kako država, takođe može da pomogne. Jeste ovo mjera koja je jednokratna. I kako kolega Bojanić to kaže, koja može da stvori dilemu kod nas ostalih poreskih platiša, jer svi smo poreske platiše. Zašto bi mi onda plaćali uredno, nego ćemo da očekujemo s vremena na vrijeme da država priskoči i da pomogne. Pomaže većini. 90% je ovdje ljudi u realnim problemima, malih i sitnih privrednika, za ostale institucije sile su nadležne i to me ne interesuje. Zna se ko to treba da radi, a mi smo ovdje da to pratimo.

Factoring, otkup potraživanja, factoring, avansna plaćanja države, odnosno plaćanja što se kaže valutom nula ili jedan dan. Država ne smije biti nijednog momenta dužnik prema privatnom sektoru, i to je način kako država, pošto nemamo tih takozvanih protočnih bojlera u smislu banaka za razvoj i tako dalje pomaže privredi. To su aktivne mjere, govorimo i o porezu na dobit i na način na koji ćemo njega naplaćivati. Dakle, bilo bi dobro da imamo tih mjera što više, a da ovakve zakone koje donosimo s vremena na vrijeme ne usvajamo baš, da kažem često, jer stvaraju određenu pravnu sigurnost kod ovih građana i pravnih lica koji su lojalni državi plaćanjem poreza. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Damjanoviću.

Prelazimo na drugi krug. U ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista koleginica Kovačević, a neka se pripremi kolega Đukanović,

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani poslanici, uvaženi građani, uvaženi ministre Žugiću, gospođo Perović,

Imajući u vidu opštu ekonomsku situaciju, krizu, koja je dodatno uticala na privredna dešavanja u zemlji i okruženju, kao i činjenicu da je poslovanje privrednih subjekata dosta otežano i da većina njih ima problema s likvidnošću, što svakako utiče na izmirenje obaveza prema državi, a time se i imanju priliv sredstava u Budžet Crne Gore, Vlada Crne Gore je od početka svog mandata preduzimala kontinuirane i efikasne mjere na fiskalnoj konsolidaciji, stabilizaciji javnih finansija.

Prepoznajući potrebu hitne reakcije i nastojanje da se stvore povoljniji uslovi za poslovanje i investiranje, pristupilo se definisanju fiskalnog prilagođavanja i u tom cilju sve su ove aktivnosti analizirane, sa posebnom pažnjom na sagledavanju njihovih efekata. Stoga je

Vlada Crne Gore, u cilju uvažavanja efekata ekonomske krize i smanjenje ukupnog poreskog duga pripremila set mjera, od kojih je jedna smanjenje poreskog duga. S tim u vezi, nadležni organi su pripremili plan mjera, te smanjenje poreskog duga koji sadrži zakonske i operativne intervencije, koji se u kontinuitetu realizuje.

Podsjetiću da je tokom ove godine, između ostalog, usvojen Zakon o sprečavanju nelegalnog poslovanja, koji daje ovlaštenje poreskog upravi i drugim inspeksijskim organima, za preduzimanje mjera u pogledu uvođenja prihoda u legalne novčane tokove i suzbijanje sive ekonomije.

Drugo, donijeta je Uredba o postupku naplate poreskih potraživanja imovinom obaveznika. Uredbom se stvaraju uslovi za naplatu poreskih potraživanja imovinom, što omogućava poreskim obaveznicima da uređuju i izmiruju buduće poreske obaveze. Donijeta je uredba kojom je proširena lista poreskih dužnika sa 100 najvećih dužnika na 200 dužnika, sa dugom po osnovu PDV-a, akciza, dobiti koncesija, što se smatra da je veoma dobro. Kao rezultati preduzetih mjera ostvareni su sljedeći efekti:

Na kraju trećeg kvartala, poreski dug je manji za 25 miliona eura u odnosu na početak godine, kada je bio 354 miliona. Drugo, ostvarena je veća naplata poreza iz nadležnosti Poreske uprave u odnosu na isti period prošle godine za 55 miliona eura.

Nesporno je da efekti pomenutih mjera, uz rezultate borbe protiv sive ekonomije u vidu budžetskih prihoda koji premašuju plan i prošlogodišnje ostvarenje, daju doprinos za kreiranje i vođenje konzistentne ekonomske politike. U sklopu ovih mjera pripremljen je i Predlog zakona o otpisu kamata na dospjele poreske i carinske obaveze, čiji je cilj smanjenje poreskog duga, koji uključuje poreske i carinske obaveze, koje su dospjele za naplatu do 30. novembra ove godine. Ova mjera je ograničujućeg trajanja i pruža mogućnost poreskim obaveznicima da pod istim uslovima prevaziđu probleme sa nelikvidnošću. Stoga će ovo rješenje smanjenja poreskog duga doprinijeti rasterećenju poreskih obaveznika i omogućiti da tekuće i prestojeće poreske obaveze redovno uplaćuju. Otpis kamate bi se odobrio samo u slučaju izmirenja svih dospjelih poreskih obaveza.

Želim da Vas pitam, veoma ste stidljivo komentarisali, koliko lokalne samouprave duguju po osnovu poreskih obaveza, šta ste uradili vezano za naplatu toga duga i da li imate kontrolu kod svih lokalnih samouprava, kako i na koji način poštuju potpisane ugovore o reprogramu poreskih obaveza, što smatram da je veoma bitno, imajući u vidu da su velika dugovanja u lokalnim samoupravama i da zaposleni u tim lokalnim samoupravama imaju problema u pogledu liječenja i u pogledu ostvarivanja prava na starosnu penziju, što smatram da je veoma dobro?

I na kraju, takođe želim da komentarišem član 7. Zakona oko otpisa kamata za lokalne samouprave, na koji način ćete vršiti kontrolu i da li smatrate da će vas lokalne samouprave redovno obavještavati kome su otpisale kamate i za koga su to uradili, imajući u vidu da nijesam sigurna da li znate koliko se duguje po osnovu poreza, naknada i taksi u lokalnim samoupravama.

Na kraju, želim da kažem sljedeće:

Iz navedenih razloga, radi dalje konsolidacije održivosti javnih finansija, bez ugrožavanja konkurentnosti crnogorske ekonomije, smatram da treba podržati Predlog zakona o otpisu kamata na dospjele poreske i carinske obaveze, kojim će se ublažiti efekti ekonomske krize, koja je uzrokovana smanjenjem javnih prihoda i povećanjem budžetskog deficita, s jedne strane, odnosno povećanje poreskog duga sa druge strane. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Kovačević. Poslanik Đukanović, a neka se pripremi poslanik Obradović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Uvaženi potpresjedniče, gospodine ministre, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Prije nego što počnemo da raspravljamo o otpisu kamata na obaveze po osnovu carina i poreza, ja mislim da je bilo korektno da se izvrši analiza tog duga. Zbog čega je taj dug narastao po priznanju Ministarstva preko 300 miliona, ali čujemo iz raznih izvora da taj dug iznosi i preko 400 miliona eura. Struktura ovih 300 miliona evra da je preko 200 miliona poreski dug, a da je preko 98 miliona evra dug po osnovu kamate. Mislim da poslanici moraju da imaju informaciju. Mi ne tražimo da dobijemo za svaku firmu pojedinačno zbog čega ta firma duguje toliko i toliko poreskog poreza, odnosno kamate, nego da se to grupiše na određene djelove, ali i bez Vaše analize, mi znamo otprilike zbog čega je taj dug narastao do tog iznosa. Osnovna greška u ekonomskoj politici Vlade Crne Gore, ja je zovem Vlada kontinuiteta koja vlada 25 godina, ona se uporno hvalila da u Crnoj Gori može da se osnuje firma za jedan evro. E, taj jedan evro je proizvod svih dubioza u crnogorskoj ekonomiji. Zar nije bilo elementarno pristojno da prilikom osnivanja neke firme, vlasnik te firme položi mjenicu, zar nije bilo korektno da vlasnik te firme i članovi njegove porodice položi imovinske kartone, da se vidi ko osniva firmu? Danas imamo slučaj, neko je osnovao firmu za jedan evro, nije plaćao svoje obaveze, ne što je uništio samog sebe, to je najmanji problem, i treba da uništi samog sebe, ali uništio je dobru firmu zato što nije plaćao obaveze. I tako ide lanac u nedogled. I bez analize i mjera da se riješi ovaj nastali problem, mislim da su ovo sve mjere od trenutka do trenutka i da te mjere u suštini ništa ne donose. Ako poslanici mogu da dostavljaju svoje imovinske kartone, osnovni je red da i vlasnici kompanija dostave imovinske kartone, kako svoje tako i svojih porodica. Mi smo ubijedjeni da bi se na taj način izbjegle velike dubioze. Ima li išta prirodnije nego kada se uvodi stečaj u određenoj firmi da se imovina vlasnika te firme nađe u stečajnoj masi?. To svugdje na Zapadu funkcioniše i onda vlasnik te firme će dobro da vodi računa kako će da radi njegova kompanija, i kako će da plaća obaveze, jer zna, ako ne izmiruje obaveze na vrijeme biće mu konfiskovana imovina.

Međutim, u Crnoj Gori od toga nema ništa. Da li smo ikada dobili analizu kredita? Nije teško uporediti poslovanje firmi, njihove završne račune sa podacima u bankama, odnosno koji su to uslovi pod kojima su banke davale kredite. Ovdje se država angažovala samo da riješi probleme jedne banke. Sva Crna Gora je ustala na noge i da se riješi problem Prve banke, a mi čujemo ko su sve bili deponenti te Prve banke. Kada se predlažu neke mjere koje treba da u suštini oslobode kompanije koje su loše poslovale od određenih obaveza, elementarno bi takođe bilo korektno da se predložene neke stimulatívne mjere. Ako otpisujemo kamatu na porez i na carine red je bio da onim kompanijama koji uredno izmiruju i svoje carinske i poreske obaveze da se daju neke stimulatívne mjere. Da li ikada u Crnoj Gori predložen zakon da se regulišu dužničko-povjerilački odnosi da ne može neko da duguje preko 60 dana. Zbog čega se sudske odluke danas ne izvršavaju? Mi imamo veliki broj sudskih odluka gdje se jasno definiše da određeni komitent ili pravno lice mora da ispuni svoju obavezu, ali danas sudske se odluke ne izvršavaju. Bez detaljne analize poreskog duga, a u stvari ta analiza je skener crnogorske ekonomije, bez rješavanja tih dubioza mi ne možemo rješavati ostale ekonomske probleme. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Đukanoviću.

Riječ ima kolega Obradović, a neka se pripremi kolega Milić.

Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi gospodine potpredsjedniče Skupštine.

Uvaženi gospodine Žugiću, gospođo Perović, svi prisutni, uvaženi građani Crne Gore,

Određenje ekonomske slabosti, poremećaj na tržištu, siva ekonomija doveli su do znatnog iznosa poreskog duga, kada su u pitanju, dakle poreske i carinske obaveze. Jedan od

seta zakona koji su doprinijeli da se smanji poreski dug, jeste i predloženi Zakon o otpisu na poreske i carinske obaveze. Ovim zakonom se propisuje da oni poreski obveznici, dakle, oni koji su dužni da plaćaju takse, doprinose, poreze, naknade i carinski obveznici koji su dužni da plaćaju carinsku dažbinu i druge naknade, ukoliko izmire svoje dospjele obaveze do 30.novembra ove godine otpisaće im se cjelokupni iznos kamata na te obaveze. Dakle, izuzetno sa jedne strane pozitivan zakon koji daje ovako zamajac onima koji izvrše uplatu, a sa druge strane, imamo možda i mač sa dvije oštrice, u neravnompravan položaj dovodi one koji redovno izmiruju svoje obaveze, koji su redovne platiše, ali kada stavimo na tas i izmjerimo dobru i lošu stranu jednog i drugog efekta zakona, smatram da će više pozitivnosti donijeti predloženi zakon, da će on unaprijediti stanje u ovoj oblasti, smanjiti dug i na taj način omogućiti jednu aktivniju politiku, kada je u pitanju ova poslovna politika.

Sa druge strane, ovaj zakon nosi i odredbe koje propisuju, na koji način se, dakle, može otpisati dug na poreske i carinske obaveze i u tom slučaju neophodno je da onaj ko želi da se oslobodi ove obaveze, izmiri svoj dug dakle do 30.novembra, koji mu je utvrđen, ali na način što će podnijeti odgovarajući zahtjev u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona i to zavisno je u pitanju carinska ili poreska obaveza, ako je u pitanju poreska obaveza nadležnom organu Državne uprave, gdje je registrovan poreski obveznik, bilo da je u pitanju pravno lice, fizičko lice, preduzetnik, odnosno nadležni organ gdje se vrši carinjenje carinske obaveze dužnika.

Moram da napomenem da kako propisuje i način na koji se može uložiti pravno sredstvo, odnosno žalba, shodno se primjenjuju carinski propisi, odnosno poreski propisi, odnosno u potpunosti se primjenjuje Zakon o poreskoj administraciji, dakle imamo drugostepeni organ koji će riješiti po eventualnim žalbama onih koji nijesu zadovoljni na odluku prvostepenog rješenja.

I jedna takođe povoljnost, kada je u pitanju poreski, carinski dug i odnosno otpis kamata u mogućnosti uvođenja i u lokalnim samoupravama i takvih odluka, jer u svom jednom članu ovaj zakon, takođe predviđa da lokalne samouprave, odnosno jedinice lokalnih samouprava da skupštine Opština Glavnog grada, odnosno Prijestonice, takođe mogu da donesu odgovarajuću odluku koja je u skladu sa odredbama ovog zakona.

Sve u svemu jedan zaista pozitivan alternativan zakon kada sve sagledamo, slabosti i koristi, mnogo je više koristi koji će on dati i sigurno da ćemo ga mi iz Demokratske partije podržati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Obradoviću. Riječ ima kolega Milić.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam.

Kamata na poreski dug na porez na dobit četiri miliona i osamsto hiljada evra. Kamata na poreski dug za porez na promet nepokretnosti 9 miliona evra, kamata na dug za akcize šest miliona i dvjesto trideset osam hiljada evra, kamata za dug po osnovu PDV-a 19 miliona evra i ona kategorija koja ne spada u ovo, a to je kamata na dug po osnovu poreza i doprinosa od samostalne djelatnosti drugih poreza na dohodak fizičkih lica je 36 miliona evra. Pošto sam ubijeđen, da ipak u Poreskoj upravi i Ministarstvo finansija, postoji jedinstvena kamata na poreski dug, jasno se vidi iz ovih pokazatelja da je najviše zakašnjenja, najviše dcnje postoji kod plaćanja poreza i doprinosa od samostalne djelatnosti. Kada je već ovo ovako, kada se uporede, mislim da će se gospođa Marina lako razumljeti o čemu ja govorim. Kada se pogledaju ovi pokazatelji, jasno je da je ovaj dug kod poreza i doprinosa od samostalne djelatnosti u najdužem periodu nije se plaćao. Da sve zemlje baziraju svoj razvoj, ipak na malim i srednjim preduzećima, na afirmaciji onih djelatnosti koje su karakteristične za određene prostore.

Oko ovih trideset šest miliona i šesto četiri hiljade evra, ja apsolutno nemam dilemu. Oko ovog dijela koji se tiče, podsjećam još jedanput, ukupni dug za porez na promet nepokretnosti je negdje na nivou 38 miliona evra. Gospođu Marina, to znači da je neko prodao u Crnoj Gori nekretnina u vrijednosti od milijardu evra i nije platio 38 miliona evra. Nemojte da njih

oslobađamo molim vas, a da u isto vrijeme čujem da su stanovi koji nijesu prodati roba na zalihama, ne nego oporezovati sve one koji imaju te stanove, jer nije se moglo, bilo je vrijeme znate, kada se pravilo kvadrat stana po 500, 600 evra, prodavan je po četiri, pet hiljada evra i zaboravili su da plate porez na promet nepokretnosti. Nećemo na ovakav način da radimo. Zapisao sam. Bilo je dosta bisera. Dakle, poreska utaja, poreski dug nije isto. Naš problem je poreska utaja više no poreski dug. Kada bih želio da zaradim najlakše pare, onda bih došao kod vas da kažem koliko vama danas vrijedi ova vaša poreska potraživanja i da me pustite da ja to naplatim, jer će god budemo zagrebali malo, kod ovih poreskih dužnika, naćemo jahte, vile, stanove, auta, djecu u inostranstvu, zato ima, ali nema za državu da joj se plaća, a onda ćemo da pitamo se možemo li sa 33 evra da povećano na 35 evra, dodatke za socijalno, pitaćemo se da li možemo za dječiji dodatak, pitaćemo se da li možemo za materijalnu brigu i bilo što drugo. Dakle, ovo je koalicija, o tome je govorio Nebojša Medojević. Ovo je prilika da napravimo preokret i da kažemo hajdemo da uvedemo nultu toleranciju prema svima u Crnoj Gori koji ne plaćaju porez, a od svih ovih junaka, heroja, koji su na ovakav način se odnosili u prethodnom periodu da naplatimo do zadnjega centa i da ne zaboravimo da odgovaraju. Dakle, ne samo da im naplatimo, nego i da ogovaraju zašto su ovo napravili.

Smanjenje poreskog duga, da budemo i tu jasni u ovoj godini je na nivou plaćanja uplate poreskih potraživanja i naplate od strane države, jer mi smo imali eksperte koji su smanjivali poreski dug ministre do 2010. godine, otpisom poreskih potraživanja i tako se smanjivao poreski dug.

Izveštaj o otpisu poreskih potraživanja za 2008. godinu, pošto gospodina Medojevića interesuje "Elektroprivreda" Crne Gore, dva miliona dvjesto osamdeset sedam hiljada evra, pa ponovo "Elektroprivreda" Crne Gore AD Nikšić, po osnovu PDV za uvoz električne energije za 2007. godinu šest miliona i sto četiri hiljade evra, KAP gospodine Medojeviću devesto hiljada evra, samo te godine po osnovu jednog nivoa, a to je porez na dohodak fizičkih lica, koje je nastao prije privatizacije KAP-a, pa onda ovi junaci "Jugopetrol" Kotor, milion i osamstotina hiljada evra, izvinjavam se gospodine potpredsjedniče, ali sam malo više zapisao pa ako dozvolite da to sve kažem. "Crna Gora put" 650.000 evra, "Obod" Cetinje, četiri miliona dvjesto trideset dvije hiljade evra, pa onda "Elektroprivreda" Crne Gore ponovo 626.000 evra, "Mesopromet" Bijelo Polje, Mlin "Muharem Asović" Nikšić, Opština Nikšić, Opšta bolnica "Danilo I" Cetinje, "Sava Kovačević" Tivat i tako dalje. Pošto sam poslao jedan dopis, molim vas da na njega mi odgovore vaša službe.

Tražim od 2006. godine do 2010. godine i ako je bio sastavni dio Predloza Budžeta ili Završni račun Budžeta, da mi se dostavi za svaku godinu po firmama, kome smo otpisali poreska potraživanja. Poreska utaja, rekao sam oko turizma. Ona je, minister, veća nego što je naš ukupni prihod godišnji o turizmu. 700 miliona pa nagore. Izračunajmo preračunatu stopu PDV-a koja je 15%, samo po tom osnovu imamo 105 miliona.

Na koji način to obezbijediti, počevši od lokalnih samouprava. Kako je moguće da Opština Ulcinj naplati od boravišne takse 180.000 evra u situaciji kada su govorili da se pamti bolja turistička sezona u Ulcinju. Kako je moguće zakupci Morskoga dobra plaćaju enormne zakupnine, a da u isto vrijeme prikazuju prihode koji su manji na godišnjem nivou nego zakup koji su platili, ako ja želim da se bavim ovim poslom na način upoređiću ministre jednostavno. Prihode i rashode, banke po osnovu Platnog prometa ministre 60 miliona evra. Neću stati dok to ne naplatimo potpredsjedniče. Po osnovu samog prenosa sa jednog računa na drugi račun, zamislite kolika je to potreba intelektualni napor i kolika je to potrošnja klik na kompjuteru 60 miliona evra nas koštaju. U iste vrijeme dvije milijarde evra depozita u bankama ili ono što je Nebojša pomeuo, čini mi se 250 miliona evra samo kredita za privredu.

Jutros sam imao priliku na jutarnji program na Televiziju Crne Gore da gledam jedan odličan prilog. O tome koliko danas imamo prevarenih ljudi, od strane banaka, kojima su falsifikovali potpise kao žirante, da su bili žiranti, a danas moraju da vraćaju te kredite. Ne može ova zemlja da bude taoc bankara i promašenih strateških investitora. Moramo da podvučemo crtu i da kažemo odgovaraće svako.

Interesuje me, gospodine ministre, kolike su kamate u mirko kreditnim finansijskim institucijama? Imamo li zelenašenja u Crnoj Gori? Zar nije zelenaštvo ako Komercijalna banka vam da 10.000 eura kredita, a vi morate da platite 30.000 glavnice i kamate? Da li je moguće da ćemo mi da otpišemo danas i da ulazimo u otpis ovih poreskih dugova, a da sa druge strane ne otpišemo makar kamate na kamate ili zatezne kamate licima u stanju socijalne potrebe danas u Crnoj Gori? To je princip socijalne pravde za koju se mi zalažemo.

Interesuje me, o tome je Nebojša govorio, rekao sam da je to malo, 109 miliona evra da je ukupan dug po analizi Svjetske banke lokalnih samouprava, znate li šta mene interesuje, struktura duga. Dakle, jedna je stvar cifra, a drugo je ko je sve i s kim iz lokalnih samouprava, komunalnih preduzeća dogovarao od tih privatnika da bi stvarao tolike dugove, pa da sutra onaj koji dođe na vlast, kao što smo mi u Pljevljima došli na vlast, da vraćamo 20 miliona evra ne znam čega. Neka Pljevljaci kažu čega. Ovim završavam. Hvala vam velika, gospodine potpredsjedniče Parlamenta, na prilici da govorim oko ovoga svega. Nijeste bili unutra, ponoviću samo zbog vas, ministre. Kamata na porez na promet nepokretnosti je devet miliona evra. Molim vas, to ne može da se otpiše. Još nešto. Razmislite, ministre, ako uvodimo ovaj princip plaćanja po sistemu 30 dana uplate, hajmo da uvedemo i ostavimo tu priliku ovima koji su dužni ostale kamate, da to plate ne samo novcem, vi ste to predložili da se može platiti i imovinom, ali nemojmo dozvoliti da lokalne samouprave, u ovom slučaju znate na koga mislim, svojih šest miliona evra plati tako što će nam ponuditi stambene ili poslovne prostore po cijeni po kojoj ih je jedan veliki strateški investitor u gradu odakle dolazim njima prodao. Ne mogu da ponude, ali mogu da ga ponude po izvođačkoj cijeni, a ne po cijeni koliko je taj kvadrat stana na tržištu. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Možete, kako ne možete samo da doprinesemo uspostavljanju konsenzusa, da izradite nacrt studije sa akcionim planom, da jednostavno vidimo onaj koji je iznosio pare, onaj ko ima mogućnost i onaj koji je stvarno mrtav na tržištu, da jednostavno dođemo do neke pune istine i neke moguće konsolidacije. Izvolite, ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, profesore Raduloviću. Zahvaljujem se poslanicima koji su otišli široko u definisanju brojnih ranjivosti ne samo finansijskog sektora nego generalno, a u kontekstu ovog zakona koji je očigledno doprinio nečemu što znači otvorenija priča o svim ranjivostima ne samo realnog već i fiskalnog monetarnog sektora. Bili smo u prilici da čujemo i one elemente koji se tiču poslovanja banaka u Crnoj Gori, ali pokušaću redom da prođem kroz sve komentare, jer sam ih zabilježio.

Dakle, ovaj zakon i zakon koji je sljedeća tačka dnevnog reda u ovom visokom domu, a tiče se diskonta na ranije plaćene poreske obaveze po osnovu poreza na dobit pravnih lica, i to je naš pokušaj ravnoteže prema urednim poreskim obveznicima i pokušaj generisanja većeg stepena konkurentnosti, odnosno podrške zdravom dijelu privrede ili privrednog sistema u Crnoj Gori. Tako da ta ravnoteža od ovog što ima elemente "pravednosti" se, čini mi se, podstiče sa zakonom koji slijedi u raspravi nakon ovog zakona.

Ovakvi zakoni nijesu novina u Crnoj Gori, postoje uporedna iskustva iz našeg regiona i mi smo željeli da spasimo što se spasiti može, da naplatimo nešto što je moguće naplatiti, da generišemo, prije svega, mikro mali i srednji biznis, ali i da olakšamo interakciju među privrednim subjektima kroz, ako to bude iskazano u realnom životu, odnosno u realnoj ekonomiji, da imamo i veći stepen likvidnosti realne ekonomije, a time i likvidnost javnih finansija.

Takođe, ponoviću, ovaj zakon jeste ad hok zakon, jeste jedan akt, jedan čin i ništa više od toga. Ovaj zakon ne smije imati procesne dimenzije. Ovaj zakon se mora njegovim izvršenjem zaustaviti u smislu da ne kreira nerealna očekivanja onih koji nijesu htjeli da plate, a čini mi se da je mnogo veći dio onih koji realno nijesu mogli platiti svoje poreske obaveze,

posebno mikro, mali i srednji biznis. Ne sporeći da je ovo strukturni problem, ali sporeći gospodinu Medojeviću zahtjev da uradimo selektivnost i time, plašim se, uđemo u zonu subjektivizma u ocjenjivanju. Kome to pripada, a kome ne. To je visok zahtjev i to je nešto što ne poznaje praksa kada su ovakvi propisi u pitanju. Kada bi znali ko stvarno nije sa namjerom platio svoje poreske obaveze, mi bi ga u zakon imenom i prezimenom uključili i ne završili tu obavezu za one koji su podstakli i poresku evaziju i sivu ekonomiju.

Oko sjevera ste, gospodine Medojeviću, pominjali. Mi ćemo za nekoliko dana u ovom parlamentu imati jednu važnu podsticajnu mjeru koja će se ticati zapošljavanja, konkurentnosti sjevera Crne Gore, Nikšića i Cetinja kao manje razvijenih regiona, u funkciji smanjivanja regionalnih razlika razvijenosti, sa ciljem da podstaknemo i zapošljavanje i smanjivanje ovih razlika kroz oslobađanje poreza na zarade fizičkim licima i poreza na dobit pravnim licima. Time ćemo podstaći taj region da ima preferencijale koji su upravo u funkciji većeg razvoja i smanjivanja razlika. Nadam se da će to biti, takođe, tačka oko koje se nećemo sporiti kada dođemo u parlament.

Oko onog što je gospodin Bojanić saopštio, vidio sam i ja u štampi predloge oko rješavanje poreskog potraživanja države koji se odnosi na Elektroprivredu Crne Gore. Izjavio sam to i ranije, ponoviću, mi ćemo uraditi sve, a to možemo uraditi, da naplatimo poresko potraživanje čuvajući i interes države i javni interes, ali i kompanijski interes, ali pazeći veoma obrazljivo i na razvojnu komponentu. Da sada ne širim priču da je to nešto što je potrebno svima nama kroz nekoliko ključnih projekata koje ćemo imati vrlo skoro ili su već krenuli. To je razlog zašto pregovaramo ovoliko dug period i možda su razlozi još neke kadrovske promjene u samom pravnom licu, ne odsustvo volje za pregovaranje u funkciji najzdravijeg održivog rješenja. Koja je cijena akcija? Ne možemo uzeti, po meni, niti cijenu iz vremena ekspanzije, niti cijenu iz vremena kada se ispoljava upravo ... našeg tržišta. To treba neko da uradi ko je objektiv i potpuno nadležan. To je pitanje za nekog ko se bavi tim procjenama, nikako ni ministar finansija, niti bilo kod od nas. To je moje mišljenje i to ću zagovarati, jer objektivnost u pristupu je u ovom slučaju ono što je potpuno održivo.

Oko pitanja uvažene poslanice Kovačević, lokalne samouprave, i to nije samo od vas komentarisano već od velikog broja poslanika ovdje, mi smo u ovoj godini uradili ogroman posao. Pitao je neko, takođe, zašto nijeste paralelno sa ovim zakonom predložili i zakon o strožijem kažnjavanju onih koji se vraćaju poreskim prekršajima. Vjerujte mi da fali i sati i dana za rad, da ima više prostora bilo i to danas ovdje, ali dajem riječ da ćemo sa tim zakonom vrlo skoro pred parlament i sankcionisati sve ono. Kako je rekao gospodin Milić, nama je veći problem poreska utaja nego poreski dug. Nama je problem siva ekonomija, nama je problem bježanje od legalnih kanala. Kada uključimo sivu ekonomiju u legalne tokove, a to radimo predano, nadam se da ćemo ovaj krupni korak iz ove godine nastaviti i u narednom periodu i smanjiti značajno problem koji se odnosi na izbjegavanje generalno plaćanja poreza. Lokalna samouprava, takođe je, ne takođe nego to je važan segment javne potrošnje i mi smo u dva navrata i u ovom parlamentu imali informacije koje se tiču svih aspekata dugova prema bankama, prema državi međusobno, između opština i prema njihovim dobavljačima. Sve to postoji ovdje. Imali smo saslušanje gospodin Raško Konjević i ja i čini mi se potpuno osvjetlili jednu važnu temu i skrenuli pažnju da niko nema pravo da krši poresku disciplinu, pa makar se taj neko zvao i lokalna samouprava i zaustavili sve isplate zarada bez plaćanja javnih prihoda te zarade, jer ti radnici koji tamo rade i generisanje tog duga. Do skoro smo govorili oko spirale javnog duga i generalnog duga. Danas govorimo ipak o smanjivanju nivoa poreskog duga. To je ipak napredak ne i dovoljan, ali generalno je nekad važnija tendencija ili trend od samog nivoa datog parametra. Mi u ovom periodu imamo trend i ukoliko svi povučemo uže za istu stranu, onda ćemo sasvim izvjesno imati i većih uspjeha. Zato i očekujem da oko ovog zakona nađemo dodirne tačke. Ovo nije politika, ovo je suva ekonomija, fiskalna ekonomija, ovo je mjera nečega što može podstaći i snažniji oporavak, nadam se, na kojem se već nalazimo.

Oko kredita banaka i ostalih stvari, samo molim banke u Crnoj Gori u ovom trenutku posluju uz ispunjavanje svih propisanih parametara poslovanja, tako makar kaže vrhovni monetarni autoritet. Banke ostvaruju profitabilnost kroz tri bankarske funkcije. Pomenute su

dvije, sistem plaćanja i kredita. Samo molim na oprez, banke su ipak institucije čiji su vlasnici sa privatnim kapitalom. Banke su elemenat finansijske stabilnosti. Drugi važan elemenat, jer zdravlje banaka doprinosi finansijskoj stabilnosti, ali doprinosi i generisanju rasta i razvoja. Ne štitim ih iz ugla visokih kamata ili neracionalno visokih provizija za platne sisteme i za platne usluge, već sa stanovišta postupnosti, faznosti i opreznosti u procesu reformisanja, iako smo definisali da postoji i u tom segmentu devijantnost u načinu rada.

Privodim kraju svoju diskusiju u kontekstu odgovora na vaša pitanja, sa željom da, ponoviću još jednom, niko na odborima nije bio protiv ovog zakona, očekujem da damo svoj doprinos jednokratnom pokušaju, ad hok pokušavaju rješavanja ranjivosti fiskalnog sektora i time zajedno doprinesemo snaženju fiskalne održivosti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre Žugiću. Rekli ste suva ekonomija i finansije, ali i suvo pravo najslade se pije.

Kolege, imamo do 18:00 h rad, znači ne tri sata nego je to skoro četiri sata. Ova tema je strašno interesantna i prioritetna po interes Crne Gore, pa ćemo je onda malo više produžiti, mada smo i probili termin, ali ćemo onu sljedeću sat vremena, pošto sam vidio da je ona manje zahtjevna u odnosu na ovu.

Ministre, odgovoriće svi izgleda, ali molim vas da ne bude mnogo više od dva minuta. Kolega Milić.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Kada se pogleda lista najvećih poreskih dužnika i bijela lista onih koji redovno plaćaju, ako podijelimo na regione, kod te crne liste 36 firmi je sa primorja, 40 firmi je iz centralnog dijela, 24 firme su sa sjevera. Kod ove bijele, 30 firmi sa primorja, 65 iz centralnog dijela i samo pet sa sjevera. To govori o načinu kako sprovodimo ekonomsku politiku, i tu završavam ovaj dio komentara.

Drugo, rekao sam vam ovo ću imati kao amandman oko poreza na promet nepokretnosti, kamate, dakle da se taj dio ne uključuje u otpis ovog. To je negdje oko devet miliona evra.

Treće, da se za onaj iznos koji bude bio naplaćen porez u ovih mjesec dana nađe model kako će se kompezovati u odnosu na one koji redovno plaćaju porez. Dakle, koliko budemo naplatili sa ove strane da obezbijedimo onima koji redovno plaćaju nađemo model zajedno oko svega toga. Elektroprivreda Crne Gore princip pravednosti u određivanju vrijednosti akcija od stručnog nezavisnog subjekta sa čim mislim da niko od nas nema problema, vodeći računa o tome da imamo 55% akcija kao država u Elektroprivredi Crne Gore. Možda će biti suprotnih mišljenja, moje je mišljenje da mi je milije da povećamo naše učešće državnog kapitala u Elektroprivredi Crne Gore nego da naplatimo 60 miliona evra, s obzirom na potrošačke jedinice koje postoje u budžetu Crne Gore i na što te potrošačke jedinice troše pare. Ako treba nešto da sačuvamo, sačuvajmo ga u kapitalu Elektroprivrede Crne Gore. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Medojeviću, do dva minuta.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine ministre, znam zašto izbjegavate vi ovu važnu liniju. Razumijem potpuno i mi nijesmo adresirali ovo pitanje u cjelosti vama nego Vladi i vladajućoj većini, i vama poslanici, takođe. Po hiljaditi put kažem ne zato što smo ovdje zajedno, bio sam protiv skidanja imuniteta kolegi Pinjatiću, to je sramno bilo, da Pinjatić kao poslanik skida mu se imunitet, a svi znamo ko je iza toga. Potpredsjednik DPS-a ni luk jeo, ni luk mirisao. Samo jedan razgovor Đukanovića bio je dovoljan da bude van dometa pravne snage ove države, a mi glasamo da naš kolega parlamentarac bude stavljen na stub srama, bez obzira što se borim da budemo većina i bićemo brzo, jer ne može politika da se zasniva na nemoralu i nepravdi. Koliko god plaćali, kupovali,

silovali u političkom smislu, pritiskali, ne može, moraćemo da se vratimo na istinu. Ovo je danas istina, da postoje privilegovani ljudi u Crnoj Gori koji su bliski ovom režimu, koji su donatori Demokratske partije socijalista.

Šta mislite kada u Voli lanac uđe jedna normalna inspekcija rada, poreska inspekcija, šta mislite na koji način se on širi i investira po Crnoj Gori? Je li to način da ne plaćate dobavljačima po šest mjeseci i da imate beskamatno kreditiranje od strane dobavljača jednog lanca koji finansira projekte Demokratske partija socijalista? Mojkovčani, vi svi 300 koji ste čekali rješenje da budete zaposleni u ponedjeljak, rješenja nema. Sada da im poručim, svih onih 300 koji su očekivali rješenje za posao da bi glasali za DPS nema rješenja, Voli neće da vam otvori 300 radnih mjesta nego desetak, petnaest, ali hoće da zakupi prostor bliskom srodniku potpredsjednika Vlade Duška Markovića, to hoće. Tamo će da zakupi i to će da plati, a vi koji ste mislili da ćete raditi u fabrici čokolada na Cetinju i u Voliju nema.

Ovdje govorimo o veoma krupnim stvarima. Država ako ima jedan kriterijum za jedne građane, a drugi za druge građane nije pravna država. Finansijski i fiskalni sistem koji ima nepravedan odnos prema jednima i drugima nije konzistentan fiskalni sistem. Tu se stvaraju, gospodine ministre, rupe o kojima mi vama govorimo. Dakle, ne možemo da imamo konzistentan fiskalni sistem ukoliko se šalje poruka, gospodine ministre, da neko ne mora da plati porez, da neko može da dobije kredit preko veze i da se tali sa menadžmentom banaka. Gospodine ministre, to treba da kažete. Ni Panto ni niko nije dobio kredit bez dogovora sa menadžmentom banaka. Znači, mi ovdje poštujemo banke, trebaju nam banke. Kao što znate, Pokret za promjene je bio da ostane državna banka. Ne možemo da imamo prave informacije dok ne osnujete finansijsku agenciju, zavod za plaćanje, zavod za platni promet, agenciju za platni promet, napravite zakon o tome. Ne može preko banaka, mora postojati državna institucija preko koje se vrši platni promet između privatnog sektora i države, da se plaćaju obaveze, da se plaćaju porezi.

Ponavljam, nažalost, ono što sam govorio svih ovih šest, sedam godina ovdje. Vi ovo sve znate, nažalost ne znaju oni koji čekaju čokolade iz Ukrajine, ti ne znaju, a vi ovo sve dobro znate što pričam i znate da sam u pravu. Znam da dijelite nelagodu isto kao ja. Vi ste građanin Crne Gore i vaša djeca dijele sudbinu ove Crne Gore. Neprijatno vam je kada gledate ove tajkune kako su opljačkali Crnu Goru, a s njima zajedno agitujete za Demokratsku partiju socijalista. Vjerujte, što se prije skine Demokratska partija socijalista i njen rad, vi ćete biti prije slobodni ljudi, a bez slobodnih ljudi nema pravne države niti održive ekonomije.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Medojeviću, i nemojte više da koristite našu vezu pa da toliko prekoračujete.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Htio sam ovaj dio da komentarišem vezano oko Elektroprivrede, o mogućem poravnanju. Možda me i raduje vaša najava da ne treba sve tržište gledati, jer postoji i pored tržišta neka procjena jer nisko je tržište, ali evo 20 godina nas ubjeđuju da je tržište svemoguće i da nevidljiva ruka tržišta, ne vi, ne kažem vi, nego takva je glavna ekonomska politika da nevidljiva ruka tržišta sve reguliše. Kad smo prodavali jeftino, dobijali smo informaciju, država kad je prodavala jeftino, išla je uvijek informacija tržište je takvo, ne možemo da postignemo cijenu, i jednostavno to tržište uređuje. Sad kad treba da kupimo na tom istom tržištu koje jeste palo, nemojte sad da idemo da kažemo loše je tržište malo da dodamo preko jer nisko je tržište. To nemojte, jer držimo se tržišta onda do kraja, pa kupimo 10% akcija Elektroprivrede za pet miliona, odnosno pola duga.

Ono što je mene jako interesantno i to bih volio da malo raspravimo, šta je sad državni interes. Naravno, vjerovatno je prvi uslov da naplatimo tih 50 miliona ili 25, koliko god bilo i to je u redu. Shvatam i potpuno sam saglasan sa tim da ne treba na silu naplaćivati i praviti probleme

Elektroprivredi, odnosno svima nama. Jer, guđenje elektroprivrede, znači bukvalno gašenje cijelog elektrosistema u Crnoj Gori i svakako, daleko sam od toga. Ali, sad pitam, šta Crna Gora dobija time ako se oprost 25 miliona, odnosno konvertuje vlasnički dio kapitala Elektroprivrede, i sa 52% bude 57, 58. Šta smo dobili. Dobiti nemamo dividende nemamo. Nemamo upravljačka prava, vjerovatno će oni ostati A2, šta imamo. Ponovo ćemo se javiti da prodajemo nekad u nekom periodu, to je već veliki znak pitanja. Tako da čini mi se da, ne znam kako bi, čini mi se da je to negdje ... forističar pomenuo i ja sam negdje ranije, ali evo ponoviću, izgleda da smo na pravom putu po pitanju privatizacije, a vidimo da se neki već i vraćaju. Maltene mi smo došli, privatizovali, pa sad vraćamo neke kompanije dijela vlasništva, valjda smo sad shvatili da ne može to baš tako da funkcioniše, da damo monopole svima državne i da ih pustimo da rade šta hoće. Ne da nisu razvili infrastrukturu i ono što su trebali da ulažu, nego jednostavno ne mogu ni porez obični da plate koji su uzgred budi rečeno, naročito važno, već naplatili od korisnika.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Bojaniću.

Ovim smo završili oko komentara i odgovora.

Idemo dalje. Riječ ima kolega Labudović i posljednji u današnjoj raspravi po ovoj tački, neka se pripremi kolega Tuponja.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine ministre,

Vjerovatno se pitate otkud ja, opet, mirođija u ovoj čorbi, otkud ja u krugu ovih "eksperata" sa kojima polemishete evo dva sata.

Činjenica je da je rastojanje između mene i ove materije otprilike koliko i između Boga i šeširdžije. Ali, ima jedan elemenat koji me čini vrlo kompetentnim, a to je činjenica da je ovo ipak zakon, bez obzira na to na šta se odnosi. Bez obzira na materiju koju obrađuje, ovaj zakon kao isvaki zakon mora da posjeduje one strukturne elemente koji ga čine kao zakon.

Vi ste ovdje, a i učesnici u raspravi, nebrojeno puta do sad govorili o nekakvom principu pravednosti ovog zakona. Princip pravednosti, gospodine ministre i kolege poslanici, ne stanuje u ovom domu. Jer je princip pravednosti proizvodljna kategorija, stvar percepcije. Ono što je pravedno po meni, ne mora da bude pravedno po vama, i obratno.

Ovdje, gospodine ministre, mora da stoje princip zakonitosti i ustavnosti, a ja sam to rekao i na Odboru za zakonodavstvo, sa stanovišta ustavnosti ovaj vam je zakon na veoma staklenim nogama. Ne sa stanovišta pravednosti, jer je tu nesporno nepravedan. Ali sa stanovišta ustavnosti, a da je ovo država uređena na zakonu i na Ustavu, ne bih ovo ja trebalo da branim i da izigravam ustavobranitelja, onog istog ustava koga ste vi zgzazili pet miliona puta, a ja na njega pet para ne dajem. Dužan sam kao poslanik i član Odbora za zakonodavstvo da vas upozorim i na tu činjenicu.

Ja ću, ne samo iz tog razloga, bez obzira na vaše pozivanje i plediranje da se ovdje postigne konsenzus oko prihvatanja ovog zakona, zbog nekih drugih efekata, glasati protiv njega. A glasaću i iz više drugih razloga. Nesumnjivo je da su porezi i carine i kamate na iste izvorni prihod budžeta i da, u nekom širem tumačenju, Vlada kao gazda, kao neko ko gazduje budžetom, ima pravo da sa "svojim" parama postupa na ovaj ili onaj način. Ali, gospodine ministre, normalne države ne vode takvu poresku politiku.

Ja ću vas podsjetiti na jedne davne primjere koji ilustruju kako se normalne države odnose prema poreskim dužnicima.

Čuvena i jedna od najpoznatijih svjetskih glumica svih vremena Sofija Loren i jedan od najpriznatijih svjetskih reditelja Ingmar Bergman doživotno nisu smjeli da se vrata u svoje otadžbine zbog činjenice da su utajili neki minorni iznos poreza. A šta vi ovdje radite? Vi najavljujete, pazite, najavljujete rigorozniju politiku prema povratnicima u poreski prekršaj. Dozvolite, to mi liči na poređenje kad bismo sad lopovima, ubicama, bilo kojim prestupnicima

rekli: ajde, to što ste uradili uradili ste, neka vam je Bogom prosto, ali ako vam se to još jednom, ne daj bože desi, e onda će da ga platite.

Prema tome, gospodine ministre, takav vaš selektivan pristup potvrđuje činjenicu da je država najodgovornija što se poreski dug ovoliko nagomilao. Ne možete očekivati od poreskog dužnika tu vrstu savjesti. Kad mu se pruži prilika on će vrlo rado da se komotno ponaša. Samo ste vi krivi, kad kažem Vi mislim na državu. Evo, iskoristiću priliku samo da vam postavim jedno pitanje - da li ste, gospodine ministre, do kraja primijenili i ispoštovali odredbe Zakona o porezu na dodatnu vrijednost u proteklih šest mjeseci?

Ili još uvijek postoji ona siva zona u koju, ne vi, i ne onaj nesrećni direktor Uprave za poreze, nego država ne smije da zaviri, pa nas svaki dan preko jedne privatne televizije prozivaju i nazivaju najgorim imenima koja se mogu smisliti, i ovaj dom i nas pojedinačno. Ne smijete da privirite tamo. Gospodine ministre, ja ću tražiti od vas da mi u cifru donesete podatak o tome koliko ste po tom osnovu naplatili poreza.

I dužan sam još jedno, a to sam vam rekao i na Odboru za zakonodavstvo. Neću glasati za ovaj zakon iz razloga što neće pomoći tim dužnicima. Jer, nije problem samo u porezima. Ono što guši one prave privrednike, ne govorim o ovim hohštaperima svjetskoga glasa koji se muvaju po Crnoj Gori nego govorim o pravim privrednicima, nije porez nego su kamate i krediti. Ali, znate u čemu je problem, gospodine ministre? čuo sam jednu sjajnu rečenicu oko koje su se, na žalost, istog momenta saglasili i ugledni profesor sa beogradskog Ekonomskog fakulteta i predsjednik udruženja bankara Srbije, da u ovom trenutku i kad bi se otpisale ukinule kamate, privreda ne bi mogla da vraća kredite zato što nema od čega. Ova privreda u stačaju, gospodine ministre, i možete vi da donesete kakav god hoćete a , nemam ja sumnje u to da će ovaj zakon biti usvojen, ali to vam je mamuzanje mrtvog konja, budite uvjereni.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Labudoviću.

I posljednji danas poslanik je kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi predstavnici Vlade, kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore.

Uvaženi ministre Žugiću,

Ja bih vas najprije pohvalio za ono što ste uradili u toku ove godine u smislu povećanja prihoda fiskalne politike. Druga stvar je kako su ta sredstva trošena, o tome će vjerovatno biti riječi u ovom domu. Ali, sad pošto sam vas pohvalio mogu da pređem na kritiku.

Sami zakon, sami koncept zakona o otpisu kamate na poreske i carinske obaveze, je praktično priznanje nemoći Vlade, nemoći Vlade da sprovede zakone koji trenutno važe. Znači, ovaj zakon se donosi i negira neki zakon koji je trenutno na snazi. Koliko je ovaj zakon koji nam je sljedeća tačka dnevnog reda Zakon o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica, stimulativan i koji dobija moju potpunu podršku, toliko ovaj zakon je konceptualno pogrešan. Jer, ovo mi liči na čuveno podvlačenje crte kad sad od ovoga trenutka, vi ste u više navrata rekli da pripremate jedan cijeli niz drugih zakona da će nakon ovoga situacija biti mnogo bolja, ali vi trenutno ovim zakonom praktično nagrađujete, amnestirate firme, ljude koji su kršili zakon do sada.

Ovaj zakon je ograničenog karaktera, na 30 dana i bukvalno treba da predstavlja neki period novoga početka, neko bukvalno podvlačenje crte nakon koje će biti stvari mnogo bolje nego što su bile do sad. Ja cijenim vaš rad. Vi ste ministar godinu dana, ali Vlada kojoj pripadate traje 24 godine i mi smo više puta imali podvlačenje crte i obećanje da će od sad pa ubuduće biti mnogo bolje.

Dakle, u razlozima koje navodite za donošenje zakona, kažete da je osnovni razlog za donošenje zakona o otpisu kamate na poreske i carinske obaveze su ublažavanje efekata

ekonomske krize koja je uzrokovala smanjenje javnih prihoda i smanjenje budžetskog deficita, s jedne strane, odnosno povećanje poreskog duga s druge strane.

Ja se ne slažem sa takvim objašnjenjem i kažem da osnovni razlog je nesposobnost države da sprovede zakonsku regulativu.

Kažete da iznos duga po osnovu kamate za neblagovremeno izmirenje poreskih obaveznika na dan 8.10.2013. godine, iznosi 98 miliona eura. Pošto je ovdje naglašeno poreskih obaveza, jabi vas pitao da nam kažete i šta je sa carinskim obavezama, ako već to niste rekli. Naglašavate i pozitivnu praksu u okruženju i kažete da bi na ovaj način relaksirali poreske obveznike u dijelu neplaćanja kamate na dospjeli dug. Izvinite, ali ja vas tu ne vidim kao nekog kotreba da relaksira nekoga.

Kažete da predloženo rješenje uslovljava povećanje naplate javnih prihoda i stabilizaciju javnih finansija, što će istovremeno dovesti do smanjenja ukupnog poreskog duga, naravno da će dovesti do smanjenja ukupnog poreskog duga ako ga oprostite, dobro logično, i poboljšati poresku disciplinu obveznika. Tu se uopšte ne slažem sa vama. Ja mislim da ćete imati pozitivan efekat u jednom kratkoročnom periodu trajanja 30 dana ovoga zakona, ali da ste vi poslali jednu jako lošu poruku svim poreskim obveznicima za neko srednjoročno i buduće vrijeme. To je ono što vi sad namjeravate da riješite nekim drugim zakonom. Naravno da ja mogu ovdje da iznesem svoje mišljenje, gospodine ministre, ukoliko mi dozvolite.

Da li vi preduzimate ikakve mjere za one građane koji su do sad bili disciplinovani poreski obveznici i koji su plaćali svoje poreze i koji su platili i kamate ukoliko su kasnili. Mislim da, sve u svemu, srednjoročno, dugoročno, ovim zakonom se jača nedisciplina i vodi ka nekim novim zakonima za oslobađanje obaveza koji će doći opet za dvije, tri, pet godina kad se opet nagomilaju neki poreski dugovi. Vi ste sad ministar ali ko zna kako će vaš budući kolega razmišljati o ovoj temi. Možda on uopšte nije saglasan sa tom vašom idejom. I vi ćete poslati poruku svima onima koji treba da plaćaju poreze da oni to ne treba da rade, jer će, ukoliko budu plaćali poreze, raditi u korist svoje štete, jer će svakako doći poslije izvjesnog vremena neki zakon koji će ih osloboditi od plaćanja kamata ili već ne znam čega, tako da oni neće morati da plaćaju taj porez. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Tuponja.

Ministre, da li vi želite da iskoristite pravo na završnu riječ.

Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Još jednom zahvaljujem svim učesnicima u raspravi.

Ja nisam pledirao, gospodine Labudoviću, da bilo ko glasa prema mom stavu, već sam citirao ono što je bilo na odboru Zakonodavnom, jer smo jednoglasno usvojili zakon uz dileme koje smo imali a tiču se i ustavnosti i zakonitosti, tako da to je moj komentar bio, a ne plediranje da utičem na bilo čiju volju i slobodu izbora glasanja za ovaj zakon.

Za pravednost, slažem se, moje pravo vaša nepravda, i obratno. I ovdje je nepravda prema onima koji uredno plaćaju poreske obaveze i to sam rekao već nekoliko puta, s tim što ovo, gospodine Tuponja, nije loša poruka, ovo je poruka datog ekonomskog trenutka, ove faze ekonomskog ciklusa. Ovo je poruka u pokušaju da se nešto naplati što se može naplatiti. Znae, nekad imate poreski ili bilo koji teret duga, pa ako dodate još jedan eura, onda možete da udavite takvog poreskog obveznika. Možda je ovo mjera podsticaja, a možda i nije.

I vama se obraćam, slobodno sa svojom voljom gi glasajte protiv. Ovo je, po meni, rekao sam suva ekonomija i fiskalna ekonomija i pokušaj da se doprinese nečemu što je definisano kao određena fiskalna ranjivost. Na nama je da shodno našoj odgovornosti prema ovoj temi uradimo ono što možemo ili ne uradimo. Znači sasvim svejedno, ne bih ja bio veći dužebrižnik u ovoj državi od bilo koga drugog. Nijesmo mogli, rekao sam, pripremiti i ostali set zakona. Idu vrlo brzo nekoliko zakona koja se odnose upravo na podsticaje za uredne poreske obveznike, za redovne platiše i to će doći na dnevni red u Parlamentu. Dajte i vi, ako imate inicijativu, po tom

osnovu da očuvamo konkurentnost ekonomije, nakon toga što smo, čini mi se, dijelom ustabilili javne finansije.

Ne eksploatišem previše činjenicu o visokom stepenu i nivou naplate ove godine, iz više razloga. I za šta god je to pošlo, pošlo je da se riješe neke ranjivosti koja su nas čekale. Ako ih danas platimo faktura je manja, ako ih odložimo faktura je veća, to svi znamo.

Znači predlažem da, u funkciji veće fiskalne stabilnosti, Parlament usvoji ovaj zakon. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam, ministre Žugiću.

Konstatujem da je pretres završen.

Izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku - Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Radoje Žugić, ministar finansija, ovdje cjelodnevno prisutni i Marina Perović, v.d. pomoćnica ministra.

Izvjestioci odbora su Zorica Kovačević, Zakonodavnog odbora i Mladen Bojanić, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Ministre, imate li koncentraciju da nas uvedete u novu priču.

Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, profesore Raduloviću.

Uvaženi poslanici, evo po treći put danas vam se obraćam, uz zahvalnost za strpljenje koje iskazujete u pokušaju da riješimo nekoliko pitanja iz seta mjera fiskalnog prilagođavanja.

Sada je na dnevnom redu Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Osnovni razlozi za dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica su stimulanje poreskih obveznika za plaćanjem poreza na dobit u zakonski propisanom roku da ostvare pravo na umanjenje poreske obaveze. Zakonom o porezu na dobit pravnih lica propisana je obaveza plaćanja poreza na dobit do 31.marta tekuće godine za prethodnu godinu u kojoj je dobit pravnih lica ostvaren. Radi prevazilaženja teškoća u poslovanju pravnih subjekata koje su bile uzrokovane ekonomskom krizom na opštem nivou kao i unutrašnjim ranjivostima Uredbom o odloženom plaćanju poreza na dobit pravnih lica data je mogućnost plaćanja poreza na dobit u šest mjesečnih rata. Primjenom novog rješenja pod određenim uslovima poreski obveznici mogu ostvariti pravo na umanjenje poreske osnovice u nivou od 6%. Predložena stopa po kojoj bi se vršilo umanjenje poreske osnovice, odnosno obaveze približno odgovara kamatnoj stopi koja se plaća na poznajmljena budžetska sredstva, mada se kamatna sredstva odnosi na period od godinu dana, a ovo je polugodišnji period na unaprijed plaćenje obaveze po osnovu poreza. Poreski obveznik pravnog lica, ostvaraju pravo na umanjenje poreske obaveze u koliko izvrši uplatu poreza na dobit do kraja marta tekuće godine za dobit ostvaren u prethodnoj godini. Pravo na umanjenje se ostvaruje na osnovu zahtjeva koji se podnosi nadležnom poreskom organu u roku od 15 dana od dana izmirenja ukupne poreske obaveze. O zahtjevu poreski organ odlučuje rješenjem. Predložena zakonska rješenja će usloviti povećanje naplate javnih prihoda, stabilizaciju javnih finansija u određenoj mjeri uz smanjenje ukupnog poreskog duga i deficita budžeta. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Prvi krug, kolege, molim vas ovaj put da budete po pet minuta da bi mogli da iscrpimo svu listu, posebno ovi koji su u ime klubova su danas već i opterećeni dosta.

U ime DPS-a kolega Jelić i neka se pripremi u ime Demokratskog fronta. kolega Medojević.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre Žugiću, gospođu Perović,

Važećim Zakonom o porezu na dobit pravnih lica koji se već primjenjuje nekih 11 godina u pravnom sistemu Crne Gore uvedena je obaveza plaćanja poreza na dobit kako za rezidentna tako i nerezidentna pravna lica koja obavljaju djelatnost radi sticanja dobiti sa poreskom stopom koja iznosi 9%. Sa ovim novim predloženim zakonom tj. Predlogom zakona o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica poslije člana 32 važećeg Zakona o porezu na dobit pravnih lica uvodi se novi član 32.a kojim se predlaže stimulisanje poreskih obveznika da plate porez na dobiti u zakonskim propisanom roku kako bi ostvarili pravo na umanjenje poreske obaveze, kako je u uvodnom izlaganju saopštio i ministar finansija.

Ovdje želim da napomenem da postoji uredba o odloženom plaćanju poreza na dobit pravnih lica koja je važeća od 2010. godine, a kojom je dato pravo da poreski obveznik plaća porez u šest mjesečnih rata, a poreske obaveze u koliko bi u zakonski propisanom roku platio do 31.marta tekuće godine ostvario bi pravo na umanjenje poreza. Predviđeno umanjenje godišnje poreske stope iznosilo bi oko 6% obračunatog i uplaćenog poreza na dobit. Meni je ovdje interesantno zašto je baš Ministarstvo finansija predložilo 6%, zašto je baš došlo do te cifre? Da li je to možda kamatna stopa po kojoj se plaćaju pozajmljena sredstva, kojom se ostvaruje kamatna stopa koja seplaća na pozajmljena budžetska sredstva? Meni se čini da je to, ali volio bih da čujem i taj odgovor. Takođe, smanjenje poreske obaveze ostvaruje se na osnovu zahtjeva za umanjenje poreske obaveze koja se podnosi nadležnom poreskom organu u roku od 15 dana od plaćanja poreske obaveze i da li to znači da svi oni koji podnesu zahtjev će dobiti ovo ili moraju da ispune neka pravila, pa bih volio i da čujem taj odgovor?

Isto tako postavio bih pitanje koje sam postavio prilikom prethodnog zakonskog akta, da li je ovaj Predlog zakona pravedan prema onima koji u cjelosti izmiruju uredno poreske obaveze po osnovu dobiti? Kažem, imali smo dilema i u prethodnom da li može da se planiraju neke subvencije. Evo ministar je najavio da se želi predložiti novi zakon kojim bi se stimulisali oni koji uredno plaćaju svoje obaveze i da vidimo šta se sve tu predlaže kako bi taj princip pravednosti bio implementiran prema svim onim koji uredno plaćaju i izmiruju svoje poreske obaveze.

Ono što još želim da naglasim da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet jednoglasno prihvatio ovaj predlog zakona i predlažem Skupštini da usvoji Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Gospodine potpredsjedniče, zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I Vama hvala, kolega Jeliću.

U ime Demokratskog fronta, kolega Medojević, neka se pripremi kolega Milić.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Ovdje je, naravno, jedan veliki sistemski program. Na žalost, sada ove mjere koje je predložila Vlada i koje je ministar ovdje obrazložio neće imati na koga da se primijene, pošto je stanje u ekonomiji takvo da je ogroman broj privatnih kompanija koje su iskazivale profit u vrijeme kreditnog buma i u vrijeme privrednog buma 2008. godine, sada u gubicima, blokirani su im računi i oni više spadaju u ovu kategoriju poreskih dužnika, poreskih utajivača, nego firmi koje iskazuju profit. Dakle, ovdje ono što je ključno, jeste, što ministar i Ministarstvo pokušava, ja sam to rekao, pasivnim mjerama da pokruije pogrešne odluke prethodne Vlade i prethodnog ministra finansija. Prema tome, građani Crne Gore moraju da znaju da uvođenjem poreza, ove takse, euro na euro, to je nezabilježeno zaista da se oporezuju svi građani po glavama. Svaki građanin onog pravog u mjesecu kada dobije onu poruku treba da zna da mu neko uzima iz džepa taj

jedna euro i da se prebacuje na račun onome ko je izazvao taj problem. 300 miliona eura je, vi znate ko, pozajmio od ruskog investitora i mi svi sad redovno vraćamo, i to je ključni problem.

Gospodine ministre, jedna sjajna studija. Na strani 17 kaže se, zašto je problem privatnog sektora, zašto imamo problem ekonomije, zašto imamo problem nelikvidnosti, bez obzira što je nivo loših kredita pao 2012. godine samo zbog toga što su preuzele banke matice, ne zbog toga što su oni riješeni. Ključno pitanje, loši dužnici su ostali u sistemu, gospodine ministre. Oдавde je problem. Znači, to je ključni problem, uspješna ekonomija se sastoji od skupa uspoješnih kompanija. Mi imamo sada problem da je jedna tajkunska elita opljačkala društvenu svojinu, postala vlasnik novih preduzeća i ne umije da upravlja tim preduzećima. Imamo problem gubitaka i problema kod privatnih kompanija. Oni su, kao što vidite, neodgovorene gazde, da ne ulazimo u vaučarske fondove, šta radi Eurofond, šta rade ovi fondovi koji su sada postali problem naše crnogorske ekonomije, tempirtana bomba u sistemu. Sa druge strane, gospodine ministre, moramo promijeniti Zakon o porezu na dobit. Juče sam predložio da promijenimo Zakon o porezu na dobit pravnih lica. Stopa od 9% je niska, nepavedna, mora da bude veća. Zato što ko ima profit sad u Crnoj Gori? Monopolske firme. To nije rezultat njihove ekonomske konkurentnosti nego rezultat rentiranja rente, monopolskih pozicija ili kartelskih dogovora.

Mala je Crna Gora i naprosto dođe vam teško kada vidite koliko telekomunikacioni operateri iznesu iz Crne Gore novca. Odlučila Vlada, prodala Telekom, pametno, prodala zlatnu koku koja je godišnje mogla da finansira kapitalni budžet ove države, garantujem, uz pravilo upravljanje, ovo što je profesor Radulović rekao, uz jedno profesionalno upravljanje, uz poštovanje standarda korporativnog upravljanja Telekom je mogao iz dividene i iz poreza da finansira kapitalni budžet države Crne Gore i da izfinansira, recimo sve subvencije za poljoprivrednike u Crnoj Gori, a mi smo to prodali za 100 mliona, a oni 44 miliona prošle godine dobit. Samo Telekom Crne Gore, 21 milion eura dobit i 22 miliona amortizacija, ko zna šta je amortizacija u telekomunikacijama. To je čisti keš koji je izašao iz Crne Gore 42 miliona eura.

Drugo, u telekomunikacijama je amortizacija, čista dobit. Nema amortizacije vazduha, prema tome, možemo o tome ako hoćete i stručno da razgovaramo koliko god hoćete. Posebno poslije povratka investicija na karder i načina na koje telekomunicacioni operateri koriste razvoj koji se locira u centralama njihovih kompanija u grupacijama, a ove filijale samo koriste aplikacije i vjerujte to je brutalna kolonizacija države Crne Gore. Tako isto i za ove ostale firme. Prema tome, ono što je još jedan problem, vlasnici privatnih kompanija na teret troškova firme prebacuju svoje privatne troškove. Kupovine, luksuzne vile, auta, sve se to vodi na dioničarska drupštva i na pravna lica, a koristi se u privatne svrhe, zato su va rekli da treba proširiti poresku osnovicu i sa onim troškovima akcionarskih društava koji se koriste kao privatni luksuz vlasnika akcionarskih društava ili pravnih lica.

Treće, ministre, odličan seminar je imala Poreska uprava, transferne cijene, pa nijeste tu ni krenuli, ni počeli nijeste da radite sa transfernim cijenama. Opljačka se država zbog transfernih cijena. Ne mogu zbog primjedbe kolege Filipa Vukovića da držim predavanje, koju potpuno prihvatam, jer nijesmo ovdje došli da držimo predavanje, ovdje smo došli da dobijemo glasove od ljudi, zato što bolje znamo ovo da radimo od vas, ali glasove ne dobijamo zbog čokolada i zbog 100 eura, što ćemo, mi 100 eura nemamo, nego programe, ideje, znanje, viziju Crne Gore, ali nemamo 100 eura po biraču i nemamo čokoladu za birače, stvarno, niti ćemo zapošljavati ljude.

Dakle, gospodine ministre, ako se primijene sve ove stvari povećanje stope poreza, na dobit, ako se poveća poreska osnovica i ako se primijeni međunarodni standard, analize transfernih cijena između povezanih lica, mi ćemo u crnogorskom buzdžetu imati i te kako veći priliv novca, mada ni to nam neće pomoći ako nam ove privatne firme prave minuse. Prema tome, sve vlasnike privatnih firmi koji na svoje firme imaju kuće, vikandice, stanove, auta, troškove ljetovanja prikazuju kao troškove poslovanja i da ne pričam dalje, sve to obuhvatiti oporezivim poreskim bilansom, uvećati oporezivu osnovu, naplatiti veću stopu poreza i onda ćemo, naravno, da ličimo na jedno normalnu državu.

Izvinjavam se, kolegi Vukoviću na predavnju, potpuno je u pravu bio, ovdje smo za glasove, a ne da učimo vas osnovama tržišne ekonomije. Izvinjavam se.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Medojeviću.

Riječ ima kolega Milić, neka se pripremi, kolega Bojanić.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica, negdje kad je bio osnovni tekst toga zakona imao sam raspravu prije jedno 6, 7, 8 godina objašnjavajući modele koji su za mene prihvatljiviji nego postojeći model, a to znači nulta stopa poreza na dobit pravnih lica za one pravne subjekte koji otvaraju nova radna mjesta. Dakle, kako napraviti stimulaciju u odnosu na one subjekte koji će ulagati sredstva u otvaranje novih radnih mjesta.

Drugo, 62% ukupni porezi u Italiji, 40 i nešto posto ukupni porezi na nivou Evropske unije, danas govoriti o povećanju poreza je isto kao sipati benzin na vatru. Mi danas moramo govoriti o nečemu što je dio sistema, a ne. O tome smo mogli da govorimo 2008., 2007. godine kada je postojala .... danas treba voditi politiku gdje će biti harmonizovani odnosi i prema onima koji plaćaju i koji ne plaćaju. Znači, jednaki nivo. Ono što ja pokušavam da radim i što radi SNP-e, da pokažemo da i sa pozicije opoziciji možete da dovedete zainteresovane poslovne subjekte iz inostranstva koji hoće ovdje da investiraju. Dolazi već prva grupa ove nedjelje, iduće nedjelje dolazi druga grupa i oko turizma i oko drvne industrije.

Gospodine ministre, koliko košta otvaranje jednog radnog mjesta na zapadu? 30 hiljada evra. Koliko je danas spremna država Crna Gora da pomogne za otvaranje radnih mjesta? Opet govorim o onom ribarstvu.

Gospodine Raduloviću, znate li koliko je potrebno sredstava da bi se pokrenula proizvodnja? 150 hiljada evra, za firmu koja je nekada dolazila i do deset miliona evra prometa. Na 9% poreza na dobit i na ostatak na dobit od 100 hiljada evra, vi za prvu godinu dobijate kao država, zaboravljamo porez na dohodak zaposlenih tamo koje ćemo da naplatiti, samo govorimo o porezu na dobit. Za prvu godinu dobijate nazad 90 hiljada evra, ja o tome želim da razmišlja država Crna Gora. Sa druge strane SNP-e, a o tome će govoriti više gospodin Damjanović, je pokrenuo bio proceduru da se potpuno na drugačiji način oporezuju firme iz telekomunikacija, energetike i finansija. To moramo zajedno da napravimo, moramo da nađemo model kako ćemo to da ostvarimo. Dakle, mi imamo iz telekomunikacija firme koje su ovdje iznijele 200, 300 miliona evra.

Gospodine ministre, dobio sam jedan podatak, zaista zahvaljujem se ovom prilikom čovjeku koga izuzetno cijenim, direktoru Poreske uprave Crne Gore, podatak da je jedna djelatnost možda iznijela iz Crne Gore i do milijardu evra, zato što nije postojala adekvatna poreska regulativa vezano za sve to. Imali smo priliku i još jedanput zahvalnost bili ste Vi prisutni, u Privrednoj komori Crne Gore da saslušamo ljude koji govore o poreskoj politici, one koji proizvode, one koji su direkotri Poreskih uprava. Imali mo priliku da vidimo i da čujemo direktora Poreske uprave Srbije, gospodina Ivana Simiča, koji je Sovenac, predsjednik Evropske asocijacije poreski savjetnika, da ne pogriješim sada oko svega toga, koji je govorio o tome partnerskom odnosu između privrede i države, odnosno o načinu kako ćemo obezbijediti da sve te firme posmatramo kao komintente. Dakle, mi svi ovdje dugujemo zahvalnost firmama koji drže ovaj sistem na nogama. Dugujemo zahvalnost i nju možemo da pokažemo i na ovakav način. Možemo da pokažemo i sa tih 6% koje ćemo smanjiti u odnosu na poresku osnovicu.

Ono što mene je posebno bitno, gospodine ministre, plan za 2012. godinu po osnovu pureza na dobit je bio 46 miliona i 800 hiljada evra, ostvareno je 64 miliona evra, 6,5% ukupnih poreskih prihoda je bio porez na dobit, 77% više nego u 2011. godini.

Mislim, sa ovim i završavam, hvala Vam zaista na ovo prekoračenju, ali ću poštovati prije svega kolege koje trebaju posle mene da govore. Gospodine ministre, mi jednostavno ovdje nam nedostaje samo jedan podatak, ne morate mi ga davati ni danas, ni kad bude bilo glasanje,

podržaćemo mi ovo iz SNP-a. Spisak firmi od provg do 50-og koje plaćaju najveći porez na dobit u Crnoj Gori. Hvala vam velika., hvala Vam potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Miliću.

U ime Pozitivne Crne Gore, kolega Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Po ko zna koji put danas o porezima, ali neću dugo, pokušaću čak i da ne iskoristimo ovih pet minuta. Evo odmah da u startu kažem da podržavam ovaj zakon i da to kao izvjestilac odbora potvrdim da ono što se čulo nekoliko puta, ali na odboru smo bili jednoglasni u podržavanju ovog zakona, tako da će svakako dobiti i na plenumu podršku i od opozicije. Ako se neko nije predomislio i vidjećemo je li neko, ali u svakom slučaju da nas ne optužujete da smo stalno protiv zakona koji dolaze od strane vladajuće, evo ovaj put sigurno ću biti protiv.

Moram se dotaći i malo negativnih stvari ovog zakona, bez obzira na sve, jer zakon jeste u dijelu problematičan i jeste diskutabilno, jer porez na dobit pravnih lica spada u kategoriju direktnih poreza. Plaćaju ga oni koji mogu da ga plate i mi ovom prilikom one koji mogu da plate porez dodatno stimulišemo sa umanjnjem poreske stope i bez obzira što možemo dovesti u neku sumnju da li je pravedan ovaj zakon, podržaćemo ga, jer ipak će doprinijeti, nadam se, boljem punjenju budžeta i doprinijeće da se malo finansijska disciplina popravi. Ono što je, takođe, a čulo se već u prethodnim diskusijama, da ne ponavljam, što će najveći benefit od ovog zakona imati velike monopolske kompanije. To jeste problem i jeste nešto o čemu treba razmišljati, da stvarno napravim neki zakon vezan uopšte za preze i da pokušamo da i strukturno to razdvojimo, nije lako znam, ali treba ići u tom pravcu da ne možemo opteretiti istom stopom poreza nekoga ko ima monopol na tržištu u odnosu na onoga ko se bori da preživi na tržištu. Naročito se to odnosi na firme koje je država nekad imala i prodala je svoje monopole i govorimo o tim državnim, nekad monopolima, vještačkim monopolima. To nijesu monopoli prirodni, kako bih rekao, stvoreni na tržištu tako što vi imate neki bolji proizvod ili bolju uslugu od ostalih i oni ne mogu da se takmiče sa vama, nego jednostavno to su naslijeđeni monopoli, teško da će ikad moći tržište u Crnoj Gori da bude toliko razvijeno da imamo konkurenciju u oblasti elektroprivrede i snadbijevanje električnom energijom, gasom vidimo i Jugopetrol i dalje monopol na tržištu i ostali.

Da ne gnjavim putno, puno puta sam danas govorio, smatramo da pored ovih nedostataka ovaj zakon jeste pozitivan i mi kao pozitivna partija stvarno bi bilo nezgodno i bilo bi ružno da dižemo glas protiv i naravno u skladu sa našim imenom mi ćemo glasati za ovaj zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Bojaniću.

Prelazimo na drugi krug.

U ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista koleginya Kovačević, neka se pripremi kolega Dukanović.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani poslanici, poštovani građani,

Oporezivanje dobiti pravnih lica reuglisano je Zakonom o porezu na dobit pravnih lica kojim je propisano oporezivanje dobiti rezidentnog pravnog lica za dobit koja je ostvarena u Crnoj Gori i izvan Crne Gore, odnosno nerezidentnog pravnog lica za dobit koje je to lice ostvarilo u Cronoj Gori. Od početka reforme poreskog sistema 2002. godine oporezivanje pravnih lica vršeno je primjenom više modela oporezivanja uključujući i progresivno oporezivanje koje je bilo u primjeni do 2005. godine kada je uvedeno proporcionalno oporezivanje dobiti

primjenom jedinstvene stope od 9% koja je i do danas u primjeni i koja je najkonkurentnija u regionu. Treba napomenuti da je prije par godina ukinuto plaćanje mjesečnih akontacija poreza na dobit, prije svega u cilju eliminisanja biznis barijera. Na ovaj način dodatno su relaksirani poreski obaveznici kako bi se ublažili efekti globalne ekonomske krize koja je uticala na poslovanje pravnih lica i njihovu likvidnost i obezbijedili povoljniji uslovi za poslovanje. Radi prevazilaženja teškoća u poslovanju pravnih subjekata koje su bile prouzrokovane ekonomskom krizom na opštem nivou Vlada je posebnim aktom odobrila plaćanje ovog fiskaliteta u šest mjesečnih rata, koristeći ovu mogućnost najveći broj obaveznika preko 70% kompanija se opredijelilo da porez plaća na rate, dok je veoma mali broj pravnih lica plaćalo porez u zakonskom propisanom roku, tj. do 31.marta tekuće za prethodnu godinu.

Ovim zakonom se omogućava da poreski obaveznici koji uredno izmire porez na dobit, tj. isti uplate u zakonskom roku budu dodatno stimulisani sa ostvarenjem prava na umanjenje poreske obaveze u odnosu na 6% na godišnjem nivou. Imajući u vidu navedeno, smatram da treba podržati Predlog zakona o dopuni Zakona na dobit pravnih lica, jer će navedena primjena stimulatивно uticati na uredne poreske platiše i postaći druge poreske obaveznike da plaćaju porez na dobit u zakonskom roku. Istovremeno ovo će imati za posljedicu smanjenje ukupnog poreskog duga, odnosno povećanje javnih prihoda u budžetu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Kovačević.

Riječ ima kolega Đukanović i neka se pripremi kolega Vuković.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Uvažni potpredsjedniče, gospodine ministre, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama se nalazi Zakon o izmjenama poreza na dobit, a suština tog zakona je da onim kompanijama koje u tačno predviđenom zakonskom roku plate porez na dobit, da će im taj porez za dobit biti umanjen za 6%, odnosno iznos poreza na dobit umanjen za 6%. Na žalost u Crnoj Gori danas ne postoji ni jedna kompanija u državnom vlasništvu, a da ostvaruje dobit. To bi se moglo reći jedino za Elektroprivredu Crne Gore, ali Elektroprivredom upravljaju danas Italijani i nas iz Demokratskog fronta interesuje da li je ikad Elektroprivreda uplatila i jedan cent po osnovu ostvarene dobiti. Kao što znamo na 30.jun 2013. godine Elektroprivreda je prijavila da je ostvarila dobit za prvih šest mjeseci. Danas kompanije kao što su Telekom, Pivara, Jugopetrol i banke, to su jedine kompanije koje u Crnoj Gori ostvaruju dobit. Zbog čega Crna Gora nije formirala četvrtog mobilnog operatera nego dozvoljavamo da kompletan profit iz najprofitabilnije djelatnosti, a to su operateri mobilne telefonije da se iznose iz Crne Gore. Država je pokušala kad je prodala Jugopetrol da formira novo preduzeće koje se zove Montenegro bonus i to preduzeće je bilo registrovano da se bavi trgovinom nafte i naftnim derivatima. Zamislite čuda neviđenog, sve kompanije u regionu koje se bave prometom nafte i naftnih derivata ostvaruju profit, odnosno dobit jedino Montenegro bonus je danas u ogromnim gubicima, ali Montenegro bonus je promijenio svoju djelatnost, Montenegro bonus danas prodaje struju, Montenegro bonus danas proizvodi aluminijum. Što se tiče ovog umanjenja poreza na dobit to su kompanije kojima u suštini to umanjenje neće značiti mnogo, ali mislim da je za državu snažno interesantno da provjeri način kako se obračunava porez na dobit i šta je u stvari dobit jedne kompanije.

Gospodin Medojević je jasno rekao šta znači amortizacija u oblasti telekomunikacija, koliko može da iznosi ta amortizacija. Mi mislimo jednostavno da se prave knjigovodstvene gimnastike i da se prikazuju razni troškovi kako bi se umanjila dobit, a samim tim i porez na tu dobit bio manji. Da li je ikad iko iz finansijskih kontrola iskontrolisao takozvana rezervisana potraživanja? Ta rezervisana potraživanja postoje u Elektroprivredi Crne Gore i da upoznam sve poslanike, to je od prilike dug stariji od šest mjeseci. Kad kompanija prijavi sva potraživanja starija od šest mjeseci ona po tom osnovu umanjuje porez, a samim tim na kraju godine iskazuje i manju dobit, a to znači da će ponovo platiti manji porez na dobit. Mislim da bi bilo mnogo jača i stimulativnija mjera da ste stimulisali kompanije kad plaćaju PDV i carinske dažbine, jer prirodno

je ako plate PDV-e i carinske dažbine na vrijeme i u zakonom propisanom roku da im se omogući umanjeње te obaveze, jer to bi bio mnogo veći zahvata i na mnogo više kompanija bi se odnosilo. Demokratsi front ne može da bude protiv ovoga predloga, jer to u suštini znači pomoć određenim firmama, ali vi u stvari pomažete firme koje nemaju problema u svom poslovanju. Bolje je da ste se okrenuli kompanijama koje imaju tih problema i da tim kompanijama pomognete na način što ćete ih rasteretiti dodatnih obaveza.

Ponavljam još jednom, Demokratski front će glasati za ovaj predlog zakona, ali takođe očekujemo da vidimo nove stimulativne mjere, jer sva se politika države pretvorila da finansijski policajci i tržišni inspektori, maltene nose pendreke i utjeruju dug. Mislim da to nije suština poreske politike, da treba proširiti osnovicu. Osnovica je i račun ove dobiti. Država bi trebala da knjigovodstveno propiše jasne standarde šta se može prikazivati kao trošak, a šta može da bude dobit. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Đukanoviću.

Riječ ima kolega Vuković, neka se pripremi kolega Damjanović.

FILIP VUKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, kolege poslanici, gospodine ministre,

S obzirom da smo već dobili praktično saglasnost, gotovo svih poslanika, odnosno predstavnika klubova, skoro da je suviše da bilo šta kažem. S obzirom da uvijek budem inspirisan kada govorim među zadnjima, popust na porez na dobit je, u stvari, čokolada. Znači, dajete nekome čokoladu ili 6%, ukoliko na vrijeme prijavi i plati porez, odnosno, kolega Labudoviću, to mu dođe ono smanjite onu narodnu muku o kojoj vi volite da pričate. Znači, narodna muka je porez, je li tako, kada kažete vi trošite, narodnu muku, vi trošite porez? Sada ćemo da smanjimo narodnu muku za 6%. Ne bih se složio da je to baš nevažno da li neko ko ima ozbiljnu firmu ili ozbiljan vlasnik ozbiljnog procenta akcija u nekom akcionarskom ili dioničarskom društvu, da mu nije važno kakav mu je izvještaj i kolika mu je dobit. Mislim da opredjeljujuće učestvuje u skeniranju poslovanja i jednog preduzeća bilo kog oblika koliku je prikazao dobit na kraju poslovne godine i u zavisnosti od toga sve ozbiljne finansijske institucije, banke, investicioni fondovi se odlučuju da li podržavaju ili posluju sa takvim preduzećem.

Tako da svi oni koji imaju neke spekulativne namjere i razloge za vlasništvo u preduzeću i rade ono o čemu se ovdje vrlo često priča, i ne ovdje, to je nešto što je prisutno svugdje u svijetu, da nemaju svi vlasništvo u preduzeću da bi pravili dobit i da bi radili normalan posao nego imaju i neke druge namjere. Njima, onda, to ne znači da li je dobit nula ili je nešto više. Mislim da svima znači 6%, i onim malim koji imaju malu dobit, i onim mnogo velikim, ovdje smo pominjali najveće firme u Crnoj Gori, Elektroprivreda, Rudnik itd, gdje i te kako znači tih 6%.

Prema tome, neki od nas ne bi voljeli da im dijelimo čokolade, pa makar i ove i one. U svakom slučaju, siguran sam da će se svi ozbiljni privrednici obradovati i biti zahvalni i na predlog resornog ministarstva, a nadam se i nama kao poslanicima u Skupštini koji ćemo, kada dođe dan za glasanje, usvojiti ove izmjene, odnosno Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dobit. Vjerovatno ste dobili jedan amandman koji je grupa poslanika podnijela na ovaj zakon, gdje predlažemo još određene popuste za neka nova preduzeća koja u nekim prvim godinama iskažu u bilansu svog završnog računa taj toliko željeni rezultat koji nazivamo dobit. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Vukoviću, nijeste mogli da isprovocirate iz opozicije sa čokoladom.

Zaključio sam i ja da volite dinamičnu raspravu. Imaćete prilike sutra, da danas završimo ovo sa anđelima.

Izvolite, kolega Damjanoviću. Neka se pripremi posljednji prijavljeni kolega Perić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Ministre, pomoćnice ministra,

Moj kolega koji je govorio upravo prije mene dao mi je na kraju šlagort time što je stidljivo podvukao da je na ovaj predlog zakona podnesen jedan mali amandman. Čudi me, vjerovatno zbog pada koncentracije ostalih kolega, da ovo niko ranije nije primijetio. Ovo je osnovni predlog zakona koji ima dva člana. Ovo je amandman DPS-a koji ima pet članova. Sada meni nije jasno, ministre, da li govorimo o ovom predlogu osnovnog zakona ili o ovom predlogu amandmana kolega iz DPS-a koji su uključili ova dva člana i dodali još tri, čime su ne radikalno, ali u dobrom promijenili intenciju zakona na bolje. To što je na bolje bi nekako još bolje bilo da je Vlada kao predlagač, odnosno da ste vi to uradili, a ne da koristite malu pomoć poslanika vladajuće većine. Slažem se, govorimo sada o nečemu što je novo. Dobro je, srećom, što su kolege ovoga puta bile konstruktivne, pa su predložili dodatne olakšice za preduzeća sa sjevera.

No, kada su već htjeli da vam pomognu do kraja, i zaokružujem raspravu jer ćemo imati amandmansku raspravu, onda su trebali malo da budu pažljiviji. Trudimo se da sve ovdje ovako notiramo što može biti problematično. U tom članu 1 novina govore da se umanjuje porez na dobit za prvih osam godina 100% u privredno nedovoljno razvijenim opštinama. E, nijesu mi rekli samo u kojim su to opštinama i koje su to nedovoljno razvijene opštine. Postoji neki pravilnik iz davne neke godine, 2003, o korišćenju poreske olakšice, imamo sve, radimo, ozbiljni smo ljudi, po osnovu porez na dobit pravnih lica u nedovoljno razvijenim opštinama, pa su ovdje date opštine. Kaže se dok se počne objavljivati spisak tih opština svake godine redovno, a njega nema, nabrojano je 12 opština, 11 opština sa sjevera, nemamo opštinu Petnjica, ali zato imamo, pošto imamo i predlagače iz Danilovgrada, i opštinu Danilovgrad kao nerazvijenu opštinu. Želim samo da vidim koji je to akt. Znam da u Zakonu o regionalnom razvoju mi još uvijek nemamo ni shodno indeksu razvijenosti, ni shodno onom drugom indeksu nemamo taj spisak do kraja utvrđen, kako nam je rečeno, kod rasprave o regionalnom razvoju, da prvo razdvojimo da vidimo tačno na koje se opštine to odnosi. Nemam ništa protiv da i opština Danilovgrad bude uključena u to, ali ne može sigurno imati tretman, jer znam kako se hvale ovako naši prijatelji iz Danilovgrada kao što, recimo, ima opština Riožaje ili opština Ulcinj, koje nema ovdje.

No, da zanemarimo to, da malo kažemo o suštini. Kolega Milić je već rekao da bi bilo veoma pogrešno prihvatiti bilo čiji predlog i povećavati u ovom trenutku porez na dobit. Upravo ići mjerama da, kada imamo ovakvo stanje na tržištu, ovo bude, uslovno rečeno, jedna proaktivna mjera države da malo rasteretimo one od kojih ova država živi. To su poreske platiše i u ovom dijelu porez na dobit, iako nijesam zadovoljan time da on čini svega 4-5% ukupnih poreza, volio bih da on čini 10% ukupnih poreza, 20% ukupnih poreza u ovoj državi. Od nekih nekoliko stotina miliona ili milijardu i nešto imamo svega 60 miliona evra, i to 70% više nego u 2011. godini. Ne znam da li će biti korekcija za 2013. godinu, ne znam kakav je stepen kontrole. Umjesto povećanja poreza o čemu treba razgovarati u nekim boljim vremenima koja će, ako bog da, doći, treba da razmišljamo o boljoj kontroli pogotovo onih sektora koji nam stalno izmiču, a gdje imamo veliku dobit, i kapitalnu, i svaku drugu, i da tako povećavamo prihode po osnovu poreza na dobit pravnih lica.

Ovaj predlog je dobio jednoglasnu podršku na Odboru. Očekujem da makar one kolege koje su bile u Odboru, za ove kolege ovdje znam koji su diskutovali, da daju podršku Predlogu ovog zakona, to je pod jedan. Ideja za razmišljanje. Evo, da idemo na varijantu da nam naši evropski prijatelji ne bi gledali blagonaklono, jer znam šta se desilo u Mađarskoj, kada bi uveli poseban ekstra profit na oblast telekomunikacija, odnosno energetike, iako su to, po nama u SNP-u, monopolisane dobiti o čemu davno govorimo, i o Jugopetrolu itd. Ako već ne možemo da imamo posebnu poresku politiku, mislim na poresku stopu, 9% je najniža stopa u regionu, koliko je ona konkurentna i koliko nam je kredibilnih, a i onih drugih stranih investitora donijela, koliko nije, o tom potom. Kažem nije ona ključna, znate šta je presudno za investicioni ambijent, to uporno ponavljam kao papagaj, prostorni red, poštovanje ugovora, sudske procedure na kraju poreske stope.

Hajde da razmišljamo da shodno Zakonu o klasifikaciji djelatnosti, ovo nijesam htio amandmanski da radim jer smo najavili podršku ovom predlogu zakona, vi vidite sami, procijenite i računajte, nije vam poslanik i kolega Milić tražio slučajno ovu listu, jer mi se ne pripremamo slučajno nego veoma ozbiljno i ne podižemo ton nego pričamo argumentima, da vidite u odnosu na Zakon o klasifikaciji djelatnosti ovaj sektor 61 telekomunikacija i ovaj sektor koji se tiče energetike. Tamo je tačno razvrstano šta je osnovna djelatnost pojedinih privrednih društava, odnosno pravnih lica. Tamo gdje je osnovna djelatnost telekomunikacija, odnosno energetike je za razmišljanje, za procjenu fiskalnog uticaja, da možda te dvije oblasti kao monopolisane u Crnoj Gori izuzmemo iz primjene ovog zakona i negdje neku "kosmičku" pravdu. Teško je, ali makar da probamo da dobijemo te podatke.

Ne znam ovdje u poreskoj politici, kakvu takvu autonomiju jer je takva i evropska praksa. Tu smo možda i najviše autonomni, u smislu da usaglašavamo sa direktivama itd. Postoji tačno propisana klasifikacija djelatnosti, i zna se što su telekomunikacije i energetika, da vidimo ima li varijante da možda iz primjene ovog zakona izuzmemo pravna lica, odnosno privredna društva koja posluju u ova dva sektora. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Damjanoviću.

Za komentar se javio kolega Jelić. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Damjanoviću, prepoznao sam da ste u vašoj diskusiji komentarisali amandmane koje smo podnijeli na Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Vi ste s pravom tu postavili jedno pitanje šta se to smatra dovoljno nerazvijenim opštinama. Dakle, ovo su amandmani koje je grupa poslanika Demokratske partije socijalista predala na ovaj zakon, naravno mi ćemo na Odboru raspravljati o tome. Sasvim sam saglasan da, ako ovi amandmani nijesu toliko dovoljni, možemo napraviti kvalitetnije amandmane i da na neki način pomognemo svim onim poslodavcima tj. pravnim licima koji osnuju nova preduzeća u nedovoljno razvijenim opštinama, da se obračunati porez na dobit za prvih osam godina umanjuje za 100%. To je sve u kontekstu one priče koju smo imali ovih dana kada smo govorili i o regionalnom razvoju i o državnoj pomoći, jer smo rekli da treba sjever pomoći i nerazvijene opštine. Sada je pitanje da li je, recimo, opština Ulcinj nerazvijena opština. Ako gledamo po turističkim proizvodima i po broju turista koji dolaze u tu opštinu, onda nije, ali po nekim drugim parametrima ona možda i jeste.

Ono što je suština ovih amandmana jeste da ukupno poresko oslobađanje može da bude do 200.000 eura za period od osam godina. Takođe smo podnijeli amandman koji se odnosi na novo zapošljavanje u novim firmama i u postojećim firmama, gdje poreski obveznik koji na neodređeno vrijeme ili najmanje na pet godina uposli lice oslobađa se obaveze plaćanja obračunatog i obustavljenog poreza iz zarada za tog zaposlenog lica na period od četiri godine od dana zasnivanja radnog odnosa. Takođe želimo da stimulatивно .... povećamo zaposlenost u nedovoljno razvijenim opštinama i na sjeveru Crne Gore gdje je stopa nezaposlenosti veća od prosjeka. Dakle, to je suština ovih amandmana. Nadam se da će i predlagač ovog zakona, kada budemo raspravljali o ovim amandmanima, prihvatiti ovakve amandmane i da ćemo jedan doprinos. Prepoznao sam u vašem izlaganju, a javio sam se za komentar, zaista jednu dobru namjeru da nekog ne preskočimo, da li je to neka opština koja trenutno sada po nekim kriterijumima nije u tome, a ima teškoće itd. Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I vama, kolega Jeliću.

Odgovor. Kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Pomoći ćemo vam da vam predstavnik predlagača prihvati ove amandmane i ne sumnjam da će ih prihvatiti, jer je dobar amandman konstruktivan iako dolazi od strane poslanika vladajuće većine. Da se malo našalimo, dugo radimo, pa malo šale.

Samo želim da znam, ovdje nijesu nabrojane nerazvijene opštine. Koji je to propis, možda ja ne znam, priznajem, nekoliko hiljada propisa je tu, dnevno baratam sa stotinama, koji definiše šta su nedovoljno razvijene opštine, a još nijesmo spram Zakona o regionalnom razvoju definisali koje su. Ima jedan zakon koji je to nekad definisao Zakon o opštinama koje se smatraju privredno nedovoljno razvijenim i najmanje razvijenim u periodu od 1991. do 1995. godina. On je u sistemu, nije sklonjen iz sistema i pojavljuje se kada kliknemo i kada potražimo malo. Dakle, da vidimo da li je to Danilovgrad i, ako jeste, zašto jeste sa opštinama sa sjevera, je li Ulcinj i ako jeste zašto jeste. Imate one indekse razvijenosti, konkurentnosti u onom zakonu i to možemo lako da utvrdimo.

No, pričamo o ovoj poreskoj olakšici kao kontra mjeri u odnosu na ovo o čemu smo maloprije pričali, i to ima svoj smisao. Govorimo o želji da nam prihodi od poreza na dobit budu veći, da njihovo učešće u porezima i u bruto proizvodu bude mnogo veće. Znam da je bilo korekcija i još ih može biti. Želja da se boljom kontrolom naplate ovog poreza dolazi do više prihoda. Negdje što je suština, ovaj porez direktno zavisi od toga kako privredna društva, pogotovo oni veliki poreski obveznici iskazuju tu dobit, je li tako, prije oporezivanja. Ona neće biti ista ukoliko imamo u nekim privrednim društvima visoke troškove poslovanja, kako bih ja to dodao, biće vam interesantno, neopravdano visoke troškove poslovanja po osnovu amortizacije za višemilionske objekte, kancelarije, plate od po nekoliko hiljada evra itd. Ti visoki troškovi poslovanja umanjuju dobit, odnosno profit i nama je tih 9% i tako niske poreske stope nedovoljno da učešće ovog poreza bude na nivou ozbiljnih velikih država Evropske unije. Dakle, to je želja, a ovo da bude samo što se kaže jedan mali doprinos i jedna mjera koja ima svoj rok, iako ovdje nije navedena, kako bismo svi ostali naučili da plaćamo porez u punom iznosu i na vrijeme. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanović.

Želite repliku? Nemate pravo, izvinjavam se.

Izvolite, kolega Periću.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Ulcinj je bio među najrazvijenije krajeve u Crnoj Gori. Nažalost, danas je došao na niske grane. Prosječna primanja građana u Ulcinju su najniža u Crnoj Gori, samo da pomognem u sastavljanju tih listi.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Da pojasnite u 30 sekundi.

MILORAD VULETIĆ:

Hvala kao i uvijek, gospodine predsjedavajući.

Naravno da ovo nije moja oblast, ali priznajem da nijesam razumio priču uvaženog kolege Damjanovića vezano za opštinu Danilovgrad, ako se zna i opšte je poznato da opština Danilovgrad slovi za jednu od opština koja je prepoznata ne samo u Crnoj Gori nego i van Crne Gore kao jedna od najuspješnijih opština u dijelu efikasnog djelovanja kada je u pitanju podnošenje zahtjeva za dobijanje odobrenja za bavljenje bilo kakvim, da tako kažem, biznisom od malog, srednjeg i drugog biznisa, gdje su te poreske olakšice i gdje su te prinadležnosti koje pripadaju opštini svedene na minimum, a procedura za dobijanje odobrenja je toliko jednostavna i toliko mala. Zaista me nekako začudio taj komentar da je svrstavate među neke neaktivne opštine ili opštine, kako ste vi rekli, nerazvijene, kako sam razumio u ovom dijelu. Smatram da

opština Danilovgrad može biti primjer svim ostalim opštinama kako treba razvijati mali, srednji i veliki biznis.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Dabogda da su sve opštine bogate i da se takmičimo u tome. Plašim se da baš nije tako. Izvolite, kolega Damjanoviću, do jedan minut.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Pošto me kolega Vuletić nije razumio, jer ipak je materija drugačija od one gdje je on, ipak, u svojoj struci. Samo sam se pozvao na postojeći pravilnik koji je u aktivnoj praksi propisa i koji se koristi. To je Pravilnik o korišćenju poreske olakšice po osnovu poreza na dobit nedovoljno razvijenim opštinama. Rekao sam, ako nije eksplicitno navedeno ovdje koje su to nerazvijene opštine, ako nemamo shodno drugim zakonima negdje to navedeno, da ostaje ovdje u ovom pravilniku član 3 gdje su pobrojane sve opštine sa sjevera, nema Petnjice, tada je nije ni bilo, a dodata opština Danilovgrad. Čudi me kako može biti opština Danilovgrad sada 2013. godine svrstavana upravo sa ovim opštinama. Afirmativno sam govorio jer znam da opština Danilovgrad nije nedovoljno razvijeno područje, nadam se neće ni biti, je li tako, kao i uostalom sve ostale opštine jednog dana kada promijenimo vlast.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.
Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Kao što je rekao kolega Bojanić, mi ćemo podržati ovaj Zakon o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Međutim, ono što je mnogo bitnije, mi danas raspravljamo o tri zakona, odnosno o tri tačke dnevnog reda i sve tri su slale identičnu poruku. Prvo je da ne možemo da imamo ambijent u kome je nemoguće poštovati ugovore. Takođe da ljudi koji rade u privredi jako teško mogu da plate poreze i, na kraju, čak i oni koji mogu da plate porez treba im pomoći da ga plate na vrijeme, jer je sasvim izvjesno da će i oni imati problem do 31. marta naredne godine. U najkraćem, poruka je vrlo jasna, ova tri zakona nijesu set mjera. Ova tri zakona, odnosno tri tačke dnevnog reda koje smo danas raspravljali su priznanje poraza crnogorske ekonomije. Imamo jedno porazno stanje za koje nemate nijednu proaktivnu mjeru. Nijedna od ove tri mjere neće vam otvoriti nova radna mjesta, zapravo nemate jasan plan, ne možete jasno da procijenite. Podržavamo amandman koji smo čuli za otvaranje novih radnih mjesta, ali mi ne radimo uporno ono što rade najrazvijenije zemlje. Stimulišemo nova radna mjesta bilo kroz otpis svih poreza za početna radna mjesta, bilo, takođe, otpisom poreza na dobit za aktivnosti koje se odnose na ulaganje u istraživanje. To rade velike svjetske korporacije koje se oslobađaju poreza, i vi to vrlo dobro znate. Ovaj Zakon jeste suva ekonomija, ja nijesam ekonomista i zaista ne mogu da tu u toj oblasti zaista pariram vašem znanju niti imam tu ambiciju, ali mene zaista rasprava o ovim zakonima podsjeća na situaciju kao kada je oluja i vama oluja razbije kišobran i vi sada mijenjate jedan, drugi, treći kišobran. Ili da ponovo uzmem drugu sliku, podsjeća me cijela ova priča kao na bure koje je probušeno sa svake strane i vi ga krpite i vi ste stvarno čini mi se imate određenih rezultata. Ali, mi ne ulazimo u to zašto nama to bure stalno puca. Jeste suva ekonomija i jeste možda nešto što se više odnosi na resor ekonomije ne na resor finansija, ali je vrlo uvezano mi jednostavno ne šaljemo poruku koji bi trebali da pošaljemo u ovom vremenu da iz vremena krize kao u vremenu rata možete izaći samo ako poštujete jedan princip reda, rada i discipline. Mi smo konstantno na ovaj ili onaj način šaljemo poruke da se zakon prosto ne može poštovati. Nama je dovoljno ponovo kažem da bilo koji investitor, da bilo koji veći igrač na našem tržištu kaže da ne može da plati neku obavezu i mi se plašimo da on ne pobjegne ili ne zna šta se desi. Da bismo bili još precizniji, koliko će to pomoći malom biznisu,

ovaj zakon mi ćemo ga podržati iz principijelnih razloga, ali recimo neko u malom biznisu ko ima par zaposlenih ljudi, ko ostvari profit koji treba da se oporezuje porezu na dobit od hiljadu eura, on bi platio 90 eura, a sada će platiti 84,6 eura ako ga plati na vrijeme. Čisto sumnjam, da će ta mjera u mikro i malom biznisu dati neku veliku mjeru. S druge strane, ako neko ima milionsku dobit ,kao što imaju banke i telekomunikacione firme i te kako lako mogu taj novac da usmjere recimo na neku konsultantsku uslugu. Sasvim izvjesno njima to znači mnogo više. Znači, da to bude vrlo jasan zaključak.

U razvijenim ekonomijama porez nije muka, to je obaveza koja obezbjeđuje ambijent u krajnjoj crti u kojoj ćete vi djelovati. Kod nas je porez muka, on je težak za platiti i mi na ovaj način priznajemo da u Crnoj Gori ne postoji apsolutno niko kome je lako platiti porez.

I završno pitanje, ako svi koji ostvare dobit dobiju određeno oslobođanje na porez na dobit, da li svaki građanin koji redovno plaća sve svoje račune, dobije ikakvo olakšanje onoj stopi poreza od litra mijeka pa do telefonskog računa po tom osnovu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Ministre, da li želite da iskoristite pravo na završnu riječ? Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, profesore Raduloviću.

Ja ću pokušati, samo da se osvrnem na neka najvažnija pitanja i komentare koja su data i kao na amandmane koje je predložio DPS.

Evo da počnem od komentara. Dakle, gospodine Periću, počecu sa ovim svježijim elementima, iako sam uredno bilježio sve komentare, saglasan sam potpuno. Uvijek je odnos malih i velikih nešto što je pitanje i što je dilema. I uvijek je zakon velikih cifara nešto što je potpuno nesporno iz ugla ekonomije i života generalno. Šta je potrebno za izlazak iz krize? Red, rad, disciplina. Potpuno saglasan. Ako budemo svi radili, ako budemo svi radili, potpuni red i veća disciplina, izvjesno ćemo imati veće uspjehe. Ne samo na jednom nego na svim poljima. Da li smo poslali loše poruke da porez ne može se platiti? Ja mislim da nijesmo. Ovo je mjera kojom mi želimo da pošaljemo poruku prema urednim platišama poreskih obaveza, prema snaženju konkurentnosti ekonomije i prema onome što nazivamo generatorima rasta. A ti generatori rasta su zdravi djelovi privrednog sistema. Mislim da je ta poruka potpuno jasna i da nam je cilj da upravo generišemo veće i snažnije stope rasta preko onih lokomotiva razvoja koje mogu najsnažnije doprinijeti upravo ovom cilju. I pitao je gospodin Jelić zašto je diskont šest procenata, pa išli smo nekom logikom prosječno plaćene kamatne stope na naš javni dug, iako je javni dug na godišnjem nivou kamatna stopa ovo je polugodišnja intereacija unaprijed plaćenih javnih prihoda. Tako da makroaspekt, fiskalni makroaspekt umanjenja prihoda po ovom osnovu je nadomješten kroz manje plaćene kamate po osnovu javnog duga. I u suštini imamo na jednoj strani pozitivno prema poreskim obveznicima, prema zdravom dijelu privrede, a na drugoj strani imamo umanjenje plaćenih kamata. Tako da država ne gubi mnogo, a čini mi se da je poruka jasna. Ja sam dobio par poziva po ovom osnovu od nekih investitora sa reputacijom stranih, koji su ovo ocijenili veoma pozitivnim. Možda je to za nekoga malo ko plati 100 eura dobiti, a mala je i dobit, ali za one koji generišu rast i razvoj ovo nije malo, i ovo snaži konkurentnost ne samo nacionalnu nego i mikrokonkurentnost kompanija.

Okolo mnogih pitanja koje su uvaženi poslanici otvorili, zaista nemam vremena da sve komentarišem, ali generalno ja se slažem i sa onim što je gospodin Medojević kazao, vezano za kredite koji se neuredno servisiraju, takozvani MPL krediti. Riješeni se i te visoke stope isijecanjem loše aktive otkupom kompanija i matičnih banaka i smanjena je loša aktiva u bankama, ali su rijetki ostali unutar sistema privrede Crne Gore. I zato je jako dobro da imamo potpuno ne favorizujući zakon o dobrovoljnom restrukturiranju kredita. I zato i podržavam model ukoliko zaživi, ukoliko dođe do ovog parlamenta da pričamo i o tim normama. I to je podrška opravku jednog dijela ekonomije uz oporavak bankarskog sektora. Okolo onog što je gospodin

Jelić predložio ja samo da vas podsjetim da je Vlada u mjerama fiskalne konsolidacije, nazvali smo ih konzistentnim mjerama i donesene su nedavno kroz zaključke Vlade, planirala poreske podsticaje za nerazvijene djelove Crne Gore, a definisani su prema kriterijumima ekonomskim, u ovom trenutku kao sjever Crne Gore, Nikšić i Cetinje. Da li je ta kategorizacija adekvatna provjerićemo, da li je to potrebno uraditi u Zakon ili ostaviti Vladi za pravilnik, izvolite, kako god želite, prihvatitićemo to. Ali je suština, što ovi amandmani prate politiku koju je Vlada usvojila i odnose se na oslobađanje od plaćanja poreza na dobit pravnih lica za period od osam godina u stoprocentnom iznosu za novoformirana pravna lica.

I drugo, ovaj elemenat se odnosi na novozaposlene u tim pravnim licima, da onaj ko je novo zaposlen i ima ugovor na pet godina oslobađa se najmanje za četiri godine. Iz prostog razloga da ne bismo imali špekulativna zapošljavanja. Dakle, ovo je nešto što će generisati i rast i razvoj i zapošljavanje i smanjivanje razlika u razvijenosti. Sa ovim amandmanima ja mislim da ćemo dobiti jedan jako pozitivan zakon i poslati jasnu poruku, i onako kako se zove vaša stranka, mislim da zakonu pripada i taj pozitivan elemenat, da ćemo sa ovim imati i snažnije generisanje rasta na sjeveru Crne Gore, i ne samo rasta, već i sublimiranje određenih negativnih demografskih tendencija. Jer gore na sjeveru imamo depopulaciju, smanjuje se stanovništvo, uz istovremeno snažnije starenje za razliku od južnog dijela Crne Gore i ovog dijela kontinentalnog dijela Crne Gore. Tako da pokušavamo riješiti i negativne i ekonomske i demografske trendove, i stoga mislim da je ovaj zakon jako pozitivan elemenat koji je pripremila Vlada, uz dopunu amandmana na osnovu politike koju je Vlada ranije usvojila.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Konstatujem, kolege, da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno.

Sa današnjim radom smo završili. Nastavljamo sutra sa radom u 11 sati sa Završnim računom za 2012. godinu, a zatim o čuvenom najavljenom zakupu Svetog Stefana.

Želim svima da zahvalim na današnjoj iscrpnoj i kvalitetnoj raspravi.

Laku noć. Vidimo se sutra u 11h.

11.12.2013. u 11.25h

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Poštovane kolege, dobar dan.

U našem radu došli smo do tačke dnevnog reda **Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2012. godinu sa Izveštajem o reviziji završnog računa budžeta Crne Gore za 2012. godinu i Godišnjim izvještajem o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2012 - oktobar 2013. godine.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade za Predlog zakona o završnom računu budžeta su Radoje Žugić, ministar finansija i Miodrag Radonjić, vršilac dužnosti pomoćnika ministra.

Ovlašćeni predstavnici Državne revizorske institucije su Milan Dabović, predsjednik Senata i Dragiša Pešić, član Senata.

Sva četvorica su tu i pozdravljam ih u ime svih nas.

Idemo prvo sa uvodnim izlaganjem.

Pretpostavljam da će ministar Žugić, kada je Predlog zakona o završnom računu, imati potrebu za uvodnim izlaganjem.

Izvolite, ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pozdravljam i ja vas, i sve poslanike i poslanice u parlamentu.

Završni račun budžeta Crne Gore za 2012. godinu ostvaren je u okviru ekonomske situacije u Crnoj Gori i u oblasti javnih finansija koje su bile pod snažnim uticajem krize, kako eksterno, tako interno, praćene unutrašnjim strukturnim slabostima kao i ranjivostima fiskalnog i monetarnog sektora, ali i određenim slabostima u sferi realne ekonomije.

Dodatno, loši vremenski uslovi na početku godine su pogoršali makroekonomsku sliku i uz pomenute prethodne razloge, uslovili pad ekonomije u nivou od 2,5%.

Dakle, ranjivosti realnog sektora su, prije svega, u dijelu nelikvidnosti, odnosno u dijelu nemogućnosti izvršavanja dospjelih obaveza. Uz to interakcija u elementima nelikvidnosti, svakako doprinosi dubljem problemu koji se odnosi na likvidnost realnog sektora.

U oblasti monetarne sfere treba reći da aktivnost banaka u dijelu odobravanja kredita i visoko učešće kredita koji se neuredno servisiraju su dvije ključne ranjivosti.

Sve to je uslovilo smanjenu naplatu javnih prihoda, utičući na konstantan godišnji rast poreskog duga od 2008. do 2013. godine.

Osnovni makro ekonomski parametri koji su elemenat ili imput ovakvog ostvarenja budžeta za 2012. godinu su, prije svega, da smo imali i rast inflacije koja je dominantno bila uzrokovana većim cijenama u sektoru energije i u sektoru hrane.

Takođe, bilježimo pad izvoza koji je uzrokovan padom cijene aluminijuma na svjetskom tržištu, padom proizvodnje u industrijskoj proizvodnji generalno, i time smo došli do problema koji se odnosi na deficit bilansa plaćanja.

Smanjenje industrijske proizvodnje i izvoza je u mnogome uticalo na makroekonomske i fiskalne parametre, a posljedica je dominantno strukturnih problema u industriji aluminijuma, odnosno strukture, ne samo proizvodnje, već i nivoa izvoza.

Međutim, imali smo u određenim sektorima i veoma pozitivne trendove u prethodnoj godini. Istakao bih sektor turizma, kao elementarne sektore, sa njim povezane sektore. Sektor turizma je sa njim rastao po stopi od 4,3% i pogurao sve komplementarne sektore i time učinjena je ravnoteža u dijelu sublimiranja negativne stope rasta.

Drugi pozitivan elemenat je da smo imali visok rast stranih direktnih investicija i godinu završili sa procentom, odnosno učešćem od 13,6 procijenjenog GDP-a.

U oblasti javnih finansija došlo je do pada naplate Centralnog budžeta, dodatni pritisak je predstavljalo aktiviranje prve garancije za Kombinat aluminijuma u iznosu od 23 miliona eura, a na rashodnoj strani se administracija bavila, prije svega, smanjivanjem neproaktivnih rashoda, visokih zarada, naknada za službena putovanja, kao i raznim naknadama za komisije, radna tijela i savjete.

Dakle, u 2012. godini ukazuje se da je crnogorska ekonomija zabilježila pad, te da je prema podacima MONSTAT-a, GDP iznosio umjesto preliminarnog 3.338.000.000 eura 3.149.000.000. Dakle, razlika između preliminarnih podataka o padu ekonomije neznatnog pada od 0,5 do konačnog od 2,5. Ukupna javna potrošnja u toj godini iznosila je 1.476.000.000, što je 46,87 GDP-a. Nakon konsolidacije doprinosa koje plaća poslodavac i komunalnih naknada javna potrošnja, drugi nivo konsolidacije, iznosi milijardu 429,72 miliona eura, što čini 45,40 GDP-a. Konsolidovani primici, odnosno tekući prihodi sa primicima otplate datih kredita budžeta Crne Gore iznose 1.121.000.000 eura, što je 97,47 planiranog iznosa i čini 35,60 GDP-a.

Dakle, primici su manji u odnosu na plan 2,53%, uz to u okviru strukture ukupnih primitaka, poreskih primici su niži od planiranih 5,26 i nominalno najveći pad je zabilježen kod poreza na dodatnu vrijednost, što je u dobroj mjeri kompezovano rastom poreza, po osnovu dobiti pravnih lica, koji je rastao po visokoj stopi od preko 77%.

Drugo značajno negativno odstupanje na rashodnoj strani budžeta je svakako posljedica primjene CEFT-a i EFT-a sporazuma koji podrazumijeva ukidanje poreza na međunarodnu trgovinu za određene grupe proizvoda koji dolaze iz zemlja regiona i Evrope.

Takođe, treba istaći da su doprinosi u datom periodu rasli po stopi od 2,91, a u odnosu na 2011. godinu, na prethodnu godinu po stopi od 2,45, što je dominantno efekat rasta zapošljavanja u nivou od 2,1%. Kada su u pitanju konsolidovani izdaci budžeta za 2012. godinu, oni su porasli u nivou od 4,47. Dakle, konsolidovani, izdaci budžeta čine 41,81% bruto

društvenog proizvoda. Najveći dio budžetske potrošnje se odnosi nešto više od 1/3 na socijalna davanja, nešto ispod 1/3 na bruto zarade, tako da te dvije stavke čine blizu 2/3 ukupnog budžeta Crne Gore.

Rashodi za materijal i usluge su iznosili 153,69 miliona ili 11,67 GDP-a. Takođe, treba reći da je na rashodnoj strani dominantan rast ili najveći rast je bio kod kamata koje su rasle po stopi od 26,10% i koje su sa ovim elementima uslovile ključnu komponentu ili ključni parametar fiskalni, a to je deficit budžeta koji je prošle godine iznosio 6,21.

Nivo deficita je generisao i nivo javnog duga određujući ne samo nivo, već i dinamiku koja je zabrinjavala i koja je elemenat ranjivosti fiskalnog sektora, tako da ukupni državni dug na kraju godine iznosi milijardu 699,5 miliona eura ili prema preliminarnim podacima 51,1 a konačnim 53,97 po padu ekonomije.

Takođe, završni račun smo obradili i imamo pregled konsolidovanih neizmirenih tekućih obaveza. Radimo na tome i u ovoj godini smo uradili, odnosno izvršili dobar dio prethodno naslijeđenih obaveza i time riješili ključne ranjivosti fiskalnog sektora. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre Žugiću.

Uvodno izlaganje u ime Državne revizorske institucije ima predsjednik Senata gospodin Milan Dabović.

Izvolite.

MILAN DABOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani poslanici,

Kroz uvodno izlaganje kratko ću vas informisati o rezultatima rada institucije i osvrnuti se na najvažnije elemente u vezi sa revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2012. godinu.

Institucija je u izvještajnom period, oktobar 2012. do oktobra 2013. godine, obuhvatila 18 pojedinačnih revizija. Pri tome ukoliko bi revizije političkih partija evidentirali kao pojedinačne broj revizija bi bio znatno veći i mogli bi konstatovati da je institucija izvršila 36 pojedinačnih revizija. U zadnjih nekoliko godina institucija u prosjeku, kroz program revizije, obuhvatala je 14 subjekata, s tim što je obuhvat sredstava javne potrošnje sa 65% u 2005. godini povećan na preko 90% u 2012. i 2013. godini. Prosječan obim revidiranih sredstava po reviziji u periodu od 2005. godine ako uzmemo prosjek iznosi preko 100 miliona eura. Institucija je ove rezultate postigla uz minimalna budžetska povećanja, a u posljednjem izvještajnom periodu plan revizije je ostvaren bez dva člana Senata.

Institucija je osobito tokom zadnja dva izvještajna perioda uspjela standardizovati metodološki pristup vođenja revizija, kontrole realizacije preporuka i iskazivanja konačnog mišljenja. Ujednačavanje zahtjevne metodološke prakse tehnički je podržao GIZ iz Njemačke i Savezni računski sud iz Njemačke. Institucija je u ovoj godini u saradnji sa SIGMOM i Evropskim računskim sudom organizovala i bila domaćin konferencije na temu "Odnos vrhunskih revizorskih institucija i parlamenata". I moram istaći da su institucije Crne Gore kojima smo se obratili za pomoć svojim aktivnostima omogućile i podržale organizovanje ove konferencije. Na konferenciji je osobito bila značajna uloga i zapaženo učešće predstavnika Skupštine Crne Gore i izvršne vlasti, čime je Crna Gora pokazala da gradi i stabilnu i čvrstu infrastrukturu usmjerenu na kontrolu trošenja javnih sredstava. Kada je u pitanju Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2012. godinu institucija je detaljnim analizama i radom na terenu ukazala na najvažnije i materijalno značajne nepravilnosti u vezi sa računskom tačnošću iskazanaog rezultata, prekoračenja u budžetskoj potrošnji otvorila je određeni broj pitanja u vezi sa implementacijom rebalansa za 2012. godinu, pojedinačno analizirala izvore finansiranja javne potrošnje, izdatke i pitanja u vezi sa evidencijom imovine i sprovođenjem procedura javnih nabavki.

Odmah da kažem da su amandmani Vlade Crne Gore u proceduri čime će biti otklonjene nepravilnosti vezane za iskazivanje rezultata i samim tim stičemo uslove da raspravljamo o Predlogu završnog računa budžeta Crne Gore za 2012. godinu. Sve okolnosti koje su uticale na iskazivanje uslovnog mišljenja navedene su u Izvješaju institucije, i ja ih ovom prilikom neću ponavljati. Ukoliko budu zahtijevana dodatna objašnjenja u vezi sa ravizorskim izvještajima, senator Pešić i ja smo ovdje da, u skladu sa procedurom, odgovorimo na sva pitanja koja će omogućiti kvalitetniju raspravu i formiranje zaključaka u funkciji izgradnje efikasnog i stabilnog sistema javnih finansija. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Materijali koje razmatramo, razmatrani su i od strane Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Dobili smo izještaj.

Izvjestilac Odbora je Aleksandar Damjanović, da li želi riječ?

Kratko, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, predstavnici Ministarstva, predstavnici Državne revizorske institucije,

Kao što je potpredsjednik Šturanović rekao, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet je pripremio obiman Izvještaj na šest strana. Neću ga ovdje čitati, jer je dosta toga što se tiče makar uvodnih napomena i pokazatelja rekao i ministar u svom uvodnom izlaganju i predsjednik Senata gospodin Milan Dabović. Samo ću se pozabaviti nekim djelovima koji mogu ovdje da izazovu određenu pažnju iako pretpostavljam da su kolege koje su dobile ovaj izvještaj imale prilike da ga do sada pročitaju.

Dakle, u prvom dijelu gdje konstatujemo određene makro-ekonomske pokazatelje na bazi onoga što smo čuli na sjednici, na bazi onoga što jeste uvid u dokumenta i u završni račun budžeta, jasno je da je trebalo isti korigovati i shodno dogovoru na sjednici očekujemo da Ministarstvo finansija, odnosno Vlada kao predlagač Zakona o završnom računu dostavi amandman kojim će korigovati neke netačnosti i neke nepreciznosti koje su date u Zakonu o završnom računu. Dakle, kada se to sve iskoriguje dobićemo sljedeće:

Dakle, nakon korekcija, agregate, to je pad ekonomije od 2,5% u prošloj godini, 6,2% deficit budžeta, odnosno nikad veći čini mi se nego što je sada, i rast javnog duga koji je došao na 54% ovo ako ne računamo garancije i još neke skrivene dugove kojih ima.

Dalje, Odbor je konstatovao da Izvještaj Državne revizorske institucije jeste sveobuhvatan i uslovno rečeno zaista kompletan, imajući u vidu ingerencije Državne revizorske institucije. Državna revizorska institucija je dala uslovno mišljenje na ovaj budžet, o tome ćemo u ovom političkom dijelu. Moram reći da je i konstatovala da je kod 17 potrošačkih jedinica došlo do prekoračenja budžetske potrošnje. Takođe, smo imali prilike da u toj dvodnevnoj raspravi i svim onim raspravama gdje smo analizirali, govorimo i o realizaciji zaključaka koje smo donijeli prošle godine uz budžet, a koji trebaju da se oslikaju uz ovaj završni račun. Uz završni račun na kraju smo imali bilans da je od onih 47 preporuka koje su date kroz preporuke DRI, odnosno zaključke ovoga doma za 2012. realizovano 7, djelimično realizovano 25, nije realizovano 12 preporuka, 2 su u fazi izrade, 1 nije bilo moguće realizovati, dakle, svega 7 od 47 potpuno realizovanih zaključaka ovog doma ili preporuka DRI, a fokus bi trebao zaista biti na ovih 25 djelimično realizovanih ili 12 nerealizovanih zaključaka o čemu ćemo takođe u ovom dijelu koji se bude ticao same rasprave. Takođe, je bitno da je Odbor konstatovao postojanje negativnih revizija i u tom smislu je predložio Parlamentu zaključak, da svi oni koji su dobili negativno mišljenje od strane Državne revizorske institucije budu uslovno rečeno, poštujući naravno, Poslovnik Skupštine pod obaveznom pažnjom i kontrolnim saslušenjem u matičnom Odboru. Dakle, nosioci funkcija u tim institucijama, odnosno subjektima revizije što smatram veoma značajnim jer prvi put na taj način definišemo da oni koji jesu dobili negativno mišljenje, i koji

stvaraju ružnu sliku o izvršenju budžeta i budžetskih procedura moraju biti predmet kontrolnog saslušanja i ponijeti određeni stepen odgovornosti ukoliko ne misle da to uradi ministar finansija.

I na kraju, Odbor je, polazeći od analize završnog računa, uobičajno odlučio da predloži ovom parlamentu da usvoji zaključke koji jesu preporuke Državne revizorske institucije, segmentirane dakle, u šest djelova koji se tiču analize i računске tačnosti budžeta, primitaka i izdataka, kapitalnog budžeta imovine i javnih nabavki, i naravno, na bazi iskustva do sada, Odbor je takođe, predložio da se ovih 19 subjekata koje je revidirala DRI svakako prate kontinuirano na način na koji ti subjekti realizuju preporuke Državne revizorske institucije i o tome da se izvještava Parlament. Naravno, Odbor je većinom glasova odlučio da predloži Parlamentu da usvoji Završni račun, Zakon o završnom računu budžeta, dok je jednoglasno donio odluku da predloži Parlamentu da usvoji zaključke Skupštini koji jesu preporuke Državne revizorske institucije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Sada ćemo ući u raspravu.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Ne znam da li ste o tome razgovarali i mislim da ste upoznati, da je još jedan Odbor raspravljao Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore. Po informacijama koje imam, u potpunosti u dijelu onoga što se tiče potrošačkih jedinica Ministarstva odbrane, Unutrašnjih poslova i Agencije za nacionalnu bezbjednost. Međutim, pošto imamo na stolu Izvještaj toga odbora gdje se na kraju kaže da Odbor predlaže Skupštini da usvoji Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore, to je Odbor za bezbjednost i odbranu, molim vas da ispravite ovaj dio, jer Odbor za bezbjednost i odbranu ne može predložiti Skupštini Crne Gore da usvoji završni račun budžeta, nego može samo da konstatuje u onom dijelu koji se tiče ove tri potrošačke jedinice, samo taj dio i ništa drugo. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Miliću, mislim da ste u pravu.

Dakle, matični Odbor čiji smo Izvještaj sada čuli može da predloži da se usvoji ili ne usvoji materijal koji je u nadležnosti toga odbora, a ostali odbori u onom dijelu za koji su nadležni dvije, tri, četiri, ne znam koliko potrošačkih jedinica, u konkretnom slučaju mislim da je riječ kao što ste rekli, o tri potrošačke jedinice.

Ućićemo sada u raspravu, uz samo par napomena.

Pva, dakle, ukupna rasprava po dogovoru sa Kolegijuma povodom ove tačke dnevnog reda je tri sata, u slučaju potrebe još sat vremena.

Pojedinačno učešće u raspravi prvi koji će govoriti u ime klubova 10 minuta, ostali pet minuta. I treće, pošto je zaista veliki broj prijavljenih, molim vas, poštovane kolege, da se u maksimalno mogućoj mjeri držimo onog vremena koje je predviđeno za pojedinačno učešće u raspravi.

Kolega Zoran Jelić u ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista, nakon njega kolega Strahinja Bulaić u ime Kluba Demokratskog fronta.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre Žugiću, gospodine Daboviću, gospodine Pešiću i gospodine Radonjiću, dobro došli.

Želio bih prvo da saopštim finansijske performanse budžeta za 2012. godinu. Društveni bruto proizvod Crne Gore u 2012. godini iznosio je 3.338.000.000 eura. Nominalni rast je

ostvaren po stopi od 1,3% dok je korigovani, to jest pad bruto društvenog proizvoda u prošloj godini bio 2,5%. Inflacija je iznosila 4%.

U 2012. godini deficit je iznosio 195,5 miliona eura što je 5,86%. Međutim, po korigovanim podacima je deficit iznosio 212 miliona ili 6,2% bruto društvenog proizvoda. U odnosu na planirani deficit je veći za 85 miliona eura ili 78% više, primarni deficit iznosi 138 miliona ili 4,1% bruto društvenog proizvoda.

Za otplatu dugova u 2012. godini Crna Gora je izdvojila ukupno 135, 4 miliona eura, što je zajedno sa deficitom uslovalo nedostajuća sredstva u iznosu od 330,9 miliona eura. U istom periodu Crna Gora se zadužila za 321 milion eura. Javni dug iznosi, dakle, 53,97% bruto društvenog proizvoda.

Prema podacima iz Predloga zakona o završnom računu budžeta za 2012. godinu gotovinski deficit iznosi 198 miliona eura. Gotovinska osnova deficit, izvedena na osnovu podataka iz Predloga zakona o završnom računu budžeta za 2012. godinu, korigovana po osnovu neto promjena o neizmirenim obavezama, pokazuje rezultat budžeta propisan članom 16 Zakona o budžetu, i korigovani deficit dakle, iznosi 195,5 miliona eura.

Koji su to ključni pokretači deficita u 2012. godini? To je niži nivo primitaka za oko 17 miliona evra nego što je to bilo planirano Budžetom. Veće izvršenje rashoda za oko 44 miliona, odnosno 3,10 miliona više nego što je bilo planirano. Za otplate glavnice otišlo je 123 miliona i kamate 56,8 miliona eura. Realizacija donacije kredita, koje nijesu planirane Budžetom za 2012.godinu, u skladu sa članom 7,8 i 9 Zakona o Budžetu za 2012.godinu.

Državna revizorska institucija na Predlog Završnog računa Budžeta za 2012. dala je uslovno mišljenje. Revizija Predloga zakona o Završnom računu Budžeta za 2012.godinu izvršena je u skladu sa međunarodnim standardima revizije za javni sektor i odgovarajućim propisima Crne Gore. Revizijom je utvrđeno da Predlog zakona o Završnom računu Budžeta za 2012.godinu ne daje u potpunosti istinit i objektivan prikaz iskazanog rezultata, kao i izdataka na gotovinskoj osnovi. Pomenuta odstupanja, prvenstveno se odnose na sljedeće materijalno značajne segmente. Na iskazani rezultat budžetskog deficit, prekoračenje budžetske potrošnje, nenamjensku potrošnju i postupak implementacije izmjena i dopuna godišnjeg Zakona o Budžetu za 2012.godinu.

Na osnovu ovoga državna revizorska institucija je izrazila uslovno mišljenje. Državna revizorska institucija je ocijenila da je prekoračenje budžetske potrošnje konstatovano kod 17 potrošačkih jedinica u ukupnom iznosu oko 15,17 miliona eura, od čega je dozvoljeni iznos prekoračenje po osnovu donacija i nokredita iznosio oko 5,2 miliona eura. Prekoračenje budžetske potrošnje prema podacima iz Izvještaja državne revizorske institucije, nakon korekcija iznosi 24,3 miliona eura.

Ono što bih izrazio, zabrinutost jeste da je iznos deficita na zabrinjavajućem nivou i da su rast javnog duga i cijena zaduživanja previsoke. Želim da naglasim da je potrebno detaljnije planirati kapitalni budžet i namjenski ga izvršiti kao i da avansna naplaćanja ne treba davati u iznosima većim od ugovorenih. Takođe, na Odboru sam o tome više govorio oko uslova koje treba pobliže utvrditi oko načina povraćaja poreza na dodatu vrijednost. Takođe, zapaženo je nepostojanje fiskalne discipline i ta fiskalna nedisciplina relativizuje godišnji Zakon o Budžetu i mislim da je tu potrebno donijeti jedan zakon koji bi bio Zakon o Budžetu i finansijskoj odgovornosti. I tim zakonom bi se trebalo sankcionisati ponašanje potrošačkih jedinica ukoliko krše budžetsku proceduru i ne sprovode skupštinske zaključke kojima se podržavaju nalazi, preporuke Državne revizorske institucije.

Ja bih ovdje postavio pitanje ministru finansija dokle je došao ovaj Zakon o Budžetu i fiskalnoj odgovornosti i kada ga možemo očekivati u skupštinskoj proceduri? Takođe, Godišnji izvještaj Državne revizorske institucije za period oktobar 2012 -2013.godine, u poglavlju 2 sadrži detaljan izvještaj ove institucije o realizaciji zaključaka, imajući u vidu tri kvartalna izvještaja Ministarstva finansija o realizaciji Akcionog plana za implementaciju, preporuka Državne institucije. Ono što je konstatovano i na odboru jeste da je od ukupno 47 preporuka u potpunosti ispunjeno samo sedam, djelimično 25, a nije realizovano 12 preporuka. U fazi izrade su dvije preporuke, dok realizaciju jedne preporuke nije moguće bilo izvršiti u izvještajnom periodu.

Smatram da ovoliki broj nerealizovanih ili djelimično realizovanih preporuka nije dopušteno i da je samo ukupno sedam preporuka u potpunosti realizovano.

Takođe, moje mišljenje je da su korisnici Budžeta nezainteresovano se odnosili u pogledu dostavljanja informacija o realizaciji Akcionog plana i da izvještaji koji se dostavljaju dosta šturi i iz kvartala u kvartal se ponavljaju iste konstatacije. Sad ovdje ne znam kakav mehanizam ima Ministarstvo finansija da na neki način prati realizaciju Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne komisija. Pa bih postavio pitanje jedno pitanje, gospodinu ministru finansija koji su to mehanizmi za praćenje realizacije Akcionog plana za preporuke i realizaciju preporuka državnih revizora.

Što se tiče Izvještaja o izvršenim pojedinačnim revizijama, njih ukupno 19, u kojima su prezentirani najbitniji rezultati preporuke i mjere za otklanjanja nepravilnosti u poslovanju subjekata revizije, dato je ukupno 31 mišljenje, devet pozitivnih, pet negativnih, 17 uslovnih i vjerovali ili ne 243 preporuke. Subjekti revizije koji su dobili negativna mišljenja, o tome predsjednik odbora sada saopštio i o tome smo usvojili zaključak, da je potrebno da te subjekte u narednom periodu sa njima održi kontrolna saslušanja i da vidimo šta su ti subjekti revizije uradili po osnovu negativnog mišljenja i realizaciju preporuka, kako bi se to negativno mišljenje ispravilo i kako bi se nedostaci koji su revizori vidjeli na način ispravili. Takođe, Odbor za ekonomiju i budžet i finansije donio je sedam zaključaka, koje u stvari korespondiraju sa nalazima i zaključcima i preporukama državne revizorske institucije. Što se tiče analize i računске tačnosti, državni revizori su saopštili da je Ministarstvo finansija dužno da izradi pravilnik o evidencijama neizmirenih obaveza i njihovoj otplati u skladu sa istim uspostavi centralizovanu evidenciju nastanka i otplate neizmirenih obaveza, pa bih ovdje još postavio jedno pitanje ministru finansija, dokle je došlo do izrade toga pravilnika, koji se odnosi na evidenciju neizmirenih obaveza i njihovoj otplati.

Takođe, što se tiče primitaka Budžeta, državni revizori su preporučili Ministarstvu finansija da obezbijedi blagovremenu i cjelokupnu evidenciju javnih prihoda u skladu, o načinu uplate javnih prihoda i uputstvom o radu državnoj trezora. Takođe bi isto postavio i pitanje dokle se došlo u ovoj preporuci koje su državni revizori dali Ministarstvu finansija. Što se tiče izdataka Budžeta, važno je napomenuti, a i državni revizori su tome skrenuli pažnju da kod jednog broja korisnika javnih sredstava se zahtijeva da uredno dostavljaju obrasce, to jeste izvještaje o isplaćenim ličnom primanjima, kako mjesečnim, tako i godišnjim, jer je primijećeno da jedan broj potrošačkih jedinica ne dostavlja ove izvještaje, koji se, prije svega odnose na broj zaposlenih ili evidenciju zaposlenih u potrošakim jedinicama. Takođe, kod kapitalnog budžeta važno je saopštiti da su revizori dali preporuku kojom se kod planiranja izvršenja kapitalnog budžeta želi obezbijediti puna primjena Zakona o Budžetu, kao i da se na teret kapitalnog budžeta ne vrše plaćanja koja pripadaju tekućem budžetu, što je bio primjer i što kod određenih potrošačkih jedinica, gdje su na teret kapitalnog budžeta plaćali i plaćanja koja pripadaju tekućem budžetu. Takođe su revizori preporučili da potrošačke jedinice koje nijesu uradile imenuju lica za obavljanje poslova i službenika u skladu sa javnim nabavkama. Primijećeno je da jedan broj potrošačkih jedinica još uvijek nema plan javnih nabavki u skladu sa zakonom. I kao što je predsjednik Odbora rekao, odbor je većinom glasao i predložio Skupštini da Predlog zakona o Završnom računu o Budžetu Crne Gore za 2012. godinu usovji. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama. Kolega Strahinja Bulajić, sada će govoriti u ime Demokratskog fronta, nakon njega kolega Aleksandar Damjanović, u ime SNP-a.

Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, uvaženi gospodine ministre, poštovana gospodo iz Državne revizije, uvažene kolege,

Prvo da krenem od konstatacije da je, kao što je to već rečeno, Državna revizorska institucija dala uslovno mišljenje na Predlog zakona o Završnom računu Budžeta za 2012.godinu.

Revizijom je utvrđeno da Završni račun ne daje u potpunosti istinit i objektivni prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi. Deficit je u 2012.godini prema Predlogu Završnog računa Budžeta iznosio 195,55 miliona eura. Bruto društveni proizvod Crne Gore u 2012.godini, kako tamo stoji, iznosio je tri milijarde trista tridest osam miliona. Nominalni rast bruto društvenog proizvoda ostvaren je po stopi od 1,3%, dok je procijenjen realan pad od 0,5% bruto društvenog proizvoda. Inflacija kaže se bila 4,1%. Dalje, u Predlogu tog zakona stoji da je u 2012.godini, kao što sam rekao, budžetski deficit bio 195 miliona, odnosno 5,86% bruto društvenog proizvoda. U odnosu na planirani deficit je veći 85,4% miliona ili 78% više. Primarni deficit je 138,70 ili 4,15% bruto društvenog proizvoda. I tu bih, gospodine, ministre da se malo zadržimo.

Koliko mi se čini nešto se tu čudno dešava. Prije svega, mislim na impute koje i nama i vama dolaze od MONSTAT-a. Naime, ti imputi, ti podaci koje vam MONSTAT plasira, rekao bih mijenjaju se na volšeban način. Shvatam da može da se dogodi greška, i u redu, ako je u pitanju ili omaška ili lapsus ili tako nešto, ali meni ovo liči da nije ni jedno ni drugo. MONSTAT je za 2012.godinu dao preliminarno rast bruto društvenog proizvoda sa 0,5 na 2,5, kažem preliminarno za 2012.godinu, a za prvi kvartal ove godine preliminarno sa 4,7 na 1,1. Iskreno, izvinite, ali je više nego neozbiljno dati preliminarno procjenu 4,7% ,pa je nedugo zatim stmoglaviti na 1,1%. Prosto se pitam, gospodine minister, kako možete voditi ekonomsku politiku kada su Vam ovakve varijacije?

Znajući za Vaš profesionalan i stručan pristup poslu kojim se bavite, mislim da je došlo vrijeme da se imputi koje Vam dolaze od MONSTAT-a po ovako važnim pitanjima, ali i ne samo po ovim, a samim tim i ukupan odnos i rad MONSTAT-a, stave pod ozbiljan nadzor i da od firme dobijemo pouzdane, povjerene i tačke podatke, ali o tome malo kasnije. Dakle, dalje u Predlogu ovog zakona kaže se da za otplatu dugova u 2012.godini, Crna Gora je izdvojila 135,44 miliona, što je zajedno sa deficitom uslovalo nedostajuća sredstva u iznosu od 331 milion. U tom istom periodu Crna Gora se zadužila trista dvadeset jedan milion i pesto osamdest hiljada evra. Da vidimo što još kaže DRI.

Neto pozajmice se moraju korigovati za iznos od 7,1 milion, radi se o otplati rata po osnovi restitucije i otplate po zaključcima Vlade. Neto pozajmice, umjesto 188,8 miliona iznose 206,5 miliona. DRI je na osnovu svega toga iskazala da je konstatovala da je iskazani deficit u stvari 212,83 miliona evra. Treba još da se napomene da je prema Predlogu zakona o Završnom računu i nalaz Državne revizorske institucije kretanje državnog duga veće za 14,3% u odnosu na 2011.godinu. To znači da 2012.godina bila druga uzastopna godina u kojoj je nivo ostvarenog duga bio veći nego što je to Budžetom bilo planirano. U ovom predlogu stoji da je državni dug Crne Gore, da iznosi 1,7 milijardi ili 51% bruto društvenog proizvoda. Da je spoljni dug porastao za 231 milion u odnosu na 2011., ali da unutrašnji dug smanjen za 19 miliona u odnosu na 2011.godinu. Tekući izdaci u 2012.godini 658 miliona, veći su za oko 6%, odnosno za oko 37 miliona, nego u odnosu na 2011.godinu.

Gospodine ministre,

Sada smo skoro na kraju 2013.godine. Koliko će iznositi bruto društveni proizvod pouzdano još neznamo. Možemo da gatamo ali pouzdano neznamo. Da li da vjerujemo imputina MONSTAT-a i njegovim, uslovno rečeno stavovima? Po meni, to je veoma rizično i za vlast i za opoziciju i ono što je najvažnije za narod. Imamo loša iskustva sa MONSTAT-om, čiji podaci, vjerujem i kod Vas izazivaju određenu konfuziju, i ne samo kada se to tiče ekonomsko-finansijskih podataka, već je svima na sa ove strane još uvijek svjež popis stanovništva i svih ostalih imputa koji bi trebalo da znače da naš prosječni čovjek živi ljepše i da ne treba baš puno mnogo da vjerujem ni svojim očima, a bogme ni svome stomaku. Kako stvari stoje, na kraju ove godine ukupni dug će premašiti dvije milijarde evra, pod uslovom, dakle da su svi ti dobieni podaci tačni, to će biti i šrek 60% bruto društvenog proizvoda, odnosno biće, bojim se preko crte kriterijuma iz Mastrihta. Kada se govori o ovim stvarima, onda je neminovno da se razmišlja

o nekim drugim stvarima, koje su vezane s tim. Koncept, gospodine ministre, takozvane stabilizacije zemalja, koje su pripadale socijalističkom društvenom uređenju, ni u kom slučaju ne može da znači samo puko ostvarenje političke stabilnosti.

Lično mislim, da vlast radi na održavanju što duže statusa svog. Crnogorska, uslovno rečeno demokratizacija, uslovila je deindustrijalizaciju apsolutno razaranja sopstvene privrede, strahovit pad životnog standarda kod ogromne većine stanovništva. Stvoren je po mom sudu nepromostiv jaz između sve većeg broja veoma siromašnih s jedne strane, a sa druge strane sve užeg broja ekstra bogatih, pa je logično pitanje kome ili bolje reći za koga je ovakav oblik takozvane demokratizacije i takozvanog evropskog puta potreban i čija je želja da se sve ovo ovako odvija.

Gospodine ministre, možda mi nećete vjerovati, ali vjerujem u ličnu Vašu dobru namjeru, ali Vi ste došli na poprilično, nažalost, već završen posao. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama. Poslanički klub SNP-a, kolega Aleksandar Damjanović.
Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče Šturanoviću,

Dakle, moje kolege su ko malo stidljivije, ko malo otvorenije iznijeli već jedan dio načelnih kritika u odnosu na Predlog zakona Završnog računa Budžeta i složiću se sa time da ovo uslovno mišljenje na račun Budžeta koje je dato shodno metodologiji INTOSAI za mene znači suštinski negativno mišljenje. Pogotovo, imajući u vidu da Državna revizorska institucija za sada se uglavnom bavi kod revizije Završnog računa Budžeta sa zakonitošću. Dakle, mnogo manje efikasnosti i efektivnošću. Čini mi se kada bi se sa tim tek bavili da ne bi bilo onda problema da jednoglasno svi ovdje u Parlamentu, pa čak i poslanici DPS-a i SDP-a, koji su podržali Zakon o Završnom računu daju negativno mišljenje. No, programski budžet sa indikatorima, višegodišnje budžetsko planiranje i sistemski Zakon budžeta, kao tri temelja, koja ova država mora da ima, govorim o novom sistemskom Zakonu o Budžetu, kako ne bismo imali ovakve rasprave povodom Predloga zakona Završnog računa o Budžetu. Bez toga ćemo u nedogled ponavljati otužne konstatacije o nezakonitostima u trošenju budžetskih sredstava. Sve ovo da ostavimo po strani i makro-ekonomski ambijent i ono što jesu objektivne okolnosti, odnosno što su subjektivne slabosti i činjenicu da je ministar finansija stupio na čelo Ministarstva finansija u decembru prošle godine, dakle ova izvještajna godina, odnosno 2012. ne pripada njemu, ali odgovornost svakako mora da dijeli, jer je član Vlade, koja je manje, više bila ista i koja je prouzrokovala njemu, a onda i svima nama, pa probleme i ovakvu diskusiju. No, ne bih se bavio sada ponavljanjem konstatacija. Jeste da je javni dug narastao na 54%, on se približio onih famoznih 60%, ali svakako nećemo ispustiti iz vida 347 miliona evra garancija jel' tako, od 80% bruto domaćeg proizvoda. Možda neke od njih mogu da padnu, kao što su padale i eto nas preko 60% famoznih, isto kao što ne bih zanemario da ćemo zbog pada garancija ove godine od 100 i nešto miliona evra imati ponovo sličan budžetski deficit. Neće biti na nivu 6,2% nadam se, najveći u istoriji, nego će biti malo niži, ali takođe veliki i neodrživi za dalji razvoj crnogorske ekonomije i uopšte Crne Gore.

Nekoliko stvari kojima bih se načelno pozabavio jesu, hajde da kažem i proceduralnog i sistemskog karaktera. U ovih 791 stranu, možda nijesam uočio, volio bih da zaista uradimo nešto što smo jedanput imali čini mi se, a to je sadržaj na kraju obrazloženja da možemo da lagamo tražimo potrošačku jedinicu i tako dalje. Podsjetite me i ako sam u krivu, ja ću se izviniti, a ako nijesam, ako sam u pravu ne bi bilo loše da do glasanja o Završnom računu Budžeta, mada to neće drastično promijeniti stavove DPS-a, SDP-a, većine koja je podržala, odnosno SNP-a koji nije podržao ovaj Završni račun, dobijemo i shodno zakonu, ovom lošem sistemskom zakonu o Budžetu i Izvještaj o obavezama po osnovu takozvanih tekućih rezervi. Nijesam ga našao, mislim da ga nema. To je striktna zakonska obaveza 18 miliona evra je dato iz tekuće rezerve, dakle volio bih da imam i tu jednu stranicu ovdje. Kao što bih volio da imam mnogo više

nego što su dvije stranice 1.7.9 i 1.8.0, koje se bave porezima, dakle u ovih 791 stranu Mislim da postoji potreba da ovih 20 strana koje se bave primicima i ove dvije strane koje se bave porezima budu jedan obilniji dio narednog završnog računa Budžeta i ovog Predloga zakona o Budžetu. Tu da mi fokus stavimo. To je ona priča o primicima, to je ona priča o propuštenim šansama, o svemu onome što država ne uspijeva da završi, a onda mnogo laganije govoriti o izdacima i o tome kako podijeliti ono što je objektivno ili da kažem, što je moguće podijeliti.

Neke parametre da i ja dam. 58 miliona evra je kapitalni budžet, gotovo egal iznos koji smo platili samo po osnovu kamatama. Čini mi se da zaista društvo ima problem kada plaćene kamate budu jednake kapitalnom budžetu, odnosno ono što je samo obaveza po osnovu kamata ne govorim o glavnica Eurobond i tako dalje, da bude jednako onome što treba da predstavlja kičmu državne podrške razvoju privredu Crne Gore. To je jedan parametar koji nije dobar. 70 miliona evra depozita zajedno sa zlatom, koje ima Ministarstvo finansija po meni nijesu dovoljni. Loša je stvar, što su, to je dato na strani 7. 8. 6, povećane neizmirene obaveze tokom 2012.godine. Znači, njihovo stanje na kraju je bilo 2011. 61,8 miliona, za 12 miliona su porasle neizmirene obaveze. To dovoljno govori o problemima. Možda je prilika da ministar negdje da osvrt, da li sada izmirujemo, da li sada makar smanjujemo te zaostale obaveze, poreze po raznim osnovama, govorimo, ipak o decembru mjesecu, a evo trinaesta je na izmaku.

Obeštećenje iz Fonda za obeštećenje po osnovu restitucije i povraćaja imovinskih prava. Dug je negdje oko 83 miliona evra, a svega 1,8 miliona evra je plaćeno po jednoj uredbi koja je katastrofalna, koja je diskriminatorna, zakon daje mnogo veća prava i mnogo veće mogućnosti, što znači da ovim tempom 50 godina treba da prođe do kada ćemo izmirimo ono što smo do sada limitirali, kao obeštećenje. Katastrofalno. I nijesu džabe bili zaključci u Budžetu koje je SNP predložio koji nijesu ispoštovani, jer su pale garancije 8 miliona da se ubrza zanačajna isplata po osnovu obeštećenja i po osnovu Fonda rada, gdje Vi kažete da je dug svega 6 miliona po osnovu obeznica. Već imajući u vidu koliko je tamo rješenja kod Fonda rada, nekoliko hiljada i zatjeva neriješenih, pa X 1,9 hiljada to je nekih 15 - 20 miliona evra, isplaćeno 2,1 miliona. Ovim tempom za 10 godina minimum ovo što je sada evidentirano da se isplati. To je takođe diskriminatorni i zaista tu je gospodin Milić potpuno u pravu, ako ova država treba da se zadužuje da duguje, neka se zadužuje da bi izmirila obaveze prema svojim građanima i svojoj privredi. Nekako ćemo to lakše da podnesemo. Mnogo mi je teže kada vidimo ovih 58 miliona evra odoše za kamate po osnovu onih sjajnih emisija Eurobond pod sjajnim uslovima od 8% kamate i plus onih troškova kredita i tako dalje.

Takođe, jedna stvar koja nije dobra. Zaduživanje kod komercijalnih banaka države. Negdje treba tražiti jel' tako prostor da to ipak budu međunarodne institucije taj famozni MMF i dalje visi, hoćemo, nećemo, vidjećemo, možda to treba držati u rezervi, je li tako, ministre, ali ako se zadužimo gotovo stotinak miliona kod SWISS, a znamo kakva je ta tržišna logika najvećih banaka to možda ima loše implikacije, kao što ih ima i naredne godine kada budemo to sve otplaćivali, a i uopšte politiku drugih koji će Crnu Goru tretirati kao državu koja vapi za podrškom i onda će uslovi tih kredita biti veoma, veoma loši. U odnosu na ono što smo juče govorili želja da ovaj porez na dobit od 64 miliona probamo da uvećamo. Rekao sam kroz kontrole i druge efikasne mjere i tu bih stao, jer će moje kolege iz SNP-a koji će diskutovati dalje, govoriti o ovim parametrima. Pohvalio bih naravno Državnu revizorsku instituciju, bez obzira na moje neslaganje u odnosu na mišljenje sa jednim obimnim poslom koji je završen tokom ove godine. To je revizija garancija za Kombinat aluminijuma, koja je mnogo toga otvorila u ovoj Crnoj Gori. Možda je otvorila neke procese koje u ovom trenutku ne možemo sagledati i političke i društvene i tako dalje. To je važan posao, kao što bih pohvalio instituciju koja je zaista notirala u ovom smislu zakonitosti neke ključne tačke koje prave konstantne probleme i dala ozbiljne preporuke kojih se budžetski korisnici uglavnom ne drže, o čemu je kolega stidljivo govorio. Ja ću malo glasnije, gdje ministar finansija kaže, da oni dosta nezainteresovano se postavljaju u pogledu ovih informacija, kako realizuju preporuke DRI, u odnosu na zaključke Parlamenta i ministar finansija nema drugi kontrolni mehanizam sem sankcija koje moramo da obezbijedimo u novom sistemskom zakonu o Budžetu. Kako za korisnike i budžetske potrošače, tako i za ministra finansija, da on bude prvi među jednakima odgovoran i po sankcijama političkim,

prekršajnim bilo kakvim, ali da se zna da se tačno delegira odgovornost za ovakva mišljenja i za ovakve preporuke koje je DRI prinuđena da daje. Pošto ih ima puno, možda jedna paradigmatična, tu su sudski troškovi i evo da se malo sa njima pozabavim.

Za 2011.godinu je plaćeno negdje oko 13, nešto miliona jel' tako za 2012. još više, a čini mi se za ovu 2013. već 30 miliona, po osnovu sudskih troškova, to jest onoga što država gubi u sporovima prema ostalima, a što su posljedice grešaka koje čine odgovorni ljudi, odgovorna lica u državnim organima i organima državne uprave DRI je dala jednu preporuku da se tim odgovornim licima, odnosno tim organima uskrate sredstva u tom iznosu, što je gotovo teško realizovati, odnosno nemoguće 33 miliona skinuti sa budžeta tih organa. Dakle, treba uprijeti prstom na pojedine ministre, direktora Zavoda, direktore ostalih državnih organa i organa državne uprave i reći zbog tvog nerada, zbog tog i tog službenika napravio si štetu državi od toliko i toliko, odnosno svi vi od 33 miliona evra. Trideset tri miliona eura jeste najmanje petnaest ili dvadeset puta veće od onoga što dajemo za obeštećenje. Govorim o onome što država gubi u pravosnažnim sudskim sporovima. Da li je ova država dobila ijedan pravosnažni sudski spor protiv pravnog ili fizičkog lica, recimo, po pitanju prava na rad itd? To je ono što zabrinjava. Zaokružujem, zahvaljujem, potpredsjedniče, na minut, dva prekoračenja.

Ono što sam juče imao sa predstavnicima Državne revizorske institucije. Molba da poseban fokus u narednoj godini već, što se kaže, s početka godine obratite na zakonitost finansiranja svih političkih partija koje egzistiraju u Crnoj Gori, pogotovo ovih u parlamentu. Iz ovog doma smo čuli pojedine poslanike koji su optužili ostale neke poslanike ili partije da se nezakonito finansiraju. Dakle, pošto nijesmo svi isti i ne bi trebalo da budemo isti, moja je želja da, s obzirom da je ovaj saziv počeo krajem novembra prošle godine i da ste samo "zakačili" dva mjeseca tog finansiranja u prošloj godini, ova 2013. godina bude pod punom pažnjom, naročito da odslušujete puls javnosti i onoga što pojedini poslanici ovdje kažu, a ja im vjerujem, da izvršite totalnu reviziju svih političkih partija jer tako se stiče povjerenje, odnosno nepovjerenje javnosti kako bismo odagnali sumnje koje imam i njih mogu da obrazložim adekvatno, da ovdje postoje subjekti koji se nezakonito finansiraju i koji nezakonito troše sredstva građana Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Mladen Bojanić će sada govoriti, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, a nakon njega kolega Genci Nimanbegu, u ime Kluba četiri partije. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Moram reći da sam malo iznenađen, nema kolega iz SDP-a, obično su oni ispred mene, nadam se neće zamjeriti, ali ako su izašli iz Vlade da nam jave da malo drugačije gledamo ovo, ali dobro. Nijesmo obaviješteni. Šalim se.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani gosti, poštovani ministre, rekli su dobrodošli, a tu smo danima, pa mi se čini da nijeste ni odlazili ovih dana iz Skupštine, ali dobro.

Zakon o budžetu je, u stvari, kvantitativan iskaz o izvršenju vladine ekonomske politike u određenoj godini, tako ga doživljavam. Smatram da se budžet mora posmatrati u svijetlu uspješnosti sprovođenja ekonomske politike. Izvještajem o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2012. godinu je dato kvantitativno stanje javnih finansija u Crnoj Gori. U tom pogledu je Državna revizorska institucija ispunila svoj zakonski cilj i dala objektivno stanje, uz svoje uslovno mišljenje i uz pregled utvrđenih nepravilnosti i datih preporuka.

Ono što je jako važno, više puta je rečeno da je Revizorska institucija ocijenila ovaj završni račun budžeta sa uslovnim mišljenjem. Mislim da bi i zbog građana, a i zbog svih kojima ovo nije bliska materija, rekao bih da imamo sljedeću agregaciju u ocjenjivanju revizorskih izvještaja: 1) Imamo pozitivno mišljenje, to su izvještaji koji su objektivni i bez materijalnih nepravilnosti; 2) Imamo mišljenje sa rezervom; 3) Imamo ovo uslovno mišljenje; 4) Nemogućnost davanja mišljenja. To bi značilo da je ovo neka mršava dvojka, ovo uslovno

mišljenje ili da su naše javne finansije dovedene do granica zakonitosti, što bi trebalo da bude alarmantno, posebno imajući u vidu da se pojedine preporuke DRI-a ponavljaju još iz prethodnih godina, ali i dalje imamo situaciju da se po njima ne postupa. Pomenulo se već ranije, a još jednom da to podcrtam, da je 47 preporuka bilo u 2011. godini, da je od toga svega sedam realizovano u potpunosti, 25 djelimično, 12 nije realizovano, a tri nije moguće odrediti šta se s njima radilo. Postavlja se pitanje svrsishodnosti davanja preporuka ako niko nema obavezu da ih izvršava. Pored ukazanih kvantitativnih, a u suštini tehničkih manjkavosti i pripadajućih preporuka, a imajući u vidu da kroz utvrđivanje visine i strukture javnih prihoda i javnih rashoda država zapravo dizajnira svoju ekonomsku politiku, vrši relokaciju resursa, redistribuciju dohotka i utiče na realizaciju makroekonomskih ciljeva. Htio bih da dam jedan kratak osvrt i na kvalitativnu analizu predmetnih podataka navedenih u Zakon o završnom budžetu. Sami podaci nam mnogo ne govore ako ih ne uporedimo sa nečijim drugim podacima. Ukupni iznos planiranih prihoda i rashoda sektora države, njihova struktura neće imati dovoljno iskaznu moć da bismo samo na njih mogli izvlačiti neke pouke i relevantne zaključke. Treba ih dovesti u vezi sa nekim drugim agregatima i pokazateljima, a ja sam to pokušao da uradim sa parametrima Evropske unije, jer valjda smo se tamo zaputili.

Deficit crnogorskog budžeta je utvrđen izvještajem DRI-a u odnosu od 213 miliona. Bila je korekcija, ranije smo čuli iz ranijih izlaganja 195, on je 213 miliona, što čini 6,8 BDP-a, bruto društvenog proizvoda koji je prema MONSTAT-u, hajde da mu vjerujemo, nemamo kome drugome, iznosio 3,15 milijardi eura. Dakle, deficit u 2012. godini je bio duplo viši od maastrichtskog kriterijuma konvergencije za članstvo u Evropskoj uniji, koji propisuje da fiskalni deficit ne bi trebao da bude veći od 3% BDP-a. Posmatrano sa praktičnog stanovišta imamo situaciju da je ovoliki deficit crnogorskog budžeta u 2012. godini 1,7 puta veći od uporedno prosječnog iskaznog deficita zemalja Evropske unije koji iznosi 4% BDP-a. Pored navedenog probijanja odnosa deficit - BDP mnogo je bitnije istaći evidentno lošu strukturu budžetskih prihoda, posmatrano u odnosu na konsolidovanu strukturu budžetskih prihoda 27 zemalja Evropske unije, koja nam je mjerodavan pokazatelj jer imamo i dobrih i loših tamo pokazatelja, ali gledano na prosjek. Prosječno učešće poreza u odnosu na BDP u zemljama Evropske unije je u 2012. godini na nivou 26,5 BDP-a, a u Crnoj Gori je to učešće poreza u odnosu na BDP bilo 21,8, znači ispod evropskog prosjeka. Ono što je važno u svemu ovome istaći, da su indirektni porezi činili 13,3 BDP-a, a direktni 13% u Evropskoj uniji, a kod nas je na indirektnu poreze PDV, akcije i carine išlo 17%, a na direktne poreze na zarade, dobit i imovinu samo 4,7% BDP-a. Tu bih se malo zaustavio da pokušam da objasnim šta u stvari ovo znači.

Očigledno je više nego loša budžetska struktura budžetskih primitaka, prihoda kako god, jer mi imamo situaciju da kod nas najveće učešće imaju indirektni porezi. Oni su po definiciji regresivni, dakle plaćaju ih svi građani gotovo nezavisno od svojih primanja i kada to uporedimo sa primanjima manje dotiču one koji više imaju, da tako bude što jednostavnije. Takvim porezima se puni ovaj budžet tri puta više nego direktnim porezom. Jako nisko učešće direktnih poreza koji se odnose na faktore proizvodnje nam govore da imamo na sceni lošu ekonomsku politiku, čijim ćemo nastavkom imati samo još goru situaciju jer se i dalje nastavlja gušenje proizvodnje, odnosno povećanje stope PDV-a i u 2013. godini. Imamo posljedično relativno smanjenje učešća direktnih poreza, tako i doprinosa. Na kraju smo došli da to uporedim da su tri puta manji u Crnoj Gori direktni porezi nego u prosjeku Evropske unije 4,7, a prosjek Evropske unije je 13%.

Takođe, pored ovih loših budžetskih primitaka, prihoda, u izvještaju o budžetu je očigledno problematično čak i srednjoročno neodrživo finansiranje budžetskog deficita, jer se najveći dio deficita finansira pozajmljivanjem, odnosno prelijeva se u javni dug koji nam konstantno raste i apsolutno i relativno u odnosu na BDP koji s druge strane pada, čuli smo 2,5%. Tokom 2012. godine, znači samo ove predmetne godine, povećan je državni dug za 250 miliona eura. Vratit ću se na jednu najavu iz 2009. godine šta je Vlada planirala, odnosno predviđela i šta se, u stvari, desilo. Najava Vlade 2009. je da će u 2013. godini državni dug biti 37%. Koliko je omašila, jasno nam je da je već u 2012. na 50%, a vrlo vjerovatno da ćemo i do ... dogurati i ove godine. Skoro pa duplo da je promašila. Tu je jako važno da pomenem da je

2009. godina, dakle ekonomska kriza je uveliko krenula, to nije prije krize nego uveliko krenula, morao je premijer i njegova ministarstva su morali da znaju koje će efekte da ima ekonomska kriza na Crnu Goru. Ali, uprkos tome najavljeno nam je da će za narednih četiri godine da se smanji državni dug na 37%, a evo vidimo uspješnost te politike.

Što se tiče analize potrošnje javnog sektora u 2012. godini, ...ide u BDP-u, kada pogledamo sa zemljama Evropske unije dobijemo da je udio budžetske potrošnje BDP-a u Crnoj Gori 46,1%, što je ispod prosjeka Evropske unije, 49,4%, ali je problem što je kod nas udio zarada javnog sektora 11,9, a u Evropskoj uniji je 10,7%, niže. Druga stvar, udio socijalnih davanja je kod nas 15,30%, a u Evropskoj uniji je prosjek 21,6. Dakle, veća su davanja u Evropskoj uniji u prosjeku nego što Crna Gora to predstavlja, a imamo na vlasti dvije, bar u nazivu, socijaldemokratske partije.

Sve navedene manjkavosti budžeta Crne Gore za 2012. godinu nas upućuju na pogrešnost politike povećanja indirektnih poreza koji će usloviti dalju kontrakciju proizvodnje i ukazuje nam da se treba orijentisati na preraspodjelu javne potrošnje kako bi se pospješio segment budžetskih priliva kroz realno povećanje priliva direktnih poreza, nikako administrativno povećanje poreza, jer se time ne bi ništa postiglo u našoj ionako lošoj proizvodnji. Znači, jedini jasan pokazatelj rasta proizvodnje i sveukupnog ekonomskog rasta.

Završavam time, čuli smo jedan podatak vrlo alarmantan, ponoviću ga, koji možda najbolje odslikava stanje 2012. godine, da nam je ukupan kapitalni budžet jednak kamatama koje smo platili po osnovu duga. Neće nas spasiti Eurobond, na kraju malo šale, ne znam ni Džejms Bond bi li nas spasio. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam.

Kolega Genci Nimanbegu, u ime Kluba četiri partije. Nakon njega kolega Almer Kalač, u ime Kluba Bošnjačke stranke. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala vam, potpredsjedniče Šturanoviću.

Poštovane kolegice poslanice, kolege poslanici, poštovane ministre i članovi Državne revizorske institucije,

Želio bih svoje izlaganje početi time što ću citirati jedan dio nalaza revizije koji govori da budžet za 2012. godinu ne daje u potpunosti istinit i objektivan prikaz iskazanog rezultata, kao i izdataka na gotovinskoj osnovi. Iskazani rezultat budžetskog deficita ima prekoračenje budžetske potrošnje, nenamjensku potrošnju i postupak implementacije izmjena i dopuna godišnjeg plana Zakona o budžetu za 2012. godinu.

Poštovani ministre, ovo sam pročitao iz razloga što želim iskoristiti ovu priliku i u debati vas podsjetiti na nešto što vama možda nije prioritetan posao, a to je posao Poreske uprave. Naime, desilo se ovo ljeta, u jednom lokalnu u Ulcinju, da poreski inspektori dođu i sa stola uzimaju fiskalni račun osobama koje su koristile usluge tog lokala. Naime, tokom ove godine vi ste jako povećali prihode budžeta na osnovu te fiskalne discipline. Onda dolazi pitanje zašto nemate discipline u ministarstvima, zašto nema u Vladi. Ako se na takav način postupa prema građanima koji plaćaju porez, što nije korektno, recimo ti građani ne bi trebalo dati taj račun bar dok koriste usluge, pa onda oni da vide sa pružaocem usluga, to je sasvim druga stvar.

Uvijek polazim od toga da je analiza budžeta Crne Gore analiza onoga što je učinjeno u odnosu na program Vlade, na izvršnu vlast. Moram konstatovati kao i uvijek da je ovo jedan, samo nam se pokazuje da budžeti u Crnoj Gori, bar u ovih četiri godine u kojima sam poslanik, daleko od toga da su razvojni budžeti, oni su potrošački, socijalni. Postavlja se pitanje održivosti tih sistema, i socijalnog sistema, posebno penzionog. Ono što je za mene kao političkog aktiviste partije nacionalnih manjina pitanje centralizacije. Jasno je da se ovdje vidi da budžeti opština ne predstavljaju gotovo deseti dio budžeta koji Vlada prihoduje. To je jedan sistemski pokazatelj da je odgovornost za razvoj puno veća na Vladi nego na opštinama. Opštine nikako ne mogu ispuniti ono što se traži dok se decentralizuje cijeli sistem.

Konačno, iskoristiću priliku pa ću vas pitati da li se ikako razmišlja da se dio PDV-a ustupi opštinama? Ono što je meni jasno kao ekonomisti je to da konsolidacija javnih finansija je bitna za konsolidaciju i ekonomskog sistema i društva u cjelini. Takođe, konstantan je rast rada Državne revizorske institucije na svojoj nezavisnosti i samostalnosti, ali bih njima postavio pitanje da li je DRI krenuo u reviziju koja bi se odnosila na efektivnost, na efikasnost, na ekonomičnost budžetske potrošnje. Mi imamo projekte, ovdje ih prihvaćamo kao date, da koštaju pet miliona, deset miliona, petnaest miliona, ali treba krenuti da li su oni uopšte trebali koštati toliko. S toga, podržavam stav da je neprihvatljivo da državne institucije ne poštuju preporuke DRI-a ili da ih slabo primjenjuju. Mada, nijesam baš siguran da bi trebalo sve preporuke prihvatiti. Navešću i zašto. Imam jedan plastičan primjer, tako govorim u političkom životu. Naime, u ovoj državi se sa kvalifikovanom većinom usvaja budžet, sa puno kvalifikovanijom većinom usvaja se Ustav, ali takođe i Zakon o manjinskim pravima. Na osnovu tih zakona, recimo, osnovan je Fond za manjine. To nije predmet današnje rasprave, ali DRI je dao preporuku da se projekti manjinskih naroda, albanskog u ovom slučaju, predlažu i na službenom jeziku, u stvari u onom službenijem, četvoroimenom. Po meni, tu preporuku ste pogriješili. Sama institucija je vama trebala da obezbijedi prevod.

Želim ovu diskusiju zaključiti time da mi je teško prihvatiti da poslije tri, četiri godine u kojima smo imali evidentnu stabilizaciju državnih prihoda, ušli smo u period, što se potvrđuje ovim završnim budžetom, da smo u veoma teškoj situaciji, da su nam izvori budžeta od kredita koji prelaze 20% prihoda, a da se to ne troši u kapitalni budžet. To se troši za vraćanje dugova, pokrivanje pogrešnih ekonomskih politika. Mislim da je vrijeme da se konačno pokrene i odgovornosti za takve odluke. Ovakvim budžetom samo ćemo stvoriti jedan veliki teret koji će građani platiti u budućnosti, ne iskorišćavamo razvojne potencijale, jer kao što su i kolege istakle, ni 4% budžeta ne ide u kapitalne investicije. Taj odnos je takav i taj odnos je, po meni, neprihvatljiv. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, posebno što ste ostali kao prvi učesnik u raspravi koji je, u okviru planiranog vremena, završio svoje učešće u diskusiji. Poslije prvog kruga ćemo imati mogućnost da se uključimo od strane predstavnika predlagača.

Sada kolega Kalač, u ime Kluba Bošnjačke stranke. Izvolite.

ALMER KALAČ:

Hvala vam, predsjedavajući.

Uvaženi ministre, predstavnici Ministarstva, uvaženi članovi Državne revizorske institucije, poslanice i poslanici, uvaženi građani,

Predlog zakona o Završnom računu budžeta za 2012. godinu kao dokument sadrži sve oblasti i podatke koje propisuje Zakon o budžetu. On sa pratećim izvještajem Državne revizorske institucije pruža više podataka i daje potpuniju sliku o procesu trošenja javnih sredstava. Fiskalna prilagođavanja planirana rebalansom za 2012. godinu nijesu bila adekvatna, što je opredijelilo veći nivo gotovinskog deficita u iznosu od 198,18 miliona eura u odnosu na planirani deficit rebalansom u iznosu od 154,93 miliona eura.

Na osnovu raspoloživih podataka vidimo dodatni pad izvornih prihoda u iznosu od 29,04 miliona eura, ali i povećanje javne potrošnje za 14,20 miliona eura. Takođe, uočavamo izdatak u iznosu od 17,28 miliona eura na teret otplate hartija od vrijednosti. Na osnovu ovih informacija dolazimo do konačnog iznosa deficita u visini od 212,83 miliona eura.

Ovaj završni budžet je dobio uslovno mišljenje Državne revizorske institucije. Saglasni smo sa ocjenama i preporukama koje je dala DRI povodom sprovedenih revizija. Državna revizorska institucija ocijenila je da je prekoračenje državne potrošnje konstatovano kod 17 potrošačkih jedinica u iznosu od 15,17 miliona eura. Sasvim je očigledno da se institucije koje su bile predmet revizije ne pridržavaju u potpunosti preporuka DRI, mada je evidentno da se broj nepravilnosti smanjuje. Poštovanje preporuka DRI nije samo zakonska obaveza već je ujedno odraz osposobljenosti institucija da državni novac troše na zakonit i transparentan način koji u

svakom detalju treba da bude povjerljiv i dostupan javnosti. Ovoj instituciji treba dati podršku da i dalje vrši poslove iz svoje nadležnosti i kadrovski je ojačati u cilju postizanja još boljih rezultata u tom pravcu. Isto tako, bitno je da institucije koje su bile predmet revizije, a to se odnosi na sve državne institucije, jačaju svoje unutrašnje kapacitete i resurse kako bi budžetska sredstva bila u potpunosti trošena u skladu sa zakonskim propisima uz otklanjanje nepravilnosti na koje ukazuje DRI.

Polazeći od pojedinačnih provjera kod 25 subjekata utvrđena je nepravilnost i DRI je dala 21 preporuku. Iznos deficita je na zabrinjavajućem nivou kao i rast javnog duga i previsok je nivo zaduživanja. Realizovana budžetska potrošnja kako u cjelosti tako i u pojedinim segmentima, razlikuje se od planirane i imamo ostvaren realan pad BDP-a. Pad ekonomije, u konačnom, iznosi 2,5% BDP-a, deficit 6,21% BDP-a, a javni dug 53,97% BDP-a. Ključni pokretač deficita u 2012. godini su niži nivo tehničkih primitaka, veće izvršenje rashoda, otplata glavnice, kao i realizacija donacija i kredita koje nijesu planirane budžetom za 2012. godinu. Naglašavamo da avansna plaćanja ne treba davati u iznosima većim od dogovorenih, pošto je to jedan od načina stvaranja deficita u budžetu.

Na str. 751 Predloga zakona o Završnom računu budžeta za 2012. godinu, loš početak godine uslijed nepovoljnih vremenskih uslova uticao je na pad ekonomske aktivnosti na nivou cijele godine, doprinio je naplati prihoda budžeta od 33,6% BDP-a, što je oko 89 miliona eura manje nego prvobitno planirani iznos Zakonom o budžetu za 2012. godinu. Moje pitanje je da li možemo ponovo da dopustimo da vremenske prilike, odnosno neprilike utiču na planiranje prihoda budžeta, u smislu da nas može iznenaditi snijeg u januaru ili visoke temperature vazduha u julu? Sve u svemu, budžetska potrošnja je obezbijedila funkcionisanje primarnih državnih funkcija i dijelom pomogla ostvarivanju najvažnijih ekonomskih ciljeva u 2012. godini, ali ne možemo reći da je ovaj budžet bio razvojni. Kapitalnim budžetom za 2012. godinu kako planom, tako i realizacijom nedovoljno sredstava je bilo usmjereno u nerazvijene sredine, naročito na sjeveru Crne Gore. Pored slabe infrastrukture i velike nezaposlenosti nije bilo ulaganja u održive projekte, čime su se samo uvećali socijalni problemi i dodatno povećalo siromaštvo građana.

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2012. godinu, odnosno kapitalnim budžetom planirana su sredstva u iznosu od 70 miliona eura, rebalansom skoro 65,5 miliona dok je realizacija kapitalnog budžeta za 2012. godinu iznosila 58,7 miliona eura. Revizijom Završnog budžeta za 2012. godinu utvrđeno je da je jedan broj projekata predviđen kapitalnim budžetom i nije realizovan. Takođe, postoji određen broj projekata čiji je stepen realizacije znatno ispod planiranog. Od planiranog kapitalnog budžeta Direkcije za saobraćaj, od planiranih 12 realizovano je samo sedam projekata. Razlika u sredstvima iznosi oko 20%. Neka od sredstava nijesu realizovana iz sljedećih razloga, nijesu realizovane aktivnosti koje prethode projektnoj dokumentaciji kao što su obezbjeđivanje urbanističko-planskih pretpostavki, rješavanja imovinsko-pravnih odnosa, obezbjeđenje potrebnih uslova projektne dokumentacije, a onda predstavlja osnov za dalji rad. Nije započeta izgradnja regionalnih sanitarnih deponija, postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Velika su kašnjenja sa početkom izgradnje objekata u odnosu na planirani rok.

Smatramo da su preporuke koje su sadržane u zakonu, u Izvještaju Državne revizorske institucije, kao i one matičnog Odbora za finansije svakako korisne sugestije Ministarstvu da još unaprijedi politiku i prilike u ovoj oblasti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama. Ovim smo završili prvi krug, gdje smo čuli predstavnike poslaničkih klubova u trajanju od deset minuta. Primijetio sam da prvo ministar Žugić želi komentare pojedinih ocjena koje su se čule, a zatim i predsjednik Senata Dabović. Izvolite, ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem.

Zamolio bih samo malo više prostora u vremenskoj dimenziji, budući da je bio veliki broj pitanja koja sam uredno zabilježio, da dobijem razumijevanje za taj elemenat.

Nema rasprave o činjenicama, niti ima rasprave o mišljenju državne revizije po osnovu Zakona o budžetu za prethodnu godinu. Najvažniji zakon svakako, po nama, koji je sinteza svih sektorskih politika je budžet, a zakon o budžetu je elemenat zakonitosti budžeta i tzv. efikasnosti, efektivnosti i ekonomičnosti u izvršavanju tog najvažnijeg zakona.

Tako da sve vaše diskusije koje smo čuli, komentare i kritike doprinose nečemu što će, nadam se, biti ugrađeno u svakom narednom koraku, u smislu svih ovih elemenata koji su jako važni za sve građane Crne Gore.

Zakon o budžetu, počeo bih od najvažnijeg komentara, postoji predlog da se amandmanski ispravi greška, budući da je bilo grešaka u iskazivanju, ali i grešaka u prekoračenju, pored ostalog. Mi smo pripremili amandman koji će se na Vladi donijeti, nadam se da ćemo imati priliku da predložimo Vladi i istovremeno verifikujemo taj zaključak i ispravimo grešku koja se tiče iskazivanja elemenata kapitalnog finansiranja pojedinih objekata i infrastrukture iz kredita, a za predlog budžeta za ovu godinu taj elemenat je unaprijed planiran. Evo ta jedna sugestija u smislu preporuka već koristi da pojačamo stepen zakonitosti našeg rada. Inače, dosta govora je bilo o nivou grešaka koje su kroz ... preporuke državne revizije, konkretno za 2011. godinu 47 preporuka od kojih je sedam realizovano, 25 u procesu, a ostale nijesu realizovane. Na Odboru za privredu, finansije i budžet smo, čini mi se, zaključili na predlog Ministarstva finansija da ćemo sve greške koje su subjektivno uzrokovane smjestiti u Zakon o budžetu i fiskalnim pravilima, fiskalnoj odgovornosti, sa adekvatnim sankcijama. Ministarstvo finansija je na osnovu Akcionog plana koji je donijela Vlada, kvartalno izvještava Vladu, ali su poluge za izvršavanje preporuka nedovoljne i iz toga ćemo kroz ovakve norme sasvim izvjesno imati i veći stepen odgovornosti. Za one elemente koji se tiču procesa i koje zavise, ne samo do subjekta, odnosno od odgovornog lica o subjektu revizije definisaćemo procedure i pravila.

Okolo ocjene uslovnog mišljenja, gotovo svi poslanici su ulazili u meritum, i ja ne bih to komentarisao. Mislim da stepen istinitosti i stepen objektivnosti u iskazivanju oko ovih pojedinih pozicija u završnom računu, odnosno u zakonitosti izvršavanja Zakona o budžetu koji je po meni najvažniji zakon za Vladu za sprovođenje ekonomske politike i zakona koji u sebi ima sintezu svih sektorskih politika. Dakle, ostavimo, niko nije osporio stručnosti i potpunu samostalnost Državne revizije, a dajmo prostora da se to unaprijedi kroz ovakav transparentan proces u samom Parlamentu, na Vladi posebno i generalno ukupnoj javnosti, kako bismo sve ranjivosti prethodnog perioda rješavali na način što bi smo javnim upozorenjima, kasnije i sankcijama imali u većem stepenu nezavisnosti.

Da li je deficit četiri i nešto, pet i nešto, 6,21? Ne, realno deficit će se povećati sa ispravkom ove greške na 6,7. Potpuno saglasan, i to ne jednom saopštio. Ključne fiskalne ranjivosti su visok deficit budžeta i njime generisan nivo javnog duga. Iz toga izvedeno i način finansiranja. A izvjesno je ako imate deficit potrošenje, ako je deficit, ogađujem se, u kapitalnom budžetu ako je deficit u funkciji razvoja, razvojne komponente, onda ga možemo tolerisati danas da bismo sutra imali veće benefite kao posljedice razvoja. Očigledno da deficit koji možemo nazvati potrošačkim je nešto što je snažna ranjivost javnih finansija, javnog sektora. Zabrinjava, ne sporimo to, dinamika javnog duga, zabrinjava i nivo, ako imate dinamiku u dužem periodu pa dosegnete nivo koji je teško servisirati. Na sreću mi uredno servisiramo sve dospjele obaveze. Drugi pozitivan elemenat jeste da je cijena tog finansiranja koja je imala snažniju dinamiku od samog nivoa javnog duga u ovom periodu značajno niža. Ne bih pravio komparaciju, ali kamatne stope koje sada plaćamo su, čini nam se, povoljnije, ali one moraju biti još niže, jer taj nivo cijene zaduživanja je dugoročno neodrživ. Nastojaćemo da u narednom periodu uradimo sve da refinansiramo dospjeća javnog duga, posebno teret u 2015. godini, tražeći povoljnije uslove finansiranja. Mislim da smo na dobrom putu kroz pripremu, kroz ispitivanje tržišta i kroz dostupnost finansijskih tržišta za potrebe Crne Gore.

Napomenuću samo jedan elemenat koji je važan u ovoj fazi, a to je da smo mi platili garancije Kombinat aluminijuma od 102 miliona eura. Mislim da smo uradili nekoliko dobrih stvari sa tim. Prvo, riješili smo ranjivost prethodnog perioda. Drugo, da ih nijesmo platili platili bi sudska izvršenja sa sudskim troškovima, većim kamatama, zateznim kamatama i istom glavnicom. Treće i najvažnije, mi bi spriječili ili mi bi sebi skratili prostor, odnosno dostupnost finansijskim tržištima. Tako da nemate uvijek u nekim negativnim elementima samo loše elemente, imate i jako pozitivne.

Kakve su to varijacije na temu deficita nivoa javnog duga? Gospodine Bulajiću, pomenuli ste nekoliko makroekonomskih fiskalnih agregata, pomenuli ste i popis. Počeću od ovog zadnjeg. Postojala je tužba koja se odnosila na elemente popisa i Monstat je bio u pravu. i ja bih bio srećniji da imamo manje varijacije, da projekcija pada ekonomije umjesto 0,5 bude 2,5, to je nešto što smanjuje GDP-i i raste nivo javnog duga, to je nešto što povećava ranjivost javnog sektora. Isto tako i sa prvim kvartalom. Uredno sam zabilježio vaše komentare. Na nama je da damo podršku snaženju kapaciteta i kadrovskih, i finansijskih i tehničkih nacionalne statistike i da imamo adekvatne impute za ono što nam slijedi i što imamo danas, a to je za adekvatnu i realnu ekonomsku politiku države. Ako imate varijacije, onda imate i probleme u iskazivanju. Javni dug se promijenio sa 51,1 na 53,9 upravo zbog razlike od preliminarnog ka konačnom. To je proces koji će kao i svim elementima drugim, to je na kraju naša preporuka onako kao ih nama daje Država revizija.

Projekcija GDP-a za ovu godinu je saopštena ne jednom, i naša projekcija rasta je 2,6% korigovana je sa 2,5. I mislimo da postoje realni imputi, objektivni imputi da se ona čak neznatno i premaši. Znate, na početku godine imali smo, ne bih rekao sukobe, ali imali smo interakciju sa važnim međunarodnim institucijama koje su i "pritisak" vršile, dijelom argumentovano iz njihovog ugla, da je projekcija rasta nerealno visoka. Ne, ja mislim da je ona realna i da će se ona ostvariti nešto i iznad onog što smo planirali.

Ono što je gospodin Genci Nimanbegu rekao saglasan sam sa Vama da način kontrole Poreske uprave je nešto što je isto predmet razvoja i evolucije. Generalno samo da vas podsjetim da je stepen naplate javnih prihoda daleko najveći u Ulcinju u ovoj sezoni u odnosu na prethodne periode, čak 80%, što znači da je cvetala siva ekonomija. Tu je i odgovor na za ono kako održati finansijsku održivost lokalnih samouprava. Čuo sam gospodina Milića juče i vjerujem podacima, da je samo u jednoj sezoni naplaćeno svega 180 hiljada eura boravišne takse, a u jednom danu boravi 100 hiljada. Drugi izvor važan za lokalne samouprave je porez na imovine, od evidencije do razreza i do naplate tog poreza čija je nadležnost lokalna samouprava. Mislim da mi moramo raditi na mnogo većoj fiskalnoj disciplini i lokalnih samouprava, jer imaju primjeri da se dugo vremena isplaćuju samo neto zarade. Primjer koji je predložio Demokratski front, i to smo komentarisali na Odboru, sagalan da neki elemetni kod isplate zarada budu krivična djela. Pored ostalog i ovo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Ministre Žugiću, predlažem da to što je ostalo iskoristimo tokom učešća u raspravi, biće prilike. Ovo je vjerovatno jedan od dobrih primjera i neke inicijative koje su neki od nas pokrenuli oko izmjene načina rada ovog plenuma, a to je da u uvodnim izlaganjima kada čujemo predstavnike klubova nema međusobnih komentara, a da odmah nakon predstavnika kluba može da ide komentar predstavnika predlagača, i da na taj način učinimo i samu diskusiju življom, dinamičnijom i da onda malo i uštedimo vremena. Svakako sva pitanja na koja ste odgovorili su pokrenuta i dobro je da smo čuli odgovore, ali moramo voditi računa i oko ekonomičnosti.

Izvolite, predsjedniče Senata, kolega Daboviću.

MILAN DABOVIĆ:

Biću vrlo kratak.

Dva pitanja su upućena Državnoj revizorskoj instituciji. Postavljena je dilema da li je Državna revizorska institucija iskazala objektivno mišljenje na Završni račun i drugo je pitanje

bilo u vezi revizije efikasnosti. Odmah da kažem da Državna revizorska institucija u proceduri utvrđuje prag materijalnosti i bitnosti i ukoliko je greška do iznosa praga materijalnosti ili bitnosti, to je dopustiva greška, dajemo pozitivno mišljenje. Međutim, zona u kojoj se daje uslovno mišljenje ili skala je mnogo veća, tako da uslovno mišljenje može biti blisko pozitivnom, a može biti blisko i negativnom. Shodno standardu, ako se nađe greška u toj skali, mi moramo reći da je to uslovno mišljenje. Znači, ne možemo kazati uslovno blisko negativnom ili uslovno blisko pozitivnom.

Ako se pređe skala uslovnog mišljenja tada dolazimo u zonu negativnog mišljenja, i to je onda nedvosmisleno jasan rezultat do kojeg smo došli i jednostavno se opredjeljujemo za negativno mišljenje. Ukoliko subjekat revizije ne dozvoli da pristupimo podacima ili ne dozvoli revizorima da rade svoj posao, onda se uzdržavamo od mišljenja, ne možemo izjasniti se, jer nismo mogli izvršiti reviziju. Drugo je pitanje bilo vezano za reviziju uspješnosti, odnosno to je efektivnost, efikasnost i ekonomičnost. Krenuli smo u taj projekat, imali smo pokušaja kad su u pitanju pilot revizije vezano za reviziju uspjeha. Međutim, moram sada kazati da bi uspješno radili reviziju uspjeha i planiranje budžeta mora se podići na veći nivo operativnosti. Taj nivo operativnosti znači da po svakom programu moraju biti kvantifikovani indikatori koji su nedvosmisleni, jasni i posebno mjerljivi. Zašto moraju biti mjerljivi? Zato, jer ako testiramo efektivnost, efektivnost znači da ispitamo u odnosu na postavljeni indikator, ako je potrošeno 95% sredstava budžeta i indikator mora 95% biti realizovan. Znači, da bi u punom smislu razvili reviziju uspjeha, odnosno efektivnosti, ekonomičnosti i efikasnosti proces planiranja mora biti znatno kvalitetniji.

Posmatrali smo budžet za narednu godinu i moramo reći da vjerovatno Ministarstvo finansija nije imalo tehnički kapacitet da unaprijedi planiranje budžeta za 2014. godinu, ali nismo vidjeli razvijen sistem indikatora, tako da ćemo opet imati vjerovatno razjašnjenja kad je u pitanju i sam proces revizije uspjeha, ali mi ćemo iskoristiti to vrijeme u tehničkom smislu i metodološki da osposobimo Državnu revizorsku instituciju kada taj proces otpočne i u procesu budžetiranja da ga i mi pratimo sa našim revizijama. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, gospodine Daboviću.

Imamo prijavljene odgovore na komentar.

Idemo redom, kolega Strahinja Bulajić. Izvolite, dva minuta.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Samo sam htio da kažem da mi je drago što je ministar saopštio, i ja to shvatam, da nema nesuglasja na moju konstataciju oko imputa, odnosno oko varijacija koje plasira Monstat i što je ministar spreman na jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta nacionalne statistike. Još jedna stvar, čini mi se da ipak nedostaje rasprava između Ministarstva finansija i Državne revizorske institucije po ovim pitanjima, bez obzira na internu prepisku i razgovore. Shvatio sam ministrovu da nema rasprave sa DRI, ali ako bi meni DRI dala konstataciju da nije dat istinit i objektivan prikaz prva bi mi bila asocijacija da sam nešto, oprostite na izrazu, slagao ili može biti da je mene neko slagao. Tražio bih barem pojašnjenje šta znači -nije dat istinit prikaz- šta god to značilo. Shvatam ministrovu intenciju, shvatam šta znači nema rasprave sa DRI, i kažem opet, shvatam kao ministrov profesionalan odnos prema DRI i prema njegovoj funkciji. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama. Nemamo mogućnost, imamo samo mogućnost poslovničku, komentar - odgovor i onda moramo dalje.

Kolega Genci Nimanbegu. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Pošto ministar nije tu, ovaj prvi dio, ako ministar dođe. Samo ću iskomentarisati senatora Dabovića. Po meni DRI radi dobar posao, i to sam pokazao glasanjem za vaše izvještaje do sada. Bitno je da jačanje institucija mora da prati i njen uticaj na druge institucije, koji je slab, relativno slab, pošto se vaše preporuke ili ne poštivaju ili poštivaju polovično. U ovom slučaju to znači da mora se zaključak skupštinski donijeti da vaše preporuke ne samo zakonski nego da imaju rok do kad da se one moraju poštovati. S tim da sam iskazao i rezervu uvijek da li su vaše preporuke najtačnije, to sam izrekao u principu, da ako neko ljudsko pravo, po meni se dira onim preporukama to treba vidjeti, znači, morate ne samo sa ekonomske strane nego morate i sa više aspekata obuhvatiti kada je koja preporuka važna.

Što se tiče ministra, pošto on nije tu, žao mi je što nije procijenio da treba da odgovori na to oko PDV-a opštinama, jer to je važno, da li ova vlast misli da vrši neku decentralizaciju u skorom vremenu. Sigurno da odgovarajući na to da je u Ulcinju 80% Poreska uprava imala prihoda nego ranijih godina u vrijeme turističke sezone, to ne pokazuje da je bila siva ekonomija. Država do sada nije radila ono što je trebala raditi, ali uvijek je bitan metod na koji su to radili. Administracija u svakom slučaju treba da ima na umu da je ona na službi građana, da je građanin taj koji plaća porez, a nijesu građani tu zbog plata administracija i njihovog položaja i tako dalje. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Damjanović, nadam se u okviru planiranih dva minuta.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Potrudicu se, potpredsjedniče.

Možda je to što sam javno izrazio svoj stav i osjećaj da je ovo po suštini negativna revizija i ako po međunarodnom standardima i po ovome što je rekao predsjednik Senata u tom nekom materijanom smislu da postoje neki pragovi, je dobila ova revizija uslovno mišljenje. Želim ovdje da jasno podvučem da smo mi jedini u Crnoj Gori koji možemo da raspravljamo o Izvještaju DRI i mi smo dužni da raspravljamo o Izvještaju DRI, pa i da dajemo naše ocjene i političke i svake druge. Svi ostali koji raspravljaju ulaze u zonu greške i to je bio jedan od zaključaka prošle godine koji smo blagovremeno dali i koji je ispošovan. Kolega Obrad Gojković me je ovdje pitao zašto u ovom izvještaju nema revizija javnih preduzeća, jer ko zna šta bi sve te revizije pokazale i šta će pokazati.

Podsjeticu, da smo imali jednu reviziju privrednog društva prošle godine. Mislim na Montenegro Airlines i da je došlo do smjene nakon 20 godina u upravljanju u tom društvu, upravo i zbog revizije koju je obavila Državna Revizorska Institucija. Dakle, ubijeđen sam da kada bi se nastavilo sa tim revizijama u ostalim javnim preduzećima i privrednim društvima u državnom većinskom vlasništvu da bi došlo do tih smjena i možda je to jedini način. Znam za problem kapaciteta i možda je to suštinska priča, da mi vama ovdje serviramo pohvale ili kritike nego da se svi potrudimo ovdje, čak i oni koji su to ovdje opstruirali evo već godinu i po dana, da usvojimo zakon, odnosno izmjene i dopune zakona o DRI i stvorimo kadrovske i materijalne pretpostavke da ovaj broj revizija bude višestruko veći, da bude njihova svrsihodnost višestruko veća. Podsjeticu, da smo Ustavnim promjenama uspjeli zalaganjem i ovog kluba ovdje da unesemo ključnu izmjenu, a to je da predstavnici senata DRI uživaju funkcionalni imunitet, dakle, za sve ono što pronađu da niko ne može da ih krivi, naravno u domenu svojih aktivnosti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Na ovaj način su se stekli uslovi da uđemo u drugi krug naše rasprave.

Kolega Rešid Adrović, ima riječ. Nakon njega kolega Milan Knežević.

Izvolite.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Skupštine.

Uvažene kolege poslanici i poslanice, poštovani građani, uvaženi predstavnici Državne Revizorske Institucije, predstavnici Vlade,

Imajući u vidu značaj teme koja je na dnevnom redu i ja želim da kažem svoje mišljenje o Završnom računu za 2012. godinu. Ono što se nameće kao prvi utisak jeste to da je Završni račun za 2012. godinu realan prikaz stanja u državi, u zemljama u okruženju i u Evropi. Očekivanja da će se kriza u Evropi reflektovati na Crnu Goru su se na žalost i obistinila, jer stanje u ekonomiji Crne Gore u dobroj mjeri zavisi od stanja u Evropi. Sasvim je razumljivo što se sve to reflektovalo na završni budžet za 2012. godinu. Osnovni razlozi zbog čega je Završni račun za 2012. godinu ostvaren u ovom iznosu jeste: ekonomski rast ostvaren je ispod očekivanja, nominalni rast bruto društvenog proizvoda ostvaren je po stopi od 1,3%, dok je procijenjen realni pad od 0,5% bruto društvenog proizvoda, inflacija ostvarena u iznosu 4,1% veća je nego u Euro zoni, spoljni trgovinski deficit visok iznosi 41,8 ili 6,3 viši nego u prethodnoj godini. Broj novozaposlenih lica u 2012. godini iznosio je 30 182 lica ili 2,3% manje u poređenju za isti period prethodne godine. Nastavljena je tendencija rasta javnog duga na nivo 53,97% bruto društvenog proizvoda. Državni dug iznosi milijardu 699,5 miliona eura, unutrašnji 404 miliona, spoljašnji dug milijardu 250 miliona. Svi ovi, a i mnogi drugi razlozi, uticali su da se u 2012. godini iskaže deficit u iznosu prema nalazima Državne revizorske institucije 212,83 miliona eura, što čini 6,21% bruto društvenog proizvoda.

Ključni pokretači deficita u 2012. godini, kao što smo čuli, jesu niži nivo prihoda za oko 17 miliona eura nego što je planiran, veći rashodi za oko 44 miliona eura, otplata glavnice u iznosu od 132,81 milion eura, kamate 56,86 miliona eura, realizacija donacija i drugi razlozi. Dakle, u 2012. godini ostvareni su prihodi u iznosu milijarda 451 milion eura, odnosno 98,83% od planiranih sredstava u odnosu na 2011. godinu veći su za 5,83 procenta. Rast prihoda u 2012. godini, porezi, takse naknade i ostali prihodi niži od planiranog i ostvarenog u prethodnoj godini, razloge sam naveo, još bih dodao loše vremenske uslove početkom 2012. godine.

Rashodi ostvareni u iznosu milijarda 452 miliona eura, od toga tekući izdaci 658,05 miliona eura u odnosu na 2011. godinu, veći su za oko 6%. Razlika se ogleda u najvećem dijelu kroz povećanje rashoda za materijal i usluge, kamate i kapitalne izdatke. Tekući izdaci su veći nego što je planom predviđeno. Ako hoćemo finansijsku konsolidaciju javna potrošnja se mora prilagoditi potrošačkom kapacitetu privrede i stanovništva. Moraju svi korisnici budžeta nositi teret krize dok god imamo makro ekonomske pokazatelje sa negativnim predznakom. Mene ohrabruju mjere usmjerene ka fiskalnoj konsolidaciji i suzbijaju sive ekonomije koja će u 2013. godini dati finansijski efekat, veće prihode za nešto oko 100 miliona eura, veći priliv direktnih stranih investicija u 2012. godini za oko 453 miliona eura, što je za 16,6% više u odnosu na prethodnu godinu. Takođe, ohrabruje rast depozita koji u 2012. godini iznosi milijarda 981 milion eura. U odnosu na prethodnu godinu veći su za 9%, nastavljen je trend rasta turizma i značajno veći prihodi po tom osnovu u 2013. godini.

Na kraju bih se osvrnuo na kapitalni budžet za 2012. godinu koji je ostvaren u iznosu 58,74 miliona što čini 89,70% od planiranog kapitalnog budžeta. Kapitalni budžet, kao što znate, realizuje se preko Direkcije javnih radova i Direkcije za saobraćaj. Prosto razumijem ovu situaciju u kojoj jeste država. Međutim, moja zamjerka je na to što se kapitalni budžet za Opštinu Berane iz godine u godinu Zakonom o budžetu planiraju se sredstva ali se ona ne realizuju. Primjer ću navesti nekoliko pozicija. Za sportsku halu u Beranama u 2012. godini planirano je 390 hiljada u 2013. 500 hiljada, ni u jednoj ni u drugoj godini nije realizovan nijedan euro, tako da su sportisti prinuđeni da odigraju utakmice u drugim gradovima u okruženju. Znači, i sljedeći projekat, izgradnja poliklinike u 2012. predviđeno 300 hiljada ništa nije realizovano, u Završnom računu se kaže da će u narednoj 2013. biti realizovano 400 hiljada, takođe, ništa nije realizovano.

Govorio sam prije neki dan i o rekonstrukciji puta Berane - Trpezi - Rožaje, gdje se budžetom planira i 2012. i 2013. određeni iznos sredstava, ništa se ne realizuje. Dakle, moja sugestija da se makar u onom dijelu u kojem se budžet ostvari da se i za nerazvijene opštine na sjeveru budžet realizuje, da se sve učini da se makar u tom procentu budžet realizuje. Na kraju mog izlaganja dao bih podršku nalazu Državne revizorske institucije za budžet za 2012. godinu gdje je Država revizorska institucija dala 31 mišljenje od toga devet pozitivnih i pet negativnih, 17 uslovnih i 240 preporuka. I moja sugestija da, zaista, sve ove preporuke, da se u narednoj godini više propusti ne ponove. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Milan Knežević sada ima riječ, nakon njega, kolega Branko Čavor.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažena gospodo revizori, senatori, gospodine Daboviću, gospodine Pešiću, gospodine ministre Žugiću u odsustvu, ali vjerujem da ćete doći dok završim raspravu,

Prije nego što počnem sa svojom diskusijom želim da vam se zahvalim u ime moje političke grupacije, gospodine Daboviću, gospodine Pešiću, zato što ste zbog specifičnog formalno pravnog statusa koji ima moja politička grupacija u prethodnih godinu dana svaki put mi izašli u susret za neke nedoumice koje sam sa pravom imao i nadam se da ćemo i u narednom periodu kvalitetno sarađivati i još jednom moja zahvalnost.

Poštovani građani Crne Gore, ako nam je ovakav Završni račun za 2012. godinu bolje da ne donosimo budžet za 2014. godinu, jer se plašim da neće niko imati, a bolje da nismo donosili ni za 2013, da niko neće imati da ugasi svjetlo u Crnoj Gori, s obzirom na situaciju u kojoj se nalazimo. Postavlja se pravo pitanje, zašto je ovdje uopšte prisutan ministar Žugić, uz sve poštovanje koje imam prema njemu. Mislim da je ovdje trebao da prisustvuje gospodin premijer bivši Igor Lukšić, koji je sudeći po ovom izvještaju samo u posljednjoj godini svog mandata zadužio Crnu Goru 250 miliona evra, i to nam je ostavio i sad je krenuo da obnavlja bivšu Jugoslaviju, dok ćemo mi u Crnoj Gori jedva uspjeti da saniramo ovo kroz treću ili četvrtu generaciju.

Gospodo iz Državne revizorske institucije, vi ste primijetili koji su osnovni problemi u revizijama i aktivnostima koje ste imali, a to je uglavnom preusmjeravanje sredstava iz kapitalnog budžeta u tekući budžet. Smatram da je to idealno tlo za zloupotrebu resursa i za parlamentarne i za lokalne izbore. Kad smo sad već kod lokalnih izbora da obavijestim one koji još nijesu obaviješteni da je danas Skupština Opština Berane zajedno sa glasovima DPS-a i SDP-a skratila mandat beranskoj skupštini, tako će biti prijevremeni izbori u Beranama, negdje u martu najkasnije. Sad želim da poručim svojim kolegama iz Socijaldemokratske partije, nije bolje stanje ni u Crnoj Gori nego u Bernama. I ako ste tako principijelni skratite mandat i crnogorskoj skupštini da idemo na sve opšte izbore nemoguće da je u Beranama samo loša situacija i da su Beranci kontaminirani što od trovanja vodom, što loše ekonomske situacije, a da u Crnoj Gori teče med i mlijeko. Takođe, Vi ste u ovom izvještaju spomenuli da je planiranje projekata koji se nikad ili će se teško završiti jedan od glavnih problema i treba da se napravi jedna konkretna preporuka. Ja ću to ilustrovati primjerom vodovoda u Gradskoj opštini Golubovci. Taj vodovod se radi evo 15 godina. U Siriji bi se do sad završio vodovod gdje je građanski rat, a u Zeti se ne završava, i svake godine se prikazuju milioni i milioni evra da su uloženi. Ali ono što se ulaže pod zemljom nikad mu se ne mogu otkriti tragovi. Ja sumnjam da su sredstva koja se prikazuju ovim projektima koji se nikada ne završe, koriste u neke crne fondove, a posebno za zloupotrebu državnih resursa. Ovdje ste spomenuli da je potrebno izraditi pravilnik o povraćaju PDV-a, i drago mi je što je tu ministar Žugić. Odmah da vam kažem da se preduzeća rijetko usuđuju da traže povraćaj PDV-a, jer se plaše da će im poslije toga doći finansijski inspektori naći neke kazne to naplatiti. I volio bih da izađete sa podatkom koliko je to preduzeća u Crnoj

Gori do sad tražilo povraćaj PDV-a. Mislim da se radi o veoma, veoma malom broju. I zahvaljujem se gospodi revizorima jer su oni tačno locirali genezu naših problema u analizi KAP-a i Željezara Nikšić. Znači, država je dala pet garancija u ukupnom iznosu za KAP od 135 miliona evra. Sve vrijeme je znala u kakvom poslovnom stanju se nalazi KAP, uz neosporne činjenice da se nije ni primjenjivala normativa kada je 2009.godine došlo do poravnjanja bez adekvatnih procjena kreditnog rizika. Kako se izjasnila Vlada Crne Gore koja je poravnala se sa Rusima? Nije imala zakonsku obavezu izrade ovih dokumenata. Zamislite, Vlada nije imala zakonsku obavezu i zadužila nas je 135 miliona evra. I zato me ne čudi da će imati obavezu građani Crne Gore, zato ne čudi zašto imamo smrznute penzionere, zamrznute plate, euro po euro. I uz sve uvažavanje, gospodine Žugiću, kad god se vi ovdje pojavite u Skupštini ja očekujem da se nešto novo ili zamrzne ili da padne. Najbolje ako postoji neki model da zamrznemo čitavu Crnu Goru, pa se probudimo kroz nekih 100 godina kad prođe ekonomske kriza i da počnemo da funkcionišemo, jer će nam najmanje trebati 100 godina da poravnamo ovo sa čime se suočavamo.

Željezara Nikšić bi bila u gubitku 120 miliona evra. Vlada je zaključila ugovor za garancije za kredit sa SWISS bankom u iznosu od 26,3 miliona evra. Nakon uvođenja stečaja, uz kompletne državne garancije, provizije i kamate, Vlada je platila 32 miliona 922 hiljade evra, u potpunosti izmirili svoje obaveze i onda je Željezaru Nikšić prodala Turcima za 15 miliona evra. Znač, mi smo izmirili sve, očistili smo preduzeće i za upola manji iznos smo prodali Turcima, 15 miliona evra, ali nije važno ko je na gubitku ko je na dobitku, važno je da se para obrće.

Da li preporuke Državne revizorske institucije treba da obavezuju ili ne treba da obavezuju? Gospodin Dabović je rekao da subjekti imaju mogućnost da odbiju reviziju, onaj subjekat koji ima mogućnost da odbije reviziju mislim da treba da podiže krivičnu odgovornosti. I takođe smatram da oni koji ne isprave ono što se nalazi u preporukama Državne revizorske institucije treba da podliježe krivičnoj odgovornosti. I takođe smatram da oni koji ne isprave ono što se nalazi u preporukama Državne revizorske institucije treba da podliježu krivičnoj odgovornosti, inače ćemo se naći u situaciji da ćemo morati da prodajemo organe tijela kao što sam i pričao u nekoj od prethodnih diskusija.

Zahvaljujem se i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.
Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Prvo, u punoj mjeri sam saglasan sa Vama da preporuke državne revizije moraju i trebaju biti obavezujuće. Možda nijeste bili u ovoj sali kada smo govorili o načinu, na koji način uspostaviti obaveznost u dijelu zakonske regulative, a Vaš komentar oko toga da Žugić svako malo dolazi u Parlament i daje nešto novo, zamrzavanje, povećavanje, smanjivanje. Samo da pojasnim zbog vas i zbog ukupne javnosti. Očigledno je riječ o tome da smo predano radili u ovoj godini, da smo pripremili i donijeli veliki broj mjera poreskog prilagođavanja, da te mjere ne znače ili makar ne moraju da znače povećanje stopa javnih prihoda, već prije svega i mnogo više, veći stepen pravednosti, objektivnosti i održivosti kada je u pitanju javni sektor. I nadam se da ćemo kroz sve ovo što imamo u posljedicama pozitivnih tako bih rekao dokazati da naše stalno prisustvo u Parlamentu znači posvećenost, znači rad i znači profesionalizam.

I još ovo da kažem, nekad su te mjere kratkoročne a nekad ne. Kratkoročne mjere fiskalnog prilagođavanja ne dobijemo njihovu suprotnost, a to je ograničavanje budućeg rasta i razvoja. I ja očekujem da će temelj fiskalnih mjera doprinijeti da u narednih pa i sto godina, kako kažete, zamrzavanja imamo razvoj koji će biti i dati veći stepen održivosti.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospodine ministre, prije nego što ste ušli, ja sam konstatovao nešto što piše u Završnom računu budžeta, a to je da je gospodin Lukšić, bivši premijer, zadužio Crnu Goru samo u posljednjoj godini 250 miliona evra. I u kakvoj se Vi situaciji sada nalazite, ulazite u Fokušimu sa zbirkom poezije Desanke Maksimović. I tako pokušavate da riješite problem, imate dobru volju. Napravili ste velike pomake, ja to ne sporim, ali mi imamo samo 250 miliona eura duga koji je napravio aktuelni potpredsjednik Vlade i ministar spoljnih poslova Igor Lukšić, koji sad evo obnavlja bivšu Jugoslaviju, plus je dodao i Albaniju. Znači, ima hegemonističke ambicije, ali to je dobro. Ali nije dobro što osim ovih 250 miliona evra, mi ćemo imati problem sa KAP-om koji će nam na kraju iskočiti na dvije milijarde evra. Ja se plašim, gospodine Žugiću, da mi nećemo imati rast. Mi ćemo moći da krpimo rupe, da saniramo probleme na način uzmi od ovoga, blokiraj onome, ali mi u ovoj situaciji nemamo rast, jer nećemo moći da predvidimo koliki će nam biti priliv stranih investicija u narednom periodu, niti imamo jednu kapitalnu investiciju koja može da dovede Crnu Goru u neki okvir u koji bi mogli da zaključimo da će biti rasta. Iako dodamo sad Željezaru, ako dodamo Pobjedu i sve ove moguće i nemoguće garancije, ja se plašim, gospodine Žugiću, da će ekonomska perspektiva Crne Gore biti Argentina ili Albanija za vrijeme Sali Beriše u onim piramidalnim štedionicama ili, što bi rekao gospodin Medojević, da je što valjalo ne bi vas dopalo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje.

Možemo li dalje kolega Medojeviću?

Kolega Branko Čavor je sljedeći učesnik u raspravi, a kolega Velizar Kaluđerović nakon njega. Izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, pomoćniče ministra, predstavnici Državne revizorske institucije, kolegice i kolege poslanici,

Značajno je pitanje danas tema naše rasprave. Značajno sa aspekta sagledavanja u uslovima u kojima se odvijala ekonomska politika s jedne strane, a značajno sa aspekta jer se nalazimo na kraju 2013.godine, kada trebamo planirati budžet za 2014.godinu. U Crnoj Gori osnovni instrument za vođenje makroekonomske politike svakako je fiskalna politika. Višegodišnji period negativnih efekata svjetske ekonomske krize na crnogorsku ekonomiju uticao je na značajno i kontinuirano pogoršanje indikatora fiskalne stabilnosti koji je iskazan u budžetskom deficitu i posljedičnom nivou javnog duga. Uvažavajući ovakvu situaciju Vlada je usmjerila svoje aktivnosti ka zaustavljanju trenda pogoršanja fiskalnih parametara. Govorimo o pozitivnim i negativnim trendovima koji su bili te godine. Pozitivni svakako razvoj turizma i sektora malih i srednjih preduzeća direktnih investicija stabilnosti finansijskog sistema i povećanje broja zaposlenih.

Broj ekonomskih problema se stalno povećavao. Gorući izazovi su bili ... rasta javnog duga, opadanje kreditne aktivnosti, rast nelikvidnosti privrede, negativni trend u industrijskoj proizvodnji, smanjen obim aktivnosti u građevinarstvu i šumarstvu, smanjenju uvoza i prelivanje negativnih šokova iz regiona i Evropske unije. Zbog svega toga uticaj zbog svih tih uticaja fiskalni... bio je veoma ranjiv i može se govoriti o padu ekonomije 0,5 u odnosu na najnovije podatke 2,5%. Prihodi koji su u ovoj godini ostvareni su nominalno na najmanjem nivou u odnosu od 2008.godine. Strukturi tekućih prihoda dominantno učešće imaju prihodi od poreza

61,32%, dok su prihodi po osnovu doprinosa, socijalno osiguranje oko 32,31% bruto društvenog proizvoda. U 2012.godini, prihodi od poreza na dobit pravnih lica veći je za 36,6% od planiranog što je rezultat mjera preduzetih rebalansom. Pad prihoda od naknada u najvećoj mjeri uzrokovan ukidanjem ekološke naknade koja je prepoznata kao biznis barijera u turističkoj privredi. Kada govorimo o rashodima može se kazati da su konsolidovani izdaci veći od plana po rebalansu za 4,5%. Najveći dio budžetske potrošnje su socijalna davanja koja su u procentu 36,58% bruto društvenog proizvoda, što je 5,21% više u odnosu na prethodnu godinu. Drugi značajan dio budžetske potrošnje su bruto zarade koje su iznosile 28,46% bruto društvenih proizvoda. Činjenica koju je veoma važno napomenuti da je uprkos veoma visokim izdacima, da socijalna davanja i bruto zarade uz tešku situaciju u fiskalnom sektoru obaveze su se u 2012.godini uredno servisirale. Rast izdataka u velikoj mjeri uslovljen je prvenstveno aktiviranjem i garancijama koje je država izdala kako bi podržala likvidnost privrednog društva. U toku 2012.godine u razvojne projekte uloženo je 5,14% društvenog proizvoda. Neophodno je u narednom periodu intenzivirati funkciju održavanja kredibilnih, kapitalnih projekata, koje se finansiraju iz budžeta. U cilju konsolidacije budžeta sredinom godine izvršen je rebalans budžeta i donešen set fiskalnih mjera koje su na rashodnoj strani budžeta značile smanjenje neproaktivnih rashoda, visokih zarada, naknade za službena putovanja i angažovanje u radnim tijelima. Dakle na prihodnoj strani budžeta uvedena su i takse na sim kartice, na priključke kablovske i tome slično o čemu ćemo razgovarati ovih dana u susretu usvajanja budžeta za 2014.godinu. Možemo kazati da je u tom periodu Ministarstvo finansija završilo više od 95% obaveza predviđenih programom rada Vlade za 2012.godinu. Prioritet se odnosio na unapređenje fiskalne odgovornosti, kao i na unapređenje poreskog sistema, smanjenja sive ekonomije i ostvarenja većih poreskih prihoda, sprovođenje velikog broja mjera koji je bio drugi prioritet Vlade.

Na kraju, dosta je bilo riječa oko izvještaja Državne revizorske institucije. Ne bih govorio pojedinačno o tom izvještaju već bih htio da istaknem sa jedne strane značajan rad ove institucije i značajno iskustvo koje se iz godine u godinu dostiže u pogledu i nezavisnosti i kvalitetnog i valjanog rada. Jednostavno to tako i trebamo shvatiti sa tim nema diskusije, preporuke koje su ovdje date se trebaju sprovođiti i sprovođite sa na nivou onome kojoj to pripada. Shvatili smo da u Vladi postoji akcioni plan za sprovođenje ovih mjera, naša je preporuka i prema Vladi da sistemski uvede oblik odgovornosti za neizvršavanje ovih mjera, a naravno koliko sam shvatio da ćemo mi u Skupštini kroz Odbor za finansije moći pratiti koje su preporuke date u ovom izvještaju izvršene, a koje nijesu.

Toliko i hvala vam.

PREDŠEĐAVAJUĆI ŽELKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Čavor.

Kolega Kaluđerović ima riječ. Ovdje je prijavljena rasprava, ako je komentar u pitanju izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, dame i gospodo.

Ja sam u izlaganju gospodina Čavora više očekivao da se osvrne na Nikšić i šta se sa Nikšićem dešavalo, nego da nam iščita određene podatke iz završnog računa za 2012.godinu. Mislim da je bilo korektno da se malo spomene i Nikšić, šta se sa Nikšićem desilo i kakav je završni račun i koliko Nikšić utiče na čitavu ekonomiju Crne Gore. Nikšićka opština je u minusu 42 miliona evra. Gledajući proporcionalno u odnosu na sve druge opštine to je zaista jedna nevjerojatna cifra. Grad koji je nekad bio prepoznat kao grad radnika i studenata danas nema u realnom sektoru više od hiljadu zaposlenih. U ovih 25 godina skoro čitavo vrijeme Nikšićem i Crnom Gorom vladala je Demokratska partija socijalista.

Samo da podsjetim, šta se danas dešava sa Rudnicima boksita, šta se dešava sa Željezom, šta se dešava sa auto-prevoznicima, šta se dešava sa Konijem, šta se dešava sa Metalcem, nikšićkom Pekarom, nikšićkom Mljekearom i da li je iko spreman da snosi odgovornost

zbog situacije u kojoj se Nikšić našao. Ja još jednom hoću da podvučem, dovesti Nikšić na ono što je danas to je zaista nevjerovatno. A nova vlast da primijeni logiku, da ih ne interesuju dugovi nastali u prethodnom periodu, kao da od njih sve počinje, kao da prije njih nijesu njihove partijske kolege vršile vlast to zaista nije korektno i treba još spomenuti izvještaj „nezavisnog revizora“ koga je opština sama imenovala. Taj izvještaj tog revizora koga je opština sama imenovala dovoljno govori da značajan broj funkcionera treba ne da napuste Nikšić, nego da završe tamo gdje im je mjesto, gdje završavaju oni koji proizvede toliki gubitak.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Čavor, izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Kolega Đukanoviću, slažemo se da je Nikšić platio danak velikoj ekonomskoj krizi, koja je bila na globalnom i na našem nivou. Znači taj dio krize je svakako jaka privredna struktura koja je bila u Nikšiću...

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Medojeviću, ja vas molim, da bismo mogli završiti raspravu.

BRANKO ČAVOR:

Ono što jeste situacija o kojoj sada govorimo o Željezari, stalno je priča u negativnim kontekstima. Željezara nije negativna priča, Željezara je bila ona koja je bila na prostoru stare Jugoslavije sa onom proizvodnjom koju je imala, vremena su donijela da ona više nije bila u mogućnosti da obezbijedi proizvod koji bi se plasirao na tržištu. Ali, ono što je bitno učinjelo se u toj mjeri toliko da taj kolektiv opstane. Zbog toga mislim, ne samo za kolektiv Željezare nego i sve ostale kolektive u Nikšiću treba zadržati kao razvojnu klicu za razvoj novih malih i srednjih preduzeća, ne onih megalomanskih.

Prema tome, oko tog dijela priče vjerovatno ste upoznati, sagledavajući tu situaciju u Nikšiću, da sada se jedan novi pozitivan talas kreće u stvaranju zainteresovanosti novih investitora za grad Nikšić. To je pozitivno i to treba svi da podržimo. Da li je u pitanju pekara, da li je u pitanju neka nova mini industrija, da li je u pitanju neki novi kolektiv, mislim da je to razvojna šansa i Nikšića i to moramo da uradimo.

Ovo što stalno govorite u negativnom smislu, šta je bilo i kako je bilo, nemojte se vi sa tim mnogo opterećivati, o tome ima ko da vodi računa, to se prepoznaje i u gradu.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Sada kolega Kaluđerović ima riječ. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodo iz Ministarstva finansija, gospodine Daboviću i gospodine Pešiću, senatori Državne revizorske institucije,

Odmah da kažem, ne mirim se sa vašim stavom da ne uđete u Kombinat aluminijuma i na taj način ne postupite po zaključcima o KAP-u ovog parlamenta i iniciram, potpredsjedniče Šturanoviću, pošto imamo tačku dnevnog reda realizacija zaključaka, da na taj dio sjednice budu pozvani gospoda iz Državne revizorske institucije.

Prelazim na raspravu o Predlogu završnog računa budžeta i navešću konkretna tri primjera koji ukazuju na nezakoniti odnos Vlade u izvršenju Zakona o budžetu. Prvi je Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, prema Zakonu o budžetu za prošlu godinu opredijeljeno 1,42 miliona eura, izvršenje 0,85, dakle nešto iznad 50%. Dakle, ovo je ne samo nezakonito nego skandalozno neodgovoran i neprihvatljiv odnos Vlade Crne Gore i ministarke Vlahović za nauku, kao pokušaj dicanovanja krovne i najviše naučne institucije, znači institucije nauke i umjetnosti u Crnoj Gori kojoj je uskraćen gotovo kompletan iznos opredijeljenih

sredstava za realizaciju naučno-istraživačkih projekata. To je očigledno odmazda za njihovo dosljedno poštovanje kriterijuma kako se postaje član Crnogorske akademije nauka i umjetnosti i neprihvatanje automatizma koji Vlada pokušava da im nametne.

Drugi primjer, porodijska odustva. Dakle, naknade za porodijsko odsustvo koje su po završnom računu budžeta za prošlu godinu 22,3 miliona eura. Podsjećam da je 2005.godine taj iznos bio pet miliona evra. Dakle, 4,5 puta manji, da je na primjer 2009.godine taj iznos bio 11,3 miliona, 2010.godine 14,4, 2011.godine 17,8%, rekao sam dolazi do 22,3, a za prva četiri mjeseca 2013.godine, po odgovoru na poslaničko pitanje ministra resornog Boškovića je osam miliona. Dakle tendencija je da u ovoj godini dostigne puna 24 miliona. Odgovorno pred licem cjelokupne javnosti, pred kolegama iz ovog doma, pred Državnom revizorskom institucijom tvrdim, ovo je projekat vlasti da se zloupotrebljavaju sredstva za ove namjene. Dakle, zloupotrijebljeno je, uključujući ovu godinu, ubijeđen sam već preko 30 miliona evra. Imajmo na umu, ova sredstva se isplaćuju preko centara za socijalni rad. Prosto je nemoguće pri činjenici da na žalost imamo ne rast nego pad broja zdravo rođene djece u Crnoj Gori. Da je prosječna zarada u Crnoj Gori od 2009.godine do sada gotovo na istom nivou, neznatno povećana nekih 10%. Ponavljam, 2009. godine iznos je bio 11,3 miliona, 2012.godine 22,3 miliona, sa smanjenim brojem djece u godinama, dakle više od polovine sredstava je zloupotrijebljeno. To je lagano primijetiti i Ministarstvu finansija i Ministarstvu rada, ali to se očigledno željelo, jer su ova sredstva pošla po projektu o kojem govori afera "snimak". Nadam se da i državno tužilaštvo prati ovo i da će imati šta da kaže povodom toga, vjerujem da će ljudi iz DRI i Ministarstva finansija takođe nešto reći.

I treći primjer nezakonitog postupanja, dakle današnja "Pobjeda" objavljuje "Najbolji kreatori podgoričkog imidža" i u okviru ovog naslova saopštava da je Turistička organizacija Podgorice za najbolju kompaniju proglasila firmu Normal kompani. Dakle, Normal kompani, za poštovane građane koji prate naš rad da kažem, ta firma je prije nekoliko godina kupila UTIP Crna Gora, dakle sve hotele u Podgorici, hotel Crnu Goru, hotel Ljubović, hotel Podgoricu i kamp na Zlatici, Kamp na Zlatici koji je poznat iz političkih razloga ovih mjeseci, jer staviće se tačka i na tu aferu kada unutrašnja kontrola MUP-a završi posao, ali ja za ovu priliku kažem sljedeće.

Dakle, ta Normal kompani je prije nekoliko godina sve ovo kupila za četiri i po miliona. U avgustu 2011.godine, Vlada je trgovala sa ovom firmom na način što je samo kamp na Zlatici Vlada kupila za 8,4 miliona evra, i sada tu stajemo. Imamo u Rusiji sporazum koji je zaključen između Vlade i glavnog grada Podgorica, a na to navodi ugovor koji je zaključen o kupoprodaji ovog objekta gdje iznos od 3,47 miliona evra, koliko inače ova firma duguje glavnom gradu po osnovu komunalija i kupljene imovine, Vlada preuzima da ne plati toj kompaniji već da plati glavnom gradu. Istovremeno u tom sporazumu kaže se - potpisivanjem tog sporazuma smatraće se da je firma Normal kompani izmirila obaveze prema glavnom gradu. Govori se o cifri, još jednom da kažem, 3,47 miliona eura. Pogledajte završni račun budžeta za 2012.godinu. Sva ova sredstva su osim 500 hiljada trebala da budu isplaćena iz budžeta države budžetu glavnog grada u izvještajnoj 2012.godini. Nema tih sredstava u Završnom računu budžeta glavnog grada, nema tih sredstava. Na šta ovo upućuje? Napravljena je fiktivna transakcija da se ova firma oslobodi plaćanja ovih obaveza i završavam uz izvinjenje, za prekoračenje.

Na sjednici Odbora za bezbjednost, na moje direktno pitanje u vezi sa ovim, ministar unutrašnjih poslova gospodin Konjević je rekao, ovo je posao za državnog tužioca. Ja ovim samo potkrepljujem argumentaciju da je ovo bez ikakve dileme posao za državnog tužioca. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Imamo komentar, shvatio sam u ime Državne revizorske institucije, senator Pešić. Izvolite.

DRAGIŠA PEŠIĆ:

Gospodine Kaluđeroviću, Vaše je pravo apsolutno da tako izrazite svoje mišljenje u odnosu na ono što je bio zaključak Skupštine a odnosio se na Državnu revizorsku instituciju, a vezano za reviziju dugova KAP-a za period od 2005.godine zaključno sa 2012.godinom.

Državna revizorska institucija je u potpunosti prihvatila taj zaključak, kao i do sada sve zaključke koje je ova Skupština definisala i u odnosu na Državnu revizorsku instituciju i uputila i prema njima se odnosila izuzetno i odgovorno i profesionalno i prema ovom zaključku takođe smo ušli na taj način da se odnesemo. Mi smo, vezano za taj zaključak, sve procesne radnje preduzeli, obezbijedili neophodnu dokumentaciju za sprovođenje ove revizije, ušli u proces planiranja ove revizije i o svemu tome obavještavali Odbor za ekonomiju, finansije i budžet i sa njima određene stvari dogovarali u pogledu obima u pogledu sadržaja i u pogledu dinamike realizacije tog zaključka. Na žalost, susreli smo se na novonastalim, pravnim okolnostima u fazi realizacije ovog zaključka i morali smo da cijenimo te, u međuvremenu iskrsele pravne i suštinske okolnosti. To je, prije svega, vezano za uvođenje stečaja koji je uveden u ovaj privredni subjekat jula mjeseca. Uveden je stečaj shodno zakonu o stečaju, koji kao pravni akt ima imperativni karakter u odnosu na primjenu drugih propisa koji se odnose na ovaj i na svaki drugi privredni subjekat. Posebno smo cijenili činjenicu i okolnost da je u skladu sa članom 1 stav 2 Zakona o stečaju, odlučeno da se stečaj sprovede putem bankrotstva.

Mi smo iz svega ovoga donijeli zaključak, koji smo javno publikovali i saopštili ne samo vama, nego cjelokupnoj crnogorskoj javnosti, da postoje pravne prepreke za dalju realizaciju zaključka koji nam je Skupština delegirala. Iz tih razloga isključivo nije realizovan ovaj zaključak Državnoj revizorskoj instituciji u odnosu na ovaj zaključak, niti je manjkalo hrabrosti, znanja, želje i volje kao što nije manjkalo i u prethodnoj realizaciji jednog veoma kompleksnog zaključka koji se odnosi na izdavanje garancija. Razumite da je samo to bio razlog i ništa drugo.

Gospodine potpredsjedniče, u više navrata od poslanika određeni komentari bili su vezano za reviziju finansiranja političkih partija. Mislim da je i mjesto i vrijeme ako govorimo o ukupnom utrošku finansijskih sredstava, javnih sredstava da u ovom domu uz prisustvu subjekata manje više svih koji su korisnici tog dijela javnih sredstava progovorimo i o tom aspektu ... ukupnih finansijskih javnih sredstava. Ako bude prilike, ja vas molim da nam date da jednostavno akceptiramo one osnovne stvari koje su se iskristalisale u procesu revizije svih političkih stranaka u ovoj godini od strane Državne revizorske institucije, jer je to bio jedan ogroman posao, posao koji nam je apsolutno odvuкао i značajne kapacitete i značajnu energiju, ali potpuno s pravom jer, čini mi se, rezultati i ono što smo predložili u nastavku bi mogli da doprinesu jednom boljem, efektivnijem i pravilnijem korištenju tog dijela sredstava.

PREDŠEDAVALJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem senatoru Pešiću, i u ovom dijelu sugestije oko finansiranja političkih partija, Naravno, uvijek u toku Vašeg javljanja za riječ gdje osjetite potrebu da taj dio komentarišete, to je i danas ostavljena mogućnost. Sa druge strane, kao što je govorio i kolega Damjanović, kada budemo usvajali budžet za sledeću godinu takođe će ta pitanja biti aktuelna i, što je posebno značajno, očekujem veoma brzo da će se na dnevnom redu ovoga doma naći Zakon o finansiranju političkih partija, koji je jedan od osnovnih antikorupcijskih zakona i na kome se intenzivno radi, tako da je i to veoma dobra prilika da čujemo sugestije i sva mišljenja vaše institucije oko tog pitanja. O tom-potom. Ono što je bitno za današnju raspravu, apsolutno gdje god osjetite da ima potrebe za komentarima, komentari su dobrodošli s vaše strane i u odnosu na to pitanje.

Izvinite, kolega Kaluđeroviću. Izvolite, imate riječ.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala.

Gospodine Pešiću, ja pripadam ljudima koji misle da je stečaj i uveden nakon usvajanja zaključaka da bi se pokušalo izbjeći da Državna revizorska institucija uđe u Kombinat aluminijuma. Pogriješio bih ako ne bih naglasio da su sjajni podaci koje ste uradili u vašem

Izveštaju o kontroli izdatih garancija države i dodijeljene državne pomoći za KAP i još jedan broj subjekata. Da iskoristim priliku da te podatke afirmišem iako su oni katastrofalni za ekonomiju Crne Gore i za to kako je Vlada se odnosila neodgovorno prema tome pitanju. Evo, Vi ćete me demantovati ako pogriješim. Rekli da je država angažovala oko 307 miliona evra što kroz državne garancije, što kroz dodijeljenu državnu pomoć. Takođe ste rekli da je u periodu od 2006-2009. godine i izveli ste to po mjesecima, prosječna cijena aluminijuma na svjetskoj berzi iznosila 2.570 dolara po toni. Cijena koštanja ne može preći 2.200 dolara po toni u najnepovoljnijim uslovima. Dakle, potpuno je jasno da je u tom periodu Kombinat aluminijuma morao ostvariti profit koji daleko prelazi 100 miliona dolara. Ako uz to imamo činjenicu da godinama ne plaća električnu energiju, da sada saopštavaju da je dužan 360 miliona evra, gdje je sav taj novac? Dakle, ubijeđen sam da je taj novac odlivan mimo zakona, potpuno svjesno i dogovorom ljudi iz vrha Vlade i vlasti aktuelne i ljudi iz menadžmenta tamo, da je išao van Crne Gore, i da su stotine i stotine miliona evra pošle. Nema po meni značajnijeg posla i za Državnu revizorsku instituciju i za ovaj parlament nego da se te stvari do kraja provjere, jer ako se ne provjere, to će generacije građana u Crnoj Gori da vraćaju. Mislim da to ne bi smjeli da dozvolite.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Završili smo ovaj krug komentara i odgovora na komentare, tako da idemo dalje.

Kolega Filip Vuković sada ima riječ, nakon njega koleginica Jelisava Kalezić.

Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, gospodo senatori, predstavnici Ministarstva, drage kolege,

Danas raspravljamo o Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2012. godinu sa Izveštajem o reviziji završnog računa budžeta Crne Gore za 2012. godinu i Godišnjim izvještajem o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period 12. oktobar 2013. godine.

Znači, pričamo o jednoj jako teškoj ili možemo da kažemo lošoj godini s aspekta finansija, kroz koje smo prošli, a na svu sreću pri kraju smo jedne, takođe, vrlo komplikovane i teške finansijske godine, 2013. godine, što znači da možemo da se nadamo da je ono najgore prošlo. U bilo kojim parametrima kako god da se analizira i prezentira Izveštaj o završnom računu iz 2012. godine, svi pokazatelji su izuzetno negativni. Sama činjenica da je deficit planiran budžeta bio 198 miliona govori o težini i složenosti i naše ekonomije, a samim tim privrede, samim tim svega onoga što čini onu stranu primitaka na onoj prihodovnoj strani budžeta, a takođe možemo da konstatujemo da nijesmo ni blizu racionalizacije troškova u ovom dijelu koji se odnosi na nešto što je na toj strani gdje su plate i socijala, a malo prije smo čuli od ministra Žugića da su 2/3 budžeta potrošene na plate i na socijalu. 6% deficita od bruto nacionalnog dohotka bez obzira koliko taj bruto nacionalni dohodak iznosi je jako veliki procenat i mislim da ako bi izvukli pouke, i ako bi analizirajući sve ono gdje smo promašili u tom, takvom planiranju, i ne bi bilo tako strašno. Međutim, bojim se da u međuvremenu, u ovoj 2013. godini gotovo ništa nijesmo od ovog prethodnog otklonili, i da ćemo u narednoj godini imati potpunu neizvjesnost oko realizacije tog planiranog, a više možemo da kažemo da su ovo bili željeni budžeti nego što su oni uopšte mogli da se planiraju. Zašto željeni, ne planirani? Znači, kad se pravi budžet za godinu koja nosi puno neizvjesnosti gdje imamo potpunu nestabilnost na svim berzama, od berzi novca akcija, od vrijednosti strateških sirovina itd, onda je skoro nemoguće naravno tu se uključuje i ono što je najvažnije, to je hrana, tu je skoro nemoguće napraviti plan koji će se ostvariti 100%.

Učestvovao sam u pravljenju pet budžeta dok sam bio u opštini, i znam da uvijek je najgore uskladiti želje i potrebe sa mogućnostima, i onda se vrlo često biva slab i pribjegava se onoj famoznoj mogućnosti zaduženja. Međutim, mi smo se zadužili onoliko koliko smo mogli, tu smo 60% sa onim garancijama od bruto nacionalnog dohotka, nemamo neki značajan rast da bi

mogli da nastavimo zaduženje tog našeg bruto nacionalnog dohodka, prodali smo skoro sve što smo mogli da prodamo, znači, mi sada moramo u narednom periodu biti jako, jako precizni, u protivnom će biti dalje vrlo bolno i mnogo bolnije nego što je bilo u 2012. i nego što je u ovoj 2013. godini. Kako to možemo da izvedemo? Upravo ovdje donošenjem preciznih odluka u Parlamentu onih nepopularnih odluka koje se tiču ono što je popularno u narodu reći, stezanje kaiša, znači, jednom racionalnom štednjom, ne smijemo više imati ni jednu sentimentalnost i nijednu investiciju koja neda efekte koji će bitno popraviti ovaj naš negativni saldo, i ovih 6% i ne zabrinjava, ili 198 miliona ne zabrinjava, zabrinjava ono najvažnije, a to je naš spoljno-trgovinski deficit koji je na žalost 1.400.000.000 ili 1.500.000.000 u zavisnosti o čemu se radi. Prema tome, ovaj izvještaj korektno napravljen, vrlo pregledan, sveobuhvatan kao i do sada, naravno, da ćemo ga podržati u nadi da ćemo sledeće godine imati priliku da raspravljamo o nečem prijatnijem. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Vukoviću.

Koleginica Kalezić sada ima riječ, nakon nje kolega Šefkija Murić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, poštovana Skupštino, uvaženi gospodine Pešiću, Ja ću da ukažem na nekolike stvari u vezi sa predmetom današnje rasprave, završnim računom za 2012. godinu.

Dakle, završni račun posmatramo ili sam barem ja nastojala da ga tako posmatram u onim djelovima koje mogu da razumijem, jer ima mnogih koje prosto mogu samo elementarno da pročitam i da imam predstavu bez ulaska u suštinu. Dakle, posmatram sa aspekta primjene kako je to dala Državna revizorska institucija, i očigledno je da se sasvim možemo pouzdati u to mišljenje, i posmatramo sa aspekta domaćinskog raspolaganja rukovodeći se načelom da se u datim okolnostima bez obzira da li je kriza ili blagostanje, uvijek su neke date okolnosti, postigne najbolji učinak i najbolji kvalitet.

Gospodin Dabović je u svom istupanju prilikom objašnjavanja naveo, mislim kolegi Damjanoviću, da se efekti prate, efekti primjene budžeta kroz princip efektivnosti, efikasnosti i ekonomičnosti, ja ukazujem i na suštinski kvalitet koji ipak malo izmiče udruženim ovim principima, ali to na stranu. Ono što bih htjela da ukažem, što mislim da je jako važno, ukazano je na nenamjensku potrošnju kod određenih budžetskih jedinica, navedeno da ne traćim vrijeme i da ne objašnjavam to što je napisano. Dakle, mene interesuje, to je i pitanje, da li je uočen određeni algoritam pojavljivanja tih jedinica ili određenih stavki kao nenamjenskih u nekom periodu od ranije i sada. Mislim da to je važna stvar.

Drugo, jedna jako dobra preporuke, drago mi je što je još nekoliko kolega ukazalo na to, a u kontekstu je prekjučerašnje rasprave o izvještajima o realizaciji strategije regionalnog razvoja. Ovdje je potpuno do kraja skenirano ono što sam kao osoba iz te profesije uočila čitajući Izvještaj o strategiji, a to je, da je toliko nepreciznosti i toliko dubioza kada se opisuje projektna dokumentacija i planska dokumentacija da tu nema dileme da tu novac curi. Možemo da pretpostavimo da dio novca curi zbog nekvalitetnih procjena i to postoje takve indikacije, ali na žalost iz onoga što sam ja mogla da vidim bez dovoljno podataka, ali sa mnogo iskustva, zaključujem da novac curi u poslove ili aktivnosti koje nemaju... namjenom, a na žalost mogu da budu vrlo destruktivne.

Reći ću samo podatak iz tog dokumenta, a ima veze i sa ovim. Stoji da za projektnu dokumentaciju za stočnu pijacu u Beranama je opredijeljeno 400 hiljada evra. To je takva nevjerovatna besmislica da bi prevedeno po procentu, nekom prosječnom procentu za izradu te vrste dokumentacije ispalo da će stočna pijaca da košta 16 miliona, ali to nije jedina stavka. I samo da kažem ako dozvoljavate, možda jedan minut, prosto ne mogu brže.

Dakle, jedna vrlo velika oblast koju pokriva Ministarstvo za uređenje prostora, sada se zove za održivi razvoj i turizam, a to je izrada one planske dokumentacije za koju je nadležno Ministarstvo, to je velika stavka. U budžetu za 2012. godinu bila je oko 1.700.000 a realizovano

je nekih 2.200.000 . Ne ulazim u to zašto je tolika razlika, skoro pola miliona je razlika, a to može biti i pozitivni trend, ali je suština problema utome što Crna Gora nema razvijene institucije za planiranje i za izradu te vrste dokumentacije. Ima veliki broj biroa od kojih su neki bez ikakvih reference. I šta dobijamo? Dobijamo za velike pare opredijeljene budžetom vrlo često potpuno loše planove koji poslije multipliciraju loše efekte. Dakle, platimo skupo za nešto što nas poslije sve više skupo košta, navodim konkretno primjer Prostornog plana za durmitorsko područje. To je takav primjer ili diletantizma ili na žalost traga ka potrošnji budžetskih para na neprincipijelan način. Dalje, ne mogu, imalo bi još ali, izvinite. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Šefkija Murić sada ima riječ, nakon njega kolega Srđan Perić.

Izvolite.

ŠEFKIJA MURIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Šturanoviću.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani, uvaženi ministre Žugiću, predstavnici Senata Državne revizorske institucije,

Govoriću o konkretnim stvarima i onome što je iskazano u završnom računu budžeta za 2012. godinu. Obzirom da smo u proteklom vremenu imali u prvom planu konsolidaciju javnih finansija, upravljanje javnim finansijama, govoriću konkretno o određenim projektima koji su realizovani u Opštini Rožaje, odakle ja dolazim, i ne zbog sebe nego zbog građana Opštine Rožaje.

Ono što je iskazano u završnom računu budžeta za 2012. godinu je da je tamo rađeno na poboljšanju i uređivanju određenih ulica u gradskom jezgru i asfaltiranju određenih puteva u Opštini Rožaje. Ali, ono što nije završeno, to mi je obaveza i moram to da kažem, je obilaznica Rožaje, to je program 7,6,9 gdje u završnom računu za 2012. godinu je i napisano da zbog kašnjenja Opštine Rožaje sa usvajanjem planske dokumentacije za 2012. godinu nije bilo aktivnosti na realizaciji ovih programa.

Zbog onih koji prozivaju lokalnu upravu Rožaje da nema projekata, da nema strateških dokumenata, da nema onoga zašta lokalna uprava je odgovorna ja ću samo u tom kontekstu govoriti o nekoliko stvari koje želim i pročitati zbog javnosti i zbog građana Opštine Rožaje.

Opština Rožaje je uradila prostorno-plansku dokumentaciju za period važenja 2012. i 2020. godinu u kojoj je između ostalog jasno definisana maršruta izgradnje gruge faze ove zaobilaznice. Programom investicija Opštine Rožaje, a uz saglasnost tadašnjeg direktora Direkcije za saobraćaj Veselina Grbovića, planirana su sredstva za izgradnju tehničke dokumentacije u 2011, 2012. i 2013. godini za drugu fazu zaobilaznice u kapitalnom budžetu države.

Zašto nije došlo do realizacije i izrade ovog projekta, odgovornost je na Ministarstvu saobraćaja, a ne na lokalnoj upravi Rožaje, jer se radi o projektima koji su u cjelini finansirani iz državnog budžeta, dok Opština Rožaje, kao što je bio slučaj u prvoj fazi zaobilaznice, rješava samo imovinsko pravne sporove. Zato vam, gospodo iz Ministarstva finansija, i tražim da se ova konstatacija promijeni, zbog kašnjenja Opštine Rožaje, promijeni da to nije odgovornost lokalne uprave, nego odgovornost lokalnog ministarstva, ustvari, izvinjavam se, resornog ministarstva koje je zaduženo za realizaciju ovoga projekta iz kapitalnog budžeta. Rekao sam da već dvije, tri godine se radi na tome project. U 2011. znam da nije urađena prostorno-planska dokumentacija, ali Opština Rožaje je jedina koja je u 2012. godini sama uradila prostorni plan, i predvidjela kao što sam i na početku rekao, maršrutu izgradnje druge zaobilaznice oko Rožaja.

Ovim želim da pošaljem poruku onima koji prozivaju lokalnu upravu Rožaje, da tamo nema strateških dokumenata, da nema planskih, ne vas gospodine Medojeviću nemojte se javljati. Hvala Vam, nije problem možemo nastaviti polemiku, ali izvinjavam se, vrijeme ćete mi nadnograditi.

Hvala vam, gospodine Šturanoviću, želim samo da iskažem da je Opština Rožaje sa svojim raspoloživim ljudskim resursima i administrativnim kapacitetima uradila prostorni plan Rožaje, izradila prostorno-plansku dokumentaciju vodovod Rožaje, lokalnu studiju lokacije Hajla koja je u toku i koja se završava i rješavanje otpadnih voda za izgradnju kolektora u Opštini Rožaje. To su tri, četiri ključna projekta i još mnogo drugih projekata i pozivam one koji prozivaju Opštinu Rožaje da nemamo projektne dokumentacije i da nemamo validnih projekata da se uključe u realizaciju tih projekata, a ne da pričaju političku priču da tamo nemamo strateških dokumenata i nemamo onoga što želimo za dobrobit svih građana Opštine Rožaje. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Na Vaše izlaganje imamo prijavljen komentar. Koleginice Jasavić, izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Želim samo kratko da upitam uvaženog gospodina Murića, šta je razlog po Vama da se tako gruba greška potkrala u ovom zakonu, jer sam i ja upravo primijetila to, nijesam se bavila tom temom u svom izlaganju, ali sam primijetila i smatrala sam da je to odgovornost prije svega lokalne uprave u Rožajama što me je jako zabrinulo, ali imajući u vidu Vaše obrazloženje molim Vas da mi odgovorite što je razlog ovako grube greške resornog ministarstva prilikom sačinjavanja ovog predloga. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Izvolite, kolega.

ŠEFKIJA MURIĆ:

Hvala Vam, uvažena koleginice Jasavić.

Obzirom da Vi kao i ja brinete o građanima Opštine Rožaje, vjerovatno ste čuli u onome što sam ja obrazložio i u onome što sam ja rekao gdje je greška i na kojoj je strani. Znači, moramo se voditi logikom i ne smijemo prebacivati lopticu na lokaciji Vlada - lokalne samouprave. To je ono zbog čega sam se javio i što mi je cilj mog javljanja. Konkretno u ovom slučaju mislim da je zakazalo resorno ministarstvo koje se bavi ovim poslovima. Zaobilaznica Rožaje je javni put i za njega odgovara Ministarstvo saobraćaja. Znači, uz potpunu koordinaciju tog ministarstva i ono što sam i ranije govorio na ovim temama, nisam stručnjak za ovu oblast, ali dajem sebi za pravo da kažem nešto što mislim, je za dobrobit građana. Moramo napraviti koordinaciju između resornog ministarstva, Direkcije za saobraćaj i lokalne uprave u odnosu na koje se odnosi konkretni projekat. Znači, u svim tim segmentima moramo definisati stvari, postaviti onako kako odgovara lokalnom stanovništvu najviše i kako to upravo je i zahtjev građana Opštine Rožaje. Prostorni plan pominjem, definisan je projektni zadatak uz učešće svih subjekata koji su...

Samo tražim da se ovo definiše i da se ispoštuje zakon i na osnovu prethodnih dokumenata i zakona, da se u tom principu i upravlja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem, idemo dalje.

Kolega Srđa Perić sada ima riječ, a nakon njega kolega Milorad Vuletić.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Ministre Žugiću, znam da Vi nijeste koncipirali budžet u odnosu na koji se sastoji završni izvještaj, takođe ni ja nijesam tada sjedio u ovim klupama, tako da smo u egal poziciji, ali nas je zapalo prosto da diskutujemo o ovoj temi.

Što se tiče uopšteno završnog računa, ima tri stavke koje su provejavale kroz sve diskusije i ja ću se samo kratko osvrnuti na njih, jer me zanima jedna potpuno druga stvar.

Znači, iz Izvještaja DRI je jasno da je bilo nenamjenske potrošnje, dato je uslovno mišljenje, 22% primitka su zajmovi, to je kao u nekom kućnom domaćinstvu, tri plate da ste obezbijedili tako što ste digli kredit, tačnije 321 milion eura kredita. Pored nenamjenske potrošnje tu je i loše planiranje budžeta u dijelu koji se odnosio na kredit, kamate na kredite, umjesto planiranih 31 milion imali smo 56 miliona. Međutim, ono što je ključna poruka i na šta ću se ja usmjeriti jeste politička dimenzija ovog završnog računa. Ona leži u sledećem, da ova Vlada uporno bježi od toga da se jedino znanjem i radom može naprijed. Znači, konkretno, pošto ovaj budžet kako je bio koncipiran loše nije uravnoteženo ni izvođenje, negdje je prosto trebalo oduzimati a negdje dodavati. A gdje je to ova Vlada oduzimala, a gdje je dodavala, ja prosto želim da se osvrnem. Tako je MUP-u umjesto 43.200.000 eura dato 45.670.000 eura. Znači, 2,5 miliona eura više od plana. A gdje je uzimano? Uzimano je u Fondu za obeštećenje, gdje je umjesto 163 hiljade isplaćeno 102 hiljade eura. Uzimano je od Zaštitnika ljudskih prava i sloboda koji su uskraćeni za 71 hiljadu eura. Uskraćen je Narodni muzej gdje je umjesto 1.860.000 eura isplaćeno 1.530.000. Pomorski muzej je primio 22% manje od onog što je trebalo. Centar savremene umjetnosti je primio 18 hiljada manje od onog što je trebalo, i neko od prethodnika je pomenuo, zapravo kolega Kaluđerović kao šlag na tortu, ide da je krovna naučna institucija Crnogorska akademija nauka i umjetnosti primila čak za 40% manje sredstava, odnosno 573 hiljade eura manje od onog što je planirano.

Dakle, sve institucije na koje se štedjelo, uštedjelo se nepun milion eura, a MUP-u je dato dva i po miliona eura. Za garancije KAP-a koje su pale 23 miliona eura. Znači, ova Vlada bi trebalo ovom dinamikom da uzima 23 godine od kulture i nauke da bi isplatila jednu garanciju KAP-a. Međutim, osnovna namjera mi takođe nije samo konstatacija ove sumorne realnosti. Tu se takođe, kada uđete u strukturu samih troškova po ministarstvima, vidi takođe jedna strukturna greška, tako recimo za kompletnu prosvjetu, sva izdvajanja 87% svih izdvajanja ide na plate, na bruto zarade. Recimo u MUP-u je 74%, tamo je više slobodnih sredstava, ali ono što je takođe, ko je još zaknut? Manje sredstava su dobili, radi javnosti, Crnogorsko narodno pozorište, Kraljevsko pozorište, Centralna biblioteka Đurađ Crnojević, Prirodnjački muzej, Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, Muzički centar, Crnogorska kinoteka, Biblioteka za slijepe, Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, Zavod za intelektualnu svojinu. I zašto sve ovo pominjem? Koliko sam ja razumio aktuelni premijer je pozivao državne organe da bi trebalo snažnije da rade na duhovnom utemeljenju Crne Gore. Znači mi smo štedjeli na svim onim institucijama koje treba da potpomognu upravo taj proces, a pored MUP-a, pomogli smo Upravu policije sa dodatnih milion eura, i pomogli smo ZIKS sa dodatnih 400.000 eura.

Znači sa 4 miliona eura, skoro 4 miliona eura smo pomogli ove tri institucije, a gotovo sve kulturne institucije smo prosto zaknuli. Ako je suditi po ovakvom sprovođenju budžeta, za duhovno utemeljenje Crne Gore bi trebao da se brine MUP, ZIKS i Uprava policije. Na žalost, to nije tačno ili zapravo na sreću to nije tačno. A ono što je cilj ove diskusije jeste da shvatimo da riječ obavezuje. Tako isto poslanik iz vaše stranke, koji ovdje nije prisutan, je govorio da dolazi vrijeme kada treba stezati kaiš, a premijer je u uvodnom ekspozeu rekao da je stezanje kaiša prošlo vrijeme. Takođe, nama su u tom smislu, kada je riječ o poštovanju riječi, potrebne evropske vrijednosti. Ovih dana je danski ministar pravde podnio ostavku jer je slagao naciju, obmanuo naciju da nije mogao da zakaže sjednicu odbora u mjestu Kristijansen. Možete zamisliti šta bi trebalo da se desi da se ova rečenica, ponavljam, premijera, da državni organi treba snažnije da rade na duhovnom utemeljenju Crne Gore, da se prvenstveno ta rečenica odnosi, znači prema ovome što je rađeno, na MUP, ZIKS i Upravu policije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Komentar ministra Žugića. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem se i izvinjavam se zbog frekventnih ulazaka i izlazaka, jer kako rekoste, gospodine Periću, moramo i da radimo. Sa više rada svakako ćete doći i do više znanja, makar u praktičnom izrazu. Saglasan sam sa Vama da moramo raditi na duhovnom snaženju i utemeljenju naše države, kao što ste kazali u punoj mjeri, počev od Marksa koji je govorio ekonomska baza plus društvena nadogradnja. U toj društvenoj nadogradnji je svakako i duhovno utemeljenje i saglasan sam sa time da, prije svega, moramo poštovati zakon, kada je riječ i o Crnogorskoj akademiji i o drugim jedinicama potrošnje kojima je smanjena pozicija u budžetu, a posebno ako je pozicija smanjena bez zakonskog osnova.

Takođe, u preporukama vidimo da je bilo i probijanja i da ćemo po tom osnovu amandmansi djelovati. Ja bih zamolio Parlament da glasanje, mi sutra imamo sjednicu Vlade i na Vladi ću kandidovati vanredno i zamoliti verifikaciju amandmana koji se tiče ispravke grešaka u dijelu završnog računa za prethodnu godinu i ukoliko je glasanje poslije sjednice Vlade, to možemo uraditi sa zaključkom Vlade, a ako je ranije, onda bih zamolio nekog od poslanika da ono što je preporuka državne revizije kandiduje i da taj amandman bude sastavni dio budžeta i time, na žalost, povećamo onaj dio ranjivosti javnog sektora koji se odnosi na nivo deficita koji će nakon korekcije iznositi 6,7. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Možemo nastaviti.

Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Ministre Žugiću, ja sam u potpunosti saglasan sa Vama da treba više rada, ali pošto je ovo Vlada kontinuiteta, prethodna Vlada je uporno radila sve da se ništa ne radi. Kad pogledate gdje je umanjeno Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti, u dijelu koji se odnosi upravo na rad, ostavili ste im gole plate, a nijeste im dali gotovo ništa drugo da rade. To je ključ ove priče. Vama trebaju ljudi koji su zaposleni da ništa ne rade. Nama trebaju ljudi koji će da rade. I ono što je jako važno ovdje istaći, ministre, ja zaista apelujem kod Vas, ja radim ono što na žalost ne rade ministri nauke, kulture i prosvjete, ja apelujem kod Vas da u budžetu obezbijedite viša sredstva za kulturu, nauku i prosvjetu. To je jedini način da mi krenemo naprijed. Moramo da učimo, jer puno toga ne znamo. To je priznao i Vaš premijer. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Periću.

Kolega Milorad Vuletić sada ima riječ, a nakon njega kolega Emilo Labudović.

Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, poštovani ministre sa saradnikom, uvaženi predstavnici Senata Državne revizorske institucije, poštovani građani,

Pripremajući se ovih dana za raspravu o završnom računu budžeta, temi koja mi je, iskreno govoreći, interesantna iako mi kao pravniku nije previše bliska, a spada, složićemo se, u sam vrh interesovanja šire javnosti i da nije ekonomske krize, a naročito u vremenu kada svi slojevi društva pominju budžetski deficit, svoj ili državni, kao ključni razlog ovozemaljskih nevolja.

Razorni udarac krize učinio je da posrnu moćne svjetske ekonomije, ali i da se relativizuje pojam nekih ekonomskih definicija i autoriteta. Najšira shvaćena, rekao bih, zdravorazumna definicija budžetskog deficita, ma o kom budžetu da je riječ, mogla bi se svesti na trošenje nezarađenog, viši uvoz od izvoza, čekanje da privredni rast dovede do budžetske ravnoteže. O novcu kojeg nemamo ili ga nemamo dovoljno, o budžetskom novcu govoriće se i filozofirati dok bude novca.

Poštovani kolegice i kolege, danas je pred nama još jedan završni račun budžeta, koga karakteriše uticaj krize garniran unutrašnjim strukturnim slabostima i ranjivostima fiskalnog sistema. Vjerujem da neću pretjerati, ako kažem da je 2012.godina za Crnu Goru bila najteža krizna godina, u 2012. donesen je set mjera koje su rashodnu stranu budžeta rasteretile neproaktivnih rashoda, visokih zarada, naknada za službena putovanja, aranžmanima u koje-kakvim radnim tijelima Vlade i Ministarstva, upravnih odbora i slično, dok su na prihodnoj strani budžeta uvedene takse na mobilne telefone, tarifna brojila, kablovske priključke i tako dalje, a kao dio planskog prilagođavanja evropskim standardima, povećane su akcize na alkohol, kafu, duvan, lož ulje i gazirana pića. Dodatne probleme i dodatni pritisak na budžet, izazvalo je i aktiviranje garancija datih Kombinat u aluminijuma Podgorici. No i pored razornog djelovanja ekonomske krize finansijski sistem je pokazao svoju stabilnost, koji se naročito ogleda u rastu povjerenja u bankarski sistem, koji bilježi znatan rast depozita stanovništva i privrede. Veoma je ohrabrujući rast prihoda od turizma za 4,3%, kao i rast direktnih stranih investicija za 13,6%. No, ukupni pokazatelji govore da je bruto društveni proizvod zabilježio pad od oko pola procenta uz godišnju stupu inflacije 4,1,% i javni dug, koji sa konsolidovanim, neizmirenim obavezama iznosi 53,11% bruto društvenog proizvoda.

Konsolidovana javna potrošnja u 2012. iznosila je milijardu i četristo sedamdeset šest miliona eura, što je 44,22% bruto društvenog proizvoda. Primici su iznosili milijardu i četristo pedeset jedan milion, što je 98,83% planiranih sredstava, jer da su za 5,83% veći u odnosu na 2011.godinu, dok su izdaci veći za 3,10% od planiranog. Ključni pokretači deficita u 2012.godini, kako konstatuje i matični odbor za ekonomiju, finansije i budžet, čine niži nivo tekućih primitaka za oko 17 miliona eura u odnosu na planirano veće izvršenje rashoda za oko 44 miliona eura otplate glavnice u odnosu od 132 miliona eura i kamata u iznosu od 56,86 miliona eura.

Državna revizorska institucija, ocijenila je da je prekoračenje budžetske potrošnje konstatovano kod...u iznosu od oko 24 miliona eura, na osnovu provjera računске tačnosti primitaka, izdataka kapitalnog budžeta i finansijskih transakcija. Polazeći od pojedinačnih provjera kod 25 subjekta Državna revizorska institucija utvrdila je nepravilnosti i dala 21 preporuku koje imaju za cilj unapređenje poslovanja budžetskih korisnika i učvršćivanja fiskalne discipline u šest segmenata: analiza, računska tačnost, primici budžeta, kapitalni budžet, imovina i javne nabavke. Sve u svemu godina za zaborav.

Na kraju, smatram da su budžetske stavke korektno i istinito predstavljene, te da čine realan prikaz raspodjele budžetskih sredstava na sve korisnike i potrošačke jedinice. Uz neke sitnije nepravilnosti konstatovane u izvještaju o reviziji Završnog računa Budžeta Crne Gore za 2012.godinu, od strane Državne revizorske institucije, sa preporukama za njihovo otklanjanje, pa predlažem Skupštini da predloženi zakon o Završnom računu za 2012. usvoji. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Vuletiću.

Kolega Emilo Labudović sada ima riječ, a nakon njega kolega Zoran Vukčević. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovana gospodo potpredsjednici.

Koleginice i kolege, gospodine ministre i gospodo senatori,

Ne mora čovjek da čita ovu debelu knjigu koja djeluje stvarno deprimirajuće, zato što gotovo o svakoj stavki tamo iznesenoj, mogla bi se ispričati priča i za deset, a ne za ovih pet minuta. Dovoljno je samo pogledati prvu stranicu ovog rezimea i konstatovati da je Budžet bio u deficitu, da je deficit planiran na 200 miliona, da smo se zadužili 320. Ko ga je planirao i kako ga je koncipirao, kao da nije bio ni u osnovnoj školi. Ali, kažem, to je zaludnja priča. Mi nju ponavljamo iz godine u godinu, a rezultati su gotovo isti. Ono što ja želim da pitam i Vas i sebe, gospodine ministre, jeste pitanje svih pitanja, a to je - jesmo li mi uopšte gazde u svojoj kući? Da li se mi pitamo sa svojim gaćama, pa ma kako one bile izrešetane i ličile na rešetko. Sedam godina je od kako je Crna Gora stekla nezavisnost, mada se ja i dan danas pitam od koga. Od Beograda? Vidjeli ste juče da tamo ne ujedaju nego imaju široko razumijevanje za sve naše

nepodobštine. Od Srpske pravoslavne crkve? Kada se osveštavao Hram u Podgorici od predstavnika vlasti se nije moglo ući. Ali, kažem, ovih sedam godina nije bilo manifestacije, od otvaranja dječijeg vrtića pa do državnih praznika, gdje se nije udaralo u talambase, uz onu čuvenu sliku na Javnom servisu gdje vijori ono brdo zastava na trgu, a da pri tom nije istaknut istorijski doprinos ove vlasti što je osamostalila Crnu Goru. Pa se ja, prisjećajući se tih vremena, prisjećam i one zloslutne i zlokuge ovdje izrečene najave da “ako smo braća nijesu su nam sestre kese” i one izjave kada je inaugurisana njemačka marka prvo kao paralelni a poslije kao jedini valutni sistem u Crnoj Gori, kada je tadašnji premijer, sadašnji predsjednik i vaš vječiti potpredsjednik partije izjavio da Crna Gora konačno uzima ekonomsku sudbinu u svoje ruke. Da li je to istina, gospodine ministre, kada samo dvije banke, VT i OTP banka, drže omču o vratu javnih finansija Crne Gore i mogu konstrukciju budžeta da sruše kada im god padne na pamet? Ne smijem ni da pomislim, gospodine ministre, šta će se desiti ako međunarodna arbitraža u sporu sa ruskim vlasnicima KAP-a presudi u njihovu korist i ako budemo morali da isporučimo 300, 400, vrag bi ga znao koliko miliona evra. E, taj scenario, gospodine ministre, će učinjati da današnja Grčka liči na Diznilend u odnosu na to što će se desiti sa javnim finansijama u Crnoj Gori.

Gospodine Žugiću, nije problem ovaj završni račun. Neće biti ni onaj sljedeći. Problem je što ne postoji završni račun ove vlasti. Hoćete li se ikad usuditi dok još vladate, a nadam se u Boga da nećete dugo, da podnesete završni račun svoga vladanja, da konačno izađete hrabro i pošteno pred ove građane i da kažete – ljudi, dužni smo toliko i toliko, tome i tome, na taj i na taj način.

Gospodine ministre, nije problem što vi zadužujete nas i ovu generaciju, mi smo to zaslužili, jer smo vas mi birali, nego je problem u tome što vi zadužujete i one koji se nijesu rodili. Nekada je bio običaj u Crnoj Gori da se novorođenom djetetu stavi najviši što se moglo iznos na kolijevku. Vi i ovima što se danas rađaju i onima što će se tek roditi na kolijevku stavljate blanko mjenicu na između četiri, pet hiljada eura koliko je svaki građanin Crne Gore, bez obzira bio Srbin ili Crnogorac, Musliman, Hrvat, ne znam šta, dužan. A ja Vas pitam, ne smatrajući da je sam dug veliki problem, sve su države manje-više dužne, ali ja Vas pitam od čega ćemo mi to da vraćamo Je l' iz KAP-a, je l' iz Željezare, iz Rudnika boksita, od turizma gdje su prihodni ravni rashodima, od poljoprivrede gdje godišnje samo na hranu uvezemo 400 miliona evra?

Gospodine ministre, to je ono što ja hoću da mi objasnite. Pustite ove cifre, one mogu da budu ovakve i onakve, ali kakve god da su, u završnom računu nijesu dobre. I još nešto. Vama je guverner bivši i Vaš prethodnik ovih dana objasnio kakvu ekonomsku politiku vodi ova Vlada. Ali i njemu odavde želim javno da poručim da je “zakašnjela pamet mačku o rep” i da se gospodin guverner bivši ne zavarava da će moći da sad gaji svoj vinograd i pijucka svoje vino kao da nije ni luk jeo ni luk mirisao, jer smo ga ovdje bezbroj puta pitali ono isto o čemu on danas docira, pa je on tako junački ćutao i junački puštao da stvari idu kako idu da bi dovele do ovoga gdje smo danas. E, gospodine ministre, od Vas očekujem te brojke, a ne ove po stavkama, jer ovo što kaže gospodin Perić, prelili tamo, prelili ovamo, od sirotinje se nema šta prelivati.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem. Kolega Vukčeviću sačekajte malo, dok Vas prozovem, jer ministar Žugić ima želju da komentariše izlaganje kolege Labudovića. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Uvaženi poslaniče Labudoviću,

Koliko god da ste bili oštri u kritici vlasti kroz prizmu ili motiv završnog računa o budžetu, ja se u jednom dijelu potpuno slažem sa Vama. U tom dijelu da odluke naše generacije i odluke prethodnih generacija ne smiju da suze prostor odlučivanja budućih generacija kroz prizmu nivoa javnog duga. I tu nema razlike. I mi na to pravo nemamo. Zato sve aktivnosti koje činimo u

ovom periodu i to na najtransparentniji mogući način, govoreći o ranjivosti javnog sektora, koji je dominantno u nadležnosti ovog ministarstva, radimo da smanjimo deficit budžeta i njime generisan nivo javnog duga. Jedan podatak koji je nesporan, za 10 mjeseci ove godine deficit je bio bez vanrednih rashoda, a platili smo i te garancije koje stalno pominjemo, a ja bih rekao riješili smo i ranjivost prethodnog perioda po tom osnovu. Deficit je iznosio 0,4 prema podacima Centralne banke koju Vi pominjete. Znači, značajno je saniran deficit i da ponovim, ako je deficit proizvod kapitalnog budžeta, onda nije sporno da danas ulažemo da bi sutra imali benefite i u narednom periodu deficit može biti samo po tom osnovu, zaduživanje samo po tom osnovu. Tekuća potrošnja mora biti generisana saglasno objektivnim mogućnostima stanovništva i privrede.

Oko monetarne politike, dotakli ste se uvođenje marke, pa Vi znate šta je uzrok. Uzrok je hiperinflacija nezabilježena i uzrok je nekredibilna monetarna politika i ja mislim da je stabilna valuta donijela brojne benefite i da se oko toga slažemo i da je prvo njemačka marka, kasnije konverzija u euro, donijela najveće ekonomske benefite i uvešćemo u potpuni red ne samo monetarnu sferu nego i javne finansije. Taoci banaka ne vidim da jesmo i pored određenih parametara koje komentarišemo, ali lijek zato su novi igrači na bankarskom tržištu, nova ulaganja.

Oko toga kakve su nam poruke stigle od prethodnog guvernera, ja ne bih to puno komentarisao, osim kakvi su bili parametri pojedinih banaka na kraju mandata ili u kratkom periodu da li su poboljšani ili ne i ništa više. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Labudoviću, izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući, uz izvinjenje kolegi Strahinji, jer kad god njega nema, ja ovdje napravim neki džumbus.

Gospodine ministre, ja se najviše bojim kad se Vi složite sa mnom, jer ni od čega me nije strah kao od činjenice da sam u pravu, jer to što ja mislim da sam u pravu je crno da bijelje biti ne može. Vi kažete da nije dobro što budućim generacijama vežemo ruke i što im sužavamo proctor. Pa to radimo svaki dan, gospodine ministre. Imovinu rasprodajemo, kao da smo je samo naslijedili, a nijesmo dužni da je ostavimo u nasljedstvo. Zemlju iznajmljujemo na 90 godina, milijardu i po, navodno, zvaničnog duga, a ja se i dan-danas pitam i javno sam Vas pitao da li je to zaista samo toliko.

Kada ćete jednom da izađete sa završnim računom Vašeg vladanja? Kažite, ljudi pošteno, nepošteno, nije važno, s voljom ili nevoljom, zadužili smo ovu državu toliko i toliko. Samo mi Vi recite, sa ovim nivoom proizvodnje, pa čak i da se poveća za 100%, koliko je generacija potrebno da otplati tih milijardu i po evra.

Gospodine ministre, ako imamo pravo sa svojom sudbinom da se igramo, ja kažem ovo je božja kazna zato što smo vas izabrali i mi smo to možda kao generacija zaslužili, ali naši unuci i naši praunuci koji će ovo sve da plaćaju nijesu, gospodine ministre. U njihovo ime ja govorim. Sve ovo neka padne na moju glavu, evo sada ću na to da se potpišem, ali nemam pravo u ime mojih još nerođenih unuka i praunuka da se ponašam na ovaj način i da ćutim pred činjenicom da ovu Crnu Goru rasprodaste, kao na ciganskom vašaru.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Zoran Vukčević ima riječ, nakon njega koleginja Zdenka Popović.

Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče, uvažene kolege i kolegince, poštovani građani, ministre Žugiću, gospodine Daboviću, gospodine Pešiću,

Ja ću pokušati kada govorimo o završnom računu za 2012.godinu da dam svoj osvrt sa dva aspekta. Jedan je o okolnostima u kojima se realizovao budžet za 2012.godinu i drugi je kao jedan veoma važan princip kada je u pitanju budžet, kada govorimo posebno o završnom računu budžeta, to je da se mora poštovati jedan princip, a to je da se da jedan objektivni prikaz iskazanih primitaka i izdataka.

Ekonomska situacija u Crnoj Gori, kada su u pitanju javne finansije u 2012.godini, bila je pod snažnim uticajem krize i sve one refleksije koje su se dešavale u Crnoj Gori imale su prije svega i refleksiju na sami budžet. Uz to moramo se podsjetiti na period od samog početka 2012.godine, usled elementarnih nepogoda koje su znatno uticale na smanjenje ekonomskih aktivnosti, što je dovelo do određenih poremećaja u ekonomskim tokovima i imalo je sve za posljedicu da 2012.godinu karakteriše jedan uslovan pad ukupne ekonomije od nekih 0,5%. Takođe, ta godina je bila karakteristična po jednom veoma važnom negativnom uticaju, to je da su banke treću godinu zaredom imale pad kreditnih aktivnosti i da banke treću godinu zaredom nijesu davale potrebne kredite za preduzeća, posebno za mali i srednji biznis i da je to značajno bilo kao uključujući faktor za ekonomski razvoj.

Strukturne promjene u proizvodnji aluminijuma i pad proizvodnje aluminijuma imalo je uticaj i na snižavanje cijena aluminijuma, što je imalo i refleksije na našu proizvodnju. Takođe, rast inflacije u 2012.godini u najvećem dijelu je bio opredijeljen rastom regulisanih cijena. Prije svega misli se na rast električne energije, ali isto tako i nekih opterećenja, kao što su akcize i takse. Takođe, pad proizvodnje u ukupnom uticaju ekonomskih aktivnosti, prije svega, proizvodnja aluminijuma je uticao na to da se smanje ekonomske aktivnosti. Ono što je bilo pozitivno jeste, prije svega, rast turizma i posebno naglašavam značajan rast malih i srednjih preduzeća, što je dokaz da taj sektor zaslužuje posebnu pažnju, jer i u uslovima ekonomske krize i uslovima nedovoljne podrške od strane države, on pronašao način da obezbijedi, upravo u toj 2012.godini značajan rast.

Kada je u pitanju objektivni prikaz iskazanih primitaka, izdataka mislim na to da je krajnje odgovorno i krajnje profesionalan odnos državne revizorske institucije koja je dala svoje mišljenje i ukazala na sve one segmente završnog računa, sa jasnim ciljem da se uvažavaju njihove preporuke i da to bude jedna osnova za buduće planiranje. Kao dokaz tome vidimo značaj da je, recimo, deficit koji je negdje po završnom računu 6,21 možda poslije zadnjih korekcija će biti značajno više, možda čak i do 6,70, a da je neplanirani deficit za 2012.godinu bio negdje ispod 3%, što govori o tome da ipak moramo uzeti u obzir činjenicu da se mora poštovati princip objektivnog prikazivanja svih ostvarenih primitaka i ostvarenih izdataka i da Državna revizorska institucija ima tu značajnu ulogu.

Problemi koji se dešavaju za 2012.godinu, da li je to bio razlog lošeg planiranja ili nemogućnosti uticaja da se ostvare planirani primici zbog uticaja ukupnog ekonomskog miljea u kojem se budžet ostvarivao je tema za jednu dublju analizu, koja se ne može posmatrati samo kvantitativno, zahtijeva jednu kvalitativnu analizu da da taj osvrt. O tome naravno govori i drugi podatak, to je državni dug koji je veći u odnosu na...nešto preko 51%.

Želim da skrenem pažnju na dva segmenta kada je u pitanju završni račun budžeta, jedan se odnosi na tekuće izdatke u 2012.godini, koji su veći u odnosu na 2011.godinu za 6%. U okviru tih tekućih izdataka, mene posebno zabrinjavaju izdaci koji se odnose na rashode za materijale, usluge, koje su skoro 10 miliona veći od planiranih. Da li je to rezultat lošeg planiranja ili rezultat odgovarajućih potreba, ali mislim da segment rashodi za materijalne usluge zaista moraju biti maksimalno kontrolisani i moraju biti na nivou onih stvarnih potreba i stvarnih troškova na nivou budžeta.

Druga stvar je da se ipak u toku 2012.godine vodilo računa o onim kategorijama stanovništva koje su imale značajne štete ili značajni uticaj ekonomske krize, tu prije svega mislim na penzionere, socijalno ugrožene naše građane. Transferi za socijalnu zaštitu u 2012.godini su bili nešto preko 480 miliona eura i oni su veći nego u 2011.godini. I dio koji se odnosi na povećanje za socijalna davanja koja su takođe veća u odnosu na 2011.godinu, što govori da se u ovom periodu vodilo računa o tim kategorijama.

Na samom kraju želim da izrazim zaista punu podršku Državnoj revizorskoj instituciji, na svim onim izvještajima koji se tiču i pojedinačnih izvještaja za sve korisnike budžeta u dijelu racionalne upotrebe sredstava i upotrebe sredstava u skladu sa zakonskim opredjeljenjem, jer je to još jedan dodatni instrument, još jedan dodatni mehanizam koji će nam omogućiti, prije svega Ministarstvo finansija da utiče na poboljšanje racionalnosti upotrebe sredstava u skladu sa onim namjenama za koje su ta sredstva opredijeljena i značajan napredak i značajnu podršku koju smo dobili od DRI-a dok se ove korekcije koje je DRI uočio kada je u pitanju makroekonomski nivo i kada su u pitanju pojedinačne stavke sa aspekta, prije svega, vođenja računa o realnom planiranju jer je to jedan od osnovnih principa koji dovodi u ovu realizaciju sami budžet.

Zahvaljujem se i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Vukčeviću.

Molim Vas samo za malo pažnje, da vidimo đe smo sa vremenom. Znači još imamo devet prijavljenih puta 5, sat vremena, završavamo danas sa dvije tačke, tako da, gospodo, ko čeka sa nestrpljenjem sljedeću tačku, ukoliko budemo sa ovom tačkom više onda će ona sljedeća biti manja, maltene sve argumente da potrošite za to što će biti predlog budžeta za iduću godinu.

Moram malo, samo kratko, pošto je ovo moja omiljena tema, neću mnogo komentarisati, ali da kažem, kolega Vukčeviću, dosta ste govorili o tržištu aluminijuma. Ono što sam predvidio se dešava, diže se tržište aluminijuma, tako da, ministre i svi, pročitajte onu studiju što sam vam podijelio da bi kvalitetnije odlučivali i tokom ove i sljedeće sjednice.

Za komentar se javio pa je odustao ili zbog mene ili zbog moje argumentacije.

Izvolite, kolegice Popović, neka se pripremi kolega Sekulić, koji je trenutno odsutan.

ZDENKA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege, poštovani predstavnici Državne revizorske institucije, poštovani ministre Žugiću,

Na početku zaista želim da izrazim žaljenje zbog činjenice da ste vi danas tu umjesto vašeg prethodnika koji je trebao da brani ovaj završni račun budžeta za 2012.godinu, jer je ovaj završni račun najbolja slika rada, odnosno nerada vašeg prethodnika. Ono što je činjenica, a što ovaj završni račun pokazuje, je da je vođena izuzetno loša ekonomska politika u prethodnom periodu, koja se evo kako vidimo i nastavlja, koja je probudila i nelikvidnost privrede, stanje javnog duga je dostiglo zabrinjavajući nivo, povećan je deficit tekućeg računa platnog prometa, fiskalni deficit je premašio rebalansom planirani nivo i postojao je problem fiskalne neravnoteže, fiskalne rezerve su, kao što znate, potrošene. Preporuka Međunarodnog monetarnog fonda u 2013.godini je hitna budžetska konsolidacija, kako bi se smanjila potreba za zaduženjem kao i zahtjev da se ekonomski rast postavi na održivim temeljima, što na žalost, evo, ispostavilo se nije učinjeno. Ostvaren je realan pad bruto društvenog proizvoda po stopi od 0,5% kako je rekao kolega Zoran Vukčević, ali nije rekao da je u konačnom pad ekonomije 2,5% bruto društvenog proizvoda, da nam je deficit 6,21 bruto društvenog proizvoda, javni dug skoro 54%. Moja konstatacija je da je ovaj završni račun pokazao da je budžet bio potrošački bez razvojnih komponenti i šansi da se iz kapitalnog budžeta usmjere sredstva na otvaranje novih radnih mjesta makar u onim granama za koje kažemo da su naše strateške. Ono što je takođe karakteristika a moglo se pročitati u nalazu Državne revizorske institucije je izuzetno visoka fiskalna nedisciplina kod gotovo svih potrošačkih jedinica, što je nedopustivo, jer upravo te potrošačke jedinice moraju da poštuju Zakon o budžetu i moraju da znaju da troše nenamjenski, netransparentno novac građana Crne Gore, a ne svoj novac.

Kad ovo kažem mislim uglavnom na sve potrošačke jedinice koje, prije svega, ne vode posebnu evidenciju pokretnih i nepokretnih stvari u svom knjigovodstvu u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet države. Investiciono i tehničko održavanje se ne povjerava Upravi za imovinu čiji je to zadatak, već se uglavnom u praksi namješta nekim svojim miljenicima, pa ta rješenja su mnogo skuplja. Imamo veliko nenamjensko trošenje novčanih

sredstava posebno kada su u pitanju službena putovanja, rashodi za material, ugovorene usluge i subvencije i ono što je konstatovala Državna revizorska institucija, prekoračenje budžetske potrošnje da je konstatovano kod 17 potrošačkih jedinica u iznosu od 15,17 miliona eura, a dozvoljeni iznos prekoračenja je 5,25 što je zaista zabrinjavajuće. Za poslove eksproprijacije zemljišta za izgradnju auto-puta Bar-Boljare, realizovano je 160.000 eura, a revizijom je konstatovano da su ta sredstva utrošena za druge namjene koje nijesu bile predviđene kapitalnim budžetom, a znamo da je to najstrože kršenje Zakona o budžetu, sa kapitalnog se nikako ne mogu preusmjeravati sredstva na tekući budžet. Državna revizorska institucija je konstatovala takođe da se ne poštuje Zakon o javnim nabavkama. Vi i ja smo u toku ove godine pričali puno puta o javnim nabavkama, konstatovali da su javne nabavke mjesto gdje postoji najveća percepcija, da je tu najveći stepen korupcije organizovanog kriminala. Nijedna potrošačka jedinica nije ispoštovala zakon o javnim nabavkama. O sudskim rješenjima ne želim da pričam, pričao je moj kolega Damjanović. Ono što želim da kažem još je su iznosi za otplatu hartija od vrijednosti i kredita kod rezidenata realizovani za 59,55% u većem iznosu u odnosu na planirana sredstva i ono na šta takođe moram da ukažem jeste činjenica da kada smo pričali o Fondu za stambeno solidarnu izgradnju, ministar održivog razvoja mi je rekao da Fond za stambeno solidarnu izgradnju nije koristio sredstva Vlade Crne Gore iako sam ja pred sobom imala odluku o zaduženju i davanju garancije Crne Gore za 2011.godinu. Evo sad završnim računom se pokazalo da je Fond za stambeno solidarnu izgradnju dobio od države Crne Gore tri miliona i 800 hiljada eura kako bi platio kredit kod Erste banke, a napominjem da Fond za stambeno solidarnu izgradnju dobija od svake lokalne samouprave besplatno zemljište, dobija besplatnu naknadu za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, dobio je pomoć od države u iznosu od tri miliona i 800 eura i prodaje stanove od 600 do 900 eura po kvadratu. Ja samo pitam gdje završava taj novac.

I na kraju, izvinjavam se zbog prekoračenja, želim da se zahvalim vama iz Državne revizorske institucije na jednoj dobroj, lijepoj reviziji koja nam je zaista puno pomogla u analizi ovog završnog računa i nadam se, gospodine ministre, da ćemo sljedeće godine kada budemo razmatrali završni račun račun za 2013.godinu, moći da pročitamo nešto što će biti pozitivno.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Popović.

Kolega Vukčeviću, jeste li to slučajno pritisli taster ili namjerno? Namjerno. Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniče, ipak moram kolegici Popović, više je to ispravka navoda nego komentar.

Uvažena kolegice Popović, ja sam precizno rekao da je ostvareni deficit bio na nivou 6,21, čak da je posle najnovijih korekcija 6,71 i naveo sam da je planirani iznos javnog duga bio nešto na nivou oko 50,91% , a da je ostvareni veći nego što je bio planirani. Veoma sam jasno stavio do znanja da je to ili rezultat slabog planiranja budžeta ili se radi o nemogućnosti da se u ekonomskom ambijentu za 2012.godinu ostvare sve planirane veličine primitaka i odbitaka. Prema tome, veoma sam precizno izrazio svoju zabrinutost i sa aspekta planiranja budžeta i sa aspekta okolnosti u kojima se taj budžet realizovao i dodatno upozorio da nam je upravo Izvještaj DRI-a pomogao u smislu da unaprijedimo funkciju planiranja budžeta za narednu godinu. Upravo rezultati koje smo čuli od ministra Žugića da je za prvih deset mjeseci, kada je u pitanju deficit, da je on značajno ispod 2% i da se upravo kreće u onim granicama u kojima treba da bude kada govorimo o odgovornoj fiskalnoj politici za 2013. i 2014.godinu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Vukčeviću.

Kolegice Popović, izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Poštovani kolega Vukčeviću, slažem se sa Vama da treba da budete zabrinuti, jer ste na vlasti 23 godine i doveli ste budžet Crne Gore na ovaj nivo na kojem se sada trenutno nalazi. Samo želim da Vam kažem da je kapitalni budžet države Crne Gore 58 miliona eura realizovan, a podsjetićete se, bili ste odbornik u Skupštini Glavnog grada kada je 2009. godine kapitalni budžet Glavnog grada iznosio 54 miliona eura. Toliko o razvoju i toliko o tome kakve šanse vi iz Vlade Crne Gore pružate da se ostvari neka razvojna šansa, da se otvore nova radna mjesta i da se podstakne potrošnja, jer jedino podsticanjem potrošnje imaćemo rast i razvoj, ako se slažete.

Da napomenem da je Svjetska banka, o tome sam pričala pa ste me demantovali, ove godine ili krajem prošle godine, ne sjećam se, dala projekciju rasta crnogorske ekonomije, od 0,8% projektovala je da će budžetski deficit iznositi preko 4%. Vidimo sada da je mnogo više od 4%, a da je projekcija Vlade Crne Gore bila tada da će stopa rasta crnogorske ekonomije biti 2,5 a budžetski deficit 2,7%. Znači to se značajno nije ostvarilo. Svjedoci smo toga svi. Ono što takođe želim da ukažem jeste da sa ovakvim nepravilnostima i sa ovakvim nepoštovanjem Zakona o budžetu na žalost se može donijeti negativno mišljenje. Ovaj završni račun zaslužuje negativno mišljenje po svim elementima, jer ne samo da se ne poštuje Zakon o budžetu kod potrošačkih jedinica, kod ministarstava koja moraju da poštuju, mogu da zamislim kako se poštuje kod javnih preduzeća koji su u većinskom vlasništvu države Crne Gore.

Ako jednog dana Državna revizorska institucija uđe u ta javna preduzeća, bićemo svjedoci svega i svačega. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Popović.

Riječ ima kolega Sekulić, neka se pripremi kolega Medojević.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče, gospodine ministre, predstavnici Državne revizorske institucije, uvažene kolege,

Dozvolite da se na samom početku saglasim sa kolegama koji su prije mene čak i iz redova opozicije ocijenili rad Državne revizorske institucije kao visoko profesionalan, što je uostalom bila karakteristika ove institucije od samog osnivanja. Da podsjetim da se mi određujemo prema Izvještaju Državne revizorske institucije u konačnom, ali ne možemo zaobići ono što su makroekonomska kretanja kada je u pitanju 2012. godina. Koliko ima lošeg u tome što govorimo o 2012. godini toliko je i dobro što ipak imamo jednu distancu sa koje možemo objektivno da razmatramo sve ono što se dešavalo u ekonomiji u tom periodu. Podsjetiću vas na ono što je osnova kada je u pitanju ekonomija, a to je da ako imamo pad bruto društvenog proizvoda da svi ostali makroekonomski pokazatelji moraju biti negativni ili u konačnom moraju proizvoditi negativne efekte. U svakom slučaju osvrnuću se s obzirom, da imamo kratko vrijeme na raspolaganju, samo na ono što su glavne zamjereke tih makroekonomskih pokazatelja od strane naših kolega iz opozicije.

Samo da na samom početku kažemo da metodologija koju koristi Monstat i metodologija koju koristi Državna revizorska institucija u svom radu su međunarodno priznate metodologije i tu ne možemo govoriti o neusaglašenosti. Hajde da pokušamo, kažem to uvijek kada ne možemo da se usaglasimo oko nekih trendova da li su pozitivni ili negativni, hajde da pokušamo da vidimo šta se to dešava na globalnom ekonomskom planu. Znači, podsjetiti ću vas da osim ekonomske krize koja još uvijek traje, posebno u dijelu euro zone, početkom 2012.godine imali smo i veliko nevrijeme, tačno je snijeg u januaru, ali ću vas podsjetiti da je taj snijeg bio mnogo veći od uobičajenog i da smo u tom periodu imali prekid na gotovo sim komunikacijama koje su vodile kroz Crnu Goru i da u tom periodu bukvalno nije bilo privredne aktivnosti, a da ne govorim o štetama koje su prouzrokovane. Šteta je dodatno opteretila ono što je ekonomski ambijent Crne Gore.

Podsjetiću, takođe, po ko zna koji put da je Crna Gora mala i otvorena ekonomija i da zavisi i od kretanja onoga što je okruženje i kretanja posebno u euro zoni, jer ipak govorimo o korišćenju eura kao naše valute. Mislim da nije na odmet u ovom trenutku da podsejimo na ono što se dešava u euro zoni u 2012. godini. U tom trenutku, pošto je ovdje javni dug nešto što zaista jeste velika opasnost za male ekonomije poput crnogorske i to je nešto što treba držati pod kontrolom i dobro je što ćemo kada budemo razmatrali Završni račun budžeta za ovu godinu vidjeti da ono što jeste najveći uspjeh Vlade Crne Gore kada su u pitanju finansije i što je sa punim pravom potencirao jedan od lidera opozicije, to je konsolidacija javne potrošnje. Znači, smanjivanje javne potrošnje i pokušaj da se zaista uvede neki znak jednakosti između onoga što možemo da proizvedemo i onoga što trošimo. Samo podsjećam da je javni dug u Evropskoj uniji u prosjeku 83,4%, podsjećam, takođe, da je u euro zoni taj javni dug nešto veći negdje oko 88%, govorim o 2012. godini. 16 država Evropske unije ima veći dug od 60% što je kriterijum Mاستrihta. Podsjetiću vas da, bez obzira na metodologiju, naš javni dug ipak ne prelazi preko 52%, 53%, a kažem još jedanput, vrlo sam saglasan oko toga da javni dug moramo držati pod kontrolom, jer to je nešto što predstavlja veliku opasnost za ekonomiju Crne Gore. Ono što jeste činjenica, a to je da je ekonomska kriza, bez obzira što je počela u januaru na finansijskom sektoru, najveći problem donijela realno ekonomiji, to se odrazilo i kod nas. Uostalom podsjećam samo da u tom periodu imamo smanjenje proizvodnje u Kombinat u aluminijuma 2012. godine za nekih 40% upravo zbog pada cijene aluminijuma na berzi. Znači, nešto što je berzanska roba ne možete prodavati po većoj cijeni nego što je to traženo na svjetskom tržištu i ne možemo reći da mi u Crnoj Gori možemo po našim cijenama energije, evropskim cijenama energije, da proizvedemo jeftinije aluminijum nego što to može neko u Africi ili Južnoj Americi.

Samo treba biti realan kada govorimo o ovim makroekonomskim pokazateljima i reći da je u ovom trenutku to nešto što je bilo moguće. Naravno, veliko je pitanje zašto se zadužujemo, da li je to za potrošnju ili je to za nove investicije? Podsjetiću, takođe, da u koliko bi smo sabrali ono što je iznos kapitalnog budžeta u poslednjih sedam ili osam godina vidjeli bi smo da je to nešto što je od prilike cijena javnog duga od tih 52% ili 53%, to je od prilike negdje na milijardu, milijardu i po eura. Podsjetiću vas, takođe, da smo velike amplitude, kada je u pitanju javni dug, imali od vremena 2000. do recimo 2014. i da su te amplitude apsolutno vezane za ono što je rast ili pad bruto društvenog proizvoda. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Sekuliću.

U poslaničkom Klubu DF-a je došlo do rokada.

Izvolite kolega, Staniću, neka se pripremi kolegica Filipović.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovani poslanici, gospodo revizori, pošto ministra nema, tužna braćo sa Kosova,

Volio bih da poštovanim građanima Crne Gore pokažem ovaj Predlog zakona o završnom računu. Vidite kolika je to knjiga. Ovo je izvještaj gospode revizora i još uz ovo ide jedan izvještaj o godišnjim revizijama. Pravo da vam kažem, svakom bi poslaniku koji je ovo pročitao dao 13. Platu, ali da ih propitamo i da pruže dokaz da su ovo sve pročitali. Ne biste bili profesor da niste pročitali. Dakle, odmah priznajem da to nijesam imao snage da čitam, malo sam prelistao, pogotovu ovaj izvještaj gospode revizora i našao interesantne stvari. Evo, na strani 65 piše: "Zaključcima Užeg kabineta Vlade izvršena je isplata većem broju lica za razne namjene, a pretežno za liječenje, školovanje, poboljšanje materijalne situacije i poboljšanje uslova stanovanja. Revizijom je utvrđeno da je usljed velikog broja isplata bilo i slučajeva isplata jednom istom licu dva ili više puta, što upućuje na nedostatak u sistemu unutrašnjih kontrola. Smatramo da bi Vlada trebala po ovim zahtjevima da obezbijedi određeni iznos sredstava, dok bi postupak njihove raspodjele po principu konkretne cjelishodnosti trebala prepustiti nadležnim institucijama."

Znate što ovo ja čitam? Zbog građana Crne Gore koji imaju problema sa liječenjem, sa školovanjem, sa poboljšanjem materijalne situacije i poboljšanjem uslova stanovanja.

Dakle, poštovani građani, napišete jedno pismo, adresa je Uži kabinet Vlade Crne Gore Podgorica, to je dovoljno, vjerujem da je ministar finansija u tom užem kabinetu i eto načina da riješite svoj problem.

Drugo što mi je zapalo za oko prelistavajući ovaj izvještaj o reviziji završnog računa budžeta Crne Gore je, kada gospoda revizori kažu i nabrajaju da je Vlada, odnosno da su pojedina ministarstva nenamjenski trošila sredstva. To nije dozvoljeno po zakonu, pa se onda nabrajaju koji su to bili, pa se to opravdalo, recimo, rashodima za materijal kod Uprave za šume, Poreske uprave, Uprave za kadrove, Fonda za obeštećenje, Ministarstvo pomorstva i saobraćaja, Lučke uprave i Uprave za vode, a iznos je 208.704 evra itd. Na teret službenih putovanja je to kod Direkcije za saobraćaj, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, Uprave za šume i Uprave za vode u iznosu od 150 hiljada itd. Na teret ugovornih usluga kod Ministarstva ekonomije, Ministarstva finansija, Uprave za kadrove, Ministarstva unutrašnjih poslova, Komisije za koncesije, Muzičkog centra, Uprave za šume ponovo, Poreske uprave, Uprave za kadrove ponovo, Fonda za obeštećenje ponovo, Ministarstva pomorstva i saobraćaja ponovo, Lučke uprave i Uprave za vode, pa onda su to radili Ministarstvo rada i socijalnog staranja i dalje. Ovdje se prisjećam onih famoznih jednokratnih pomoći u predizbornoj kampanji za parlamentarne izbore u oktobru 2012. godine. Sve mi se čini da će u ovom slučaju nedužni Juso da plati za Vladu i za ministarstvo u Vladi Crne Gore. Ipak će biti da "sa izvora mutna voda teče". Ja vam tvrdim, a evo ja sam poslednji koji će da brani aktiviste DPS-a, da od tog Jusa vi nemate mnogo poštenijih članova u DPS-u. Ali, on ima jednu manu, nema tog zadatka koji neće izvršiti kad mu to naredi DPS. To je takva partija i u pravu je gospodin Medojević kad kaže da nema demokratizacije Crne Gore dok se ne utvrdi komandna odgovornost u DPS-u, odnosno zabrani DPS. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Staniću.

Riječ ima koleginja Filipović, neka se pripremi kolega Tuponja.

Izvolite.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, uvaženi predstavnici Vlade Crne Gore, kolegjinice i kolege, uvaženi građani i građanke,

Do sada smo čuli vrlo stručne diskusije mojih uvaženih kolega koji se bave finansijama i ekonomijom i svi ćemo se složiti da je 2012. godina bila teška i naporna kada je riječ o konsolidaciji javnih finansija. Ali i u tako teškim vremenima, moram reći, Vlada Crne Gore je bila posvećena učvršćivanju svijesti o našem državnom i kulturnom identitetu, kroz promišljenu kulturnu politiku. Dakle, to ću potkrijepiti činjenicama. Ministarstvo kulture je u 2012. godini bilo usmjereno na aktivnosti kojima su podržavali realizaciju osnovnih programa finansiranja i sufinansiranja, realizaciju programa i projekata kulturno-umjetničkog stvaralaštva, zaštiti, očuvanju i valorizaciji kulturne i prirodne baštine. U protekloj godini vršena je proizvodnja i realizacija medijskih programa, saradnja Crne Gore u okviru saradnje sa UNESCO-om. Ministarstvo kulture je u protekloj godini realizovalo i sufinansiralo programe kojima se obezbjeđuje ravnomjeran razvoj kulture na sjeveru Crne Gore.

Iz oblasti razvoja kulturno-umjetničkog stvaralaštva kroz sufinansiranje programa i projekata na osnovu javnog konkursa sufinansirano je ukupno 84 projekta i programa, i to 17 projekata iz oblasti likovne umjetnosti i 38 projekata iz oblasti književnosti, dva časopisa iz oblasti kulture i umjetnosti, osam muzičkih projekata, pet pozorišnih produkcija, 11 projekata u oblasti manifestacije festivala i tri filmska projekta.

U 2012. godini dodijeljene su i državne nagrade "Miroslavljevo jevanđelje" i "Petar Lubarda". Podržana je i produkcija projekata umjetničkih fakulteta, podržani su projekti prezentacije crnogorske kulture pod okriljem crnogorskih manjinskih zajednica na području bivše

Jugoslavije. Ministarstvo je preuzelo podršku mladim i talentovanim studentima umjetničkih fakulteta u inostranstvu. Takođe, u protekloj godini rađeno je i na međunarodnoj saradnji i prezentaciji crnogorskog kulturno-umjetničkog stvaralaštva koje će se prevashodno odnositi na učešće Crne Gore u programima Evropske unije. Od planiranih 75 projekata u oblasti kulturne baštine realizovano je 52 projekta. Završena je i prva faza višegodišnjeg istraživačkog projekta "Putevi kontinuiteta" implementiranog u saradnji sa Narodnim muzejom Crne Gore koji je podrazumijevao 200 radnih dana na terenu u 2012. godini u kojem je učestvovalo 24 arheologa, konzervatora, geologa i antropologa. Zatim, nastavili su kapitalni projekat Ministarstva kulture, to je proces revalorizacije nepokretnih kulturnih dobara koji je započeo u 2012. godini. Obrazovan je stručni tim za izradu elaborata o revalorizaciji kulturne vrijednosti 121 nepokretnog kulturnog dobra na teritoriji glavnog grada. Takođe je Vlada Crne Gore u 2012. godini donijela program "Cetinje grad kulture" od 2010. do 2015. godine, za koji je namijenjeno 20 miliona eura.

U okviru programa "Cetinje grad kulture" obilježen je niz značajnih jubileja, 100 godina od obnove Kraljevine Crne Gore, 100 godina od osnivanja Kraljevskog pozorišta "Zetski dom", 150 godina od smrti Knjaza Danila, 520 godina od smrti Ivana Crnojevića. Takođe, uvažavajući kulturno-istorijske vrijednosti Crne Gore, Vlada je donijela odluku da Ministarstvo kulture ima sjedište na Cetinju i za ovu namjenu je adaptirana i opremljena zgrada nekadašnje rezidencije predsjednika Crne Gore.

U cilju afirmisanja i promocije kulturne i turističke ponude Cetinja, posebna pažnja je posvećena svim objektima koji pripadaju Narodnom muzeju Crne Gore, čija je vrijednost fondova i zbirki zaista neprocjenjiva.

Dakle, monogo je toga sanirano, rekonstruisano i adaptirano, ali naravno da raduje informacija ministra koji je rekao da će budžet za 2014. godinu što se tiče Ministarstva kulture biti povećan, jer smatram da će svaki cent i svaki euro koji se uloži u kulturu biti višestruko plaćen. Tako da smatram da su kolege u Ministarstvu kulture i u 12 institucija države Crne Gore u 2012. godini radili profesionalno i odgovorno svoj posao, bez obzira na budžet koji im je malo smanjen. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice Filipović.

Sa vama se ne slaže kolega Perić. Da vidimo u čemu. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Vi znate naš stav, da mi smatramo da što se tiče prosvjete, nauke, kulture i sporta da se ulaže ispod svakog minimuma. Bilo bi puno stavki sa kojima bih rado polemisao sa vama, ali imam dva minuta, tako da moram samo jednu uzeti.

Ovdje ste pohvalno govorili o procesu revalorizacije kulturnih dobara, svakako izuzetno značajnom procesu. Moje kratko pitanje ka vama, pošto ste se prosto hvalili dinamikom, da li je probijen zakonski rok u kojem je taj proces trebao da bude završen? Zahvaljujem.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Kolega Periću, uvijek se borimo za povećanje budžeta kada je kultura u pitanju. Dakle, Ministarstvo kulture je započelo taj projekat prošle godine i započeto je sa Glavnim gradom Podgoricom. Trenutno su na terenu 28 ekipa Ministarstva kulture koje čine konzervatori, restauratori, istoričari umjetnosti, arheolozi. Oni su dostavili elaborate za revalorizaciju kulturne baštine. Za taj projekat izdvojeno je 528.000 eura, čini mi se, u budžetu za 2012. godinu. Mislim da će oni završiti svoj posao do kraja godine, imam takvu informaciju. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice Filipović.

Riječ ima kolega Tuponja, a neka se pripremi kolega Šabović. Kolege, molim vas za tišinu, ne znam je li kultura ili kolegistica Filipović pobudila pažnju, ali molim vas da omogućimo kolegi Tuponji da govori. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi predstavnici Državne revizorske institucije, uvaženi pomoćnice ministra, kolegistica i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Ovakvo važan i obiman dokument ne bi bilo teško kritikovati ni da je puno bolji nego što jeste. Nažalost, nije dobar. Ovaj dokument nam pokazuje koliko se domaćinski poslovalo u 2012. godini u našoj kući koja se zove Crna Gora. Ono što je više mojih prethodnika u svojim diskusijama primijetilo, a to stvarno i nije bilo teško, da je dolazilo do kršenja Zakona o budžetu. Ne samo da su to konstatovali poslanici u parlamentu već je to konstatovala i revizija završnog računa i to jednom ocjenom koja treba da zabrine sve građane Crne Gore i da se dobro zamislimo ko u naše ime vodi ovu državu. Moram citirati ocjenu koja decido stoji. Revizijom je utvrđeno da Završni račun budžeta za 2012. godinu ne daje u potpunosti istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi. Odstupanja se prvenstveno odnose na sljedeće materijalne značajne segmente: Iskazani rezultat budžetskog deficita, prekoračenje budžetske potrošnje, namjensku potrošnju i postupak implementacije izmjena i dopuna godišnjeg računa o budžetu za 2012. godinu. Dozvolite mi da riječi "ne daje u potpunosti istinit" shvatim kao, blago rečeno, neistinit izvještaj.

Zamislite, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore, mi pred sobom imamo Završni račun budžeta koji ne odgovara istini. Je li laž preteška riječ? U izvještaju se konstatuje da je kršen Zakon o budžetu, u stavu 3 član 11 koji glasi: nijedan izdatak sa konsolidovanog računa trezora ne smije se isplatiti ako nije odobren Zakonom o budžetu države. Šta je rađeno? Izvještaj kaže da je korigovanje tekućih i kapitalnih izdataka dovelo do prekoračenja budžeta koji je za 24,31 milion eura veće od iskazanog u završnom računu, i to bez mogućnosti potpune alokacije troška na konkretnog korisnika. Radi o 24,31 milion eura. Ogroman novac.

Kada pročitate ovakvo nešto u izvještaju DRI-a, onda ne možete a da se ne zapitate kakav je mehanizam kontrole nad primjenom zakona o budžetu. Ko kontrolise trošenje novca svih građana Crne Gore. Prosto se pitate ko u ovoj zemlji može protivzakonito i nekažnjeno da troši pare iz budžeta. Molim vas, radi se o zakonu, Zakonu o budžetu. Znači, da bi do ovog došlo, neko je morao da prekrši zakon. Ko je odgovoran za to? Je li neko odgovarao ili hoće li neko odgovarati? Moramo se pitati gdje je naše čuvano tužilaštvo? Kako može neko opet nekažnjeno da netačno prikazuje podatke koji ulaze u Završni račun budžeta? Mislom da se radi o veoma ozbiljnim prekršajima koji će, nažalost, voljom parlamentarne većine biti abolirani, oslobođeni odgovornosti. Mišljenja sam da bi sa ciljem osnaživanja vladavine prava i transparentnosti rada državnih organa ovakvi postupci morali biti barem ispitani. Sve da je završni račun budžet apsolutno tačan, a nije, za njegovu netačnost treba utvrditi činjenice zašto je to tako. Pokazao bih koliki je stepen nedomaćinskog odnosa države prema sopstvenoj državi i njenim građanima, a i ovako pokazuje. Kako drugačije shvatiti informaciju da je za otplatu dugova u 2012. godini Crna Gora izdvojila 135,44 miliona eura, u istom periodu se zadužila 321,58 miliona eura, a da deficit iznosi 213 miliona eura. Na to dođe ukupan dug Crne Gore od cirka 1,7 milijardi eura. Da je postignut niži nivo tekućih primitaka za oko 17 miliona eura nego što je budžetom planirano, ali zato su povećani rashodi za 44 miliona eura. Valjda bi dobar domaćin morao ako manje prihoduje da manje i troši, a ne smanjuje prihode i povećava potrošnju, povećava kreditno zaduženje, povećava dubinu krize u kojoj se nalazimo.

Izvještaj o reviziji navodi cijeli niz nepravilnosti i netačnosti, čije nabranje bi zahtijevalo mnogo više vremena nego što je poslanicima stavljeno na raspolaganje za svoje izlaganje, ali bih se samo osvrnuo na ukazivanje da se ponavlja nepravilnost iz prošlogodišnje preporuke od DRI, da se bez planske dokumentacije, urbanističko-tehničkih uslova i redovne projektne dokumentacije ne kandiduju projekti za finansiranje iz kapitalnog budžeta. Naglasak bih stavio

na prošlogodišnje preporuke Državne revizorske institucije. Dakle, ignorisanjem preporuka Vlada kontinuiteta obesmišljava i rad DRI i pokazuje da Vladu niko ništa ne može podučiti, da oni ionako sve bolje znaju, pokazuje zapravo koliko su osioni, bahati i iznad svega pa i iznad ovog zakona. DRI u svom izvještaju ponavlja svoje preporuke za kapitalni budžet. Nemojte ignorisati njihove preporuke. Dajte, učinite i vi napor da u ovoj državi zažive kontrolni mehanizmi i međusobno poštovanje institucija sistema. Porazno je kada DRI konstatuje da je od ukupnog broja preporuka u potpunosti realizovano sedam, djelimično realizovano 25 i nije realizovano 12 preporuka. Dajte, napravite napor da ubuduće barem konstatujemo da su uočene nepravilnosti uklonjene ili barem smanjene u odnosu na prethodno stanje.

Prikazani Predlog zakona o Završnom računu budžeta je prepun nepravilnosti, kršenja propisa, uopšte je na nezadovoljavajućem nivou, otprilike onakav kakva nam je i država. Zapravo predlog na neki način odslikava i opšte stanje u državi. Nije dobro, ali se vješto pakuje. Ko ne vjeruje na prvi pogled, zagrebe malo ispod površine, svašta nađe. Pozitivna želi da ova država bude na većem stepenu vladavine prava, da se zna red, da se poštuju zakoni, pa naravno i zakoni o budžetu ili završnom računu budžeta, da rad državnih institucija bude transparentan, da završni računi budžeta ne dobijaju kvalifikaciju da ne daju u potpunosti istinit i objektivan prikaz, već da su u potpunosti istiniti i objektivni. Sve to za sada nije slučaj. Da bi došli do takve države potrebna je promjena vlasti. Hvala lijepo. Izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Malo će vremena biti, ljudi, za Sveti Stefan, što ste se naoštrili.

Sada riječ ima kolega Šabović, a neka se pripremi kolega Gojković.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Kolege poslanici, predstavnici Vlade, poštovani članovi Senata Državne revizorske institucije,

Danas je na dnevnom redu Završni račun budžeta za 2012. godinu. No, na moju žalost i žalost građana plavske opštine, umjesto da danas komentarišem Završni račun budžeta o planiranim započetim i nedovršenim projektima, o dovršetku putnog pravca Murino-Čakor-Peć, o putu Gusinje-Podgorica preko susjedne Albanije, o Memorijalnom centru u mjesnom centru Murino, o sportskoj sali u Gusinju itd. moram da dam odgovor na nekoliko pitanja koje je Državna revizorska institucija konstatovala kao nepravilnosti u radu opštine Plav za izvještajni period.

Državna revizorska institucija je konstatovala sljedeće nepravilnosti.

Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave nije predviđena služba za skupštinske poslove, a planirana je kao posebna potrošačka jedinica u Odluci o budžetu opštine Plav za 2011. godine. Za finansiranje ove službe utrošeno je 24.976 eura u toj godini. Opština Plav nije uspostavila posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju. Zatim, revizijom je utvrđeno da se na platnom spisku opštine Plav nalaze službenici i namještenici u turističkoj organizaciji opštine Plav i Crvenom krstu. Turistička organizacija opštine Plav i Crveni krst nijesu ustanovljeni kao organi lokalne uprave, niti kao javne službe. U toku 2011. godine opština Plav nije izmirivala izdatke za poreze i doprinose na zarade prilikom isplate neto zarada. U okviru pozicije ostala lična primanja, naknade odbornicima, utvrđeno je da se i dalje primjenjuju odluke o izmjeni i dopuni Odluke o naknadama odbornika Skupštine opštine Plav. Revizijom obračuna putnih naloga utvrđeno je da su određeni putni nalozi nepotpuni u pogledu informacija o vremenu polaska i dolaska na službeni put i računa kojim se pravdaju troškovi službenog puta i putnih nalozima ne pravdaju u predviđenom roku.

Takođe je revizijom utvrđeno da se stavke rashodi za reprezentaciju vrše određena plaćanja na osnovu dokumenata koji ne sadrže osnovne podatke, kao i da je utvrđeno da je u više navrata vršena gotovinska isplata iz blagajne za one potrebe koje su se mogle efikasno obavljati preko uobičajenog sistema plaćanja, a isplaćeno je 1700 eura odbornicima Skupštine opštine Plav, 1200 eura fudbalskom klubu "Jezero". Takođe je revizijom utvrđeno da u okviru

izdataka pojedina plaćanja nijesu pravilo evidentirana. Revizijom su utvrđene sljedeće nepravilnosti kod upravljanja državnom imovinom u opštini Plav. Znači, opština Plav nije izvršila popis imovine za 2009. i 2010. godinu. Predsjednik opštine nije dostavio izvještaj o stanju imovine opštine skupštini opštine za 2011. godinu, kao i u oblasti javnih nabavki opštine Plav utvrđene su sljedeće nepravilnosti za nabavku kancelarijskog materijala iz 2011. godine nego je prenijeto na ugovor u 2012. godini.

Treba podsjetiti i vas ovdje, a posebno građane plavske opštine da su sve ove nepravilnosti rezultat svih nas u Plavu, a ne Vlade ili nekog drugog. Kada kažem svih nas i svih političkih subjekata iz DPS-a i SDP-a i Bošnjačke i drugih manjinskih partija koje su participirale u vlasti. Svima je poznato ili bi trebalo biti poznato da je u plavskoj opštini od 2006. do 2010. godine vladala koalicija DPS-Bošnjačka-DUA i partija za Gusinje. Od 2010. do 2012. godine koalicija na vlasti DPS-SDP-DUA-FORCA i Demokratski savez. Od 2012. godine do danas koalicija na vlasti Socijaldemokratska partija, Bošnjačka partija, DUA, Demokratski savez i partija za Gusinje. Rušenjem stare i stvaranjem nove koalicije promijenjena je politička volja građana na izborima bez njihove saglasnosti. Na taj način ozbiljno je doveden u pitanje osnovni princip demokratije da se u postupku ovakvog odlučivanja poštuje volja građana.

Vrijeme je najbolje rešeto, pa je i pokazalo da su mnogi strateški projekti opštine Plav zastali ili je dovedena u pitanje njihova realizacija, a sve na štetu svih građana plavske opštine. Revizija završnog računa u opštini Plav vršena je avgusta i septembra 2012. godine tj. neposredno nakon uspostavljanja novoformirane koalicije i to SDP-a, Bošnjačke partije i ostalih, odnosno u periodu kada je stupila na dužnost nova administracija koja neću reći da nije htjela namjerno već pojedini službenici sigurno ne snalazeći se na najbolji način na novim dužnostima nijesu dostavili na uvid potrebnu dokumentaciju, čime bi se pokazalo da stanje nije u potpunosti onako kako je to konstatovano Izvještajem Državne revizorske institucije. Evidentno je jedno da o nepravilnostima koje je naša Državna revizorska institucija prilikom kontrole Završnog računa budžeta opštine Plav za 2011. godinu nema elemenata za osnovanu sumnju za postojanje krivičnih djela i kojima se dovodi u pitanje zakonitost ili cjelishodnost raspolaganja sredstvima. Iz tih razloga Državna revizorska institucija naložila je subjektu da otkloni uočene nepravilnosti u datom roku, što će biti sigurno i učinjeno sa zakašnjenjem, ali će biti otklonjena svaka sumnja u eventualnu zloupotrebu odgovornih subjekata u opštini Plav u tom periodu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Za komentar se javio senator Pešić. Izvolite.

DRAGIŠA PEŠIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Zahvaljujem, poslaniče, na jednoj vrlo korektnoj interpretaciji našeg nalaza i našeg mišljenja. Zahvaljujem na tim riječima koje jasno ukazuju da ono što su preporuke Državne revizorske institucije će biti i realizovane i otklonjene one nepravilnosti u opštini Plav koja je, eto, iz osnova utvrđenog činjeničnog stanja dobila negativno mišljenje vezano za finansijski izvještaj za 2011. godinu.

Tu više nemam ništa da dodam, ali ovo mi je divan povod da kažem nešto što ne bih mogao da se osjećam prijatno da odem iz ovog parlamenta, a da to ne kažem. Nosim vrlo opor ukus i ove godine. Evo, ispred predsjednika, da li će on taj moj doživljaj podijeliti ili ne, to je drugo pitanje, da i ove godine kao i prethodnih uporno ponavljamo istu stvar koja nije dobra. Jednostavno, ustavna obaveza je, potpredsjedniče, da Državna revizorska institucija podnosi godišnji izvještaj o radu Parlamentu. Zakonska obaveza Državne revizorske institucije je da vrši, i to je jedina zakonska obaveza, reviziju završnog računa budžeta. Te dvije stvari uporno se pod istom tačkom dnevnog reda ponavljaju. Dešava se da u ovom veoma važnom segmentu rada Državne revizorske institucije koje su pojedinačne revizije ostale aktivnosti državne revizije koje su gotovo jednako važne kao i revizija završnog računa budžeta jedne riječi se ne čuje. Hvala, gospodine Šaboviću, što ste vi našli za shodno da se barem i u ovom dijelu osvrnemo. Mislim da

moramo da mijenjamo takvu praksu. Mi imamo i apsolutno zakonsku obavezu da savjetujemo i Vladu i Parlament. Savjetujemo vam da jednostavno kroz izmjene i dopune Zakona o budžetu promijenite rokove i ovu praksu promijenite.

Gospodo, nigdje u državama ili u najvećem broju država ova aktivnost se završava vezano za Završni račun budžeta sa polovinom godine. Danas je decembar mjesec, mi razgovaramo o Završnom računu budžeta za predhodnu godinu i o reviziji Završnog računa budžeta. U toj reviziji Završnog računa budžeta konstatujemo i određene devijacije u planiranju budžeta. Možemo li ih primijeniti u planiranju budžeta za 2014. godinu? Jesmo li još jednu godinu propustili? Jesmo, gospodine potpredsjedniče.

Dakle, savjetujemo da u postupku izmjena i dopuna budžeta razmislite o tome, razmislite o rokovima i razmislite o onome o čemu se čulo ovdje iz klupa izvršne vlasti. Da ono što su preporuke Državne revizorske institucije, u tom zakonu dobiju određene sankcije i dobiju određenu težinu, jer ovako dešavaće se ovo što se dešava, da se iz godine u godinu ovaj algoritam istih stvari ponavlja. Još jedna stvar gospodine potpredsjedniče. Vi ste to sasvim s pravom i iz osnova pritiska i uz osnovi nečeg što je nama potreba, dali nama u obavezu još jednu zakonsku obavezu, a to je revizija finansijskih izvještaja političkih partija, i to svih političkih partija. I ove godine imali smo izuzetno veliku aktivnost, iscrpili smo se i kadrovski i na svaki drugi način da 26 političkih stranaka revidiramo. Pred vama su izvještaji, riječ nije bilo o tome iz razloga ovog naprijed što sam naveo. To ipak zaslužuje pažnju u ovom domu, da se i mi, odnosno da se i vi koji ste predmet revizije osvrnete na to, kako ste vi trošili pare koje su vam opredijeljene iz budžeta. Mi vas molimo, da u postupku Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka razmislite o tom, da li je takav opseg revidiranja tog broja političkih partija, svih tih političkih partija racionalan pristup ili je eventualno da razmislimo o tome, da političke partije koje su parlamentarne, svake godine zaslužuju pažnju da budu revidirane, kao i to da budu revidirani konsolidovani njihovi finansijski izvještaji. Još jedna stvar gospodine potpredsjedniče za koju vas molim, dvije godine u ovom Parlamentu je naš Predlog izjena i dopuna Zakona o državnoj revizorskoj instituciji u kojoj, u kom predlažemo neke fundamentalne promjene koje bi apsolutno omogućile Državnoj revizorskoj instituciji jedan efikasniji, plodotvorniji i bolji rad. Dajte načina da jednostavno se usaglasimo oko toga oko čega nijesmo mogli da se usaglasimo, a na kraju ćemo morati, oko finansijske nezavisnosti Državne revizorske institucije. To je akcion, poglavlje 32 budite ubijeđeni Crna Gora neće moći zatvoriti dok Državna revizorska institucija ne ostvari apsolutnu finansijsku nezavisnost. Što prije to učinimo, to će biti bolje. Ja zaista, a to će predsjednik na kraju reći u ovom dijelu, nemam šta da dodam sem da je lijepo čuti vaše komplimente i vaše pohvale na rad Državne revizorske institucije. Ali, budite ubijeđeni, ne bježimo od toga da i sve pokude i sve ono što su naši propusti takođe želimo da čujemo od vas, ali vas molimo da u ono što je u vašoj nadležnosti u vašem domenu učinite da ostvarimo kako bi toga bilo u budućnosti što manje. Hvala, gospodine potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama, senatore Pešiću.

Direktno ste se meni obratili po mnogim stvarima.

Izvinite, ali ću da Vam kažem nešto, da ste trebali da vidite zašto Vam nije ta zakonska inicijativa prošla i Odbor za zakonodavstvo, to je jedna stvar.

A mene ako pitate, ja bih vas napravio ili da budete uistinu četvrti stup ove države ili bih vas ukinuo. Jer ovako kako radite sada, mene se ne sviđa. Posebno što nijeste izvršili reviziju KAP-a. Tako da Državna revizorska institucija ne može pričati nemam kadra ili imam kadra. Da li imate političke volje ili nemate političke volje, to je suština. Uхватite se za jednu rabotu, pa je napravite kvalitetno, pa insistirajte na tome, pa dadite za dobro Crne Gore pošto ovdje piše u prefiksu " Državna" kompletno postavke ili tražite ono da uistinu budete četvrti stup, kamen temelj na kome će da počiva Crna Gora.

Znači, osim Skupštine, osim zakonodavstva, osim Vlade, Državna revizorska institucija. Zato smo i mi u ovakvom stanju i zato nam je budžet u ovakvom stanju. Ali, očito da je to priča

koja će da ide dalje. Ja Vas molim, da vidite zbog čega nije vaš Predlog zakona prošao, pa da ga inovirate, pa ću i ja da se potrudim uistinu kao potpredsjednik prvi ili peti, nije ni važno, da on dođe ovdje u plenumu i da se analizira.

Poslaću Vam gospodine Pešiću tužbu koju pripemam za pljačku u KAP- u u poslednjih 26 godina. Da mi kažete tačno, da li sam negdje pogriješio ili nijesam pogriješio? Poslaću Vam je danas. Da ne bih omanuo kod sudstva, pa da vidimo kakve su Vaše analize, da li sam ja u pravu ili nijesam upravu? To Vam kažem pred javnošću Crne Gore, jer za mene Kombinat alumijuma je Kombinat aluminijuma budućnost Crne Gore, ne u ekonomskom nego u pravnom smislu.

Izvolite.

DRAGIŠA PEŠIĆ:

Potpredsjedniče, ja sam Vam se obraćao kao rukovodstvu Skupštine, u ovom momentu predsjedavajućem Skupštine. Mogao sam i Skupštini. To što ste se Vi lično prepoznali u tome nijeste imali ama baš nikakve osnove za to. Što se tiče naših obaveza za Kombinat aluminijuma, ne znam da li ste bili, odgovorio sam zašto nijesmo realizovali Zaključak Skupštine. Pravni sistem Crne Gore nas je onemogućio da nerealizujemo Zaključak Skupštine Crne Gore. Neću da ponavljam to. Što se tiče vezano za KAP, da li neke zamjerke vezano za reviziju garancija ste našli, gospodine potpredsjedniče? Ne. Cio parlament je pohvalio naš rad.

Što se tiče naših svih drugih revizija, da li je neko osporio nalaze nas, naših revizija, niko nije osporio nalaze naših revizija. Ali, ja sam kroz ovo naveo neke ograničavajuće elemente Državne revizorske institucije kojoj onemogućavaju u ovom momentu da radi bolje, više, efikasnije i naprednije. I to tražim od Skupštine, gospodine potpredsjedniče, i vas kao potpredsjednika, i vas kao poslanika, jer da bi mogli, kao što kažete, da budemo apsolutno nezavisni, mada apsolutne nezavisnosti nema ni od čega, treba ipak da ostvarimo neku određenu nezavisnost koju u ovom momentu nemamo. I to smo posebno potencirali u odnosu na finansijsku nezavisnost, u odnosu na kadrovske naše potencijale.

Gospodine potpredsjedniče, da bismo zaposlili jednog revizora, moramo da se Vladinim organima obratimo, je li to nezavisnost? Nije. Mi u ovom momentu imamo 36 revizora, sa tih 36 revizora smo napravili ovaj posao koji smo napravili, i imamo takve uslove kakve imamo danas, kakve nema nijedna vrhovna revizorska institucija u okruženju. Bili smo u Češkoj prethodnih dana, stidio bih se da nam dođu u posjetu i da vide u kakvim uslovima mi radimo. O tome ja govorim, gospodo poslanici, da bi bilo svima nama bolje, da naš rad bude efikasniji, da bude plodotvorniji i da bude bolji. Imamo hrabrosti za sve i imamo znanja i imamo volje. Nama ne treba politička volja. Kod nas ne caruje, apsolutno, politička volja ili nevolja, kod nas caruje profesionalnost i nezavisnost.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Vidjećemo, vrijeme će pred nama biti.

Kolega Pešiću, tražim od Vas tu inicijativu da obnovite prema Skupštini. To što ste rekli ovdje pred javnošću da imate struku i da imate petlju, to ćemo da vidimo, o pljački u KAP-u od 1990. godine do danas. To će biti jedan od testova Crne Gore, pa ćete se u finansijskom smislu potvrditi stručno i da imate i pamet i petlju. Idemo dalje.

Hvala, kolega Šaboviću, što nećete, pošto Vas je pohvalio.

Ima riječ kolega Gojković, neka se pripremi kolegica Jasavić.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodo iz DRI-a, gospodo iz Ministarstva, poštovane kolege,

Želio bih prvo da skrenem pažnju gospodi iz Ministarstva da smo juče imali ovdje na dnevnom redu projekat Northstara za dugoročni zakup i posle toga ostalo je potpuno nejasno da li se radi o jednom projektu od 200 miliona eura, izgradnja hotela, ili se radi o izgradnji vila koje neće imati skoro nikakvog uticaja ni na budžet Crne Gore ni na bužet Opštine Herceg Novi. Zato

vas molim, vrlo je važno da ovo pojasnimo, da nađete mogućnosti kod ministra Žugića da još jednom pogledamo to, jer koliko vidim ovdje ne postoji volja da se podrži jedan takav projekat, a ako se radi o projektu od 200 miliona onda bi stvarno bilo šteta da to ne prođe.

Ovaj završni račun, da se vratim na njega, zaslužuje isključivo politički komentar. Da sam u pravu daje mi za pravo i ovaj nalaz DRI-a gdje se na strani 41 kaže da je revizijom Uprave za kadrove ustanovljeno da je od 2012. godine u Crnoj Gori zaposleno oko 742 namještenika i službenika u državnoj upravi. To je prosto nevjerovatno, ako u isto vrijeme imate izjave i platforme Vlade Crne Gore da je oko šest hiljada viška zaposlenih i prave program da se ne otpuste do 2017. godine. Prosto je nevjerovatno da Vlada nije u mogućnosti da sagleda da među ovih šest hiljada ljudi, ukoliko je u pitanju strukturna neusklađenost, pronađe tih 740 ljudi i na taj način da se riješi ovaj problem. Znači, ovdje je isključivo jedan politički princip, ovdje se radi o izborima, radi se o političkim partijama, radi se o napumpavanju državnog aparata i ovo je jasan pokazatelj da ovaj završni budžet zaslužuje politički komentar.

Da sam u pravu, evo da idemo dalje, makar ono iz života što znamo. Da vidimo PDV. Ovdje imamo pad PDV-a od 380 miliona 2012. na 350 i nešto. Ne zaboravimo da su bili izbori lokalni te 2012.godine i ono što se iz života vidi, kad dođete u prodavnicu, kad dođete kod nekoga ko naplaćuje svoje usluge, on vam ne izdaje fiskalne račune i ukoliko ste iz toga grada omah znate da onaj ko se ne boji da vam da fiskalni račun je glasač DPS-a, da je član DPS-a i tako dalje. To je sigurno tako i to niko ne može pobiti. Kako da komentarišemo mi kao poslanici ovaj završni račun? Samo politički, jer očigledno da ovdje nema ni ekonomije, nema ni druge logike, da je ovo samo politička logika.

Sledeća stvar, porez na promet. Mislim da je ovo u završnom budžetu, on se vodi pod ostali republički porezi. Ne znam zašto republički, Crna Gora više nije republika. Kako da komentarišemo to ako znamo, recimo, da porez na promet koji su Carine ostvarile za kupovinu Južnog Jadrana ili Vojne bolnice u Meljinama nikada nije naplaćen. Da se tu vode dugogodišnji sudski postupci i da se ta sredstva ne naplaćuju. Da vam samo kažem da je taj Južni Jadran prodat za 200 hiljada maraka, a samo jedna dio toga je prodat prije par mjeseci za 12 miliona eura, a niti je plaćen porez na promet za ono prvo, niti za ovo drugo, još traju sudski procesi. Isto je sa Vojnom bolnicom Meljine. Samo ove cifre pokazuju koji su disbalansi, o čemu se tu radi. Kolega Kaluđerović je to povezivao sa aferom "snimak", jednu od ovih stvari, a ja kažem da su sve ove stvari povezane sa tim.

Da idemo za doprinose. Kako da komentarišem doprinose kad "Panto market" duguje 15 miliona eura doprinosa? Ti doprinosi nijesu nastali za jedan dan, oni se gomilaju godinama. To može biti samo politička odluka, da mu se to dozvoli. Nije moguće doći do 15 miliona duga, a da to niko nije dozvolio. Isto je i sa "Vektra Bokom", od milion i po eura. Kako da komentarišemo akcize? Ja sam ja ovdje donio blok akciznih markica kojih je bio prepun Bokokotorski zaliv, sve po 100 komada i predao Ministarstvu finansija. Cijeli zaliv je prekriven time i jedna ta blok markica košta više nego cijela boksa cigareta. Niko nema objašnjenje za to. Ja treba sada ovdje da komentarišem da li su akcize ove naplate u redu ili nijesu u redu.

Kako da komentarišemo turizam, gdje imamo situaciju da je krajem jula ove godine Monstat dao saopštenje da je promet 3% manji, da je broj gostiju 3% manji. Samo par dana kasnije za taj isti period Monstat daje saopštenje da je u porastu 7%. Svi mi koji smo iz primorskih gradova znamo o čemu se radi. Radi se isključivo o napumpavanju broja gostiju, prihoda i tako dalje. Ono što su osnovni pokazatelji finansijski, PDV iz turizma i tako dalje, ne slijede te podatke. Uostalom, kako je moguće da se broj gostiju svake godine povećava, a da prihodi koji se dobijaju povodom turističkih taksi uopšte ne odgovaraju onom proklamovanom broju gostiju koji je tu? Osnovna ekonomska logika pokazuje da se ne radi o ekonomiji, da se radi o jednoj političkoj logici i spinovanju javnog mnjenja da je sve u redu, a u stvari ova država ide u propast. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Gojkoviću.

Riječ ima koleginja Jasavić, neka se pripreme kolege Lalošević ili Milić.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovani senatori, poštovani predstavnici Vlade, poštovane kolegice i kolege, poštovane građanke i građani,

Danas smo na Odboru za politički sistem imali priliku da obavimo konsultativno saslušanje sa kandidatom za vrhovnog državnog tužioca. Pitate se zašto to spominjem, a možete se pitati, danas je potpuno druga tema na dnevnom radu, govorimo o Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2012. godinu. Ove dvije tačke pominjem zato što su one, po meni, u duboko uzročno-posljedničnoj vezi i korelaciji. Zašto? Zato što pitanje izbora vrhovnog državnog tužioca je direktno vezano za uspostavljanje vladavine prava, a vladavina prava je prvi preduslov za ekonomski oporavak naše zemlje. Ovo iz razloga što zdravi kapital, bez obzira da li on dolazi iz zemlje ili iz inostranstva, traži pravnu sigurnost i u velikom luku zaobilazi sve one sisteme gdje imamo organizovani kriminal na visokom nivou. Govorim o zdravom kapitalu koji je pošteno zarađen i njega ima u ozbiljnom civilizovanom svijetu, to nije onaj kapital koji je došao u Crnu Goru.

Iz Predloga zakona o završnom računu se da zaključiti, na šta ukazuje i Izvještaj DRI, da zakon ne daje u potpunosti istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi i to u pogledu iskazanih rezultata budžetskih deficita, prekoračenja budžetske potrošnje, nenamjenske potrošnje i drugog zbog čega je Državna revizorska institucija dala uslovno mišljenje na predlog. Državni dug u 2012. godini je povećan za 14%, 2012. godina je već druga godina kada nivo ostvarenog duga biva veći nego što je budžetom planirano. Državni dug u 2012. godini iznosio je skoro 51% BDP-a. Unutrašnji dug iznosi oko 12%, a spoljni dug skoro 39%, 17 potrošačkih jedinica prekoračile su budžetsku potrošnju. DRI je pregledala 25 subjekata i dala je 21 preporuku radi učvršćivanja finansijske discipline. Ono što je posebno zabrinjavajuće jeste to da je Vlada usvojila akcioni plan za implementaciju preporuka DRI, ali se ovaj akcioni plan uopšte ne sprovodi na odgovarajući način. Ovo iz razloga što se korisnici budžeta nezainteresovano odnose na dostavljanje informacija vezano za realizaciju akcionog plana i na taj način, u stvari dostavljajući šturu izvještaje koji se ponavljaju kvartalno, pokazuju da nema spremnosti za sprovođenje preporuka.

Ovo pitanje treba uputiti Vladi, prije svega njenom premijeru i resornom ministarstvu, jer se očigledno radi o opstruiranju rada Državne revizorske institucije. Ništa manje važan nemar pokazuju korisnici budžetskih sredstava u odnosu na potrošačke jedinice po pitanju državne imovine. Niko u skladu sa Zakonom o imovini ne dostavlja redovno odgovore o popisu imovine. Kratko je vrijeme, ne mogu da pobrojim sve, ali zbog kritike važno je da kažemo da se radi o Ministarstvu ekonomije, Komisiji za koncesiju, Upravi za nekretnine, Upravi za inspeksijske poslove, Poreskoj upravi, Uprava za vodu i drugima.

Imamo primjer iz Izvještaja DRI po pitanju izdatih državnih garancija, o tome smo upravo maloprije govorili, u periodu 2010 -2011.godine u ukupnom iznosu od 167 miliona eura za KAP, "Željezaru", "Željeznicu" i "Pobjedu". DRI nije po ovom pitanju dala mišljenje, čime se ogradila. Zašto su garancije dodijeljene bez izrade procjene, opravdanosti davanja pomoći, mimo propisa i bez kontragarancija, pitanja su na koja je Pozitivna Crna Gora odgovor na Odboru za ekonomiju i finansije, ali te odgovore od resornih ministara i rukovodilaca nije dobila, zato što je vladajuća većina bila protiv toga. Jednog dana će te morati dati odgovor na ova pitanja.

Da ponovim, radi se o garancijama od 167 miliona. Ekonomska situacija je zabrinjavajuća i direktno podriva ekonomsku samostalnost i samim tim i nezavisnost države Crne Gore. Jedan od ključnih razloga za to je nedovoljna spremnost za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije na visokom nivou. Veza kriminala i vlasti jeste organizovani kriminal koji u stopu prati korupcija na visokom nivou. Zbog toga je moje pitanje kandidatu danas za VDT bilo da li će sprovoditi i tražiti mjere tajnog nadzora nad premijerom, nad ministrima, nad rukovodiocima ove države i posebno mjere tajnog nadzora za jednog potpredsjednika Demokratske partije socijalista.

Odgovor je od kandidata za VDT bio potvrđan. Ako kandidat za VDT, ne samo ovaj nego onaj koji bude na kraju izabran, pređe sa riječi na djela, budući zakoni o završnom računu

budžeta Crne Gore imaće podršku Pozitivne Crne Gore. Ovaj zaista neće, jer je ovo kao sedam sušnih godina, pričate nam kako je ekonomska kriza u pitanju. Zašto ste, kada smo mogli odmah poslije referendumu da se suočimo sa evropskim integracijama i sa čuvanjem naših državnih resursa, pokrali naše državne resurse? To će vas pitati VDT, vas koji ste zarobili ovu zemlju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Jasavić.

Riječ ima kolega Lalošević, a neka se pripremi kolega Medojević.

VASILJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore, gospodine Daboviću, gospodine Pešiću, gospodine iz Ministarstva finansija,

Zadovoljstvo mi je vidjeti vas danas i razmijeniti nekoliko riječi o ovoj veoma značajnoj temi.

Prije dva dana skupštinski Odbor za bezbjednost razmatrao je Predlog zakona o Završnom računu Budžeta Crne Gore za 2012.godinu, sa Izvještajem o reviziji Završnog računa za potrošačke jedinice ministarstava odbrane i unutrašnjih poslova i Agencije za nacionalnu bezbjednost. Bio je gospodin Dabović na tom odboru i ja ću danas u svojoj diskusiji, s obzirom da su kolege ekonomiste iz kluba i ostali govorili o nekim finansijskim detaljima, govoriti nešto više o ove tri potrošačke jedinice Ali, prije toga da dam samo jedan mali uvod za ovu priču. Mi smo 2010.godine, negdje u decembru mjesecu jednoglasno u ovom domu usvojili Zakon o parlamentarnom nadzoru nad službama bezbjednosti i u sistemu odbrane i bezbjednosti. Taj zakon je veoma značajan, jer je prije svega omogućio da ostvarujemo slobodu i zaštitu prava građana u ovoj oblasti i da napravimo jedan uvid u sve ono što se dešava u ovim jedinicama potrošačkim koje se tiču sektora odbrane i bezbjednosti.

Naime, isključujući matični odbor za budžet i finansije, ovo je jedan od onih odbora koji je zaista analizirao do maksimuma sve ono što potrošačke jedinice iz ova dva ministarstva i Agencije za nacionalnu bezbjednost rade. Odmah moram da se prisjetim da je taj zakon dao benefite čak i 2011.godine i 2012.godine, a prisjetiću se zašto. Tada je Državna revizorska institucija dala i određene preporuke ovim segmentima i potrošačima budžetskih jedinica i prije svega je tada upozorila Agenciju za nacionalnu bezbjednost da neke stvari ne radi. Ja ću vas samo podsjetiti da je tada govoreno o realnom planiranju sredstava, o pozicijama budžeta, da smo tada govorili o zasnivanju radnog odnosa bez konkursa i samim tim je neko omogućio klasične zloupotrebe u zapošljavanju u ovim specifičnim ustanovama. Ja ću podsjetiti da smo govorili i prije svega o javnim nabavkama, da smo govorili o imovinskim kartonima. To je sve ispravljeno, na sreću, i zato kažem da je ovaj zakon imao benefite, a samim tim i omogućio senatorima i revizorima iz Državne revizorske institucije da uđu u ovaj segment koji u narodu slovi kao tabu tema, kao tabu proctor. Znači, omogućili smo da se najzad razbije taj tabu da Državna revizorska institucija može ući i u potrošačke jedinice vezane za odbranu i bezbjednost. Neko je htio da napravi famu u narodu da se to ne može uraditi. Evo, gospoda je to uradila, dali preporuke koji su bile veoma značajne. Ostao je jedan problem vezano za neke sertifikate za informacione sisteme i upravo sam to pitao i direktora, odnosno predstavnika Agencije za nacionalnu bezbjednost, jer na taj način možda im omogućavamo da neko u ovoj zemlji uvozi, razvozi, uspostavlja nove komunikacione informacione sisteme i zloupotrebljava ih. Mi ni danas ne znamo o onim famoznim uređajima koje je nekada imala vojna bezbjednost, pa onda je bila čuvena priča da smo uvezli najskupocjeniju opremu iz Izraela, e upravo ovi serfitikati koje ste tada preporučili, gospodo iz Državne revizorske institucije, ovoj agenciji, mislim da oni nijesu dovedeni do kraja.

Sada da se vratimo i na ostale korisnike. Mi smo detaljno analizirali svaku stavku i sada moram zarad javnosti ukazati na neke stvari. Mi smo dali zadatak gospodi iz državnih institucija i ustanova da prilikom razmatranja i rasprave o Završnom računu budžeta, jednostavno moraju

dostaviti detaljan analitički izvještaj Odboru za bezbjednost o tome sa aspekta efikasnosti utroška i prije svega kreativnosti trošenja opredijeljenih sredstava. I to je jedan od benefita ovog zakona o parlamentarnom nadzoru bezbjednosti, a to je jedan od benefita ovog posla, čime se vi bavite, gospodine Daboviću i gospodine Pešiću.

Sada jedno pitanje koje će sigurno zanimati uvažene građane Crne Gore, govorimo o štednji, govorimo o restrikciji, a pri tom nemamo neke informacije u javnosti o tome koliko se para troši na takozvane misije Vojske Crne Gore. I evo ono moje direktno pitanje gospodinu admiralu Draganu Samardžiću o tome, hajde da damo informaciju koliko to Vojska Crne Gore, odnosno država Crna Gora troši prilikom logističke podrške ISAF misiji. Ja ću vam samo reći da je u ovom trenutku kontingent Vojske Crne Gore negdje oko 40 ljudi, da su u te 2012.godine, kada smo mi pravili ovaj izvještaj i kada ste vi faktički kontrolisali ovo, bila dva kontigenta, treći je upućen bio krajem godine. I odmah da vam kažem, materijalno-finansijski uslovi za tu misiju koji omogućavaju boravak crnogorskih vojnika tamo podrazumijevaju određenu logističku podršku. Ona veoma košta. Logistička podrška se zasniva na transportu trupa i opreme. Podrazumijeva kontribuciju Države Crne Gore za učešće u misijama. Nije to, ljudi, počast. Nijesu oni zvali kontingent crnogorskih vojnika, 40-ak, da učestvuju u borbenoj misiji. Pri tom da ne ponavljam ovdje da smo mi iz SNP-a bili protiv te borbeno misije, da smo podržali misiju Atalanta NARFOR i misiju u Liberiji zato što su to klasične posmatračke misije, a ovo je borbeno misija gdje ima opasnosti da neko od naših vojnika bude ranjen, povrijeđen, ne daj bože da strada. Daj bože da se svi zdravo vrate, da nikome dlaka ni jedna ne fali, ali ovo su veliki iznosi. Pominjala se cifra od četiri miliona za opremu, pominjala se cifra milion za kontribuciju. I samo da kažem, ako jednog dana u 2014.godini velike sile iz sastava Atlantskog pakta napuste Avganistan, šta će tamo vojna misija crnogorska? Hoćemo li mi da uspostavimo i da učimo demokratiji Avganistance, pri tom da trošimo godišnje pet miliona evra, a ovamo kukamo za svaki dinar i šaljem raznorazne poruke o tome kako neke potrošačke jedinice neracionalno troše?

Dakle, vratimo naše vojnike, učestvovali su, svaka im čast, počast neka im se da, ali 2014. američke, britanske i njemačke trupe neka se vraćaju nazad, šta će onda crnogorski vojnici u Avganistanu? Ministar odbrane najavljuje da će čak učestvovati i 2015.godine i najavljuje unaprijed i kontribuciju i povećani dio sredstava za njih. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Laloševiću.

Poslanik Medojević. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem se, potpredsjedniče.

Zaista sam bio u dilemi kako napraviti završno izlaganje oko Završnog računa budžeta za 2012.godinu, kada je svima jasno da se radi o budžetu pokradene države. Dakle, ako je budžetski deficit 6,21%, ako je recesija 2,5% i ako je državni dug 60%, a da podsjetim 2008. bio 31,6%, znači, što se tiče Demokratskog fronta, radi se o završnom računu pokradene države, koju je pokrao njen premijer, predsjednik Demokratske partije socijalista. To je za nas iz Demokratskog fronta zaključak da moramo da vidimo šta da radimo. Ja ovdje zaista više sam istrošio sve svoje riječi, sva upozorenja, sve analize i evo dođe mi samo da apelujem na vas, zaista kao ljude, kao roditelje, kao građane Crne Gore, bez obzira koje su nacije, dajte ljudi da se posvetimo ovom trenutku u kojoj se država Crna Gora našla. Mi nemamo perspektive ako nastavimo ovakvu ekonomsku politiku. To je rekao i ministar, žao mi je što nije ovdje. Ja ću iskoristiti ako mi potpredsjednik Parlamenta dozvoli malo prekoračenje.

Danas u svijetu, ako pratite, najpopularnija ličnost je sveti otac Papa Franjo, najpopularnija ličnost, samo zato što je rekao prvi put sljedeće: "Korumpirana osoba šokira i nastavlja sa grijesima te se prvi da je hrišćanin. Eto to je dvostruki život, a dvostruki život hrišćanina čini veliko zlo. Ima onih koji pitaju - ali oče, ja sam dobročinitelj crkve, iz džepa uzimam i dajem crkvi, ali drugom rukom potkrada državu i sorimašne. On je nepravedan. To je

dvostruki život i taj zaslužuje, to kaže Isus ne ja, da mu se stavi mlinski žrvanj oko vrata i baci u more. Isus tu ne govori o oprostima", naglasio je Papa.

Da bih bio zaista ravnopravan, pročitacu i šta je jedan svetac, pravoslavni hrišćanin, rekao o korupciji: "Ne kradi uopšte, no naročito ne kradi državu svoju, ni državni novac, ni državnu zemlju, ni državnu šumu, ni državni materijal, niti ma kakvu državnu imovinu, jer ako kradeš navlačiš prokletstvo na sebe, na dom svoj i na samu državu. Gdje je krađa tu nema blagoslova. Gdje nema blagoslova tu je prokletstvo. To nam svjedoči Sveto pismo u kome je na prvim stranama zapisana zapovijest Božja - ne ukradi. Tako i ko nanese štetu pojedincu ili mnogima ili cijeloj državi. Ko učini štetu državi učinio je štetu milionima građana te države. Otuda je krađa od države daleko veći prestup nego krađa od pojedinih ljudi, ko ukrade od pojedinca, ukrade od imućnika, od onoga ko ima. Ko, pak, ukrade od države taj ukrade od sviju koji plaćaju porez državi, to jest ne samo od imućnoga već i od siromaha, jer porez državi plaćaju siromasi, sluge, sluškinje, argati, nadničari, pralje i poslužitelji, pečalbari po tuđim zemljama, bijedni trudbenici po rudokopima ispod zemlje i seljak koji ore na kravama i samohrani starci i starice i čistači ulica. Za porez prodaje se siromahu kuća i ovca i bakrač i sve pokućstvo. Čovjek koji nema ništa mora da pozajmi da plati porez, državno blago zaliveno je potocima znoja i suza sirotinjskih. Put kojim to blago teče u državnu blagajnu ispunjen je vapajom i ridanjem. Zaista, teško je zamisliti veću glupost od te da kradeš svoju državu. Budi državio od koristi, ne samo ne kradi državu, nego budi joj od koristi, podaj, dodaj, pomози joj. Ako si do sada potkradao svoju državu, vrati dvostruko ako nećeš četvorostruko, kao što je učinio nepošteni Zakej kada je osjetio strašno prisustvo Boga i obratio se poštenju. Vrati bar dvostruko, vrati odmah, vrati da niko ne zna, znaće onaj koji sve zna, a narod će se sjetiti i svi građani promijeniće neprijateljski stav prema tebi i djeca tvoja biće zdrava i napredna.

Ako kupuješ za državu materijal u inostranstvu, ne primaj lični procenat koji ti nude strani fabrikanti i trgovci, (Kombinat aluminijuma i "Telekom" Crne Gore), jer ono što toboš tebi na dar daju stavljaju na račun svoje države pod nekim vidom i tako tebe čine lopovom tvoje države. Budi zadovoljan sa putnim troškovima i dnevnicama koje ti država daje, pa čak i od svoga nešto uštedi i vrati državi. Učini za državu uvijek više nego što te država plaća. Samo tim viškom mjeri se rodoljublje i samo se pomoću tih viškova može država održati i unaprijediti.

Ne iznosi svoj novac iz svoje države u tuđu državu, time činiš čast tuđoj državi, a poniženje i štetu svojoj. I ovo je krađa i prokletstvo. Ona je država najsigurnija, bez obzira na njenu veličinu, gdje vlada najveće poštenje. Ti činiš svoju državu nesigurnom svojim nepoštenjem".

Kolege, izvinjavam se zbog prekoračenja. Potpredsjedniče, molim Vas samo par dodataka.

Smijte se vi koliko god hoćete. Mržnja ovog siromašnog naroda narasta iz dana u dan. Nemojte se igrati sa ovom sirotinjom. Demokratski front vam je više puta pružio ruku da stanemo i da razmislimo kuda ide ova država. Ako su vam milioni i milijarde predsjednika Demokratske partije socijalista draži od sudbine vaše djece i vaših unuka, vi ćutite, gledajte ovdje što dolaze potpisivači ugovora koji imaju milione na stranim računima i podržavajte ovu Vladu. Ukoliko vam je inters vaše djece, interes ove države i interes svih ljudi i generacija koje dolaze ispred partijskih interesa, stavite prst na čelo i razmislite kuda ide ova zemlja. Ova zemlja ide pogrešnim putem. I nemojte sutra da svi zajedno kažemo nema rješenja. Još uvijek ovaj narod trpi, ćuti i u sebi gomila bijes, ogromnu nepravdu koja se širi Crnom Gorom.

Pogledajte istraživanja. Nema u regionu opozicionih birača koji imaju veći animozitet prema vlasti. Ne možete sve kupiti, ne možete sve pritisnuti, neće više prolaziti priče o čokoladama ni o zaposlenju u Mojkovcu i "Voliju", nego ćete morati da rješavate realne životne probleme. Zbog toga, poštovane kolege, mi vas još jednom pozivamo ispred Demokratskog fronta i cjelokupne opozicije, manimo se sitnih političkih igara. Ovdje je u pitanju država, opstanak ovog naroda i budućnost naše djece. Ne možemo sa lopovima na čelu države da pravimo stabilnu i prosperitetnu državu. Moraćete da se opredijelite svi vi da li ste za državu Crnu Goru ili za lopove.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Procedurano ili hoćete komentar?
Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:
Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.
Uvaženi kolega Medojeviću, na samom početku ću Vas zamoliti, zbog Vas i Vaše političke karijere, da ipak neki rečnik koji ne pristoji Parlamentu...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ:
U svakom slučaju radi se o čisto proceduralnoj reakciji, gospodine potpredsjedniče. Nije ovo prvi put od uvaženog kolege poslanika Medojevića da proziva ljude koji nijesu u ovoj sali i da kvalifikuje... Izvinite, gospodine Medojeviću, dobro sam Vas saslušao. Vi ljude koji ne sjede u ovoj sali, koje predstavljate kao vrh vlasti u Crnoj Gori, predstavljate kao grobare ove države. Vi nas sa ove strane koji sjedimo u poslaničkim klupama prozivate za ljude koji aminuju neke nepravilnosti, nezakonitosti, protivzakonitosti koje se dešavaju na nivou Crne Gore.

Gospodine Medojeviću, vi sa vašim paušalnim ocjenama ne možete da pridobijete ono biračko tijelo Crne Gore koje ne glasa za vas, iz prostog razloga što vi ne zaslužujete povjerenje građana Crne Gore. Ja sam Vas dobro saslušao. Puni kvalifikacija, vrlo ružnih, bar imajte elementarnog dostojanstva da se prema kolegama koji sjede sa ove strane poslaničkih klupa elementarno korektno odnosite i da ne prozivate ljude koje imate priliku da prozovete kada su u ovoj Skupštini, ali međutim, tako se ne ponašate. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Hvala, kolega Aprcoviću. Vi se nijeste meni obratili, nego kolegi Medojeviću, pa Vi onda odgovorite između sebe, ali u obliku forme vremena i ove Skupštine.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:
Vi znate, kolega Aprcoviću, da ja nikad nijednog poslanika ovoga parlamenta, posebno iz Demokratske partije socijalista, imenom i prezimenom nijesam prozvao, osim ako sam imao dokaze da su uradili nešto nezakonito i nijesam govorio poslanici, nego sam rekao imenom i prezimenom na odboru ili u Skupštini. Ja ne vidim među vama te ljude, gospodine Aprcoviću, zato se čudim što ih podržavate. Doći će sada jedan koji je potpisao ovaj ugovor za Sveti Stefan, a znate li Vi koliko on ima novca? Znate li Vi koliko njegov sin svaku noć potroši u noćnim klubovima, gospodine Aprcoviću, od čega? Od plate koju prima manju nego što je moja. Po 5.000 eura se baci svaku noć, to su luksuzna auta, to su najskuplja pića, pa zašto to podržavate? Ja hoću da vi koji živite normalnim životom, kao i ja, da kažete čekajte malo. Pa nije valjda svi u DPS-u da su poštteni. Ddoći će vam za Sveti Stefan, pitajte ministra koliko ima novca. Pitajte vaše iz Agencije za nacionalnu bezbjednost, ovakav je fajl za toga ministra i samo se čeka hapšenje, ali hapšenja nema. E zato ja kažem dajte ljudi da se okrenemo državi Crnoj Gori. Nemojte da nam pričate da mi nešto mislimo ružno prema vama. Ja sam rekao i prošli put i svaki put i gospodinu Nikčeviću i gospodinu Sekuliću, niste vi svi isti. Ja kad kažem tačno znam na koga mislim, i na bivšeg ministra spoljnih poslova, i bivšeg ministra finansija, i sadašnjeg ministra spoljnih poslova, ja kažem u lice svakome. To što mi ne dolazimo na premijerski sat, to je naš odnos prema pokradenim izborima prošli put u oktobru mjesecu. Vaša Vlada nije legitimna. Kupovali ste sirotinju po Crnoj Gori za 100 eura, za čokolade, za 30 eura, tako ne može da se pravi slobodna Crna Gora. Vjerujte mi. Dajte jednom da izađemo iz srednjeg vijeka, pa ne možemo da kupujemo ljude više, dosta je toga.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, poslaniče Medojeviću.

Hoćete li komentar ili sa ovim da završimo? Dobro.

Iscrpili smo listu.

Pravo na završnu riječ imaju iz Ministarstva finansija ili iz DRI. Ko želi?

Izvolite, senatore Daboviću.

MILAN DABOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče,

Želio bih u završnoj riječi da se zahvalim svim poslanicima koji su iskazali visoko povjerenje u rad Državne revizorske institucije i ujedno bih skrenuo pažnju na neke stvari koje mi se čine značajnim zbog budućnosti rada Državne revizorske institucije.

Naime, pored finansijske nezavisnosti potrebna je i organizaciona nezavisnost revizorske institucije, a to znači sljedeće - kada se daju preporuke u smislu izbora subjekta revizije ili teme koju ćemo obrađivati, one predstavljaju za nas obavezu, ali nijesu i obavezujuće zbog toga što mi kao Državna revizorska institucija u dijelu organizacione nezavisnosti samostalno planiramo proces revizije i donosimo godišnji plan revizije. Da bi prihvatili određenu inicijativu, mi moramo da se uvjerimo u nekoliko stvari.

Prva je stvar, da imamo dobro i čvrsto zakonsko utemeljenje da radimo određeni posao. Ukoliko postoji formalna zakonska prepreka, u tom slučaju mi reviziju ne možemo raditi, jer subjekt revizije neće dozvoliti da pristupimo dokumentaciji i drugim relevantnim materijalima za proces revizije.

Druga je stvar u koju moramo da se uvjerimo kada je u pitanju predmet i subjekt revizije da li raspolažemo dovoljnim kapacitetima da izvršimo određenu reviziju. Šta to znači? Da li imamo dovoljan broj revizora, da li imamo dovoljan broj materijalnih resursa i finansijskih resursa. Vjerujte, kada je u pitanju Državna revizorska institucija, to je sada vrlo skromno. To ne znači da neće biti volje i to ne znači da institucija vremenom neće postati veća i u smislu broja zaposlenih i u smislu prostora i kada je u pitanju budžet.

Odmah da kažem da kapaciteti kojima trenutno raspolažemo ne dozvoljavaju radikalan skok kad je u pitanju obuhvat subjekata revizije. Zašto ne dozvoljava? Zato što mi ne želimo da povećamo kvantitet na štetu kvaliteta. Znači, želimo da ono što uradimo bude korisno i za ovaj parlament i za širu javnost i da poboljšamo funkcionisanje sistema i javnih finansija u cjelini.

Sigurno da ćemo nastaviti i nastojati da izvršimo sve planove i zadatke koje postavimo sami sebi, sigurno ćemo imati sluha i za ono što bude zahtijevao parlament i javnost od nas, ali evo, dozvolićete da i u tom dijelu zadržimo nezavisnost i da se sami opredijelimo kada je u pitanju izbor subjekata revizije i predmeta revizije, izuzimajući našu zakonsku obavezu koju moramo završiti, a to je revizija završnog računa i to se podrazumijeva.

Još jednom se zahvaljujem svima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama doktore Daboviću, a posebno, doktore, potenciram i Vašu stručnost i očekujem ono što smo se danas dogovorili, da Vašu inicijativu vidite i upriličite sa Ustavom i zakonskom regulativom. Lično ću tražiti Vaše angažovanje i mišljenje oko poslovanja KAP-a od '90-te godine do danas i očekujem da ćete te svoje kapacitete usredsrediti na tome.

Pošto se iz Ministarstva finansija niko ne javlja, kolege, konstatujem da je pretres završen. Izjasnićemo se naknadno.

Zahvaljujem na prisustvu.

12.12.2013. u 11.15h

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Poštovane kolege, dobar dan. Nastavljamo sa našim radom.

Došli smo do sljedeće tačke dnevnog reda - Predlozi finansijskih izvještaja sa izvještajima o radu nezavisnih regulatornih tijela za 2012. godinu.

Za razliku od prakse koju smo imali prethodnih godina, dogovor je sa kolegijuma da izvještaje agencija razmatramo posebno, znači ne da imamo objedinjenu raspravu nego da ih razmatramo posebno.

Rasprava po agencijama, ako mogu tako da kažem, odnosno po izvještaju je u trajanju do sat vremena. Pojedinačno učešće u raspravi pet minuta.

Prvo ćemo razmatrati finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku u 2012. godini.

Ovlašćeni predstavnici su Dragutin Martinović i Novak Medenica. Ja ih pozdravljam i ujedno ih pitam žele li da daju uvodno izlaganje. Žele.

Riječ ima gospodin Martinović. Izvolite.

DRAGUTIN MARTINOVIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, poštovana gospodo poslanici, dame i gospodo,

Zakonom o energetici i Zakonom o budžetu propisano je da nadležni organ nezavisno regulatorno tijelo utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu za prethodnu godinu i podnosi ga Skupštini na usvajanje.

U Agenciji je u 2012. godini radilo 27 zaposlenih, od toga su tri člana Odbora Agencije, direktor Agencije, zamjenik direktora. Rad zaposlenih u Agenciji organizovan je u četiri službe. Od 27 zaposlenih 23 je sa visokom stručnom spremom elektrotehničke, ekonomske i pravne struke.

Agencija se finansira od naknada za izdavanje i korišćenje licenci za obavljanje energetske djelatnosti koja obezbjeđuje pokrivanje troškova Agencije za finansijsku godinu. Takav način finansiranja, nezavisno od budžeta države, obezbjeđuje samostalnost Agencije i nezavisnost u radu. Sredstva dobijena od naknada za licence treba da omoguće obavljanje djelatnosti Agencije, odnosno izvršavanje planiranih poslova za odnosnu godinu.

Iznosi naknada za licence za 2012. utvrđeni su Odlukom o naknadama za licencu. Pri utvrđivanju iznosa naknade za licence, primjenjuje se metodologija za utvrđivanje naknada za licence koja je donijeta u decembru 2011. godine.

Po osnovu godišnjih naknada za licence, za 2012. godinu, licencirani subjekti su Agenciji uplatili iznos od milion i 12 hiljada, ja ću cifre zaokruživati, što je za gotovo 6% manje od planiranog iznosa. Ukupni prihod je planiran u iznosu od milion i 111 hiljada, a ostvaren u iznosu od milion i 39 hiljada, što znači da je Agencija u 2012. godini ostvarila manji prihod od planiranog za blizu 72 hiljade ili 6,46% manje. Glavni razlog manjeg prihoda je manje proizvedene i prenesene energije u odnosu na 2011. godinu, smanjenje prodaje nafte i naftnih derivata i oduzimanje jednog broja licenci.

U okviru rashoda dat je pregled svih troškova Agencije u 2012. godini, odnosno prikazano je na koji način su iskorišćena prikupljena sredstva. Ukupno ostvareni rashodi Agencije u 2012. godni iznosili su 981 hiljadu, manji su za 5,72% od planiranih.

Troškovi zaposlenih su ostvareni u manjem iznosu za 45 hiljada eura u odnosu na planirane, odnosno 5,50%, iz razloga umanjenja zarada u toku 2012. godine, po propisu koji je Agencija ispoštovala po preporuci Vlade.

Troškovi za materijalne usluge su bili veći od planiranih za 26%, ali su to mali apsolutni iznosi. Troškovi službenih putovanja su manji za 5.300 eura, ili 17,5%. Troškovi proizvodnih usluga su nešto veći. Troškovi neproizvodnih su za 18 hiljada ili 24,7%. Za nabavku osnovnih sredstava Agencija je urošila oko 7 hiljada i 300 manje od planiranog ili 23,5%. Sredstva za rješavanje stambenih potreba ostvarena su na planiranom nivou, ali su po našoj procjeni objektivno niska.

U 2013. Agencija je prenijela sredstva u iznosu od 57.702 eura.

Uz ovaj izvještaj nije dostavljen izvještaj o javnim nabavkama, ali ga posjedujemo, možemo ga dostaviti zainteresovanim.

Agencija je sve nabavke roba, usluge radova, sprovela u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Agencija je u toku 2012. godine, to je već bio predmet izvještaja, našeg izvještaja o stanju u sektoru, i odobravanju podzakonskih akata, to su metodologije, pravila, opšti uslovi koji su tačno navedeni u izvještaju, čime su gotovo u potpunosti ispunjene Zakonom predviđene obaveze.

Agencija je takođe donijela odluke za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema, javnog snabdjevača i operatora tržišta i tabele sa cijenama, kao i odluku o pružanju pomoćnih sistemskih usluga za korišćenje prenosnog sistema.

U ovoj godini, misli se na 2012, odobreno je prenošenje na upravljanje i korišćenje infrastrukture za distribuciju električne energije u opštini Budva. Takođe su odobreni planovi investicija za period 2012-2014. za elektroprivredu i prenos.

Za obavljanje djelatnosti u oblasti električne energije Agencija je u septembru 2012. Montenegrobonusu Cetinje izdala licencu za obavljanje djelatnosti snabdjevanja električnom energijom.

Za obavljanje djelatnosti u oblasti nafte i gasa tokom 2012. Agencija je izdala ukupno devet licenci. Agencija je, na zahtjev imalaca, vršila izmjenu licenci u 14 slučajeva kod subjekata kod kojih je došlo do proširenja ili smanjenja obima obavljanja licencirane djelatnosti, u 2012. je oduzela 17 licenci. U ovoj godini je takođe stvorila potpuno normativne pretpostavke za zaživljavanje tržišta električne energije, ali tržište, iako je formalno otvoreno, na žalost nije zaživjelo.

Agencija u postupku odlučivanja o žalbama, od ukupno 52 predmeta za koje je nadležna, odlučila je po 50 žalbi. Pred Upravnim sudom Crne Gore osporeno je osam odluka Agencije, koje se odnose na regulatorno dozvoljeni prihod, cijene i tarife, od toga je dvije ostvario MANS, dvije grupa građana i tri Elektroprivreda, jednu Željezara. U četiri slučaja odluke su poništene. U preostala četiri slučaja tužbe su odbačene.

Kontrola u elektroenergetskom sektoru vršena je kod svih licenciranih subjekata. Nakon izvršene kontrole, sačinjeni su izvještaji u kojim je konstatovano zatečeno stanje. Ukoliko su kod subjekata utvrđene određene nepravilnosti, Agencija je u skladu sa pravilima o licencama uputila upozorenje o kršenju licenci, a upozoreni subjekti su u roku koji im je ostavljen otklonili uočene nepravilnosti. Prekršajne prijave u 2012. godini nijesu pokretane.

Tokom 2012. godine Agencija je aktivno učestvovala u radu Energetske zajednice, Regionalne asocijacije energetske regulatora i Asocijacije regulatora za energiju i gas mediteranskih zemalja, kao i na bilateralnim sastancima sa regulatorima zemalja iz okruženja. U 2012. Crna Gora je predsjedavala Energetskoj zajednici.

Agencija je u 2012. godini zaokružila proces donošenja opštih akata na koje je Zakon obavezao, što uz ranije sprovedeno pravno i vlasničko odvajanje djelatnosti prenosa, formiranje operatora tržišta i uz očekivano pravno razdvajanje operatora distributivne mreže stvara uslove za zaživljavanje tržišta električne energije, pojavu novih snabdjevača, uključivanje u regionalno tržište, a sve u cilju obezbjeđenja sigurnog snabdjevanja dovoljnih količina električne energije za ukupan razvoj i prosperitet Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, gospodine Martinoviću.

Izjestilac matičnog odbora, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je kolega Zoran Vukčević. Očekujem da se neće javljati za riječ, jer smo dobili izvještaj, ali izgleda da sam pogriješio.

Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Veoma kratko. Na Odboru u toku razmatranja ovog finansijskog izvještaja posebna pažnja je bila posvećena normativnim aktima koje je Agencija u proteklom periodu donijela da bi se sagledali uslovi za unapređenje tržišta kad je u pitanju električna energija i utvrđivanje posebnih tarifa za električnu energiju. Ono što je poseban naglasak bio to je na institucionalno rješavanje Agencije kao regulatora i obezbjeđivanje svih neophodnih uslova kako bi ovaj regulator mogao u potpunosti da obavlja svoju funkciju. Kad je u pitanju finansijski aspekt, ono što je posebno važno je konstatacija da je Agencija ostvarila ukupan prihod koji je za 6,4% manji od planiranog, a da su rashodi bili negdje na nivou 94,2% u odnosu, takođe, na planirane veličine.

Nakon ovog izvještaja, samo da napomenem da je nakon razmatranja na Odboru za ovaj izvještaj glasalo šest poslanika, da su dva bila protiv i da je jedan bio uzdržan, što zapravo usmjerava ka tome da je on dobio veliku podršku na Odboru što očekujemo da će biti i na plenumu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Prije nego što uđemo u raspravu, u ime Kluba Demokratskog fronta ima pitanje kolega Strahinja Bulajić. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Nakon uvodnog izlaganja gospode iz Regulatorne agencije, samo da postavim jedno pitanje, a kolega Đukanović će ispred Fronta da govori na ovu temu.

Pitao bih uvaženu gospodu iz Regulatorne agencije koliko sredstava Elektroprivreda ima na računu i zašto ih ne investira kada se zna koliko je neophodno ulaganje u infrastrukturu u elektroenergetski sistem Crne Gore, da ne nabrajam sad po gradovima, po opštinama, kako stanje stoji od Boke do Rožaja, od Ulcinja do Pljevalja itd. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Možemo odmah odgovoriti na pitanje. Izvolite.

DRAGUTIN MARTINOVIĆ:

Vezano za investiranje Elektroprivrede, mi kao regulatori sa aspekta potrebe gledamo da li to treba da se investira ili ne, a ne sa aspekta raspoloživih sredstava.

Što se tiče same strukture finansiranja u okviru Elektroprivrede, trenutni odnos je oko 84 prema 16, odnos vlasničkog kapitala i pozajmljenog kapitala.

Subjekt je stimulisan i sa strane regulatora da više koristi, da više ulaže pozajmljena sredstva koja su jeftinija, dakle povrati...pozajmljena sredstva, nego na sopstveni kapital. To se može vidjeti iz stope povrata kako je kod nas izračunato. Dakle, ako je stopa povrata 7%, mi računamo odnos, to je baš taj stimulans, odnos vlasničkog i pozajmljenog kapitala 50 – 50, iako je on stvarno je 84 prema 16. Baš da bi stimulisali veće ulaganje, više pozajmljivanja kapitala. Pozajmljivanje kapitala je povrat, odobravano pozajmljeni kapital 5%, a na vlasnički kapital 9%, sad sam malo zaokružilo cifre. Dakle, taj povrat je trošak koji plaćaju potrošači i u interesu je i potrošača a i u interesu je što efikasnijeg poslovanja Elektroprivrede da ima više pozajmljenog kapitala nego vlasničkog u ovom momentu. Dakle, 50 - 50 treba da ima, a ne 84 prema 16 ili takav neki nesrazmjern odnos. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Ne vjerujem da je kolega Bulajić prezadovoljan odgovornom, ali idemo dalje.

Ulazimo u raspravu. U ime kluba Demokratske partije socijalista kolega Zoran Jelić. Nakon njega u ime kluba Demokratskog fronta kolega Milutin Đukanović.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi gospodine Martinoviću i gospodine Medenica,

Ja želim da kažem oko finansijskog poslovanja Regulatorne agencije za energetiku par riječi.

Dakle, Agencija se finansira u skladu sa Zakonom i finansira se od naknada za izdavanje licenci i godišnjih naknada za korišćenje licenci za obavljanje elektroenergetske djelatnosti. Licence se izdaju na zahtjev energetske subjekata za svaku energetske djelatnost posebno. Licenca ima karakter dozvole. Energetski subjekti prilikom izdavanja licence plaćaju nadoknadu za izdavanje licence, a godišnju naknadu za licencu plaćaju za period takođe za koji važi ta licenca. Iznos naknade koju subjekti plaćaju utvrđuju se svake godine finansijskim planom koji se dostavljaju Odboru za ekonomiju budžet i finansija, a samim tim i Skupštini Crne Gore, i to u ukupnom iznosu koji je dovoljan da pokrije planirane troškove koji se predviđaju Agencijom za finansijskim planom. Postoji i metodologija kako se to radi. Metodologija za 2012. godinu izračunata i donijeta je još 2011. godine. Ovom metodologijom je utvrđeno da se predviđeni godišnji prihod za 2012. godinu obezbjeđuje iz dvije oblasti energetske sektora, i to elektroenergetike i oblasti nafte i gasa, pri čemu je usvojen metodološki pristup da ukupnom prihodu učešće dijela prihoda od naknada iz oblasti elektroenergetskih djelatnosti prihoda od naknade iz oblasti gasa zavisi od nivoa aktivnosti agencije na poslovima koji se odnose na navedene oblasti.

Što se tiče prihoda gospodin Martinović je tu saopštio osnovna kretanja. Ja bih želio da kažem da su prihodi od naknada za obradu zahtjeva za licence koji su planirani u iznosu od 15 hiljada ostvareni u iznosu od 4.200 i manji su za 72% pa bih Vas pitao zašto je to, gospodine Martinoviću, tako bilo za 2012 godinu? A po osnovu godišnjih nadoknada za licenciranje ostvaren je prihod od 1 milion i 12 hiljada eura, što je 5,9% manje od iznosa koji je bio planiran. Vi ste saopštili da se taj prihod nije ostvario u onom obimu koji je planiran iz razloga što je oduzeto 17 licenci subjektima iz oblasti gasa. Kao što znate, na Odboru smo pričali i oko stečaja određenih kompanija koje se bave iz djelatnosti naftnog sektora, pa me interesuje šta je bilo sa tim subjektima koji su u stečaju i da li oni mogu opet da se bave ovom djelatnošću, imajući u vidu da nijesu možda platili sve poreze i doprinose prema državi. Što se tiče rashoda ukupni ostvareni rashodi Agencije su bili manje za 5,72% od planiranih. Možemo konstatovati da se agencija racionalno ponašala u 2012. godini, i dala doprinos štednji kako je to bilo proklamovano i na Odboru za ekonomiju budžet i finansije. Takođe ste, gospodine Martinoviću, rekli da troškovi zaposlenih ostvareni u manjem iznosu od planiranih za oko 5,5%. Da li to znači da ste ispoštovali sve one odluke Odbora za ekonomiju budžet i finansije koje se odnose na troškove zarada i da li je to trend i u 2013. godini? Ono što bih još želio da saopštim u vezi ovog plana, Vi ste donijeli sve odluke o regulatorno dozvoljenom prihodu, cijenama i tarifama za električnu energiju. Takođe me interesuje i stvar koja se odnosi na zakone koje su takozvani treći paket energetske propisa koji su djelimično ugrađeni u Zakon o energetici. Pa bi Vam postavio pitanje gospodine Martinoviću, gospodine Medenica, kada očekujete da će taj takozvani treći paket koji se odnosi na energetske propise Evropske unije biti implementirani u Zakon o energetici? Da li o tome razmišljate i kada smo obavezni po smjernicama Evropske unije da i takvo zakonodavstvo Evropske unije implementiramo u naš sistem? Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite.

Ali molim Vas da budetemo racionalni sa vremenom, do dva minuta.

DRAGUTIN MARTINOVIĆ:

Probaću kratko da odgovorim na pitanje gospodina Bulajića, poslanika Demokratskog fronta. Koliko sredstava Elektroprivreda imala računa, ja to sad ne mogu odgovoriti. Regulatorna agencija stvorila je uslove Elektroprivredi da investira znači određivanjem dovoljne stope povrata na sredstva stvoreni su uslovi, to je zadatak Agencije da se stvore uslovi da ima interesa da investira u mrežu, a sa druge strane Agencija ima obavezu da energetske subjekte dovede u tu fazu da se potrošači električne energije snabdijevaju sigurno i pouzdano.

Vezano za pitanje gospodina Jelića, zašto smo ostvarili manji prihod, 4.200 od naftinih industrije, tačno je, mi smo oduzeli 17 licenci, to je iz razloga stečaja. Dalje, planirali smo prihod tu od 15 hiljada eura, ali je manje interesovanje vjerovatno zbog globalne ekonomske krize. A što se tiče ovog pitanja da li kompanije koje su bile u stečaju mogu ponovo pokrenuti taj biznis, mislim da ne postoje ograničenja, na tu temu nijesam razmišljao. Ovo je trenutna situacija u kojoj ne mogu poslovati. Troškovi su ostvareni manje 5,5%. Tačno je, troškovi su ostvareni toliko. Mi smo ispoštovali sve preporuke, i to je normalno. Mi dijelimo sudbinu ove države, prema tome ono što se preporučuje, što smatra da je racionalno, što se tiče racionalizacije ili svođenja troškova u racionalne okvire mi apsolutno poštujemo. Vezano za treći energetski paket mogu Vam reći da se tu priprema, da se radi ozbiljno. Trenutno je u izradi jedan dokument odnosno Zakon regulative 714, koji se odnosi na energiju električnu energiju, regulativa 715 se odnosi na gas biće predmet posebnog zakona. A što se tiče Agencije mi smo kompletno završili sve pripreme vezano za primjenu trećeg energetskog paketa i ona je sad u postupku. Čeka se predlog Vlade prema Skupštini. Vrlo kratko.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje, kolega Đukanović sada ima riječ koji će saopštiti stav Demokratskog fronta, nakon njega kolega Aleksandar Damjanović, u ime Kluba poslanika SNP-a.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Martinoviću, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Ja mislim da nije aktuelnije teme bilo u posljednje dvije godine od priče šta se sve dešava u elektroenergetskom sektoru, a sa tim je direktno povezan Kombinat Aluminiijuma Podgorica. Regulatorna agencija, to ću po stoti put da ponovim, mora da nam objasni kako je uspjela da za tri dana donese odluku da Montenegro bonus dobije licencu za snabdijevanje električnom energijom Kombinata Aluminiijuma Podgorica. Do 1. oktobra 2012.godine Elektroprivreda je snabdijevala Kombinat Aluminiijuma Podgorica. Pošto Kombinat Aluminiijuma nije plaćao Elektroprivredi, onda se našao modus da Montenegro bonus dobije licencu da bi on preuzeo snabdijevanje Kombinata Aluminiijuma. Suština je da Kombinat Aluminiijum nije plaćao ni Montenegro bonusu, a samim time ni Montenegro bonus Elektroprivredi Crne Gore. Da posjetim građane Crne Gore da je 100% vlasnik kompanije Montenegro bonus država. Montenegro bonus je trebao da "odradi" taj prljavi posao kao da niko nije kriv a u suštini krivac je jasno registrovan. Montenegro bonus je imao licencu za snabdijevanje nafte i naftinih derivate. Nikome nije jasno kako je on odjednom imao reference da može da se bavi snabdijevanjem električnom energijom. Konkretno tražim od Vas da nam odgovorite koliki je dug Montenegro bonusa prema Elektroprivredi Crne Gore i da se završi ova saga što se dešava u odnosu Elektroprivreda - Aluminijski kombinat. Početkom 2013. godine Crnogorski prenosni sistem počinje da snabdijeva Kombinat Aluminiijuma i tada Crna Gora doživljava najveću blamažu. Skoro je u Skupštini Crne Gore gost bio sekretar Evropske energetske zajednice koji je konstatovao, znači to nijesu riječi opozicije nego sekretara Evropske energetske zajednice, da se od 1945. godine nije desila veća bruka i sramota nego što se desilo kad je Crna Gora krala struju iz Evropske energetske interkonekcije. Dalje, ne bih nastavljao, uglavnom danas da građani znaju, danas Montenegro bonus se bavi proizvodnjom aluminiijuma. Montenegro bonus je glavni povjerilac Kombinata Aluminiijuma, a dugovi Montenegro bonusa se gomilaju. I znate

šta će na kraju da se desi? Montenegro bonus će da ode u stečaj, a stečaj će da plate građani Crne Gore.

Gospodine Martinoviću, želim još neke informacije da dobijem i građane prvo da obavijestim da je 1. januara 2012. godine do danas struja povećana za 13%. Prilikom određivanja cijene struje vrlo važana je činjenica koliki su troškovi u elektro energetske kompaniji. Regulatorna agencija za energetiku prihvata određene troškove i na osnovu troškova se formira cijena. Da li se kamate računaju u troškove? U svim knjigovodstvenim evidencijama kamate na kredite se računaju u troškove. Zar je normalno da kompanija koja ima 96 miliona evra na računu Prve banke podiže kredite kod drugih banaka, na te kredite ima kamate, kamate prijavljuju kao troškove, a Regulatorna agencija te troškove prihvata i povećava se cijena električne energije? Pošto nemam namjeru da se javljam da diskutujem oko ostalih regulatornih tijela, iskoristio bih ovu priliku da se osvrnem na jednu zaista nepristojnu činjenicu. Visine plata u regulatornim agencijama su nenormalno velike. Prosječna plata u 2012. godini za 27 zaposlenih u Regulatornoj agenciji za energetiku iznosila je oko 1.500 evra, radi se o neto iznosu, a u Regulatornoj agenciji za elektronske komunikacije takođe 1.500. Uporno sve agencije ignorišu stavove Odbora za budžet i finansije gdje je jasno propisano da plate organa upravljanja u regulatornim agencijama ne mogu da budu veće od dvije prosječne plate u Crnoj Gori. Znači, predsjednik borda ili Upravnog odbora, kako se gdje zove, ne može da ima platu veću od 1.000 evra. Samo nemoj da nam kažete da Vi na tome radite vrlo aktivno. Ja imam finansijskih plan Regulatorne agencije za energetiku za 2014. U 2012. godini za plate bruto plate izdvojeno je 774.250 evra, a za 2014. godinu planira se da se izdvoji 873 hiljade evra, zbog čega ovo povećanje, znači li to da ćete i dalje da ignorišete stavove skupštinskih odbora? Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite.

Riječ ima gospodin Martinović.

DRAGUTIN MARTINOVIĆ:

Probaću za ovo kratko vrijeme da odgovorim što budem bolje mogao vezano za pitanje KAP-a, odnosno za pitanje Montenegro bonusa. To pitanje se često postavlja, da li mogu biti dva snabdjevača, oba vlasništva države, i to Montenegro bonus 100%. Ja ću samo ovdje da citiram zakon, mislim da gospodin Đukanović zna i znaju ostali poslanici, član 153 Zakona o energetici govori u stavu 1: "Snabdijevanje električnom energijom ili gasom može da vrši energetski subjekat na osnovu licence u skladu sa ovim zakonom. Treba da dobije licencu. Pošto ispuni uslove, zaključi ugovore, snabdjevač je dužan da plati korišćene sisteme usluge i naknade operatorima i ostalim licima za koje se prikupljaju naknade u skladu sa ovim zakonom." U vlasništvu države je i Čez pa se bavi tim snabdijevanjem električnom energijom po Evropi. To je odgovor na ovo pitanje. Vezano za izdavanje licence, je li moguće za tri dana izdati licencu? Evo šta kaže zakon i šta kažu, sem zakona imamo i pravila kojih se držimo. Zakon o energetici kaže o izdavanju licenci: "Energetska djelatnost se obavlja samo na osnovu licence itd. Licenca se izdaje za obavljanje djelatnosti ako su ispunjeni uslovi." Ono što je bitno, u pravilima i uslovima za izdavanje, izmjene i oduzimanje licenci za obavljanje energetske djelatnosti, Službeni list broj 66/ 2010. u članovima 8 do 11 propisan je postupak izdavanja licence, podnošenje zahtjeva, razmatranje zahtjeva, donošenje odluke po zahtjevu i odluka sama kako izgleda. U članu 10 stav 1 se kaže da je Agencija razmatra zahtjev na sjednici koja se održava najkasnije 30 dana od prijema potpunog zahtjeva. Odluka se donosi bez prisustva podnosioca zahtjeva, a Agencija obavještava podnosioca zahtjeva datum održavanja sjednice najmanje tri kalendarska dana prije njenog održavanja. Odluka se dostavi podnosiocu zahtjeva u roku od sedam dana od dana održavanja, znači do trideset dana. Ono što sam govorio više sto puta ponavljam, mi smo sa Montenegro bonusom sigurno dva mjeseca se pripremali da se konačno sva potrebna dokumenta koja su neophodna dostave, da budu uredno dostavljena. I

nije bilo zaista nema potrebe da bude administrativne prepreke ne radi se o nikakvom švercu, radi se o onome da je on ispunio sve uslove. I to normalno može da se vidi. U Agenciji postoji svaki dokument i to je sve transparentno, u to se može napraviti uvid.

Izjava sekretara Evropske energetske zajednice. U izvještaju koji je napravljen za 2011. godinu, to je zvanični dokument govori se o flagrantnom kršenju, a to je sad način i stil kako se neko izražava i pitanje poznavanja jezika, ja u tome ne ulazim. Mi smo kao Agencija ukazali da se radi o kršenju. Ne može niko neovlašćeno da uzima energiju, to smo ukazali i pokrenuli postupke koji su nam bili neomogućeni zakonom da uradimo. Kako je gospodin izjavio ja ne znam, zaista nijesam bio. Imao sam prilike da vidim kako je objavljeno u sredstvima informisanja, ne znam tačno kako je izjavio, ali u principu takvi se termini u direktivama, dokumentima koja se koriste u energetske zajednici ne pominju, takve drastične izjave sigurno.

I drugo, dobro bi bilo, Vi ste ovdje poslanik, red bi bilo da kažete da se o Agenciji izjasnio pozitivno, mislim da bi to bilo konačno red jer mi smo Agencija svih ovdje.

Vezano za povećanje za plate 13%. Mi smo zaista poštovali odluke, smanjili smo plate. Zašto je ova plata iz plana 2014. godine tačno je tako, to su cifre, tačno je jer govorite iz dokumenata koje smo mi dostavili, zato što je broj usposlenih planirani veći. O tome ćemo imati priče, normalno imamo 16. u ponedjeljak Odbor pa ćemo na tu temu pričati više. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Đukanoviću, izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Martinoviću, navedite jednu zemlju u svijetu koja ima dva snabdjevača električnom energijom, a da su u većinski vlasnici ta dva snabdjevača država. U svijetu navedite državu koja ima dva snabdjevača u većinskom vlasništvu države.

Dalje, što se tiče licence koju je dobio Montenegro bonus 24. septembra 2012. godine, Montenegro bonus podnosi zahtjev za dobijanje licence. Vi ste sami na Odboru saopštili da je ta dokumentacija teška, što se kaže, 800 stranica, 27.09. poslije tri dana, Montenegro bonus je dobio licencu, a već 1. oktobra, znači poslije četiri dana, počeo da formalno snabdijeva Kombinat aluminijuma električnom energijom. Ja mislim da je svim građanima Crne Gore potpuno jasno da se ovdje radilo po direktivama premijera. Svi se dobro sjećamo da je premijer u februaru 2013. godine rekao da će se svi papiri rektroaktivno srediti. Što se tiče stavova prestavnika sekretara Evropske energetske zajednice ova riječ flagrantno mislim da je dovoljno teška, ali je on imao jednu ljepšu koju mi razumijemo, nazvao je to hajdučijom. Zaista mislim da nema potrebe da branite, postoje originalni dokumenti, bili smo na Odboru, slušali smo čovjeka šta je pričao, ima dosta svjedoka. Ali još jednom Vas molimo i apelujemo na Vas da odgovorite koliko novca konkretno Elektroprivreda Crne Gore ima na žiro računu, evo da budemo vrlo konkretni, Prve banke, jer sad slušamo šta priča bivši guverner gospodin Krgović koji nas uvjerava da je čitavi projekat prodaje Elektroprivrede bio u suštini projekat da se spašava Prva banka.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Damjanoviću, izvolite, imate riječ.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Šturanoviću.

Poštovani prestavnici Regulatorne agencije za energetiku, gospodine Martinoviću, gospodine Medenica, Pošto smo imali raspravu o stanju na energetskom tržištu i dosta toga sam rekao ja i kolege iz SNP-a, pokušaću da se fokusiram na predmet, Izvještaj o radu odnosno finansijski izvještaj sa

izvještajem o radu, i da ovdje pokušam da dam mali doprinos da ove rasprave ne samo kod ove agencije već i kod ostalih agencija imaju smisla. One će imati smisla samo ukoliko imamo precizno, jasno iznešene podatke i konzistentnost u odnosu na finansijski izvještaj regulatornih agencija na način kako to predviđaju poslednji zakonski propisi u tom smislu. Ovo zadnji put radim, nije prvi put da tražim, zahtijevam i molim, nebitno je, sve je u redu i ovaj predlog izvještaja koji šaljete je manje-više pregledan. Imamo izvještaj o stanju, izvještaj o radu, finansijski izvještaj, finansijski plan, četiri dokumenta koja raspravljamo nekoliko puta tokom godine, i manje-više svi ovdje imamo i neke naše političke opservacije o radu agencija. Ali, probajte da naredni finansijski izvještaj bude u skladu sa kakvim-takvim ali regularnim pravilnikom o načinu pripreme, sastavljanja, podnošenja finansijskih izvještaja. Ovo ću da kažem svaki put kod svake agencije koja ovo nema. Neke imaju, nezavisna tijela itd. "Službeni list" 12/08 i 35/10, zapišite to, molim vas.

Prva stvar. Probajte da sledeći put ne budete jedina agencija, a najmanje vi imate razlog da to budete, koja nema u ovom finansijskom izvještaju, možda zakon to ne traži, ali je dobro zbog vas, zbog nas, zbog trasparentnosti, da imate izvještaj revizora sa finansijskim iskazima. To manje-više sve ostale agencije imaju. Kažem, vi najmanje razloga imate da to da nedostavite. Dakle onda imamo konzistentnost pa možemo da raspravljamo ozbiljno o nečemu što je ipak nekih milion evra budžeta koje vi imate, koje prihode vi trošite, kako ih prihodujete. Prihodujete ih po osnovu nekoliko osnova. Kao uvijek, vi znate da SNP čačka stalno gdje ostali neće, to je prihodna strana budžeta odnosno prihodna strana regulatora, a ona se odnosi na prihode od naknada za korišćenje licenci i izdavanje licenci i ostalih prihoda koji su definisani. Ovaj prihod od naknade za korišćenje licence mene posebno interesuje. Ovo su dvije odluke o utvrđivanju naknade za licencu za 2012. i po njoj se prihodovalo ovo što ste prihodovali, za 2013. negdje pri kraju godine uoči praznika imate običaj da donesete i za 2014. pa ćemo da ispratimo ovog puta detaljno. Malo sam i gledao i sada testiram sve nas ovdje u parlamentu, građanima koji gledaju biće interesatno. Znate da se SNP zalaže da se negdje kroz redefiniciju poreske politike, pa i one stope poreza na dobit ne ulazeći u kršenje je bilo kakvih odredbi privremenog sporazuma sa EU, posebno oporezuju oblasti koje imaju monopole. To su, po nama, oblasti energetike i telekomunikacija, 700 miliona evra prometa u energetici, govorimo o tržištu energije i nafte i gasa, i 200 - 300 miliona, već to varira kod telekomunikacija. Milijardu evra na tih 200 i nešto miliona evra telekomunikacija, prometa. Postoji u Zakonu o elektronskim komunikacijama ona odredba, bio sam lično tvorac tog amandmana i ušao je, da se može oporezovati do neke stope od 1,5% prometa i to bude na nivou 1,5% i taj prihod toj agenciji je enorman. Drugo je pitanje kako ih ona troši. Ja sam pristalica mišljenja da ih troše maltene nezakonito. Ovo maltene znači ako ne nezakonito, onda neracionalno, nenamjenski, ali otom-potom. Vi u odnosu na sedam stotina miliona evra prometa na ovom tržištu prihodujete od licence milion evra. To je, ako dobro računam, 0,15% i manje. E, to je po meni minorna stavka za licence od ovih subjekata, da ih ne nabrajam, Elektroprivreda, Jugopetrol, pa vlasnici malih benzinskih pumpi, mali vlasnici sa velikim kapitalom i velikim buđelarima. Je li tako? Bez obzira što ste vi štedljiva agencija, ovo oko plata konstatno pratim i izvešćemo do kraja računicu šta se desilo sa smanjenjem u 2013.godini. Ja nijesam od onih koji smatra da te plate treba da budu u visini plata poslanika itd, ali svakako primjerene ekonomskom ambijentu. Znam da ste jedina agencija uz Agenciju za elektronske medije kojoj se ne dozvoljava da uđe u posjed i da sjedi u kancelarijama. Vi nemate do kraja vaš poslovni prostor i čini mi se da ove godine imate potrebu da plaćate i zakupe, je li tako? Zaista državni organ ili regulator, nebitno je, mora da ima svoje poslovne prostorije, otom-potom. Nije mi jasno da su ovako male naknade i da negdje ne prihodujete ono što bi trebalo da prihodujete kako biste vršili sve ove stvari iz svog redovnog poslovanja o kojima su govorili moji prethodnici, koji nijesu nimalo naivne i koje znače regulaciju tržišta vrijednog 700 miliona evra na način da se štite energetske subjekti i posebno građani Crne Gore. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Hvala vama.

Kolega Goran Tuponja u ime Kluba poslanika Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

Kolega Damjanoviću, ja ću voditi sjednicu, pogledao sam prema predstavnicima predlagača, nijesam vidio da su se javili.

Kolega Tuponja, izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi gospodine Martinoviću, gospodine Medenica, kolegkinice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Pred sobom imamo izvještaj o finansijskom poslovanju i radu Regulatorne agencije za energetiku. Ja moram da kažem da je moj opšti utisak da je ovaj izvještaj korektno urađen i da su obrazloženja koja su data u sklopu ove tabele prihoda i rashoda čak i za mene koji sam van te struke shvatljiva i da se mogu pratiti. Ono što bih istakao kao pohvalno je da su unatoč neostvarenim planiranim prihodima ili manjim ostvarenim prihodima od planiranih takođe i troškovi adekvatno smanjeni tako da je ta neka proporcija ostala na istom nivou što se tiče prihoda i rashoda same agencije. Ono što su i moji prethodnici pominjali, zaista para oči da su zarade, primanja u Agenciji na vrlo visokom nivou i da nijesu uopšte adekvatni za stanje u društvu u kojem se nalazimo. Znači, ekonomska situacija u Crnoj Gori ne dozvoljava da prosječna primanja u Agenciji iznose oko dvije i po hiljade eura bruto, to su jako visoka primanja. Ne znam zbog čega je tako i mislim da to nije ispravno.

Ono što ću ja sa ovoga mjesta uvijek apelovati na vas kao ljude koji su odgovorni za stanje energetike u našoj zemlji je da se sa vaše pozicije više založite za upotrebu solarne energije u našoj zemlji kao i mjere energetske efikasnosti, kako bi se ukupna energetska slika u našoj zemlji poboljšala. Takođe apelujem na vas, iako nije u zakonskoj obavezi, da u cilju transparentnosti rada vaše agencije, kao što je pominjao i kolega Damjanović, uključite u rad nezavisnu reizorsku instituciju. Ovo što mi imamo u rukama je izvještaj koji ste uradili vi unutar vaše kuće, koji nije podlegao nekom nezavisnom revizoru i koji je, uslovno rečeno, pristrasan, tako da bih u cilju transparentnosti rada administracije vaše agencije apelovao da ubuduće dostavljate i izvještaj nezavisne revizorske institucije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Čuli smo predstavnike klubova koji su bili zainteresovani za učešće u raspravi u okviru ove tačke dnevnog reda.

Kolega Maratinović želi riječ. Komentar.

DRAGUTIN MARTINOVIĆ:

Zahvaljujem se za ovu konstataciju da je izvještaj dobro urađen.

Vezano za zarade, mislim da su zarade u prvoj polovini 2012.godine bile kako je stanje zatečeno, međutim nakon intervencije, nakon preporuka Vlade, te su zarade bitno smanjene. Podatak koji mi ovdje imamo, neto prosjek mjesečno za 2012. godinu je 1.209 eura, odnosno bruto prosjek je 1.800 eura, to je u 2013. godini nastavljen trend pada u skladu sa preporukama koje imamo. Prema tome, biće prilike da se o tome priča, ali govorim vam o podacima, ovo su podaci iz našeg računovostva i to možete dobiti ukoliko se budete interesovali.

Vezano za izvještaj revizora, ujedno se izvinjavam što nijesam odgovorio gospodinu Aleksandru Damjanoviću, bilo je priče da se postupi po pravilniku za pisanje ovih izvještaja. Mi nijesmo obaveznici revizije, to je bilo do 2010. godine, do primjene novog zakona, od primjena novog zakona nijesmo. Međutim, naš izvještaj je prošle godine, kao što znate, gledala Državna revizorska institucija, vjerovatno se možete sjetiti tih ocjena, tako da uopšte nije problem, ako postoji obaveza da se dostave ti izvještaji, a ne znam da li naš zakon to predviđa, onda ćemo to raditi.

Vezano za pitanje da li ćemo raditi ovaj izvještaj po uputstvima, zaista ćemo probati da taj izvještaj napravimo prema tim uputstvima. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Tuponja, ima li potrebe? Nema. Zahvaljujem.

Idemo dalje. Pozivam kolegu Zorana Vukčevića da uzme riječ, neka se pripremi kolega Srđan Milić.

Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolege i kolegice, gospodine Martinoviću, gospodine Medenica,

Kada je u pitanju izvještaj ovog regulatora, ja ću se osvrnuti na tri stvari. Prva je dio koji se odnosi na izdavanje licenci. U izvještaju je navedeno da je 17 licenci tokom 2012. godine osporeno i da je u postupku Agencija to osporavanje pokrenula u skladu sa svojom službenom dužnošću zbog narušavanja finansijskih obaveza koje su imala ova pravna lica. Da li su se njihovi problemi odnosili isključivo na 2012. godinu ili ta pravna lica su imali probleme i u 2011. godini?

Ono što je po meni posebno važno kad govorimo o ovom regulatoru jeste značaj tržišta električne energije. Model tržišta u Crnoj Gori, naravno kao i u svim drugim državama, sastoji se od ovog dijela koji se tiče veleprodaje i maloprodaje. To znači da u okviru ovog tržišta postoje i proizvođači i trgovci i snabdjevači i kupci. Imajući iskustva drugih razvijenih država, zaista je potrebno dosta vremena i dosta strpljenja kako bi se razvilo tržište električne energije i da je potrebno obezbijediti sve neophodne uslove koji su potrebni za konkurenciju na tržištu. Sve dok se ne obezbijede i drugi proizvođači i drugi snabdjevači, mi sad imamo situaciju da se trenutno svi kupci snabdjevaju samo iz jednog izvora i to u državnom vlasništvu. Međutim, u okviru tog tijela I u cilju stvaranja konkurencije na tržištu električne energije postoji veoma važan segment, to je utvrđivanje tarifa. Zanima me način na koji je moguće obezbijediti da mali proizvođači, prije svega mislim na male hidroelektrane, na male termoelektrane, imaju konkurentan odnos. S obzirom da je i za male hidroelektrane i za male termoelektrane poznato da je njihova cijena električne energije po jedinici skuplja u odnosu na velike iz samog profila rada, na koji način je moguće uticati da Crna Gora iskoristi te potencijale kada je u pitanju proizvodnja električne energije iz malih hidroelektrana. Da li je moguće sa pozicije regulatora uticati da oni imaju zaista stimulativne cijene koje će omogućiti da se iskoriste svi potencijali sa kojima Crna Gora raspolaže?

Dio koji se tiče institucionalnog jačanja Agencije kao bitnog faktora za obavljanje svih poslova sa kojima Agencija treba da se suoči, posebno u ovom dijelu o kojem je govorio kolega Jelić, to je ovaj treći paket energetske propisa Evropske unije koji se prije svega odnose na povećanje stepena nezavisnosti regulatora i u smislu obezbjeđenja većih ovlašćenja a samim tim i obaveza regulatora. Na jednoj strani imamo značajnu potrebu koji ste vi istakli u ovom izvještaju, to je edukacija zaposlenih u Agenciji, prije svega stručnog kadra. Koliko se vi suočavate sa tim problem s obzirom da na jednoj strani imamo ograničavanje plata, a na drugoj strani ulažemo u te kadrove i koliko je moguće da ti kadrovi koji su visokokvalifikovani, stručni, mogu u jednom trenutku da napuste regulatora i da na taj način vi ugrozite svoje osnovne funkcije ili osnovna obavljanja svojih poslova? Da li su to neki problemi koji svakodnevno u vašem radu je moguće da budu prepreka upravo ostvarivanju primjene ovog trećeg paketa Evropske unije?

Mislim da kada govorimo o ukupnom izvještaju možemo konstatovati da je urađen u skladu sa predviđenom metodologijom i da zaista postoji progres u radu ovog regulatora u odnosu na 2011. godinu i 2010. godinu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Martinoviću, možemo li nešto zadržati za završnu riječ? Bojim se ovako da ćemo odužiti mnogo više od predviđenog vremena.

Izvolite, javili ste se.

DRAGUTIN MARTINOVIĆ:

Mislim da je korektno da odgovorim na postavljena pitanja, trudiću se zaista da kratko odgovoram.

Počecu od zadnjeg pitanja, vezano za primjenu trećeg energetskog paketa. Zaista su Agenciji potrebna specijalizovana znanja. Način odnosno nivo kako se kreće trend zarada, definitivno ćemo vjerovatno imati problema, ali situacija je takva kakva jeste. Mi imamo već najvaljenih odlazaka stručnog kadra iz Agencije, ali ne u ovoj godini.

Vezano za obnovljive izvore samo ću kratko reći. Uredbu donosi Vlada, tarife su propisane. Ono što je bitno, mi smo dali prvo rješenje za povlašćenog proizvođača, za malu hidroelektranu. Znači tu se stvari pomjeraju, tu ima dosta administrativnih prepreka. Značaj tržišta električne energije, to je problem u čitavom region. Imamo i politike koje je radila Evropska komisija, ne bih sada oduzimao vaše vrijeme, u preporukama je napravljena tačna analiza šta se dešava sa tržištem i dati su modeli kako da se to prevaziđe.

Oko ovih licenci sam već dao odgovor, 17 licenci. To je nažalost trend zbog opštih ekonomskih kretanja u državi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam.

Kolega Srđan Milić sada ima riječ, nakon njega poslednji prijavljeni učesnik u raspravi kolega Saša Pešić.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala velika, gospodine potpredsjedniče.

Finansijski izvještaj sa izvještajem o radu, volio bih da izvještaj o radu ima više podataka, jer mislim da zaslužuje oblast koju regulirate, od 700 miliona evra, da imamo kvalitetnije podatke.

Interesuju me finansijski rezultati onih koje regulirate na kraju 2012. godine, da znamo kako su prošli oni. Drugo, kako je moguće da niste imali inicijativu za rješavanje vašeg problema vezano za poslovni prostor u situaciji kad Crna Gora ima nenaplaćenih 39 miliona evra po osnovu poreza na promet nepokretnosti? Kako je moguće da Ministarstvo finansija ne uzme u obzir da godišnje budžetom odvajamo šest miliona evra za rentu, zakup poslovnih prostora, a u isto vrijeme omogućavamo onima koji su prodali nepokretnost u iznosu milijardu evra da nam ne plaćaju porez na promet nepokretnosti? Gledao sam ovo o čemu ste ovdje govorili. Kažete da ste očekivali veći broj licenciranih subjekata od 2012. godine. Na osnovu čega? Na osnovu čega očekujete veći broj licitiranih subjekata. Na osnovu toga što postoji ekonomska kriza, na osnovu toga što nemamo ni jedan završen projekat za koji smo bili predvidjeli investicije u prethodnoj godini. Oduzeto je 17 licenci subjektima u oblasti nafte i gasa. Gledao sam ovdje tri firme iz Rožaja, tri firme iz Podgorice, dvije iz Kotora, jedna iz Mojkovca. Zašto ste im oduzeli? Kažete, zbog neizvršavanja finansijskih obaveza od strane licitiranih subjekata prema agenciji. Da li biste ikada došli u situaciji, na osnovu svih ovih kontrola koje ste radili ovdje, da razmislite o tome da nekome oduzmete licencu zato što nekvalitetno obavlja svoju djelatnost u odnosu na one koji vas plaćaju da obavljate tu vašu djelatnost, a to su građani Crne Gore. U kakvom je stanju kvalitet goriva u Crnoj Gori? Mi kad sa vama razgovaramo mi uvijek razgovaramo o Elektroprivredi Crne Gore, zašto zaboravljamo Jugopetrol? Zašto zaboravljamo sve one firme koje nas snadbijevaju gorivom i sada uopšte nije bitno u Crnoj Gori, gospodine Martinoviću, koja je cijena goriva, nego kakav je kvalitet goriva. Ja Vam još jedanput govorim, isplativije bi nam bilo da plaćamo 1,60 gorivo, a da je ono kvalitetnije koje je evropskih standarda nego što plaćamo 1,27. Mada mislim da će da skoči vrlo brzo. Svaki put pričam, imamo ovdje još jednu stvar, cijenu lož ulja. Na koji način je formirana cijena lož ulja u Crnoj Gori? Kako je moguće da to bude ta cijena lož ulja, da nam lož ulje bude najskuplje u region? Šta smo napravili oko toga?

Pogledajte, pođite auto-putem prema Hrvatskoj, pogledajte kako su napravili vjetroparkove, pogledajte na koji način se država uključuje u ono što je potrebno. Gdje je vaša zakonodavna inicijativa, na primjer oko ugovora o građenju izgradnje objekata? Kako je moguće da mi danas nemamo ni A, ni B, ni C, ni D, nego imamo G klasu, kod izgradnje objekata? To je povezano sa energetsom efikasnošću. To je povezano sa onim o čemu uporno govorim, da mi pet puta trošimo više energije nego što stvorimo proizvoda. Ja Vas ne kritikujem oko svega ovoga, ja znam da Vi imate kapacitet i da Vi možete da odgovorite na ova pitanja. Hajdemo svi zajedno nešto da mijenjamo u ovoj zemlji. Nemojmo da dozvolimo da nam se grade novi hotelski kapaciteti a da nemamo riješeno pitanje njihove energetske efikasnosti. Nemojmo da dozvolimo da nam ovdje postoje monoplisti koji diktiraju uslove kako će građani da koriste njihove usluge i u dijelu električne energije, i u dijelu snabdijevanja naftom i gasom.

Čeka nas gas, pojavljuju nam se nove licencirane firme. Vidio sam da se ovdje Montenegro bonus javio i po osnovu skladištenja i distribucije naftnih proizvoda i gasa. Interesuje me kad su se javili? Koji je tačno datum kad su se javili da će da skladište i distribuiraju nafne proizvode i gas?

O javnim nabavkama tačno je, idete sa šoping metodom pošto su mali iznosi. Pogledajmo javne nabavke, gospodine Martinoviću, u Elektroprivredi Crne Gore. Mi moramo nešto ovdje da napravimo kao Parlament da promijenimo način kako se odnosimo prema onima koji u ime ove države vode računa o našim akcijama u preduzećima gdje država ima većinsko vlasništvo i gdje ima u vlasništvu više od 20%, kao što su ljudi koji su u Upravnom odboru Elektroprivrede Crne Gore. To što ste se vi među sobom unutar Vlade, vladajuće koalicije dogovorili koliko kome pripada mjesta u Upravnim odborima i bordovima direktora mene ne interesuje, mene interesuje koliko mi od toga koristi imamo.

Nijesu tu kolege koje su pominjale Elektroprivredu Crne Gore. Kod Prve banke, nije 96 miliona evra, gospodine Martinoviću, nije, mnogo je manje. Rekao sam Vam da znam koliki je iznos na tom računu. Gdje su pare? Nije pitanje za Vas, pitanje je za članove borada direktora Elektroprivrede Crne Gore iz državnih organa.

Rješenje problema naplate poreskog i carinskog duga Elektroprivrede Crne Gore prema državi je takođe nešto što danas sve više i više nas zaokupljuje, a to je potreba. Da ponovim još jedanput, da mi je mnogo milije da tih 50 ili 60 miliona evra ne budu uplaćeni ni jedan evro na račun budžeta Crne Gore s obzirom na način kako se potrošačke jedinice odnose prema tome budžetu, nego je bolje da povećamo iznos našeg kapitala, državnog kapitala u Elektroprivredi Crne Gore. Gospodine potpredsjedniče, potpredsjednici Parlamenta, moramo da nađemo model kako ćemo obezbijediti da Parlament konačno ima određeni vid kontrolne i nadzorne uloge u odnosu na članove borda direktora Elektroprivrede Crne Gore, Montenegro Airlinesa, svih preduzeća državnih, Plantaža, na kraju krajeva, i bilo koga drugog gdje ćemo moći da vodimo računa o tome, kako štite interese države Crne Gore.

Na kraju, regulirate tržište, izvinjavam se zbog ovoga vjerovatno mi iz Dubrovnika dolazi ovo regulirate, od 700 miliona evra i imate prihode od milion i 26 hiljada evra. Mi ćemo da vam kažemo, imamo ovdje izjašnjenja Ministarstva finansija u odnosu na finansijski plan Regulatorne agencije za Energetiku za 2014.godinu. Imam ovdje da se ministarstvima predlaže korekcija, odnosno smanjenje pomenutih diskrecionih izdataka znate na koje diskrecione izdatke oni misle. Mi ćemo djelovati da se ide sa povećanjem prihoda agencije u odnosu na regulatore. Odmah da vam kažem jednog centa neće biti bačeno na krajnje potrošače, nego za to sam počeo priču da vidimo kakvi su finansijski rezultati. Da vidimo možemo li da u određenom smislu, u interesu građana Crne Gore demonopolizujemo tržišta na kojima se oni pojavljuju i da sa druge strane imamo mogućnost o kojoj Vi govorite ovdje. Čitao sam ovaj vaš finansijski Izvještaj o radu, gdje govorite da je određeni broj ljudi koji se nalazi na tim poslovima u Regulatornoj agenciji već u situaciji da ide u penziji i da moramo da nađemo mlade stručne, ajde ne moramo mlade, ali stručne ljude koji će se baviti tom problematikom.

Za nas je najvažnije da obezbijedimo funkcionalnost Regulatorne agencije za energetiku i sva ova rasprava između mene i vas ima samo za cilj da građani Crne Gore mogu da osjete

zašto je dobro bilo da se mijenjaju brojila, kako da se smanje gubici na mreži, kako da onemogućimo da neko iznosi pare iz ove zemlje i sve ovo ostalo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Debelo izvinjenje treba, pošto je prekoračenje bilo zaista debelo, ali idemo dalje.

Prije nego što kolega Saša Pešić uzme riječ, samo jedna obavijest. Obaviješteni smo da našem zasijedanju, naravno u propisanim prostorijama, prisustvuju djeca demokratskih radionica koja su tu oko nas i koja posmatraju rad našeg plenuma danas. Želim u svoje ime i u ime svih nas da ih pozdravim i da im kažem da što češće dolaze u palament i da ovaj parlament bez obzira i na određene slabosti koje imamo ipak predstavlja neku radionicu demokratije i razmjene različitih mišljenja i stavova iz one društvene zbilje koju imamo.

Dakle, još jednom pozdrav djeci, u ime svih nas.

Izvolite, kolega Martinoviću.

DRAGUTIN MARTINOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče, trudiću se zaista da kratko govorim.

Vezano za povećanje prihoda, zahvaljujem se gospodinu Miliću, neće to biti povećanje plata nego prihoda Agencije, ali u svakom slučaju treba povećati prihode Agenciji.

Oko poreskog duga mi imamo informacije iz novina koliko i vi. U suštini mi smo odobrili obaveze operatorima koje regulišemo, znači, to kroz bruto plate dali smo i za javnog snadbijevača, kroz bruto zarade, tu smo odobrili neto plus porez i doprinos, i kroz porez na takse i naknade. Te se pare koriste za te svrhe, a stvar je Poreske uprave da se vidi kako će to dalje da se procesuiru. Ne bih komentarisao natpise u novinama koji su se pojavili. Nema ni potrebe jer ne znam šta je konačno, nemamo informacije o čemu se radi.

Vezano za račun. Zaista ne znam koliko je na računu novca, bitno je da smo ono što sam odgovorio gospodinu Bulajiću, mi stvorili uslove da se može ulagati, da se isplati ulagati u objekte Elektroprivrede a objekti Elektroprivrede zaista imaju potrebu da se u njih ulaže da bi imali kvalitetnije snadbijevanje električnom energijom.

Oko obnovljivih izvora. Zakon o energetskej efikasnosti se bavi ovim pitanjem i mislim da je taj zakon pominjao energetske efikasne zgrade i normalno to treba da se priča ovdje u Skupštini.

Oko cijena goriva, to je kao što znamo tržišna djelatnost, mi dajemo licence. Da li smo nekad nekom oduzeli licencu, jesmo ukazivali na stanje i informišem vas da na svaki ukazani propust kod ovih subjekata koji se bave naftom i gasom, ne samo kod njih, nego i koji se bave u oblasti električne energije dali smo im i ostavili rok, ukazali na nedostatke i ostavili smo im rok za koliko treba da otklone nedostatke i u svim slučajevima u 2012. godini imamo da su ti nedostaci otklonjeni.

Pomenuli ste 15 hiljada. Zaista se radi o maloj sumi novca. Vi ste gospodine Miliću nabrojali o kojim se licima radi. To nije bitno, bitno je samo da oni ne ispunjavaju svoje obaveze i bitno je da mi po zakonu imamo pravo da ukoliko ne ispunjavaju finansijske obaveze prema agenciji pokrenemo postupak oduzimanja licence. Toliko, hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Miliću, izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Za prvih šest mjeseci Elektroprivreda Crne Gore je ostvarila dobit od 60 miliona evra. Tako da ne izgubimo samo onaj dio koji nam je potreban, a to je da, jeste, da je tamo 55% od tih 60 miliona evra formalno pripadaju državi Crnoj Gori, četrdeset i nešto posto priadaju strateškom

investitoru, ali sa druge strane moramo da obezbijedimo da građani Crne Gore imaju od toga koristi, a i dalje predstavlja veliki problem naći model kako ispoštovati ono što su Zaključci Skupštine Crne Gore, da za osam miliona evra budu lica u stanju socijalne potrebe oslobođenja plaćanja u dogovoru između države Crne Gore i Elektroprivrede Crne Gore. Znači, taj model ćemo naći. Naći ćemo ga, jer te ljude isključivati sa mreže nećemo. Isključivaće one kod mene u Budvi koji su najveći dužnici, a najmanji su dužnici onamo gdje je prosječna plata po glavi stanovnika najniža, tamo su najmanji dužnici. Onamo gdje je najveća po glavi stanovnika, izuzimajući Plužine, tamo su najveći dužnici. To je onaj obrnuti redosled koji postoji samo u Crnoj Gori.

Po svakoj izvršenoj kontroli kažete urađen je izvještaj koji sadrži ocjenu poštovanja zakona i podzakonskih akata sa predlogom aktivnosti koji subjekat treba da preduzme da bi otklonio uočene nedostatke. Ne vidim šta su napravili sa vašim preporukama. Dalje, predstavnici agencije za kontrolisanje rada licenciranih subjekata u oblasti nafte i gasa rade utvrđivanje da li subjekti iz ovog sektora ispunjavaju uslove, imaju li propisane licence za obavljanje djelatnosti, posebno sa aspekta održavanja uređaja i protivpožanih aparata, poštovanja propisa o zaštiti životne sredine kao i poštovanje propisa vezanih za kontrolu kvaliteta nafnih proizvoda. Nakon izvršenih kontrola sačinjeni su izvještaji kojima je konstatovano zatečeno stanje. Ukoliko su kod subjekata utvrđene određene nepravilnosti agncija je u skladu sa pravilima određenih djelatnosti uputila upozorenje o kršenju licenci, a upozoreni subjekti su u roku koji im je ostavljen otklonili uočenje nepravilnosti. Završavajući ovo sve da me ne bi ponovo potpredsjednik opominjao, ja samo od Vas tražim da mi dostavite izvještaje kod ovih koje ste kontrolisali vezano za promet nafte i naftnih djelatnosti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Pešiću, izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Zahvaljujem se Vama potpredsjedniče, pozdravljam i drugog potpredsjednika.

Uvaženi predstavnici agencije, kolegice i kolege, dragi građani,

Tokom pet tački dnevnog reda ove sjednice predviđena je rasprava o predlozima finansijskih izvještaja za izvještajima o radu nezavisnih regulatornih tijela za 2012. godinu i to pet agencija i Komisija za hartije od vrijednosti. Svako od ovih šest regulatornih tijela je jako važno i njihovo postojanje i rad njihovih zaposlenih doprinijelo je boljem funkcionisanju u oblasti za koje su nadležne. Moju pažnju ću skoncentrisati na Regulatornu agenciju za energetiku čiji finansijski izvještaj, izvještaj o radu je danas na dnevnom redu kao prvi.

Osnovna definicija ove agencije je da je ona samostalna neprofitna organizacija funkcionalno nezavisna od državnih organa i energetske subjekata i koja vrši javna ovlašćenja u oblasti energetike utvrđena Zakonom o energetici. Iz tabelarnog prikaza prihoda i rashoda agencije u 2012. godini uočava se da je ona izvještajnu godinu završila sa pozitivnim finansijskim rezultatom i da je u 2013. godinu prenijela sredstva od 57 hiljada 702 eura. Ako konstatujemo da je pri tom većinu svojih obaveza planiranih u 2012. godini realizovala jasan je zaključak da će uz vjerovatno određene sugestije i primjedbe koje smo već danas čuli, a čuće se i u toku dalje rasprave, finansijski izvještaj sa izvještajem o radu dobiti većinu u Parlamentu. Primjećujem da je prikaz prihoda i rashoda u izvještaju dat na, za mene, jednostavan način. Ostvareni prihodi iznose milion i 39 hiljada 685 eura i oni su za 6,4% manji od planiranih. Isto tako, ukupna potrošena sredstva su veličine 981 hiljada 982 eura i ona su za blizu 6% manja od ukupno planiranih troškova na godišnjem nivou. Dakle, prihodi su za blizu 6% manji od plana, ali je toliko i potrošeno manje novca, tako da su finansije za 2012. godinu zaposleni u agenciji dobro planirali.

Na jasan način i sa obrazloženjem su prikazani troškovi koje je agencija imala, tako da ne postoji dilema da se radi o nezavisnom državnom organu čijih 27 zaposlenih jako kvalitetno

obavlja svoj posao. Ono što bih pitao predstavnike agencije je, da li kod njih postoji interni akt za pomoć i donacije i ko o tome odlučuje, direktor ili odbor direktora?

Naime, iz pregleda troškova zapaža se da je nepotpunih 1% od ukupnih sredstava ili 8 hiljada 750 eura utrošeno za ove namjene. Takođe, bitna činjenica, jeste, da se agencija finansira od naknada za izdavanje i korišćenje licenci za obavljanje energetskih djelatnosti koje obezbjeđuje pokrivanje troškova agencije za finansijsku godinu. Takav način finansiranja nezavistan od državnog budžeta obezbjeđuje samostalnost agencije i nezavisnost u radu. Imali smo ovdje priliku da čujemo da je dosta kolega poslanika prije mene govorilo koje su aktivnosti agencije za energetiku, ali ja ću nabrojati neke za mene, ajde da kažem, najvažnije;

Donošenje normativnih akata u sektoru električne energije je odluka o regulatorno dozvoljenom prihodu, izdavanje licenci, utvrđivanje tarifa za električnu energiju, nadzor nad radom energetskih subjekata i tako dalje. Sredinom izvještajne godine regulatorna agencija je donijela odluku kojom je Elektroprivredi Crne Gore i crnogorskom elektroprenosnom sistemu odobrila plan investicija u distributivnu mrežu za period 2012. - 2014. godina i investicioni plan za period 2012. - 2014. godina respektivnom. Sa ovim su stvoreni preduslovi da naša dva elektroenergetska subjekta investiraju i značajno poprave u nekim djelovima jako amortizovane distributivne i prenosne kapacitete. Agencija je u 2012. godini izdala ukupno devet novih licenci, uglavnom energetskog (prekid)...koji se bave trgovinom skladištenjem i transportom nafte i gasa. Smatram da podatak od 60% opravdanih žalbi kupaca električne energije ne ide u prilog elektroenergetskim subjektima i pozivam ih da u prvostepenom odlučivanju posvete više pažnje. Na kraju, ponavljajući svoje pozitivno mišljenje o finansijskom izvještaju o radu ove agencije, želim da postavim sledeće pitanje;

Da li je agenciji u svom radu u 2012. godini falila neka nadležnost i ovlašćenje koje u postojećem Zakonu o energetici ne postoji, ako jeste, koja su to po vašem mišljenju i šta bi sa njima dobili u smislu kvalitetnijeg i efikasnijeg rada agencije?

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Pešiću.

Imamo prijavljene komentare, prvo kolega Martinović u ime Agencije, nakon njega kolega Milić u ime Kluba SNP-a.

Izvolite.

DRAGUTIN MARTINOVIĆ:

Kratko, da li postoji interni akt za pomoć i donacije? Ne postoji. Odluke se donose na odboru direktora, a ovu cifru ću pojasniti samo kratko. Mi smo od ovih troškova koji iznose 8 hiljada 750 dali za: požar na Akademiji na Cetinju hiljadu eura, za elementarne nepogode kad je bio snijeg dvije hiljade eura. Ovdje vodimo neke knjige za poklone 400 eura i tako dalje. To su te pare koje smo dali. Da li je u 2012. godini postojao? Jeste, to je prepoznato i na nivou energetske zajednice. Ocijenjeno je da se snaga regulatora mora pojačati. Hvala.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam.

Dakle, vraćam se na onaj dio koji sam zaboravio da pomenem, a to je oko licenci i o prihodima agencije. Iznosi naknada za licence koje plaćaju subjekti utvrđuje se svake godine na osnovu finansijskog plana agencije za prethodnu godinu usvojenog od strane Skupštine Crne Gore i to u visini da u ukupnom iznosu pokrivaju planirane troškove agencije predviđene finansijskim planom. Podvlačim, da ono što će uraditi Klub poslanika SNP-a, a šta je, čini mi se, dobro razumio gospodin Martinović, apsolutno se neće odnositi na povećanje plata, ni u neto ni u bruto iznosu u agenciji nego da se obezbijedi kvalitetnija mogućnost regulacije tržišta od 700 miliona evra i da ne zavisimo od toga. Zato sam ja pomenuo to gospodinu Martinoviću, da ne zavisimo od očekivanja koliko će subjekata tražiti licencu nego da jednostavno kažemo da ne

može kvalitetan rad Regulatorne agencije za energetiku zavisiti od toga. Mora da postoji ovaj drugi mnogo značajniji izvor prihoda.

Kao što vidite, gospodine Pešiću, imate na strani 5 da su ..prihodi bili 689 evra, da su prihodi od naknada za obradu zahtjeva za licencu bili 15 hiljada evra, a da su prihodi po osnovu godišnjih naknada za licencu bili milion i 12 hiljada evra. Dakle, možete kod ova dva prihoda povećati i 600% ništa neće biti značajno. Kod drugoga povećajte za onaj iznos koji će nam obezbijediti mogućnost kvalitetnijeg rada u agenciji u dijelu da možemo da obezbijedimo i stručnjake sa strane koji će pomoći u ovom dijelu da regulišemo to tržište.

Ako bude odgovor na ovo što ja govorim da je nekvalitetno gorivo, da na žalost nabavljamo po toj i toj cijeni, hajdemo mi kao država da obezbijedimo u onom pripadajućem dijelu od poreza i akciza kontrolu ovog, kvaliteta goriva koje mi koristimo. Dakle, u ovom dijelu koji sam pročitao u izvještaju kaže se da se kontrolisalo oko zaštite životne sredine. Ne mislim samo u onom dijelu gdje su skladišta nafte i gasa, mislim u odnosu na emisiju CO2 koje imamo kod korišćenja vozila, jer ubijeđen sam da je gorivo koje mi imamo i koje koristimo apsolutno ispod standarda koji se očekuje u Evropskoj uniji.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, imate pravo kolega Pešiću, mada je komentar većinom bio upućen prema kolegi Martinoviću, ali u svakom slučaju imate i Vi pravo na odgovor.

Izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Shvatio sam da uvaženi kolega, gospodin Milić, nije oponirao mojim stavovima iznešenim u mojoj prethodnoj diskusiji i slažem se sa njegovim konstatacijama, ali sam uvjeren, jer poznajem dosta zaposlenih u Regulatornoj agenciji za energetiku, da će sve primjedbe i sugestije koje su kvalitetne uključiti, uzeti u obzir i u svom radu za sledeću godinu ili Izvještaju koji budemo imali sledeće godine sve dobre primjere da će prihvatiti, mislim opravdane. Što se tiče smanjenja plata, nešto ste oko toga pričali, ja sam shvatio gospodina Martinovića da je povećanje budžeta za zarade u sledećoj godini samo razlog povećanja broja zaposlenih, a ne iznosa zarada prosječnih u toj agenciji. Imao sam prilike u ovom Izvještaju da vidim da je ušteda bila u odnosu na prethodnu godinu na zarade 45 hiljada, jer su poštovali preporuke za smanjenje zarada. Hvala potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje, imamo još jedan prijavljeni komentar, kolega Bulajić u ime Demokratskog fronta.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Gospodine Pešću, kazali ste da su stvoreni uslovi za investiranje u infrastrukturu Elektroprivrede. Nijesam slučajno malo prije postavio pitanje gospodi iz Regulatorne agencije koliko sredstava ima na računu Elektroprivrede i naravno nijesam dobio odgovor. Ne znam kako je moguće da regulatorna agencija ne raspolaže tim podacima. Novac postoji Saša, to je definitivno da postoji, ali nema investiranja u infrastrukturu, u infrastrukturu elektroenergetskog sistema uopšte, to ako se negdje šrafci gerom pritegne to nije investiranje. Vi ste iz branše, Vi to znate jako dobro, bez investiranja ovaj naš sistem u Crnoj Gori veoma brzo će biti u kolapsu. To Vi jako dobro znate.

Gledano po opštinama vjerujem da nema opštine u Crnoj Gori u kojoj elektroenergetska mreža nije u jako lošem stanju, da ne kažem neku težu riječ. Pravo pitanje je zašto nema

investiranja ako novac već postoji, šta se događa? Zašto se taj novac ne ugura tamo gdje mu je mjesto u investicije u elektroenergetskom sistemu? Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Pešiću, izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Zhvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uveženi kolega Bulajiću, ja znam da i Vi dosta poznajete prilike u elektroenergetskom sektoru naše države i saglasan sam sa Vama da su elektroenergetskim kapacitetima u našoj zemlji potrebne značajne investicije. One se i dešavaju. Reći ću vam podatak da je u elektrodistributivnom sistemu u 2012. zvaničan podatak investirala Elektroprivreda oko 26 miliona eura. Imali smo to prilike da čujemo kada su nam se desile one havarije u januaru, februaru mjesecu iz usta direktora funkcionalne cjeline distribucije, gospodina Ranka Radulovća, koji je gostovao na javnom servisu i kazao je to. Zar je to malo? Koliko je na računu novca? Vjerujte, nekad ne znam ni na mom tekućem, a ne Elektroprivrede. Pomenuli ste od lokalnih jedinica distributivnih, vjerovatno, jer ja to bolje znam, u prenosu ne radim, ali ću Vam reći gospodine Bulajiću činjenicu, a to znaju i građani konkretno u Opštini Berane i Andrijevića da je u poslednjih dva mjeseca Elektroprivreda Crne Gore pustila u pogon šest novih distributivnih trafo stanica sa pripadajućim desetokilovoltnim dalekovodima. Evo nabrojaću da ne ostane samo na numeričkom pokazatelju. Dakle, trafostanica od hiljadu kilovolt ampera Rasadnik 100% investicija Elektroprivrede, trafostanica i dalekovod u Opštini Petnjica Radmanci vrijednost investicije 40 hiljada eura, trafostanica i dalekovod Bubanje dva, trafostanica i dalekovod Štitari dva, trafostanica i dalekovod Bastasi i trafostanica distributivna Zabrdje dva - Opština Andrijevića. Dakle, ja ne sumnjam da Vi znate dosta toga, ali ne znate sve i zbog toga sam ovo ponovio.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Zaključujem raspravu povodom ove tačke dnevnog reda.

Da li predstavnici Regularorne agencije žele riječ? Ne žele.

Zaključujem i ukupni pretres o ovoj tački dnevnog reda, izjasnićemo se kasnije.

Predstavnicima agencije zahvaljujem na učešću u našem radu.

Idemo dalje, prelazimo na **Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Agencije za elektronske medije za 2012. godinu**. Ovašćeni predstavnici su Branko Vujović i Abaz Beli Džafić.

Tu je kolega Džafić, pitam ga želi li uvodno izlaganje. Želi.

Izvolite, imate riječ.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani poslanici,

Izveštaj o finansijskom poslovanju Agencije za elektronske medije za 2012. godinu urađen je u skladu sa Zakonom o elektronskim medijima. Agencija za elektronske medije je uspjela da obezbijedi efikasno funkcionisanje i ostvarivanje planiranih ciljeva tako da su ostvareni rashodi bili manji od planiranih. Ovakav rezultat ostvaren je zahvaljujući stalnoj internoj kontroli, mjesečnoj analizi prihoda i rashoda i praćenja likvidnosti samog poslovanja agencije. Ovaj izvještaj prati izvještaj ovlašćenog revizora koji je povodom finansijskih iskaza agencije iznio pozitivno bezuslovno mišljenje.

U toku 2012. godine Agencija je ostvarila ukupni prihod u iznosu od 985 558, 53 centa, rashodi su iznosili 969 488, 26 eura što znači da je pozitivna razlika u odnosu od 16 072,27 eura. Upoređujući elemente ostvarivanja prihoda u odnosu na planirane u 2012. može se

konstatovati da se agencija pridržavala usvojenog finansijskog plana planiranih prigoda. Od naknada za emitovanje prihod je ostvaren 2,7% manjeg prihoda, ali taj segment ne smije da nas zavara, jer tu su i prihodi do emitera iz ranijih godina dok je prihod od naknada za pružanje usluga na zahtjev 6% veći do planiranog. Loša naplativost obračunatih prihoda od naknada za emitovanje je problem sa kojim se agencija suočavala i tokom 2012. godine, a glavni razlozi loše naplate su izuzetno težak materijalan finansijski položaj velikog broja emitera kod nas u Crnoj Gori.

Sagledavanjem podataka o rezultatima finansijskog poslovanja agencije može se konstatovati da je ona uvela štednju po svim stavkama rashoda ustanovljenim finansijskim planom za 2012. godinu. Tako su planirani rashodi od 911 853 eura svedeni na godišnji iznos od 649 712 eura ne uključujući rezervisana potraživanja koja nijesu naplaćena u roku od 180 dana što predstavlja uštedu od 262 141 euro ili procentualno manje rashoda za 30%. Uz izvještaj o finansijskom poslovanju dostavljen je Izvještaj o radu za prošlu godinu koji omogućava sagledavanje uslova i ambijetna poslovanja Agencije za elektronske medije, njene realizovane poslovne aktivnosti kao i njihovi efekti u toku te poslovne godine. Implementacija usvojenih podzakonskih akata, sprovođenje javnog konkursa za dodjelu prava na javno emitovanje, kao i nastojanje da se ne ugrozi finansijska održivost agencije obilježili su našu aktivnost tokom 2012.godine.

Na kraju, smatamo da smo dostavljenim Izvještajem o finansijskom poslovanju koji je iscrpan i prati ga revizorski izvještaj kao i izvještajem o radu agencije dostavili sve relevantne podatke koji ukazuju na kontinuitet u radu uz uvažavanje potrebe za racionalnim raspolaganjem sredstava sa jedne strane i sagledvanje svih aktuelnih izazova sa kojim se suočavaju elektronski mediji u Crnoj Gori sa druge strane. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Izvestilac sa matičnog odbora, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, kolega Zoran Vukčević.

Izvolite, kolega Vukčeviću, pročitajte izvještaj.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Neću pročitati izvještaj, ali želim da kao uvertiru za ovaj izvještaj ovog regulatora saopštim par napomena koje su bile karakteristične na odboru, a čini mi se da bi trebale da budu važne i kada je u pitanju plenarno zasijedanje. Prva stvar je da je naplata od prihoda po osnovu naknada za emitovanje bila ispod planiranih, ali da je agencija uspjela da održi potreban minimum u svom radu. Druga važna stvar je ta koja je bila usmjerena ka tome da se naglasi potreba za očuvanje malih emitera, nešto su sa aspekta obezbjeđivanja dodatnih uslova za male emitere. Takođe, bilo je govora o određenim slučajevima kada su u pitanju zloupotrebe elektronskih medija u političke svrhe i da bi agencija mogla da obavlja svoje poslove, bila je posebna tema u obezbjeđivanju uslova, prije svega, prostornih uslova za rad agencije. Jedna veoma važna stvar, to je da je zatražena dodatna informacija o presjeku duga komercijalnih emitera prema agenciji u tekućoj godini sa posebnim naglaskom da se utvrdi dinamika naplate, jer smatramo da je to takođe važan uslov za rad ovog regulatora. Smatram da su ovo bile potrebne dodatne informacije kao uvertira za ovu raspravu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Prelazimo na raspravu, takođe, sat vremena pojedinačno učešće u raspravi pet minuta. Molim vas da budemo racionalni. Molim vas da smanjimo broj komentara kako bi ovo vrijeme koje smo preko sata potrošili po prethodnoj tački uspjeli na ovoj i sledećim tačkama na određeni način stignemo i tako završimo ono što smo planirali za danas.

Kolega Predrag Sekulić će govoriti u ime Kluba Demokratske partije socijalista, nakon njega kolega Milan Knežević u ime Demokratskog fronta.
Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Džafiću, poštovane kolege,

Dozvolite da na samom početku istaknem da je finansijski plan korektno urađen, prati ga revizija i u tom dijelu zaista nemamo nikakvih primjedbi. Činjenica je ono što je istakao i gospodin Vukčević, da finansijski plan nije ostvaren onako kako je planirano i činjenica je da je to u stvari posledica onoga što je pitanje mogućnosti naplate od emitera. Čini mi se da je dobro da ovo vrijeme iskoristimo upravo za dva pitanja. Prvo, pluralizam medija, da li nam treba dovoljno medija u Crnoj Gori, sa jedne strane, a sa druge strane da vidimo, da li i na koji način treba pomoći malim emiterima. Čini mi se da odgovor na ovo prvo pitanje zaista teško da može biti drugačije nego da su na ti mediji potrebni. Činjenica je da svaki mali emiter, jeste, servis za svoju sredinu koju pokriva. Znači, činjenica je da imamo i Radio glas Plava i da imamo radio i u Gusinju, ali rekao bih da nam jedan i drugi trebaju na svoj način i da i jedan i drugi zadovoljavaju ono što je potreba mještana tog područja. U svakom slučaju čini mi se da je sa druge strane, taj pluralizam potreban i zbog širenja demokratije, jer bez demokratskih medija sa jedne strane nemamo ni širenja demokratije i bez obzira na moguću političku zloupotrebu bilo kojeg medija, kada su u pitanju elektronski mediji, bez obzira ko je osnivač tih medija, smatram da trebamo podržati veći broj medija i smatram da nam takvi mediji trebaju.

S druge strane, pitanje je da li ovako kako je dat zakonski okvir da se Agencija finansira da li je to dobar okvir. Razumjeli smo da je naplaćeno samo 35,8% mogućih prihoda od emitera i čini mi se da tu negdje treba da tražimo neki drugačiji izvor finansiranja i treba da tražimo stalnu pomoć države. Naravno, ta pomoć je uslijedila, što se tiče emitera sa sjevera, kroz onaj dio, pričali smo o tome kada je bilo pitanje Izvještaja o državnoj pomoći. Čini mi se da negdje trebamo zajedno da nađemo neki drugačiji ili stalni prihod za Agenciju, što bi na drugi način oslobodilo male emitere od plaćanja onoga što je godišnja pretplata ili od plaćanja čak taksi za osnivanje. Vjerujem da će biti i drugačijih razmišljanja u odnosu na ovo moje, tim prije što jedan dio emitera, većina su komercijalni i činjenica je da oni treba da zarađuju na tržištu, makar je to tako postavljeno u zakonu. Moramo reći da u vremenu ekonomske krize, posebno kada je u pitanju tržište tako malo kao što je crnogorsko, možemo doći u situaciju da ili Agencija bude prinuđena da im ukida signal ili da se ti mediji sami ukinu.

Zbog demokratije, zbog pluralizma medija, zbog svih onih malih sredina kojima je to možda jedini servis i mogućni servis u ovom trenutku, rekao bih da to ne bi bilo dobro i čini mi se da u tom pravcu trebamo ići ka novim rješenjima. Mislim da bi nam tu i Agencija mogla pomoći. Nadam se da će nam gospodin Džafić saopštiti i podatke kakva je naplata tokom ove godine, makar u punom dijelu ove godine, kako bi nam pomogao da možda zajedno u nekoj narednoj interakciji kada bude njihov predlog ili neki novi zakon na dnevnom redu i poslanici Skupštine se opredijele prema tome. Želim da ponovim još jedanput, najlošije rješenje je ono koje bi vodilo gašenju dijela malih emitera, dio lokalnih medija. To ne bi bilo dobro niti za nas kao državu, niti za demokratske procese u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega.

Sada molim kolegu Milana Kneževića da uzme riječ, a nakon njega, u ime Kluba SNP-a, kolega Damjanović. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Šturanoviću.

Gospodine Džafiću, uvažene kolege, uvaženi građani,

U ovom vašem izvještaju jasno stoji da je u toku 2012. godine ostvarena pozitivna razlika od nekih 16.000 evra, ali da niste zadovoljni sa procentom naplate naknada za emitovanje, to je svega nekih 35%. Sada se postavlja pitanje šta ćete raditi u sljedećoj godini ako bude negativna razlika? Kolega Sekulić je najavio i neku pomoć države. Vi ste ovaj loš procenat naplate objasnili lošim položajem emitera, ali onda ovdje konstatujete da postoji sve veće interesovanje za proširenje postojećih mreža, pokretanje novih radiostanica, što je malo kontradiktorno imajući u vidu situaciju vezano za naplatu naknadi emitera. Takođe ste po prvi put raspisali konkurs o dodjeli značajnog broja frekvencija za emitovanje radio programa i utvrdili ste i neke emisije od značaja za crnogorsko javno mnjenje.

Ono što je meni ostalo interesantno jeste da je na prvom mjestu i po interesovanju građana Crne Gore prenos inauguracije predsjednika Crne Gore i vanrednih skupštinskih zasijedanja, pa tek onda dolaze ljetnje i zimske olimpijske igre i sve to. Građani bi najviše voljeli da je događaj od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori prenos inauguracije nelegitimno izabranog predsjednika Crne Gore Filipa Vujanovića. Napraviću jednu kratku digresiju, ovom prilikom ga pozivam da smijeni Veselina Veljovića pošto je unutrašnja kontrola utvrdila da je njegov savjetnik za bezbjednost direktno, po nalogu nepostojećeg predsjednika Crne Gore, potpredsjednika DPS-a, učinio sve da rezultat izbora u Mojkovcu obilježe represije i zloupotreba državnih resursa, a gospodin Veljović je perjanica u zloupotrebi državnih resursa. Očekujem od potpredsjednika DPS-a da danas reaguje i smijeni Veselina Veljovića.

Dalje, vi očekujete da vam se država ne miješa, odnosno Skupština da vam se ne miješa u vaš rad, a s druge strane se ovdje najavljuju neki elementi pomoći. Znači, hoćete da dajete dozvole, imate visoke naknade, vršite inspekcijski nadzor i da ne odgovarate Skupštini i to sve pod geslom nezavisnosti. Smatram da treba da odgovarate Skupštini, da treba da podnosite ove izvještaje. Pravo da vam kažem, bez obzira što ste nezavisno tijelo, da budete zavisni od Skupštine i od građana Crne Gore samo zbog jedne stavke. Službena putovanja i članarina u međunarodnim organizacijama. Troškovi dnevnica za službena putovanja 8.000 evra. Troškovi prevoza na službenom putu 7.957 evra. Troškovi smještaja na službenom putu 7.503 evra. Članarine za međunarodne organizacije 6.574 evra. To je okvirno nekih 30.000 evra. Znači, potpuno mi je nejasno ako se već uzimaju dnevnice za službena putovanja, kakvi su to troškovi prevoza na službenom putu, šta se to dešava na tim službenim putovanjima. Znači, troškovi smještaja na službenom putu, da li se smještate dok putujete do destinacije ili je to kada se već dođe do željene destinacije, odnosno do željenog hotela?

Takođe, imate ugovore o djelu u iznosu od 8.087 evra. Morate objasniti o kakvim ugovorima o djelu se radi ovdje ako već imate zaposlene radnike kojima dajete platu. Bez obzira što ste na ivici rentabilnosti bili u 2012. godini subvencionišete kamate svojim zaposlenima koji su kupovali stanove. Vi uvodite neki samoupravni socijalizam i pravite neku novu varijantu Radoja Dakića ili Titekso i bez obzira što vaši zaposleni imaju dobre plate vi im još i subvencionišete kamate. Lijepo je to, sve je to pohvalno, ali treba da imate u vidu činjenicu da pola Crne Gore jedva sastavlja kraj sa krajem, o stanu može samo da mašta.

Takođe, sredstva za amortizaciju 25.883 eura. Sa kakvim vi to sredstvima za amortizaciju raspolazete? Da nije to kakav preookeanski brod ili bilo šta drugo kada su ovolika sredstva amortizacije? Takođe, ostali ste nedorečeni vezano za primjenu pravilnika. Ne želite da vam se miješa Skupština i da vam se miješa država u vaš rad, ali takođe ne primjenjujete pravilnik vezano za kršenje ovog pravilnika za dugove emitera koji se nikako ne naplaćuju i koji se iz godine u godinu povećavaju. Takođe, ostaje nejasno zašto se reklamirate na pojedinim portalima i na pojedinim medijima s obzirom da ste nezavisna Regulatorna agencija, nemate valjda nikakve ambicije da prelazite u neku političku partiju ili paradržavnu političku partiju. Takođe, ostaje nejasno zašto pojedini emiteri, recimo Televizija Pink ne proizvodi, odnosno ima obavezu da prenosi 60% kompletnog programa u Crnoj Gori, odnosno njene produkcije da bude, a to nije slučaj sa Televizijom Pink? Da li se radi o nekom uticaju politike i političke zavisnosti vezano za tu televiziju i zbog čega do sad niste sproveli taj pravilnik? Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Da li se javljate za komentar ili ne? Izvolite, samo se javite, ne mogu da pročitam da li to želite ili ne.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Upravo da odgovorim gospodinu Kneževiću. Mi smo propisali te događaje od posebnog značaja i taj dio posla se radi na zahtjev Savjeta Evrope. Znači, oni šalju toj instituciji na saglasnost i to su bili prioriteti koje je Savjet Agencije smatrao da je od značaja za građane i apsolutno nikakve politike u svemu tome nema. Dobro je to da smo prepoznali i Skupštinu i druge nadležne organe u Crnoj Gori kao događaje od posebnog značaja, ako postoji vanredna sjednica Skupštine ili ako se bira predsjednik države. Ne radi se ovdje o našoj volji da ne želimo neke stvari da imamo u relaciji sa Skupštinom ili ne, nego se radi o nepoštovanju evropskih standarda. Skupština je u novom Izvještaju Evropske komisije prepoznata kao najveća zakonodavna institucija u ovoj državi koja ograničava rad nezavisnog regulatora, a to je upravo zbog nepoštovanja onih standarda na koje smo mi ukazivali ovdje u ovoj Skupštini ne bježeći od njene nadležnosti, nego ukazujući na one segmente koje vi treba da proučite i da ih primijenite.

Subvencije kamata zaposlenih. Tačno, Agencija plaća subvencije kamata i to je nešto na što smo mi jako ponosni, da u Agenciji ne postoji niko od zaposlenih ko nema riješeno stambeno pitanje, ali to su samo subvencije kamata koje su radile druge državne institucije u Crnoj Gori, a krediti koji plaćaju ti ljudi su stvar njihovog finansijskog opterećenja i zaduženja kod samih banaka, amortizacije. Agencija ima monitoring, centar koji radi 24 časa i ... (Prekid) sve ovo što emituju ostali emiteri pod sredstvom frekvencija. Možete li da zamislite koji je to dio posla i koliki dio tehnike i opreme treba da se investira u taj segment. Postoji i ona zadnja stvar koja je jako važna, mi pokušavamo i u tom dijelu da ispunimo standarde i uskoro ćemo obavijestiti Evropsku komisiju da smo sve ono što je bio zahtjev prema Agenciji ispunili, a to nije mali dio posla nego jedan ogroman dio posla koji se završava kod nas.

AEM se ne reklamira, mislim da ste to iz neke polemike iz štampe uzeli. AEM samo daje svoj sajt preko kojeg komuniciramo sa građanima, pa je, na primjer, ovaj finansijski izvještaj koji vi razmatrate sedam mjeseci poslije toga, kada je usvojen od strane Savjeta, na našem sajtu pogledalo 13.000 građana. Nljesu to baš interesantne stvari za građane, ali su ih pogledali. Znači, mi samo imamo na nekoliko sajtova kao popularan način komunikacije sa građanima našu veb adresu i ništa više. Da, čak su nas prozivali oko samog izbora. Izabrani su oni koji su ponudili najnižu cijenu. Odmah da vam kažem da je u odnosu na neke druge portale ta cijena bila kod ovih koji su je ponudili deset puta manja. Pink ima približno 10% sopstvene produkcije saglasno, neću da ulazim u taj programski segment. Ako želite o tome da pričate, onda je to onaj dio kojim ne bi trebalo da se bavi Skupština. Skupština ne bi trebalo da se bavi programskom orijentacijom bilo kojeg emitera, ali vam odgovorno tvrdim da je on emiter koji ima približno 10% sopstvene produkcije koju emituje ovdje u Crnoj Gori.

Pomenuli ste ugovore o djelu. Ne postoji ugovor o djelu sklopljen sa zaposlenim u Agenciji za deset godina njenog postojanja, ne postoji isplaćen zaposlenima u Agenciji jedan cent za prekovremeni rad, ali postoje dva jako važna projekta u kojima participira Agencija, pa ste u okviru ovih službenih putovanja, Agencija participira u pregovorima sa Evropskom komisijom o svom trošku. Dva čovjeka iz Agencije su na svim razgovorima u Briselu vezano za poglavlje 10 o trošku Agencije. Mi participiramo u okviru dva projekta, gdje su naši stručnjaci, ponosan sam na to, bili jako važni Evropskoj komisiji da rade ekspertske dio posla sa zemljama u okruženju. Uvijek ću da potpišem taj dio. Vas pozivam da uzmete i pogledate u Agenciji, stojim iza svakog službenog putovanja svakog zaposlenog koje je napravljeno. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam, kolega Džafiću. Biće još prilike tokom rasprave.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Džafiću na pokušaju da date odgovore.

Poštovani građani, dobili smo informaciju da u Agenciji za elektronske medije svi su riješili stambeno pitanje. Sada pozivam sve vas koji nemate riješeno stambeno pitanje da u narednom periodu pratite konkurse i oglase, da konkurišete tamo jer vam je to sigurna garancija da ćete riješiti stambeno pitanje pošto ova Agencija brine o svojim zaposlenima.

Dalje, ne može me niko ubijediti, gospodine Džafiću, da je inauguracija nelegitimno izabranog predsjednika Crne Gore i potpredsjednika DPS-a Filipa Vujanovića na ovoj skali događaja važnija, recimo, od svjetskog i evropskog prvenstva u fudbalu, ljetnjih i zimskih olimpijskih igara, finala kupa Evropski šampionat, tim prije što je čitava Crna Gora više navikla na Filipa Vujanovića i na njegove performanse i sve ono što se dešava u DPS-u, posebno onaj dio kada ga je gospodin Đukanović izgurao da izađe i izrecituje da je pobijedio nakon pokradenih predsjedničkih izbora.

Kažete da Pink ima približno 10% svog programa, odnosno svoje produkcije u Crnoj Gori. Morate mi navesti koje su to emisije. Vjerovatno da je to ona emisija "Minut, dva" gdje nas terorišu u tih minut, dva između Grand parade, Farme i Velikog brata, nazivajući lidere opozicije, prevashodno lidere Demokratskog fronta antidržavnim elementima, teroristima i jednostavno pozivaju na medijski i svaki drugi linč, a nijesam vidio od vas da ste na bilo koji način reagovali vezano za taj dio.

Što se tiče ugovora o djelu, ovdje jasno piše da postoje ugovori o djelu, u iznosu ugovori o djelu, autorski honorari na 8.087 evra. Ne znam kako sada možete da ih prebacite na službena putovanja. Znači, ugovori o djelu postoje, iako vaši zaposleni primaju dobre plate, svi imaju riješeno stambeno pitanje, uvijek su dvojica u Briselu, nemate dovoljno kvalitetne kadrove nego morate da ih angažujete po ugovoru o djelu i da im dajete honorare da bi završavali poslove koje bi trebalo da rade vaši zaposleni. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Nemamo, nažalost, poslovničke mogućnosti za dalju raspravu. Idemo dalje.

Sada kolega Aleksandar Damjanović, a nakon njega kolega Srđan Perić, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore. Izvolite, kolega.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine Džafiću, pošto ćemo se u ovoj raspravi uključiti kolega Lalošević i ja, ja ću se više baviti finansijskim dijelom vašeg izvještaja, a kolega Lalošević svakako onim za šta je i kompetentan, to su programski sadržaji i vaš Izvještaj o radu. Želim da budem u fokusu, ja ću da pričam o ovome što je tema dnevnog reda, jer imam načina da pričam o drugim stvarima na drugom mjestu i u drugo vrijeme.

Ovo je korektno podnesen Finansijski izvještaj koji sadrži i Izvještaj revizije, sadrži i finansijski plan, tako da možemo da imamo uporedne pokazatelje, i sadrži detaljno obrazložen Izvještaj o radu. U tom dijelu jeste primjer ostalim regulatorima. Nijesam na početku rasprave kod energetike rekao da mora da se poštuje kakav takav, ali postojeći pravilnik o podnošenju izvještaja i sve ono što su zakonske norme. Zaista sam od onih koji misle da griješite kada navodite na str. 7 Izvještaja o radu sintagmu neosnovano miješanje Skupštine kada ste imali javnu raspravu kod izmjena i dopuna Zakona, jer smatram da je vama u interesu, najprije vama, a nama samo u interesu da što više radimo i da budemo od jutra do jutra ovdje u parlamentu, da imate transparentnu raspravu o vašem radu. Na taj način, ukoliko uspješno radite, zakonito, efikasno i efektivno odagnavate sve sumnje koje neko može da iznese u odnosu na vaš rad.

Pokušao sam i na Odboru, a i ovdje da nekoliko puta nametnem jednu temu i nametnuću je sada, vi možete o tome da date vaš stav i vaše mišljenje. Mislim da postoji potreba da imamo konvergenciju kod vaše Agencije i Agencije za elektronske komunikacije, može i drugačije, a

može i tako, da ne obrazlažem sa stanovišta u finansijskom smislu šta to znači, iako znam da bi bila dva sektora, ali bi makar zajedničke službe bile zajedničke, je li tako.

Jednu stvar koju ovdje želim da me čuju i poslanici DPS-a, jer je njihova vlada u pitanju, pošto poslanika SDP-a nema ovdje ovih dana u parlamentu, a to je da li oni smatraju da treba realizovati zaključak Vlade jer mi ne pada na pamet da predlažem ja zaključke ovog Odbora, odnosno Parlamenta koji se i tako i tako ne poštuju, da vam se omogući da uđete u posjed da sjednete u normalan poslovni prostor, kako vam je Vlada zaključila, dakle tamo gdje sjede gospoda i kolege iz Agencije za elektronske komunikacije. Evo, i ministru finansija, i predsjedniku Vlade, neka se malo bave time jer kažem da meni kao poslaniku i našem klubu ne pada na pamet da budemo bič za izvršavanje nećijih naloga, niko živi ne poštuje ni zaključke ovog parlamenta. Smatram da je neprimjereno da vi nemate sopstveni poslovni prostor.

Jedno pitanje za vas, to je činjenica koju nijesam ovdje našao, a želim o njoj da polemishem, nemam ovdje troškove zakupa. Samo da vidim zašto nijesu navedeni u izvještaju ili ih ja nijesam našao, dozvolite da to dosta dobro mogu da pronađem, tako da i taj dio vidimo. Kada to uporedimo sa nekim drugim agencijama, jasno je da vi imate potrebe, prostora i zakonskih i svakih drugih ovlašćenja da sjedite u svom poslovnom prostoru, i to je jedna tema koje ćemo se doticati u narednoj raspravi.

Oko ovih 319.000 otpisanih potraživanja neću, kolega će Lalošević, zašto su malim emiterima otpisani, ko su sve ti mali emiteri na onom dugačkom spisku. Ali, jedno ovako razmišljanje za Ministarstvo finansija, ako vi otpisujete nešto što bi mogao da bude, odnosno ispravka potraživanja, je li tako, bavite se sudskim sporovima, pokušavate da naplatite, mene baš interesuje kako ćete, recimo, Televiziji IN da naplatite ovaj dug koji su negdje u stečaju itd. To znači da ćete smanjiti sopstveni prihod tokom godine, odnosno višak prihoda nad rashodima, pošto znate da postoji ona zakonska norma da makar za narednu godinu višak prihoda ide u budžet, eto štete po budžet. No, pitanje za ministra finansija.

Dalje, bilo bi dobro da se čuje što je sa sudbinom ovih 13 emitera s kojima nije potpisan reprogram, jesu li utuženi i kakav je ishod sudskog procesa, ako je završen. Govorim o 2012. godini, a sada smo na kraju 2013. godine, pa ne bi bilo loše da imamo i tu informaciju. Znam što ću da uradim kada bude ovaj predlog zakona o taksama vezano za ovih 133.831, odnosno vjerovatno već više u ovoj godini ovih kablovskih pretplatnika i sa onim oporezivanjem. Najavljujem ovdje da će to biti siguran amandman Aleksandra Damjanovića, da se to ne oporezuje sa tim jednim evrom, sigurno, jer smatram da je to standard. Žalosno je da i dalje imamo jednu trećinu domaćinstava na kraju 2012, ne znam kako je u 2013. godini, koji imaju samo tzv. antenski prijem, odnosno prijem ovozemaljskog signala, koji nemaju mogućnost da imaju potpunu demonopolizaciju u sferi elektronskih servisa da bi imali pravo da biraju. Opravdano sumnjam da postoje makar dva komercijalna emitera koja su svrstana na dva pola, jedan podržava žestoko jednu vladajuću partiju, a drugi emiter elektronske podržava žestoko jednu opozicionu partiju, a nije SNP. Ne bavim se ovim dijelom koji se tiče programskih sadržaja, to je već posao i za vas.

Na kraju, da bih zaokružio, nadam se da potpredsjednik ima strpljenja jer govorim o materiji, za razliku od nekih drugih koji mnogo više vremena potroše. Što je sa 100.000 evra za investiciju koju smatram kapitalnom u odnosu na Agenciju, a to je investicija u opremu za monitoring i arhiviranje programskih sadržaja? Dakle, automatsko saldiranje i arhiviranje svih sadržaja svih elektronskih medija u državi, kako bismo mogli i građani i mi poslanici da se posjetimo po nečega? Zašto to nije završeno u 2012. godini, sredstva su opredijeljena i da li je to realizovano tokom ove godine? Kažem na kraju ove godine raspravljamo o 2012. godini. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Periću, imate riječ. Zaista ne mogu da vidim da li se javio neko za komentar ili ne, potrebno je da dignemo ruku, imamo elektronsku komunikaciju.

Želite li riječ? Izvolite. Samo učinite prepoznatljivim da želite komentar i odmah ćete dobiti riječ.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Poštovani gospodine Damjanoviću, zahvalio bih vam što ste vi vratili ovo na ono što je predmet današnje priče ovdje u parlamentu, a to je Finansijski izvještaj i Izvještaj o radu regulatora. Nijesam bio u prilici da odgovorim na jedan dobar dio ovih pitanja gospodina Kneževića, poslanika sada i nema ovdje, a odgovoriću na svako od pitanja koje ste vi pokrenuli.

Nije dobro da regulator nema prostor deset godina, a da je to zakonom ustanovljena obaveza. Mi taj prostor tražimo od Vlade, Vlada je donijela zaključak po tom pitanju i tu postoje neke stvari za koje mislim da ste vi upoznati, za revizorski izvještaj drugih regulatora i mislim da će se taj problem prije ili kasnije riješiti. Nema zakupa poslovnog prostora, on nije ni iskazan jer ne postoji. Vlada je donijela odluku da prostorije bivšeg Sekretarijata za informacije stavlja na raspolaganje Agenciji dok se taj problem ne riješi. Agencija nikad nije tražila nijedan segment pomoći iz budžeta, platila je sve svoje poreske obaveze koje je imala prema državi. Nije dobro, a i zabranjeno je evropskim standardima da se regulator finansira iz budžeta. Onaj ko te plaća taj te kontroliše u dobrom dijelu, tako da regulator za elektronske medije ne treba da se finansira iz budžeta.

Što se tiče naplate, sudbina 13 emitera, bolja je naplata u ovoj godini. Agencija se ne finansira samo od naplata od emitera. Tačan je ovaj procenat, ali mi samo, u planu smo to iskazali, 3% planiranog nismo naplatili, ali u tom dijelu je i dio starog duga emitera koje su oni platili. Konvergentni regulator, ne bježimo mi od te priče. Želim da vam kažem u Evropi postoje samo četiri konvergentna regulatora. To je jedan proces, ovo su različite oblasti. Znači, postoji OFCOM u Engleskoj koji je odličan konvergentni regulator i želio bih da Crna Gora ima nekad takvog regulatora. Postoje i regulatori gdje se razdvajaju sada ove dvije funkcije audiovizuelnih medijskih usluga i telekomunikacija. To je, na primjer, u jednoj naprednoj Švedskoj ili u Bosni gdje je to rješenje, moramo priznati, nametnuto. Ovdje sam da odgovaram samo na jedan dio pitanja koji su bili od poslanika Kneževića, smatram čistom politikom. Odgovoraću samo na ono što je predmetom mog boravka ovdje.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Tako je, možete odgovarati na pitanja koja su postavljena iz predmetne materije. Kolega Damjanović ima riječ. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Pošto mi je to nadležnost u matičnom odboru, treba da odsjedim ovdje šest sati i sjedim i po desetak i dvanaest sati dnevno računajući odbore, da raspravljam sa svih šest regulatora, zajedno sa mojim kolegama. Radiću to strpljivo i govoriću samo o temi.

Vama se obraćam, potpredsjedniče. Smatram da treba da imate malo više strpljenja makar za nas koji govorimo strogo u temi, pa i ako prekoračimo tih pola minuta, jer sam kod prethodne rasprave slušao makar 40 minuta rasprave koja nije imala veze sa time. Sada ne insistiram, naravno, sve su to kolege, ja to isto znam nekad da uradim, ali evo, počnite od mene, kada god izađem iz tačke dnevnog reda oduzmite mi riječ shodno Poslovniku, i nikakav problem nemam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Jeste li osjetili negdje, kolega Damjanoviću, da ste zakinuti u onome što ste željeli da kažete?

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Samo u onom dijelu da, iako kolege koje dolaze ovdje da brane izvještaje, vjerovatno ne znaju komunikaciju gdje se prijavljuju za komentar itd, malo obratite pažnju, makar mi koji, hajde da kažem, stručno razgovaramo o materiji, da eventualno im date riječ da odgovore i da ih podstaknete. Vi znate da postoji i poslovnička mogućnost da se javljaju za riječ i da se komentarišu izlaganja.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Naravno, oni će uvijek da dobiju riječ, imaju prioritet onda kada se jave za komentar i kada vidimo da su se javili. Tu apsolutno nema nikakvog spora. Zaista, smatram ovu raspravu i sa jedne i sa druge strane, i od strane predstavnika agencija, i od poslanika, konkretno vas u ovom slučaju, zaista stručnom. Tu, kao što ste vidjeli, ograničenja ni prema vama, ni prema gospodinu Džafiću nijesu bila prisutna nego ste mogli da kažete ono što ste željeli da kažete. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam. Naravno, gospodine Džafiću da ovdje nema kategorije zakupa, jer da ga ima vi biste ga iskazali, iskazao bi ga i revizor jer sjedite .... bivšeg Sekretarijata za informacije. Ukoliko bi vi imali sopstveni poslovni prostor, bio bi upotrijebljen da u njemu sjedi neki drugi državni organ koji plaća svoj zakup, i o tome govorim. Ta kategorija zakupa kojom se bavila Državna revizorska institucija jeste možda jedna od najproblematičnijih stavki i u odnosu na njihov godišnji izvještaj i u odnosu na ono što ova država treba da radi. Podsjetiću na Zakon o državnoj imovini koji se u tom dijelu defakto ne implementira.

U odnosu na ovaj dio oko opreme za monitoring, ostali ste dužni odgovor. Kolega Lalošević će diskutovati oko toga, pa ćete oko toga imati prilike i poslovničku mogućnost. Oko ovog otpisa sam rekao, vi ste sticajem okolnosti na nivou nekih 700.000 evra depozita, odnosno viškova prihoda iz ranijih godina. Vjerujte mi, bile su neke namjere da vam se oduzme godišnji višak prihoda nad rashodima nego kompletan, vjerujte razgovarate sa čovjekom koji je to smatrao besmislenim i to spriječio. Da niste imali tih 700.000 vi biste već ove godine bili u problemu, odnosno malo više tih depozita. Dakle, ako se budu ponavljale, nadam se da neće jer smo napravili, izgleda, i podvukli crtu sa tzv. malim elektronskim emiterima, uz to što smo milion evra faktički sa državnog budžeta dali Radio-difuznom centru, da ne govorim već koliko, da jednostavno stabilizujete svoje poslovanje. Apsolutno sam pristalica da uvijek ima prostora za racionalizaciju troškova i od zarada gdje smo tu priču elaborirali nekoliko puta, govorićemo o finansijskom planu za nekoliko dana, pa da ne opterećujem, ali svakako da postoji potreba i prostor da se i dalje vrši racionalizacija uz podizanje efikasnosti regulacije.

Nijesam kompetentan za ovaj dio koji se tiče programskih sadržaja, nijesam kompetentan definitivno za ovaj dio koji se tiče u odnosu na obaveze prema Savjetu Evrope itd, imate i u smislu definisanja onih važnih događaja, ali jesam u ovom dijelu da negdje vaše poslovanje sa vašim brojem zaposlenih isključivom sposobnošću mora da se dovede u vezu sa objektivnim troškovima koje imate. Dakle, da vi pomognete državi Crnoj Gori i svima nama, u smislu prilagođavanja aktuelnom socio-ekonomskom trenutku. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Srđan Perić ima riječ, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore.

SRĐAN PERIĆ:

Gospodine Džafiću, naše primjedbe u vezi sa Izvještajem o radu, prije svega su dvostrukog karaktera. Prije svega, radi se o jednom suštinske prirode i drugi svakako programske.

Prije svega, da kažem sama forma dostavljenih dokumenata, to je Izvještaj o radu, Finansijski plan i ono što se odnosi na finansije Agencije za elektronske medije je u zadovoljavajućoj formi okvirno. Međutim, u samom izvještaju vi ste kontradiktorni, i to ne malo. Vi kažete da su usvajanjem izmjena Zakona o inspekcijskom nadzoru koji je usvojen 2011. godine u potpunosti zanemarena Agencije za elektronske medije, da su nova rješenja nejasna i nepotpuna.

Potom, na narednoj strani vi kažete da u cilju prevazilaženja situacije u kojoj Agencija za elektronske medije nema inspekcijsku nadležnost, neophodno je izvršiti izmjene ili dopune tog zakona. Onda odmah na narednoj strani vi nam govorite o nadzoru nad primjenom Zakona o elektronskim medijima. Znači, vi ste na samom početku derogirali maltene funkciju Agencije koju vodite, objasnili koliko je ona derogirana i koliko je uopšte smisleno da postoji sa ovako malim ovlaštenjima, a onda nam ipak dajete nadzor. Onda dolazimo do suštine i do onog što je srž moje diskusije.

Govorite o implementaciji programskih standarda. Dvije ključne tačke su tu da je emiter dužan da dnevno emituje informativni program u trajanju od najmanje 30 minuta i, drugi sadržaj, emiter opšteg televizijskog programa je dužan da obezbijedi da djela koja ne smatraju programima u sopstvenoj produkciji čine najmanje 10% njegovog mjesečnog vremenskog emitovanja. Sada ću da vas pitam gdje su vam sadržaji obrazovnog i kulturno-umjetničkog sadržaja? Tu je stanje alarmantno. Vi to uopšte ne tretirate kao nešto što je bitno, da ima dodatno da se prokomentariše. Vama je ovdje bitan profit. Vama je bitno samo koliko ćete naplatiti, koliko će se rashodovati i sveli ste sebe na jedno, nažalost, administrativno tijelo. Potpuno je logično pitanje zašto onda vi ne funkcionišete zajedno sa Agencijom za elektronske komunikacije, jer puno stvari dijelite i nema potrebe da se usložnjavaju troškovi.

Da bi javnost znala da vi imate pun kapacitet i finansijski da ispratite, recimo, stavku o kojoj govorim, u najkraćem radi se o kontroli sadržaja da li su primjereni djeci ili ne, hajmo tako da kažemo, u što spadaju i obrazovni sadržaji. Vi na ... 415.000 eura i u naknade članova Savjeta 78.500 eura. Znači, taj budžet je dovoljan za ozbiljan obrazovni program, pa slobodan sam reći na godišnjem nivou. Problem nije u tome. Problem je u tome što vi, ako hoćete do kraja da budem otvoren, ne vodite računa da li su sadržaji koji se emituju na elektronskim medijima primjerena dječijem uzrastu. Na jednoj televiziji vi imate kako koji poslanik obrazlaže svoj stav o jednom zakonu, o zakonu na pet devet, da budem vrlo direktan, tako se on na jedan vrlo skaredan način kritikuje. Apsolutno nijesam protiv kritike, apsolutno za svaku vrstu argumentovane kritike i vrlo sam blisko Volterovom stavu da sam spreman da umrem za načelo da taj neko kaže to što hoće.

Gospodine Džafiću, nijesam nigdje vidio u nalazu da ti sadržaji mogu da plaše djecu, estetski su vrlo problematični, kadriranje je kao u horor filmovima, djeca se plaše. Bio sam prisutan kada se dijete uplašilo tih sadržaja. Imate li vi ikakvu kočnicu da to zaustavite? Takođe, još jednu stvar. Da li vi imate ikakvu mogućnost da nama ovdje kažete, pošto pratite medije, dvije stvari, prvo da li u Crnoj Gori ima medijske mafije i da li smo mi poslanici medijske mafije? To je, takođe, bitan element koji nas zanima, pošto se to stalno potencira. Takođe, druga stvar koja me zanima, pošto pratite ovaj segment i kažete da se niste oglašavali, zanima me na portalima, a koje, takođe, vi pratite imate vaše logotipe i linkove ka vašem sajtu, da li su to plaćeni sadržaji, ako jesu zašto? S druge strane, ako nisu, koji je interes tih portala da izbacuju vaše logotipe, da li je to opet određena vrsta konflikta interesa?

Međutim, samo da se vratim, u preostalom vremenu, na ono što je ključ cijele ove priče. Vi dominantno zanemarujete ono što je možda i najbitnije, da djeca kroz gledanje televizije stiču i određeni vid obrazovanja i nerijetko naša djeca se dominantno obrazuju, ako hoćete, u tom televizijskom dijelu gledajući strane stanice, bilo da je to RTS, History, koji god da je kanal, ali nerijetko se desi da onaj sadržaj koji oni tamo saznaju na televiziji ne korespondira onim što uče u školi, posebno iz oblasti istorije. Nigdje nijesam vidio da ste prepoznali to kao problem. Potpuno na margini. Vas uopšte to ne zanima. Znači, ono što hoću da kažem ništa u ovoj mojoj diskusiji nije bilo cinično. Zanima me šta ste vi u stanju da učinite da sadržaji koji se emituju, apsolutno nemam ništa protiv kritike, ali da budu primjereni dječijem uzrastu. To gledaju djeca, a slike bičeva, aždaja, nekih mučenja, instrumenata gdje neki gladijatori nekog muče nijesu

primjerena dječijem uzrastu. Šta ćete uraditi po tom osnovu? U suprotnom, uz svo uvažavanje to da li ste vi naplatili neku taksu od nekog emitera u ovom ili onom procentu, smatram manje bitnim od ovoga, jer time treba da se bave pravne i finansijske službe, a ovo je parekselans vaš posao i molim vas da obratite pažnju prosto da zaštitite našu djecu od takvih sadržaja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Imate pravo. Kolega Džafić. Izvolite.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Ovo su jako važna pitanja koja ste vi sada ovdje pokrenuli. Agencija najmanje želi da bude administrativno tijelo koje samo ubira neke takse i da svoju uspješnost, pošto mi nemamo nijednu od deset godina poslovanja neuspješnu godinu, prikazujemo samo kroz taj segment. Djeca su pod našom posebnom pažnjom, ali mi imamo poplavu različitih programa ovdje u Crnoj Gori, imamo sedam kablovskih operatera sa približno, kada saberemo sve programe koje emituju, 800 programa koje mi moramo da pogledamo da bismo upravo zaštitili ovu najranjiviju populaciju kod nas.

Drugo, vi ste napravili od nas jednim dijelom administrativno tijelo, oduzeli ste nam pravo i sada ste pomenuli to da vršimo inspekcijski nadzor na način kako smo ga vršili. Govorim uopšte o parlamentu, izvinjavam se, ne govorim vaša personalno. Znači, to je pravo Agenciji oduzeto, ali interesantno, nijedan drugi organ ne vrši taj inspekcijski nadzor, čak ni ovaj konvergentni inspekcijski organ u Crnoj Gori. Oduzeli ste nam mehanizme koji su bili efikasni. To je novčana nadoknada, kada nekoga novčano kaznite zbog toga što je povrijedio pravo djeteta on to zapamti. Ako mu bezbroj puta kažete da ide u čošak i da se stidi zbog toga što trenutno radi regulator toboš i nema nekog efekta. Mi pazimo na djecu. Imamo granični period i onoliko koliko je u mogućnosti bila Agencija je taj segment pratila. Odazivamo se svakom pozivu koji je vezan za taj dio. Upravo ovo o čemu je govorio gospodin Damjanović, mi smo tek sad osposobili vaš monitoring da do kraja prati programske sadržaje, jer morate imati dokazni materijal ako ga optužite da je povrijedio nečije pravo. To morate imati zabilježeno u samoj agenciji.

Pitali ste i neka pitanja koja su se pokretala na Odboru. To su ova pitanja medijska mafija, ostale stvari. Da vam kažem, u Crnoj Gori se zna svaki vlasnik svakog elektronskog medija. To je obaveza prema Evropskoj uniji. Mi imamo konstatovanog svakog vlasnika, isprovjeravali smo te registre, a bavili se oni i nekim dopunskim djelatnostima u okviru kompanija koji su osnivači. To ne znam, to nije moj dio posla, to pitajte gospodu iz tužilaštva, policiju i ostale. U okviru onog što je medijski segment, imali smo dva dijela nedozvoljene medijske koncentracije i od toga nijesmo željeli da pravimo političke priče i političke slučajeve. Znači, vratile smo te emitere u zonu koja je propisana zakonom, a vezana je za nedozvoljenu medijsku koncentraciju, a postojali su takvi u Crnoj Gori. Žao mi je što ponekad Agencija, mi smo nekako imali malo više ovlašćenja u onoj Agenciji za radiodifuziju i žao mi je što ponekad ostavljamo takav utisak da smo neko administrativno tijelo. Znači, 17 ljudi koji rade u Agenciji je jako mali broj, a postojeća sredstva ne mogu omogućiti neko kadrovsko jačanje ili neko posebno tehničko osavremenjavanje, a monitoring sistem smo završili, ovo što je pitao gospodin Damjanović i što sam ja ostao dužan da kažem, i to sopstvenim sredstvima i sopstvenim znanjem. Kada smo tražili da to završe neke renomirane evropske kompanije, one su tražile basnoslovne iznose za ...poslu, u Crnoj Gori nijesmo imali nekog ko bi to završio, i to smo završili sopstvenim znanjem. Pozivam vas da dođete u Agenciju i da pogledate na koji način mi pratimo programe i tada će vam biti jasno da Agencija vrlo odgovorno vodi računa o nečemu što se zove prava djece. Dese se nekad propusti i emitera, dese se nekad propusti i samih ljudi ili tehnike koja bi trebala da odradi taj dio posla.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Vi i te kako imate kapacitet da primijenite sve mehanizme koji vam se daju. S druge strane, takođe, osvrnuću se na taj dio, neki su vam namjerno, vladajuća stranka vam je oduzela neke mehanizme, odmah da vam kažem, nije opozicija. Tako da je vaša adresa kritika, i ja sam potpuno saglasan sa njom, usmjerena ka vladajućoj stranci. Ali, pazite, vi imate, vi za plate izdvajate skoro pola miliona eura Agenciji i članovima Savjeta. Skoro pola miliona eura, i vi izdvajajući za plate pola miliona eura nijeste u stanju da isprodukujete kadar koji će da isprati, radi se o tri televizije, radi se doslovno o tri televizije sa spornim sadržajem sa stanovišta prava djeteta. Opet kažem, po strani kritike, uopšte ne ulazim u nju, govorim o onome što je sadržaj koji nije primjeren uzrastu djeteta i koji nije edukativan. I još jedna stvar, mislio sam da neću imti vremena, i u tom dijelu sam vam zahvalan da ga sad imam, radi se o sadržajima koji potpuno opovrgavaju ono što djeca uče u školama. I vi imate, ja kažem sada neću da reklamiram te televizije, ali mogu da Vam napišem i koje su to tri televizije i Vi znate koje su to. Znači, ne radi se o osamsto i nešto televizija, tako da u tom dijelu dajmo da se prosto fokusiramo, i ovaj drugi dio priče, meni je gospodine Džafiću jasno, a uvjeren sam i Vama, zašto su vam uskraćeni mehanizmi inspekcijskog nadzora. Upravo da ne biste mogli da sankcionišete ovo, jer ova vlast je napravila od vas i od punog niza drugih agencija i komisija, takozvane tigrove bez zuba.

Znači, vi tamo vodite određeni posao, statistiku, ja to zaista ne sporim. Ne sporim to da imate stručnih ljudi koji prate svoj posao. Raduje me da ima ljudi koji se profilišu u stručnjake u ovoj oblasti, ali kad god treba da primijenite neko pozitivno zakonodavstvo, vi nemate mehanizme. I nemojte da gledate onda u ovaj dio parlamenta, gledajte u taj Vam bliži. Vladajuća stranka prosto nedozvoljav vam da imate pun kapacitet da vršite ono što je vaša bazična funkcija. Tako kritike koje ste usmjerili ka nama, svima u Parlamentu, ipak je bolje da je lociramo i da preciziramo da se radi o odluci vladajuće stranke, da nemamo kontrolu nad medijskim nebom što ima za lošu posledicu, i time završavam, neprihvatljivo nizak nivo sadržaja kod tri medija koji se odnose na kršenje prava djeteta. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje, kolega Andrija Popović sada ima riječ, koji će govoriti u ime Kluba četiri partije.

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvaženi građanke i građani, poštovani gospodine Džafiću,

Gledajući formu, ovaj Izvještaj Agencije za elektronske medije je jedan od boljih, možda i među najboljima. Druga stvar je pitanje koliko uopšte ima smisla poslije gotovo godinu dana razmatrati izvještaj o radu inače nezavisnih tijela. Ovo se po svaku cijenu mora razdvojiti. Izvještaj o radu se mora usvajati u prvoj polovini godine, a finansijski planovi u drugoj, jer ovo stvarno nema nikakvoga smisla. Mi sad pričamo poslije godinu dana o nečemu i to je sad totalno besmisleno. Radi se o svim izvještajima, a ne o ovome.

Osvrnuću se samo na nekih par stvari, s jedne strane se krši Zakon o elektronskim medijima, dozvoljava se rad lokalnih elektronskih medija pa i onih koji imaju nacionalnu licencu a ne izvršavaju svoje finansijske obaveze. S druge strane, naknade su i dalje previsoke iako su one snižavane, demokratija je skupa i moramo je platiti, ali ne na taj način da gasimo lokalne i nacionalne elektronske medije.

Ono što mene zanima, vidio sam da su ove naknade članovima Savjeta poprilično visoke. Nijesam iz ovog izvještaja uhvatio koliko ima članova Savjeta, vidim da je iznos na nivou od sedam hiljada mjesečno.

Dalje, stanje potraživanja na dan 31.12.2012. godine, da li je sad situacija bolja ili gora, a tada je ako sam dobro ovdje uhvatio, ukupan dug 573.150 bio od strane emitera. Koliko znam za prvih šest mjeseci je dug 517.540. Ovdje naročito treba i pomenuti ove neke komercijalne emitere koji duguju, koji su dugovali na dan 31.12.2012. godine, malo veće iznose. Dakle, to su iznosi da ih sve ne nabrajam, ali ovi koji idu preko 10-tak hiljada eura, a radio Antena M 24 hiljade, radio Atlas 39 hiljada, radio Korona 15.500, radio Elmag 41.700 radio Montena 26.700, radio Svetigora 13.350, TV Atlas 51.553, TV Elmag 52 hiljade, TV IN 77 hiljada, naravno, TV IN je u stečaju koliko znam, NTV Montena 39.500, TV Pink M 16.200, TV Teuta 10.600. Ukupan iznos 573.150 eura. Osvrnuo sam se samo na ove koji duguju iznose iznad 10 hiljada eura.

Da li je došlo do nekog storniranja tih njihovih obaveza i kako će se to dalje razvijati, naročito mislim da bi trebalo obratiti pažnju na ove manje radio stanice koje nijesu lokalne radio stanice, privatne, koje nijesu u mogućnosti da plaćaju te naknade, a mnogo znače stanovnicima pojedinih opština u Crnoj Gori. Eto toliko, zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite, imate pravo na komentar.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Hvala.

Uvaženi gospodine Popoviću, mogu odmah sa Vama da se usaglasim da vrijeme razmatranja ovih izvještaja i finansijskih o radu, nije dobro. Znači, u našem zakonu vrijeme za završetak tog dijela posla je negdje mart mjesec i upavo sam govorio o tome da je bezbroj građana već posjetilo na tom sajtu tu stranicu gdje su ti izvještaji, i mi tek poslije šest ili sedam mjeseci skupa sa planom za sljedeću godinu razmatramo te izvještaje. Situacija je bolja. Bolja je nego što je bila u 2012. godini, ali to su napori same Agencije, a i napori tih emitera. Nadoknade, potpisali smo neke sa tim emiterima o reprogramu duga, samo tražimo strktno poštovanje takvih ugovora, jer bilo je i potpisivanja reprograma a da emiteri ne ispoštuju taj dio prema Agenciji. Ali, dvije stvari treba da budu jasne, mi nikom nijesmo oprostili ni jedan cent duga, on je uvijek javan i transparentan i iskazuje se i na sajtu i na našim izvještajima, i postoji onaj važan segment za nas, da oni ne plaćaju bilo kakvu kamatu na takvu vrstu duga prama Agenciji. Dug za nas i za tržište koje mi regulišemo nije mali, 220 hiljada eura je otišlo na utuženje i hoće li se naplatiti, kad i na koji način to ostvariti, nije do Agencije, to je do pravosudnih organa i do onih koji sprovode taj dio odluka.

Smanjili smo u narednoj godini tu nadoknadu sa još 30% i to nije dobro rješenje, jer pojaviće se neko ko će da kaže da smo loše gazdovali sa resursom, jer su te cijene... pojedinačno za svakog emitera i za mreže koje imaju, to je već ispod svakog segmenta razuma da to bude tako, jer ovo je ipak biznis, da to bude tako mali iznos za plaćanje. Ali ne smije da se naruši ni proporcija prema kablovskim opratorima, jer mi tamo naplaćujemo 2,9% od onog što je moguće iz segmenta, a to je 5% od njihovih prihoda po tom osnovu. Ali smo išli logikom, ako naplatimo tih 5% nećemo više imati taj program i taj paket koji se nudi građanima za tu cijenu, nego će se to preliti na građane i imaćemo mnogo veću cijenu koju će oni da plate. Mi po tom pitanju činimo onoliko koliko možemo. Bio je jedan jak medijski pritisak na Agenciju da striktno primijeni zakon, jer kod nas se kvartalno plaćaju nadoknade.

Kažem sad ovdje, da bi u Crnoj Gori ostala dva televizijska emitera, oba su u stranom vlasništvu, oni su izjednačeni pred Agencijom u svim pravima a i u obavezama, ali može li ova država da ima nekog svog emitera koji će da preživi tu tržišnu utakmicu? To otvara pitanje koje je otvorio gospodin Sekulić. Mi nemamo nikakav zahtjev prema državi za pomoć regulatora, ali imamo za pomoć emiterima, da pronađemo mehanizam da oni fondovi koji su prebrzo, dosta nepromišljeno ukinuti, kroz koje su emiteri povukli 4,5 miliona eura je podijeljeno emiterima za

programe, a tada smo mogli da pričamo o programima za djecu, programima vezanim za sport ili bilo šta drugo, jer ti programi koštaju. Neko mora da plati taj segment programa. Pa valjda država treba regulatoru da pokaže interes po tom pitanju. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Naravno, gospodine Džafiću, ovo o čemu ste Vi govorili, Skupština se mora izboriti sa tim da se izvještaji usvajaju u prvoj polovini godine, mislim da ste Vi rekli prije sedam mjeseci da ste ga Vi na vašim organima usvajali, Savjet. Ali, dobro, to će zavisiti od nas poslanika. Tu su neki dugovi nenaplativi, naravno, to će imati svoj tok koji neće mnogo zavisiti od Vas.

Znači, 720 eura je naknada članovima Savjeta. Da li su naknade članovima ove vaše Agencije i svima ostalima identične, ili to sve zavisi od agencije do agencije, i po kojim kriterijumima se dolazi do tih naknada? Naravno, to poslije možete da odgovorite. Toliko, hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Posljedni učesnik u raspravi povodom ove tačke dnevnog reda, kolega Vasilije Lalošević. Izvolite.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore, gospodine Džafiću,

Zadovoljstvo mi je da diskutujem na ovu temu sa Vama. Odmah na početku jasan stav Socijalističke narodne partije Crne Gore. Postojanje mnoštva raznovrsnih medija na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou je apsolutno od suštinske važnosti za osnaživanje i medijskog prularizma i demokratije u Crnoj Gori. Jedan mala rekapitulacija, po vašim podacima u Crnoj Gori funkcionise oko 70 elektronskih medija i to: Nacionalni javni servis, Radio difuzni servis i Radio i televizija Crne Gore, 14 lokalnih javnih radio emitera, tri lokalna tv emitera, 40 komercijalnih radio emitera, 20 komercijalnih tv emitera itd.

Namjerno sam kazao ove brojke zato što hoću da kažem da u tranzicionom periodu država je putem zakonskih mehanizama pružala podršku i logistiku održivosti ovih medija. Onih 10%, sjećamo se, iz prihoda od radio-difuzne pretplate. Došlo je do toga da se ukinula pretplata 2008. godine, mediji su ostali bez ovog vida prihoda i zbog ekonomske krize, opadanja prije svega marketinških i komercijalnih razloga pojedinih segmenata da se reklamiraju i ujedno jačanja konkurencije, došlo je do jedne veoma loše situacije u medijima.

Na sreću i ja sam jedan od onih ljudi koji govori da je to bio jedan od najboljih poteza države, ja ga uopšte ne kritikujem, došlo je do takozvane državne pomoći onim radio i tv lokalnim emiterima, takozvanim malim komercijalni emiterima, pogotovu na sjeveru Crne Gore, ali i u drugim djelovima Crne Gore koji su dosta kvalitetno obavljali posao a nijesu imali sredstva da plate sve ove dažbine, država je oprostila taj dug.

Samo jedan podatak, jer su upravo pristigle i kolege iz Agencije za elektronske komunikacije, čini mi se da je po tom osnovu 1.709.000 uplaćeno upravo Agenciji za elektronske komunikacije, a oko 3,5 miliona Radio-difuznom centru. Radio-difuzni centar, no bože zdravlja, nemamo vremena sad da se bavimo, zasluživao bi dužnu pažnju svih nas ovdje. Da napravimo mi jednu sistemsku provjeru svega toga, koje su njegove nadležnosti, to je državna firma, je li on "gulio" ove male komercijalne emitere i sve one, ali otom-potom, nećemo sad jer nemamo vremena.

Da se vratim ovom dijelu vašeg Izvještaja koji govori upravo o toj pomoći. Vi ste rekli da je 35,8% procenata naplativosti, da je tada u toj 2011. godini bio nezadovoljavajući, da sada ide

to kako bog zapovijeda. Ali, moram da Vam kažem, i Vi ste tu, ja sam to i prošli put rekao, Agencija za elektronske medije se bila obavezala da do isteka roka važenja protokola neće pokrenuti postupak za sudske naplate duga. I to je bio dobar potez, to je bio jedan, uslovno rečeno, vakuum prostor, koji je dat tim svim ljudima da isprave sve ono što nažalost u toj 2012. godini nijesu mogli naplatiti od komercijalnih medija. I radi malo lične impresije, iako ne volim da pričam u pravcu jednine.

Pričali smo ovdje o nekim sadržajima koje treba podržati. Jedan sam od onih pasioniranih gledalaca fenomenalne emisije na Drugom programu Radio televiziji Srbije koja se zove "Arhiv". Tu imate mogućnost da vidite sve ono lijepo što se produciralo i proizvedeno na prostoru bivše Jugoslavije. To je nevjerovatna riznica emisija gdje nema bojazni za nikakvu indokrinaciju crnogorske omladine, jer te emisije su pravljene 60-tih, 70-tih, 80-tih godina i to je za ponos radio-televizijske produkcije bivše Jugoslavije. E takvih sadržaja kad bi imali, druge bi nam pjesme pjevale u Crnoj Gori. Ali, da ne ostanem na tome pošto sam ja Srbin iz Crne Gore, da samo apostrofiram Radio televiziju Srbije, prije neki dan imao sam priliku da uživam i da posmatram sjajnu emisiju sličnog principa, ne zove se "Arhiv" ali se zove " Iz sefova arhiva televizija Crne Gore" o jednom najljepšem gradu u Crnoj Gori, Herceg Novom, gradu pjesnika i mimoze, kada je legendarni, fenomenalni Zuko Džumhur na jedno mjesto okupio Mešu Selimovića i sa njim pričao, koji je upravo rukopisom tada napisao "Derviš i smrt", pa je okupio Branka Ćopića koji je 20 minuta napravio odu i Zuku Džumhuru i gradu Herceg Novom i mimozama i svoj djeci ovoga svijeta kada je elaborirao prelijepi roman " Bašta sljezove boje", pa je tu bio Dušan Kostić, pa je tu bio raniji isječak iz razgovora sa Ivom Andrićem, e ja hoću takve sadržaje da vidim. Pa onda nećemo imati bojazni da će se djeca strašiti od produkcije, da će se djeca sklanjati iz prostorija ukoliko se odlučimo na ovaj vid. Ovo, naravno, nije upućeno Vama nego kažem i apelujem, da se najzad vratimo nečemu što je bilo lijepo i nečemu što je imalo kvalitet, što je imalo vrijednost, druge će nam pjesme pjevati.

Medijski pluralizam. Podrška malim komercijalnim emiterima. Moraju da budu dio državne strategije u ovom dijelu. Vi kao Agencija koja ste nezavisna, potpuno ili djelimično, ne treba da ulazite u programske sadržaje svega ovoga, ali isto tako sa ponašanjem i načinom djelovanja možete zajedno sa ovom drugom agencijom i Radio-difuznim centrom da stvorite milje koji će omogućiti svima onima da iskažu volju za tim medijskim pluralizmom. Vjerujte, pričao sam to onaj dan kada je bila priča o državnoj pomoći, da nije bilo nekih malih komercijalnih emitera, obični građani ne bi imali informacije kada su bile poplave, ne bi imali informacije kada su bili sniježni nanosi na sjeveru Crne Gore, kada su bili zatvoreni putevi. To nijesu reklamni sadržaji, to su informativni sadržaji. I da vratim sjećanje na davnu 1979. godinu. Prije neku noć je jako drmnulo i u ovom gradu, a osjetilo se i na primorju. Za vrijeme katastrofalnog zemljotresa, da nije bilo radio Bara, radio Herceg Novog i naravno radija Crne Gore koji je bio matica za te dvije novoformirane radio stanice, mi ne bi mogli da funkcionišemo jer to je bilo doba, podsjetiću vas, i bez mobilnih telefona i bez onih direktnih uključjenja sa lica mjesta. To je princip kako treba da se podržava, jedan segment društva koji je zaista vrlo, vrlo značajan. Ako ste primijetili, ja u ovoj svojoj diskusiji nijednim gestom nijesam htio da ubacim nijednu dozu politike, jer ovo nije priča i ovo nije tema da ubacimo političke teme. Svi mi imamo svoj osjećaj odgovornosti prema nekom događaju, nekim zbivanjima. Svi mi imamo svoju percepciju o nekim političkim stvarima, ali i o tome pričamo po drugim temama, o tome razgovaramo u kampanjama i o tome dogovaramo na našim stranačkim organima. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Izvolite, imate pravo naravno.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Jako ću kratko.

Zakon ne prepoznaje te male emitere, ali i te kako ih prepoznaje Agencija. Mi smo vodili računa o tome. Mi nijesmo bili spremni na medijsku reformu zbog toga što su od nas tražili da

ukinemo lokalne javne servise tada kada su rađeni zakoni, a ja mislim da ste Vi tada upoznati sa time, jer ste bili u jednom lokalnom javnom servisu. Znači, Agencija je sačuvala te male emitere, ali morate i vi da prepoznate da su oni u jednoj izuzetno teškoj materijalnoj situaciji i u opštinama gdje ne primaju plate, gdje su i njima uskraćeni prihodi od 10% koji su bili, i to zahtijeva, slažem se sa Vama, jednu jako ozbiljnu analizu. Ne možemo mi napraviti bilo šta ako nemamo podršku i tih lokalnih skupština i ove skupštine, da napravimo neke pteze koji će da pomognu tim malim emiterima.

Što se tiče djece, znate, ja sam iz tog vremena emisija Dragana Radulovića ili Branka Kockice. Agencija o tome vodi brigu. Ali, mi moramo da imamo mehanizme kojima ćemo da stvorimo neke fondove da podržimo takve programe, da ih proizvode emiteri u Crnoj Gori. Nećemo nikada dobiti te programe kroz neke strane programe koji se emituju na kablju, nego ćemo ih dobiti od ljudi koji matično ovdje proizvode program.

Ostao sam dužan i taj dio prema gospodinu Popoviću, i sad želim da iskoristim to vrijeme, da kažem da je sve propisano zakonom, nadoknade članova Savjeta su propisane zakonom, one su jedna prosječna plata na nivou Agencije, i to je ta prosječna plata i umanjene su za one iznose koje je ovaj parlament tražio kao mjere racionalizacije i štednje od samih regulatora. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Laloševiću, imate riječ.

VASILJE LALOŠEVIĆ:

Molim Vas da opomenete gospodina da ne dobacuje, podsjeća me na neko sjajno košarkaško vrijeme. Molim vas da me ne dekoncentrišete. Naravno da se šalim.

Gospodine Džafiću, mi smo se složili oko krucijalnih stvari vezano za ovu oblast. Apsolutno ću potencirati svaki put kada budemo u mogućnosti, kada budemo u prilici, i na raznim okruglim stolovima i na svemu tome da vratimo priču na onu elementarnu stvar, na onu bazu svih programa, svih televizija, svih radio stanica bili oni mali ili veliki emiteri. Prije neku noć sam govoreći o Zakonu o zaštiti mora pomenuo jednu sjajnu emisiju na radiju Crne Gore koja se zvala "Naši talasi vašima u susret". I vraćam sada vrijednosti, to je emisija o pomorcima. Dobio sam pozive iz Radija Crne Gore, nije bitno od koga i nije bitno kada, gdje mi se zahvaljuju što sam potencirao neke zaboravljene vrijednosti nekih emitera u ovom slučaju Radio difuznog servisa radija Crne Gore. To je bila elementarna stvar koju sam htio da dam kao šlagvort za priču o tome da je jedna oblast u Crnoj Gori bila zapostavljena, ali sad mogu da vratim priču i na Radio- difuzni servis, Radio-televiziju Crne Gore. Ona ima toliko mogućnosti da popravi svoj program, ovom prilikom ne želim da namećem teme ili dileme, ali ona u ovom trenutku počinje da se budi i počinje da pravi i neke programe koji su upravo iz ove sfere o kojoj smo pričali, obrazovni, zabavni, onaj dio edukativni za djecu, onaj dio za hendikepirana lica, uostalom i dobija dio sredstava iz budžeta i od Skupštine Crne Gore, dobija amin da taj dio realizuje. Ali, u jednom trenutku zabrinjavajuće je bilo i za male emitere, ali i za Radio-televiziju Crne Gore da i tu treba državna pomoć, za Radio-televiziju Crne Gore, jednom, uslovno rečeno, nacionalnom emiteru koji treba da bude okosnica svih ovih drugih medija. To je priča koju treba da otvorimo na nekim stručnim tijelima, to je priča za koju treba da uradite benefit analizu svega ovoga što je do sad bilo, zakon se dva ili tri puta mijenjao, iz prelaska ove agencije u drugu. Da samo vratim priču na prostor bivše Jugoslavije. To je bilo neko drugo vrijeme, mnogo ljepše vrijeme, to je bio drugi sistem, tu je bila druga koncepcija emitovanja i produkcije radio i televizijskih programa i štampanih medija, to je bilo neko vrijeme bliže onim vrijednostima. Posjeće me kad sam htio da poentiram efektno. To je bilo ono bliže vrijeme onim ljudskim vrijednostima na koje smo navikli mi, jer su nas tako učili i naši roditelji i đedovi. Nimalo nema filinga za ove medije ovaj gospodin potpredsjednik.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Iako ste posječeni, dobru ste završnicu napravili. Dobru ste završnicu napravili.

Poštovane kolege zaključujem raspravu povodom ove tačke dnevnog reda.

Kolega, Džefiću ima li potrebe da čujemo završnu riječ? Mislim da smo čuli tokom ovih sat vremena sve što je bio predmet interesovanja. Naravno da možete.

Izvolite.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Želim da vam zahvalim svima na ovoj raspravi i želim da pojasnim i taj segment stavova Agencije koji je vezan za naše prisustvo ovdje. Znači, za nas je jako važno da poštujemo evropske standarde. Agencija participira u pregovorima sa Evropskom unijom. Mi u ovakvom segmentu ne treba da budemo ovdje, i to je nešto što je evropski standard. Uopšte nemamo ništa, e onda se provlači ta teza nepoštovanja zakonodavnog organa, što je netačno. Svi smo mi političke neke obojenosti ili provenijencije, ali moram da vam kažem da za ovih 10 godina rada Agencije bih želio da vidim bilo kakav postupak, bilo kakvu odluku koja je bila politički motivisana. Ja govorim o poslovima koje je radila Agencija za radio difuziju i koje radila Agencija za elektronske medije. Ako imate takvo nešto, spreman sam da snosim taj segment odgovornosti što znači da smo htjeli i nastojali da svoj dio posla radimo profesionalno. Profesionalno ako ga radimo uvijek će inauguracija predsjednika, ma ko on bio, biti naš prioritet. Mi ćemo to da stavimo u listu značajnih događaja, gospodine Kneževiću, sigurno, i biće nam važnije nego Svjetsko prvenstvo. Znači, to je važniji događaj, sve ovo ostalo je neka druga politički obojena priča. Ja se Vama zahvaljujem, ukazali ste nam na neke stvari, jako nam je bio važan ovaj segment priče o djeci, jako je važno da Agenciji vrate inspekcijiski nadzor, jer je to evropski standard, jako je važno da nam vrate kaznenu politiku da novčano možemo da kaznimo emitera koji se ogriješi o takve vrste standarda koji postoje u Evropi. Zahvaljujem vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Na ovaj način smo završili ukupni pretres povodom ove tačke dnevnog reda o kojoj ćemo se izjasniti naknadno.

Zahvaljujem direktoru Agencije za elektronske medije gospodinu Džafiću na učešću u našem radu.

Poštovane kolege, idemo dalje.

Sada najavljujem shodno dogovoru koji smo imali, **objedinjenu raspravu oko Finansijskog izvještaja i Izvještaja o radu Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2012. godinu, sa statutom te agencije**, koji je našim dnevnim redom predviđen kao tačka 6.

Pošto je riječ o istoj agenciji, predlažem da ovaj predlog prihvatimo i da govorimo o objedinjeno o ovim tačkama.

Zahvaljujem. Najavljujem da su povodom ove tačke ovlašćeni predstavnici Šaleta Đurović, predstavnik Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Zoran Sekulić, izvršni direktor Agencije. Pozdravljam ih i pitam žele li da iskoriste pravo na uvodno izlaganje. Ne.

Otvaram raspravu i pozivam kolegu Milorada Vuletića u ime Kluba DPS-a da uzme riječ, nakon njega kolega Milan Knežević u ime Kluba Demokratskog fronta.

Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvažena gospodo iz Agencije, gospodine Đuroviću i gospodine Sekuliću, poštovani građani.

Osnovni principi i načela kojima se Agencija rukovodila tokom njenog 12 godišnjeg djelovanja je regulacija sektora su bili, obezbjeđivanje ambijenta za poslovanje operatora i značajne investicije. Obezbjeđivanje uslova za implementaciju i razvoj novih tehnologija na cijeloj teritoriji Crne Gore, podsticanje konkurencije u sprečavanje narušavanja tržišne utakmice među operatorima, rješavanje sporova između operatora, kao i neprekidno praćenje i unapređenje zaštite potrošača. Zbog ograničenog vremena za diskusiju, a vezano za Izvještaj o radu i Finansijski izvještaj Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2012. godinu svrnuo bih se na dio izvještaja po meni najvažnijeg, a koji se odnosi na rad, na dinamiku ostvarivanja konkurencije na tržištu elektornskih komunikacija i primjenu principa tarifne politike.

O pitanju analiza tržišta sprovedenih 2012. godine iz Izvještaja se može videti da je ova Agencija proceduru analiza sprovedla na potpuno transparentan i nediskriminatoran način, uz uspostavljanu institucionalnu saradnju sa Upravom za zaštitu konkurencije koja mora biti uključena u ove postupke i koja je dala pozitivno mišljenje na usklađenosti akata koje donosi ova Agencija sa Zakonom o zaštiti konkurencije. S obzirom na to da procedura analize relevantnih tržišta za započetu 2012. godinu nijesu završene u toj kalendarskoj godini, a koja je predmet materijala koji se razmatra ovom prilikom, svoje dalje izlaganje ću usmjeriti ka rezultatima dobijenim analizama sprovedenim 2010. i 2011. godine, i nadzorom implementacije regulatornih obaveza operatora sa značajnom tržišnom snagom propisanih rješenjima Agencije.

Na osnovu analiza relevantnih tržišta sprovedenih 2010. godine Agencija je operatorima koji su proglašeni operatorima sa značajnom tržišnom snagom nametnula obaveze implementacije regulatornih mjera kako navele-prodajnom tako i na malo-prodajnom nivou. Te mjere se u velikom broju slučajeva odnose na objavu uslova pružanja odgovarajućih uslova u referentnim ponudama operatora koji pružaju datu uslugu. Takođe, donijete su mjere koje se odnose na primjenu metoda kontrole cijena, zabranu ograničavanja konkurencije postavljanjem previsokih ili preniskih cijena, zabrani davanja neoprevedanih prednosti određenom krajnjem korisniku primjenom obaveza nediskriminatornosti i transparentnosti kao i zabrane neosnovanog vezivanja određenih usluga, to jest, uslovljavanja korisnika da jednu uslugu mogu koristiti samo ako uzmu na korišćenje i drugu vezanu uslugu.

Agencija je obezbijedila mehanizme kontrole cijena kod operatora sa značajnom tržišnom snagom. Recimo, kod tržišta poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnu lokaciju, došlo je do značajnog pada cijena polaznih poziva u okviru mrežnog koda pristupne tačke i to sa 2,5 eura na 0,93 i kod nacionalnog polaznog poziva sa 2,7 na 1,7 eura. Budući da mi vrijeme polako curi samo još nekoliko naznaka.

Prilikom utvrđivanja mjera kod tržišta čija je analiza sprovedena 2011. godine, osim mjera koje se odnose na nediskriminatornost i transparentnost propisivane su i mjere koje se odnose na regulisanje cijena maloprodajnih usluga i obavezu odvajanja računovodstvene evidencije i obavezu nadzora cijena i troškova računovodstva.

Dakle, na osnovu sprovedenih analiza, Agencija je propisala obaveze operatorima za koje se pokazalo da imaju značajnu tržišnu snagu na relevantnim tržištima, a propisane mjere su imale za cilj uklanjanje eventualnih barijera za dalji razvoj konkurencije na ovom tržištu i podsticaj za nove operatore da shodno povoljnostima na veleprodajnom nivou naprave poslovni model prema kojem korisniku na maloprodajnom nivou, prema krajnjem korisniku na maloprodajnom nivou. Izvještaj je cjelovit dakle, i sadržajan sa dosta stručne terminologije koji baš svi najbolje ne razumijemo, ali to ne znači da Izvještaj nije dovoljno jasan i precizan kada je u pitanju djelokrug rada Agencije, naprotiv zbog čega ću isti podržati i predlažem da ga Parlament usvoji. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala, idemo dalje.

Kolega Milan Knežević sada ima riječ ...

Šta ste rekli? Proceduralno.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Kolega Bojanić i ja smo sada, da ne bi napravili grešku i pogriješili o ovako važnoj stvari, vratili smo se malo unazad i imam ispred sebe rješenje o imenovanju predsjednika i članova Savjeta Agencije za elektronske komunikacije. Naime ovo rješenje je donešeno 11. decembra 2008. godine i mandat članova, predsjednika, odnosno Savjeta je pet godina. On je istekao tačno juče 11. decembra dakle, tekuće godine, ne računajući dva člana Savjeta koji su reizabrani, mislim na Milicu Vukotić i na Anu Radonjić. Tako da u ovom trenutku Savjet ima dva člana do izbora u Parlamentu po predlogu Odluke koju je Odbor napravio blagovremeno. Parlament o tome još nije odlučio, i moja sugestija je gospodinu Đuroviću da ne učstvuje u ovom dijelu rasprave. Tu je kolega Sekulić kao predlagač, jer on danas ....

Predsjedniče, nije član Savjeta Agencije niti predsjednik Agencije. Agencija danas ima dva člana i izvršnog direktora zbog rasprave, zbog mogućih da kažem, konsekvenci i implikacija dok se ne izabere po predlogu ako Parlament izabere, moja sugestija je da gospodin Šaleta Đurović danas ne bude u ovoj raspravi. Evo, ovdje je rješenje, ako ima neko prigovor na ovo, neka kaže.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Dobro, čuli smo kolega Damjanoviću.

Dobro je, došli ste do rješenja.

Kolega Sekulić, izvolite, pojašnjenje.

ZORAN SEKULIĆ:

Gospodine predsjedavajući, gospodo poslanici,

Koristim ovu priliku da vas pozdravim i u odnosu na ovo pitanje želio bih da kažem slijedeće:

Ovo je Izvještaj o radu za 2012. godinu. Dakle, Izvještaj o periodu u kom je Savjet Agencije u punom sastavu uključujući i gospodina Đurovića, imao mogućnost i ima ima odgovornost da taj izvještaj predloži Skupštini. Sasvim je normalno da izvještaj u tom sastavu brani onaj isti sastav koji ga je sastavio.

Osim toga, treba da se podsjetimo da je Odluka ove Skupštine ovog Parlamenta objavljena u "Službenom listu" od 26. decembra, prije pet godina i da u skladu sa tadašnjim zakonom mandat tadašnjeg savjeta traje pet godina. Prema tome, traje do 26. decembra o.g.

Prema tome, gospodin Đurović i ostala dva člana Savjeta imaju potpuni legitimitet da zastupaju Agenciju do isteka svog mandata od 26. decembra o.g.

Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Opet Vi kolega Damjanoviću. Izvolite, mada smatram da nema prostora za veliku raspravu.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Dakle, vraćam apsolutno, ignorišem stav izvršnog direktora Agencije. Ovdje se radi o pojedinačnom aktu vi sami znate da mandat teče od momenta donošenja rješenja odnosno donošenja odluke to da je u "Službenom listu" objavljeno poslije 50 ili dva ipo mjeseca nema nikakvu važnost, makar je to praksa kad se radi od nekih drugih stvari, sem ako neće mo da pravimo izuzetak. Govorim, a znam iz kojih razloga.

Da poštedimo gospodina Đurovića mogućih neprijatnosti, on na današnji dan nije član Agencije jer mu je istekao petogodišnji mandat juče i njemu i još dvojici članova Agencije. On jeste predložen od strane Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, za kandidata o čemu treba plenum da odluči i smatram da je bolje za ovu raspravu da nebi neko imao kakve žalbe ili loše

konsekvence same ove rasprave da učestvuje u njoj gospodin Sekulić, kao ovlašćeni predlagač, a da gospodina Đurovića poštedimo ove rasprave, ništa bez to.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Ništa bez to, očekivali smo s obzirom da je ovo bilo na Vašem Odboru, između ostalog izmještaj Odbora, da čujemo ovu konstataciju koju ste sata iznijeli, onda bi polako mogli da se opredijelimo ko će predstavljati agenciju ovdje na ovom tijelu. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Vama hvala gospodine potpredsjedniče.

Ja bih htjela da obavijestim uvaženu Skupštinu i građane Crne Gore da me čuju sa ovog mjesta, da su negdje u jutarnjim satima prostorije Hrvatske građanske inicijative u Tivtu napadnute kamenicama. Pa eto toliko da se to čuje mi ćemo poduzeti ono što treba, ali baš zahvaljujući elektronskim medijima smo to i saznali i to mi je dalo ovako neku snagu da to sad objavim kad su mediji u pitanju.

Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala.

Kolega Simović se javlja. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Pe evo predlažem da izađemo iz ove situacije, ja bih je označio kao pravna dilema. Uvažavajući Vašu sugestiju koju ste kazali da je to moglo i na vrijeme da se sugerše, već sa Matičnoga odbora. Ali, evo uvažavajući iskrenost, iskrenu namjeru kolege Damjanovića, da poštedimo eventualnih neprijatnosti uvaženog gospodina Đurovića, a ja dodajem sa punim povjerenjem u odnosu na odgovore koje će povodom ove teme dati gospodin izvršni direktor gospodin Sekulić.

Predlažem da nastavimo sa ovom temom i da budemo efikasni kao što smo bili u toku današnjega dana.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Ima li još predloga za intervencije? Nema.

Predlažem sljedeće, znači povodom ovog prvog pitanje koje je aktuelizovano bez obzira što je u izvještaju Matičnog odbora nijesmo imali ovu činjenicu sada imamo kroz proceduralnu intervenciju kolege Damjanovića da takođe bez obzira imajući u vidu da je ovo izvještaj. Razmatramo izvještaj iz 2012.godine, kada je nesumnjivo gospodin Šaleta Đurović bio u punom kapacitetu da ovo zaista oslobodimo te pravne dileme i vjerujem da nije presudno važno da na tome insistiramo, tu će biti kolega Sekulić kao izvršni direktor, tako da naravno ja se kolegi Đuroviću zahvaljujem.

Na tome što je ovaj sadržao našem pozivu, a gospodin Sekulić će nastaviti da brani stavove Agencije u punom kapacitetu.

Što se tiče drugog pitanja o kome je govorila gospođa Ljerka evo obaviješteni smo sada od strane nje o ovom nemilom događaju u Tivtu i vjerujem da dijelim mišljenje svih vas da kažem da osuđujemo takav događaj, apsolutno svi bez izuzetka i da pozivamo nadležne državne organe da zaista utvrde u najkraćem mogućem roku i počinoca motiva i sve drugo što je vezano za takvo nešto.

Dakle, maksimalna osuda takvog jednog ponašanja i apel na nadležnim državnim organima da u maksimalno kratkom roku utvrde sve relevantne činjenice i privedu odgovornosti one koji su odgovorni za tako nešto.

Možemo li na ovaj način nastaviti sa radom? Možemo

Kolega Milan Knežević ima riječ, nakon njega kolega Aleksandar Damjanović.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, gospodine Šturanoviću, gospodine Sekuliću, gospodine Đuroviću, odlaskom malo da se i našlim, mene i ne čudi što je gospodin Đurović jedva dočekao da izađe iz Skupštine, jer kad god je došao ovdje mi smo mu smanjili platu za nekih 10% i vjerovatno da je izbjegao još jedno smanjenje plate u Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i možda čak on nije imao ni namjeru da govori danas na ovu temu. Ali, bez obzira što padaju plate u Agenciji za elektronsku komunikaciju i poštanske djelatnosti, one su i dalje na visokom nivou. Kao što su i cijene lokalnih poziva, cijene međumjesnog, odnosno nacionalnog poziva i cijene sa mobilnih operatera. Znači imamo najskuplje cijene poziva u regionu. I zbilja je to jedan kuriozitet koji treba da zabrine sve građane u Crnoj Gori i da postavi pitanje šta je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost uradila da mi kao mala država sa tri moderna operatera evo se najavljuju i neki četvrti imamo mnogo niže cijene, nego se suočavamo sa situacijom da na ove cijene odnosno na korištenje usluga mobilnih operatera imamo i ovu taksu euro, po eruo.

Ja sam zadovoljan sa ovim izvještajem jer je on analitičan, ostavio je konkretne podatke i ja ću se bazirati na nekoliko stvari koje su meni bile interesantne u izvještaju. U dijelu finansijskog izvještaja agencije, troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi piše, dnevnice za službena putovanja, smještaj 111.883 evra, đe ste to putovali, đe ste bili smješteni. Na mjesecu da vidite hvata li 067 i 069 mrežu, jeste li tamo imali smještaj. Jer, da neko potroši 111.883 evra za službena putovanja, pa vi ste mogli da obidete planetu za te pare dva ili tri puta i da uštedite sigurno 50.000 evra. A gle čuda otpremnine za dva službenika 4.000,80 evra. Znači, poslali smo u penziju ili već gdje na Biro dva službenika sa 4.000,80 evra, odnosno vi ste poslali, ali ste za to putovali i imali smještaje za 111.883 evra. Ostale naknade jedno kratne pomoći sindikati 33,5 hiljade evra, koga ste pomagali sa 22,5 hiljade evra gospodine Sekuliću. Potpuno mi je nejasno da je ovo jedna netransparentna stavka, koju ćete morati da objasnite građanima Crne Gore isto kao što vjerujem da ćete nam objasniti gdje se ovo putovalo u 2012.godini.

Troškovi privremenih i povremenih poslova 13.480 evra, privremeni povremeni, ništa trajno, ništa dugoročno, ali ono što je tačno jeste da je potrošeno blizu 14.000 evra na privremene i povremene poslove i vjerujem da će te nam objasniti o kakvim se privremenim i povremenim poslovima radi. A da ne bude da sam ja samo ovako isključivo opoziciono orijentisan kad su ovi izvještaji u pitanju dokaz je i stav Ministarstva finansija odnosno pomoćnika ministra finansija gospodina Vukićevića, koji je rekao da vi ovim regulatornim agencijama, ne mislim konkretno samo na vas i na vašu agenciju, nego na sve, a podsjetiću da vas je i premijer Đukanović nazvao šumom ili drvoredom agencija u Crnoj Gori. Imate visoke pllate i da je neophodno da dođe do smanjenja troškova ja baš nešto nijesam siguran da ste ispoštovali ali, evo mada moram primijetiti da se u prošloj godini u prošlom izvještaju putovali za 116.000 evra, sad ste stvarno smanjili za 5.000 evra.

Takođe, nijeste ništa uradili na ograničenju ekstra profita mobilnih operatera. Znači ovih pet - šest godina je jasno da su operateri ostvarili ekstra profit u iznosu od 50% obrta i da su taj novac iznijeli iz Crne Gore ostavljajući građanima da se snalaze na koji način će da funkcionišu u narednim mjesecima. Zato ostaje nejasno šta je radila vaša agencija, kako bi ove anomalije o kojima sam govorio jer nema dovoljno vremena suzbila i zbilja stvorila ambijent da najzad građani budu zadovoljni uslugama operatera i da najzad se pohvalimo jednom kad buedmo raspravljali o ovom izvještaju da nemamo najviše cijene u regionu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Idemo dalje.

Kolega Aleksandar Damjanović, u ime Kluba Socijalističke narodne partije, nakon njega kolega Mladen Bojanić u ime Kluba pozitivne Crne Gore.
Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče, zahvaljujem i na uvaženoj sugestiji, čime smo gospodina Šaletu Đurovića, dok ovaj Parlament o tome ne odluči, poštjednili neprijatnosti, da ovdje bude kao čovjek, a koji na to nema pravo.

U Izvještaju koji je podnijet vama, a na to ste ukazali se govori o finansijskom izvještaju. Pošto je izvještaj podnijet 4.decembra, zaista nijesam smatrao za obaveznim da navodim kad kome ističe mandat. Imajući u vidu da smo blagovremeno dostavili Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta i članova Savjeta i da Parlament ima tačku Izbor i imenovanja o tome treba da odluči u svakom momentu. I ovo je dobar način, da ovo završimo kako treba.

Gospodine Sekuliću, dugo razgovaramo o radu Agencije i zaista ću pokušati da oslobodim i sebe i javnost onoga što su već poznati stavovi i mojih iz Kluba Socijalističke narodne partije Crne Gore. Dakle, dostupno je i na internet sajtu Parlamenta i Odbora i sve ono što smo do sada radili ocjene i stavove i upućene predstavke drugim institucijama koje treba u jednom dijelu da se bave sa vašim radom.

Vama hvala na separatom materijalu koji ste dostavili nakon moje intervencije koji se tiče kupoprodaje poslovnog prostora i koji se tiče spora koji imate sa poštom, kao regulator za poštansku djelatnost. Ja naravno neću ući u meritum, vi ste mi ovdje dali kompletan izvještaj, ovaj dio koji se tiče pošto je pod sporom kod Upravnog suda i kod Privrednoga suda, neka oni daju svoju odluku. Ovaj dio takođe pod sporom dakle vi znate Odluku Državne komisije itd. itd. i onaj zaključak vode koji je neostvarljiv ali sam sugerisao dok je bio ovdje prije vas gospodin Džafić, da je neprihvatljivo da Agencija za elektronske medije sjedi u iznajmljenim prostorijama, odnosno nema svoj poslovni prostor, ali postoji zaključak gdje bi oni trebali da sjede zajedno sa vama u vašem poslovnom prostoru. Dakle, zaključak Vlade i rekao sam da mi na pamet ne pada, da ja budem batina koja će da bije u ime ove Vlade i ovakve Vlade koja nije sposobna sama da izvrši svoj zaključak da se bavimo donošenjem nekih novih zaključaka u Parlamentu, koje apsolutno ni Vlada ni poslanici većine ovoga doma neće da primijeni. No, a to naravno košta ne nas ovdje u Parlamentu, nego košta sve građane Crne Gore. Nekoliko stvari i biće dakle prilike da se razgovara o vašem planu itd. Ni Vi kao i jedan dio agencija nijeste dostavili finansijski izvještaj shodno Pravilniku o načinu pripreme broj 12.08 i 35,10 jeli tako koji je propisan i na bazi čega bi mi morali da pravimo neke uporedne analize. I vi sami kažete i to je dobro što to kažete sami, da nekih bio ja taj koji to navodi. U početku vašega finansijskog dijela izvještaja da zbog načina na koji vi izvještavate i način na koji je to predviđeno po Zakonu o računovodstvenoj reviziji. Jednostavno nije obezbijeđena njihova međusobna uporedivost. Što je zaista onda veliki problem, kad ovdje raspravljamo o nečemu što je neuporedivo. A ta neuporedivost bi bila manja da smo ispoštovali ovaj Pravilnik odnosno da smo dostavili sve ono kako nam nalažu zakonski propisi i zbog toga što imamo neuporedivost, imamo situaciju da vi sami kažete u vašem finansijskom izvještaju, da imamo nekih 900 hiljada dobitka jeli tako odnosno viška, dok vam revizor kaže da imate 1,4 miliona i onda dolazimo na onu razliku, razlike su planirane investicije, investicije ne mogu biti u dijelu troškova. Znači, iz godine u godinu, ponavljamo tu priču, ne možete investicije stavljati na toj strani i onda apsolutno naduvavati "troškovnu stranu" niti one rezervne koje stavljate i zato imate neusaglašenost i to bi trebalo da bude prva tačka rasprave ovdje u Parlamentu, ako govorimo o meritumu o ovoj tački između finansijskog izvještaja njihovoga, odnosno ove Agencije i izvještaja revizora, nepoklapaju se podaci. I to je onda problem svima nama da racionaliziramo njihov rad. Naravno, onaj dio o kom dugo pričamo i koji smo dugo pominjali jeste suštinski vaš nadzor nad tržištem koje je vrijedno 250 - 260 miliona evra i sve naše uporno insistiranje da se taj dio mora maksimalno

pojačati. Znači, regulacija tržišta 120 hiljada predviđeno je 53 hiljade potrošeno, troškovi univerzalne poštanske djelatnosti 49 hiljada potrošeno, sedam hiljada potrošeno, investicije 532.400 su u toku itd. Kažem, pravi jedan veliki problem kod analize.

Dakle, da bih ostao ovdje u vremenu koje mi je dato, jer sam se na ovu temu zaista se dobro ispričao i mi u Klubu SNP-a, čini mi se da je malo toga došlo i do Vlade, a malo toga otišlo i pod pritiskom Parlamenta koji je usvajao zaključke da se neke stvari završavaju. Otvorene probleme imamo i dalje. Kupoprodaju poslovnoga prostora ćemo sačekati da sud odluči, ali ćemo svakako naš stav oko toga uvijek iznositi. Jer znamo, ko je bio na kraju lanca, odnosno napočetku lanca te kupoprodaje i nikoga nećemo ovdje štiti.

Dakle, ja ću ovu raspravu da zaključim, bavim se samo ovim finansijskim dijelom i kažem nemamo validnu dokumentaciju u smislu podnošenja shodno Pravilniku, jedinom dokumentu po kome se podnosi i izvještaj revizora da podnosimo podatke koji nijesu usklađeni. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje.

Kolega Mladen Bojanić u ime Kluba Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, poštovani gospodine Sekuliću, uvaženi poslanici, građani.

Dakle, ja bih krenuo za kratko o ovoj drugoj temi, odnosno statutom koji smo rekli da ćemo njega u objedinjenoj raspravi raspraviti, biću uzdržan po pitanju tog statuta, odnosno mi ćemo biti iz Kluba Pozitivne uzdržani, jer prilikom izrade Zakona o elektronskoj komunikaciji, a ovaj statut je proizašao iz toga, prilagođavanje to novom zakonu, imali smo niz primjedbi. Pomenuću samo neke jako važne a evo tiču se i načina izbora članova Savjeta. Prvo što smo tražili da bude predlagač, odnosno Vlada principijelna za divno čudo ona nije bila principijelna, pa je podržala rješenje drugog ko je nije odudaralo od ranijih rješenja, prilikom izrade kompletnog zakona da ta Agencija ili regulator koji se bavi tim tržištem radi kompletan reizbor članova Savjeta. Ovaj put su se odlučili za drugu situaciju da oni koji su bili po mandatu ostanu a da vršimo samo izbor tri člana. Smatramo da nije u redu ako se drži Vlada jednog principa, onda neka izdrži nezavisno od Regulatorne agencije, ali to je očigledno njihova potreba da kako njima je potreba tako se i crta zakon.

Druga stvar, takođe koje smo oštro protestovali i dalje se ne slažemo, a to se i pokazalo prilikom izbora članova na Odboru, da se u zakonu mijenja odredba po kojoj se može ulagati stručnost ili reference kandidata, smatrali smo i sad smatramo još i više da se mora ulagati u stručnost, a ne smo mora, jer se onda svede na ono što smo imali na puki reizbor onih postojećih članova.

I treća stvar, da je ne otvaram kod inspeksijskog nadzora, imali smo neke zamjerke ona nije vezana za statut, tako da ..

Sad bih prešao na završni račun, ja nemam nekog velikog iskustva u radu telekomunikacija osim kao korisnik doduše priča negativnog uticaja u tom dijelu, ali dobro, da to ostavimo redom. Mene, čisto zbog javnosti a i zbog svih nas koji sjedimo trebao bi da nas interesuje Budžet ove agencije je 4,9 miliona eura. Dakle, 4,9 miliona eura, zajedno sa agencijom za elektronske medije koje smo imali ranije da čujemo njihov izvještaj prije ove tačke. Radi se o nekoj sličnoj djelatnosti, oni imaju milion znači 5,9 miliona ove dvije agencije prihoduju za godinu dana i naravno dobar dio potroše ako ne sve. Samo da uporedim sa ovim domom, Skupština ima odnosno imala je 2012.godine isto toliki budžet 5,9 miliona. Dakle, dvije regulatorne agencije imaju isti budžet kao što ima Skupština Crne Gore doduše oni taj budžet ostvaruju iz drugog izvora, mislim da je jako važno da pomenem odakle i 2,6 miliona eura ostvaruju im se prihodi odnosno nadoknade za nadzor operatora.

Sada Vas pitam gospodine Sekuliću direktno da li postoji prostor da te nadoknade smanjite u cilju smanjenja troškova za korisnike usluga .... Da budem jasan ne da ih smanjujemo

nijesam ni ja za to da i se povećao prihod, odnosno profit telekomunikacionih kompanija o njima se uglavnom radi, hego da se vaš prihod smanji u tom dijelu nadzora, a da se to naravno poslije restruktuirao odnosno da to osjete građani Crne Gore, koji plaćaju izuzetno visoke cijene impulsa naročito mobilnih telefonije. Druga stvar, koja mi je interesantna iz ovog finansijskog izvještaja je amortizacija 700 hiljada eura su vam troškovi amortizacije. Predpostavljam da se to odnosi amortizacija na još čuveniji kontrolno mjerni toranj u Dajbabama za koji se potrošilo pet miliona i dalje tvrdim da je to neracionalna potrošnja u zakonitost ne ulazim neću to da diram, ali smatram da je neracionalno i sad nam se to em smo potrošili pet miliona neracionalno odnosno agencija, a sad nam se to svake godine vraća kroz povećanje vaših troškova za 700 hiljada vjerovatno dobar dio se odnosi ako ne sve 700 a ono sigurno 900 odsto toga na amortizaciju toga. Pričam ovo iz razloga zašto su mi bitni vaši troškovi jer direktno smanjuju rashodi, direktno smanjuju razliku na kraju koju ćete da ostvarite u odnosu na prihode, odnosno na rashodnu stranu. Jer, po Zakonu izmjenom zakona 2013.godine, taj višak prihoda nadrastu da u stvari agencija treba da se slije u budžet Crne Gore. Dakle, direktno se odražava ta tolika investicija prvo u jednom odlivnom sredstava pet miliona, a dalje svake godine kroz amortizaciju direktno će da utiče na Budžet Crne Gore koji će biti umanjen odnosno neće prihodovati na osnovu Zakona, zato što su vam visoki troškovi amortizacije tog tornja. O investicijama takođe jedno kratko pitanje. Investicije su 300 hiljada stavili ste iz u troškove, to je kolega već oko toga govorio da sad ne ulazim dalje. Jedna stvar me je više interesantna bila da mi objasnite, nije nešto velika cifra, ali jeste 10 hiljada ste dali pomoći elementarne nepogode za Podgoricu i Cetinje. Pa me interesuje dobro je to da damo pomoć, naravno svi koliko god može, potrebna saglasnost sa tim. Ali me interesuje, kako Agencija odlučuje kome treba pomoć, kriterijumi. Da li su to svi koji se jave pa vi kažete dobro vama hoću, vama neću. Zašto su to Cetinje i Podgorica, elementarne nepogode su pogodile cijelu Crnu Goru, zašto su se odlučili za Cetinje i Podgoricu. S čim to ima veze da ja to ne vezujem sa nekim drugim stvarima. Dakle, da li postoji procedura po kojoj vi nekome ne možete dati pomoć.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Na ovaj način smo završili raspravu.

Želite li sada riječ ili ćemo sačekati kasnije.

Nemojte se obraćati mene, ja pitam kolegu Sekulić?

To je vaš izbor. Idemo dalje.

Izvolite, bolje je neposredno učestvovati u raspravi da bi mogli da razjasnimo eventualno sporna pitanja, a ovdje ih već nekoliko ima koja su pokrenuta. Ali, to u svakom slučaju treba da bude predmet vaše odluke, a što se tiče kolege Milića i ostalih naravno njima odgovara da vas čuju više puta.

Izvolite.

ZORAN SEKULIĆ:

Gospodin Knežević je postavio pitanje. Šta je Agencija uradila da cijene u telekomunikacionom sektoru, odnosno u sektoru elektronskih komunikacija ne budu najviše u region? Ja ću samo da vas obavijestim, da ove cijene su ispod cijena u regionu i ispod cijena Evropske unije. Mi smo kako je uvaženi gospodin Vuletić u svom izlaganju rekao napravili analizu sedam tržišta, relevantnih elektronskih komunikacija i dodatnih pet tržišta i položaj Agencije u skladu sa zakonima koje je usvojila ova Skupština jeste takav da mi ne regulišemo cijene, nego ustanovljavamo regulatorni okvir koji će biti stimulativan za ulaganje u sektor elektronskih komunikacija.

Dakle, u skladu sa tim da konkurencija reguliše cijenu. Iz tog razloga, ja bih vas podsjetio na jednu činjenicu. U momentu osnivanja ove Agencije na tržištu elektronskih komunikacija bila su samo dva operatera, a sada ima 60 operatera. Upravo iz te konkurencije, proizilazi i ovakav

rezultat da su cijene povoljnije u odnosu na region i povoljnije u odnosu na zemlje Evropske unije.

Što se tiče, drugog pitanja koje je postavio uvaženi gospodin Knežević, a koje se odnose na putovanja. Mi dakle, imamo komunikaciju sa svim regulatornim tijelima u Evropi, imamo komunikaciju sa Međunarodnom unijom za telekomunikacije, imamo komunikaciju sa svim relevantnim međunarodnim organizacijama koje se bave djelatnošću elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti.

Što se tiče, organizacije svih susreta, to diktiraju međunarodne organizacije i mi iz Agencije za elektronske komunikacije na te konferencije šaljem samo svoje predstavnike. Mi nijesmo odstupili od onoga što je ova Skupština potvrdila kroz davanje saglasnosti na naše finansijske planove, nego smo postupali samo u skladu sa tim i finansijskim planovima i u skladu sa tim potrošili smo toliko sredstava.

Gospodin Damjanović postavio je pitanje koje se odnosi na pitanje poslovnog prostora. Mi imamo poslovni prostor koji je na najatraktivnijoj lokaciji u Podgorici i ja bih želio da vas pozovem da posjetite taj poslovni prostor, da vidite kakvi su uslovi kod nas. Oni su radni i odgovaraju našim potrebama. Mi smo potrošili onoliko sredstava koliko je bilo u skladu sa javnim tenderom. A što se tiče finansijskog izvještaja takođe smo potrošili onoliko sredstava koliko je bilo predviđeno finansijskim planom u 2012. godini.

Što se tiče moritoringa Radio-frekvencijskog spektra. Ja ovdje opet moram da se pohvalim, da smo mi uspostavili sistem za moritoring Radio-frekvencijskog spektra koji je mnogo bolji od svih zemalja u regionu.

I takođe da vas podsjetim, da prije osnivanja Agencije i prije samostalnosti Crne Gore nijesmo imali ni jednog objekta za moritoring Radio-frekvencijskog spektra. Osim toga, što smo uspostavili sistem za moritoring Radio-frekvencijskog spektra. Mi smo uspostavili procedure koje obavezuju sve korisnike Radio-frekvencijskog spektra, da postupaju u skladu sa parametrima i u skladu sa izdatim odobrenjima. Kada je u pitanju sniženje naknada koje bi naplatila ova agencija, i da se to eventualno koristi kao benefit korisnika, to u skladu sa sadašnjim propisima nije moguće. Ja opet se pozivam na ono što sam rekao na početku, mi kreiramo regulatorni okvir i uspostavljamo mogućnost za uvođenje konkurencije, a cijene se formiraju slobodno, sem u slučaju kad analizama ovih tržišta koje smo izvršili ne utvrdimo da postoji operator sa značajnom tržišnom pozicijom. Oko amortizacije, amortizacija se naplaćuje u onim iznosima i onim procentima koji su propisani odgovarajućim propisima ni manje ni više.

A jedno pitanje koje se odnosi na pomoć, vi znate da nijedna institucija državna u Crnoj Gori nema taj propis kojim se reguliše kako će dodjeljivati koju pomoć, ni mi ga nemamo, ali smo u ovom slučaju našli za shodno da onima koji su se obratili dodijelimo odgovarajuću pomoć, to su bili Opština Podgorica, Opština Cetinje i zbog požara redakciji "Dan", i to je ukupno 10.000.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Čuli smo odgovore, odnosno komentare, sada ćemo imati i odgovore na komentare, idemo redom. Kolega Milan Knežević, dva minuta.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospodine Sekuliću, znači imamo najviše cijene u regionu. Ali ste vi htjeli da statističkom varkom uzmete prosjek cijena iz Evropske unije i cijena iz regiona i predstavite da nemamo najviše cijene u regionu. Znači, imamo najveće cijene i po lokalnom pozivu i po nacionalnom pozivu i prema mobilnim mrežama. Zašto su takve cijene, vi ste dali odgovore. Vi ne možete da utičete na to, znači monopol je napravljen i operateri sami kreiraju ovdje cijene, ali ako uporedite cijene koje su u grafikonima, jasno vam je da su cijene poziva u Crnoj Gori najviše, i to je jasno. Po Monstatu je prosječna plata u Crnoj Gori 470 ili 500 evra. Znači, pomiješa se ona sirotinjska plata sa platom nekoga iz Agencije koji ima dvije - tri hiljade evra i to dođe sve na prosjek 470 evra ili ono tipa 10% ljudi u Crnoj Gori jede meso, 90% kupus a u prosjeku svi jedemo sarmu. Eto kakvi su statistički pokazatelji uzeti da bi se pokazao odnos prema cijenama. Kažete, samo

zaposleni su putovali. Najbolje da ste vodili nekoga sa sobom, a ako su samo zaposleni putovali u iznosu od 111.000 evra. Sve ja znam, da Vi imate kontakte sa vašim kolegama, da imate potrebu da komunicirate, ali s obzirom kakva je situacija u Crnoj Gori i ekonomska i kakva je situacija sa cijenama koje nam nameću operateri, pitam Vas da li je korektno da potrošite u 2012.godini 111.000 evra.

Ja sam postavio pitanje vezano za ovu pomoć od 33,5 hiljade evra, jer čudi me da gradonačelnik pobjedničkog duha Mugoša dr Miomir se obraća bilo kome za pomoć. Koja je to svrha te pomoći bila Glavnom gradu Podgorice? Ja znam da je on u problemima, da ima 29 miliona evra duga, da razmišlja čak i da proda Vezirov most ili da ga da za zakup Turcima, ali me interesuje zašto je na te grane spao Mugoša dr Miomir, da traži pomoć od Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Mladen Bojanić takođe želi da odgovori. Komentar. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Ne mogu se složiti sa svim vašim odgovorom da vi time što biste smanjili cijene nadoknada prema operatoru, nećete uticati da i te cijene budu niže prema građanima Crne Gore. To ne mogu da kažem, jer logika mi govori drugačije. Ako nekome spustite cijene i u cijenu njegovih usluga i te kako ulazi cijena vašeg nadzora. I potpuno mi je logično bilo da i on ima više prostora, pa sve i da zadrži istu maržu da ta cijena prema građanima bude druga. Ali, dobro, vama je 2,6 miliona slatki novci i naravno da će se boriti da zadržite svoj Budžet velikim. Ali mislim da prvenstveno vaša Agencija je formirana da bi zaštitila građane, odnosno korisnike usluga a ne da bi punila budžet svojoj Agenciji.

Što se tiče amortizacije, rekli ste da je u skladu sa propisima ja ne osporavam, da je ona obračunata u skladu sa propisima. I daleko od toga, da ste tu kršili dio propisa. Ja samo kažem, da ste i izgradnjom kontrolno mjernog tornja u Dajbabama pet miliona napravili toliko neracionalnosti da ne što što ste potrošili pet miliona tada nego što ste svaku godinu narednu opteretili sa ogromnom iznosom 700 hiljada novca i time direktno uvećali vaše rashode, odnosno smanjili dobit na kraju godine, koji ćete do 2013.godine trebati da uplaćujete u Budžet Crne Gore. Da skratim, ovim Budžet Crne Gore oštećen će biti od 2013.godine.

Treća stvar, pomoć, odgovoran je bio zato što ni druge agencije, odnosno javne uprave, ili kako god državni organi nemaju taj pravilnik, pa nemamo ni mi, biramo kome da damo pomoć, kome ne. To nije odgovor, to ne radi ozbiljna institucija. Ako već dajete pomoć, napravite pravilnik, imate ne znam koliko ovdje doktora nauka i pravnika, sjedite i napravite pravilnik o dodjeli pomoći, pa da se zna ko može da konkuriše i na osnovu kojih kriterijuma dajete pomoć. I ovo za novine rekli ste "Dan", toga nema u izvještaju, to nijeste stavili u izvještaj, stavili ste Podgorica i Cetinje. Zašto nijeste stavili "Dan"?

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala Vama.

Ja mislim da treba naravno potpuno transparentno staviti sve, pa i to da je list "Dan" dobio donaciju od Agencije i ostavljam građanima koji čitaju te novine da uporede njihovo izvještavanje o Agenciji sa onim što se čuje ovdje u Parlamentu i što jesu zvanična fakta i neka

dovedu to u vezu. Ali nemojte da se, uslovno rečeno, opustite, gospodine Sekuliću. Dali smo u SNP-u nekoliko desetina ili stotinu puta veću donaciju tim novinama, pa ima odnos kakav ima prema SNP-u. Tako da se čuvajte, to vam je moj savjet.

U odnosu na ovaj odgovor koji mi nijeste dali, metodologija, gospodine Sekuliću, nije dobra. Ja vas pitam onda, da li je vaš dobitak, ono što je na strani 3 vašeg izvještaja 920.000 ili je vaš neto poslovni rezultat pozitivan, milion i 400, to kaže revizor na strani 4. Dakle, govorim o tome da pošto nam nijeste shodno postojećoj metodologiji podnijeli finansijski izvještaj, već opisno u onom dijelu koji prati izvještaj o radu. A imate izvještaj revizora pored toga, da se ne slažu cifre i ovdje bi to trebao da zabrine taj podatak i potpredsjednika Parlamenta i poslanike većine i sve nas. Mene ne zabrinjava jer otprilike mogu da znam uzroke svega ovoga i o tome uporno, u onoj moći u kojoj ja to mogu kao poslanik opozicione Socijalističke narodne partije Crne Gore, obavještavam javnost. U odnosu na ovaj dio koji ste rekli da poslovni prostor nije butik, ali evo da dozvolimo da treba da bude na najboljoj mogućoj lokaciji. Ja opet kažem dugo smo pričali o tome na koji način je sve to teklo. Neka sud odluči, neka sud odluči, biće priče još. Ali mi nije jasno zašto se ne izvrši zaključak Vlade. Jasno mi je zašto ova Vlada i na koji način Vlada zaključke daje, zašto se ne završi zaključak Vlade gdje vam se kaže da predstavnici Agencije za elektronske medije treba da sjede u poslovnom prostoru, gdje sjedite i vi. Neko bi rekao možda ne izvršavate taj zaključak kada Vlada žmuri, jer su vam užim kabinetom odnosno odlukama užeg kabineta oteli nekoliko miliona evra sa vašeg računa koji su možda trebali da budu prihod budžeta i svih građana Crne Gore.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Idemo dalje, drugi krug rasprave, kolegunica Marta Šćepanović sada ima riječ i kolega Emilo Labudović.

Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani predlagači, poštovane kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost koja ima svojstvo pravnog lica je nezavisni regulatorni organ, koji u vršenju javnih ovlašćenja u oblasti elektronskih komunikacija obavlja regulatorne i druge poslove koji su utvrđeni zakonom.

U ovom izvještajnom periodu Agencija je u cilju efikasnijeg izvršavanja plana rada za 2012.godinu, sprovedila sve aktivnosti vezano za svoje nadležnosti. Prije svega, obezbjeđivanje sigurnog ambijenta za poslovanje operatora, obezbjeđivanje uslova za implementaciju i razvoj novih tehnologija na teritoriji cijele Crne Gore, podsticanje konkurencije, sprečavanje narušavanja tržišnog takmičenja, rješavanje sporova i unapređenje zaštite interesa potrošača.

Ja ću se, ipak, u svojoj diskusiji osvrnuti na dio koji je bliži mojoj struci, i u tom smislu bih prije svega pomenula dio iz izvještaja koji se odnosi na ostvarivanje prava i zaštitu interesa korisnika u upravnim postupcima.

Korisnik javnih komunikacionih usluga ima pravo na pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži ukoliko postoje tehničke mogućnosti za to. Pravo na korišćenje usluga elektronskih komunikacija javno deklarisanog kvaliteta, raspoloživosti i sigurnosti, detaljan račun sa cijenom elektronskih komunikacionih usluga u formi koja omogućava kontrolu troška i prava koja proističu iz zakona koji uređuje pitanje zaštite potrošača.

Prigovor, ukoliko korisnik smatra da mu je povrijeđeno neko od ovih prava, podnosi se operateru u roku od osam dana, a ukoliko operater odbije ili ne odluči po prigovoru, podnosi se žalba Agenciji.

U toku 2012.godine podnijete su 233 žalbe korisnika na odluke operatera po prigovorima i za njih 217 je završen postupak, dok je šest žalbi korisnika prenijeto u

2013.godinu, i to govori o efikasnosti rada Agencije u postupcima rješavanja po žalbama. Ono što želim da napomenem su odluke Ministarstva po žalbama, odluke Agencije, kojih žalbi je bilo 26. Ministarstvo je postupilo u 21 predmetu od čega je 14 žalbi korisnika usvojeno. Dakle, 66,7% je poništenih odluka Agencije. Ovaj podatak govori o kvalitetu odluka donesenih od strane Agencije. Smatram da u budućem periodu treba posebnu pažnju obratiti na kvalitet odluka koje donosi Agencija u postupcima po žalbi.

Iz izvještaja se dalje vidi da je Agencija doprinijela državnom budžetu generisanjem prihoda od jednokratnih naknada, po osnovu sprovedenog tendera za dodjelu odobrenja za korišćenje radio-frekvencija u iznosu od 1.649.500 i naknada za pokrivanje troškova administriranja od strane korisnika radio-frekvencija u iznosu od 140.000. Na drugoj strani se takođe iz izvještaja utvrđuje da je Privrednom sudu podnijeto 12 predloga za prinudno izvršenje od neplaćanja regulatornih naknada i poslato urgencija po istom osnovu za 13 operatera koji su utuženi u 2012.godini i još uvijek nijesu riješeni predmeti u Privrednom sudu, tako da bih postavila pitanje, ograđujem se ako sam negdje previdjela to u izvještaju, koja su dugovanja po ovom osnovu i da li je pokušana prinudna naplata u svim predmetima shodno zakonu.

Ono što želim da pohvalim je transparentnost rada Agencije. Agencija je u cilju zaštite korisnika obezbijedila direktan telefon sa korisnicima, kao i posebnu adresu na web sajtu. Korisnici pitaju, tako da je ostvarena direktna komunikacija između korisnika i Agencije, radi što boljeg davanja odgovora na sva pitanja koja trebaju korisnicima da se odgovore. To je zaista pozitivno, ali da bi ovaj sistem funkcionisao na pravi način, ovaj sistem trebalo bi više promovisati. Agencija je takođe u ovom periodu pokrenula inicijativu i donijela rješenje kojim je obavezala operatore da u cilju zaštite prava i interesa korisnika, na primjeren način obavijesti korisnika o netipičnoj potrošnji, nakon čega bi operatori ograničavali korisniku korišćenju usluga uz njegovu saglasnost.

Pomenute aktivnosti Agencije u smislu davanja mišljenja na prostorno-planska dokumenta, putem kojih Agencija doprinosi donošenju što kvalitetnijih planskih dokumenata, a kojih je u 2012.godini bilo 52. Što se tiče tržišta poštanskih usluga, važećim zakonom su nadležnosti Agencije povećane, kao nezavisnog regulatornog tijela na tržištu poštanskih usluga. Iz izvještaja se vidi da Pošta Crne Gore i dalje ima dominantnu ulogu na tržištu poštanskih usluga, a da je učešće ostalih operatera povećano za svega 0,1%, od kojih je najveći fizički obim poštanskih usluga ostvario City expres, pa se postavlja pitanje, imajući u vidu ove podatke, da li Agencija donosi neke mjere kojima podstiče registrovanje ostalih operatera, kako bi se posticanjem konkurentnosti smanjile cijene i poboljšao kvalitet usluga. Upravo ovo vezujem za dio koji se iz ovog izvještaja odnosi na mjerenje kvaliteta obavljanja poštanskih usluga i u izvještaju je detaljno prezentirano kako se on izračunava, da je Pošta Crne Gore u tom smislu angažovala nezavisnu instituciju i rezultati su pokazali da je od 521 test pisma u roku od tri radna dana uručeno na 456 pošiljaka ili 87,51%, što je ispod propisanog standarda koji je 95% u toku od tri radna dana, a koji pokazatelj je pogoršan u odnosu na 2011.godinu, kada je iznosio 96,4%. Nadam se da će Agencija u budućem periodu u svom radu imati ovo u vidu. U svakom slučaju izvještaj je obuhvatan, objektivan, detaljan sa svim podacima u oblastima gdje je Agencija nadležna i nadam se da će rad Agencije u budućem periodu biti još bolji i ovaj izvještaj će poslanici DPS-a podržati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVALA ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Labudoviću, imate riječ, poslije vas kolega Vukčević.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodo omiljeni potpredsjednici, omiljene kolegice i dijelom omiljene kolege, gospodo iz Agencije,

Gotovo da sam bio sebi čvrsto obećao da se neću miješati u ovu temu, ali jedan podatak, jedna informacija koju sam pročitao neki dan, koja me je strašno asocirala na stanje u našem društvu, me ponukala da ipak kažem par riječi.

Ja znam da je ovo vijek elektronskih komunikacija i da samim time poštanska djelatnost, u onom klasičnom smislu, polako gubi trku, odlazi u istoriju i biva u sjenci mobilne telefonije, interneta, društvenih mreža i tako dalje, ili da to kažem jezikom Gabrijela Garsije Markesa-pukovniku više nema ko da piše, gospodine Sekuliću. Ali i kada se odluči da mu piše, bogami tu ide malo teže. Nedavno sam pročitao pod naznakom Vjerovali ili ne rubriku da je u Americi pronađeno pismo i uručeno nakon 98 godina. Američka pošta je prevrnula pola grada da pronađe nasljednika adresanta, jer se u međuvremenu čitav grad promijenio i da, eto, sa tim zakašnjenjem uruči to pismo. Ja sam, gospodine Sekuliću, prije jedno dva mjeseca bio pozvan da prisustvujem godišnjem pomenu sinu jednog mog velikog prijatelja, a objektivno spriječen da budem tamo, odlučio sam ne samo iz kurtoazije nego iz potrebe da im dam podršku, jer je riječ o djetetu, da im pošaljem pismo, računajući da treba da stigne makar prije nedelje, prije tog dana, poslao sam ga u utorak. Na pitanje službenice PTT-a, a ovo ide u prilog one statistike koju je maloprije koleginica Marta ovdje iznijela, da li želim da uputim kao preporučeno ili kao obično, a znajući da preporučena idu sporije, zbog evidencije, odlučio sam, rekoah to je tu čas posla do Rožaja i pješke da krenete da ga nosite, ponijete ga i uputio sam ga kao obično. Pismo je zaista uručeno gospodine Sekuliću, ali tek sljedeće srijede. NASA je juče objavila podatak da je uhvatila radio signal sa sonde koja je u blizini Neptuna. Ne mogu da izgovorim cifru koliko je to u kilometrima, a odavde do Rožaja u XXI vijeku bi trebalo da može da se pljune, a ne da se uruči pismo.

Ja znam, gospodine Sekuliću, da vi imate spor sa Poštom koja se ponaša kao gazda u državi, s obzirom na njenu privilegovanu poziciju, otpor prema širenju tržišta usluga i tako dalje, ali sam naslov vam kaže da ste nadležni i nad njima, pa dok ste nadležni, gospodine Sekuliću, zavirite s vremena na vrijeme i tamo. I ne s vremena na vrijeme, nego permanentno, da bi se ponovo vratilo povjerenje u Poštu, koja je nekada bila jedan od stubova države. Danas to nije.

I na kraju, ja za sve ovo vrijeme dok je trajala rasprava oko ovog vašeg kontrolno-mjernog centra u Dajbabama, nešto nijesam imao prilike da se izjasnim o njemu, ali za razliku od mojih kolega, ja njegovu izgradnju podržavam. Vjerujte da mi je žao što nije viši bar još 20m, jer su slični objekti u mnogim gradovima postali zaštitni znaci tih radova i glavne turističke atrakcije, ali ono preko čega ne mogu da pređem, gospodine Sekuliću, jeste činjenica da ste ga planirali za tri, a izgradili za šest miliona. Evo, nikakav stručnjak nijesam za finansije, još manje za graditeljstvo, ali toliku grešku investitora sigurno ne bih napravio.

Gospodine Sekuliću, za tako nešto ne ide se samo sa tog mjesta na kojem ste Vi, za takvu grešku, za takav promašaj, za takvu slabu procjenu, ako je riječ samo o slaboj procjeni, ide se ravno u zatvor, a budite sigurni doći će vrijeme preispitivanja svačije, pa je i odgovornosti onih koji su planirali i gradili kontrolno-mjerni centar u Dajbabama, koji svim srcem podržavam i svaki put mi se srce raširi kada ga vidim i žao mi je što ta tri miliona koje ste dodali ne dodaste da bude bar 20m viši.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Labudoviću.

Da izvršimo presjek. Neću da komentarišem prethodni dio dana, sigurno je bio kvalitetan, ali što je ispred nas. Danas moramo završiti, drugari, ove agencije. Radimo do petnaest do šest. Prema tome, molio bih da to imamo u vidu, jer subota nam ne gine, a možda i 31. Džabe smo juče bili ekspeditivni, džabe smo radili petkom, da ne bude džabe... Prema tome, kolege, da budemo ekspeditivni. Prelazimo na vrijeme pet plus jedan.

Ima riječ riječ kolega Vukčević, a neka se pripremi kolega Lalošević.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolege i koleginice, gospodine Sekuliću,

Ja ću iskoristiti svoje vrijeme veoma racionalno i uvažiću predlog potpredsjednika i samo ću se osvrnuti na dvije stvari kada je u pitanju ovaj izvještaj. I ovaj regulator, kao i svi regulatori, prije svega imaju zadatak da obezbijede sve neophodne uslove za poštovanje tržišnih mehanizama, tako i Agencija sa ovim instrumentima i mehanizmima mora da spriječi narušavanje tržišnog takmičenja među operaterima na tržištu. Kada je ovo tržište u pitanju ne smije postojati bilo kakav dogovor između operatera kako se ne bi narušili prije svega interesi građana, mjerama obezbijediti sve ono što je potrebno da na jednoj strani građani imaju kvalitetan servis, kvalitetne usluge, a na drugoj strani moraju imati prihvatljive cijene. Da bi se stvorili uslovi za smanjenje maloprodajnih cijena i time obezbijedili veće povoljnosti za kranje korisnike, Agencija je odredila da od 1.01.2013.godine cijena poziva u mobilnoj mreži bude četiri euro centa po minutu, što predstavlja smanjenje cijene za 43% u odnosu na prethodne važeće cijene, tako da je formirana cijena terminacije poziva mobilne mreže približno na nivou cijena iz okruženja i prosjeku Evropske unije. Očekujemo tek u izvještaju za 2013.godinu da vidimo efekte ove mjere i koliko ova mjera će doprinijeti da građani Crne Gore imaju niže račune kada je u pitanju korišćenje mobilne telefonije.

Druga stvar, kada govorimo o statističkim podacima koji su ovdje dati, mislim da je posebno važno naglasiti povećanje internet priključaka, što predstavlja jedan značajni izazov za građane u smislu korišćenja savremenih tehnologija u svojim svakodnevnim obavezama.

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Vukčeviću.

Riječ ima kolega Lalošević, a neka se pripremi kolega Obradović.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče. poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore, gospodine Sekuliću,

Evo još jedna inspirativna i zaista zanimljiva tema i rasprava.

U vašem Izvještaju o radu, ukazali ste da početkom 2011.godine od strane Agencije izabran operator takozvanog univerzalnog servisa. Ja ću Vas zamoliti da kada budete odgovarali, možda na kraju ili možda i sada, kažete, mi smo ovdje vidjeli ko je bio univerzalni operator, ali nijesmo vidjeli da li je u toj 2012.godini za koju razmatramo ovaj izvještaj došlo do primjena koje su podrazumijevale da taj univerzalni servis, kao skup osnovnih elektronskih komunikativnih usluga propisanog kvaliteta zaživi na teritoriji Crne Gore. Koliko je bilo učesnika, odnosno korisnika, da li su usluge tog univerzalnog servisa ispunjavale opravdane zahtjeve građana Crne Gore i tako dalje? Naravno, kada smo razmatrali ovdje Zakon o elektronskim komunikacijama, ima prilike da se podsjetimo iz svega onoga što se dešavalo 2008 i 2009.godine, kada nas je Evropska unija i natjerala, mogu slobodno reći, da napravimo neku vrstu ispravke ili izmjene zakonske regulative i analize prakse.

Ja ovdje imam jedan naslov, daleko bilo, ne ponovilo se ovo vrijeme, kako je neko od novinara okarakterisao cjelokupni taj proces. Naslov bi bio "Organizovani haos" i zaista je tako i bilo. Imali smo obavezu da od strane Evropske unije primijenimo, odnosno napravimo nove agencije, da utopimo neke stare u nove agencije, da napravimo nadležnosti, da vidimo ko što radi u svemu tome i taj proces je bio dosta težak, dosta naporan i ja ne bih ulazio sada u ovo, jer nemam vremena da se vraćam, ali da je organizovani haos u ovoj oblasti bio na početku tog djelokruga rada ovih agencija, objektivna je činjenica.

Ima ovdje jedna stvar, koju takođe želim da komentarišem. Vi ste je samo pomenuli, a ona se tiče digitalizacija. U Crnoj Gori, mi evo već dugo vremena pričamo o tom procesu i ja znam da je rok pomjeren za 2015. 1.januar. Bojim se, isticali su rokovi u međuvremenu koje smo ovdje predvidjeli, u stvari, ali se bojim da ćemo u tom dijelu imati dosta problema i dosta poteškoća. Očekujem da ćete o tom dijelu Vi kazati nešto više.

Ima jedna oblast koju apostrofiram kada govorimo na Odboru za bezbjednost, a koja se tiče svega onoga što pojedini korisnici vaših usluga, pojedini emiteri, odnosno komercijalni

emiteri, vezano za elektronske komunikacije rade, tiče se takozvane povjerljivosti komunikacija. Ja sam pitao prošle godine kada smo raspravljali o Izvještaju o radu, da li povjerljivost komunikacije u smislu rada vaše Agencije, u smislu poštovanja novog zakona koji je usvojen, omogućava da vam niko ne čita i ulazi u sadržinu komunikacije, da ne provjerava podatke o korisniku, da ne kontroliše podatke u saobraćaju o lokacijama sa kojih se obavljaju komunikacije i prije svega o onoj normi u Zakonu. Vjerujte da sam vrlo dobro upoznat kao član Odbora za bezbjednost, kako su se vršile određene zloupotrebe, posebno u onom dijelu koji se tiče odgovarajućih i proporcionalnih mjera zaštite u vezi nacionalne bezbjednosti i odbrane. Ko to podrazumijeva da može biti vrhovni revizor i da odlučuje? Koji su to operateri davali i ustupali faktički i mogućnost u onim tajnim i zatvorenim sobama da se prisluškuju naše mail komunikacije, naše poruke i tako dalje. Samo da se vratim na nešto što je svima poznato. Ona famozna "pahuljica" i onaj koji je uzdrmao ne samo bezbjednosni prostor i napravio vakuum u bezbjedonosnim službama, da podsjetimo, podnijeli su ostavku tada direktor policije, direktor Agencije za nacionalnu bezbjednost, ministar inostranih i vanskih poslova je bio dobro uzdrman, a i tadašnji premijer je pretrpio strahovite napade, usljed svega toga što je proizvela afera "pahuljica". Mi nismo bili u mogućnosti da pronađemo adrese sa kojih je poslato, a ovamo smo bili ostavili mogućnost pojedinim operaterima da daju takozvane tajne sobe i da daju podatke o nama običnim građanima, možda čelnicima opozicije, možda određenim političarima iz vlasti, možda direktorima određenim ustanova u Crnoj Gori i tako dalje. Tu je bila takozvana nesrazmjera između zakona koji je dobro propisao tu normu i one prakse. U ovom vašem izvještaju nijesam imao prilike da vidim da li ste analizirali sve te stvari, ali sam imao mogućnost da analiziram ono što nam slijedi u 2014. godini.

Mi moramo da koristimo ovaj univerzalni servis i napravimo i takozvane pravilnike o uslovima obezbjeđenja elektronskih komunikacija, uslugama lica sa invaliditetom. Mi moramo da prilagodimo sve te sadržaje. Mislim da je krajnje vrijeme da napravimo i takozvani pravilnik o načinu registracije petplatnika, usluga i javnih elektronskih komunikacionih mreža. Dakle i da napravimo sve one stvari koje se tiču pravilnika o kvalitetu korišćenja i izbora univerzalnog servisa. Ovdje ste dali podatak u vašem izvještaju o radu, koliko je korisnika bilo tog broja 1180, ali imamo činjenicu da imamo jedan takozvani broj koji je Centra za obavještavanje, koji u ovom trenutku ne nalazi se ni na nebu ni na zemlji, o tome sam takođe pričao na Odboru za bezbjednost. To je jedna od rijetkih institucija u regionu koja je kupila opremu vrijednu pet ili šest miliona evra, koja je propala, jer neko nije uključio, nije transformisao te brojeve po opštinama u Crnoj Gori. Pare su propale, tehnika je zastarjela, segment univerzalnog servisa ne funkcioniše, imate katastrofalnu situaciju da vam se dešava u Crnoj Gori u svakom gradu u Službi zaštite i spašavanja, umjesto da bude pod univerzalnim servisom, kao jedan broj za cijelu Crnu Goru, da Vam stižu lažne dojave o požarima, poplavama, lažne dojave o saobraćajnim udesima, a da nemamo mogućnost da napravimo jedan broj koji će obuhvatati sve te pozive, uključujući naravno i lica sa invaliditetom, kao što ima u zemljama u regionu, pogotovu u Hrvatskoj i Srbiji.

Hvala vam i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Idemo dalje. Riječ ima kolega Obradović, a neka se pripremi kolega Perić.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi gospodine predsjedavajući.

Poštovane poslanice, poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je nezavisno regulatorno tijelo koje svoje poslove obavlja u javnom interesu. Agencija ima svojstvo pravnog lica, sa sjedištem u Podgorici. Shodno Statutu, osnivač Agencije je Skupština Crne Gore, Statut je najveći pravni akt Agencije, donosi ga Savjet Agencije, kao jedan od organa uz saglasnost ove Skupštine.

Analizirajući Statut, vidio sam da je on zaista koncizan i jasan sa preciznim odredbama i iz njega se vidi da Agencija ima svoj pečat, svoj štambilj, pečat je okruglog oblika određenih

dimenzija, sadrži naziv države Crne Gore, sa nazivom Podgoricom, štambilj takođe ima ove nazive uz određeni dio za datum i za broj akta koji se zavodi.

Agencija ima takođe svoj zaštitni znak i ima svoj skraćeni naziv. Ona mora da posluje pod određenim načelima, prije svega da obezbijedi načelo javnosti, ali i objektivnosti, transparentnosti, da objavljuje svoje poslovanje na internetu i u medijima, ali istovremeno da štiti interes tajnosti i zaštite ličnih podataka. Agencija mora da obezbijedi i kvalitet pružanja usluga u određenim, vanrednim situacijama za vrijeme eventualnog rata, zemljotresa, požara, poplava i sigurnost pošiljke. Organi Agencije su Savjet, izvršni direktor. Savjet Agencije broji pet članova, ima svog predsjednika, odnosno predsjedavajućeg i četiri člana. Predsjednik saziva Savjet i potpisuje odluke, odnosno akte istoga. Savjet bira izvršnog direktora na period od četiri godine, odnosno imenuje ga, razrješava, s tim što ima pravo ponovo da se imenuje na period od četiri godine i da se razriješi ukoliko ne obavlja svoje poslove u skladu sa Zakonom, odnosno u skladu sa Statutom.

Savjet donosi odgovarajuće odluke, pored Statuta i Poslovnika o svom radu, podnosi finansijski izvještaj Skupštini, donosi druge odgovarajuće akte i mora da održava svoje sjednice najmanje jedanput mjesečno. Odluke donosi na način što se odluke donose većinom prisutnih glasova. U slučaju jednakog broja glasova, presudan je glas predsjedavajućeg Savjeta. Što se tiče same organizacije, pored ovih organa, Agencija ima i svoje organe u vidu odsjeka, odjeljenja i sektora. Inače, ima svoju imovinu, pokretnu, nepokretnu, hartije od vrijednosti i novčana sredstva. Agencija obavlja svoje poslove saradujući sa drugim organima, sa državnim organima, sa određenim institucijama i tako dalje, i zaista iz ovoga što sam vidio ovdje, može se reći da je ovaj Predlog Statuta veoma kvalitetan, koncizan, kao što sam istakao. Inače u prelaznim odredbama stoji da nakon davanja saglasnosti od strane Skupštine Crne Gore, isti stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu". Imam samo dvije manje primjedbe na Statut u članu "9 stav 1. u članu 1. u nadležnosti Agencije stoji da donosi propise na osnovu ovlaštenja utvrđenih ovim zakonom. Pošto je u pitanju Statut, mislilo se na Zakon o elektronskim komunikacijama, pa samo treba da stoji "utvrđenim Zakonom o elektronskim komunikacijama" i u članu 42, takođe u stavu 1 i 2: "Agencija vodi registre u oblasti elektronskih komunikacija u skladu sa odredbama člana 29. Zakona o elektronskim komunikacijama, odnosno vodi registre poštanskih operatera u skladu sa odredbama člana 67. Zakona o poštanskim uslugama". U slučaju mijanjanja zakona i određenih odredaba i članova, onda bi se moralo mijenjati i ovaj Statut, pa je bolje reći u skladu sa zakonom tim i tim, da se ne bi pominjali članovi.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega Obradoviću, na iscrpnoj analizi predloženog Statuta. Idemo sa kolegom Perićem, a neka se pripremi kolegistica Kalezić.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Pred nama je Predlog finansijskog izvještaja Agencije za 2011. godinu, iza nas je puno floskula, puno teza koje ne stoje i sada treba polemisati i jednostavno ne znate odakle da krenete, jer koja god ključna teza da se izrekla ona nije imala utemeljenje u realnosti, a dvije su osnovne. Jedna je uloga regulatora i druga je cijena koju plaćaju naši građani. Znači, uloga regulatora koja na tržištu je da zaštiti tržište, odnosno krajnjeg korisnika. Nije uloga regulatora da se što bolje naplati od telekomunikacionih preduzeća i da digne sebi plate i finansijska sredstva da raspodijeli kako ona hoće. Uloga regulatora je takođe da napravi balans na koji će biti omogućena i ona na tržištu da zaradi neki novac, a da zaradi po 50 miliona eura, recimo godišnje, to je samo podatak koji govori da Agencija ne radi svoj posao. To jednostavno nije normalna situacija i druga stvar, kada je riječ o informacijama, o računima, moram vam reći da se morate usaglasiti da Klubom DPS-a. Vi ste rekli da su naše cijene kao u regionu, a kolega

Vukčević je rekao da se sve radi na tome da će oni biti na nivou regiona. Međutim, da mi ne bismo previše kalkulirali kolike su to cijene, kolike nijesu, da budem vrlo konkretan.

Pred sobom imam telefonski račun sa broja 067/541 i dalje tri cifre, mogu vam ga dati da provjerite autentičnost i ovdje imate pozive u roming dolazni i roming odlazni, za pola sata razgovora 65 eura, bez PDV-a. Pazite novi podatak. Odlazni pozivi u trajanju od osam minuta i 25 centi, 33 eura i 27 centi bez poreza. Imate za osam minuta razgovora gotovo 40 eura cijenu. O čemu vi pričate, razgovori Slovenije da pojednostavim? O kakvim vi cijenama pričate za pet eura, ja vam tvrdim i mogu vam objasniti, kako, vi možete imati pola sata razgovora iz Sjedinjenih Država prema Crnoj Gori, a Slovenija koja je tu na par stotina kilometara od nas, mi smo došli po vama, zbog građana da pojednostavimo gotovo pet eura cijena odlaznog poziva iz Slovenije ka Crnoj Gori i na kraj taj mobilni operater piše ovdje gotovo ironično, podijeli doživljaj. Evo dijelim ga sa vama.

Naredna stvar, ono što vam zaista moram reći da od ovih pet eura vama direktno Agencija ide 20 ili 30 centi po minutu i vi ćete da kažete da ste vi obavili svoju ulogu na tržištu, ja ću da kažem, da ste već definicija kako Agencija ne treba da radi. Pet eura po minutu poziva iz Slovenije prema Crnoj Gori, da bi imali prosječnu platu 1.214 eura neto. Prosječna plata poslanika u crnogorskom parlamentu između 1.100 -1.200 eura. Vi ste dijelili regres 680 eura. I na kraju koliko ste radni i vrijedni, Vi ste našli da nam ovdje u planiranim i izvršenim radnim zadacima kažete da ste odradili za cijelu godinu 176 radnih zadataka. U dva dana jedan, je li se Vi šalite sa nama?

Naredna stvar. Vi imate 68 zaposlenih. Vi jednostavno nemate mogućnost da kažete da nešto od ovog posla ne možete da uradite kako treba. Prije svega, kada je riječ o zakonodavnom okviru. Ovdje ste govorili o direktivama Evropske unije. Da li Vi znate, da li ste Vi u posjedu informacije da je jedna od najnovijih direktiva, ako nije usvojena, biće usvojena vrlo brzo, da se ukidaju usluge rominga, a Vi uzimate pet eura po minutu razgovor iz Slovenije. Vi to mrtvi ladni gledate i kažete da su to najniže cijene u regionu, pa treba skupiti hrabrost i reći tako nešto, zaista.

I na kraju, zanima me da li ste Vi bavite takozvanim i malim slovima iz akcija telekomunikacionih agencija? Gdje ako neko ne isključi se na vrijeme biva tarifiran, kao da se nije nikada ni uključio ni isključio. Ljudi ne znaju šta plaćaju po računima. Gdje to ima? Ja Vas zaista pozivam da Vi počnete da radite svoj posao, jer ga ne radite, da napravite okvir ne zakonodavni, nego regulatorni, nego primjenjivi regulatorni okvir, koji će omogućiti da ovako za Riplija računi budu realni. Ovdje u ovom računu, i to ću Vam reći, osim pola sata razgovora iz Slovenije ka Crnoj Gori, na ovom računu, ukupan račun je 194 eura. Mogu Vam dodijeliti ovaj račun da pogledate i onda se hvalite sa ovim računom kako imate najbolje cijene u regionu i na svijetu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Periću, riječ ima kolegunica Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Pozdravljam Skupštinu, pozdravljam predsjedavajućeg i prisutnog direktora Agencije za telekomunikacije,

Ja sam pogledala ovaj izvještaj i imam nekoliko pitanja, ukoliko sam propustila da primijetim da su ona sadržana u izvještaju, Vi ćete me podsjetiti, ali mislim da sam pažljivo pročitala.

Ovdje je rečeno dosta ilustrativno, koliko se Agencija razvijala spram vremena od kada postoji i spram broja mobilnih operatera i broja aktivnosti koje Agencija ima.

Upravo u tom kontekstu, pokušala sam da nađem i nijesam našla odgovor na pitanje: Da li Agencija za telekomunikacije ima ikakvu aktivnost na praćenju uticaja mobilne telefonije na životnu sredinu? Zašto? Agencija za telekomunikacije reglišće određene uslove, uslove za operatere i uslove za korisnike. Mislim da ovo pitanje ima smisla, a posebno u kontekstu da je

pažnja javnosti Crne Gore, dakle velikog broja građana koji žive na granici siromaštva, stalno usmjerena na vrlo visoka primanja i dosta veliki broj zaposlenih u Agenciji. Ja ne komentarišem ni jedno ni drugo, jer nemam uvid u smislu koliko je to neopodno, tako da se tu zaista uzdržavam, ali je činjenica da ako već postoji tako veliki broj zaposlenih i ako se već tim intezitetom razvija djelatnost da je trebalo i o ovome povesti računa.

Zbog čega? Uticaji mobilne telefonije, kako neka istraživanja pokazuju, mogu biti višestruki, i to treba uzeti ozbiljno. Jasno je da, kao i u svim oblastima gdje su visoki profiti, kompanije koje ostvaruju visoke profite ne vode baš računa ili ne vole baš da se vodi računa o tome da li nešto nepovoljno utiče na zdravlje ljudi, na eko sisteme i uopšte na prirodnu i građenu sredinu. I zato preporučujem, ukoliko ovo nije sadržano, da se o ovom rezmisli, a mogu da dam doprinos i lični, s obzirom da predajem urbanu ekologiju na Univerzitetu Crne Gore u savjetodavnom smislu. Dakle, ne preporučujem se za honorar nego prosto da razgovaram sa ljudima koji mogu da kreiraju kako to da se razvija.

Svjedoci smo da postoji veliki broj releja mobilne telefonije svuda oko nas. Da li negdje može da se nađe podatak koji je to broj u urbanim područjima i u ruralnim područjima, zato što je očigledno da to već postaje jedno sve veće vizualno zagađenje i predjela, a posebno osjetljivih predjela i urbanog pejzaža? Ovo, nažalost, niko ne kontroliše, ovo bi trebalo da bude područje Ministarstva održivog razvoja i turizma. Ja znam da se kroz sve detaljne urbanističke planove i ova faza razmatra, ali ne u kontekstu jednog stvarnog postizanja dobrog kvaliteta pejzaža, prirodnog pejzaža i urbanog pejzaža.

To je sve što sam htjela da saopštim i da pitam.

Zahvlajujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Kalezić. I posljednji prijavljeni Milić.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Želim da iskažem svoje žaljenje što iz proceduralnih razloga i proceduralne greške, prije svega, predsjednika Parlamenta, nijesmo riješili pitanje legitimiteta prisustva ovdje na sjednici gospodina Šaleta Đurovića, jer je nesporno na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet je bilo glasanje. Glasali smo mi iz SNP-a protiv, ja nemam razloga da to ne istaknem, ali je bilo glasanje za i trebalo je prije početka ove rasprave to riješiti da ne bismo došli u situaciju koje je za mene dosta lično neprijatna, da gospodina Đurovića smo morali na nekakav način zamoliti da ne prisustvuje sjednici, s druge strane primijetio sam da gospodin Đurović, bio pripremio cjelokupnu dokumentaciju i nije nikada bilo upitno sa njim raspravljati oko ove teme i čini mi se jedna odlična rasprava koja je bila ovdje, koja zaslužuje određene odgovore. Ja znam da gospodin Sekulić se trudi da to obavi, ali očigledno da tu imamo kao nekakvu disproporciju.

Druga stvar, Vi ste nam, gospodine Sekuliću, dostavili u skladu sa vašom obavezom, a po članu 50. Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore, informaciju da je do 2009.godine iz Crne Gore su mobilni operateri iznijeli trista devet miliona sedamsto šezdeset jednu hiljadu trista dvadeset osam evra i sedamdeset tri ceta. Ajde za ova 73 centa nekako se možemo dogovoriti, ali za ove 309 miliona ne može se dogovoriti nikako. Pa bih ja volio da znam koliko su mobilni operateri u Crnoj Gori, nakon 2009.godine do 2013.godine, iznijeli iz ove zemlje zahvaljujući pozitivnim zakonskim propisima i načinima kako tretiramo, kroz ovu osnovicu, obavezu tih mobilnih operatera da plaćaju ovoj zemlji. Dakle, nijesu iznijeli od država nego su iz naših džepova i zbog našeg načina da ne posmatramo mobilne operatere i mobilnu telefoniju kao luksuz i onaj dio koji bi trebalo da se ponašamo, nas posmatraju ovdje kao neko afričko pleme odakle izvlače na ovakav način ovaliku dobit.

Dalje, moram da kažem da je to vrlo interesantna infomacija, kada govorimo o tržištu koje na godišnjem nivou je obuhvata 250 - 260.miliona evra, otprilike je ta računica. A sa druge strane, kada dođete u situaciju da se kao potrošač nekome žalite. Ko je taj kome se možemo žaliti? Ko je taj ko može stati u našu zaštitu? Vi ćete da kažete – ne, mi regulišemo tržište. Sa

druge strane, pogledajte kakvi su ADSL servisi, pogledajte kakve su cijene, pogledajte kakve se sve prevare rade. O tome je govorio, čini mi se, kolega Perić u onom dijelu kada se onim sitnim slovima objašnjava na koji način je potrošač skolopio aranžman sa mobilnim operaterom. Mi moramo ovdje shvatiti da je naša funkcija zaštita Crne Gore, interesa građana Crne Gore, bez obzira imali 68, 20 ili 70 zaposlenih u Agenciji za elektronsku komunikaciju. Ono što je rečeno je da ostali poslovni rashodi koji nijesu planirani su bili u iznosu 354 hiljade 406 evra. Zašta? Troškovi univerzalne poštanske djelatnosti, neko je o tome govorio već, 49 hiljada 500 planirano, ostvareno 15,36% samo. Uštede, neka znaju građani Crne Gore, u skladu sa Zaključkom broj 4 Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, uštede koje smo uradili su u iznosu 348 hiljada 805 evra. I da se kladimo Vi i ja, gospodine Sekuliću, niti ovi što ste im dali 10 hiljada evra, niti ovi drugi što im nijeste dali 10 hiljada evra neće objaviti koliko je jedan Odbor u Skupštini Crne Gore obezbijedio građanima Crne Gore uštedu od 348 hiljada evra. To je problem Crne Gore. Problem je da se pokazuje prstom na poslanike Skupštine Crne Gore i kaže se imate hiljadu evra platu. A sa druge strane neće niko da prenese da je samo taj odbora, samo u ovom slučaju 348 hiljada evra uštedio.

U Izvještaju nezavisnog revizora kaže se da je rezultat poslovanja prije oporezivanja bio, pomenuto već, milion 418 hiljada 044 evra. Kod vas je taj iznos 917 hiljada 378, 58 centi. Razlika 500 hiljada evra. Bilans stanja, aktiva podrazumijeva nekretnine, postojenja i opremu, sa 11,8 miliona u 2011. godini je pala na 11,1 milion u 2012.godini. Pad od 700 hiljada evra. Nemojte mi samo govoriti o amortizaciji. Dugoročni finansijski plasmani imaju rast sa 700 hiljada 244 evra na 841 hiljadu 205 evra. Kakva je struktura, gospodine Sekuliću? Potraživanja koja su u iznosu, vaših potraživanja, od 464 hiljade 820 evra. Znači, vaša potraživanja u 2012. su veća u odnosu na potraživanja koja ste imali u 2011. za skoro 300 hiljada evra. Ko su miljenici? Ko ne plaća? Znači, morate da odgovorite na ta pitanja. Ne zbog toga što ja smatram da ste vi pogriješili, nego dajte da to razmislimo da vidimo da li u ovom poslu postoje oni koji su potrošači prvog reda, drugog reda, trećeg reda. Kratkoročni finansijski plasmani su 1,4 milion evra. Gospodine Sekuliću, nesporna je vaša društvena odgovornost oko ovih 10 hiljada evra za "Dan", nesporna je društvena odgovornost, 10 hiljada evra ste dali za "Dan", to je nesporno. Vi ste pokazali odgovornost i onda kad smo sa odbora milion evra preusmjerili, sjećate se onoga bili smo na sjednici, za Poštu i za, čini mi se, gospodin Zarija Franović, jedan vrsni ekonomista oko toga je pričao. Nesporna je društvena odgovornost i za uži kabinet. Pet miliona evra je uzeto sa jednog računa. Bez obzira na sve ove podatke koje sam govorio, gospodine Raduloviću, sada, o tome da zaista postoje razlike u izvještaju revizora i u poslovnim rezultatima koji se prikazuju. Volio bih da su te pet miliona možda ostale u Agenciji i ovaj milion evra, volio bih.

Sa druge strane imam jednu lošu informaciju za Vas, gospodine Sekuliću, imamo već jedno mišljenje Ministarstva finansija oko vašeg predloga finansijskog plana, o tome ćemo kada bude došlo na red, ali došlo je novo mišljenje Ministarstva finansija. Hoće da vam uzmu još para, ali o tome kad budemo o tome raspravljali. Hvala vam velika.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Miliću.

Izvolite, kolega Sekuliću, do pet minuta.

ZORAN SEKULIĆ:

Zahvaljujem se na ovim zbilja iscrpnim i konstruktivnim diskusijama kako kolega iz opozicije, tako i kolega iz vladajućih partija. Hoću da vas još jednom podsjetim na jedno pitanje koje znači konstataciju da sektor elektronskih komunikacija u ukupnom prihodu, odnosno u nacionalnom dohotku Crne Gore učestvuje sa skoro 10%. Mi moramo da se pohvalimo sa jednom činjenicom da je sektor elektronskih komunikacija jedan od rijetkih sektora u Crnoj Gori koji je uporediv sa Evropom. Mi ovdje imamo cijene koje su uporedive sa Evropom, imamo tehnologiju koja je uporediva, imamo kako korisnika fiksne tako i korisnika mobilne telefonije koja ne da je uporediva, nego prednjači i iz tog razloga moramo da pripišemo sve to, između ostalog, kao zaslugu Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Takođe,

poštanska djelatnost je na tom nivou i na dobrom smo putu da razvijemo tržište i u oblasti poštanske djelatnosti.

Odgovoriću na pitanja pojedinih poslanika. Drago mi je da je gospodin Labudović prvi put u ovom parlamentu sa tih skupštinskih klupa izrazio jedan pozitivan odnos prema glavnom kontrolnom mjernom centru i da ga obavijestim da je taj centar kontrolnomjerni, odnosno toranj bio planiran 20 metara niže pa smo ga mi izradili da bude onoliko viši koliko je on tražio. Naravno, ni mi nijesmo zadovoljni sa njegovom visinom, ali to je to. Mi smo sada u fazi utvrđivanja onoga što znači i što je obaveza po Zakonu o imovini Crne Gore, njegove prave vrijednosti i čvrsto vjerujem da će njegova vrijednost biti mnogo veća nego što je Agencija za elektronske komunikacije isplatila izvođačima radova za njegovu izgradnju.

Kada je u pitanju univerzalni servis to, mislim da je to pitanje postavio gospodin Lalošević, mi smo raspisali odgovarajuće tendere za izbor operatora univerzalnog servisa i uspostavili ovu službu informacija i ta služba funkcioniše na zadovoljavajućem nivou. Zakonsko rješenje je takvo da mi operatoru univerzalnog servisa u tom segmentu dodjeljujemo subvenciju koju plaćaju ostali operatori, i to za sada funkcioniše veoma ispravno. Kada je u pitanju digitalizacija hoću da sa vama podijelim taj doživljaj da će digitalizacija, po mom čvrstom uvjerenju, biti završena i prije nego što je zakon propisao kao krajnji rok za tu digitalizaciju. Sve činjenice upućuju na takav zaključak.

Gospodin Perić je doveo u pitanje ulogu regulatora posebno u kontekstu rominga. Evropska unija je donijela jednu direktivu koja je jedna od rijetkih ili možda jedina direktiva koja se neposredno primjenjuje, ali se primjenjuje samo na zemlje koje su članice Evropske unije. Oni su isključili da postoji neka dodatna naknada za roming. Mi, na žalost, još uvijek nijesmo članica Evropske unije, ali nastojimo da ovu direktivu na izvjestan način integrišemo u pravni sistem Crne Gore. Mi smo uputili pismo operatorima da u skladu sa tako donijetom direktivom oni zaključče ugovore sa svojim partnerima u Evropi.

Idemo u tom pravcu da cijene rominga budu što niže, ali iz razloga što je Ugovor o romingu obostrani ugovor koji ne zavisi samo od operatora u Crnoj Gori, nego od operatora iz Evropske unije i iz inostranstva da je to dvostrani pravni akt, on zavisi od volje obadvije strane, i to je dosta teško postignuti u kratkom roku.

Uvažena gospođa poslanik Kalezić je postavila pitanje uticaja na životnu sredinu. Moram da podsjetim da Agencija za elektronske komunikacije nije neposredno nadležna za pitanje životne sredine. Za ta pitanja nadležni su drugi organi, kao što je Ministarstvo za životnu sredinu, Ministarstvo zdravlja, ali mi kao nadležna agencija prilikom davanja odgovarajućih saglasnosti, odobrenja i prilikom kontrole, imamo to u vidu i utičemo na te organe da oni to pitanje riješe na zadovoljavajući način.

Što se tiče broja baznih stanica, mi smo donijeli jedan pravilnik koji reguliše pitanje zajedničkog korišćenja objekata, tako da nastojimo da na izvjestan način uspostavimo racionalno korišćenje prostora kao ograničenog resursa, i u tom pravcu imamo zadovoljavajuće rezultate.

Gospodine Miliću, mi nijesmo dali informaciju o tome koliko su mobilni operatori iznijeli iz Crne Gore. Iznijeli su po našem mišljenju onoliko koliko su imali po zakonu pravo da iznesu. Ako su iznijeli više to treba kontrolisati od strane nadležnih organa. Što se tiče žalbenih postupaka Agencija veoma efikasno rješava žalbe korisnika i u tom pravcu zamolio bih vas da pitate korisnike. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, gospodine Sekuliću.

Konstatujem da je pretres završen, o ovom Izvještaju izjasnićemo se naknadno.

Kolege, da se dogovorimo, prije svega na plenumu ne moramo uvijek sve pričati ili da ispričamo sve. Agenciju svaku možemo zvati na matični odbor tokom godine na saslušanje, kontrolno saslušanje i sve ostalo. Tako da pred nama je Kolegijum, tri izvještaja, tri su bila. Za tri što su bila potrošeno je četiri ipo sata, za ova tri što predstoje imamo dva sata i radićemo ovako. Ukida se ono plus jedan, u ime klubova će biti svako po jedan inijeće stavove klubova, imaće

pravo predlagač da komentariše i onaj koji u ime kluba da dogovori i na kraju završno. Tako ćemo imati potpuno prenesenu dinamiku, raspravu, razmjenu mišljenja i zadovoljenje političkih i svakih drugih odnosa pojedinih klubova prema ovom izvještaju. Dalje, od 19 tačaka koje su sve interesantnije od interesantnijih završava se izborom vrhovnog državnog tužioca. Imamo još 13 tačaka, ovako ne možemo, nego efikasnije.

Prema tome, gospodo, prelazimo na **Izvještaj Agencije za nadzor osiguranja za 2012. godinu**. Sa nama su prisutni Branko Vujović, predsjednik Savjeta i magistar Biljana Pantović, direktor Agencije za nadzor osiguranja. Pet minuta ukoliko želite, gospodine Vujoviću, da nas uvedete u tu priču, ukoliko nećete, nećete ili hoćete?

Izvolite, gospodine Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Dvije stvari, gospodine potpredsjedniče. Prva, dokument od Agencije za koji je danas rečeno da mi nije dostavljen. Dostaviću ga vama pa da upoznamo javnost. Drugo, korisnim ovu priliku da u ime Socijalističke narodne partije Crne Gore najoštije osudim vandalski čin napada na prostorije Hrvatske građanske inicijative u Tivtu. Ko god da je to uradio pozivamo ministra unutrašnjih poslova da odmah preduzmu mjere u otkrivanju počinitelja tog vandalskog čina. Hvala vam veliko.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodine Miliću, drago mi je što ste prvo sa ovom činjenicom, a drugo ne Socijalistička narodna partija nego svaki čovjek u Crnoj Gori će to osuditi i ako postoji iole profesionalni odnos policije odmah te zatvoriti. Davno je prošlo vrijeme građanskih netrpeljivosti, ratova i što nas je dovelo ovaj zapadni Balkan da bude po mnogo čemu loš, danas da nije toga bilo bili bi bolji od Češke i dio Evropske unije.

Izvolite, gospodine Vujoviću.

BRANKO VUJOVIĆ:

Odustajem od uvodnog dijela u cilju racionalnosti, pa ću na kraju, ako mi date, ipak je racionalnije da odustanem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, gospodine Vujoviću, to je i bolje da vidimo što će da pričaju ljudi pa vi da odgovorite. U ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista gospodin Jeliću.

Izvolite, gospodine Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, gospodine Vujoviću, gospođu Pantović,

Danas imamo Izvještaj Agencije za nadzor osiguranja za 2012.godinu. Što se tiče finansijskih rezultata poslovanja saopštiću sljedeće stvari. Djelatnost osiguranja u 2012.godini nastavila je trend koji je imala i u 2011. godini kada je ostvaren pozitivan neto rezultat u iznosu od dva miliona i 64 hiljade eura. Od 11 društava koje posluju na tržištu osiguranja u 2012. godini šest društava je ostvarilo dobit u ukupnom iznosu od tri miliona i 420 hiljada dok je ostalih pet osiguravajućih društava ostvarilo gubitak u iznosu od milion i 356 hiljada. Kada razmatramo pokazatelje poslovanja treba napomenuti izuzev jednog, na dan 31.12.2012.godine da su sva društva bila solventna i da je taj iznos ukupne margine solventnosti iznosio preko 17 miliona i 451 hiljadu eura.

Što se tiče samog reosiguranja treba naglasiti da je u 2012. godini, pri blagom rastu bruto fakturisane premije i premije koje su prenijete u reosiguranje, ostvaren značajni rezultat rasta učešća reosiguranja u bruto riješenim štetama, dok je provizija odobrenja od strane reosigurača blago pala za nekih 2,37%. Što se tiče same likvidnosti svih osiguravajućih

društava, treba napomenuti da je koeficijent likvidnosti na 31.12.2012.godine za osiguravajuća društva u Crnoj Gori iznosio 3,96%, što ukazuje na dovoljnost likvidnih sredstava za izmirenje kratkoročnih obaveza u čitavom sistemu osiguranja u Crnoj Gori. Što se tiče same kvote troškova treba napomenuti da na nivou sektora osiguranja troškovi sprovođenja osiguranja i ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja činili su ukupno 46,5% mjerodavne ... na dan 31.12.2012. godine, što ukazuje na visoke izdatke društva za sprovođenje poslova osiguranja. Ovdje bih vam, gospodine Vujoviću, postavio pitanje da li je moguće da ove troškove koje ste vi notirali da su visoki za izdatke društava da li ih je moguće smanjiti i na taj način učiniti efikasnost kod samih troškova na nivou čitavog sistema osiguranja?

Što se tiče obračuna doprinosa garantnog koda za 2012. godinu, kao što znamo, čitav sistem udruženja osigurača ima garantni fond u kojeg osigurači izdaju sredstva po osnovu prodatih polisa. Namjena ovih sredstava jeste, prije svega, da se obezbijedi plaćanje šteta prouzrokovanih upotrebom nepoznatih i neosiguranih vozila, kao i prevoznih sredstava koja su bila osigurana kod onih društava kojim je oduzeta licenca tj. dozvola za rad. Pored navedenih šteta ovim sredstvima garantnog fonda se pokrivaju štete koje su načinila vozila čija je upotreba bila pokrivena zelenom kartom ili graničnim osiguranjem. Iz izvještaja vidimo da su ova sredstva bila dovoljna i sredstva garantnog fonda u 2012. su bila u ukupnom iznosu od 1.980.000 eura i da je u toku 2012. godine udruženje isplatilo štetu u iznosu od 708.000 ukupno od čega je u inostranstvu isplaćeno 180.000, a u zemlji nekih 529.000.

Ono što bih želio, gospodine Vujoviću, da vam postavim pitanje, a o tome smo razgovarali i na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, jer konstatujemo da se jedan dio prihoda koji se ostvari u sistemu osiguranja nepotrebno odliva preko stranih osiguravajućih društava i postavlja se pitanje, a interesuje me vaš odgovor, da li postoji mogućnost i da li je racionalno i svrsishodno osnivanje domaćeg društva za poslove reosiguranja u Crnoj Gori. Interesuje me vaš stav o tome. Takođe, iako ćemo o tome imati i tačku dnevnog reda Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na premiju osiguranja koje su podnijele naše kolege, interesuje me šta mislite o toj premiji i da li će se ta premija prenijeti na neki način na građane i na taj način poskupiti troškove premije osiguranja u Crnoj Gori? Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I ja vama, takođe, kolega Jeliću.

Riječ ima kolega Damjanović, a neka se pripremi kolega Bojanić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Gospodine Vujoviću, gospođo Pantović,

Pokušaću i ovdje kao i u ranijim diskusijama da ostanem do kraja u materiji i da oslobodim ove rasprave koje su veoma bitne od političkih kvalifikativa koje se, pretpostavljam, u nedostatku drugih argumenata ovdje, nažalost, iznose.

No, raspravljamo smo o Izvještaju o stanju na tržištu osiguranja. Tu ću, takođe, da napravim distinkciju da ne bih ponavljao neke konstatacije, fokusiraću se na ovaj vaš Izvještaj o radu i dio koji prati taj izvještaj o radu, to je Finansijski izvještaj, o kome ovdje u suštini i raspravljamo. Rekao sam vam i tada na Odboru, a srijećemo se tokom godine više puta, srešćemo se u ponedjeljak kada budemo raspravljali o vašem Finansijskom planu, da ću iskoristiti priliku i pitati vas ovdje, zbog velikog interesovanja građana, pogotovo na sjeveru, šta je sa procesom koji se vodi protiv Magnat osiguranja ili, obratno, koje Magnat osiguranje vodi protiv Agencije. To bi bilo interesantno da čuju i kolege i građani. Još jednom ću samo zbog i ovoga što je moj prethodni kolega upitao, a što je nešto o čemu će ovaj parlament odlučivati i moj savjet je da tu priču ne otvaramo ovdje. Vjerujte mi da neće biti dobro jer ćemo izaći iz domena diskusije.

Podsjetiću na Izvještaj o stanju osiguranja, str. 33, gdje kažete da tarife koje se trenutno plaćaju osiguravajućim društvima su dovoljne za izmirenje svih budućih obaveza, na str. 36

kažete da visoki izdaci društava za sprovođenje poslova osiguranja su 46,5% i onda dajete one kvalifikative. Potpuno se slažem da su izuzetno visoki troškovi tih društava i da jednom racionalizacijom tih troškova, kao što svi mi radimo ovdje, počevši od parlamenta do svih onih malih preduzetnika koji možda plaćaju tim istim osiguranjima velike sume, ti troškovi mogu da budu mnogo manji i profit mnogo veći, onda sve dolazimo do one priče koju ovdje nećemo otvarati jer ćemo imati tu priliku kada budemo kod zakona.

U odnosu na ovaj izvještaj o radu koji prati Finansijski izvještaj, slažem se sa konstatacijom na str. 22, neka čuje to javnost, da vi generalno procjenjujete da postoji prostor za unapređenje neposrednog kontakta sa klijentom kod zaključivanja ugovora itd, odnosno ukazujete na nepoštovanje podzakonske regulative i to vi radite na str. 8 gdje govorite da su brojnim kontrolama utvrđene velike neregularnosti i, prava stvar, što ste prvi od svih agencija, malim naporom Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, mene, kolege Milića, tada kolege Srđe Božovića, počeli javno da objavljujete, neka javnost čita, ovdje nemamo kada, ko je taj ko krši zakon, ko ne ispunjava zakonske norme, ko su ta društva za osiguranje i imate i sankcije prema njima. Ono što je moja želja da te sankcije budu još strožije i da se primjenjuju pogotovo za one povratnike. Upoređivao sam tri puta ovaj vaš izvještaj, dva puta su dati javni podaci, imamo i povratnika. Sada su za te povratnike mnogo oštrije sankcije jer vam zakon to i omogućava.

U dijelu finansijskih iskaza, evidentan je porast troškova iako smo govorili o potrebi racionalizacije. Rekao sam prihvatljivo isključivo ako je u pitanju novo zapošljavanje, shodno sistematizaciji, imali ste 12, sada imate 15 jer čini mi se da u odnosu na stvari, u odnosu na sve ostale kadrove koji su vam potrebni postoji potreba da se do kraja ekipirate i da jednostavno u punom kapacitetu vršite nadzor nad ovim tržištem koje nije 700 miliona kao što je tržište energetike, nije ni 250 kao tržište telekomunikacija, ali jeste nekih 70 miliona evra, što nije zanemarljiva svota. Vjerovatno bi neki vaš cilj kao i naš ovdje u poslaničkim klupama, pa bili oni iz Socijalističke narodne partije ili kolege iz vladajuće većine koji na kraju glasovima biraju i donose odluke presudno, dakle da niko ne može da se hvali, kako bi mi ono rekli, po gradu da posluje perfektno, da su mu uslovi perfektni i da ostvaruje velike profite, a da ti neki budu iz pojedinih osiguravajućih društava. No, tu ću da stanem.

U odnosu na, takođe, jednu stvar koju ocjenjujem dobrom jeste što konačno i vi imate svoj poslovni prostor, da ne plaćate velike zakupe koje se opet mogu prelivati na neke druge troškove i negdje da pokušamo da u odnosu na sve ostale troškove koji ne tangiraju novo zapošljavanje mladih i stručnih kadrova koji trebaju i agenciji i ovom poslu budemo oprezni i kod ovog finansijskog plana da obavimo tu raspravu, da vidimo gdje su prostori za racionalizaciju. Ne zaboravite da je jedan dio Agencije, nadam se da vi to nećete uraditi, pokušao, s tim zaokružujem, da zbog toga što višak prihoda nad rashodima ide u budžet maksimalno "uravnoteži", pa čak iskazuju, potpredsjedniče, prihode od po nekoliko stotina evra znajući da će taj višak prihoda da ide u budžet, da bi zakinuli budžet, takva je krizna godina, da zajednički pokušamo da ostvarimo veće uštede, pa da taj višak pošto ide u budžet bude od koristi svim građanima Crne Gore. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Damjanoviću.

Posljednji poslanik po ovom izvještaju je kolega Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani predstavnici Agencije za nadzor,

Nadovezaću se na priču prethodnika ili linkovati, kako je sada to moderno, ili konektovati na priču prethodnika vezano za racionalizaciju troškova. Mislím da mi tu treba da uradimo jednu sistemsku reformu regulatora finansijskog tržišta. Odavno se o tome govori, opet ću ponoviti, nije zgoreg, kako kažu ponavljanje je majka učenja, pa prije nego što se pojedini ugase od nevolje i gašenje tržišta koje oni kontrolišu da pokušamo da ove koji još uvijek mogu da funkcionišu, da ubijedimo ovu državu, odnosno donosioce odluka da Crnoj Gori treba jedna

integrisana institucija za finansijski nadzor kompletnog finansijskog tržišta. Kada kažem mislim na banke, na tržište kapitala, osiguravajuće kuće, prvo iz razloga racionalnosti, ugrubo samo da pređem, troškove, odnosno koliko koštaju te tri agencije, odnosno jedna agencija, 700.000 je budžet ove agencije, milion eura je doduše neostvareni budžet, ali planirani Komisije za hartije od vrijednosti i mislim da je nešto oko milion eura trošak Centralne banke, odnosno budžet onog dijela koji kontroliše banke, znači 2.700.000 do tri vjerovatno je taj iznos, budžet agencija koje bi trebalo da regulišu finansijsku ..., mislim da bi bila u pitanju velika racionalizacija ako bismo sve te tri, dio Centralne banke koji radi kontrolu, odnosno nadzire banke, Komisiju za hartije od vrijednosti koja se bavi tržištem hartija od vrijednosti kapitala i ovom Agencijom za nadzor osiguranja, integrisali u jednu instituciju iz milion razloga. Pomenuću još, pored racionalnosti i efikasnosti u kontroli, jer imamo pojedine subjekte koji su aktivni u sve tri oblasti, potpuno bi bilo logično, jednostavnije, racionalnije i efikasnije da ih jedno regulatorno tijelo sve kontroliše. Njima bi bilo lakše da banka koja se bavi i osiguranjem i tržištem kapitala ima jedno regulatorno tijelo, da ne pominjem koliko bi to bilo bolje u procesu integracija da imate jednu finansijsku instituciju koja bi se bavila tim poslovima. Praksa je u svijetu, male zemlje naročito to rade, a i velike na čelu sa Velikom Britanijom i Njemačkom imaju takve kuće, ali dobro. Mi smo po mnogo čemu jedinstveni, pa i za tri, četiri učesnika na tržištu mi odmah njima regulatore izmislimo.

Što se tiče samog Izvještaja o radu, sedam je neposrednih kontrola bilo, iz svih kontrola ste izašli sa rezultatima da je bilo nepravilnosti. Onda se pitam zašto niste radili više nego sedam neposrednih kontrola jer mi je logično ako ste u svih sedam koje ste pošli u neposrednu kontrolu utvrdili da je bilo neregularnosti onda mislim da je jako malo sedam cijelu godinu.

Što se tiče finansijskih iskaza, primijetio sam iz iskaza da ste kupili poslovni prostor u prethodnoj godini. Interesuje me po kojoj cijeni, koliko kvadrata i prate li to javne nabavke ili ste vi obveznici. Interesuje me, 12.000 je bio zakup, takođe. Vjerovatno ste se tokom godine selili, pa imate. Hoćete li mi reći, a vrlo mi je interesantno, kod koga ste bili podstanari, kome ste plaćali kiriju u ovom prethodnom periodu, vrlo mi je zanimljiv taj odgovor. Interesuje me za Savjet, 23.000 je za Savjet, koliko ljudi je u Savjetu i da li su svi oni profesionalci ili rade neke druge poslove, pa imaju ekstra dopunu, da kažem dodatnu djelatnost, član Savjeta Agencije za nadzor osiguranja. Bio sam efikasan. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ.

Prvi put. Hvala i vama, kolega Bojaniću. Da bog da ubuduće da tako bude uvijek.

Kolega Vujoviću, možete da komentarišete, pa na kraju završna riječ ili ćete na kraju da komentarišete. Hoćete li samo završnu riječ ili hoćete da komentarišete, pa da vam oni odgovore, pa vi na kraju završnu riječ? Onda nema polemike.

BRANKO VUJOVIĆ:

Dobro. Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Gospodo poslanici, pokušaću ... komentara i pitanja, a onda u završnoj riječi samo nekoliko rečenica vezano za Izvještaj o poslovanju Agencije za nadzor osiguranja.

Pošto smo u ranijem periodu dosta diskutovali o stanju tržišta osiguranja, ispoštovaću ono što je bila sugestija s početka da se ne vraćamo na ono što smo diskutovali, iako je to tema koja je vrlo interesantna i kada je u pitanju osnivanje domaćeg društva za osiguranje inicijativa već dvije godine od Poslaničkog kluba SNP-a ili preispitivanje na osnovu diskusija sa prošle sjednice plenuma, dakle interesantna tema. Pitanje poreza će, takođe, doći na dnevni red, i osiguranju, takio da prosto ne gubimo vrijeme oko toga. Činjenica jeste da su troškovi osiguranja još uvijek visoki. Mi smo na bazi naših izvještaja imali jedan razgovor sa svim društvima u osiguranju. Kao što znate, njihovi su vlasnici strani partneri i svi su oni zainteresovani da imaju što veći profit, još uvijek su visoki troškovi osiguranja na ovom ograničenom tržištu i u potrebi da društva koja su ipak od skora u Crnoj Gori imaju te povećane troškove vezano za samu organizaciju poslovanja, za otvaranje filijala po svim većim centrima u Crnoj Gori i kroz angažovanje njihovih zastupnika i posrednika vezano za ovo tržište koje je dosta ograničeno i samo po sebi iziskuje dosta visoke troškove u organizaciji osiguranja.

Što se tiče našeg spora koji imamo sa Magnatom, nama je od strane Upravnog suda prije desetak dana došla presuda kojom se postupak vraća na početak. Mi smo za iduću nedjelju zakazali ponovo javnu usmenu raspravu po ovom pitanju. Tražimo izuzeće dva člana Savjeta, kao što znate, mi imamo tri člana Savjeta. Nijesmo mi mogli donijeti odluku, Vrhovni sud je zapravo vratio čitav postupak na početak. Ovoga puta se nadam da imamo uslova da donesemo pravosnažnu odluku i da ćemo konačno staviti tačku na ovaj spor koji traje previše dugo.

Što se tiče kontrola, kao što ste vidjeli iz izvještaja, to su u stvari bila dva pitanja, ne radi se samo o neposrednim kontrolama. Ove su neposredne kontrole dosta složene i traju dosta dugo. Mi smo čak i u ovoj godini, to je vjerovatno po prvi put, koristili podršku ili pomoć regulatora iz Slovenije, koristićemo u idućoj godini iz Austrije jer su matične kompanije društava koje imaju svoja društva u Crnoj Gori upravo u tim državama i prosto koristimo iste principe i kriterijume na način kako regulatori to rade u tim državama. To je korisno za naše ljude da se i obuče i da se osposobe za samostalni rad u vršenju kontrola. Imamo i posebne kontrole, praktično nam je svaki mjesec elektronskog izvještavanja takav da svakog mjeseca imamo izvještaje o poslovanju društava i kvartalne izvještaje. Iz toga se, takođe, može uočiti ili se uočavaju manjkavosti u sprovođenju poslova osiguranja i reakcije od strane Agencije kao kontrolora.

Što se tiče kupovine poslovnog prostora, mislim da smo tu informaciju ranije imali, da ponovim, kupili smo poslovni prostor od 430 kvadrata, koštao nas je 980.000, naravno preko javnih nabavki. Prije toga smo imali zakup Komisija za hartije od vrijednosti. Imali smo, mislim da je godišnje bilo nekih 20.000 i nešto, ako sam dobro zapamtio, 25.000. Za polovinu prošle godine smo imali taj trošak 12.000 i nešto, jer smo od polovine praktično već prešli u naše prostorije.

Što se tiče Savjeta, tri člana Savjeta, samo sam ja profesionalno na ovim poslovima. Druga dva člana Savjeta sada, u skladu sa preporukama Skupštine, imaju naknade one koje su predviđene zakonom 400 i nešto eura, prosječna zarada u Crnoj Gori, i to će biti troškovi po tom osnovu manji. Međutim, objektivno imamo još uvijek dosta visoke troškove. Nijesu to troškovi zarada i nijesu samo zarada, imamo već tri zaposlena više nego u prethodnom periodu, sada već imamo četiri, pet više nego što je ranije bilo. Tako da to samo po sebi iziskuje veće troškove, ali imali smo troškove angažovanja aktuara kojih, nažalost, još uvijek nemamo. Imali smo troškove školovanja, sa 2012. godinom smo završili makar taj dio troškova. Tri naše kolegice su prošle dvogodišnju školu u Zagrebu da se osposobe za poslove aktuara, pa ćemo to pitanje riješiti na za nas ovako najprihvatljiviji način. To su još uvijek troškovi, što se tiče službenih putovanja i troškova angažovanja. Imali smo trošak 25.000, ako ste vidjeli onaj projekat koji smo radili zajedno sa Centralnom bankom i Komisijom za hartije od vrijednosti. Objektivno još uvijek su to troškovi koji su dosta visoki, a svakako smo i kroz to naše pozitivno poslovanje obezbijedili 30.000 i nešto eura. Toliko što se tiče odgovora.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, gospodine Vujoviću.

Konstatujem da je pretres završen po ovom izvještaju. Izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na **sljedeći izvještaj - Agencija za ljekove i medicinska sredstva za 2012. godinu**. Sa nama je dr Drljević, direktor Agencije na ljekove i medicinska sredstva, pozdravljam ga i pitam da li želi da nam uvede u ovu priču? Svi bolujemo i svi znamo o ljekovima sve.

Prelazimo na predstavnike poslaničkih klubova. Klub poslanika Demokratske partije socijalista će svoje vrijeme podijeliti na pola za dva poslanika. Prva je poslanica Kovačević. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Poštovani poslanici, uvaženi građani, uvaženi dr Drljeviću,

Pred nama je Izvještaj o radu Agencije za ljekove i medicinska sredstva za 2012. godinu, agencije koja je formirana kao nacionalno regulatorno tijelo stručno-naučne institucije sa nadležnostima u oblasti javnog zdravlja. Iz izvještaja se može konstatovati da je Agencija

ispunila zadatak da na visoko stručan i odgovoran način poveća stepen funkcionisanja sistema zdravstvene zaštite, posebno segmenta potrošnje i registracije lijekova, obezbjeđivanje kvalitetnih, bezbjednih, efikasnih i racionalno upotrijebljenih lijekova do nivoa standarda zemalja Evropske unije, tako da je zajedno sa drugim institucijama zdravstvenog sistema osigurala očuvanje zdravlja i poboljšanje kvaliteta života ljudi. Ti poslovi su od velikog značaja za državu, a podrazumijevaju, na pripremi i usaglašavanju radi legislative sa Evropskom unijom i direktivama i propisima, analizu potrošnje lijekova i medicinskih sredstava u Crnoj Gori, izadu strategije i predloge mjera za racionalnu upotrebu lijekova, edukaciju zdravstvenih radnika i spoljnih eksperata, razvoj sopstvene laboratorije, uspostavljanje i uvođenje standarda kvaliteta i sopstveno poslovanje u odnosima sa svojim partnerima, razvoj informacionog sistema i njegova integracija sa zdravstvenim informacionim sistemom i čitav niz drugih odgovornih poslova.

Sve to zahtijeva kontinuiranu edukaciju zaposlenih i zato je potpuno jasno zašto je ova Agencija stručna, naučna regulatorna institucija. Saznanje da su Agenciji svake dvije i dvije ipo godine obavi edukacija u vrijednosti jednog master studija, kao i da je to neprekidan proces, može da raduje činjenica da u Crnoj Gori postoji institucija, koja je zasnovana na kontinuitetu stručnog, naučnog usavršavanja i da svoje nadležnosti realizuje u skladu sa evropskim standardima i po direktivom ingerencije Evropske agencije za lijekove.

Poštu su prihod Agencije neujednačeni, zavise od fizičkog obima posla, koji u Agenciji rade pema cjenovniku usluga, na koje daje saglasnost Vlada, sa njima se ne može obezbijediti finansiranje i razvoj Agenciji. Zbog toga su zaposleni aplicirali za brojne objekte kod raznih institucija i fondova iz čijih sredstava se obezbjeđuje finansiranje i razvoj Agencije. Novi objekat Agencije urađen je iz sredstava kapitalnog budžeta i preko Direkcije javnih radova, a kompletno opremanje objekta, uključujući i namještaj, hardver i softver, od ukupne vrijednosti od 600.000 eura je dobijen kroz donacije mali dio kroz beskamatno kreditno zaduženje Agencije. Sve će to ove godine biti uknjiženo na imovinu Crne Gore. Sada se puno radi na obezbjeđivanju sredstava za opremu za laboratoriju, koja bi trebala da čini okosnicu regionalnog Centra za borbu protiv falsifikovanih lijekova. Za sve ove aktivnosti potrebno je znanje, kompetentnost i dobra strategija razvoja, koja omogućava kontinuirani napredak institucije. Značajnu podršku razvoja Agencije je dala i Evropska agencija za lijekove, kroz pismo u kojem je podržala koncept razvoja Agencije, sa formiranjem regionalnog Centra protiv falsifikata.

Imajući sve ovo u vidu, poslanici Demokratske partije socijalista će podržati Izvještaj o radu Agencije za lijekove. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite, gospodine Dukoviću, da to potvrdite ili možda ste uzdržani.

HALIL DUKOVIĆ:

Na rad Agencije stvarno nemam ni jednu jedinu primjedbu. Ono što treba istaći jeste što sam prvo uočio čitajući ovaj izvještaj da od 33 zaposlena članova u Agenciji, 30 njih su osobe sa visokim stručnim obrazovanjem, što je stvarno za pohvalu i što je jedna garancija da one obaveze, a jesu i odgovorne i jako stručne koje obavlja Agencija za lijekove, obavljaju se na jedan kvalitetan način. Takođe, jedan vid poslova koje obavlja Agencija, jeste nadzor nad kvalitetom lijeka. I ukratko ću samo o tome reći, s obzirom da sve nas interesuje kakvi su danas kvaliteti lijekova na crnogorskom tržištu, a jedna činjenica koju svi dobro znamo, da građani često u apotekama dobiju neke zamjene, koji su u suštini isti generički lijek, ali drugog proizvođača, pa se i postavlja često sumnja i pitanje da li je to lijek odgovarajućeg kvaliteta ili da li taj lijek djeluje isto kao onaj prethodni koji su uzimali. Naravno, da iz izvještaja vidimo da je kvalitet lijekova na crnogorskom tržištu stvarno kvalitetan, da je bilo 12 grupa lijekova koje su povučeni iz upotrebe, pet su nakon detaljne provjere vraćene.

Naravno, što treba reći za kvalitet koja je jedna od najbitnijih osnova, da je kvalitet nešto što moramo posvetiti posebnu pažnju na to. U cijelom tom procesu kontrole kvaliteta, svakog lijeka neminovna je da svi akteri u ovom lancu od same proizvodnje lijeka do samog potrošača, odnosno pacijenta koji uzima taj lijek moraju imati svoju odgovornost. Proizvođač, prije svega

nabavkom kvalitetne supstance i posjedovanja savremene tehnologije uz stručni kadar, naravno veledrogerije pravilnim skladištenjem i transportom lijekova, farmaceuti pravilnim doziranjem i primjedbom na sve ono što upotrebom jednog lijeka može doći, agencije preko, prije svega zakonskih regulativa mogu uticati na bolji kvalitet i veću bezbijeđenost lijekova i naravno ono što često zaboravljamo i sami pacijent pravilnom upotrebom lijeka i adekvatnim čuvanjem toga lijeka.

Još jedna činjenica koju moram iskomentarišem i biću vrlo kratak, jeste, gdje ste radili izvještaj od 2009 - 2012. godine, o načinu i količini potrošnje lijekova u Crnoj Gori. Na vašem sajtu sam našao stvarno interesantne podatke. Interesantno je da su tri najčešće upotrebljavana lijeka andol u Crnoj Gori, da je drugi folna kisjelina i treća diklofenat. Izgleda da naši građani najčešće boluju od tih tri bolesti. Andol je blagi analgetik, jeste suština da se u novije vrijeme više upotrebljava za zaštitu kardiovaskularnih bolesti, vjerovatno je to uticalo na toliku njegovu popularnost. Interesantan je folan, koji se upotrebljava za malokrvnost, mada ne odajemo utisak malokrvnih osoba i treće diklofenak koji je iz grupe nesteroidnih reumatika, a izgleda da smo puni reume.

Interesantno je ono što je još navedeno ovdje, da je rađena ova anketa i u svim gradovima Crne Gore i da je i situacija identična, da se ova tri lijeka uvijek pojavljuju kao tri glavna lijeka.

Zahvaljujem, potpredsjedniče, i izvinjavam se na prekoračenju vremena, samo hoću da kažem da ovaj izvještaj stvarno je dobar i da ga treba prihvatiti. Evo skratio sam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Da je andol pet-šest eura videli bi koliko bi manje prolazio.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodije potpredsjedniče, kolegice i kolege, gospodine Drljeviću, dobrodošli u ovaj Parlament. Pravo da Vam kažem, Vi ste jedini predstavnik neke od ovih agencija koji ovdje dolazi stalno sam, pa me pomalo to i brine da možda nijeste u nezboru sa ovima Vašim saradnicima. Ali, šalu na stranu, i ove godine ste donijeli izvještaj koji, kao i ovih prethodni, neće imati nikakvih problema, jer ga radite vrlo kvalitetno, vrlo sadržano i vrlo pregledno i samim tim stvarate prostor da se prema njemu odnesemo, kao i svih ovih dosadašnjih godina. Da istovremeno iskoristim priliku, možda mi se neće dati kada budemo raspravljali o Budžetu, s obzirom na kvalifikacionu i stručnu strukturu Vaše Agencije, podržaću Vaš Predlog rashoda za iduću godinu u domjenu ličnih dohodaka, jer imate najbolju obrazovnu strukturu, a najniži prosjek plata među svim agencijama. To je sramota ove države.

Iskoristiću priliku da Vas upitam za dvije-tri stvari koje me, prije svega, koje me interesuju kao građanina, a sadržane su u spisku Vaših nadležnosti koje ste ovdje pregledno dali na početku ovog izvještaja, i time me, kao i ostale poslanike, spriječili da ne zalutam van materije. Odnose se nad nadležnosti pod brojem 12 i pod brojem 13.

Prva je pod brojem 12, da obavljate poslove informisanja i edukaciju o lijekovima, organizacije stručne edukativne skupove i dajete informaciju od značaja za sprovođenje mjera za racionalno korišćenje lijekova. Ja znam da Vi to radite gospodine Drljeviću, a takođe sam svjestan da su Vaši ozbiljni konkurenti na ovom poslu farmaceutska industrija i farmaceutske kuće. Oni to rade mnogo intenzivnije, mnogo pompeznije, mnogo bogatije i ne bi to bilo problem, je li da Bog da se ljekari i medicinsko osoblje upozna sa novim dostignućima u farmakologiji, koliko je to opasno sa druge strane. Oni istovremeno vrše pritisak, lobiraju, a bogami nije rijedak slučaj i podmićuju ljekare da propagiraju i da koriste njihove lijekove, pa imate onu situaciju kada nam doktor kaže jeste, u redu je lijek koji ste pili, ali ima jedan noviji jeste skuplji, ali je puno bolji, a on otprilike isti, jer se u farmakologiji, sami znate, ne izmišljaju lijekovi svaki dan, nego samo vrši njihovo prepakivanje iz jednog oblika u drugi. Tako da pacijenti, Vi znate, izloženi strahu od bolesti, želje da pomognu najbližima, uvijek žele da za svoje najbliže urade ono najviše što se

može kada su bolesni i često podliježu toj propagandi, pa me živo interesuje, da li ste svjesni te opasnosti i da li pokušavate da preduprijedite to ovim mjerama o kojima ste ovdje govorili?

Što se tiče ove nadležnosti, pod brojem 13, a to je preduzimanje mjera za obezbjeđenje kvaliteta lijekova. Ja ne sumnjam u tom da to radite kada je riječ o standardnim lijekovima. Ali znate pod pritiskom jedne veoma robusne i moćne propagande preko javnih medija, mnogo štošta je danas proglašeno lijekom, pa značajan broj tih nazovi aktivnih lijekova su toliko ispropagirani, da gotovo zamjenjuju standardna medicinska sredstva. Pri čemu onaj ko to reklamira znate onom ubrzanom frekvencijom pri kraju kaže za mjere opreza i to posavjetujte se sa svojim ljekarom i sa farmaceutom. Mene živo interesuje da u toj poplavi tih nemedicinskih sredstava, koja se, kažem, grubom propagandom promovišu malte ne u alternativu lijekovima, otud i ova popularnost andola gospodine Dukoviću, jer ga sad reklamiraju ne više kao aspirin za glavobolju, nego čuvara srca, dovoljno je samo po jedan dnevno i da ne brinete ni od infarkta ni od bilo čega drugog.

I treće.

Gospodine Drljeviću, ja znam da Vi niste direktno nadležni. Ipak izdajete dozvole za uvoz i izvoz lijekova i tako dalje. Mene interesuje zašto ćutite kao Agencija i Vi kao doktor i direktor Agencije, pred činjenicom da već treći put uzastopno pada tender za uvoz lijekova za nabavku lijekova u Crnoj Gori. Zar je sramota da zbog nečije navodne neukosti, građani Crne Gore dođu u situaciju da nema insulina ili nema ovih reagenasa za laboratorijska istraživanja.

Gospodine Drljeviću, bili Vi nenadležni ili nadležni, dotiči Vas se ako ste dali dovoljno dozvola za uvoz svega toga, nedopustivo je da zbog nečije "nestručnosti", jer valjda za tri puta bi se naučili kako se prave đavolji tenderi, dolazimo u situaciju da od onoga od čega život zavisi nema u našim apotekama.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem i ja Vama.

Poslanik Gojković. Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodine Drljeviću,

Izgleda ja i gospodin Labudović imamo sličnu percepciju ovih stvari. Ja sam to zapisao, išlo je po istom ovom redosljedu koji sam ja zapisao, ali nije zgorega da kažemo mi iz SNP-a što mislimo o ovome.

SNP cijeni to što što radite i kako radite, zato smo se zauzimali na odborima da dobijete prostor za rad i nadam se da ste riješili taj problem da sad imate adekvatne prostorije. Ono zadovoljstvo koje imamo da izrazimo povodom Vašeg rada ne možemo da izrazimo kada je kompletan sistem zdravstva u cjelini, ja ću otprilike i ako to nije kompletno Vaša ingerencija da kažem zbog javnosti sa čim mi nijesmo zadovoljni.

Iz oblasti lijekova vrlo često nedostaje lijekova, pogotovo nedostaje lijekova nove generacije, niti ih ljekari propisuju. Znači, vrlo često se luta, a traže se lijekovi u apotekama ih nema i ima jedan izražen problem, takođe doze lijekova. Vrlo često nema lijekova u određenim dozama. Na primjer, ako je propisan jedan miligram, vi možete da kupite od tri miligrama, pa onda to pacijenti sjeku nožem i tako dalje, što nikada ne može biti isti kvalitet. Ko zna kako su oni to presjekli, na četvrtinu, na trećinu i to može da napravi problem.

Druga je stvar ovoga što je govorio oko dijagnostike i reagensa i tendera za lijekove o čemu je govorio gospodin Labudović, vrlo često se čekalo i po tri mjeseca da se neki nalazi naprave, recimo mi iz Herceg Novog inače vrlo malo možemo od toga da uradimo u Herceg Novom. Moramo da se uputimo za Podgoricu, pa se onda čeka i po mjesec dana najmanje, dešavalo se i po tri mjeseca da čekamo da se neki nalazi naprave ovdje u KBC-u.

Treća stvar u tom sistemu koja je loša, to je sistem zdravstvenih ustanova. Recimo mi u Herceg Novom nemamo bolnicu, tako je to sistemom definisano. Imali smo Vojnu bolnicu, na

žalost to više ne liči na bolnicu, mi s tim kvalitetom nijesmo zadovoljni, to je ustanova koja propada, koja je jedna od pionira medicine u Crnoj Gori, privatizovana kao privatna bolnica. Mi tu nemamo adekvatnu medicinsku zaštitu, upućeni smo da idemo do Kotora, kada su hitni slučajevi to je sat i nešto. Ja mislim da je veliki procenat smrtnosti u Vojnoj bolnici Meljine, da ne govorim o tome da je to privatna ustanova i da li tu neko kontroliše uopšte te račune koji se ispostavljaju Fondu za zdravstvo.

Moja pitanja upućena Vama su otprilike slična kao gospodina Labudovića. Prvo se tiče monopola, da li postoje monopoli, pritisci prema Agenciji za lijekove, s obzirom da je poznato da je zdravstvo jedan od četiri prva biznisa na svijetu uz energente, komunikacije i bankarstvo i da se tu okreće veliki novac.

Imao sam prilike, kao član delegacije naše u Savjetu Evrope i da prisustvujem sastancima Odbora za zdravstvo, da učestvujem u raspravi, kada je bila ona čuvena vakcina protiv gripa, gdje su bili predstavnici farmaceutske industrije, predstavnici Savjeta Evrope i predstavnici ovih koji su oponirali da li su uopšte te vakcine bile potrebne. Tada se tu vidjelo da je za tu vakcinu izdvojeno otprilike novca koliko je izdvojeno za borbu desetogodišnju protiv raka na cijeloj zemaljskoj kugli. Znači ogromna sredstva koja se mogu zloupotrijebiti, do dan danas nejasno je da li je to bila potreba, da li takvih pritisaka, koji sigurno nijesu takvi da je Crna Gora mikrotržište postoji prema vašoj Agenciji.

Druga je stvar, što se tiče reklama. Vrlo često smo preko medija, ne znam da li je to Vaša ingerencija zato Vam postavljam pitanje, smo prosto zapljusnuti jednom agresivnom kampanjom svega i svačega od medicinskih ustanova do raznih lijekova i pomagala, koje ja lično ne kupujem niti vjerujem u to, jer jednostavno to ljekari ne propisuju, ali to je jedna izuzetno agresivna kampanja, pa me interesuje Vaš stav. Možda bi trebalo da edukujete javnost ovdje. Kako biste Vi to definisali? Da li su to lijekovi koji liječe, koji se reklamiraju ili je to nešto što ne šteti? Po meni je, vjerovatno tu neka definicija da je to nešto što ne šteti i jednom agresivnom marketinškom kampanjom pokušava da se razvije u veliki biznis.

I posljednje pitanje.

Pošto sam vrlo često bio svjedok toga da nema lijekova u apotekama i onda se luta od jedne do druge, mislim da je Crna Gora dovoljno mala da može da se uveže jedan informatički sistem između apoteka i državnih institucija, gdje bi svima bilo dostupno preko tog informatičkog sistema gdje se nalaze ti lijekovi, država bi znala koje su zalihe. Ja mislim da u toj oblasti nema potrebe za nekim tajnama. To može da bude potpuno transparentno, ne znam zašto državne institucije ne bi znale koliko ima određenih lijekova u jednoj apoteci, da se te zalihe vode preko informatičkog sistema, jednostavno ne bi bilo lutanja i mislim da bi se bolje kontrolisao ovaj biznis, a svakako da bi to pružilo i bolju zdravstvenu zaštitu građanima Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala gospodine Gojkoviću. Kolega Bralić, a neka se pripremi kolega Tuponja. Izvolite.

IZET BRALIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi gospodine Drljeviću, poštovane kolegice i kolege,

Na dnevnom redu je Izveštaj o radu Agencije za lijekove i medicinska sredstva. Iako se radi o relativno mladoj agenciji, ona je u potpunosti do sada opravdala svrhu svog postojanja. Formirana je oktobra 2008.godine i u toku prethodnih pet godina na visoko stručan način povećala stepen kontrole, registraciju lijekova i znatno približila ovu oblast standardima Evropske unije.

S toga, i posmatrajući izvještajni periodu za 2012.godinu, se može ocijeniti kao uspješan hod u tom pravcu. Kao rezultat toga danas na crnogorskom tržištu imamo sve manje lijekova koji su svojim kvalitetom ne zadovoljavaju najveće evropske standarde. Ako sve to postigne se sa relativno malim brojem zapošljenih 33 ukupno, onda je uspjeh i veći. Dobro je što se u izradi podzakonskih akata koristi iskustvo i znanje zemalja iz okruženja, ali mislim da nije dobro što se

ne koriste ili nedovoljno koristi znanje zemalja i stručnjaka iz djelova Evrope, koji su na ovom polju ostvarili mnogo više rezultata.

Posebno pažnju posvećujem Pravilniku o distribuciju lijekova i cijenim da je to novina koja je usklađena sa potrebama i svjetskim standardima. Po prvi put imamo izradu ozbiljnog dugoročnog nacionalnog plana za nacionalnu upotrebu lijekova u periodu od 2012. do 2016.godine. Poseban kvalitet toga dokumenta je što je rađen u saradnji sa stručnjacima iz Svjetske zdravstvene organizacije.

To su konkretne mjere koje će na najefikasniji način spriječiti uvećanje procenta rezistencije lijekova, naročito na antibiotike. Konačno imamo i urađene obrasce za prijavu neželjenog dejstva lijeka i prijavu za neželjene reakcije na medicinska sredstva. Ono će im primjedbu jeste da je tek 2012.godine urađen etički kodeks to jest Pravilnik o ponašanju i oblačenju zaposlenih, što je, složićemo se veoma kasno nakon četiri ili pet godina postojanja Agencije.

Sljedeća primjedba je da se u Izvještaju ne navode razlozi zbog čega Agencija nije donijela odluku o načinu plaćanja, visini nadoknada za izdavanje dozvola, sertifikata i odobrenja za proizvodnju i promet lijekova, što u jednom dijelu utiče i na maksimalnu cijenu lijeka.

Uvođenje informacionog sistema je svakako dobra mjera koja garantuje bolju kontrolu kvaliteta lijekova. Takođe iz izvještaja sa strane 11 se vidi da je Agencija primila 335 zahtjeva za izdavanje dozvole za stavljanje lijeka u promet, a da se u 182 slučaja pozitivno riješio ovaj problem, bilo bi zanimljivo da čujemo da li preostalih 152 nijesu pozitivno ocijenjena, razmatrana su ili uopšte nijesu razmatrana. Upada u oči takođe podatak na strani 14 da je Agencija izdala samo jednu dozvolu za proizvodnju medicinskih sredstava u Crnoj Gori, što govori da se veoma malo ulaže u ovu oblast, a složićemo se da je jako bitna.

Na strani 16 se navodi podatak da je u osam navrata naloženo povlačenje iz prometa, ukupno 12 lijekova iz pojedinih serija zbog sumnje na odstupanje od standarda kvaliteta, što je pozitivno s aspekta povećanja kvaliteta lijeka. Na kraju, Izvještaj je kvalitetno sačinjen sa dosta podataka koji govore o kvalitetu ovih lijekova, medicinskih sredstava na tržištu Crne Gore. Namjerno nijesam komentarisao finansijski dio Izvještaja, jer vjerovatno će to kolege ekonomisti na bolji način učiniti, a kao ljekar cijenim Izvještaj jako kvalitetnim i podržaću ga. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama kolega Braliću.

Prije nego što uzme riječ kolega Tuponja ko od poslanika želi do dva minuta ako ima nešto još da doda ovoj dosadašnjoj priči nek se pripremi.

Izvolite kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi gospodine Drljeviću, kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Evo iz ovoga što smo danas čuli, a što smo i ranije znali diskutujući o finansijskim izvještajima različitih agencija, iznova zaključujemo da su agencije privilegovana kategorija crnogorskog društva. Agencije imaju tržišni monopol, dakle, osigurane prihode. Samo agencije imaju pravo da se bave određenim poslovima u ime države. S Agencijom za lijekove i medicinska sredstva, takođe nije drugačije.

Raditi u agenciji znači imati siguran i dobro plaćen posao. Uživati najšira prava zaposlenih, odmor, regres, dnevnice itd. Jednostavno rečeno, raditi u agenciji znači biti privilegovan. Ogromna većina građana Crne Gore nema tu privilegiju i zavidi vam na uslovima u kojima vi radite. Utoliko je vaša odgovornost veća, utoliko morate biti društveno i socijalno osjetljiviji i odgovorniji. Morate biti svjesni da vaša primanja i uslovi rada budu oči.

Čitajući finansijski izvještaj agencija koje su danas na dnevnom redu Skupštine nalazim da svi imaju najmanji zajednički sadržilac, a to je da su skupe. Jednostavno kad saberete cifre

koje označavaju rashod u vašim izvještajima onda vidite da su to jako veliki rashodi u odnosu na broj zaposlenih.

Agencija za lijekove i medicinska sredstva takođe u tom pogledu nije izuzetak. U Agenciji ima 33 zaposlena radnika. Vi imate u posjedu zemljište čija je procijenjena vrijednost 635.788 eura. Sklopili ste Ugovor o gradnji objekta za 2.118.757 eura, nabavili ste opremu za 56.820 eura, imali ste nešto što je u izvještaju nazvano kao investiciono ulaganje u visini od 3.000 eura, i to sve ukupno čini 2.814.359 eura. To ulaganje kada se podijeli na 33 zaposlena iznosi oko 85.300 eura po jednom zaposlenom. Ovo je samo obezbjeđivanje osnovnih uslova za rad vaših zaposlenih, prostor i oprema. Ovdje nijesu data još nikakva primanja ili troškovi materijala ili putovanja, dnevnice, obuke itd. To je nešto čime se ne može, pogotovo ne, u ovim kriznim vremenima svako podičiti. U isto vrijeme vi poslovnu 2012. godinu završavate sa gubitkom u iznosu od 109.857 eura. Naime, prihodovali ste 979.356 a potrošili 1.089.213 eura. Molio bih Vas da nam u svojoj završnoj riječi pojasnite zašto imate ovakav poslovni gubitak od nekih 110.000 eura? Kakav je sistem odgovornosti u tom slučaju, da li neko zbog toga snosi neku ličnu odgovornost, pogotovo ako znamo da imate pet članova Upravnog odbora koje imenuje Vlada? Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Tuponja.

Da li od poslanika želi još neko do dva minuta?

Poslanica Tanasijević, izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Hvala.

Potrudicu se da zaista kratko iznesem svoj stav, on direktno korespondira sa idejom koju su saopštili poslanik Tuponja i poslanik Emilo Labudović.

Dakle, želim da istaknem da Agencija za lijekove i medicinska sredstva od 33 zaposlena ima 90% onih koji su sa visokom stručnom spremom, od toga 26 su farmaceuti i ljekari, 20 sa akademskim i stručnim zvanjima. U toku izvještajne godine dobili su još jednog doktora nauka, a troje ljudi iz Agencije je trenutno na doktorskim studijama.

Dakle, tendencija Agencije je da formira sopstvene kapacitete i da ima poželjan nivo ekspertskeg znanja. Takva tendencija je direktno u saglasju sa preporukama Evropske unije i mislim da je to ono što je najbolje što sam uočila, kao najbolju tendenciju Agencije za lijekove, da sopstvenim kapacitetima uspijeva da uradi ekspertske izvještaje, da zato ne moraju biti angažovani ljudi sa strane. U ovom momentu 50 izvještaja koje radi Agencija radi sopstvenim kapacitetima, a za 50 su angažovani eksperti sa strane. S tim što grupa eksperata sa liste koja je ponuđena, koja je usvojena od strane Ministarstva zdravlja uvijek mora postojati, jer to jeste jedna vrsta kontrolnog mehanizma. Ne bi bilo dobro da sve izvještaje radi Agencija sama, tako da sam sigurna da Vi želite osposobljavanje do određenog nivoa ekspertskeg znanja, a da uvijek imate mogućnost angažovanja i ljudi sa strane.

Agencija da bi nastavila kontinuitet u usavršavanju kadra, i da bi se nastavila saradnja sa Evropskom agencijom za lijekove, nastavila je i realizaciju projekta usavršavanja sopstvenog kadra, a takođe, nastavljena je i saradnja koja je započeta početkom 2012. godine sa Srbijom i Hrvatskom, tim povodom.

Dalje, željela bih samo da kažem za kraj da, ovakva kakva je, Agencija predstavlja nastavno-naučnu bazu i Farmaceutskog fakulteta i za mene bi bilo interesantno, zaista nemam taj podatak, koliko ljudi iz Agencije učestvuje kao saradnik ili kao predavač na Farmaceutskom fakultetu, i da je u toku izvještajnog perioda Agencija ostvarila sjajnu saradnju sa medijima, mislim da je to jako važno, jer informacije o lijekovima i ono čime se Agencija bavi treba da dođu do građana. I samo ako mi dozvoljavate, vezano za etički kodeks, takođe smatram da je etički kodeks jedan od vrlo važnih dokumenata koje Agencija ovog tipa mora imati, obaveza da sve institucije moraju imati etičke kodekse je uvedena od 1. januara 2013. godine. Znači, prije toga su postojali pravilnici o odijevanju, pravilnici o ponašanju, drugačije su se zvali, a onaj akt koji je

donijela Vlada u martu 2012. godine važi od 1. januara 2013. godine, i mislim da je Agencija čak i prije nekog roka koji ih je obavezao, donijela etički kodeks. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegice Tanasijević.

Kolega Milić, izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče, u dva minuta.

Imam obavezu i zbog, imam i porodičnih razloga zašto želim da pričam oko ove teme, i imam i razloga da iskažem zadovoljstvo da je inicijativa koja je bila na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet kad sam prvi put vidio da ste tada plaćali 24 hiljade evra, ako se dobro sjećam, zakupa za poslovne prostore je realizovana kupovinom ovog poslovnog prostora.

Ono što i dalje, a na osnovu ove priče koju smo čuli od gospodina Gojkovića, o vrijednosti i značaju lijekova u ukupnom svjetskom tržištu, mene interesuje, da li ste pravili procjenu kolika je vrijednost tržišta lijekova i medicinskih sredstava danas u Crnoj Gori? To pitanje vam stalno postavljam, jer smatram da se podcjenjuje i da u stvari vrlo malo znamo o tome koliko ukupno košta građane liječenje u Crnoj Gori.

Jedna je stvar medicinski dinar, ono što dobijaju medicinski radnici, a drugi je element koliko naši građani odvajaju i možda i dijelom zbog loše edukacije, možda i dijelom zbog loše kampanje koja se sprovodi, možda dijelom i zbog loše zaštite njihovih interesa da bi obezbijedili ono što je najvrednije čovjeku, a to je zdravlje.

Drugo je pitanje dostupnosti lijekova, koje je pomenuto tokom ove rasprave. I treće, ono o čemu sam govorio, a to je usaglašenost sa evropskim standardima. Ne harmonizacija zakonodavstva. Vi dobro znate na evropskom tržištu lijekova ukoliko se pojavi lijek kojim se smanjuje vrijeme trajanja liječenja osobe, kojim se obezbjeđuje efikasnost liječenja te osobe, ono je, njegova cijena je niža nego onoga lijeka koji već postoji. Dakle, to je ono što želim da vidim u Crnoj Gori, da građani Crne Gore benefite vide kroz usaglašavanje sa najboljom praksom, a ne sa najboljom teorijom u Evropskoj uniji. Hvala vam velika.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama kolega Miliću.

Završna riječ doktor Drljević, izvolite.

MILORAD DRLJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi poslanici,

Zaista vam se od srca zahvaljujem na ovako korektnim izlaganjima i na podršci koju Agencija ima u kontinuitetu. Kažem, kontinuitetu, jer to nije samo ovom prilikom, nego to već traje nekoliko godina unazad, jer kako smo se prvi put pojavili ovdje imali smo tu podršku procjenjujući da su i poslanici naravno, shvatili koliki je značaj ove Agencije i o kakvoj se osjetljivoj oblasti radi.

Dakle, kada su u pitanju lijekovi i medicinska sredstva, to je najregulisanija oblast u Evropskoj uniji. Upravo zbog toga se razvijaju i ovakve institucije koje treba da budu na neki način i odraz značaja te oblasti. Agencija za lijekove i medicinska sredstva je stručna, naučna institucija i nastavna je baza Farmaceutskog fakulteta. Ona u svom sastavu znači ima najkompetentnije ljude i oko sebe okuplja sve ono što u pozitivnom smislu te riječi znači, kada su u pitanju lijekovi i medicinska sredstva. To znači da razvija svoje interne kapacitete kroz stalne edukacije zaposlenih u Agenciji, a istovremeno saraduje sa eksternim ekspertima koji su uglavnom ljudi profesori sa farmaceutskih i medicinskih fakulteta i iz Crne Gore i iz čitavog regiona. I na našoj listi eksperata stoji broj od oko 200 eksperata, eksternih sa kojima mi saradujemo. Dakle, to na neki način govori i kroz ovaj Izvještaj činjenica da otprilike skoro 50% tih ekspertskih izvještaja koji su napravljeni, su napravljeni u Agenciji za lijekove. Tako nije bilo

prije nekoliko godina, znači, kad smo počeli oslanjati smo se isključivo na eksterne eksperte i to na eksterne eksperte van Crne Gore. Danas je situacija potpuno drugačija, znači razvili smo interne kapacitete i od 50% eksternih eksperata je iz Crne Gore što govori o tome koliko su napredovali na neki način naši fakulteti i farmaceutski i medicinski i koliko svi zajedno činimo jedan tim koji treba ovu oblast da uredi na najbolji mogući način.

Pošto mi radimo sa, jednostavno, oblašću i industrijom koja je jedna od najsofisticiranijih industrija, a radi se o Farmaceutskoj industriji, to znači da i mi sami moramo dostizati nekakve standarde koji mogu komparativno da se nose sa tom industrijom. To znači, da u svakom slučaju mi moramo razvijati sistem kvaliteta i mi, kao što vidite, kroz izvještaje razvijamo i to intenzivno, i u ovom trenutku smo svjesni te činjenice praktično prvi u Crnoj Gori, u državnom sistemu, a naravno, i prvi u regionu u ovoj oblasti uveli standarde 27001 upravo zbog činjenice sa kim imamo posla, i čime stičemo povjerenje stranih kompanija i partnera čije lijekove želimo da vidimo ovdje kod nas, da bi imali povjerenje u regulatorni sistem Crne Gore u ovoj oblasti.

Dakle, puno je toga urađeno. Zaista ljudi mnogo rade i uče, i kao što je i koleginica rekla, otprilike za dvije i po godine, jedan zaposleni u Agenciji struke od ovih 26 koliko ih ima, koji imaju status eksperata, prođu edukacije u vrijednosti od jednog master studija, i to je neprekidan proces i ne može se jednostavno reći da taj proces ima neki kraj. Nego taj koji radi u Agenciji za lijekove mora kontinuirano da uči i da se razvija. Mi radimo i obuke u čitavom zdravstvenom sistemu. Znači, radimo i radionice i obuke za ljekare i zdravstvene radnike i u bolnicama po čitavoj Crnoj Gori, znači, zdravstvenim institucijama. Organizujemo radionice i u našoj instituciji. Evo, to je i poslanik Milić napomenuo koliko je za nas značajno što smo uselili u taj naš objekat u kojem ima uslova da odradimo čitav taj dio posla koji je neophodan za nas.

Reći ću samo da imamo još jedan korak koji moramo da napravimo, a to je, da nabavimo opremu za našu laboratoriju. Dakle, koja ..(Prekid)...da skrining metodama smanjimo količinu lijekova koja treba da se kontroliše, što je uglavnom bilo do sada na strani, i gdje smo radili kontrole u različitim laboratorijama od naših susjeda, od Srbije, od Hrvatske, do evropskih laboratorija u kojima smo obavljali te kontrole.

Sarađujemo dakle sa evropskim stručnjacima i sa regionalnim stručnjacima, i trenutno je kod nas u Agenciji jedna ekipa stranih eksperata sa kojom kontinuirano radimo i radićemo u narednih još godinu i po dana. Već pola godine su kod nas u Agenciji, svakodnevno imamo i sastanke i rad sa njima.

Dakle, što se tiče ovih pokazatelja o koštanju po broju zaposlenih itd, pretpostavljam da je to odsustvo informacije koja nije sadržana u ovom materijalu koji se odnosi na 2012. godinu. A reći ću vam otprilike ovako, znači, uloženo je sredstava za objekat Agencije oko 2 miliona i nešto eura, ali to nije imovina Agencije. Znači, to se odnosi na oko 1300 kvadrata koji pripadaju Agenciji, a ostatak pripada Fondu PIO. Znači, to je nadgradnja kompletna nad Fondom PIO-m i statika koja je rađena prilikom izgradnje tog objekta. Dakle, na Agenciju se odnosi oko milion trista, četiristo hiljada. E sad vidite, toliko je država uložila u objekat u koji smo se mi uselili. Istovremeno to znači samo fizički objekat, nešto manje od 600 hiljada eura je agencija obezbijedila sredstava. Dakle, kompletan enterijer od namještaja, kompletan hardver koji uključuje i servere i one sisteme zaštite, kompletan softfer znači, obezbijedila je Agencija iz donatorskih sredstava kroz razne projekte u kojima smo učestvovali i dobili sredstva. Dakle, skoro polovina vrijednosti objekta koja je sada u Agenciji je nešto što je potpuno doprinos Agencije, ne svojih sredstava jer ih nemamo, vidite koliko imamo sredstava za poslove koje radimo, nego iz donatorskih sredstava koje su zaposleni obezbijedili aktivno učestvujući na projektima, radeći, konkurišući kod raznih fondova i na takav način smo došli do toga. Tako da teško da ćete naći neku instituciju koja toliko doprinosi sopstevnom razvoju i naravno državi u kojoj se razvija. Znači, jer jednostavno sve što radimo, radimo kroz projekte. Naš kompletan razvoj je okrenut upravo takvim sredstvima. Dakle, mi ne možemo da očekujemo da iz sopstvenih sredstava imamo dovoljno novca da možemo da planiramo razvoj laboratorije, država ne može da nam pomogne u tome, ovakvih vrijednosti budžeta i onda smo prinuđeni da to radimo na ovakav način, i sva je sreća što imamo ovako kompetentan tim, znači, ovako kvalitetne ljude koji nam omogućavaju da te projekte realizujemo. Ima postavljen čitav niz pitanja

nekih, ali ne bih se usudio da sada komentarišem ono što nije striktna nadležnost Agencije. Znači, mislim da razumijete to i da nema potrebe da ja komentarišem proces nabavke lijekova u koje mi ne učestvujemo. Dakle, mi smo dužni da stvorimo uslove, da se ti lijekovi mogu naći na tržištu i da oni zadovoljavaju standarde kvaliteta bezbjednosti i efikasnosti. Upravo u tom smislu smo i omogućili da se u Crnoj Gori u prometu nalazi otprilike negdje od oko 2.000 i 200 - 300 lijekova što je sasvim dovoljno da podmiri i kvalitetom i bezbjednošću i efikasnošću i brojnošću ono što su potrebe građana Crne Gore. Evo toliko bih ako se slažete i zahvaljujem se na korektnom pristupu našoj agenciji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I ja Vama, gospodine Drljeviću.

Uz nešto što je informacija faktički je iznikla iz našeg fakulteta nadam se da će veoma brzo dobiti useljivu zgradu taj fakultet. I ono što je izuzetno važno da sva oprema koja je izuzetno skupa mora biti umrežena, sve laboratorije moraju biti umrežene tako da ih racionalno i efikasno koristimo uz pohvalu valorizacije našeg znanja bilo da je u pitanju Univerzitet ili KBC ima ih dosta. Ljudi s vama čovjek da provede dva sata izgubiće pamet, a ne ja od ovoliko godina po cio dan.

Hvala vam, gospodine Drljeviću. Dobro.

Konstatujem da je pretres završen, o ovom izvještaju izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na **posljednji izvještaj**, uvijek interesantna **Komisija za hartije od vrijednosti za 2012.godinu**.

Ne vidim naše omiljeno lice dr Đikanovića, već gospodina Nurkovića i gospodina Pejovića.

Da li želite da nas uvedete u priču, mada je dovoljno dobro znamo? Ne.

Prelazimo na prvi i jedini krug.

U ime Kluba poslanika DPS-a poslanik Obradović. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući. Prije svega da napomenem da mi je veoma drago kad vi predsjedavate ovom Skupštinom.

Uvažena gospodo predstavnici Komisije za hartije od vrijednosti, poštovane poslanice i poslanici i uvaženi građani Crne Gore,

Imamo Izvještaj Komisije za hartije od vrijednosti za stanje na tržištu hartija od vrijednosti i vidimo koje je to poslove obavljala ova Komisija. U dijelu normativnih akata su imali učešća u dijelu donošenja zakona o tržištu kapitala i novog zakona o investicionim fondovima. Takođe imali ste određenih inovacija kada je u pitanju informativnost obavljali ste računovodstvene poslove, poslove saradnje sa drugim organima i prije svega kontrolno nadzornu ulogu ste veoma kvalitetno obavljali. Iz izvještaja se vidi koje poslove su obavljali određeni učesnici legitimni koji su mogli da se bave poslovima koji se tiču hartija od vrijednosti. Njih je bilo 17 od kojih pet koji su se bavili i brokerskim poslovima i 12 koji su se bavili brokersko-dilerskim poslovima. Da napomenem da se brokerski poslovi odnose isključivo na trgovinu posredovanje u kupovini i prodaji hartija od vrijednosti uz određenu proviziju, da su dilerski poslovi isključivo vezani za trgovinu hartijama od vrijednosti uz svoje ime i za svoj račun. Kada je ukupan promet hartijama od vrijednosti onda imamo tri osnova u kojima se odvijao taj promet na berzama, na slobodnom berzanskom tržištu, na berzanskom tržištu i van berza. Na slobodnom berzanskom tržištu bilo je prometa oko 23 miliona eura, na berzanskom tržištu bilo je prometa oko devet miliona i 400 dvije hiljade eura i oko 232 miliona van berzanskog tržišta je bilo prometa, a tu su uglavnom pokloni, zaloge, sudska, vansudska poravnjanja i kupoprodajni ugovori vezano za privatizaciju koja se desila.

Što se tiče fondova, dati su podaci za one koji su obavljali poslove vezano za hartije od vrijednosti Atlas mont fond, Eurofond, HLT fond i Moneta, od kojih se iz izvještaja vidi da HLT je imao najveći rast kapitala, da je imao najveće učešće nepokretnosti, ali da je Moneta bila ta koja je imala najviše učešće novčanog kapitala.

Dati su i ostali veoma kvalitetni podaci i podaci koji se tiču da u međuvremenu dva fonda su prestala sa radom Mig i Trend, odnosno jedan se od njih transformisao. Izvještaj sadrži podatke o bankama koje su se bavile ovim poslovima u pitanju šest banaka, od kojih su četiri banke bile ovlašćene da se bave i depozitarnim poslovima Crnogorska komercijalna banka, Hipotekarna banka, NLB, Montenegro banka i Invest banka, Montenegro takođe.

Dakle, na kraju izvještaja dati su oni podaci vezano za kontrolnu nadzornu ulogu i dati su podaci da je Komisiji pristiglo 878 izvještaja što tromjesečnih, polugodišnjih, godišnjih, te da su se primjenjivale određene sankcije prema onima koji ne poštuju pravila vezano za ovu materiju, od kojih je bilo deset opomena, šest oduzimanja dozvola za obavljanje djelatnosti, tri krivične prijave, dvije prekršajne prijave i vršenje nadzora nad samim radom odbora direktora itd. U svakom slučaju jedan kvalitetan izvještaj sa kvalitetnim radom Komisije za hartije od vrijednosti i Demokratska partija socijalista će isti podržati.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I Vama kolega Obradoviću.

Izvolite kolega Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam.

Prije svega da pozdravim moga kolegu iz jednog vremena gospodina Nurkovića da mi je zadovoljstvo da ga vidim i da kažem da sam negdje obećao, ali ko može više političarima vjerovati na riječ, da neću pričati o Komisiji za hartije od vrijednosti. Ali, realnost trenutka, činjenica da danas raspravljamo krajem decembra mjeseca 2013.godine o Izvještaju za 2012.godinu govori, prije svega, o nečemu što bi trebali mi ovdje u Parlamentu između sebe da se dogovorimo, da to bude primjereno trenutku.

Ono što je problem koji se ističe je činjenica da je ostvaren negativan finansijski rezultat, je li tako gospodine Nurkoviću, da je planirano bilo 1.080.261 evra, a da je ostvareno 50,63% od planiranoga, odnosno 628.065 evra. Odbor je razmatrao ovaj izvještaj i konstatovao da treba se naći neki održivi model kojim će se ovdje navedeno, ja nijesam bio na toj sjednici Odbora, vjerovatno ne bih ni prihvatio na ovakav način da bude to definisano kroz racionalizaciju troškova, da se izbalansira odnos prihoda i rashoda. Jedan takav način ne funkcioniše. Meni je milije da govorim o prihodnoj strani, a ne o rashodnoj strani. I na žalost mi u Crnoj Gori uvijek polazimo od toga kako da namirimo rashode, a ne da vidimo šta nam je potrebno za djelatnost, pa ono što ostane da opredijelimo za lične dohotke zaposlenih. Mislim da je naša realnost i činjenica koju ću još jedanput da ponovim ovdje da je samo po jednom osnovu, dakle samo po jednom osnovu, jedan odbor Skupštine Crne Gore, nadam se da će me neko čuti u javnosti obezbijedio da se vrata sredstva u budžet Crne Gore u iznosu od 600.000 evra, odnosno skoro jedan mjesečni prihod svih nas u Skupštini Crne Gore. Znači, država Crna Gora opredjeljuje određena sredstva, a samo po jednom osnovu vratili u Budžet Crne Gore, kao Odbor za ekonomiju, finansije i budžet 600.000 evra. Dakle, mi moramo da porazgovaramo svi zajedno ovdje o budućnosti Komisije za hartije od vrijednosti. O svemu onome što se govorilo ovdje, ja se ne slažem da bi trebalo od takozvane šume regulatornih agencija napraviti jednu, ali da li bi trebalo racionalizovati troškove u dijelu definisanja obaveze da postoji jedno računovodstvo koje bi obavljalo sve poslove za sve agencije koje postoje danas u Crnoj Gori. Da.

Gledao sam i ova izjašnjenja Ministarstva finansija, tako da gledam i izjašnjenje Ministarstva finansija, vezano za finansijski plan Komisije za hartije od vrijednosti za 2014.godinu. Kaže se da je Budžet Komisije za hartije od vrijednosti za 2014.godinu, planiran u iznosu od 870.000 evra, ako je ovo tačno, što je za 13,42% manje u odnosu na finansijski plan za 2013.godinu.

Kakvi smo bili ove godine? Koliko smo ostvarili od ovoga što je planirano? I to je problem. Dakle, kada dobijete od jednog državnog organa, kao ovo slučajno iz Ministarstva finansija, da se ono odnosi prema Planu za 2013.godinu umjesto prema ostvarenju onoga što je

bilo u 2013.godinu, da bi mogli na realan način planirati nešto, onda dođemo do situacije da se kaže da je prosječna neto zarada zaposlenih u Komisije za hartije od vrijednosti za 2014.godinu planirano u iznosu 690,10 evra, i s obzirom da su finansijski plan Komisije za hartije od vrijednosti za 2014.godinu smanjene gotovo sve rasphodne pozicije u odnosu na plan za 2013. Ministarstvo finansija je saglasno sa istim. Ovo je problem. Ovako se ne radi.

Mi trebamo da vidimo na koji način da obezbijedimo da regulatorne agencije posluju i na koji način možemo da obezbijedimo da se ne bavimo time, da nam neko ne uzima više sredstava, nego da nađemo model kako da budemo efikasni i da budemo u interesu građana Crne Gore. Dakle, ovdje će biti vjerovatno i poslanika koji će glasati za ovaj Predlog koji je na dnevnom redu iz vladajućih partija, a koji su na žalost bili žrtve situacije, jer vaučeri ne vrijede više kao što su nekada vrijedjeli.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Miliću.

U ime Demokratskog fronta kolega Đukanović, a neka se pripremi kolega Bojanić.

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, gospodo iz Agencije iz Komisije za hartije od vrijednosti, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Prije nekoliko dana imali smo raspravu isto o radu Komisije za hartije od vrijednosti. I prvo pitanje koje sam postavio, postavljam i sada, nije nam jasno zbog čega postoji Komisija za hartije od vrijednosti. Čime se ona bavi? Šta ona radi? Svakome je jasno da je tržište kapitala u Crnoj Gori nestalo. A, jedan od glavnih razloga je rad Komisije za hartije od vrijednosti.

Komisija je trebala da štiti javni interes u prethodnom periodu. Na žalost, bili smo svjedoci da je Crna Gora ostajala bez imovine, a zato nijesu dobijena adekvatna novčana sredstva. Najveća prevara je napravljena sa takozvanim investicionim fondovima. Svi se možemo sjetiti, šta se dešavalo 2002, 2003.godine, da je gotovo sva imovina Crne Gore prešla u ruke investicionih fondova, a kakva je situacija danas? Investicioni fondovi su pred bankrotom, a imovine nemaju. Vi treba da odgovorite gdje je završila imovina crnogorskih preduzeća? Da li postoji i jedno preduzeće, i jedna kompanija čiji je značajni vlasnik bio neki investicioni fond, a da je ta kompanija donijela prosperitet, ostvarila dobit. Investicioni fondovi su jednostavno služili da se državna imovina prelije u ruke crnogorskih takozvanih biznismena, odnosno ljudi koji su bliski aktuelnoj vlasti.

Sam broj transakcija govori o tome da tržište je kapitala jednostavno uništeno. Odnos između tržišnih transakcija i netržišnih transakcija zaista, ja mislim da nigdje u svijetu ne postoji tako negativan odnos za netržišne transakcije, a netržišne transakcije jednostavno mogu da predstavljaju način kako da se mimo tržišnih uslova završe određene transakcije, odnosno da državna imovina pređe u privatne ruke. Ali, što je vrlo interesantno, vlasnici tih fondova su postali veoma bogati i njihovo lično bogatstvo se značajno uvećavalo. Zbog toga smo na jednoj od prethodnih sjednica predložili da kad se osniva neka kompanija, odnosno firma, fond ili bilo šta, mora da postoje mjenice i to lične mjenice vlasnika tih fondova, jer ako se uvodi negdje stečaj nije korektno da se prodaje imovina te kompanije, a da vlasnik zadrži ličnu imovinu. Svugdje na Zapadu je takav trend i to se radi, ukoliko neka kompanija bankrotira i vlasnik te kompanije ostaje bez imovine. Trebala bi Komisija za hartije od vrijednosti da inicira, da se ispita porijeklo imovine vlasnika takozvanih investicionih fondova i onda će nam sve biti jasno, jer nemoguće je da fondovi propadaju, a vlasnici fondova, odnosno ljudi bliski Demokratskoj partiji socijalista se bogate.

Komisija za hartije od vrijednosti u Crnoj Gori više nema maltene čime da se bavi. Sve akcije svih preduzeća ne da se su na nivou nominalne vrijednosti, no nekoliko desetina puta su niže od nominalne vrijednosti. Zar treba govoriti kolika je danas vrijednost "Željeznice", zar treba govoriti kolika je vrijednost "Luke Bar"? Vi ste vidjeli danas hoće da se prodaju kontejnerski

terminali za osam miliona evra, a baš nas interesuje kako će se sada ostvariti ova najavljena transakcija da se dug Elektroprivrede od 50 miliona evra prema državi, da se to transferiše u akcije države u Elektroprivredi Crne Gore. Baš nas interesuje da li će se sad primijeniti tržišna vrijednosti ili će se radikalno povećati taj iznos. Ne sumnjamo da će Komisija štititi interes Demokratske partije socijalista i ljudi bliskih njoj, jer kako ste štitili interes da se kompletna privatizacija Elektroprivrede Crne Gore odvija preko Prve banke, od vas ne možemo očekivati ništa bolje no u ovoj situaciji ako se desi transfer tih akcija u korist države.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Đukanoviću.

U ime Pozitivne Crne Gore kolega Bojanić.

Pošto imamo vremena kolege i ukoliko još neko želi u vremenu do dva minuta neka se javi.

MLADEN BOJANIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani gosti, odnosno predstavnici Komisije za hartije od vrijednosti,

Ja odmah da se prijavim za dva minuta dopunska, ako mogu da nastavim, da me ne prekidate.

S obzirom da smo imali skoro raspravu o stanju na tržištu hartije od vrijednosti, tržište kapitala ne bih se mnogo oko toga osvrćao, jer to je jedna tužna priča, a da kažem, danas ćemo čuti drugi dio tužne priče, koji se sad direktno odnosi na rad komisije, na njihov finansijski aspekt toga njihovog rada, tako, daj da krenemo od ovog što smo upravo čuli. Oni su potrošili milion i osamdeset hiljada, a prihodovali 628.000 eura, odnosno 425.000 eura su imali negativan rezultat, drugim riječima kada pogledate one bilanse, pojeli su rezerve koje su imali i sveli su se na nekih 20.000 rezervi. Pri tom, evo i to sam provjeravao, da ne preskočim. Vi niste dostavili revizorski izvještaj do kraja oktobra niste, ne znam u međuvremenu i to je nešto što ja nemam, ali dobro. Uzdržaću se jer mislim da je obaveza Vaša bila, ako ništa drugo, da nam to danas dostavite, ako niste koji dan prije, jer je nevjerovatno da Komisija za hartije od vrijednosti koja po definiciji mora da insistira na transparentnom izvještavanju svih kompanija, nije u stanju da obezbijedi sebe, gotovo godinu dana revizorski izvještaj. Nemojte se pravdati javnim nabavkama, nije sve do javnih nabavki i procedura, da su poništavani oglasi vaši, odnosno javne nabavke, to nije toliko obiman posao da niste to mogli da riješite.

Rekao sam da ste potrošili, odnosno u minusu 425.000. Vi ste gospodo omašili u procjeni, odnosno u planiranim troškovima za 50%. Gotovo 50%. Vi koji ste nadležni, odnosno prvi da predvidite stanje tržišta. Kako mogu ljudi koji se ne bave tržišnim hartijama od vrijednosti da razmišljaju o tom tržištu kad Komisija za hartije kojoj je to zadatak, evo 12 godina koliko postojite ne znate da planirate šta će se desiti u narednu godinu dana. Nijeste svjesni, pa ste nabili troškove i potrošili ste ukupno 617.000 eura na plate buhvalno ono sve što ste prihodovali. Vi ste samo za plate potrošili, a 425.000 je ekstra bio minus koji ste potrošili. Sada ćemo da vidimo zašto. Da Vas pitam, jer nemam finansijskog izvještaja, zašto ste potrošili 261.000 eura, ostali poslovni troškovi? Što je to? Ima li tu možda nekih nadoknada i kome i u kolikom iznosu, za koje projekte analize i tržište hartije od vrijednosti izrada Zakona o investicionim fondovima. To Vas pitam iz jednog jednostavnog razloga. Jeste li uplatili? Znam da ste uplatili, ne znam koliko ali to ćete mi Vi reći, jer ste buhvalno prepisali zakon od riječi do riječi, odredbu po odredbu do prelaznih završnih odredbi, to ste dodali Zakon o investicionim fondovima Republike Srpske i dodali ste deset članova prelazne ... a zato je neko uzeo novac, da bi pripremio taj Zakon o hartijama od vrijednosti, koji je uzgred budi rečeno bio neprimjenjiv. I šta je donijela primjena njegova? Donijela je da imamo dva fonda koji su potpuno van, van priče, izašli su u transformaciju neće da se transformišu, sudite se s njima, ništa od toga. Dva fonda su blokirana, dvije godine su fondovi blokirani, naravno ne samo zbog toga nego i od ranije, zbog dugova i pohlepe koju su imali, društvo za upravljanje i dva fonda koji su potpuno preuzeti od strane

društva za upravljanje godinama, jer ste im Vi crtali propise kako njima odgovara da bi sami sebe otkupili za pare koje dobijaju od provizije, oni su kupovali fond. 73 miliona eura su uzeli fondovi za 10 godina, društvo za upravljanje da budem precizan. 73 miliona eura za 10 godina su uzela šest društava za upravljanje da bi upravljale fondovima koji su doveli u višemilionsku blokadu. I Vi ste sve to gledali. I za to vrijeme ste milion imali skoro svake godine troška da Vi to nadzirete. I do čega smo došli? Propali su fondovi, dva su se transformisala, dva se sude, a Vi napravili gubitak od 425.000 eura. Ne mogu da shvatim da čujem rasprave iz poslaničkih klupa većine na odboru da oni glasaju za ovaj izvještaj. Nevjerovatno i danas čujem da se hvali ovaj izvještaj, da je odličan, super, dobro je što nijesu potrošili tri miliona. Što su samo 425. Je li to rezon? Mogli su da sve potroše 800.000 eura.

Otvorićemo pitanje po osnovu prostora. Zašto ste ga kupovali? Zašto ste sada 800.000 dužni? Kome ste izdavali taj poslovni prostor? Ko je predavao na tome univerzitetu kome ste izdali poslovni prostor dok se zgrada napravi? I to ću da Vas pitam? Tek sam počeo.

Kakvo je stanje, rekao sam u Fondu, šta je sa brokerima? Imate 12, 13 brokerskih kuća, od toga nemate sve zajedno po jednog aktivnog blokera. Vas ima 32 zaposlenih u komisiji, imate dva kao na Sutjesci za malo, dva, tri na jednoga je li. Svaka dva člana komisije treba da kontrolišu jednoga brokera što radi i onda nam dajete izvještaj koji, naravno, izgleda napravili smo 1.249 kontrola. Da, ali nećete da kažete, odnosno kada tako pogledate rekli ste čudo ste napravili. 60% od toga 732 kontrole su samo neto vrednost aktive fonda koju Vi dobijete svaki dan izvještajem vam pošalju. I to brojite u kontrolu, sedamsto i kusur vam je to kontrola. I što ste sad uradili? Što ćete sad? Što planirate? Podigli ste pet puta, šest puta cijene nadzora berzi i centralnoj depozitarnoj Agenciji i to zamislite ne na njihove prihode 5% od ove djelatnosti nego na ukupne prihode, pa čak ako ima nešto, neka sredstva tamo što su ostavili za neka bolja vremena, pa neki bolji prihod dobijaju po osnovu kamata, Vi mi na to uzimate 5%. Što, da ih nadzirete je li dobro naplatio kamatu za svoja sredstva da im i to Vi ispratite, da ih čuvate od banke gdje su oročili pare i zato da im uzmete 5%. Nevjerovatno. Ja ne vidim rješenje ove komisije da izađe iz ove situacije osim kolektivne ostavke svih članova Komisije za hartije od vrijednosti. Kolektivna ostavka jedino može da vas spasi da izađete iz ove situacije da kažem do kraja ... Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Bojaniću.

Da li još neko od poslanika želi? U redu.

Da li želite gospodo da iskomentarišete ovo? Nećete da komentarišete. Dobro.

Hajde onda tu završnu riječ mi kažite.

Izvolite.

AMIR NURKOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, gospodo poslanici,

Ja mislim da je suština problema i suština pitanja o kojima ovdje treba da pričamo pokrenuta od uvaženog poslanika Milića i to u jednoj konstataciji da treba tražiti održiva rješenja.

Dakle, održiva rješenja Komisija je tražila i kroz izvještaj i kroz povod Prijedloga koji je dala u izvještaju, a isto tako ta održiva rješenja je tražila i u komunikaciji sa Mnistarstvom finansija, koje po prirodi posla i svog zaduženja treba da neke poslove vezano za usmjeravanje ekonomske politike za narednu godinu i za sve periode može da kanališe na način da se i tržište kapitala učini značajno održivim.

Dakle, ne radi se ovdje o održivosti komisije za hartije od vrijednosti, ovdje se radi o održivosti tržišta kapitala. Mi kada pričamo o tome, mislimo na mjere koje bi trebalo da se preduzmu, a da se oživi tržište kapitala. Vi ste u našem godišnjim izvještaju dobili Prijedlog planiranih aktivnosti u 2013. godini i skrećem pažnju samo na tačke 9,10,11,12 i 13. Mislim da je suština mjera za oživljavanje tržišta kapitala u tim aktivnostima iz prostog razloga što su i ostala tržišta kapitala iz okruženja dijelila istu sudbinu, što i ostala tržišta kapitala iz okruženja imaju iste problem. Vrijednost akcije je pala na svim tržištima kapitala u zemljama iz okruženja i na

tržištima kapitala iz zemalja iz okruženja. Investicioni fondovi jesu negdje manje, negdje više i kod nas zaista u dovoljnoj mjeri bili problem. Mi smo o tome uvijek informisali Komisiju, nadležni odbor, imali smo saslušanja i razgovor i sa učesnicima od strane fondova i čini mi se da je u potpunosti prije usvajanja novog zakona o tržištu kapitala pojašnjena uloga i starog zakona i uloga starih društava za upravljanje investicionim fondovima koji su, tačno je ovo što govori gospodin Bojanić naplatila proviziju koja nije uobičajena za tu vrstu poslovanja.

Ono što mi mislimo da treba raditi ubuduće jeste, da se koristeći praksu ostalih tržište kapitala, prije svega, obezbijedi tržišni materijal. Gospodin Bojanić, jako dobro zna da tržišnog materijala nema na ovom tržištu, razlog je posljedica krize i pokušaću da objasnim kako krize. Kroz zaduženja koja su stvorena kod banaka najvrednije hartije od vrijednosti su založene i one su danas zarobljene i nijesu predmet trgovanja. One nijesu predmet trgovanja, one su zarobljene kroz kolateral kod banaka. Zato se pojavljuje cifra netržišnih transakcija u iznosu više od 200 miliona, a 90% toga je kolateral banaka. Dakle nema bez oslobađanja tih akcija, nema daljeg opstanka tržišta kapitala na način kako mi to želimo i kako mi pokušavamo ne mi, ne mislim na Komisiju, nego mislim na ukupan sistem.

Drugo, mnoge zemlje iz okruženja su pribjegle izdavanju državnih zapisa i u tom dijelu kod nekih tržišta iz okruženja promet, po ovom osnovu prelazi 50% ukupnog prometa. Mislim, da je to dobar mehanizam da se pojeftini kapital i za Budžet, mislim da je to jedan od uslova za oživljavanje tržišta. U mjerama koje smo vam prezentirali izvještajem, predložili smo da se i dio akcija iz preduzeća koja su pretvorena iz DOO u AD, ponudi na tržište kapitala čime se ne bi ugrozila dalja privatizacija, a bi obezbijedilo trgovanje na ovom segmentu finansijskog tržišta.

Takođe smo predložili da se dio obveznica, u mjeri u kojoj to neće narušiti ukupnu stabilnost finansijskog sistema, izdaje na domaćem tržištu, a imamo činjenicu da u ovoj godini ni jedna obveznica na domaćem tržištu kapitala nije izdata. I konačno predložili smo i mjeru da bi država, odnosno Vlada trebala konačno da realizuje svoju odluku vezano za podsticajne mjere za dobrovoljne penzije fondove, jer nema nigdje ni u okruženju ni širem ni užem slučaju da je ta industrija zaživjela bez podsticajnih mjera Vlade. Ne radi se o velikim sredstvima, ne radi o trošku, nego se radi o investicionom ulaganju jer je zakon koncipiran tako da se ta sredstva ponovo vraćaju u najvećem dijelu u državne hartije od vrijednosti i time se na neki način pojeftinjava obezbjeđenje dodatnih sredstava koja se obezbjeđuju preko tržišta kapitala.

To su neke postavke, odnosno neki prijedlozi koje je komisija dala u izvještaju, koje je komisija i u komunikaciji sa Ministarstvom finansija predlagala u dijelu usvajanja ekonomske politike za naredni period i konačno i od tog ministarstva dobila potvrdu da će se o tome ubuduće voditi računa i da će se pokušati da se oživi tržište kapitala na način na koji to praksa, ne samo našeg bližeg okruženja nego i šire, omogućava.

Bio je ovdje značajan broj pitanja, gospodin Bojanić vjerovatno zna da je u pitanju Zakon o javnim nabavkama, kada je u pitanju revizija, ali on zna i to da u našem Zakonu o tržištu hartija od vrijednosti, stoji jedna odredba da se može uzeti, angažovati samo međunarodno priznati revizor, to je osnov po kome nama uvijek padaju tenderi i ove godine se to desilo tri puta i ta revizija je završena, ona će ovih dana biti dostavljena poslanicima kako je i obaveza.

Što se tiče ostalih pitanja u Izvještaju o reviziji svaka stavka je zaista određena, jasno definisana i kod prihoda i kod troškovne strane. Ono što treba ovdje reći, jeste da su uglavnom negativan finansijski rezultat je izazvan prihodnom stranom, ne povećanjem troškova, troškovi su smanjeni u odnosu na planirane i u odnosu na ostvarene u 2011. godini, a ono što se nije ostvarilo nijesu su se ostvarili prihodi po osnovu provizija koje plaćaju fondovi i društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima, već je rečeno da dva fonda nijesu izvršili transformaciju, da je komisija sve iz njene nadležnosti preduzela da to učini, da su sud i sudovi potvrdili ispravnost takvih rješenja, ali da društva za upravljanje tim fondovima koriste mehanizam žalbi i odugovlačenja, vjerovatno sa namjerom da obesmisle čitav postupak ili da izbjegnu transformaciju po kojoj su bez ikakve rezerve zakonom obavezni.

I drugo je posljedica krize zaista dokapitalizacija nije bilo u prethodnoj godini, mi smo planirali, kao što se inače planira na neka ostvarenja iz prethodnih godina, pa i kriznih, nijesmo izbjegli krizne godine, ali jednostavno se desilo da dokapitalizacija u prethodnoj godini nije bilo,

odnosno nije bilo u onoj mjeri, u onoj vrijednosti koja je planirala ili u onoj vrijednosti koja je ostvarivana u prethodnim godinama, računam tu i 2011, 2010. i 2009. godinu, koje su godine krize.

To su uglavnom razlozi za ovakav finansijski rezultat, a što se tiče mjera održavanja nije komisija ne postoji radi članova komisije. Dalja budućnost komisije se ne treba opredjeljivati prema tome, treba se opredjeljivati i tražiti realne uslove za opstanak tržišta kapitala, odnosno ono mora postojati, ali bi bilo dobro da postoji u jednoj uspješnijoj formi, a ta uspješnija forma mora se graditi, pored ostalog i mjerama ekonomske politike i učešćem svih na tržištu kapitala i na finansijskom tržištu u Crnoj Gori.

Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama. Komentar. Nema pravo. Proceduralno.

Izvolite kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Mislim da smo prekršili proceduru vezano za razmatranje ovakvih izvještaja, jer mislim da nije u redu da mi ne dobijemo ovaj finansijski izvještaj sa revizorskim izvještajem zajedno. Ovako smo onemogućeni da učestvujemo u raspravama jer nam se najavljuje da ćemo da dobijemo kasnije revizorski izvještaj. To nije u redu i mislim tu praksu da treba da prekinemo i da se uopšte ne razmatraju izvještaji dok ne dobijemo revizorski. I takođe i na ovu proceduru, što se tiče same rasprave, da izbjegavaju predstavnici komisije, što imaju pravo, naravno, da daju komentar na izlaganje, da i mi imamo pravo da na njihovo izlaganje nešto kažemo, a ne ovako koristeći završnu riječ odgovaraju na pitanje i potpuno odgovaraju pogrešno, ali sad nema ni vremena i neću da zloupotrijebim ni vašu da kažem, ulogu predsjedavajućeg, pa da odgovaram na ova pitanja koja su potpuno naopaka za sve.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Potpuno se slažem sa Vama Bojaniću, ja ne mogu nekoga staviti uza zid i načerat ga da priča kada on neće da priča, ali možemo kao poslanici da se dogovorimo oko nekih stvari. Možemo da ne, ovo što ste Vi rekli da ne činimo nešto što krši proceduru, a volio bih i nešto drugo da napravimo, racionalno po javne finansije Crne Gore, da sve ove agencije svedemo na jednu veoma kvalitetnu i neke agencije koje nijesu potrebne, da ih ukinemo.

Konstatujem da je pretres završen po ovome izvještaju.

Zahvaljujem vam se gospodo i da se sad dogovorimo za završetak ove sjednice. Znači imamo kolege još 13 tačaka, imamo dva radna dana, moramo ovo sve završiti sutra i u ponedjeljak. Sutra ćemo početi u 10 sati. Molim vas da budete prisutni.

Počecemo u 10 sati sa tačkom 7 i ići ćemo redom. Tačka 10 - zbog objektivnih razloga prebačićemo je za ponedjeljak.

Želim vam dobru i mirnu noć da bi imali kondicije za sutra.

Vidimo se sutra u 10 sati sa efikasnijim radom. Pozdrav.

13.12.2013. u 10.15h

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ.

Uvažene kolege, počinjemo sa današnjim radom i da vas odmah informišem kako ćemo danas raditi. Počecemo sa Predlogom zakona o zaštiti lica i imovine. Nastavićemo sa Predlogom zakona o dopuni Zakona o strancima, zatim Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od buke u žitovnoj sredini, pa zatim Predlog zakona o izmjenama i

dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljenvodonika i završićemo danas sa tačkom 18. - Informacija o problematici poslovanja KAP-a i Rudnika "Boksita" i realizaciji zaključaka Skupštine Crne Gore broj taj i taj od 30.aprila 2013.godine. To je ono što smo se dogovorili na Kolegijumu i da bismo imali kontinuitet kada su u pitanju ministri tu, zbog toga što imaju i oni određene obaveze, tako da se ne dešava da svaki dan su tu prisutni, nego da to usaglasimo.

Znači, još jedanput ponavljam, da prenesete svojim kolegama, ako nijesu tu.

Idemo sa tačkom 7,8,9,11 i 18 - KAP. Znači, moramo danas da budemo efikasni. Radimo do 18,20.

Počinjemo sa **Predlogom zakona o zaštiti lica i imovine**.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: mr Raško Konjević, ministar unutrašnjih poslova i Vladimir Vukotić, pomoćnik ministra.

Obaviješteni smo od Ministarstva unutrašnjih poslova da će sjednici prisustvovati Miloš Vukčević, generalni direktor Direktorijata za bezbjednosno zaštitne poslove i nadzor umjesto ovlašćenih predstavnika predlagača naznačenih u materijalu.

Izvjestioci odbora su: Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i gospodin Nuhodžić, Odbora za bezbjednost i odbranu.

Ja sam insistirao, kolege, da ministar bude tu, ali zbog stvarno sada objektivnih razloga, zato što ima u posjetu dvije inostrane delegacije na nivou ministarskom, tako da ćemo ovaj put, imajući u vidu ovu dinamiku koja stoji ispred nas, uvažiti njegovo odsustvo.

Predlagač da li želi uvodnu riječ do pet minuta? Molim vas, znači moramo biti efikasni danas. Teme su važnije od važnije, da bi danas - petak završili sa ovom sjednicom i u utorak da bi glasali o jednoj i o drugoj.

Izvolite.

MILOŠ VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani poslanici,

Dozvolite mi prije nego što najkraće informišemo o aktivnostima i razlozima za donošenje novog zakona o zaštiti lica i imovine, da se u ime ministra Konjevića izvinim što danas nije tu. Zaista, ima opravdan razlog. Ministar je imao jaku želju da prisustvuje, jer je bio juče tu na raspolaganju pet sati, međutim, od jutros mu je delegacija Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske i ministar Jovičić, a od 11 sati planirano je otvaranje prihvatilišta za strance.

Donošenjem važećeg zakona o zaštiti lica imovine u maju 2005.godine, započeta je reforma sistema bezbjednosti u dijelu koji se odnose na zaštitu lica i imovine koje obavljaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici. Izmjenama i dopunama navedenog zakona 2010.godine, izvršeno je usklađivanje zakona sa Ustavom i Zakonom o državljanstvu.

Glavni nedostatak koji smo primijetili u primjeni trenutno važećeg zakona, a koje je Ministarstvo konstatovalo još u informaciji za Vladu iz 26.januara 2012.godine, jeste da u radu privrednih društava, pravnih lica i preduzetnika, koji obavljaju djelatnost zaštite, često dolazilo do zloupotreba ovlašćenja, pri čemu ovlašćena lica Ministarstva unutrašnjih poslova, koje vrše nadzor nad primjenom zakona nijesu imali mehanizme za suzbijanje nepravilnosti, zbog neadekvatno utvrđenih kaznenih odredbi u važećem zakonu. Zbog toga je neophodno donošenjem novog zakona urediti način, obim i uslove za obavljanje djelatnosti zaštite stavljajući pod veći stepen kontrole od strane nadležnih organa.

U tom smislu, jedna od najznačajnijih novina Predloga zakona jeste predviđanje kaznene odredbe, novčane kazne, sankcije za ona pravna lica koja potpadaju pod kategoriju obavezno šticećenih objekata, a ne vrše tu zaštitu. Znači nemaju ni jedan od oblika niti unutrašnji sistem zaštite, sopstvenu službu zaštite, niti imaju sa privrednim društvom ili preduzetnikom zaključen ugovor o pružanju zaštite.

Takođe, novina je i da će obavezno šticećeni objekti, koje smo sada jasno precizirali kroz zakon, vršiti zaštitu na osnovu plana zaštite, na koju Ministarstvo daje saglasnost i prati njegovu primjenu, čime će se spriječiti zloupotrebe koje postoje u ovoj oblasti. Međutim, glavna novina i ujedno najznačajnija ovog Predloga zakona, a nešto što nije postojalo od samog njegovog

donošenja, jeste kaznena odredba za ona privredna društva, pravna lica i preduzetnike koje zapošljavaju, odnosno angažuju fizička lica koji nemaju dozvolu za vršenje poslove zaštite, takozvanu licencu što će i zasigurno natjerati da svoje zaposlene edukuju i osposobe za dobijanje dozvole, licence od strane Uprave policije.

Takođe, ne manja značajna novina ovog Predloga zakona je taj što je čitav jedan dio zakona, dakle broj 5 detaljno razrađuje ovlašćenja zaštitara, što nije slučaj sa sadašnjim zakonom, kao i njihovu primjenu, dok su u kaznenim odredbama propisane novčane kazne za one zaštitare koji primjenjuju navedena ovlašćenja suprotno zakonu, što će spriječiti zloupotrebu tih ovlašćenja. Takođe su detaljno razrađena ovlašćenja za utvrđivanje identiteta lica, davanju upozorenja, izdavanje naređenja, pregleda lica, stvari, vozila, zadržavanje lica zatečenog u vršenju krivičnog djela, obezbjedjenje mjesta događaja, upotreba fizičke snage i drugih sredstava prinude, kao što je upotreba posebno dresiranog psa i vatrenog oružja.

Takođe, Predlogom zakona propisana je i obaveza lica koje je promijenilo ovlašćenje zaštitara u roku od osam časova od primjene ovih ovlašćenja dostave izvještaj odgovornom licu, svom privrednom društvu ili preduzetniku a u roku od 24 časa da to odgovorno lice obavijesti policiju o primjeni tih ovlašćenja. Na osnovu izvještaja i drugih dokaza, policija ocjenjuje opravdanost primjene ovlašćenja.

Nadalje, u skladu sa proklamovanim opredjeljenjem države za članstvo u Evropskoj uniji, neophodan je i razvoj nacionalne regulative zasnovan na principu pravne države, političkog i svojinskog pluralizma i tržišne ekonomije. Osnovni preduslov za ostvarivanje takve državne politike predstavlja usaglašavanje našeg pravnog sistema sa pravnim standardima zemalja Evropske unije. Trenutno se na nivou Evropske unije ne odvija proces harmonizacije, kada je ova problematika u pitanju, a postojeća konfederacija evropskih bezbjedonosnih službi promoviše minimalne uslove za rad privatnih ... kompanija na evropskom nivou.

Konačno, Predlogom zakona utvrđeni sadržaj evidencija koje vodi policija i privredno društvo, drugo pravno lice i preduzenik, evidencija koja sadrži podatke o ličnosti vode se u skladu s posebnim zakonima kojima je regulisana zaštita podataka o ličnosti. Pravilno vođenje evidencije će doprinijeti boljem i efikasnijem nadzoru nad sprovođenjem zakona.

Na kraju, uvaženi poslanici, nadam se da ćete sagledati razloge i opravdanost donošenja novog zakona i podržati njegovo usvajanje. Hvala na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama gospodine Vukčeviću.

Prelazimo na prvi krug, znači kolege, sat i malo nešto više, sat i kvarat, ako hoćete baš narodski, nemojte da se ljutite, troje se prijavilo iz kluba, stavite one koji su najviše informisani, najviše o ovoj materiji, a ima dosta tema do kraja ove godine, tako da ćemo svi učestvovati u raspravi.

Izvolite kolega Nikčeviću, a neka se pripremi kolega Medojević.

Izvolite, izvolite, izvinjavam se.

VASILIJ LALOŠEVIĆ:

Prije par dana mi smo imali sjednicu Odbora za bezbjednost i na toj sjednici ja sam izdvojio mišljenje. Izdvojio sam mišljenje, prije svega, zbog toga što sam izrazio sumnju u neke članove ovog zakona, ne sumnju nego da vam kažem, poštovani građani, gospodine Vukčeviću, gospodine Crnovršanin,

Novim Predlogom zakona koji je povučen treba da bude Komunalna policija ... (prekid) ... ovako i sad po ovom Predlogu zakona o zaštiti lica i imovine evo ih još tučaroša na sceni. Naime, članovi securiti obezbjeđenja po ovom zakonu mogu da upotrebljavaju sredstvo prinude, to je razrađeno, međutim mogu da upotrebljavaju, onda se razrađuje šta znači ta fizička prinuda. Mogu da upotrijebe fizičku snagu na način da to prouzrokuje što manje štetnih posljedica. Ja zaista ne znam, kako se može fizički nasrnuti na čovjeka, a da se prouzrokuju manje štetne posljedice. Zatim se konstatuje da se može upotrebljavati palica i to lice koje vrši poslove zaštite može da upotrijebi palicu svuda, osim u predjelu glave, vrata, kičmenog stuba, grudnog koša,

trbušnog zida, genitalija, zglobova, lica. Što ostaje od tijela da se upotrijebi palica? Upotreba sredstava za vezivanje.

Upotreba hemijskih sredstava, to je, vi ga zovete ovdje mali suzavac. Nema malog i velikog suzavca. Hemijsko sredstvo suzavac je štetno po zdravlje i ona ako dozvolimo da nas bude redovni policajac, da nas bude "komunalni policajac" i ovaj sada član securiti obezbjeđenja onda će zaista biti uspjeh ovozemaljski ako budemo normalno i slobodno hodali ulicama naših gradova, a da nam neko ne da, što bi rekao naš narod, po repu. Naravno, ja to karikiram, ali je zaista tako i ja sam zbog toga izrazio, kako se to kaže, sumnju u uspjeh ovih odredbi, a nešto više o svemu ovome kazaću kada budem diskutovao. Naravno, da nijesam rekao ono najbitnije ovaj zakon je predvidio i upotrebu vatrenog oružja. Dakle, zaštitari ili lica u securiti obezbjeđenjima imaju mogućnost da polovina zaposlenih u tim firmama zaduže takozvane duge cijevi ili poluautomatske, a firme koje prate i obezbjeđuju neke specijalne konvoje imaju mogućnost da svi zaduže ove duge cijevi, onda neka nam je Bog na pomoć, uz dužnu pažnju i poštovanje ideje da se i ova oblast mora zaštititi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Laloševiću na korisnim informacijama.

Ima riječ kolega Nikčević, a neka se pripremi kolega Medojević.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege, predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova,

Danas razmatram jedan u nizu važnih zakonskih projekata, na Predlog zakona o zaštiti lica imovine, a koji se nalazi u skupštinskoj proceduri od polovine prošle godine, tačnije 29. juna 2012. godine. Shodno odredbi člana 7 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane u vršenju parlamentarnog nadzora, Odbor za bezbjednost i odbranu je razmatrao Predlog ovog zakona i tim povodom dao je većinsku podršku za njegovo donošenje. Treba reći da je odbor razmatrao 11 amandmana koje je Vlada prihvatila u najvećem dijelu, a koje su predložile kolege Banović, koleginica Vuksanović, čime su znatno i precizirane pojedine odredbe zakona, poboljšana pojedina rješenja i u konačnom tekstu zakona učinili kvalitetnijim.

Cilj donošenja ovog zakona je normativno unapređenje zaštita lica imovine, radi jačanja odgovornosti svih subjekata zaštite. U posljednjih 30 godina Sektor privatne bezbjednosti u državnim članicama Evropske unije, doživio je značajan razvoj, odnosno ..., broj zaposlenih u ovom sektoru u mnogim državama članicama je davno izjednačen sa brojem pripadnika policije, dok u nekim državama premašuje taj broj. Prema nekim podacima, u državama Evropske unije na 500 stanovnika u prosjeku postoji jedan radnik kompanije za privatno obezbjeđenje. To je slučaj sa nekim zemljama u regionu, i mi u Crnoj Gori idemo ka tom cilju. Mislim da danas imamo više pripadnika u ovom sektoru od broja koji ima Vojska Crne Gore, a približno broju koji ima i policija. Zato je važno da se i ova oblast uredi po najvišim standardima kao i u razvijenim zemljama. Još je važnije da i ova Skupština i njen Odbor nađu načina da i ovaj dio bezbjednosnog sektora stave pod parlamentarni nadzor ili kontrolu. Na to nas obavezuju odredbe ovog zakona sadržane u članu 37 koje govore o ovlašćenjima koja imaju lica koja vrše poslove zaštite kao što su upotreba fizičke sile i vatrenog oružja, što može prouzrokovati i kršenje ljudskih prava i sloboda naših građana, da ne govorimo o eventualnim zloupotrebama. Zakonom definicija privatne bezbjednosti nije prihvaćena na nivou Evropske unije, ali u nacionalnim zakonodavstvima postoji definicija koja je zajednička u skoro svim državama Evrope. Prema većini zakona, pod uslugama privatne bezbjednosti se podrazumijevaju obezbjeđenje lica, imovine, organizovanja pratnje, prevoza novca, dragocjenosti, postojanje centra za nadzor, projektovanju gradnje i udruživanje sistema tehničke zaštite.

Usporedno iskustvo u uslovima za vlasnike i zaposlene sa sličnim rješenjima koje se nude u ovom predlogu zakona, ukazuju na to da su korišćenja iskustva razvijenih zemalja. Ubrzani razvoj našeg društva, kao i obim i trend privatizacije u koleraciji su sa stvaranjem uslova za efikasnu zaštitu lica i imovine. To je zahtijevalo da se postojećim ... u sistemu zaštite inoviraju.

Kvalitet rada u ovoj oblasti i njegova efikasnost direktno utiču na kvalitet života svih građana Crne Gore. Danas postoji značajna privredna djelatnost koja ostvaruje doprinose, zapošljava preko 3.500 lica i odgovara za bezbjednost velikog dijela imovine države. Zato je i obaveza države da djelatnost zaštite funkcioniše kao dio sistema bezbjednosti uz potpunu kontrolu i nadzor nad organizacijom i obavljanjem ovih djelatnosti. Sve su ovo razlozi koji upućuju na to da se oblast zaštite kao integralnog dijela sistema bezbjednosti normativno unaprijedi, što je u interesu države, čime se pojačava odgovornost svih subjekata zaštite.

Prijedlog ovog zakona sistematizovan je u 11 poglavlja. Djelatnost zaštite obavlja se kao fizička i tehnička zaštita i obuhvata sprječavanje i ugrožavanje bezbjednosti lica i imovine, kao i sprječavanje protivpravnih radnji usmjerenih prema licima i imovini koji se štite. Predviđeno je da ovu djelatnost mogu obavljati privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik koji su upisani u centralni registar privrednih subjekata i koji imaju odobrenje za obavljanje zaštite.

Kada je u pitanju obrada podataka, njihovo čuvanje, korišćenje i razmjena ličnih i tajnih podataka, postupa se u skladu sa zakonima koji regulišu ovu oblast. Važno je ovom prilikom istaći da je Predlogom ovog zakona proširena lista šticećenih objekata na finansijske institucije, što je bila preporuka Državne revizorske institucije iz Izvještaja o reviziji Završnog računa iz 2011. godine. Takođe je i propisana nadležnost MUP-a za davanje saglasnosti i plan zaštite koji mora uraditi svako privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik koji obavlja djelatnost zaštite. Značajna novina koja se predviđa ovim zakonom je mogućnost privrednog društva, pravnog lica i preduzetnika koji obavljaju djelatnost zaštite da organizuju operativni centar u kome bi se slivali signali sa sistema tehničke zaštite i druga obavještenja kada postoji neposredna opasnost po objekte koji se štite. Zakonom je, takođe, predviđena obaveza, u tom slučaju ti subjekti zaštite organizuju dežurstvo u operativnom centru i najmanje dva lica koja vrše poslove zaštite da bi po primljenom signalu i drugim obavještenjima da bi obezbijedili šticećeni objekat.

Kratko je vrijeme da damo osvrt na ostale, ali u pogledu nabavke oružja privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik koji obavlja djelatnost zaštite za obavljanje posla fizičke zaštite mogu nabavljati poluautomatsko ili repertirajuće kratkocjevno vatreno oružje u skladu sa odredbama Zakona o oružju za najviše jednu polovinu zaposlenih na poslovima zaštite osim u slučajevima vršenja poslova zaštite u transportu. Na kraju, ne postoje odredbe primarnih i sekundarnih izvora prava EU, kao ni potvrđene međunarodne konvencije sa kojima je potrebno izvršiti usaglašavanje. Na kraju, DPS podržava ovaj predloženi zakon u cjelosti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Nikčeviću.

Riječ ima kolega Medojević, a neka se pripremi koleginica Jonica.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče. Trudiću se da budem efikasan i ako malo prekoračim, ipak je ovo moja uža specijalnost, pitanje bezbjednosti i funkcionisanje ovih sistema.

Žao mi je, prenesite ministru veliki prigovor s moje strane. Nekorektan je odnos prema parlamentu, mogao je i pravi ministar Policije, potpredsjednik Vlade Duško Marković da dođe, potpuno bi kompetentno odgovarao i ovdje ili Veljović, sasvim je svejedno, ali neko ko se pita u tom sektoru trebao je da dođe ovdje.

Nekoliko ključnih pitanja koja se tiču bezbjednosti i ovog zakona. Pokušaću najvažnije stvari koje sam zabilježio, ima mnogo toga spornog. Prvo i ključno pitanje mi ne znamo koliko tačno ljudi radi u sektoru privatnog obezbjeđenja. To je veliki problem. To ste morali u obrazloženju zakona da kažete koliki je broj ljudi zaposleno. Morali ste dati stanje u sektoru privatnog obezbjeđenja, barem u onom dijelu Predloga zakona koji govori zašto uvodimo ovaj zakon, morali ste nam dati. Posebno, prema mojim informacijama, u tom sektoru je pravi haos. Ključno pitanje je finansijska nadoknada tih ljudi. Oni rade za 200 eura mjesečno.

Smijemo li, gospodo, sada vas pitam ovdje sve, smijemo li ljudima koji primaju 200 eura mjesečno, bez škole, sa kriminalnim dosijeima dati ova zakonska ovlašćenja da biju, da vezuju, da nose oružje, da pucaju? To su ljudi koji su trenutno u najgorem socijalnom, materijalnom

stanju kao radnici u Crnoj Gori. Nijesu osigurani, platu ne primaju po šest mjeseci, pa i po godinu dana, posluje se sa gotovinom. Ono što je najvažnije, gospodo poslanici, vama se obraćam, vlasnici tih firmi su često lica sa kriminalnim dosijeima. Prvi nedostatak ovog zakona. Zašto nijeste uveli bezbjednosnu provjeru kao preduslov za dobijanje odobrenja za osnivanje ovih firmi, i za vlasnika, i za odgovorno lice, i za firmu, dakle zašto nema bezbjednosne provjere? Mogu li kriminalci da osnivaju ove firme, konkretno pitanje? Veliki propust. U Hrvatskoj da bi osnovali takvu firmu odgovorno lice i vlasnik i osnivač mora proći bezbjednosnu provjeru. Da li je to slučajno ili ne, ne znam.

Drugo važno pitanje je sukob interesa, kolege. Ova država je ulagala ogromna sredstva da obučimo naše ljude koji rade u sektoru bezbjednosti, policajce, specijaliste u Agenciji za nacionalnu bezbjednost, u Vojsci. Zar možemo tako lagano da ih prepuštamo privatnom sektoru? Toliko smo novca uložili u njihovo obrazovanje i opremanje, i šta sad? U zakonu se to daje kao preporuka, dakle da bi se neko zaposlio u privatnom obezbjeđenju treba da ima tri godine iskustva u sektoru bezbjednosti. Kontra, kolege, pet godina ne smije da radi pripadnik službi bezbjednosti oružanih snaga u sektoru privatnog obezbjeđenja. To se zove klauzula konflikta interesa. Nijesmo mi ulagali u naše ljude iz bezbjednosti, školovali ih, opremali ih, slali ih vani i onda da ih pustimo u privatno obezbjeđenje da budu konkurencija državnom obezbjeđenju.

Posebno opasno, zašto privatna obezbjeđenja da obezbjeđuju državne objekte? Izvinite, ozbiljno pitanje. Zna li šta ti ljudi rade? Prikupljaju informacije, da imaju informacije o kretanju, ulascima, sastancima u ministarstvima, u Ministarstvu finansija o važnim pitanjima, o nekim životnim osobinama nosioca vrhovnih državnih funkcija koje možda krše, opasni su za nacionalnu bezbjednost, sklonost, ne znam, da sada ne ulazim u ono što inače nije procjena niti perspektiva nego realnost. Mislimo da treba pet godina zabraniti licima iz oružanih snaga i službi bezbjednosti da rade u sektoru privatnog obezbjeđenja. Prvo, zbog mogućnosti da ljudi koji rade na osjetljivim mjestima u službama bezbjednosti svoje informacije, iskustva iskoriste sutra kao vlasnici privatnih firmi da lakše dobijaju posao. Ili, da utiču na donošenje nekih političkih odluka ili ekonomskih odluka. Prema tome, potpuno zanemaren važan princip konflikta interesa.

Treće pitanje. Ovo je samo ..., nijesam imao vremena zbog budžeta i ovih drugih pitanja da se kvalitetno spremim, jer ne mogu da sve postizavam, što bi rekao dr Šojić. Kvalitet inspekcijskog nadzora. MUP treba da vrši inspekcijski nadzor, je li tako? U sistematizaciji MUP-a nemate taj sektor. Vi recite da ima, da je osposobljen, da ima dovoljan broj inspektora, da oni znaju da obavljaju svoj posao, da su već obučeni da obavljaju taj svoj posao i meni će biti drago. Izvinjavam se, ako postoji. Mislim da je taj dio u ....(Prekid) Zašto barem jedanput godišnje ili jedanput polugodišnje Ministarstvo unutrašnjih poslova ne bi informisalo Odbor za bezbjednost o stanju u tom sektoru. Govorim o zakonu, zašto nema u zakonu ta obaveza, to da li vi informišete zato što vas mi pozovemo iz Odbora, to je naša agilnost, a ne vaša zakonska obaveza, o stanju u tom sektoru, o incidentima, o ukinutim licencama, o datim licencama, o mogućim problemima, o potrebama efikasnije izmjene zakona itd. i tome sl.

Uvažene kolege, dakle ono što je kolega Lalošević vrlo precizno pomenuo kao našu bojazan, da li smijemo dati tim ljudima ovlašćenja policijskih službenika? Ovo što je kolega rekao, to su ovlašćenja policijskih službenika, vezivanje, primjena fizičke sile, upotreba oružja, zadržavanje u zatvorenoj prostoriji, ispitivanje. Pravimo li mi paralelnu policiju, kolege? Zato mi je žao što ministar nije došao, nije ovo tehnički zakon. Ovo je zakon koji se tiče ljudskih prava. Ovo je zakon koji se tiče nacionalne bezbjednosti. Ovo je zakon koji se sutra tiče bezbjednosti građana Crne Gore. Zbog toga je Demokratski front bio oštro protiv. Pa, ne može ovo da se ubacuje preko reda. Ne može ovo da se ubacuje u gomili od 20 drugih zakona. Ovo zaslužuje ozbiljnu javnu raspravu, i sa aspekta ustavnosti, i sa aspekta kršenja ljudskih prava, opasnosti na ustavni poredak, nacionalne bezbjednosti, bezbjednosti građana. O ovome je trebao i Savjet za nacionalnu bezbjednost da se izjasni.

Šta da radimo? Imamo problem sa našim policajcima koji rade poslije radnog vremena, obezbjeđuju kriminalce i njihove objekte, služe kao njihovi tjelohranitelji i vrlo često postaju djelovali organizovanih kriminalnih grupa. Možete redom da vidite koliko je tu, čak posebno iz

ovih specijalnih jedinica, antiterorističkih posebnih jedinica, tu više teško možete da nađete liniju razgraničenja između policije i kriminala. Umjesto da pričamo kako da povećamo zarade tim ljudima, kako da ih rasteretimo da ne učestvuju u izborima u Mojkovcu, nijesu se vježbali u kampu na Zlatici da učestvuju na lokalnim izborima u Mojkovcu nego da hvataju narkodilere, da hvataju ove ljude nasilnike po Crnoj Gori, ubice, a ne da učestvuju na izborima.

Dakle, kolege, radi se o vrlo ozbiljnom zakonu i pozivam vas da ne glasate za ovaj zakon. Samo ovih par dilema koje sam rekao, nemojte sutra da policija bude angažovana više da se bori protiv kriminala u ovim parapolicijskim jedinicama i kriminala u samoj policiji nego da lovi kriminalce na tržištu kriminala. Hvala vam. Izvinjavam se na prekoračenju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Očito sam i ja zabrinut iako nijesam u toj temi. Očekujem od ljudi koji su specijalisti da mi iniciramo izmjenu postojećeg zakona kako bi to regulisali. I ja sam gledao da oni koji su policajci obezbjeđuju lokale, noćne klubove, to nije dobro.

Riječ ima koleginja Jonica, a neka se pripremi koleginja Jasavić.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Na početku moram da naglasim da mi je očigledno postalo da ministar ima druge obaveze kada god ima interesantne zakone ili zakone lošeg kvaliteta. Imam utisak ili nadu da će se do kraja priče ministar pojaviti, kao i kod Zakona o Komunalnoj policiji, da na kraju rasprave povuče zakon, jer mislim da bi to bilo nabolje rješenje.

U razlozima za donošenje zakona kaže se da je razlog uspostavljanje standarda za sve subjekte koji se bave djelatnošću zaštite lica i imovine, što dovodi do podizanja stepena opšte bezbjednosti u Crnoj Gori. Moje mišljenje je da ovaj zakon ne da neće dovesti do povećanja stepena opšte bezbjednosti u Crnoj Gori nego da će učiniti nesigurnim sve one koji bi trebali na određeni način da su subjekti na koje se odnosi ovaj zakon. Ne mislim da će biti bezbjedniji ni imovina ni lica, ne mislim da će biti bezbjedniji ni zaštitari koji se bave zaštitom imovine i tih lica, ali ni građani na koje se, nažalost, mogu neka ovlašćenja upotrijebiti koja mislim da ne bi trebalo da pripadaju onima kojima ih daje ovaj zakon.

Poznato je da država ima monopol upotrebe legitimne sile, ali isto tako i da sve više imamo tendenciju privatizacije bezbjedonosnih funkcija, što je negdje i efekat ovog zakona. Iako imamo podatak da je na poslovima zaštite u ovom trenutku angažovano oko 3.500 lica, da odobrenje za obavljanje djelatnosti fizičke zaštite posjeduje 39 privrednih društava, pravnih lica i preduzetnika za obavljanje poslova tehničke zaštite i ... privrednih subjekata, dok obavljanje poslova unutrašnje službe zaštite devet privrednih društava, znači da nam se ova služba značajno proširila i da monopol upotrebe legitimne sile. Ako se ovaj zakon usvoji u ovom tekstu kako je predložen, imaće jako veliki broj lica za koja nijesam sigurna da će po ovako definisanim normama biti ovlašćena da mogu da vrše sve to što im je dato.

Da pođemo od uslova za izdavanje odobrenja. Odgovorno lice, po članu 22 ovog zakona, može biti lice koje, ukoliko u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja, nije kažnjavano za prekršaj javnog reda, sa elementima nasilja ili za prekršaj propisan Zakonom o oružju. Dakle, ukoliko je neko prije godinu i tri dana kažnjavan za prekršaj javnog reda i mira sa elementima nasilja ili za prekršaj propisan Zakonom o oružju može da bude odgovorno lice koje će se baviti upravo ovim poslom. Takođe, piše da odgovorno lice može da bude i lice kod kojeg ne postoje okolnosti koje ukazuju na zloupotrebu, odnosno nezakonito vršenje poslova zaštite, češće i prekomjerno uživanje alkohola, psihoaktivnih supstanci, konfliktno ili incidentno ponašanje i sl. Provjeru da li postoje ove okolnosti vršiće policija ili Agencija za nacionalnu bezbjednost. Moje očekivanje je bilo da će se od Agencije za nacionalnu bezbjednost tražiti provjera da li taj neko ima kriminalni dosije, da li se bavio nedozvoljenim i nezakonitim radnjama, pa i u ovim prethodno definisanim, u ovom članu koji sam pročitala, i ne samo godinu dana prije nego što želi da se bavi ovim poslom nego uopšte u

svom prethodnom životu. Ne, mi ćemo po ovom zakonu konsultovati Agenciju za nacionalnu bezbjednost da nam ona kaže da li je neko malo više ili malo manje pio, malo češće ili malo rjeđe koristio neke psihoaktivne supstance ili da li se povremeno konfliktno ili incidentno ponašao. Meni je interesantno na koji način će to Agencija za nacionalnu bezbjednost u momentu podnošenja zahtjeva znati, ukoliko po prirodi stvari tokom cijelog prethodnog perioda nije pratila ta lica, a ako jeste onda smo kao potencijalni podnosioci zahtjeva svi pod potencijalnom pratnjom čitavo vrijeme za ove okolnosti.

Poznavanje crnogorskog jezika i pisma u odnosu na koje treba dati dokaz, takođe je nejasno. Ne mogu da definišem koja bi to lica mogla podnijeti zahtjev, a da nemaju taj uslov, a tražiti od nekog ko je završio školu u Crnoj Gori da to predaje stvarno je nelogično.

Uslovi za izdavanje dozvole, pominje se treći, četvrti nivo. Interesantan detalj, samo tjelohranitelj ne može da koristi oružje, a da ostali zaštitar, čuvar itd. mogu da koriste oružje, pa mi je interesantno kako će to tjelohranitelj zaštititi to lice koje treba da štiti ako nema oružje i ako neko puca na lice čiji je on zaštitnik, on ne može, po mojoj logici, ništa drugo da uradi nego da se baci ispred toga lica koje štiti kao Reks na Tita i tako da spasi lice koje je zaštićeno. Nije definisano koje su granice primjene ovlašćenja, takođe je potpuno nejasan i sa aspekta onoga ko treba da reguliše ta ovlašćenja, niti sa aspekta onoga ko treba da bude zaštićen.

Ono što je jako teško prihvatiti je način upotrebe sredstava prinude i upotreba fizičke sile. Opet se pominje upotreba fizičke snage, borilačke vještine, iako u ovim prethodnim uslovima to nemamo definisano. Imamo na čudan način definisano za zaštitara lica i imovine da treba da ima treći i četvrti stepen, pretpostavljam da je greška, jer se odnosilo na to da ima treći ili četvrti stepen jer ovako potpuno ostaje nejasno. Do kraja priče, i dalje mogućnost da se nije, objašnjavao je kolega Lalošević, tako što će se tačno nanišani određeni dio tijela, ali i da se mogu biti žene ako im trudnoća nije vidljiva. Dakle, opet imamo istu priču da će neko odokativno, u trenutku kada primijeti silu, da ocjenjuje da li se radi o osobi koja je trudna. Mislim da je ovo, nakon Zakona o komunalnoj policiji, zaista trebalo korigovati u ovom zakonu. Valjda su to kolege iz Ministarstva unutrašnjih poslova naučili. Međutim, pokušala sam u diskusiji koja je prilično kratka da nabrojim milion noncesa koje nosi ovaj zakon, ne govoreći o milion stvari na koje su i kolege Lalošević i Medojević ukazali, koje sve nas sa bezbjedonosnog aspekta navode na razmišljanje da li smo privatizovali bezbjedonosne funkcije, da li smo dali priliku licima koja nijesu baš po ovom zakonu i po svim drugim zakonima ispunila sve prethodne provjere da mogu da obavljaju tako važne poslove. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Jonica.

Riječ ima kolegica Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani predsjedavajući.

Poštovani predstavnici Vlade, poštovane kolege i kolegice, poštovani građani, prije svega građanke,

Ukoliko budemo usvojili ovakav predlog zakona bez amandmana koje će podnijeti Pozitivna, kao pretpostavljam i ostale kolege, jer vidim da je kritički osvrt na ovaj zakon, vjerujem da što bude više agencija po ovom zakonu, bezbjednost će biti manja. Zašto ovo kažem? Ovo je vrlo važno pitanje i ono se mora urediti na kvalitetniji način nego što je do sada bilo uređeno, ali mora se urediti i kvalitetnije nego što ste sad vi to predložili. Zašto? U Evropskoj uniji ovo pravo nije harmonizovano, ne postoji harmonizovan pravni okvir. Jasno je da je širok spektar u tim zemljama dat za obavljanje djelatnosti vezano za privatno obezbjeđenje. U njemačkoj i Austriji privatna obezbjeđenja obezbjeđuju zatvore, u Austriji, Estoniji vojna postrojenja, a u Francuskoj upravo zatvore, dok u Rumuniji i Bugarskoj obezbjeđuju zgrade parlamenta, ali to su razvijenije demokratije. Problem je sa nama i nećemo dozvoliti da ovaj zakon prođe ovako kako ste vi planirali. Zašto? Zato što vi niste uopšte predvidjeli na adekvatan način pitanje nadzora. Monopol jeste u rukama države za unutrašnju i spoljnu bezbjednost.

Što se tiče unutrašnje bezbjednosti mi jesmo da se ovo pitanje na kvalitetniji način riješi i da se i privatne agencije uključe, ali na kvalitetnijim i drugačijim osnovama. Vi ste pitanje nadzora regulisali samo sa jednim članom i to ste rekli da nadzor vrši Ministarstvo i ovlašćeni inspektori na način što primjenjuju ovlašćenja iz ovog zakona i iz Zakona o inspeksijskom nadzoru. To nije dovoljno. Zašto nije dovoljno? Zato što zemlje u okruženju i regionu imaju drugačiji sistem i mislim da moramo imati široka ovlašćenja vezano za nadzore resornog ministarstva. Ovo iz razloga što imamo upotrebu i vatrenog oružja, imamo mogućnost da neko pusti psa na vas, imate mogućnost da neko da upozorenje i da vam utvrdi identitet, da provjeri stvari, vas kao lica i mnoga druga ovlašćenja o kojima su govorili kolege, da ne ponavljam.

S obzirom da su mnogobrojna ovlašćenja onda nadzor mora biti jači. Prije svega, u okruženju imamo da pored ovlašćenja koje ste vi dali, ovlašćeni inspekrtori MUP-a imaju pravo da provjeravaju način čuvanja i nošenja vatrenog oružja, psihofizičku sposobnost i osposobljenost službenika obezbjeđenja za rukovanje oružjem, a može inspektor sprovoditi i druge radnje kojim se ostvaruje neposredan ili nenajavljen obilazak u vršenju poslova privatnog obezbjeđenja. Takođe, u okruženju inspektori utvrđuju zakonitost poslovanja, provjeravaju način primjene zakonskih i sigurnosnih mjera, upisnike, poslovnu dokumentaciju, skladišta vatrenog oružja, municije i drugo. Pitanje nadzora je bitno, jer pitanje povjerenja građana u rad ovih institucija uopšte nije ispitano, sigurna sam, od resornog ministarstva kada je rađen ovaj zakon. Znam da je povjerenje građana, jer je vršeno istraživanje u Srbiji u radu ovih službi, na vrlo niskom nivou. Znam da su plate, na to je ukazao kolega Medojević, vrlo niske. Da li smijemo dozvoliti, s obzirom da ova lica dolaze u posjed povjerljivih podataka, s obzirom da su plate niske u ovoj oblasti, manje od prosječne plate, da li ta lica mogu biti imuna na dostavljanje tih povjerljivih podataka koji su u našim kriminalnim organizacijama. Znamo i sami kakav je sistem bezbjednosti i nadzora bezbjednosti u Crnoj Gori, najbolje nam je to rekla afera "listing", kao i druge afere koje su bile poznate crnogorskoj javnosti.

Ono što vi morate da obezbijedite jeste da detaljnije uredite pitanje zaštite podataka, jer upućujuće norme iz člana 6 nijesu dovoljne. U ovoj oblasti je potrebno da se postigne kvalitet usluga i cijena usluga. Smatramo da Ministarstvo mora raditi na tome, kao što su to u okruženju radili, da formira stručne savjete za unapređenje privatnog obezbjeđenja i javno-privatnog partnerstva u sektoru bezbjednosti. To niste uradili, a mogli ste.

Na kraju, nije mi jasno šta vas je rukovodilo kod člana 22 da u stavu 2 tačka 1 propišete da odgovorno lice treba da ima prebivalište ili odobren boravak u Crnoj Gori da bi dobilo odobrenje za rad. O čemu se ovdje radi? Ovo je osnovno pitanje na koje tražimo odgovore. Hoćete li vi na ovaj način da nama uvedete da ne budu lica državljan Crne Gore, to radite, jer smo imali institut za javnu politiku i specijalca koji je došao da uređuje medijsku scenu po narudžbini aktuelnog premijera u našu zemlju? Hoćete li kroz član 21 stav 1 tačku 1 da dovedete nekog specijalca iz okruženja koji će po vašem nalogu formirati parapolicijske organizacije, koji će sa dugim cijevima patolirati po Crnoj Gori i određivati ko smije, a ko ne smije da diše. Je li to smisao ovog vašeg zakona?

Šta vam znače bezbjedonosne provjere, na ovaj način postavljene? Ovo je vrlo loše zakonsko rješenje. Zašto? Vi tražite, o tome je govorila koleginica Jonica, da se može tražiti da se Agencija uključi oko provjere iz tačke 6, da li postoje druge okolnosti koje ukazuju na zloupotrebu, odnosno nezakonito vršenje poslova zaštite. U stvari ovdje se radi o bezbjednosnim provjerama. Vrlo smiješno, moram reći, za normativca vrlo smiješno, ja sam radila u Ministarstvu pravde i u Ministarstvu zdravlja na normativi i znam šta je normativa. Ne možete ovako meni dostavljati zakone a da ne dobijem kao pravnik odgovor, zašto. Kako ste mogli, uvažena gospodo, da tražite da će u članu 24 policija rješenjem odbiti zahtjev za izdavanje odobrenja ako odgovorno lice ne pristane na provjeru uslova iz člana 22 stav 1 tačka 6 ovog zakona, odnosno na bezbjedonosne provjere? Šta vam ovo znači? Ovo se ovako ne radi u ozbiljnim zemljama.

U ozbiljnim zemljama postoje ozbiljne agencije za nacionalnu bezbjednost koje ne služe ni jednoj partiji, koje štite nacionalne interese i ekonomske interese jedne zemlje. Tamo rade profesionalci koje ne može da pritisne niko na taster i čuvaju bezbjednost svih. Bezbjednosne

strukture u Crnoj Gori na svakom ispitu do sada su pale i dok se ne promijeni vlast u Crnoj Gori ni bezbjednosne strukture ne mogu da rade kvalitetne bezbjedonosne provjere. Zašto? Zato što vi svima onima koji imaju dignitet, integritet u ovoj zemlji prišivate raznorazne etikete kroz vaše obavještajne službe. To je poražavajuće.

Još nešto da vam kažem, na kraju, jednostavno moraju se raditi bezbjednosne provjere za ova lica jer u ovom sektoru ima jako puno kriminalaca i nećemo dozvoliti da nam kriminalci vode ovu državu i da nam vode izbore po lokalnim zajednicama. To sigurno nećemo dozvoliti, po cijenu naših života. To da znate, to vam nećemo dozvoliti, niko do nas ko pošteno i čestito misli o ovoj zemlji. Mora se vršiti bezbjednosna provjera, definitivno se mora vršiti, ali ne može se vršiti od strane ove agencije, ovakve, ukoliko ta agencija ne bude došla pod nadzor odbora nadležnog za pitanje bezbjednosti. Ovo znači da ćemo mi predložiti amandman da se vrše bezbjednosne provjere, ali ukoliko ova agencija, koja je neprofesionalna, ne da mišljenje i bude lice iz raznih razloga diskriminisano, kao što smo imali pitanje državljanstva kada ste diskriminirali ljude bez obrazloženja, onda će Agencija za nacionalnu bezbjednost morati da objasni zašto neko lice koje je zaštitar nije moglo da prođe bezbjednosnu provjeru, a Odbor će imati pravo da dobije jasno obrazloženje. Vi ne možete uzimati pravo zaštitarima i poštenim ljudima da rade ovaj posao, a davati pravo kriminalcima da rade ovaj posao pod okriljem bezbjedonosnih provjera koje se ne mogu provjeriti. Moraćete te provjere, po našim amandmanima, dostaviti nadležnom radnom tijelu ove skuštine da tamo 12 ljudi, koliko sjedi, zna šta to Agencija radi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Završili smo prvi krug.
Hoćete da komentarišete? I treba.

MILOŠ VUKČEVIĆ:

Sada ćete mi dati vremena pošto je bilo dosta pitanja.

Što se tiče kolege Laloševića, prvo pitanje bi se moglo nadovezati na ovaj odgovor koji je dala poslanica Jonica. Ako ste je pažljivo slušali, dala Vam je ona odgovor. Upotreba vatrenog oružja, zašto je ne dati tjelohranitelju? Dakle, jednostavno, postavlja se pitanje kako vi mislite da zaštitar obavlja poslove zaštite, a da nema data ovlašćenja za to. U svakoj civilizovanoj evropskoj državi on mora da ima ovlašćenja, ali ta njegova ovlašćenja za primjenu treba jasno regulisati, pravno i jasno kontrolisati, a nikako ga ne možemo. Kako će čuvar u banci uveče kad ga napadnu lopovi da ga opljačkaju i upere mu oružje da on ne može da se brani, hoće li goloruk da se brani? Da mu spriječimo da ne može da upotrijebi palicu ako neko krene da ga udari i napadne. Tačno je zakonom propisano, znači ako se ugrozi njegov život itd. Posebno cijenim u tom smislu amandmane koje su podnijeli poslanici SDP-a, u dijelu da se posebnim podzakonskim aktom donese pravilnik koji bi jasno uredio ovlašćenje tih zaštitara i kako bi se ti zaštitari mogli edukovati.

Dalje, pošto imam malo vremena, za poslanika Medojevića bih htio da kažem jednu stvar. Da li vi mislite da država Crna Gora treba da školuje naše policajce po dvije godine, po četiri godine da bi bili čuvari, da bi čuvali škole, vrtiće, utakmice, da bi stajali ispred zgrade? To nijedna evropska zemlja ne radi. Ja sam bio prošle nedjelje u posjeti švedskoj policiji. Znae ko štiti švedsku policiju na ulazu - privatna firma, sekjurititi, jer oni ne žele da država ulaže u policijskog službenika da bi on bio čuvar. Postoji obuka 25 dana da bi se postao zaštitar. To je razlog zašto u crnogorskoj policiji ima najveći broj policijskih službenika. Zato što obavljaju poslove koji se u Evropi ne obavljaju. Policijski službenik u zemljama Evropske unije ne čuva sudove, ne čuva parlamente, ne čuva utakmice, ne ide na utakmice „petlića“ da bi ih tamo čuvali. Država jednostavno ne želi da školuje policajca četiri godine da bi se on time bavio. Za to postoji sekjurititi firma, ali ovo treba urediti.

Ono što sam primijetio kad sam došao kao pomoćnik prije pola godine i ministar Konjević, Zakon nije sadržao kaznenu odredbu, sankciju za sekjurititi firmu koja angažuje lice bez licence. I umjesto da pohvalite ovu odredbu zakona i Vladin amandman, koji smo u tom dijelu mi dali kao Ministarstvo unutrašnjih poslova, da sekjurititi firma ne može da angažuje i ne smije, da

joj se to zabranjuje, da će biti novčano kažnjena, vi čekate, ovaj zakon godinu i po dana čeka u skupštinskoj proceduri. Mi godinu i po dana ne možemo da kaznimo sekjurititu firmu koja angažuje zaštitare bez licence. I želite li još godinu i po dana to da radimo. Zato vas molim da svi usvojite ovaj zakon. Ako treba da radimo izmjene i dopune, radićemo, ali dajte da se sada usvoji i da se omogući da inspektori Ministarstva unutrašnjih poslova kada izađu na teren mogu da kažnjavaju sekjurititu firme. Mi smo Odboru dostavili precizne informacije, 1500 lica ima licencu. Procjena je da još toliko ih nema. Jedini način da ta lica privolimo da odu da se školuju jeste da kaznimo njihove sekjurititu firme, koje će ih uputiti na edukaciju, Policijsku akademiju, i dobiti rješenje i ova procedura da se zakonski riješi.

Pazite, Zakon trenutno važeći sadrži kaznu za zaštitare, za to fizičko lice koje radi, kao što je gospodin Medojević rekao, za 200 eura. I mi treba da izađemo na teren da kaznimo njega, a da ne kaznimo sekjurititu firmu koja je njega angažovala i koja treba da mu plati školovanje i da ga edukuje, da ga uputi i da mu izda rješenje i licencu. E, to je ono što su Vladini amandmani, što smo odmah uvidjeli, jer ovaj zakon je prije godinu i po dana ušao u skupštinsku proceduru, nije ni ministar Konjević bio ministar, ni ja njegov pomoćnik. Zato smo odmah priložili Vladine amandmane koji su postali sastavni dio teksta.

Imam još, ako mi date vremena.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ja ću vam dati vremena, ali da ne širite nego kratko, cap, cap, cap, odgovorite nam na sve, jer je mnogo važno.

MILOŠ VUKČEVIĆ:

Vrlo je važna priča, vrlo je važno da ovaj zakon prođe a da ne čeka ovoliko. Slažem se, postoji mogućnost da razmislimo.

Dalje, što se tiče Agencije za nacionalnu bezbjednost u to ne bih ulazio. Predviđena je članom 22 mogućnost da se angažuje Agencija za nacionalnu bezbjednost u cilju bezbjednosne provjere ovih lica. Predviđeno je kao mogućnost, nije kao obaveza ali jeste kao mogućnost.

I samo da vas još informišem, Ministarstvo unutrašnjih poslova u 2013. godini obavilo je više od 400 kontrola, podnijelo 150 prekršajnih prijava i prošlog mjeseca smo uveli prekršajni nalog, izdali smo više od 100 prekršajnih naloga za ona fizička lica koja vrše poslove zaštite bez dozvole izdate od strane Uprave policije, ali nijesmo mogli kazniti njihove sekjurititu firme, jer nema predviđena kazna na odredbu važećeg zakona.

PREDŠEDAVAJUĆI RANKO RADULOVIĆ:

Hvala, gospodine Vukčeviću.

Pravo na odgovor, idemo redom.

Prvo poslanik Lalošević.

VASILIJ LALOŠEVIĆ:

Gospodine Vukčeviću,

Koliko je SDP ozbiljno shvatio ovaj zakon, svjedoči ovaj dio poslaničkih klupa. Vidite li vi kojeg poslanika SDP-a ovdje? Je li ministar iz SNP-a ili SDP-a? Toliko o tome. To je vaše pravo da to branite. Nemojte vi mene svađati s gospođom Jonicom, ona je rekla svoje mišljenje, ja kažem svoje mišljenje, svak ima pravo da govori o tome, ona se osvrnula na jedan dio.

Još jedna stvar, pogledajte ovo, sama ova činjenica iz člana 47 bi ukazala svakome normalnome i pismenome čovjeku da ovaj zakon treba vratiti. Kaže, fizička snaga se upotrebljava da prouzrokuje što manje štetnih posljedica i primijeniće se sila nad otporom, a otporom se smatra svako suprotstavljanje koje se može vršiti oglašivanjem ili zauzimanjem klečećeg, sjedećeg ili ležećeg položaja. Vama će kleknuti čovjek, ispred toga što će da ga klepi - nemoj kumim te bogom da me klepiš. On će ga klepiti jer je to otpor. Odmah sam se sjetio legenadarnog stiha Jove Jovanovića Zmaja o totalitarizmu tih režima u kojim je on živio, a zamolio bih Meda da čuje. Kaže Jovan Jovanović Zmaj, a on bi to primijenio poslije ove norme o

klečećem otporu. On se obraća ljudima iz represivnog aparata tadašnjeg kneževine Srbije: "Ako treba, leći ću da spavam i u snu ću šaptati ja se pokoravam". Hoćemo li mi to da uvedemo u Crnu Goru. Nećemo, gospodine Vukčeviću.

Vi se obratite uvaženoj gospodi, ovo nije kritika njihova iz SDP-a, dogovorite s njima ove izmjene, oni su bogu hvala dali 20 amandmana a nema ih danas ovdje. Ja sumnjam da su ti amandmani centaršutom dobačeni iz Ministarstva unutrašnjih poslova, ali nije moje da sumnjam nego da iznesem činjenice. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Znači, kolega Laloševiću, ne izlazi iz kuće da te ne klepe. Kažite u mikrofon to, gospodine Medojeviću. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Smijem, nema mi kolege Aprcovića, on će se osjetiti uvrijeđenim. Ja se izvinjavam.

Kažem juče, pošten čovjek je onaj koji ima 11 stanova, a nepošten je onaj koji ima 211, ali nije mi kolega Jelić dozvolio da mu objasnim zašto je on pošten a Mugoša nepošten. Ima 11, ovaj ima 211. Dobro, nema veze.

Kolega, ovdje govorimo o sistemskom položaju. Mi razumijemo vašu intenciju u ovom dijelu, da imate problem kako da kontrolišete sektor koji se divlje razvijao, ali morate da znate da je to kontinuitet politike Socijaldemokratske partije. Evo pitajte, imali ste ne godinu dana, nego koliko ja znam otkako je Crna Gora nezavisna, Socijaldemokratska partija ne ispušta pendrek iz ruku. Evo, neka me isprave kolege ako to nije tako.

Nastanak privatnih obezbjeđenja, veza između policije i ljudi koji se bave obezbjeđenjem, posebno ljudi koji se bave pitanjima... Kako ćete regulisati obezbjeđenje Brana Mićunovića? Evo, ja vas pitam. Oni vrše obezbjeđenje sa kriminalnim dosijeima, nose oružje, pokazuju oružje građanima Cetinja, niti će se prijaviti oni za vaš zakon, niti ih interesuje vaš nadzor, niti će biti obuhvaćeni zakonom. Prema tome, imate sivu zonu obezbjeđenja. Ljudi se bave pitanjima obezbjeđenja, nose oružje, a nemaju nikakvu licencu. I ko će da ih zaustavi, da neće vaš inspektor da ih zaustavi? Ne, vaš inspektor, službenik, policajac, a plašim se i visoki funkcioneri MUP-a će ovako da stanu: "razumem". To je problem. Znači, mi smo za snagu države, mi smo da država ima jasne svoje mehanizme i da zaštiti bezbjednost lica i imovine građana i da zaštiti svoju bezbjednost. Ali, mora neki red da se zna. Ta djelatnost je polukriminalizovana, gospodine Vukčeviću. Imate mnogo lica, čitate li vi novine, ubijen ovaj koji je radio kao obezbjeđenje drugog kriminalca, ubijen ovaj i ranjen ovaj jer ga je ranilo obezbjeđenje suprotstavljenog klana.

Znači, mi ovdje imamo problem kako da vratimo sigurnost, recimo u Baru. Vjerujte vi meni, evo na Odboru za bezbjednost, kad čujete informacije da se nekoliko stotina vojnika, tri kriminalne grupe, međusobno sukobljenih, svaki dan miješa sa građanima, djecom, starim ljudima, običnim građanima Bara, pa kako da reagujem. Ja sam tada predlagao, ajmo ljudi da uvedemo vanredno stanje, ajde da uvedemo vanredno stanje. Stisnite petlju, predložite vanredno stanje, akcija, sablja, jatagan, grom, zemljotres, kako god hoćete, da počistimo kriminalce iz Crne Gore, da riješimo to pitanje. Vjerujte, imaćete podršku ne samo opozicije, vjerovatno i poštenih ljudi iz DPS-a, koji se ne bune kad im kažete da su poštenu.

Prema tome, bezbjednosna provjera, to ne može da bude fakultativno, to mora da bude imperativno.

Drugo, vršenje funkcije policajaca, koji prije podne su policajci a popodne obezbjeđuju kriminalce, to je stvar unutrašnje kontrole. Vidite kako se mijenjaju ljudi iz unutrašnje kontrole. Ministar Konjević otkako je došao samo se bavi kadrovskim pitanjem. Ja sam stekao utisak da on najveći problem ima sa Ministarstvom, a ne sa kriminalom. Samo mijenja, rotacije, kao da je Uprava za kadrove.

Prema tome, nekoliko ključnih pitanja na koje niste dali odgovor. Standard ljudi u tom sektoru. Smijemo li tim ljudima dati ovolika ovlašćenja, nekome ko prima 200 eura a obezbjeđuje, recimo, Ministarstvo finansija ili banku? Znate li koliko je bilo krivičnih djela počinjenih od strane zaštitara koji obezbjeđuju banke, koji ne reaguju na napad, na pljačku

banke, da ne ulazim u primjenu tehničkih sredstava? To je ludilo, kolege znaju iz Odbora. Oni mogu da nabave tehniku za prisluškivanje, mogu da nabave tehniku za snimanje, za praćenje, za video nadzor, mogu da se povezuju međusobno. Danas je to tehnološki lako uraditi. Mi nemamo mogućnosti, vjerujte, nemamo mogućnosti. Mnogo bi bolje bilo da imate stroge uslove za licencu i to vam preporučujem, najstrože moguće uslove. I ono što je moguće rješenje, a veliki rizik, daj da izlobiramo nekog strateškog partnera, renomiranu evropsku firmu, daj da dovedemo tu iz Švedske. Nemojte Švedsku porediti sa Crnom Gorom. Mi njima ne možemo da objasnimo šta se dešava u Crnoj Gori, jer oni to ne shvataju. Tako, recimo, da premijer 300 miliona da garancija privatno, a mi da vraćamo, narod.

Završiću, kolega, nije kritika vama, ja nijesam ni bio na toj sjednici Odbora, niti ovom sazivu Ministarstva unutrašnjih poslova. Za razmišljanje svima nama. Ja znam, ne možete zbog ispravne ideje kako bolje da kontrolišete ove postojeće zaštitare, da uvedete čitav haos u sistem i da napravimo paralelni sistem bezbjednosti, a sutra ćemo svi da imamo glavobolju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Izvolite, koleginice Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:
Zahvaljujem.

Niste mi odgovorili na pitanja koja sam vam postavila, pomenuli ste samo Agenciju i rekli ste da pitanje bezbjednosnih provjera je riješeno kako je riješeno, a ono nije prikladno riješeno.

Morate znati da Američki kongres kada je donošen sličan zakon, Zakon o radu za oficire za privatnu bezbjednost, zauzeo je stav da se bezbjednosne provjere moraju izvršiti. Sličan stav ima i Velika Britanija. Da ne idemo tako daleko, ali da pođemo do Srbije. Evo, imate važeći srpski Zakon gdje se kaže da se mora obaviti bezbjednosna provjera. Ovo što želim da kažem jeste da mi nećemo dozvoliti da ovakva agencija kakva jeste za nacionalnu bezbjednost, radi bezbjednosne provjere i da daje negativna mišljenja, a da pri tom nema obavezu da dostavi obrazloženje rješenja takvog, već ćemo tražiti amandmanom da se o razlozima zašto zaštitar nije prošao provjeru bezbjednosnu obavijesti Odbor za bezbjednost, jer će ljudi iz Odbora za bezbjednost, koji moraju čuti te podatke, morati da znaju šta to radi Agencija za nacionalnu bezbjednost.

Niste mi odgovorili na za mene ključno pitanje iz ovog zakona. Zašto ste suprotno rješenjima iz uporednopravne prakse dozvolili da kod uslova za odgovorno lice ne tražite crnogorsko državljanstvo, što se uvijek traži kod nas, traži se u svim zemljama da neko ima državljanstvo, to je za mene ključna stvar zemlje koja daje licencu, već ste tražili da ima prebivalište, odnosno odobren boravak u Crnoj Gori. Da li je ovo stvaranje osnova za institut za bezbjednost, kakav imamo institut za javnu politiku? Hoćete li da nam uvedete na mala vrata, misleći da parlamentarci neće to da vide i da će prećutati i da će budni spavati? E neće, nego će vas pitati, a vi ćete odgovarati u skladu sa onim što su vaše ustavne obaveze. Zašto, zašto, zašto tražite da se odobri i neko ko ima boravak u Crnoj Gori da može da obavlja ovaj posao? Mi pitamo i tražimo zaštitu. Što je rekao jedan političar, građani Crne Gore, vas ne smije niko da bije. I mi ćemo se potruditi da vas niko ne bije, a vi nam pomozite da spasite sebe od onog što vam se sprema i što vam se dešava, a vi dobro znate šta vam se dešavalo na lokalnim izborima. Ja vam iskreno izražavam saučešće na svemu onome što ste pretrpjeli i znam da ste iz trbuha glasali i ne ljutim se na vas. Vama, građani, svako poštovanje, a onima koji vas prisiljavaju, koji vas čine gladnim te vas ucjenjuju, nikada poštovanje.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Hvala i vama koleginice Jasavić.
Prelazimo na drugi krug.
Riječ ima koleginica Kovačević, neka se pripremi kolega Labudović.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Kolege poslanici, poštovani građani, poštovani predstavnici Vlade,

Na početku i ja želim da ukažem koji su razlozi koji su bili nužni na izradi Predloga zakona o zaštiti imovine i lica, koji je danas na skupštinskoj raspravi.

Prvo, slažem se sa vama da ste rekli da je dosadašnja primjena Zakona o zaštiti lica i imovine ukazivala na potrebu izmjena i dopuna pojedinih odredbi važećeg zakona, kroz primjenu određenih rješenja, što će doprinijeti kvalitetnoj primjeni Zakona u praksi.

Drugi razlog za donošenje ovog zakona je uspostavljanje standarda za sve one subjekte koji se bave djelatnošću zaštite lica i imovine, što bi dovelo do podizanja stepena opšte bezbjednosti u Crnoj Gori.

Treći razlog jeste da ubrzani trend razvoja društva, obim i brzina sprovođenja privatizacije u Crnoj Gori, što je pozitivan trend kojim se povećava konkurentnost, direktno su povezani sa stvaranjem uslova za efikasnu zaštitu lica i imovine. Imajući ovo u vidu to zahtijeva da postojeći modeli rada u sistemu zaštite se moraju stalno inovirati, jer i organizacija i efikasno sprovođenje sistema zaštite utiče na kvalitet života građana naše države.

I četvrto, poslovi zaštite lica i imovine, danas je značajna privredna djelatnost koja zapošljava veliki broj ljudi. Po informacijama koje ste vi rekli, kojima ja raspolazem, to je negdje preko tri i po hiljade ljudi, ali i odgovara za bezbjednost velikog dijela imovine naše države. Zato je neophodno da djelatnost zaštite funkcioniše kao dio sistema bezbjednosti uz potpunu kontrolu i nadzor nad organizovanjem i obavljanjem ove djelatnosti. Takođe, neprihvatljivo je da se tako značajna djelatnost obavlja bez jasnog pravnog okvira, kao što danas imamo vaš Predlog zakona o zaštiti lica i imovine, o kojem danas raspravljamo i kojim će se, nadam se, riješiti određeni problemi koji su bili u zaštiti lica i imovine.

Novi zakon o zaštiti lica i imovine unaprijeđen je, što je u interesu države, jer će se na taj način pojačati odgovornost svih subjekata zaštite, kako osnivača tako i do izvršilaca. Prijedlogom Zakona o zaštiti lica i imovine propisana je nadležnost vašeg ministarstva tj. Ministarstva unutrašnjih poslova za davanje saglasnosti na plan zaštite čija je sadržina utvrđena Zakonom, obavezna zaštita objekata za proizvodnju hrane, finansijskih institucija i objekata u kojima se vrši poštanska i telekomunikaciona djelatnost. Proširen je pojam obavezno šticećenih objekata, što je novina u odnosu na prethodni zakon, ovlašćena lica koja vrše poslove zaštite, kao i djelokug primjene ovlašćenja, restriktivni uslovi za izdavanje odobrenja i organizovanje unutrašnje službe zaštite, vrijeme važenja odobrenja i dozvole za vršenje poslova, izgled uniforme koju treba da nose lica, evidencija koju vodi policija i pravna lica i preduzetnici, kao i rokovi za čuvanje evidencije, kao i prekršajna odgovornost lica koje vrši djelatnost u poslovima zaštite.

Posebno ću reći da je Predlogom zakona, članovima od 9 do 19, navedeni su poslovi zaštite, način vršenja tih poslova, uslovi u kojima se poslovi zaštite mogu vršiti uz upotrebu vatrenog oružja, shodno Zakonu o oružju.

Novina u odnosu na važeći zakon odnosi se na propisivanje obaveze privrednim društvima, pravnim licima i preduzetnicima, koji održavaju red na javnom okupljanju, da obavijeste javnost i policiju, kao i da dostave plan fizičkog i tehničkog obezbjeđenja, čime se postiže veći stepen lica na tim okupljanjima, što je takođe smatram dobro.

Ono što posebno na kraju želim da kažem i naglasim jeste da je davanje odobrenja za obavljanje djelatnosti zaštite, posebni uslovi koje moraju ispunjavati, privredna društva i druga pravna lica i preduzetnici za obavljanje djelatnosti zaštite i da odobrenje za obavljanje djelatnosti zaštite izdaje Policija. U tome vidim vašu veliku odgovornost i takođe članovima 29 do 36, propisani su uslovi koji moraju ispunjavati fizička lica koja vrše poslove zaštite, kako bi im Policija izdala dozvolu kao i postupak koji se vodi u vezi sa odbijanjem zahtjeva za izdavanje dozvole i prestanak važenja i oduzimanje dozvole.

Na kraju, imajući ovo u vidu, pitam vas, zašto ste u prelaznim i završnim odredbama, prvo u članu 70 rekli da privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, koji obavljaju djelatnost zaštite uskladiće svoju organizaciju i poslovanje u roku od godinu dana, da ćete

podzakonska akta donijeti takođe u roku od godinu dana, da će licence koje sada važe, a nema ih za polovinu privrednih društava i lica negdje od oko 1.500, važiti do isteka licenci koje su izdate po važećem zakonu? Što sa ovih 1.500 za godinu dana dok usklade dok vi ne donesete podzakonska akta?

I na kraju, zašto ste to tako predvidjeli, zar nije bilo mogućnosti da skratite te rokove i time omogućite da sva privredna društva koja se bave ovom djelatnošću, usklade svoje poslovanje sa novim Zakonom o zaštiti lica imovine i naravno da lica koja rade u tim privrednim društvima, takođe dobijaju licencu za rad, uz sve ono što ste predvidjeli zakonom. Ovo imajući u vidu, jer ste u vašim odgovorima i uvodnom izlaganju rekli da je dosadašnja primjena zakona pokazala određene propuste i da to treba regulisati. Ovo i u drugom cilju da drugi nadležni organi vezani za poresku upravu, inspekciju rada i ovo o čemu je gospodin Medojević govorio da svoje obaveze koje imaju prema plaćanju poreza i doprinosa i svega onoga što drugi nadležni organi regulišu, mogli da na taj način i poboljšamo punjenje budžeta. Jer ja znam, takođe, kao i gospodin Medojević, da jedan dio privrednih društva nije legalizovan, da jedan broj kao što ste vi sami rekli, lica koja rade u tim privrednim društvima nema licencu za rad, a da bismo to sve donekle normativno donijeli, ja predlažem da razmislite još jedanput, a poslanici Demokratske partije socijalista će tokom rasprave vidjeti da li takve amandmane u dogovoru sa vama i uraditi.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Kovačević.

Ukoliko želite da odgovorite imate pravo, kratko, koncizno, samo se prijavite preko elektronike.

Izvolite, gospodine Vukčeviću.

MILOŠ VUKČEVIĆ:

Ovaj Zakon godinu i po dana stoji u skupštinskoj proceduri, da je bio ranije usvojen sada bismo imali stanje u ovom sektoru mnogo bolje. I zato je veom bitno da se ovaj zakon sad usvoji, da bi se dala ovlašćenja Ministarstvu unutrašnjih poslova, na osnovu zakona da može da vrši nadzor, da primjenjuje, prije svega, i kontroliše ovlašćenja koja primjenjuju ovi zaštitari. Takođe, ako bi se usvojio ovaj amandman o kojem sam govorio, onda bi se posebni podzakonskim aktom jasno dala ta ovlašćenja i složićemo se svi ovdje da zaštitar mora da ima ovlašćenje u primjeni kada štiti imovinu lica, on ne može bez ovlašćenja viti.

Čitav jedan niz zakona, poglavlje 5, je posvećeno ovlašćenjima i primjeni tih ovlašćenja u obavljanju poslova, a još ako se podzakonskim aktom za pojedina ovlašćenja koja zahtijevaju da budu još detaljnija, kao što je upotreba vatrenog oružja, kao što je upotreba palice koja bi se detaljno razradila kako bi se jasno vidjela i kako bi taj zaštitar kada bude prolazio obuke, mogao jasno da nauči koja su to njegova ovlašćenja i kako da ih primjenjuje da ne bi došlo do zloupotrebe, mislim da bismo postigli svrhu koja se ovim zakonom želi postići.

Takođe, predviđeni su ono što sam pričao do sada nijesmo imali kaznenu odredbu za pravna lica koja potpadaju pod obavezno štćene objekte, sada se to ovim uvodima. Znači, imali smo jednu mogućnost da pravna lica koja potpadaju pod obavezno štćene objekte mogli su da ne organizuju nikakvu zaštitu, niti unutrašnju, sopstvenu iz svojih redova, niti privatnu sa ugovorom sa security firmom, a da za to ne budu kažnjeni. To je takođe novina. Onda ako ste vidjeli, kada je riječ o javnim okupljanjima, tu je predviđena mogućnost da je zaštitar dužan da postupi po naređenju policijskog službenika ukoliko dođe do narušavanja javnog reda i mira. A takođe da je privredno društvo znači security firma koja pruža zaštitu na javnim okupljanjima, dužna je 48 sati prije toga da dostavi elaborat fizički projekat tehničke zaštite, kako bi se Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije upoznala, a sve u cilju zaštite građana i njihove sigurnosti.

Što se tiče ovog pitanja zašto je rok od godinu dana, zato što implementacija ovog zakona za privredna društva security firme koje se bave zahtjeva, i ne samo za njih, da se razumijemo, ovo se odnosi i na sva druga pravna lica i državna preduzeća koja moraju da imaju

unutrašnju službu zaštite ili mogu da se opredijele za ovaj tip ugovora sa privrednim društvom, pravnim licem koje se bavi, neophodna su i finansijska sredstva, neophodan im je period da izrade ove planove bezbjednosti. Zato je taj rok dat. Mogu već da vam kažem da je Ministarstvo unutrašnjih poslova već pripremlilo radne verzije podzakonskih akata, jer je znalo da je godinu dana zakon u skupštinskoj proceduri. Tako i ako je zakon godinu dana, mi ćemo ih donijeti vrlo brzo nakon usvajanja ovog zakona. I zato vas još jedanput molim da se ovaj zakon usvoji, upravo da bi se spriječile ove zloupotrebe koje postoje u korist građana. Jer ako ga ostavimo i dalje da stoji po strani ništa nećemo postići. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodine Vukčeviću, širite priču, stalno i stalno ponavljate godinu dana. Pitajte ministra zašto je godinu dana. Zato što je ministar u koalicionoj Vladi i zašto nije donesen, ovo ga ne pitajte ovdje.

Izvolite, pravo na odgovor kolegistica Kovačević.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Znači, rekli ste da ste uradili podzakonskog akta, evo znači amandman, da to bude u roku od šest mjeseci.

Drugo, navodite razloge, a nijeste nam rekli ni u uvodnom izlaganju koliko ste do sad, je li isto vaše Ministarstvo vršilo nadzor privrednih Nemamo informaciju koliko je bilo primjedbi, koliko je bilo prijava, koliko je ko kažnjen. Znači, ja ipak i dalje mislim da treba da razmislimo o roku. Nemojte vi štiti privredna društva koji se bave zaštitom imovine lica privatnika. Znači, svi ovdje u Parlamentu kad smo razgovarali o ustavnim promjenama, morali smo u roku od mjesec i po - dva da dostavimo da se sve završi. Ja mislim da je to bilo mnogo bitno za državu i potpuno se slažem, ali ovo je isto, kao što znate značajan, zakon. Znači, potpuno sam saglasna da i te rokove moramo da skratimo, ako mislite da ćemo time, radi se o imovini lica države Crne Gore. Znači, da skratimo rokove iz jednog prostog razloga jer pričate da je veoma stanje u tim poslovima. Zabrinjavajuće ovamo tražite rokove godinu dana. Znači, vi ste sve ovo spremili podzakonska akta, ajte da naćeramo i privredna društva, državna, javne ustanove i privatna društva da to uradimo u roku od šest mjeseci da ne bismo i dalje imali ovo što smo do sad imali. Mi ćemo i dalje kao poslanički klub razmisliti i u dogovoru sa predsjednikom kluba vidjeti da li ćemo pisati amandmane. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegistica Kovačević.

Ja Vas molim da debelo razmislite o svemu ovome, da damo amandmane i da povuču gospoda ovakav jedan predlog.

Riječ ima kolega Labudović, neka se pripremi kolegistica Šćepanović.

EMILO LABUDOVIĆ:

On je rekao „Vas niko ne smije da bije“, a kad su počeli da nas biju, onda više nijesmo znali ko nas bije, čime nas bije i sa koje nam sve strane puca.

Gospodine potpredsjedniče, kolegistica i kolege, gospodo iz MUP-a,

Ova me prića podsjećá na jedan veoma dobar i veoma uspio film iz doba socijalistićke kinematografije, koji bi se zvao „SDB zatvara krug“. Naime, imam strašan utisak da ova vlast, ovaj režim, inaće poznat kao represivan režim, uporedo sa prinudnom demokratizacijom, zbog pritiska spolja i zbog glumljenja trasiranja puta u evropsku zajednicu ispod žita jaća represivni aparat, širi ovlašćenja za primjenu sile i širi broj izvršilaca koji imaju pravo da biju po glavi stanovnika.

Gospodine iz ministarstva dvije stvari. Prvo, nemojte, ovo vam kažem da to nikad više uradili nijeste, adresu za godinu dana tavorjenja ovoga zakona u skupštinskim fijokama, adresirati Skupštini. Ministar unutrašnjih poslova iz SDP-a, predsjednik Skupštine iz SDP-a. Samo nemojte reći da je potpredsjednik Branko ili Emilo Labudović, opstruirali godinu dana ovaj zakon.

Drugo, nemojte nas držati neznavenim, pa znamo gospodo da se zaštita ne može obaviti bez prinude, to i mala djeca u vrtiću znaju. Ali je samo pitanje kome to povjeriti. Pa vi ste, evo nema 15 dana, povukli odavde Zakon o komunalnoj policiji, pri čemu su komunalni policajci koji su trebali da imaju ova ista ovlašćenja, par exelans državni službenici. Znači, mi jesmo dali povjerenje državnim službenicima da primjenjuju silu na ovaj način na koji ste vi to predvidjeli, a dajete da ne kažem kurti i murti širom navodnih obezbjeđenja po Crnoj Gori, da biju kad im padne na pamet i čime im padne napamet. Pri čemu, stvarno do groteske razvijate neke stvari kao što je recimo opis prava o upotrebi palice. Jeste, kada dođe do tuče on će strašno da vodi računa po kojim djelovima tijelima da primijeni tu palicu, hajte molim vas.

Ovdje je malo prije, na nivou vica i šale, govoreno o onom kako bješe Strahinja, klepljavanju u ležećem položaju, ali stvar je vrlo ozbiljna. Gospodo, ako primijenite silu i u tim slučajevima to znači da je građaninu uskraćeno posljednje pravo na otpor, a to je pravo na pasivni otpor, u svim demokratskim državama svijeta to je neprikosnoveno pravo da građanin pasivno protestujete protiv nečega. Ako i tada počnete da ga bijete, pa šta mu ostaje? Ostaje mu kao i nama da laje dok karavan prolazi.

Dakle, ono što je osnovna zamjerka ovog zakona i zbog čega mi tražimo da i njega vratite i ponovo razmislite o tome, kad je mogao da trpi godinu, a mi da trpimo vas i ovu zaštitu, takvu kakva jeste, neka ga istrpimo još mjesec, dva, tri. Kažem, mnogo opasniji od zakona o Komunalnoj policiji, koji ste takođe vratili, jeste što ne možete graditi pravo kalifa umjesto kalifa. Ne može umjesto onih koji su ovlašćeni, koji su stručni i školovani, da biju i primjenjuju silu, to isto pravo davati onima koji niti su stručni, niti su školovani, još manje ovlašćeni i imaju licencu da nas biju. Zna li ko sve vrši obezbjeđenja po tim javnim ustanovama, privatnim, restoranima, kafanama? Rečeno je to ovdje da ne ponavljam. I znate što je još najgore? Ni u jednoj situaciji, kad bi se stvarno napadala imovina, privatna ili društvena oni nijesu bili efikasni. Koliko je banaka opljačkano, pošta, benzinskih pumpi, trafikada da vam ne kažem redom i redom. Ni u jednom slučaju nijesam čuo da je privatno obezbjeđenje to spriječilo. Nemaju interes, nijesu obučeni i nijesu ljudi da stavljaju glavu u torbu za 200 evra. Ne.

Gospodo, vratite ovo, ovo najozbiljnije govorim, jedino u čemu se slažem sa vama jeste da je ovo za dobro građana, ali nemoj samo da ispadne da jedino vi mislite o dobru građana, a mi smo ovdje protiv građana. Vratite ovo, ozbiljno razmislite ili da ozbiljno razmislimo, kao što to radimo na Zakonu o komunalnoj policiji, pa da konačno uvedemo nešto malo reda u tu oblast. I potpuno se slažem sa gospođom Kovačević, nemojte sebi i onima drugima davati toliko komocije. Ovamo kukate što je zakon čamio ovdje godinu dana, onda im dajete još godinu dana da se pripremi. Može to mnogo ozbiljnije može to mnogo efikasnije i što je najvažnije može to i uz našu saradnju ali ne na ovaj način.

Zahvaljujem. Hvala gospodine potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Labudoviću.

Riječ ima koleginya Šćepanović, neka se pripremi kolega Lalošević.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Potpredsjedniče, poštovani predlagači, kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore.

Politika nacionalne bezbjednosti predstavlja dio ukupne državne politike i sprovodi se kroz usklađeni program mjera i aktivnosti koje država preduzima. Sve veću odgovornost u sprovođenju politike unutrašnje bezbjednosti zajedno sa državnim i ostalim organima i institucijama imaju subjekti koji obavljaju djelatnost zaštite bezbjednosti pojedinaca, objekata i drugih materijalnih dobara, koja nije obuhvaćena zaštitom od strane nadležnih državnih organa.

Predlog zakona ima za cilj potpunu profesionalizaciju ove djelatnosti, a u cilju podizanja nivoa kvaliteta usluga računajući na njihov doprinos u ukupnom sistemu unutrašnje bezbjednosti koje ovaj značajni resurs svakako može da pruži.

Iz obrazloženja predloga se vidi da ne postoje odredbe primarnih i sekundarnih izvora prava Evropske unije sa kojima je potrebno usaglašavanje, što govori da ne postoji jedinstvena

evropska regulativa kada je riječ o ovoj djelatnosti, već samo načelne, osnovne odredbe koje potvrđuju postojanje jednog ovakvog sektora i njegovu značajnu ulogu u cjelokupnom sistemu nacionalne bezbjednosti.

Konfederacija evropskih bezbjednosnih službi promoviše minimalne uslove za rad privatnih bezbjednosnih kompanija na evropskom nivou. Međutim i pored ovih pokušaja neke harmonizacije regulative u ovoj oblasti postoje značajne razlike u nacionalnim zakonodavstvima države Evropske unije, prije svega, i kada je u pitanju pojam obavezno zaštićenih objekata, spektar usluga koje ova privredna društva pružaju, kao i nadzor u ovoj oblasti. Na primjer u pojedinim državama Evropske unije, negdje nadzor vrši lokalna policija, negdje vrše lokalne vlasti, negdje Ministarstvo pravde, a u Velikoj Britaniji čak postoji posebno formirano tijelo koje vrši kontrolu rada ovih privrednih društava.

U Crnoj Gori ova djelatnost je veoma razvijena. Odobrenje za obavljanje djelatnosti fizičke zaštite posjeduje 39 privrednih društava za obavljanje poslovno-tehničke zaštite 13, dok odobrenje za obavljanje poslova unutrašnje zaštite posjeduje devet privrednih društava. Čuli smo već da je zaposleno u ovim privrednim društvima oko 3,5 hiljade lica. Dosadašnjom analizom implementacije Zakona o zaštiti lica imovine, ukazano je na potrebu izmjena i dopuna nekih pojedinih odredbi, odnosno preciziranja određenih rješenja radi što kvalitetnije primjene zakona u praksi.

Predlogom zakona je, prije svega, proširen pojam obavezno zaštićenih objekata na objekte za proizvodnju hrane, na finansijske institucije, na objekte u kojima se vrši poštanska djelatnost. Zatim propisana su ovlašćenja lica koja vrše poslove zaštite i utvrđen je djelokrug njihove primjene. Propisan je i izgled uniforme, evidencije koju vodi, propisani su uslovi za dobijanje odobrenja. Ono što je propisano je da Zakon obavezno definiše zaključivanje ugovora sa licem kome se pružaju usluge. Ovdje bih iskoristila prisustvo predlagača da ukažem na neke članove zakona koji bi možda trebali biti precizniji. Član 10 kojim je predviđeno da privredno društvo koje obavlja poslove zaštite vrše na osnovu potpisanog ugovora sa naručiocem, bez obzira na Zakon o obligacionim odnosima ne znam da li bi trebalo propisati i možda neke makar bitne elemente ovog ugovora. Takođe, obavještenje iz ovog istog člana koje privredno društvo dostavlja Ministarstvu unutrašnjih poslova o zaključenju ovakvih ugovora. Da li bi trebalo propisati sadržinu tog obrasca tog obavještenja, kako bi ono bilo jednoobrazno i propisati dostavljanje i upravi Policije, odnosno ispostavi Policije u mjestu gdje se obavljaju ti poslovi obezbjeđenja sa tačno utvrđenim brojem službenika, lokacijama koje oni obezbjeđuju, kako bi na taj način imali bolju koordinaciju sa ovim pravnim licima.

Zatim, član 65 koji propisuje poslove inspekcijuskog nadzora vrši ovlašćeno lice Ministarstva u skladu sa ovim i sa Zakonom o inspekcijuskom nadzoru. Da li bi trebalo propisati ovim zakonom i posebno ovlašćenja koja ovaj inspektor ima u vršenju inspekcijuskog nadzora, da ima ovlašćenje da licu koje ima odobrenje privremeno zabrani obavljanje djelatnosti. Ukoliko utvrdi da ne ispunjava neke uslove propisane ovim zakonom, da službeniku koji utvrdi da nema dozvolu privremeno zabrani vršenje poslova obezbjeđenja. Dakle da bi na adekvatan način on vršio kontrolu, inspekcijusku kontrolu on mora imati posebna ovlašćenja, koja su mu data ovim zakonom.

Na kraju, vjerujem da će nova zakonska rješenja doprinijeti zaštiti prava zaposlenih u ovom sektoru, kao i njihove bezbjednosti prilikom obavljanja poslova, da će korisnici usluga biti zaštićeniji, zadovoljniji postignutim kvalitetom usluga, a pravna lica registrovana za obavljanje ove vrste djelatnosti nastaviti da se razvijaju u skladu sa evropskim standardima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Koleginice Šćepanović.
Riječ ima kolega Lalošević.

VASILJE LALOŠEVIĆ:

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Evo, još jedan pozdrav ovoj dragoj djeci koja su u sklopu projekta razvijanja demokratije ovdje danas u Parlamentu. Iskoristio sam priliku jer vidim da su tu, umjesto Vas gospodine, Vi ste to juče uradili gospodine Raduloviću.

Gospodine Vukčeviću, ajde da sada malo snizimo loptu. U dva navrata sam imao prilike da kao uvodničar onaj koji je stavio rezervu prema ovom zakonu, na komentar na Vaše odgovore dam nešto više o ovome zakonu. A sada hajde da pričamo malo mirnije, ali isto onako u onom tonu.

Crne tačke ovog zakona, ponavljam još jednom za one koji nijesu slušali. Upotreba sredstava prinude, dakle upotreba fizičke snage, rekli smo ono čuveno, da se fizička snaga upotrebljava da se smanji sa što više, odnosno manje štetnih posledica. I onda sam nastavio da citiram ovaj član u onom dijelu komentara, ali nijesam završio.

"Otporom se smatra svako suprostavljanje koje se može vršiti oglašivanjem, zauzimanjem klečećeg, sjedećeg, ležećeg ili sličnog položaja". Dobijate po repu kad to radite. To je takozvani "pasivni otpor" koji je manje rizičan od ovog "aktivnog otpora". Pogledajte član 47, ja ne mogu da vjerujem.

Aktivni otpor je zaklanjanje ili držanje za lice i predmet, stavljanje u izgled i timanje. Znači, zakloni se čovjek iza drveta i neće da napusti određenu lokaciju. Zaštitar prilazi pendrekom, klepa ga, i zakon je zadovoljen, upotreba fizičke snage po članu 47 je regularna.

Upotreba palice, već sam rekao, kad je gospodin Radulović jedini pogodio, dio tijela koji ostaje slobodan nakon ovih upotreba, znači, ne može se u predjelu glave, vrata, kičmenog suba, grudnog koša, trbušnog zida, genitalije zglobova, i gospodin Radulović je pogodio gdje se može palica upotrijebiti. I katastrofa u članu 48 prema licima mlađim od 14 godina. Očigledno bolesnim i iznemoglim licima, licima sa teškim invaliditetom i ženama čija je trudnoća vidljiva, palica se može upotrijebiti samo ako neko od tih lica, oruđe, vatreno oruđe i drugim predmetima ugrožava drugi život. Katastrofa. Pa čak i da je sve tako, pa čak i da ta trudnica je nekome opasnost, pa ovo je protiv svih elementarnih normi ljudskih prava.

Gospodine Vukčeviću možete se svi vi smijati i vi iz Ministarstva koliko god hoćete, ja čitam ovo kao neko ko se između ostalog bavi kao poslanik i humanističkim radom i zaštitom ljudskih prava. Upotreba sredstava za vezivanje, smatra se upotreba lisica, plastične zatege i drugih sredstava za namijenjena sredstva. Bije nas Komunalna policija, nije nas redovna policija i sad ovi zaštitari kad ove članove primijene, mogu i oni da nas vezuju, biju i svašta rade. Upotreba hemijskih sredstava. Upotrebom sredstava smatra se upotreba suzavca za kratkotrajnu upotrebu koja ne ostavlja nikakve posledice. Ko bre to može da ocijeni, da li taj kratkotrajni suzavac može da ostavi posledice? Kaže, ne smije se primijeniti u onom trenutku kada se osumnjičeni ili taj koji prije, koji nagovještava opasnost zaštitaru nalazi u blizini eksplozivno zapaljivih materija ili na velikoj visini. Šta znači na velikoj visini? Da se popne na drvo, na sprat. Nevjerovatno je i ja zaista ne karikiram, nego samo čitam kao jedan običan građanin zainteresovan za ovaj dio, jer sam član Odbora za bezbjednost i analiziramo službe bezbjednosti i ne mogu čudom da se naučim. O upotrebi dresiranog psa. Nemam vremena da govorim o upotrebi vatrene oružja, i to je katastrofa, sobzirom da ova lica imaju poluautomatske puške iliti druge cijevi.

I naravno, da ne bude sve crno. Dobre strane zakona, ovo su crne tačke.

Svijetle tačke, Izveštaj o primjeni ovlaštenja opisuje mjesto, detaljan opis, podatke o učesnicima događaja, činjenično stanje itd. Svijetle tačke zakona, ocjena opravdanosti, primjena ovlaštenja, policija ocjenjuje primjenjivost ovlaštenja.

Unutrašnja služba zaštite, svijetla strana zakona. Uniforma i indetifikacione oznake, takođe svijetla strana zakona. Izdavanje indetifikacione oznake, svijetla strana zakona. Ali, dolazimo do jedne obaveze, vraćanja identifikacione oznake. I onda se samo prisjetimo akcije koja se sprovela nedavno u Srbiji veoma uspješno.

Gospodin Vučić prvi potpredsjednik Vlade, zabranio je upotrebu rotacionih svijetala i ovih identifikacionih oznaka svima onima koji voze, prate ministre, liše predsjednika, potpredsjednika Vlade i predsjednika Republike Srbije. Zahvaljujem što ste ...

Mi ovdje ćemo imati priliku da određena lica, čast mnogima u tim zaštitarskim službama, ali određena lica sa sumnjivom reputacijom imaju identifikacionu oznaku. E sad možete zamisliti, šta se radilo onih ludih vremena prije "Sablje" u Srbiji kada je bukvalno svaki član onih gangova imao ove identifikacione oznake. Možete zamisliti, što se može desiti ukoliko neko zloupotrijebi te identifikacione oznake, pa još upali rotaciju. Naš narod je navikao na represivne mjere, digne ruke i dozvoli da se primijeni sve ovo od člana 43 do člana 49.

Svijetla strana zakona, evidencije koje vodi policija, odobrenjima, dozvolama.

Crna strana ili tamna strana zakona, duge cijevi, poluautomatsko naoružanje, pride što imaju revolvare iliti pištolje. Dakle, neka nam je Bog na pomoći.

Povukli smo Zakon o komunalnim poslovima. Ja vam sada predlažem da to uradite isto i sa ovim zakonom, da ga vratite u formi Nacrta na javnu raspravu, da se uključe relevantne organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda, i naravno, resorni Odbor ovog Parlamenta, Odbor za bezbjednost i odbranu, i naravno, svi poslanici. Hvala vam i izvinjenje.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Laloševiću.

Koleginica Popović je htjela da pita ... pitanje pošto je važna tema.

Uvažavajući koleginicu Popović, izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani predstavniče Ministarstva unutrašnjih poslova, ja imam dilemu poslije ove diskusije koju sam čula od mog kolege Laloševića kada je govorio o upotrebi palice i upotrebi sile.

Znači, u članu 48 regulisano je kako se vrši upotreba palice u prvom stavu. U drugom stavu kažete, da se upotreba palice ne smije vršiti prema licima mlađim od 14 godina, očgledna bolesnim i iznemoglim licima, licima sa teškim invaliditetom, i ženama čije je trudnoća vidljiva. Ovakav stav smo imali i kod Zakona o komunalnoj policiji.

Ono gdje imam dilemu jeste, kako će zaštitar znati da li neko lice ima 14 ili više godina, to je jedno. A drugo, da li ste shodno Konvenciji o pravima djeteta razmišljali o tome kako Konvencija definiše koje dijete? Konvencija o pravima djeteta koliko ja znam definiše svako ljudsko dijete koje ima ispod 18 godina, do 18 godina. Znači, ovo je direktno u suprotnosti sa Konvencijom o pravima djeteta.

Kada se tiče žena čija je trudnoća vidljiva. Kako možete da diskriminišete žene, pa kažete, trudnoća vidljiva, a šta sa ženama čija trudnoća nije vidljiva? Šta sa ženom koja je recimo u drugom stanju, u prvom, drugom ili trećem mjesecu trudnoće, to je druga dilema. I treća dilema, što u slučaju da zaštitar primijeni, kada primijeni silu i sredstva prinude i nanese teške tjelesne povrede nekome ko je izvršio neko djelo, napad ili, na imovinu ili lice, kakva je njegova obaveza zakonom, vidjela sam, to nije regulisano, kakva je njegova obaveza, kako će pružiti pomoć tom licu? Da li će mu pružiti pomoć, da li će pozvati Hitnu medicinsku pomoć ili će ga ostaviti tako i samo prijaviti Upravi policije, da se desilo određeno djelo? Zahvaljujem. Molim da mi odgovorite.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, koleginice Popović.

Kolega Vasiljević, izvolite.

VELJKO VASILJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi građani Crne Gore, kolege poslanici i gospodo iz Ministarstva,

Odmah da istaknem da se slažem sa svim ovim što su izložili kolege poslanici, međutim, moram da istaknem i važnost ove materije i da je to sigurno veoma bitna društvena oblast kojoj treba posvetiti pažnju i uvesti u zakonske okvire. Međutim, moramo imati u vidu da većina mladića u Crnoj Gori bukvalno i nema drugog mjesta da se zaposli osim kao zaštitar, osim ako nemaju afinitet da budu kasiri ili prodavači. Znači, jednostavno to je jedna oblast gdje sada najveći broj mladih ljudi nalazi zaposlenje. Znam veliki broj poštenih i časnih ljudi koji rade ovaj posao, ali isto tako znam i dobar broj ljudi koji se bave poslom zaštite, a trebali bi dabu iza rešetaka. Ovako kako ste vi koncipirali i formulisali ovaj zakon, sve navodi da je u pitanju stvaranje privatnih milicija, odnosno para policijskih formacija u koje mogu da učestvuju lica koja su nerezidenti. Znači, da nam formiraju obezbjeđenje i da pod oružjem šetaju ljudi koji nijesu građani Crne Gore, pa pogledajte, pošto ste tražili gospodine iz Ministarstva, pravno stručni aspekt, a ovo drugo smatrate političkom pričom, pa Vam evo prilika da čujete i pravni aspekt. Pogledajte i uspostavite paralelu između ovog zakona i zakona, odnosno Predloga zakona koji ste vi donijeli i Zakona o oružju koji važi u Crnoj Gori član 17. Pogledajte koji su tu uslovi propisani i kakvi su tu rigorozni uslovi propisani za lica koja treba da dobiju odobrenje da nose oružje. Pogledajte samo da je lice navršilo 21 godinu života, da nije osuđivano ili da protiv njega nije pokrenut postupak za krivična djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore, protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih Međunarodnim pravom, protiv života i tijela imovine kao i za druga krivična djela sa elementima nasilja, koristoljublja i niskih pobuda. U posljednje tri godine prije podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za nabavku, ne za nošenje, nego za nabavku oružja nije kažnjavano ili da protiv njega nije pokrenut postupak za prekršaje protiv javnog reda i mira izvršenom upotrebom vatrenog oružja, kao i prekršaj utvrđen ovim zakonom. Da ne postoje druge okolnosti koje ukazuje da bi oružje moglo biti zloupotrijebljeno, a posebno češće i prekomjerno uživanje alkohola, da ne pričamo o drogama, teže poremećeni porodični odnosi, komšijski odnosi, odnosi na radnom mjestu, disciplinske povrede propisa o lovu ili sportsko streljaštvo. To su samo neki od zahtjeva koji za crnogorski važeći Zakon o oružju propisuje, a Vi nemate nikakve podatke o evidenciji, o krivičnoj evidenciji lica, znači, ovako duboko, ne samo da se trenutno ne vodi krivični postupak, ovo je vrlo duboka analiza ko sve može da nosi oružje. Ne možete vi sad legalizovati usvajanjem ovoga zakona, svakome pripasati pištolj, i evo ga sad na ulicu. Znači, vrlo ste paušalno i proizvoljno pristupili ovom zakonu. Crna Gora nema kapacitet sad da usvoji ovaj zakon kakav ste vi predvidjeli. Nama je dovoljno sada da depolitizujemo policiju, da policiju profesionalizujemo i da tim ljudima damo šira ovlašćenja i to će nam biti dovoljna zaštita. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Vasiljeviću.

Pravo na završnu riječ, gospodin Vukčević. Izvolite.

MILOŠ VUKČEVIĆ:

Da iskoristim ovo nekoliko minuta za završnu riječ.

Dakle, ja sam pokušao u uvodnom dijelu i nadam se da sam uspio da kažem zbog čega ovaj zakon treba donijeti. Zbog čega je on u unapređenju u odnosu na postojeći zakon koji je važeći. Dakle, sva ova ovlašćenja koje su pominjali poslanici je nešto što zaštitari imaju sada po važećem zakonu. Ali, novina glavna ovog zakona i njegova prednost i ono što je dobro jeste, što se ovim zakonom jasno preciziraju ta ovlašćenja, pa i upotreba prema trudnicama i maloljetnim licima. Takođe, ukoliko bi se ovaj amandman usvojio onda bi se i podzakonskim aktom to još dodatno regulisalo čime bi se spriječila mogućnost za zloupotrebom. Ono što je takođe, prednost ovog zakona jeste, što je kaznenim, što su propisane kaznene odredbe za one zaštitare i lica koja se nepridržavaju ovlaštenja, što sada nije slučaj sa postojećim zakonom gdje nema kaznenih odredbi kada zaštitar krši ovlašćenja zakonska koja su mu data, odnosno kada ih zloupotrebjava.

Pitanje, ko može ko ne može da nosi oružje, pitanje kojim se ne bavi ovaj zakon. To je predmet Zakon o oružju, tako da to ne može biti predmet razmatranja ovog zakona. Ovdje bi se

složio donekle, možda me je poslanica pogrešno razumjela, ali u tom dijelu da ako amandmanski može da se djeluje da se taj rok na šest mjeseci, to mislim da u tom dijelu Ministarstvo bi bilo saglasno stim, da se taj rok od šest mjeseci, jer kažem mi smo i ta podzakonska akta već radne verzije uradili, tako da smo spremni da čim zakon stupi na snagu donesemo akta i obezbijedimo punu implementaciju ovog zakona kako bi se obezbijedila njegova puna implementacija, a sve u cilju da se ova oblast koja zahtijeva bolje i detaljnije uredi nego što je to slučaj sada.

Ja ću vam evo, iskoristiti ovih dva i po minuta da vam prezentujem sve svijetle tačke ovog zakona, i sve njegove prednosti u odnosu na važeći zakon. Znači, rekao sam pod broj

1. Jasno precizirani koji su to obavezno štice objekti sa jasno kaznenom odredbom ukoliko ta pravna lica koja potpadaju, a to su finsnsijske institucije, fabrike za proizvodnju hrane, vode itd. ne vrše zaštitu u skladu sa zakonom, i ne vrše zaštitu u odnosu na plan zaštite. Znači više neće tu moći postojati zloupotreba da oni vrše zaštitu onako kako oni misle, nego će morati da naprave detaljan plan zaštite da dostave elaborat fizičke i tehničke zaštite na ocjenu Mlnistarstvu, Ministarstvo će dati saglasnost i kaznena odredba ukoliko taj plan zaštite ... je Ministarstvo dalo saglasnost oni u praksi ne primjenjuju.

Najvažnija novina opet ponavljam, zašto ovaj zakon mora biti usvojen i to moraju da budu svjesni svi poslanici, zato što se njime predviđa kaznena odredba za one firme koje angažuju lica bez dozvole. Iako pogledate vidjećete, tamo smo stavili, zapošljava, odnosno angažuje lice. Upravo da bismo spriječili ove zloupotrebe koje postoje, a to je da neko lice nije zapošljeno ali jeste angažovano.

Sjutra kada se povede prekršajni postupak, kada se povede prekršajna prijava, ono što sudija može da pita, da li je to lice u radnom odnosu? Ako nije u radnom odnosu firma ne može da odgovara. Međutim, ako se stavi da je angažovano kao što imamo situacije, dakle, da ga firma Security, odnosno Privredno društvo koje se bavi poslovima zaštite koristi, angažuje ako mu daje uniformu, identifikacionu oznaku da u tom dijelu možemo da ga kaznimo i privolimo da se poštuje zakon. Zatim, ovaj dio oko izvještaja, dakle, sada će lice koje pruža i obavlja poslove zaštite ukoliko upotrijebi i primijeni neku od ovih ovlašćenja morati podnijeti u roku od osam sati izvještaj o tome kako je upotrijebio. A odgovorno lice će morati u roku od 24h dostaviti Upravi policije kako je primijenio ta ovlašćenja na ocjenu, ukoliko to ne uradi takođe, će biti novčano kažnjen, odnosno u tom dijelu sankcionisan.

Eto, na kraju i stim ću završiti, nadam se da će poslanici usvojiti ovaj zakon. Ne kažem, ako postoje mogućnosti za njihove, mi možemo kroz izmjene i dopune zakona, ali vrlo je bitno da ovaj zakon, jer on je značajno unapređenje u odnosu na postojeći zakon zbog svih ovih stvari koje samo upravo sada rekao. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Vukčeviću uz jedan savjet, nemojte nikada govoriti da usvojimo zakon, nego da uredimo ovu značajnu oblast, to su dvije stvari.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno.

Ljudi, idemo dalje.

Na redu je **Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima**, neću čitati ko je sve ovlašćeni predstavnik da ne bih ponovo provocirao, jer nema ministra. Ovdje je gospodin Crnovršanin pomoćnik ministra.

Gospodine pomoćniče ministra, hoćete li da nas uvedete u ovu priču?

ABID CRNOVRŠANIN:

Poštovani predsjedavajući, poštovane dame i gospodo poslanice i poslanici,

Dakle, svima nama je poznato da se u Crnoj Gori prema raspoloživim evidencijama nalazi se oko 16. hiljada raseljenih i interno raseljenih lica. Pričali smo i kod ranijeg produžetka zakona da veliki broj tih lica još uvijek nije regulisao svoj status. Prema nekim najnovijim infomacijama takvih lica ima nešto blizu 4.000 još uvijek. Od tih 16 hiljada 5.000 su raseljena lica, a oko 11 hiljada su interno raseljena lica i ako mogu da kažem, zapravo ne ako mogu da

kažem, nego da podaci govore da što se raseljenih lica tiče, da je tu situacija znatno povoljnija i da tu imamo još relativno mali broj lica koja nijesu podnijela zahtjev ili nijesu već regulisala svoj status. Najveći broj od ove cifre koja iznosi rekao sam nešto oko 4.000 su interno raseljena lica sa Kosova, i među tim licima, sad govorim generalno, i raseljenih možemo slobodno reći da se radi o dvije grupacije, odnosno od dva osnovna razloga i motiva zbog kojih to još uvijek nije završeno.

Jedan je razlog zato što među tim licima ima značajan broj onih koji ne žele da podnesu zahtjeve. Bez obzira na sve informativne kampanje, bez obzira na sve napore koji se čine da se tim licima pomogne, ali ima značajan broj lica koja ne žele da podnesu taj zahtjev iz razloga što ta lica u okviru statusa koji sad imaju koriste određene beneficije i u Crnoj Gori i u zemlji porijekla. U dijelu i socijanog osiguranja i nekih davanja, a postavlja se pitanje, odnosno oni postavljaju sebi pitanje imovine, šta će biti ako se obrate za regulisanje svog statusa u Crnoj Gori i tako dalje.

Druga jedna grupacija je daleko složenija sa stanovišta problema, kako da im se izađe u susret i kako da im se pomogne, a radi se o licima koje imaju teškoće u obezbjeđenju u pribavljanju dokumenata zemlje porijekla. Zbog nedostatka registara u zemlji porijekla, zbog nemogućnosti da dobiju putne isprave i tako dalje. Imajući sve to u vidu, a prateći situaciju u 2013. godini na osnovu ranije produženih rokova Ministarstvo unutrašnjih poslova i knačno Vlada Crne Gore suočili su se sa tim da u okviru tog roka koji ističe krajem ove godine neće biti moguće riješiti taj problem. Da se ta lica ne bi od 01.januara 2014. godine našli u situaciji da su lica sa neregulisanim boravkom u Crnoj Gori Vlada je odlučila da podnese Parlamentu prijedlog za dopunu zakona sa kojim će se produžiti rok još na godinu dana. Takođe, Vlada je posebnim zaključkom obavezala Ministarstvo unutrašnjih poslova da zajedno sa ostalim nadležnim subjektima, prije svega, Ministarstvom rada, Upravom za zbrinjavanje izbjeglica i relevantnim međunarodnim organizacijama, kao što je UNHCR, utvrdi set mjera, odnosno donese set mjera i aktivnosti kojima će preduzeti sve što je u granicama mogućnosti da se ovo značajno pitanje do kraja 2014. godine završi.

Računamo da ćemo još energičnijom kampanjom u odnosu na onu koja je bila prisutna, odnosno u saradnji sa UNHCR-om, koji je tu od značajne pomoći, maltene morati u toku 2014.godine sistemom anketiranja tih lica, pokušajem dolaska do svakog pojedinačnog lica utvrditi šta su razlozi za neobraćanje, odnosno ne podnošenje zahtjeva i zbog toga evo predlažemo i molimo da se prihvati zakon kako bi se uz ovaj dodatni vremenski period pokušala naći najbolja rješenja da se ovo pitanje definitivno riješi. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, gospodine Crnovršanin.

Niko se nije prijavio, da li želi neko?

Pošto je u pitanju samo usaglašavanje termina, kolegkinice Bošnjak, izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem potpredsjedniče, uvaženi građani Crne Gore, poštovani predstavnici Vlade,

Ovo je samo produženje roka. Već smo imali priliku da se u ovom Parlamentu više puta produžava ovaj rok i nadam se da će ovo biti zadnji termin kada ćemo usvajati opet produžavanje roka, zbog toga što je više, mislim, konačno i vrijeme da se reguliše status ovih lica kojih nije mali broj na području Crne Gore. Meni je drago zato što smo u tom jednom teškom periodu i turbulentnim dešavanjima ovdje u okruženju, odnosno u regionu, mi bili otvoreni i prihvatili veliki broj izbjeglih i raseljenih lica, ali je očigledno da je to dosta stvorilo problem i dosta njih je ostalo u Crnoj Gori bez želje da se vrati nazad i ako su možda i stvoreni uslovi u tim zemljama da oni mogu da se vrate i da opet žive tamo odakle su došli.

Samo sam htjela da iskoristim priliku, pomoćniče ministra, o tome smo imali priliku i lično da razgovaramo, da kažem da su nekako ova lica izgleda nalaze i u boljem statusu od nekih naših ljudi koje smo proglasili strancima, a čiji su roditelji crnogorski državljani i koji nijesu krivi što je ova država mijenjala svoj status više puta, što su živjeći u ovoj državi ustvari mijenjali više

država i da na kraju nemaju državljanstvo, nego da i njih tretiram kao strance. Vi znate da je ogroman broj tih ljudi i samo sam se javila da apelujem na sve da vrlo razmislimo o tome da ozbiljno odradimo i izmijenimo Zakon o strancima prvo, kako bi bila ta neka veća prapustljivost ka dobijanju crnogorskog državljanstva, makar za pojedina lica koja to zaslužuju, uz dužno poštovanje stava da treba voditi računa da baš ne može svako dobiti crnogorsko državljanstvo i o Zakonu o državljanstvu, jer smo tako napravili jedan diskriminatorni zakon koji je mnoge građane Crne Gore, ljude koji decenijama žive u Crnoj Gori, koji su završili školu u Crnoj Gori, a sada ih tretiramo kao strance i trebaju da prođu godine i godine. Bila sam iznenađena da treba 15 godina, odnosno pet godina privremenog boravka, pa deset godina stalnog boravka da bi se dobilo crnogorsko državljanstvo, čak za ljude čiji su roditelji crnogorski državljani. Znači, htjela bih isto tako kao što brinem o ovim licima, da isto tako ozbiljno uzmemo u razmatranje i ta lica koja smo proglasili strancima i nema potrebe da od njih stvaramo nezadovoljne i ljude koji su razočarani u Crnu Goru, a svoj život su proveli u Crnoj Gori i još uvijek žive ovdje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Bošnjak.

Izvinjavam se svima, na Kolegijumu smo bili dogovorili, pošto se radi o jednom članu, tačno važnom članu i o jednoj populaciji gdje želimo to do kraja da regulišemo da nema rasprave povodom ove tačke, zato što smo bili u potpunom saglasju, ali možda godine, možda vrijeme, možda tempo, koncentracija mi je bila malo pala.

Izvolite pomoćniče ministra, kao završnu riječ.

Ministar je došao, hoćete li Vi?

Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Da iskoristim priliku najprije, da se zaista još jednom, i ako su tu radili moji saradnici, izvinem zbog nemogućnosti da prisustvujem raspravi u Parlamentu povodom ova dva predloga zakona čiji je predlagač Ministarstvo unutrašnjih poslova, ali nadam se da će do jučerašnje moje kolege poslanici imati tu vrstu razumijevanja. Malo je danas raspored zbog gosta kojeg sam imao i zbog otvaranja prihvatilišta za strance bio takav, a raspored Skupštine koja diktira način na koji ćemo razgovarati o pojedinim prijedlozima zakona, prosto nijesu mogli da se usklade.

Najprije želim da izrazim zahvalnost članovima Odbora za bezbijeđnost kroz raspravu koju smo imali o Zakonu o zaštiti imovine i lica. Mislim da je to bio jedan dobar dijalog i na interesovanju kojem su članovi odbora pokazali za jedan broj podataka i vezano za broj ljudi koji rade u tom sektoru, i vezano za neke druge aktivnosti koje je Ministarstvo unutrašnjih poslova imalo. Iznenađen kada sam čuo od jednog člana Odbora za bezbijeđnost da ti podaci nijesu dostavljeni, više bih rekao da ih neko nije pažljivo pročitao. Sve ono što je bio upit Odbora za bezbijeđnost kroz zapisnik, kroz prvi dijalog koji smo imali na odboru za bezbijeđnost, ministarstvo je negdje u roku od 10-ak 12 dana svaki precizan upit koji je konstatovan zapisnikom prosljedilo svim članovima odbora, naravno kroz instituciju predsjednika odbora. Imam informaciju da su svi ti podaci podijeljeni članovima odbora. To je jedna vrlo važna zakonska materija koju mi, rekao bih, dodatno usklađujemo sa onim što jeste pozitivna praksa iskustva drugih država. To je jedna oblast koja je vrlo interesantna, vrlo zahtjevana, vrlo važno je da se dobro normira, vrlo je važno da ministarstvu u sprovođenju zakona vrši adekvatan nadzor nad radom tih službi, i vrlo važno, rekao bih ....

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, ja vas opominjem da vi govorite o materiji koju smo mi već završili.

A ne možete da koristite priliku nego se vi usmjerite na ovo. Molim vas.

Znači, ministre, ja vas molim da vi završite ovo, pa onda ćete konferenciju za štampu saopštiti da li povlačite ili nešto drugo da uradite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Hvala vam potpredsjedniče Parlamenta.

Dakle, da nastavim gdje sam stao. Vrlo je važno da Ministarstvo unutrašnjih poslova vrši nadzor nad sprovođenjem tog zakona i to će biti jedna od naših ključnih obaveza u narednom segmentu, jer ta oblast koja se definiše tim zakonom, u određenom smislu, treba da relaksira nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova. O tome smo razgovarali, rekao bih dosta detaljno na samom Odboru.

Što se tiče drugog zakonskog teksta koji je danas pred vama, on je, kako je pomoćnik Crnovršanin, pretpostavljam, objasnio, on je jedan dogovor koji smo uspostavili sa Evropskom komisijom i drugim međunarodnim organizacijama koje borave u Crnoj Gori, a koje su vrlo zainteresovane za tu oblast, i mi do kraja godine ili u prvoj polovini januara, trebamo sa prevashodno sa UHACER-om, kroz naravno određenu vrstu medijatorske uloge, sa medijatorske uloge evropske komisije, potrebno je da napravimo određenu vrstu protokola o saradnji koji će pratiti akcioni plan šta to sve treba da uradimo u 2014. godini, kako bi rok koji je sada konstituisan u ovom Predlogu zakona, 31.12.2014. godine, bio završni rok koji bi omogućio da interno, interno raseljena lica koja borave u Crnoj Gori iskoriste priliku da pod povlašćenim uslovima, apliciraju za definisanje svoga statusa u Crnoj Gori.

Vrlo jasno smo saopštili da sve ono što smo radili u ovoj godini, što je, rekao bih vrlo lakomjerljivo i vidljivo, pokazuje naš napor da što je moguće više animiramo te ljude sa jedne strane, da im objasnimo i mi i međunarodne organizacije, a sa druge strane, rekao bih da pada interesovanje ljudi da apliciraju zbog različitih interesovanja koja nekad mogu da budu krajnje pojedinačni interesi, nekad mogu da budu nerazumijevanje i određenih procedura. I upravo za to želimo da kroz komunikaciju sa UHACER-om definišemo jasno naše obaveze u 2014. godini, kako bismo zatvorili tu stranicu obaveza Ministarstva unutrašnjih poslova, obaveza međunarodne zajednice i naravno, kroz zatvaranje te stranice dodatno podstakli saradnju sa državama u susjedstvu čiji su to državljani da kroz zajedničku komunikaciju to otvoreno pitanje do kraja 2014.godine zatvorimo.

Zahvaljujem još jednom na razumijevanju da po hitnom postupku razmatramo ovaj zakon. Nadam se da će jedan i drugi zakon imati podršku u crnogorskom parlamentu, posebno Zakon o zaštiti imovine i lica, koji, potpredsjedniče Raduloviću, punih godinu i po dana stoji u parlamentarnu proceduru. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre Konjeviću.

Trebali ste ranije intervenisati zašto stoji, zbog čega stoji. Ne sigurno zato što ne radimo dosta.

Izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Zahvaljujem prvi potpredsjedniče Skupštine.

Ja zaista molim ministra Konjevića, kada već njegov pomoćnik nije odgovorio na moja pitanja, evo koristim priliku, zloupotrebljavam govornicu, ali ga molim da mi odgovori na postavljeno pitanje - da li je član 48 koji tretira pitanje upotrebe palice, u stavu 2, gdje se kaže "prema licima mlađim od 14 godina se može upotrijebiti palica", u direktnoj je suprotnosti sa Konvencijom o pravima djeteta, a dobro znate ministre, da smo ovdje sredinom godine usvojili fakultativni protokol koji reguliše, pri konvenciji o pravima djeteta, koji reguliše pravo pritužbe ako su ugrožena prava djece. To je jedno pitanje.

Drugo pitanje - kako ćete riješiti slučajeve kada zaštitar nanese teške tjelesne povrede licu u slučaju kršenja nekog prava, kako ćete na koji način. Da li će zaštitar pružiti prvu pomoć ili će pozvati hitnu medicinsku pomoć. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Baš nije to bilo proceduralno, ali dobro.

Upućujem vas da to napišete kao poslaničko pitanje, pa će vam ministar odgovoriti ili na neki drugi način.

Konstatujem da je pretres završen i izjasnićemo se naknadno.

Zahvaljujem se ministru i pomoćnicima.

Prelazimo na **Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Branimir Gvozdenović, ministar održivog razvoja i turizma i mr Ivana Vojinović, pomoćnica ministra.

Obaviješteni smo od Ministarstva održivog razvoja i turizma, da će sjednici prisustvovati i Daliborka Pejović, državna sekretarka Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Ministar nije tu. Tu su prisutni gospođa Pejović i gospođa Vojinović.

Imajući u vidu da je ovo dosta stručna tema i da su dotične gospođe se striktno bavile sa tim da uvažimo činjenicu što ministar Gvozdenović nije prisutan.

Pozivam neku od prisutnih da nas uvedu u ovu priču.

IVANA VOJINOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče, uz dodatnu napomenu da će se ministar Gvozdenović pridružiti raspravi tokom narednih 10-tak minuta.

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine, poštovano poslanice i poslanici

Vlada Crne Gore je utvrdila Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, kojim je predložena upotreba akustičkih i elektro akustičkih uređaja na otvorenom iz ugostiteljskih objekata, u vremenskom eperiodu od 9 časova ujutru do jedan čas nakon ponoći, umjesto postojećeg zakonskog rješenja koje predviđa 24 časča, pod uslovom da se ne prekoračuju dozvoljene granične vrijednosti buke. Uz to propisana je i kaznena odredba upravo za kršenje ove materijalne odredbe zakona budući da ona izostaje u postojećem tekstu.

Osnovni razlog koji je Vladu opredijelio da pristupi ovoj izmjeni i dopuni zakona jeste, prije svega, evidentna činjenica da turisti iz godine u godinu pokazuju rastuće interesovanje za dolazak u Crnu Goru kao prepoznatu i upečatljivu turističku destinaciju i sa tim u vezi je neophodno iz godine u godinu inovirati turističke proizvode i ponudu koju Crna Gora nudi upravo tim turistima i u tom dijelu smo smatrali da je potrebno da se produži mogućnost upotrebe ovih uređaja duže jedan sat u odnosu na postojeće zakonsko rješenje, prije svega zbog činjenice da naša informacija o rezultatima ljetnje turističke sezone ukazuju na smanjeno učešće pritužbi turista i građana Crne Gore kada je riječ o problemu buke koja dolazi iz ugostiteljskih objekata na otvorenom.

Nakon ulaska u skupštinsku proceduru, smatram da je jako važno da pomenem, da je predloženi tekst zakona naišao na izuzetno veliko interesovanje poslanika, prije svega članova našeg matičnog odbora, Odbora za turizam, prostorno planiranje i ekologiju koji su značajnije amandmansi djelovali na predloženi tekst zakona, u tom dijelu, a prije svga dobili smo amandmane od poslanika Predraga Sekulića, Slobodana Radovića, koji su djelovali u dijelu koji se odnosi na propisivanje nivoa granične vrijednosti bukev ..., akustičke i akustičkih uređaja na nivou 95 decibala. Međutim, taj predloženi amandman Vlada nije prihvatila, već je predložila amandman kojim propisuje grančnu vrijednost buke na nivou od 65 decibala iz nekoliko razloga.

Prvi razlog jeste da je ta granična vrijednost buke u skladu sa rješenjima iz naših podzakonskih akata, shodno kojima su naše lokalne samouprave izvršile akustičko saniranje na svojim teritorijama.

Drugi razlog jeste da je upravo ova granična vrijednost praksa svjetske zdravstvene organizacije koja u kontinuitetu prati fenomen buke i njen štetan i neželjeni uticaj na zdravlje čovjeka.

I treći razlog jesu komperativna iskustva zemalja iz regiona.

Ukazujem da je ovaj amandman prihvaćen od strane matičnog odbora.

Takođe, prihvaćen je i amandman koji se tiče predloga da mjerenje buke iz ugostiteljskih objekata vrši komunalna policija na licu mjesta, kalibrisanim uređajem, takozvanim fonometrom i smatramo da ključno poboljšanje zakona upravo se tiče ovog amandmana.

Dakle, sada dajemo pravni osnov, dakle zakonski osnov i ovlaštenje komunalnom policajcu da na licu mjesta neposredno izmjeri da li je došlo do prekoračenja granične vrijednosti buke, što, ponavljam ponovo, nije regulisano postojećim tekstom zakona. Mislim da ćemo na ovaj način prevazići najveći broj problema koji se vezuje za primjenu zakona u praksi. Takođe, prihvaćen amandman kojim je ostavljena mogućnost lokalnim samoupravama da svojim odlukama uredi način održavanja javnih skupova, zabanih i sportskih priredbi, tradicionalnih ljetnjih turističkih manifestacija koje se odigravaju u Cnroj Gori na otvorenom prostoru i koji mogu dovesti do prekoračenja graničnih vrijednosti buke. Takođe, Vlada i Matični odbor su prihvatili amandmane poslanika Obrada Gojkovića i Velizara Kaluđerovića u dijelu povećanja iznosa novčanih kazni za kršenja odredbi ovog zakona na nivo od hiljadu eura, jer smo smatrali da na taj način zaista će se stvoriti uslovi za efikasnije postizanje cilja kaznene politike. Konačno, ukazujemo da je Vlada na sjednici održanoj 05.decembra tekuće godine usvojila amandman poslanika Predraga Sekulića, Slobodana Radovića koji se odnosi na produženje upotrebe akustičkih uređaja bez pojačivača zvuka, do tri časa nakon ponoći kako bi se omogućila, odnosno stvorila mogućnost puštanja takozvane tihe muzike do tri časa nakon ponoći. Takođem, ovim amandmanom je predloženo da lokalne samouprave u određenim situacijama odobre ugostiteljskim objektima upotrebu ovih uređaja bez vremenskog ograničenja pod uslovom da ne dođe do ... graničnih vrijednosti nivoa buke. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Čuli smo uvodno izlaganje, na uvodno izlaganje imamo pitanje u ime Demokratskog fronta koje će postaviti kolega Emilo Labudović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče,

Imam potrebu da naše uvažene gošće pitam sledeće;

Postoji li buka od koje je neophodna zaštita, a da nije u životnoj sredini?

Stvrno me interesuje ova definicija, jer predpostavljam da ona buka koja se stvara, ako se stvara a van životne sredine je od nje nije neophodna bilo kakva zaštita. Šta mene briga ako motori neke rakete stvaraju buku gore u gornjoj zoni Svemira ili na hiljadu ipo metara dubine, neka podmornica, gdje praktično nije životna sredina onih kojima ta buka smeta. Ovdje se pretpostavljam, ipak, radi o čovjeku. Čini mi se da ovaj naslov sam po sebi predstavlja nonsens, jer kažem buka koja je van životne sredine nije buka od koje se treba štititi. Dovoljno bi bilo da piše Zakon o zaštiti od buke, valjda se podrazumijeva da to što buči i što smeta, buči i smeta u životnoj sredini tamo gdje živi čovjek. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Imamo odgovor za podmornicu?

Izvolite.

IVANA VOJINOVIĆ:

Hvala na pitanju. Ovaj zakon jedino i isključivo tretira buku koja, kao što ste Vi rekli, dolazi iz životne sredine. Dakle, buku koja nastaje na otvorenom. U članu 2 vrlo jasno stoji u stavu 2 da se zakon ne primjenjuje na buku koja nastaje u zatvorenom prostoru. Jedino buka koja potiče iz životne sredine, na otvorenom. To je nešto što propisuje i direktiva Evropske unije od zaštite od buke u životnoj sredini. To je onaj segment buke koji, kao što sam rekla, prati svjetska zdravstvena organizacija i koja se zaista tiče ovih štetnih i neželjenih dejstava buke na zdravlje čovjeka, prije svega na njegove psihomotorne sposobnosti.

Sa druge strane ono što želim da sitaknem jeste da se drugim propisima, prije svega, propisima koji se tiču zaštite na radu tretira buka koja nastaje u zatvorenom prostoru, u domaćinstvima to je, prije svega, onaj segment buke koji reguliše i Zakon o javnom radu i miru. Dakle, problematika ovog zakona jeste jedino i isključivo buka koja nataje u životnoj sredini, odnosno buka koja dolazi na otvorenom prostoru.

Slazem se sa Vama da nije potrebno štiti od buke u životnoj sredini, ali je potrebno štiti jedino kada dođe do prekoračenja graničnih vrijednosti nivoa buke i u tom dijelu mi smo to vrlo jasno i precizno definisali ovim zakonom kako u dijelu propisivanja izuzetno strogih nivoa graničnih vrijednosti buke, a sa druge strane izuzetno visokih novčanih kazni za sve one koji krše ove materijalne odredbe zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Idemo dalje, kolega Popović, takođe, ima potrebu da postavi pitanje u ime Kluba, nakon njega koleginica Jasavić.

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani, poštovane predstavnice Vlade,

Postavio bih pitanje samo u vezi ovog amandmana koji je Vlada prihvatila, da li ste Vi svjestni što radite uopšte?

Radi se o amandmanu dozvoljena je muzika do tri sata bez upotrebe električnih uređaja sa pojačavanjem zvuka uz saglasnost nadležnog organa lokalne uprave. Naravno, ne vjerujem da takvih ludaka ima u lokalnim upravama, mislim na gradonačelnike koji će prihvatiti to. Da li vi znate što to znači za stare gradove, kao što su Kotor, Budva, Ulcinj? Reći ću vam na primjer u Starom gradu u Kotoru živi hiljadu stanovnika od prilike, od toga polovina je veoma ugrožena bukom koja dolazi iz tih četiri, pet kafića koji puštaju nenasnosnu muziku do ranih jutarnjih sati, a Vi još im sad pofermavate sa svim ovim. To nije do tri sata ujutro. To je do četiri sada ujutro, najmanje dok se gosti ne isprazne, dok se ne slože stolice. Mislite li Vi da bilo koji građanin ili građanka starih gradova Kotora, Budve, Ulcinja i tako dalje, mogu ostati da žive u tim gradovima? Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Izvolite.

IVANA VOJINOVIĆ:

Zahvaljujem i poslaniku Popoviću na postavljenom pitanju. Kada je riječ konkretno o ovom amandmanu mi smo ga vrlo pažljivo razmatrali prilikom prihvatanja i upravo fokus ovog amandmana jesu odluke lokalne samouprave koje moraju da budu donekle u skladu sa izvršenim akustičkim zoniranjem koje su manje više sve jedinice lokalne samouprave u Crnoj Gore i uradile. Od 21, odnosno 22 opštine 16 jedinica lokalne samouprave je izvršilo ovo akustičko zoniranje i one se vrši u zavisnosti od postojeće ili planirane namjene prostora, odnosno konkretne zone, kao i procijenjenog nivoa buke koji će poticati iz izvora buke koji postoje u tok akustičkoj zoni.

Ono što želim posebno da podsjetim i to smo na neki način indirekto pomenuli u svom uvodom izlaganju, jeste, da su ta rješenja o akustičkom zoniranju sve jedinice lokalne samouprave izvršile na osnovu pravilnika koji propisuje maksimalnu graničnu vrijednost buke od 65 decibela, dakle, maksimalnu. U glavnom je akustičko zoniranje izvršeno na šest nivoa u principu postoji šest zona. Idemo od nekih zona gdje su propisane najvisočiji nivoi granične vrijednosti buke pa postoje i tihe zone gdje se propisuju niže vrijednosti buke.

Slažem se sa Vama da zaista će vrlo odgovorno i svi oni koji donose odluke u jedinicama lokalne samouprave pristupili prilikom usaglašavanja svojih odluka sa ovim predloženim amandmanom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Jasavić ima riječ. Izvolite, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem predsjedavajući, uvažena gospođo Vojinović,

Želim samo kratko da Vas pitam, da li su amandmani koje ste vi obrazložili nama ovdje, a koji su podnosili kolege, postali sastavni dio zakona, jesu li prihvaćeni od predlagača? (Upadica)

Znači sve je prihvaćeno, u redu.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Gojković.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Pitanje za predstavnike Ministarstva održivog razvoja i turizma. Ovaj amandman u potpunosti dezavuiše ovaj zakon. Kako će komunalni policajac kad dođe u objekat gdje neko svira trubu, recimo, u tri ujutru, tjerati njega da svira trubu da bi on izmjerio koliki je nivo buke bio do tada. Potpuno jedna norma koju je nemoguće primijeniti. Vrlo praktično, građanin prijavi da neko svira harmoniku, trubu da njih deset pjeva u tri ujutru, jer su doili saglasnost od neke lokane uprave, dolazi komunalni policajac i kaže im, e sad svirajte tako kao do sada dok se ja odmaknem do prve fasade da ja tamo to izvjerim. Znači, apsolutno ova norma nema nikavog smisla, niti je ona sprovodljiva, niti se može u praksi izmeriti. Tako ovaj zakon potupno gubi svoj smisao, a na žalost, ovaj tekst je bio u osnovi dobar i pokazao je da ministarstvo ima struku i to smo vidjeli na odborima, ali o tome ćemo kasnije u diskusiji. Znači, potpuno jedna, ako se usvoji ovaj amandman i ovaj zakon mogu da rade šta im god volja, mogu da sviraju sa 50 instrumenata, truba, harmonika, mogu da se deru koliko god hoće nekom pod prozor, niko ih zaustaviti ne može. Ovaj zakon garantuje svakome ko hoće da zloupotrebljava da ne može biti zaustavljen, osim fizičkom silom. Strah me je ako ovaj zakon ovako bude usvojen da će biti i tuča i fizičke sile, a bio sam prisutan kad je čak dolazilo do pokušaja ubistava zbog ovih stvari.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite.

IVANA VOJINOVIĆ:

Hvala Vam, poslaniče Gojkoviću.

Ne bih se zaista složila sa Vama da ovaj amandman nema smisla, naprotiv mi smatramo da predloženim zakonom se i te kako uvodi red u problematiku komunalne buke. Dakle, vrlo praktično u slučaju da neko prijavi komunalnom policajcu da mu smeta buka koja dolazi na otvorenom iz ugostiteljskog objekta u koje god doba, može to da bude i 17 časova u sred dana, komunalni policajac zahvaljujući ovom predloženom zakonskom rješenju izlazi na lice mjesta ima sa sobom taj kalibrisani uređaj fonometar i na udaljenosti od dva metra od najizloženije fazade automatski mjeri, da li došlo do prekoračenja nivoa buke i u koliko dolazi on ima predviđenu, takođe, predloženu kaznenu odredbu da kazni prekršajnim nalogom na licu mjesta da kazni tog ugostitelja, odnosno vlasnika ugostiteljskog objekta za prekoračenje granične vrijednosti buke u životnoj sredini. Još jednom želim da istaknem da mi na dvostruki, zapravo trostruki način štitimo ne smo građane Crne Gore, nego sve turiste koji će i dalje dolaziti u našu

državu od štetnog i neželjenog dejstva buke, propisivanjem visočijih kaznenih odredbi, davanjem ingerencija komunalnim policajcima i to je ono što je bilo sporno u postojećoj primjeni zakona. Postojeći tekst zakona u koliko ga svi mnogo pažljivije pročitamo u opšte ne daje mogućnost komunalnom policajcu da izađe na licu mjesta i ne daje mu mogućnost da koristi ovaj uređaj fonometar koji sam nekoliko puta pomenula. Dakle, sada apsolutno dajemo te mogućnosti i iskreno se nadam i mi u ministarstvu vjerujemo i zbog toga smo ovaj zakon i predložili da će od prvog dana primjene ovog zakona on zaista dati evidentne rezultate u praksi.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginica Ljerka Dragičević u ime Kluba četiri partije.

Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Imam pitanje za uvaženu gospođu Vojinović.

Vi ste rekli u Vašem uvodnom izlaganju da je sve ovo, izmjene i dopune zakona od tri člana da se donose zbog toga da bi se izašlo u susret turistima koji hoće da dolaze u Crnu Goru.

Sad mi recite, da li ti turisti lete preko noći kad se završi sve ovo ili moraju negdje i da spavaju? Po ovome oni nemaju gdje da spavaju. Od devet ujutro do tri ure uveče, pa onda dok nastavi to kao što mi imamo u Budvi jedan brod koji je kao restoran iz Bara koji je došao, pa onda se nastavi tu cistjernama se vadi otpad. Sad me stvarno interesira, znate li Vi, gospođu Vojinović, da je nekad Crna Gora imala gostiju 1978.godine koje neće sadašnja Crna Gora ni za 30 godina imati. Imalo se po dva tri miliona i pet miliona je od boravišne trake, sad bijednih 500 i nešto hiljada. Nemojte, molim Vas, onaj građanin koji hoće da radi, on mora da ide da radi, a isto tako hoće da i on zaradi, kao što hoće onaj na otvorenom kafić što ima, tako hoće i onaj da zaradi od smještaja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Izvolite.

IVANA VOJINOVIĆ:

Zahvaljujem, poslanice Dragičević,

Zaista se slažem sa Vama da nije lako donositi zakonska rješenja ove vrste iz jednog jedostavnog i lako shvatljivog razloga, a to je da je potrebno naći jednu dobru tačku kompromisa između onoga što jesu zahtjevi turističke privrede i turističkih radnika, sa druge strane što su zahtjevi svih onih koji hoće da se zaštite od štetnog i neželjenog dejstva buke na otvorenom iz ugostiteljskih objekata, jer izmjene i dopune zakona jedino i isključivo tretiraju buku na otvorenom iz ugostiteljskih objekata. U tom dijelu mi vjerujemo da više nećemo govoriti u Cnoj Gori upravo o ovim terminima štetan i neželjen uticaj buke na zdravlje čovjeka, jer kao što, još jednom ponavljam, sa ovim predloženim graničnim vrijednostima buke što jesu standardi, prije svega, Svjetske zdravstvene organizacije koja jedino posmatra i analizira zdravlje čovjeka i neželjen uticaj koji različiti izvori imaju na zdravlje čovjeka. Smatramo da, zaista, nećemo više ponavljam govoriti o štetnom i neželjenom uticaju buke na otvorenom iz ugostiteljskih objekata. Smatramo da smo upravo ovim zakonskim rješenjem došli do odgovarajuće tačke kompromisa i mjera ravnoteže između svih zainteresovanih subjekata koji se, prije svega, bave turističkom djelatnošću, ali svih nas kao građana Crne Gore, koji smo nekada možda i izloženi tom neželjenom dejstvu buke, a naročito možda u dodatnoj obavezi, imamo dodatnu odgovornost u odnosu na turiste koji dolaze u našu državu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala.

Evo, čuli smo pitanja koja su upućena predstavniku predlagača.

Sada ulazimo u raspravu na način što će predstavnici klubova prvo govoriti. U tom smislu pozivam kolegu Predraga Sekulića da uzme riječ u ime Kluba Demokratske partije socijalista, nakon njega koleginja Ljiljana Đurašković u ime Kluba Demokratskog fronta.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče, uvažene predstavnice Vlade, poštovane kolege,

Čini mi se da nije na našem odboru, Odboru za ekologiju, poljoprivredu i turizam dolazio zakonski tekst koji je izazvao više kontraverznih komentara i o kojem je više raspravljano nego što je to bio upravo ovaj predlog izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od buke. Rakao bih da sa početnim pitanjima koje smo imali ovdje u Parlamentu te se kontraverze nastvljaju, ali cijenim da u koliko pročitamo zakon u cjelini i ako damo korektna objašnjenja ti će kontraverzi biti manji. Svima nam je poznato da je Crna Gora turistička destinacija u usponu, da iz godine u godinu imamo rasta turističko proizvoda, imamo rast prihoda, sa jedne strane, a sa druge strane moramo da razumijemo i da u Crnoj Gori dolaze različite vrste gostiju od onih najmlađih do onih najstarijih, da imamo razne zone od hotelskih zona do zona starih gradova do onih zona otvorenih kafića i tako dalje. Čini mi se da ovaj zakon pokušava da pomiri sve te suprotnosti. Daje mogućnost lokalnim samoupravama i ja vas molim da to ne zaboravite i oni su to već uradile, da zoniraju grad. Znači, nije isti nivo buke koji će biti u Starom gradu u Budvi u Ulcinju, to je pominjano ovdje, u Kotoru i ono što se može desiti na šankovima na plaži. Zavisu od lokalnih samouprava u njihovim je rukama da zoniraju svoje gradove.

Sa druge strane, takođe, davanje mogućnosti komunalnim policajcima da mjere i da kažnjavaju na licu mjesta i to ne sa malim kaznama, nego sa drakonskim kaznama, rekao bih, za ovaj privredni trenutak od hiljadu eura, nikome se neće isplatiti da više puta ponavlja prekršaj. Čini mi se da je to osnovni kvalitet zakona i da je to bila intencija zakonodavca kada je davao ove prepruke, s tim što moram da objasnim i zašto smo ja i kolega Radović predložili amandman a kasnije povukli kada ga Vlada nije prihvatila, tu graničnu vrijednost od 90 decibela. Dozvolićete, a to nije teško provjeriti, to može da uradi svako na internetu, šapat ima 30 decibela, ljudski govor, žamor ima 60 decibela, mi ovdje normiramo prema zakonu tonove visine 65 decibela. Vidjećemo kad to bude primjena u praksi da će to imati dosta problema za one koji drže ugostiteljske objekte. Kažem, još jedanput dozvolićete, da postoji određena populacija koje nije mali broj koja dolazi u Crnu Goru ne samo zbog mora i zbog plaža, nego zbog noćnog života i provoda u tim noćnim satima. Tako da, čini mi se, možemo doći u opasnost da u najboljoj namjeri napravimo lošu uslugu onima koji žive od turizma ugostiteljima i tako dalje. Uz sve uvažavanje činjenice da ima jedan veliki broj turista koji žele da odmaraju, ali takvi turisti su najčešće smješteni u hotelskim kompleksima. Ponavljam još jedanput u tim zonama lokalne samouprave su jednostavno zabranile muziku u ....ograničenim časovima ili su to znanje napravili takvim da se ne dozvoljava ni ovaj nivo buke od 65 decibala.

Mislim da moramo imati sve to u vidu kada govorimo i zato bih zamolio da sa ove strane odstranimo svaki subjektivizam. Zaista ne vjerujem da će predsjednica Opštine Kotor ili predsjednik Opštine Budva ili predsjednik Opštine Ulcinj dozvoliti da se u dijelu starog grada da imamo nivo buke koji bi uznemiravao one koji tamo spavaju. Sa druge strane nemojmo da gubimo iz vida, kažem još jedanput, da imamo gostiju koji dolaze ovdje u Crnu Goru i zbog noćnog života i zbog zabave. To je bio i razlog što je produženo sa 12 sati na 1 sat uveče, sa jedne strane, a sa druge strane propisivanje tih graničnih vrijednosti, čini mi se, da nijesmo imali senzibiliteta, bez obzira što ovaj moj stav može naići na kritiku, jer dozvolićete prolazak kamiona mjerenjem na deset metara izaziva buku od 85 decibela, a mi smo spustili graničnu vrijednost muzike na 65 decibela. Još jedno pitanje, ne znam šta bi nekome moglo da smeta ako je to gitara, naravno, ne mislim da će bilo ko donijeti trubu da svira u tri sata poslije ponoći, ima tu zakonsku mogućnost, ali nadam se da neće kolega Obradoviću. Znači, što kome smeta gitara i

taj mediteranski zvuk koji bi možda bio u tim ponoćnim časovima za goste koji ostaju u jednom zatvorenom prostoru. Mislim da, kažem još jedanput, kada govorimo o turizmu moramo imati dodatni senzibilitet zato što svi gosti imaju i svoje posebne zahtjeve kada dolaze da se odmore ili kada dolaze da uživaju na određenoj turističkoj destinaciji. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Naravno, lapsus je bio, riječ je o kolegi Gojkoviću, a ne Obradoviću.

Idemo dalje.

Ne, prvi je krug i nema komentara.

U ime Demokratskog fronta koleginica Ljiljana Đurašković ima riječ, a onda u ime SNP-a kolega Obrad Gojković.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo uvaženi predstavnici Ministarstva, dragi građani,

Pred nama je Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti od buke. Cilj predloga zakona je uspostavljanje, održavanje i unapređivanje jedinstvenog sistema zaštite od buke u životnoj sredini na cijeloj teritoriji Crne Gore. Pojam buke predstavlja prejak ili neugodan zvuk proizveden ljudskom aktivnošću koji mijenja normalno stanje životne okoline ako traje u dužem periodu može izazvati negativne posledice za dravlje sluha, tijela i duševno stanje osobe. Prema izvještaju Svjetske zdravstvene organizacije gornja granica je 65 do 70 decibela. Ovom predlogom utvrđuje se granična vrijednost buke i to prema karakteru oblasti, objekata i osjetljivosti populacije koja tu živi. Utvrđuju se indikatori nivoa buke tokom dana, večeri i noći. Utvrđuje se stepen izloženosti buci putem izrade strateških karata buke, kao i usvajanje akcionih planova zaštite. Nadležni organ lokalne uprave dužan je da izvrši akustično zoniranje svoje teritorije u cilju zaštite ljudi od buke. Podsjećam uvažene građane, da je Opština Ulcinj jedina opština i grad na primorju koji nije usvojio Odluku o zaštiti od buke. Predlog zakona dalje kaže, da se članom 1 produžava vrijeme dozvoljeno puštanja muzike do 1 čas poslije pola noći, a evo stigao je i amandman Vlade kojim se predlaže upotreba akustičnih uređaja bez pojačala do 03 časa poslije pola noći, pa neka nam je sa srećom.

Predlog dalje nalaže, da buka elektroakustičnih i akustičnih uređaja iz ugostiteljskih objekata na otvorenom ne smije prelaziti propisane granične vrijednosti nivoa buke u određenoj zoni. Građani Ulcinja i ostalih primorskih mjesta nemaju aparate za mjerenje decibela, ali znaju i pamte da su proveli besano ljeto zbog preglasne muzike koja se do ranih jutarnjih sati, a ne kasnih večernjih sati čula iz raznih kafića i sa otvorenih terasa, pisali su peticije, prijave, ali uzalud. Znate li da su mnogi Ulcinjani koji se bave izdavanjem soba i apartmana u turističke svrhe morali da plaćaju takozvane penale, odnosno odštetu svojim gostima koji bi prenoćili noć, dvije vidjeli da od odmora i sna nema ništa i bukvalno bježali stanodavcima. Nadam se da će nadležni organi za sprovođenje zakona, a to su organ državne uprave nadležan za zdravlje, organ lokalne uprave u skladu sa posebnim zakonom, kao i kaznene odredbe u slučaju nepoštovanja odrebi ovog zakona koji iznose od 500 do 20 hiljada eura za pravna lica, uvesti red i primjenu zakona ili će se kao i do sada nadležnost prebacivati sa jedne inspekcije na drugu inspekciju, a prijave građana skupljati prašinu u fiokama nadležnih ustanova. Vi dragi primorci najvjerojatnije pripremite se za još jedno bučno i neprospavano ljeto. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, koleginice.

Kolega Obrad Gojković sada ima riječ. Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Gospodo iz Ministarstva, poštovane kolege,

Želim da ova moja rasprava bude lišena svake politizacije i želim da budem u potpunosti realan. Šta je dobro u svemu ovome? Dobar je bio osnovni tekst ovog zakona, predstavnici ministarstva su pokazali struku i pokazali su da znaju problematiku i na osnovu toga, podržao sam ih na odboru, njihov zahtjev da se produži do jedan sat, za raliu od prije nekoliko godina kad sam bio do 24 sata. Ipak je sada drugačija situacija, imamo agenciju za mjerenje zvuka, imamo komunalnu policiju i tako dalje. To sam iskreno podržao. Dobro je što se tada desila i Budva, Opština Budva gdje DPS na valsti, eto i to da pohvalim, je donijela jednu odličnu odluku o zoniranju na osnovu zona, koliko ja mogu kao Novljanin da vidim sa daljine, da je to nešto što je, čak je skupštena ova vrijednost zvuka i to je nešto što smo komentarisali i to je nešto što ja svakako podržavam. Dobro je i povećanje kazni. Ne može neko da maltretira pola grada i da plati kaznu 30 eura, SNP-e je podigao te kazne na hiljadu eura minimalne kazne.

Šta je loše? Loše je evidentan pritisak na ministarstvo od samog početka ovog proces i ovog zakona. To je bilo vidljivo i na odborima. Znači, to nije pritisak od turističkih radnika, to je pritisak od ljudi koji žele da se izivljavaju na građanima Crne Gore. Loši su i amandmani DPS-a. Da kažemo pred građanima da su tražili 95 decibela i da su tražili da se to mjeri na daljinu od 80 metara. To su normativi, koliko znam, direktive Evropske unije za industrijsku buku. Znači, oni smatraju da treba bager da dovuku u spavaću sobu građanima Crne Gore. Srećom to nijeste prihvatili.

Drugi amandman na ovaj, da se to pusti do tri sata. Pazite, neko je uz pojačalo maltretirao građane do četiri sata ujutru i smijao se tome, a sada vi garantujete da on to neće raditi i neće dovući 20 truba i 20 harmonika i to isto raditi do tri sata ujutru. Ovaj pritisak, žao mi je što ste podlegli tom pritisku. Ovaj amandman u potpunosti Crna Gora nema Zakon o zaštiti od buke, jer niko ne može kad neko prijavi, građanin kad prijavi komunalnoj policiji i kad on dođe i kad tamo nađe cijeli orkestar sa deset pijanih i 20 pijanih da se deru nekom ispod prozora, oni samo stanu i koji je efekat toga.

Da vam kažem kako to funkcioniše u praksi? Isti ovi koji su podnijeli ove amandmane i njihovi prijatelji postavljaju stražare na raskrsnicama da obavijeste kad nailazi komunalna policija, daju penzionirima po 10 eura, ti penzioniri stoje kod rica , stoje kod bivšeg restorana Šip - in i obavještavaju kad komunalna policija dolazi. Vi ćete mi reći da će oni da sviraju gitarama .. i tako dalje. Ma nema šanse. Znate šta je žalosno u svemu ovome, najžalosnije u svemu ovome što je bilo slučajeva, a to javnost za, da su ljudi ustajali posle 20 poziva uzmu sjekiru, siđu u lokal i porazbijaju lokal i onda plate kaznu, ugledni građani. Drug put će nekoga da opali po glavi tom sjekirrom. To je sigurno tako, jer ni ja ne mogu kao poslanik da spavam pola ljeta zato što me stotine građana zovu od maltretiranja zbog ovih stvari.

Šta da radimo, šta da preporučimo građanima? Jedino što mogu da preporučim građanima, da se samoorganizuju, da naprave peticije da se kroz svoje lokalne skupštine zaštite od ovakvog stava Vlade Crne Gore i ovih zakona. Treba da znate da je radno vrijeme po odlukama nekih lokalnih skupština do jedan sat. Šta je sad ovo do tri sata? Možemo tu da djelujemo kao građani da se zaštitimo da ne dozvolimo da se ovo dešava, jer ponavljam, ako je neko odvrnuo pojačalo u četiri sata ujutro i maltretirao pola grada, ko će da garantuje da on to neće sutra, ljudi koji imaju novac da dovede 20 ljudi sa trubama, sa harmonikama i da to radi i dalje. Žao mi je, stvarno mi je žao što je do ovoga došlo, nije smjelo da se desi na ovaj način. Vrlo rado bih podržao ovaj osnovni akt zakona, međutim, sad je veliko pitanje da li mogu to da uradim. Očigledno je da je ovo planirana zloupotreba i da se neko sada slatko smije da će moći i dalje da maltretira građane i da mu ne može niko ništa. Neka mi neko dokaže suprotno, da će komunalna policija tjerati nekoga da duva u trubu dok se ovaj ne odmakne 30 metara do prve fasade da mu mjeri jačinu zvuka, ja ću pristati da glasam za ovaj zakon. Nije mi jasno kako ne vidite ovaj problem i zašto ovo radite kad ste već pokazali na odboru i znanje i mnogo smo naučili od vas i kako se kontroliše i kako se radi i složili se. Žao mi je što ste podlegli ovom pritisku. Slična je situacija sa onim Zakonom o komunalnoj policiji, gdje je ministar unutrašnjih poslova imao sluha da to povuče i ovaj zakon sada treba povući, jer ovaj zakon otvara velike probleme u Crnoj Gori nažalost, bojim se i sa nekim posljedicama koje niko od nas neće željeti.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Goran Tuponja u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, nakon njega koleginya Ljerka Dragičević, u ime kluba četiri partije.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, uvažene gospođe Vojinović, Pejović, koleginya i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Kontradiktornost ovog zakona sastoji se u vrlo jednostavnim činjenicama. Crna Gora ima problem buke, naročito u turističkim destinacijama to je činjenica broj jedan i činjenica broj dva da taj problem ovim predlogom izmjena i dopuna zakona neće biti riješen, naprotiv, biće produbljen.

Prema dostavljenim informacijama od strane vašeg Ministarstva u proteklim godinama buka je problem broj jedan na koji se građani i gosti najviše žale. Polovina svih pritužbi odnosi se na problem buke i to je vama poznatije nego meni. Navodi se, da je posebno bio izražen problem buke prouzrokovane emitovanje preglasne muzike iz ugostiteljskih objekata kafe barova, naročito u primorskim opštinama. Upravo tu, gdje je problem bio najizraženiji bio je ovim predlogom izmjena zakona želite da legalizujete ono na što se ljudi žale, ono što ljudima smeta. Čudna mi je ta vaša odluka, jer na taj način nećete izaći u susret. Valjda je jasno da se produžavanjem vremena upotrebe elektroakustičkih i akustičnih uređaja na otvorenom iz ugostiteljskih objekata za jedan sat ovaj problem intenzivira i pojačava, da će broj pritužbi i nezadovoljnih gostiju time biti povećan. Onda će im neko tim ljudima koji žele svoj noćni mir objasniti da je to sve u skladu sa zakonom, a oni će nakon toga zadovoljni tim objašnjenjem otići da mirno spavaju uz ritam novokomponovane muzike koja se čuje sa terasa ili trgova naših gradova.

Ocjena, da će to doprinijeti većoj vanpasijskoj potrošnji i time uvećati zarada nije utemeljena na činjenicama. Previše se jednostrano i neobjektivno pravi ta procjena ne uzimajući u obzir posredne i neposredne štetne posljedice koje nakon toga slijede, pogotovo na duži vremenski period. Saglasan sam sa tim da postoji velika grupa zainteresovanih pretežno mladih ljudi koji bi bili najzadovoljniji da se muzika uopšte ne gasi od maja do septembra 24 sata dnevno i to po mogućnosti da se jačina ne spušta ispod 100 decibala. Pitanje je samo da li sa jedne strane time ugrožavamo prava drugih ljudi koji noću kako ekstravagantno žele da imaju odmor i miran san i sa druge strane, kakvu turističku destinaciju mi to želimo da promolišemo. Mislim da je veoma neozbiljno i da ne treba ni pod kojim uslovima omogućavati zaradu jednima zloupotrebljavajući prava drugih. Takav način razmišljanja je u osnovi pogrešan, ne možete dati pravo jednima na uštrb drugih. Ono što još govori u prilog tome da evidentan problem buke neće biti riješen na ovaj način je da se ovaj zakon ne bavi bukom koja nastaje u zatvorenom prostoru. Dakle, ovaj zakon ne tretira naprimjer buku koja dolazi iz susjednog domaćinstva jer je vaš komšija danas ili još bolje noćas u posebnom raspoloženju i želi da sluša glasnu muziku. Ne odnosi se na muziku koja trešti iz auta, koji stoji parkiran ispred vaše zgrade. Ili buku kojoj ste izloženi na vašem radnom mjestu koje proizvode mašine. Dakle, ovaj zakon se bavi zaštitom od buke u životnoj sredini, a evo kako se pravno tumači životna sredina nije zatvoreni prostor, stan, kafić, radno mjesto, prevozno sredstvo, domaćinstvo, tu se nabrajaju vojni objekti itd. Dakle, dragi građani svi problemi koji imate sa bukom koja dolazi iz zatvorenih prostora tj. iz stanova vaših komšija ovim zakonom neće biti riješeno. Pozivam sve one koji podržavaju ovaj predlog zakona i čija argumentacija je zasnovana na tome da se u smislu povećanja turističke ponude i navodno veće zarade u ugostiteljskim objektima trebaju podržati ovu izmjenu zakona. Takođe, sagledaju i to koja klijantela takve izmjene smatra poželjnim i dobrim. Koja klijantela se na taj način udaljava i koju gubimo kao naše goste. Kakav imidž šaljemo u svijet, kakva turistička destinacija želimo da budemo.

Mišljenja sam da opet imamo jednu kratkoročnu i brzopletu viziju budućnosti naše zemlje i da moramo najzad početi da razmišljamo malo dugoročnije. Crna Gora je destinacija, koja svoju turističku ponudu ne treba da bazira na produženju sputavanja glasne muzike, na terasama ugostiteljskih objekata u sitne noćne sate, kvalitet naše ponude, sa ovakvim prirodnim resursima kakve imamo treba tražiti negdje drugo. I na kraju u nadi da ni vi, ni ministar Gvozdenović neće nakon diskusije u Parlamentu davati izjave za štampu kao u slučaju za Anekse ugovora Sveti Stefan, Kraljičina plaža i Miločer koji apsolutno nijesu u skladu sa onim što se čulo ovdje i što su poslanici argumentovali.

Zahvaljujemo vam na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginica Ljerka Dragičević, sada ima riječ.

Sada završavamo prvu raspravu. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege, uvažena gospođo Pejović i gospođu Vojinović, poštovani građani,

Zakon koji je danas pred nama ima tri člana, amandmana ima više, a to znate što znači povlačenje, ali vaša stvar. Zakon je došao u Skupštinu negdje početkom oktobra ili kraj septembra, Vlada ga je dala 2.septembra. Ja sam podnijela 14.10. Amandman na ovaj zakon, gdje kažem "da se vrati vrijeme ne do jedan sat da bude, nego da se vrati kao što je po osnovnom zakonu do 24 sata. Jer, imali smo to mi u Budvi, da muziku lokalna samouprava dozvoli još mimo onog zakona još dva sata. Znači, ako imamo do 12 onda u dva prekida, to je oficijelno. A ona prekida negdje 3,5, a ako imamo do jedan, onda će to biti 4,5 da prekida muziku, odnosno do tri oficijelno i ono drugo, još što ostane.

Onda, sam dala taj amandman i gle čuda na Odboru za turizam dok sam ja bila prisutna amandman prođe. Uvažene moje kolege nijesu imali tri čiste da mi kažu da nije u redu i onda kad sam ja pošla nanovo se glasa i amandman ne prođe. E ajte sad recite kome bi vi vjerovali, nije važno idemo dalje.

Na ovaj amandman moj odgovara Vlada onim mojim obrazloženjem daje sad muzika do tri ure, do tri ure znači kod je to od 0,00 do 0,00. Ja nemam ništa ovdje se čulo u Parlamentu danas da razne vrste gostiju dolaze i ugostitelji žive od turizma. Znače što ja sam se školovala od turizma, da moji kući nijesu izdavali sobe, ja se nebih mogla školovati, nebi ni ja ni moja sestra ni moj brat, a takvih je jako puno, na primorju. Ja ne govorim samo o primorju, govorim o cijeloj Crnoj Gori jer ne zaboravite vrlo frešak slučaj kad je čovjek izboo čovjeka nožem, zbog muzike ujutro u Podgorici. Taj problem ima sjever srednji dio i jug, e sad pošto su moćnici najveći po jugu i negdje u srednjem dijelu, onda se to njima izlazi u susret. E sad vi meni recite, kako je rečeno, kaže razne vrste gostiju, jer se to mislilo na one što se fiksaju, jer kod nas samo ti dolaze na otvorene šankove, a recite mi kakav je to ugostiteljski objekat koji nema sanitarni čvor. I onda je cijeli Stari grad sanitarni čvor. I ujutro fino imate parfeme samo takve, špriceve samo takve leže okolo u Budvi leže od Staroga grada gdje su ti otvoreni kafići do pošte, ko poznaje Budvu, zna koliko je to daleko. E sad, Vi kažete da treba da žive ugostitelji. Hoće li živjeti ovi drugi ljudi, hoće li oni ići na rabotu, oni imaju druge rabote. U tim gradovima ima i bolesnih ljudi, ima bolesne djece, ima djece sa posebnim potrebama, ima djece gdje su roditelji morali da potpuno zatvore opekama prozore, jer dobiju napad ta djeca kad čuju muziku, ima i toga, to niko ne gleda, ali, doći će i to sve. Sad smo otvorili poglavlje 23 - 24, pa ćemo vidjeti kakva su nam ljudska prava, pa ćemo vidjeti vladavinu prava, a onda dolazi pusta ekologija, pa ćemo vidjeti to i životnu sredinu. Sve ćemo mi to polako da vidimo.

Ja vam kažem, da nema toga Crnogorca ili građanina Crne Gore koji može da opstane onda kad se neko nagami na to da pušta tu muziku, bez ikakvih regula. Ljudi su nervozni, ovo što su rekli uvažene kolege prije mene, sve prihvaćam. Ljudi su nervozni napraviće neku bruku, pa će on ići za to što ga je država natjerala da ide u zatvor, mislim da to nije u redu. Ali, nadam

se da ima popa i nad popom, jest da teško, da se dolazi do toga. Ja sam se danas onako po malo poradovala vidim nema ministra pa neće dijeliti lekcije, kad ono gospođu Vojinovi Vi polako kao da nećete dijelite lekcije. Znamo mi dosta, ja poznajem ovu Crnu Goru prije Vas. Ja imam 68 godina, pa sam je svu prošla uz duž i poprijeko, pa znam što je i turizam, znam što je i mladost, ja nijesam uvijek ovoliko godina imala i ja sam voljela da igram i pjevam i šetam, ja sam sve to voljela i nema mladosti koja ne voli. Ali, ona mladost koja bi samo da uživa, a ništa da ne radi e nije ni to u redu, nije to bogami u redu. Trebalo bi da rade malo, a oni, da imaju oni sjede pri jednoj Coca-Coli cijelu noć njih četvoro što drugo rade ne znam, strah me je da nije ovo sve napravljeno radi toga da je počelo polako da se manje droge prodaje, pa dajte da malo to povećamo. Toga me strah jer dolazim iz mjesta gdje to vidim ljeti. I ja vam se sad zahvaljujem i molim vas, pošto imate više amandmana na ovaj zakon, nego što zakon ima članova, a između ostalog i to da kažem da nešto nije u redu sa zakonom čim ima tri člana, a osam stranica obrazloženje i tobože ono što se slažem sa Evropskom unijom. Ovo se nigdje u Evropskoj uniji ne može desiti kod nas. Pa vas molim da ga povučete i eto neka ostane do 12, pa će sve opštine produžiti, a što se zumniranja, zahvaljujem vam što ste mi rekli za zumniranje, ja znam, a parkovi su najmirnija zona, a zamislite između bedema i parka u Bduvi dozvoljeno 100. Nemojte to, zumniranje je nešto što o čemu nebih pričala.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Završili smo sa prvim krugom.

Možemo li da idemo dalje ili želite sada da uzmete riječ?

Idemo dalje. Izvolite.

Državna sekretarka Pejović želi riječ.

DALIBORKA PEJOVIĆ:

Uvaženi gospodine Šturanoviću, poštovane poslanice i poslanici, meni je zadovoljstvo što danas mogu da vam se obratim i evo dozvolite mi naravno ne prejudicirajući tok rasprave i nastavak razgovora na ovu temu, da možda samo pokušam da dam jedan okvir koji će odslikati na najbolji način politiku Vlade u ovoj oblasti.

Dozvolite mi najprije da kažem, da kada je u pitanju evropski okvir nemamo problema sa ovim zakonskim rješenjem. Evropska unija baštini jedino tekovinu koja se odnosi na zaštitu zdravlja. Uglavnom poslanici, a poslanica iz Demokratskog fronta je posebno naglasila, da danas kada imamo skoro sve institucionalne pretpostavke, da sprovedemo i kontrolišemo primjenu određenih normi nema bojazni da će pogriješiti donoseći ovaj zakon. Jedino što možemo da uradimo toje da pozovemo nadležne institucije da ga sprovode dosledno do kraja i to je obaveza drugih Vladinih institucija i struktura koje treba na njemu da rade.

Druga stvar, ja ću ovo malo komparirati sa možda stanjem u komunalnoj oblasti generalno u Crnoj Gori. Vi ste imali zakonskih rješenja, koja govore da donosimo sistemske zakone kojima se uređuje jedna politika na centralnom nivou a s druge strane na lokalnom nivou, ali se nikako nadležnost nad sprovođenjem zakona ne pozicionira tamo gdje objektivno pripada odgovornost. Ovdje govorim imam prevashodno u vidu inicijativu intervenciju koju je imao gospodin Gojković. Ko će bolje nego Komunalna policija da radi ove stvari i ne mora Komunalna policija kao ni jedna inspekcija u Crnoj Gori, državna i lokalna da čeka da im neko javi. Komunalna policija radi redovne kontrole i može u svakom trenutku da uhvati nekog ko krši zakon, odnosno pravi probleme i da ga na licu mjesta kazni. Dakle, to je jedan kapacitet koji treba maksimalno koristiti i koji treba definitivno da obezbijedi maksimalno i pravu implementaciju sprovođenja ovog zakona.

Ono što takođe želim posebno da kažem, mi smo malo pre nabregli karakter mapiranja, ne mislim ja da treba da sad selimo odgovornost na lokalne uprave, ali je to njihova izvorna nadležnost, to znate po Zakonu o lokalnoj samoupravi i ona će procijeniti gdje, kada pod kojim uslovima, treba izdati nekom dozvolu, način kako će se ona sprovođiti uz apsolutnu kontrolu i

zonirati mjesta, posebno osjetljivih zona, gdje treba voditi računa o zaštiti zdravlja i potrebama o kojima je uvažena poslanika Ljerka Dražićević, s pravom govorila.

Dakle, to u kapacitet lokalne uprave, lokalnog stanovništva koristeći sve mehanizme koje lokalnoj upravi stavlja na raspolaganju mogu dovesti ovu oblast i ove probleme na definitivno onaj nivo koji on objektivno ne zaslužuje ovako kako ja to barem čujem ovdje.

I na kraju, evo pošto mi vrijeme ne dozvoljava da produžim svoju raspravu, ali ću imati prilike u završnoj riječi to da kažem.

Dakle, ja vas molim da ne shvatite ovo što je Vlada uradila, kao poziv da se na našem crnogorskom primorju dešavaju neke stvari. Dakle Vladi ne pada na pamet da stimulište nešto o čemu je danas odnosno o čemu se već izvjesno vrijeme govori. Ako budemo svi se pridržavali onoga što su nam zakonske obaveze i nadležnosti i ono što nam je stavljeno u odgovornost, ja mislim da mi nekih problema ne smijemo više da imamo. Sama činjenica što je uvažena gospođa Ljerka navela da imamo mi trend pada nekih loših stvari koje se dešavaju na primorju ipak govore da država funkcioniše na institucije sistema rade svoj posao. A kako ćemo predstaviti Crnu Goru kao turističku destinaciju, to je ozbiljno pitanje i nije toliko skopčano za ovu temu, ne zavisi to samo od nas, nego i od onoga što tržište traži. Tako da tu ne možemo biti do kraja svoji i do kraja voditi samo sopstvenu politiku, moramo slušati tržište i pokušati da se tome prilagodimo.

Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Možete, ali samo, sjedite molim vas. Idemo redom, već imamo prijavljenih doći će red i na vas naravno.

Evo u redu, vi imate prioritet. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Baš Vam hvala.

Pa sada pošto se prave orizorti, a orizorti su obori, jer je sve zatvoreno, može tu da se to radi, ne mora da se radi po gradovima cijelom Crnom Gorom, nego to neka se radi u tim rizortima, onda ima mapa hotela, konto hotela, pa neka se tu muzika pravi, a ne ovako. I moram da kažem sigurna sam da nije Vladi u interesu, ali jes nekome ko ima veliki uticaj na Vladu.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Gojković ima riječ. Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Vrlo kratko.

Pošto ovdje priča o evropskim zakonima itd., ja ne znam da Evropa ima Zakon o bacanju dinamita u more, niti da ima zakona o zabrani potezanja magaraca po putu kaminom ovdje. Ali, to ne znači da mi ne treba da mislimo, nažalost takva smo država. Mi moramo da mislimo da imamo direktora za zaštitu životne sredine, gdje ste vi bili zaštitu životne sredine i tako da ste izdali protivzakonito rješenje o deponiji u jednom selu gdje ste u protivnom sa svim članovima zakona gdje ste u regionalnom parku dali mimo svih lokalnih i državnih planova, dozvolu za deponiju i da je to poništeno, a nije dobro što je poništeno, nego je trebalo protiv vas podnijeti krivičnu prijavu Vi ste to potpisali. Vi ste i to je Vlada poništila, poništila je 3.oktobra, znači mi o svemu tome moramo da mislimo, moramo da mislimo i o tome kako će sprovoditi ovaj zakon znate. Ja garantujem da nema šanse da se ovaj Zakon sprovodi. To svako ko je normalan mora da razumije. Ako imate deset muzičara, 20 pijanih i dođe Komunalna policija uspije da dođe tu, šta ako oni stanu u tri ujutru. Kako će to da mjere, da ih tjeraju Policijom, da oni duvaju u trubi harmonike. Nemojte, da nas ponižavate sa ovakvim zakonima. Dosta ste nas ponižavali sada sa

izgradnjom objekata i sa onim dopunama o zaštiti i sa Svetim Stefanom i sa Norstanom gdje trebamo još da glasamo ne znamo šta je tu. Ovo je sejdnica potpredsjedniče koja je puna ponižavanja za sve nas ovdje kao poslanike. Gdje se mi ne tretiramo kao razumni ljudi, da ne možemo da shvatimo o čemu se ovdje radi, pa ovo je vrlo jasno izlazi se u susret ljudima koji maltretiraju građane Crne Gore, koji ne dozvoljavaju da spavaju koji ne dozvoljavaju da rade i sve to uz podršku Ministarstva i pozivanja na direktivu koja je industrijska direktiva za bagere za 95 decibala za 80 metara udaljenosti itd. I to se s mukom zaustavi i sada imamo ovo. Pa nemojte molim vas.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Idemo dalje, samo prije toga jedna rečenica.

Znači niko ovdje ne ponižava poslanike niti može da ih ponižava, to nije ni namjera predstavnika predlagača niti sam ja to shvatio određena rješenja pažljivo slušam naravno čitavu diskusiju i određena rješenja jesu veoma ajde da kažem diskutabilna itd. mogu se razmatrati, sa različitim aspektima, ali to ne znači da bilo ko ovdje bilo koga ponižava. Ajmo svi da uložimo napor da ovaj tekst za koji ste svi rekli koji ste učestvovali u raspravi, da je u osnovnom tekstu bio dobar. Da ovaj tekst napravimo još boljim u ovoj Skupštinskoj proceduri, a onda u konačnom naš odnos ćemo iskazati samim činom glasanja prihvatanjem ili neprihvatanjem ponuđenih rješenja.

Hvala vam.

Kolega Tuponja mislim vi procijenite, mislim da nema potrebe da vi uzmete odgovor. Hvala vam.

Ulazimo u drugi krug kolega Andrija Popović prvi ima riječ, zbog neodložnih obaveza koje... veoma brzo. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala. potpredsjedniče, poštovana Skupštino, uvažene građanke, uvaženi građani, poštovane predstavnice Vlade,

Ja sam spremio neki pisani tekst, da li ću od njega odustati, jer poslije ove diskusije koja se do sada vodila ovdje jasno je da ovaj osnovni zakon prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti od bude u životnoj sredini ima smisla jeste korak naprijed u odnosu na aktuelni, a amandmani koje je Vlada prihvatila su u najmanju ruku suludi. Pa ublažiću tu riječ, evo gospodin Lalošević je dao, izvinjavam se zbog te opičeni evo. Naročito trebate da obratite pažnju na to da su ovdje do sada diskutovali poslanici iz primorskih opština Budve, Herceg Novog, Ulcinja, Kotora, đe je nemoguće izdržati takav teror u tom vremenskom periodu od maja do oktobra mjeseca. U osnovnom zakonu o zaštiti od bude u životnoj sredini, ima jedna stvar koja je totalno neregulisana Vi to dobro znate, savršeno znate ne zna se čija je koja nadležnost. Da li je nadležnost redovne Policije, koja treba da poštuje Zakon o javnom redu i miru, da li je to nadležnost komunalne policije, a u aktuelnom zakonu nama se dešava situacija ta da u tri sata ujutro u četiri sata ujutro, kad se svo to čudo dešava, naročito govorim za ove stare gradove na crnogorskom primorju, komunalni policajac ne može ništa da uradi nego on mora da zove ovlašćenu agenciju iz Podgorice da ona dođe ona sa fonometrom, znači ona će stići poslije tri sata, ne znam ko će ih zvati u to doba i oni treba da izmjere tu buku, naravno, ajde sada u ovom predloženom Prijedlogu zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini, to je na neki valjan način riješeno. Ali ja apelujem na vas, molim vas, nemojte da idete dalje sa svim ovim predloženim amandmanima. Što se tiče lokalnih uprava, ja sam radio dugi niz godina na odgovornim funkcijama u lokalnim upravama, ako nam vi date prostora, vi znate koji je pritisak neko od mojih kolega, koleginica je govorio o tome od tih uticajnih ugostitelja, ugostitelja koji imaju desetina lokala velikih lokala na području Crne Gore. Tom uticaju, pod taj uticaj je podpanu nekad i gradonačelnici, vi nikako ne smijete da dozvolite da to bude viši nivo od onoga dakle na državnom nivou da bude viši nivo od onoga što imaju lokalne uprave. O tome sam ranije govorio. Vi znate što se dešava, vi ste dali odobrenje ovim lokalnim upravama da pomjere puštanje muzike iz akustičkih ovih instrumenata, uređaja do tri sata ujutro. Do tri sata ujutro

teoretski se završava ta muzika se gasi, vi znate da treba najmanje još sat vremena da se isprazne gosti, znate kad počne ono što kažemo mi dolje, vardanje sa onim stolicama. Znači prije četiri sata ujutro, ja govorim recimo za Stari grad Kotor u kom živi hiljadu stanovnika, od toga je 500 non stop ugroženo, nekontrolisanom bukom. Ja sam među onih 500 slučajno stanujem u tom dijelu grada koji nijesam ugrožen. Ali vjerujte ja poznajem ljude koji su prosto izluđeni od svega toga prije desetak dana komšija mi je došao, komšija koji živi stotinak metara od mog stana, došao mi je u dva sata ujutro sa pištoljem da on ide ako mi to ne možemo da riješimo da će on to da riješi na svoj način, to je bilo dva, dva i deset, dva i petnaest. Znači sa državnog nivoa se moraju ove stvari rješavati, jer lokalne uprave nemaju snagu za tako nešto, ako ih još vi ohrabrite onda je sve gotovo.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala.

Kolega Emilo Labudović sada ima riječ, nakon njega kolega Slobodan Krušo Radović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče, kolegice i kolege, uvažene gošće iz Ministarstva. Postoje dva segmenta ove priče kojim je, pa evo da budem otvoren krajnje nerviraju i koji su bili inicijatori da se javim za ovu raspravu, ja ovako u principu ne smatram sebe ni pozvanim ni prozvanim za tako nešto. To je što se uporno ovdje ne pravi razlika između buke kao pojave i buke kao incidente. Stručnjaci, akustičari i stručnjaci za zdravlje tvrde da koliko god buka u kontinuitetu bila opasna po zdravlje, nije opasno u mjeri, koliko je opasno buka kao incident, jer se na buku u kontinuitetu gluvo, a samim tim i cio organizam postepeno navikava podiže prag tolerancija sa time i podiže prag tolerancije, a sa time i prag osjetljivosti, dok na buku kao incident ono za to nema vremena. I nije isto ako u jednom kafiću a imam iskustvo jer mi je stan iznad dva kafića. Imate cjelovečernji urnebes tipa da orkestar našu pjesmu zna, a ostali ga prate i govore "opa Đurđo" ili kad Vam u tri sata ujutru kad sve spava što bi rekao pjesnik i trava spava, protutnji pod dnu prozora, napaljeni motociklista na Jamahi od tri hiljade kubika ili tatin sin u BMW od pet hiljada kubika. To dvoje se ne može uporediti. Ili recimo, izađe kolega Popović, kad u tom istom Starom gradu sve zaspi i kad onaj gospodin sa pištoljem odmori konačno prođe neka avetinja, stavi prst u uvo i zapjeva "Oj svijetla majska zoro" i digne cijeli Stari grad na noge ne da odaju počast himni već zato što ne znaju šta ih je snašlo.

Drugo: Ovdje se uporno problem buke locira samo primorskim opštinama, kao da mi na kontinentu nemamo pravo na miran san i kao kod nas nema buke. Gospodo, na potezu zgrade u kojoj živim postoje tri mjesta sa kontejnerima za odlaganje smeća. U jedan sat po ponoći dolaze komunalci, i inače meni dragi ljudi koji izuzetno cijenim, jer zaista rade ono što polovina nas bi trebalo da radi a ne radi, i počinju pražnjenje kontejnera. Znate li koji je to urnebes? Nema majčnog sina da je juče umro te se ne bi u to vrijeme probudio. Razumijem, a to ne bi trebalo da kažem kao opozicionar gospodi iz ministarstva, teško je posredovati između dva interesa naših sugrađana na primorju, koji su oba sebična. Oni bi htjeli da imaju tamo tokom maltene devet mjeseci najezdu turista, što više to bolje, ali po mogućnosti da ih u 11 uljuljkaju i spakuju u krevet i da vlada mrtva tišina bar do devet ujutro to bi fino bilo, gospodo, ali 60% tih turista su mladi ljudi o kojima je govorila gospođa Ljerka, koje je i kod kuće, vjerujte, teško ovaj iskontrolisati a ne u gradu i u javnom lokalu.

Ne mogu se kroz problem buke rješavati svi ostali problemi koji pratite turizam i narkomani, i javni wc-i, i javna higijena, i javna kontrola, i nedostatak dozvola za rad kojekakve čatrnje duž crnogorske obale, itd.itd. Moramo da se opredijelimo za šta u suštini jesmo, ako jesmo za turizam koji ne diže buku i ne diže tenzije i ne dovodi do pištolja onda moramo da biramo klijente, po sistemu ti možeš, ti ne možeš, pa fino postavimo nekakvu granicu da nam mladi ispod ne dolaze, ili, bogami, da se pomalo pritrpimo.

Razumijem kolege iz Primorja, razumijem građane primorskih opština, ali nemojte tako biti sebični, i mi na kontinetu imamo pravo na miran san, a vjerujte niko se ne okreće koliko na lanjski snijeg. Ovim gradom koji je eto istovremeno centar Crne Gore po svemu, pa i po onome što bi trebalo da znači pažnju države, tutnje i bilo koje doba osim oni automobilisti, motociklisti što se čuda dešava isto tako rade kafiće do zore, isto tako trešti muzika sa svake strane pa niko ne okreće pažnju. Izgleda da je problem buke isključivo problem primorskih opština. Ja se sa time zaista ne slažem.

PREDŠEDAVALA ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam, kolega Labudoviću.

Nijesam htio da intervenišem, ali mislim da ćemo se složiti Vi i ja da smo mogli naći drugi kvalifikate govoreći o građaninu koji pjeva državnu himnu. Ali idemo dalje, kolega Slobodan Radović, nakon njega koleginica Azra Jasavić.

Izvolite.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Uvažene kolege poslanici i poslanice, uvažani prestavnici Vlade,

Predlog zakona o izmjenama i dopunam Zakona o zaštiti od buke je od izuzetno velike važnosti za stvaranje što povoljnijeg ambijenta za bavljenje biznisom u Crnoj Gori, pogotovo u turizmu i ugostiteljstvu. Turizam je osnovna privredna grana u Crnoj Gori. Od kvaliteta turističke ponude zavisi i broj posjetilaca. Od broja posjetilaca zavisi prihod koji se ostvaruje kroz smještaj, usluge, takse, punjenje budžeta po osnovu PDV-a, prireza i poreza na lokalnom nivou. Sve navedeno možemo planirati ali ne možemo realizovati ukoliko ne obezvjedimo duže radno vrijeme koji turisti očekuju u svim turističkim destinacijama u svijetu pa, naravno, i u Crnoj Gori.

Poslodavci u turizmu i ugostiteljstvu moraju imati dovoljno radnog vremena za emitovanje muzičkih programa kako bi zaradili za sljedeće investicije u objekte za narednu sezonu, da plate poreze i doprinose za zaposlene, da daju novac za plate, porez na dodatu vrijednost, takse, prireze, zakupnine objekata itd. u protivnom poslodavci će bankrotirati, a sa bankrotom dolazi do smanjenja ogromnih radnih mjesta i smanjenja priliva u budžet. Zbog toga smatram da je predlog Vlade da se izvođenje muzičkog programa produži za jedan čas, odnosno sa sadašnjeg propisa do ponoći do jedan čas iza ponoći, značajan iskorak koji će omogućiti smanje hendikepa zbog kratkog perioda izvođenja muzičkog programa, naravno poštujući propise kada je buka u pitanju. Svi smo svjedoci da je najmasovnija populacija koja posjećuje Crnu Goru u turističkoj sezoni ona od 20 do 35 godina. Takođe je poznato da isti izlaze u noćni život između 22 i 30 i 23 i 30 časova. Postavlja se pitanje kako je moguće da se gosti provedu za samo pola sata jer je izvođenje muzičkog programa po sadašnjem zakonu do 24 časa, odnosno do ponoći? Stoga ne čude primjedbe gotovo svih gostiju da je dužina trajanja muzičkog programa nedovoljna i za njih neprihvatljiva, zato ću glasati za predlog Vlade i Ministarstva turizma da se usvoji predlog da se izvođenje muzičkog programa produži do jedan čas iza ponoći. Mislim da je moglo i malo duže. Naravno da se vodi računa o mjestu izvođenja, vrsti muzika i jačine. Svi mi koji kao poslanici sjedimo u ovom visokom domu izabrani smo voljom naroda i naša je obaveza da prilikom usvajanja zakona usvajamo najbolja rješenja u interesu privrednika Crne Gore, bez obrzira da li su pripadnici ove ili one političke partije. Znam da ima pojedinačnih slučajeva da se u određenim objektima i na nekim lokacijama na Crnogorskom primorju krše pravila kada je buka u pitanju i te primjere treba da riješe nadležne inspekcije, a ne da zbog tih pojedinačnih slučajeva snose posljedice svi oni koji se predržavaju zakonskog okvira i nivoa buke. Cijenim izuzetno važnim da je Vlada predvidjela da se akustična muzika emituje do tri časa iza ponoći, jer more bez gitare je isto što je i drvo bez grane. Tako me zaista čudi od mojih kolega da mogu razmišljati da treba zabraniti violinu, treba zabraniti gitaru, i da se ono što je poznato u čitavom svijetu, na čitavom Mediteranu ne može primjenjivati i u Crnoj Gori. Primjenom navedenog privrednici bi zaradili više novca od koga bi mogli da izdvajaju zavidna sredstva za unapređenje ponude za narednu sezonu. Država bi imala znatno veće prihode u budžetu i, što je veoma važno, gosti bi bili mnogo zadovoljniji što bi dovelo do

povećanja broja gostiju u narednim godinama, a sa brojem gostiju povećali bi se prihodi i otvarala bi se nova radna mjesta.

Neću da dužim samo još jedna poruka, ne pretvarajmo naše Primorje u spavaonice već učinimo da Crnogorsko primorje postane perjanica kvalitetnog provoda u regijonu i svijetu za dobro svih, pružaoca usluga i korisnika. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Samo da se čujemo.

Kolega Tuponja ima prijavljeni komentar u ime Kluba Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi kolega Radoviću, ja bih samo da se razumijemo, jer čini mi se da radite zamjenu teza. Znači ovdje se niko ne napada, davanje prava nekome, ovdje se radi o uskraćivanju prava nekom, jer Vi dajući prava lokalima da rade do jedan sat ili do tri sata noću na taj način uskraćujete pravo ljudima na noćni odmor. Ukoliko postoji zakonska regulativa koja omogućava da ovi lokali rade 24 sata dnevno, a na taj način ne ugrožavaju ničija druga prava, mislim da bi ovdje vrlo brzo imali konsenzus, ovdje se radi o uskraćivanju prava ljudima na noćni odmor. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, kolega Radoviću.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Uvaženi kolega Tuponja i ostali koji su do sada iznijeli neke tvrdnje sa kojim se ja ne slažem. Znači, mi smo na neki način okrenuli pravac o kome treba diskutovati. Mi stalno govorimo o onoj vrsti buke koja prelazi granične vrijednosti, zbog čega mi o tome govorimo kad imamo okviran zakon koga se treba pridržavati i imamo institucije države, inspekcije i policiju koja treba to da isprati i da stavi pod kontrolu. Gospodo, ja lično isto kao i mnogi drugi koji su govorili o narušavanju javnog reda i mira i mnogo nečega drugoga ja nemam jezik za takvo izražavanje kao što su se neki izražavali, ja ipak držim svoj nivo i svoju kulturu, buku ne podržavam, ali provod i kvalitetno ... ne ja samo gledam, moram neđe da gledam. Naravno, ja ne volim pretjeranu buku, ali volim i podržavam sve ono što unapređuje kvalitet turističke ponude kada je u pitanju izvođenje muzičkih programa jer sam siguran da je to ono što se kroz anketu turista pokazalo potrebnim. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam kolega.

Kolega Bojaniću, možemo li nastaviti? To je ono kako sam juče nazvao vizuelna replika.

Možemo li dalje?

Samo da se čujemo, molim Vas.

Kolega Gojković komentar. Izvolite.

Kolega Radoviću, imate još kometar tako da vas molim da čujete.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Da budemo precizni.

Znači zakon koji bio do sada na snazi dopušten je do 12 sati. Međutim, odlukama Skupštine opštine na primorju bilo je do jedan sat tako da građani ne misle da se sviralo da 12 sati, nego da se sviralo najmanje do jedan. Znači, ipak postoji smisao i ja sam podržao na odboru izmjenu da bude do jedan baš iz ovog razloga da bi se nešto zaradilo. Međutim, imamo jedan drugi segment. Zakon pruža mogućnost, potpuno zakonito da Vi svirate koliko god hoćete

sa kolikom god hoćete bukom ali do četiri, ali onda morate imati noćni klub. Ne možete imati restoran i otimati posao onome ko je uložio 300 hiljada u noćni klub do četiri sata koji ima pravo. Znači, postoje ljudi koji su investirali noćne klubove i to naš zakon omogućava lokalni propisi. Napravite local, zaštitite ga od buke i možete do četiri, nikome ne smetate. Ovdje je problem što se otvori da prodaju hamburgere, da prodaju, imaju restoran, konobu, e onda bi oni do četiri sata ujutro. To nije u skladu sa zakonom, onda to nije u skladu sa zakonom. Znači, mi moramo ukoliko ovo napravimo da rušimo neke druge zakone, neke druge propise, vrlo jednostavno.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginice Ljerka, sada moramo da čujemo odgovor kolege Radovića, a onda ćete Vi dobiti pravo na riječ.

Naravno, ne, ne zajedno nego kolega Radović pa Vi, molim Vas. Takva je procedura. Izvolite kolega Radoviću.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, uvažene kolege, uvaženi kolega Gojkoviću,

S obzirom da dolazimo iz istog grada, iz Herceg Novoga. Sa ponosom živim u Herceg Novom i velikim zadovoljstvom sjedeći u ovim klupama činim i činiću dok budem ovdje sve ono što je u interesu privrednika u Herceg Novom bez obzira koja je to oblast. Gospodine Gojkoviću ovo govorim zbog svih građana Crne Gore, a posebno zbog građana Herceg Novog. Vi ste se gospodine Gojkoviću, sa velikim zadovoljstvom izborili za kaznene odredbe i da bude hiljadu eura mjesto dosadašnjih 150. Volio bih ja kako biste se Vi u toj situaciji ponijeli pa da nekoliko puta u toku sezone kada se ovaj zakon bude primjenjivao, a ja vjerujem da se hoće primjenjivati i da će institucije države, inspekcija i policija raditi sve ono što treba da urade i bogami će Komunalna policija ponekad moći i pogriješi za metar, dva blizine mjere nivo buke i to će već snositi posledicu 1000 eura toga, tako da građani Herceg Novoga znaju zašto se borite Vi a zašto ja. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala.

Biće predizborne kampanje u narednom periodu u Herceg Novom pa ćete saopštiti građanima Herceg Novoga svoje političke stavove.

Kolege, molim Vas da se čujemo. Imamo koleginicu Ljerku Dragičević sada za komentar. Izvolite koleginice Ljerka.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Ja bih uvažnom kolegi rekla da ima građana koji imaju lokale, ima građana koji imaju sobe, ima građana koji imaju apartmane. Ja sam u mojoj priči rekla da ti gosti nisu na grani u ono vrijeme kad treba da spavaju. Na koncu-konca Ustav nam daje neprekidno sedam sati odmora, to nam Ustav daje. Svi smo mi svjesni, ja sam Vam rekla ja prije Vas poznajem turizam što ću kad sam stara, tako je, ali svi smo mi radili za turizam i živjeli od njega. Od 15. aprila do 15. oktobra po 18 sati se dnevno radilo, imali smo i zašto da radimo. Ja Vam samo kažem da ne može, da mora biti građanin svaki zastupljen jednako ako će onaj da pjeva, ako će onaj da spava mora svako imati svoje i ne pričamo o muzici koja je soto voće ili normalna muzika bez pojačala. Ja kažem za Budvu, a isto tako sam rekla da je problem da je buka problem cijele Crne Gore, jer i Pljevlja su imala probleme, i Plav, i Nikšić, i Berane, i u Podgorici je čak izbo čovjek-čovjeka. Ali vidite nema te policije, ni komunalne, ni nijedne koja može njih da obuzda kad oni imaju na 900 kvadrata prostora osam onih velikih, ne znam, mnogo većih od ove govornice onih pojačala i onda se muzike sve jedna sa drugom stapaju. Znate da je bilo prošle godine ubistvo u takvom jednom kafiću na otvorenom u Budvi. Znači, nisam ja, ja sam Vam rekla bila sam i ja mlada, i sad volim muziku i da se provedem i sve, samo ne volim ono što nije

normalno i ako se bude implementirao, uvažene kolegice iz ministarstva ne znaju po ovom Zakonu o komunalnoj policiji, komunalna policija kad je zovete ona kaže da nije nadležna. Novi zakon se vratio. Da li će biti on brzo usvojen to ja ne znam, ali ja ništa nisam nikom ne zakeram ništa niti govorim samo poštujemo zakone hoće svak da živi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Izvolite, Radoviću.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Uvažena kolegice Dragičević,

Ja Vas prije svega poštujem, uvažavam i u potpunosti se ja slažem sa ovim što ste Vi kazali, u potpunosti. I uporno govorim o nivou buke koji ne smeta nikome koji je prijetan za one koji žive i za one koji su došli kao gosti na primorju. Stoga sam i rekao u jednom segment, očigledno niste to zapazili da prilikom davanja rješenja o izvođenju muzičkih programa treba voditi računa o mjestu, vrsti muzike i jačini. Lokalne samouprave, kao što piše u ovom amandmanu, su odgovorne da daju rješenja. Prema tome, ako u lokalnim upravama ima toliko sluha, mislim da ima i da će ga biti, nakon usvajanja ovoga, nećemo imati nikakvog problema. S druge strane, zašto tolika sumnja u institucije države, u inspekcije, u policiju, u Komunalnu policiju? Hajmo da testiramo kako će oni raditi u 2014. godini, pa da govorimo nakon onoga kada se nešto dogodi, a ne da smo unaprijed na neki način opredijeljeni da će biti nešto loše. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Idemo dalje sa raspravom.

Koleginica Azra Jasavić sada ima riječ, a nakon nje kolega Radovan Obradović. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovana gospođo Vojinović, poštovana gospođo Pejović, poštovane kolege i kolegice, građani i građanke,

Nećete mi zamjeriti, nije protokolarno, ali želim da pozdravim i uvaženu gospođu Jelenu Radonjić, jer od kako sam ušla u parlament prvo žensko lice za stolom predsjedavajućih je upravo ona. To je jedan dobar trend koji želim da pozdravim i želim da pozovem sve nas da se malo više bavimo ženskim pravima, ali i muzikom. Moram priznati da sam ja veliki ljubitelj muzike i da dok nijesam ušla u politiku nije bilo koncerta u Crnogorskom narodnom pozorištu od kako je obnovljeno i otvoreno da nijesam išla, od kako sam ušla u političke vode o muzici mogu samo da čitam, sve manje slušam i ponašam se po onom volim i ja narandže, ali trpim. To znači da upravo građani koji bi željeli kao ugostitelji da zarađuju moraju da razmišljaju o tome da to što oni vole novac je jedno, a to što moraju da trpe, odnosno da poštuju prava drugih je drugo.

Javila sam se posebno iz razloga što smo mi u našem poslaničkom klubu o ovom zakonu debatovali. Ja sam kao neko ko je zagovornik i poštovalac i protokola i institucija i regula dala prioritet mišljenju mog uvaženog kolege Tuponje, ali sam imala i malo drugačiji osvrt na ovo pitanje od njega, iz razloga što ste vi upravo u obrazloženju rekli da smatrate da je u vrijeme trajanje ljetnje turističke sezone trebalo produžiti vrijeme dozvoljenog puštanja muzike da bi se omogućilo da se turizam razvija, da se omogući turistima da uživaju u većem stepenu aktivnosti noćnog života. Meni onda nije bilo jasno zašto, ako ste na ovaj način pravili obrazloženje, niste išli na produženje radnog vremena od 15. aprila do 15. oktobra, kada traje upravo ta ljetnja sezona? To je negdje za mene bilo logično. To je ona zdrava logika, a pravo je negdje uvijek vezano za zdravu logiku. Negdje sam željela da predložim amandman i sastavila sam ga da se u pravo u tom pravcu napravi izmjena, da se u ovom periodu ide na produženje do 01:00 h. Ali, moj uvaženi kolega Goran Tuponja koji je kao arhitekta 15 godina svog dragocjenog života proveo u Njemačkoj i očigledno ga je oblikovala njemačka kultura, tražio je da se taj amandman ne predaje. Pošto sam ja osoba koja je odrasla i oblikovana pod uticajem južnoslovenske

kulture, jesam veliki slovenofil, imajući u vidu činjenicu da se svi pridružujemo Evropskoj uniji, da prihvatamo zapadnoevropske standarde, poslušala sam svog uvaženog kolegu Tuponju i nijesam predavala ovaj amandman, misleći da upravo treba da razmišljamo o tome da koristeći svoja prava ne ugrožavamo prava drugih ljudi.

Ovdje je danas uvažena koleginica Ljerka Dragičević na jedan vrlo trezven, razborit, hrabar, otvoren, argumentovan način iznijela niz teza koje bih željela da kroz svoju diskusiju podržim. Ne bih ponavljala jer je to izvorno upravo ona rekla, ali što bi se kratko reklo, potpisujem. Na kraju, iz diskusija smo imali priliku da čujemo da ovaj zakon treba da primjenjuju institucije ove države i da će institucije sasvim sigurno uspješno odraditi svoj posao. Ovim završavam, prvi put, u skladu sa onih mojih pet minuta, mislim da je institucija Komunalne policije imala priliku da odgovori izazovima koje su građani od nje tražili u vidu testa, a to je da izađu na lice mjesta kada je premijer do pet sati u lokalu Bahus imao provod sa svojim prijateljima. Upravo je kolega Bojanić tražio da se testira rad Komunalne i, evo, sredstva javnog informisanja argumentovano danas sa dokazima ubjeđuju kako je ta Komunalna policija, odnosno Uprava policije reagovala. Zahvaljujem u okviru pet minuta.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Radovan Obradović sada ima riječ, a nakon njega kolega Srđan Milić. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi gospodine potpredsjedniče Skupštine, uvažene gospođe Pejović i Vojinović, uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini siguran sam da podnosilac zahtjeva želi da unaprijedi stanje u ovoj oblasti i da, s jedne strane, pomiri interese države i nas da imamo više prihoda u oblasti turizma, da udovoljimo gostima, s druge strane da ne remetimo san građanima Crne Gore koji se nalaze u blizini onih ugostiteljskih objekata, odnosno otvorenih objekata iz kojih uređaji emituju muziku, odnosno emituje se buka. Dakle, treba naći pravu mjeru iste. Vjerujem da povećanje sa 24 h na 01:00 h poslije pola noći, pružanje ovih usluga, emitovanje iz akustičnih i elektroakustičnih uređaja neće remetiti san građanima ukoliko se dovede u tu mjeru propisanu zakonom emitovanje buke. U tom slučaju mora da reaguje nadležna inspekcija, odnosno policija, u ovom slučaju Komunalna policija i u tom dijelu da reaguje da izmjeri jačinu emitovanja buke sa fonometrom i da primijeni odgovarajuće mjere.

U potpunosti se slažem sa gospodinom Popovićem koji je istakao da smo imali pogrešna zakonska rješenja, da komunalni policajac nije mogao da obavlja te poslove, da koristi fonometar i on da mjeri količinu buke, već je morao da zove odgovarajuće stručno lice da bi on izvršio tu radnju, a zamislite da to lice pozivate ad hok po potrebi, koliko njemu treba vremena da dođe na lice mjesta i da obavi tu radnju.

U svakom slučaju, želim ipak da komentarišem i ono što je, mada vidim da nije ovdje uvaženi gospodin Gojković prisutan, vezano za njegovo tumačenje rada komunalnog policajca, kako će on da izvrši svoju radnju ako tamo naloži nekom ko svira harmoniku i, da malo banalizujem stvari, lupa u bubnjeve da mu kaže - izvolite, pa sada interpretirajte tu muziku, a ja ću da izmjerim istu. Naravno da se to tako ne radi već se prvo izvrši snimanje jačine buke, pa se onda preuzimaju odgovarajuće mjere po tom pitanju. S određenim kaznenim odredbama, oni koji ne poštuju propis, bilo da je donesen od strane ove Skupštine ili od jedinice lokalne samouprave koja je određena da donese zoniranje i da izdaje odobrenje određenim pravnim subjektima, prema njemu su propisane odgovarajuće sankcije, odnosno mjere i one su sada strožije nego što su bile, dakle sa 150 na 200 se do 6.000 povećava kaznena mjera za preduzetnika ukoliko protivno propisima iz ove odluke postupa, a za odgovorno lice pravnom licu, takođe ta mjera se povećava sa 30 na 100 do 2000 eura.

U svakom slučaju, mišljenja sam da će se sa ovim zakonskim rješenjem, uz poštovanje i uz nadzor Komunalne policije koja mora da radi kvalitetnije svoj posao i koja će imati svoje ingerencije, a ja se za to zalažem da onaj zakon koji je vraćen da se što prije usvoji uz određene korekcije, jer će tada Komunalna policija moći da interveniše na mnogo kvalitetniji način, da zatvori objekat, da isprazni objekat i da preduzme druge odgovarajuće mjere koje remete mir u tom dijelu, tako da upravo sa tim izmjenama tog zakona i sa ovim zakonskim rješenjima mi ćemo unaprijediti stanje u ovoj oblasti. Sasvim sam drugačijeg stava od onih prethodnih koji su drugačije mislili, naravno uz zaštitu interesa i građana na miran san, ali uz odgovarajuće mjere i nadzor.

Podržavamo u potpunosti ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Milić ima riječ, a nakon njega kolegistica Šćepanović. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Nešto malo sam 1990. godine predavao turizam, ali možda sam zaboravio. Ono što kaže Ljerka Dragičević o turizmu bi trebalo svi da ozbiljno razumijete, jer jedno je predavati studentima, a drugo je stvarati i Montenegro turist i Montenegro ekspres. I tada je bilo, čini mi se, mladih gostiju, pa nije se činilo ovo što se radi danas. Prije svega, da kažem ovako, unutar kluba, da bude jasno, nijesu tu obojica kolega koji su predložili, predlažem novi amandman, doći će vam, i biće kazna za privrednike 10.000 evra, ne 1.000 nego 10.000 evra. Tako ćemo naučiti pameti sve one koji pokušavaju, u situaciji kada milijarda evra nije oporezovana od turističke djelatnosti danas u Crnoj Gori, da mi objasne da će popraviti poslovanje, zaposliti ljude i sve ostalo ako se dva sata produži turistička sezona. Drugo, koliko ima fonometara danas u Crnoj Gori, koji su standardi, ko su proizvođači, gdje se nalaze? Treće, ovo je pitanje strategije razvoja turizma.

Žao mi je što su neki imali već sugestiju od pojedinih poslanika ovđe, pa da me preteknu i kažu da ne širim ovu priču na turizam. Dakle, ovo je pitanje razvoja turizma u Crnoj Gori. Ne možemo imati na 190 km obale i masovni turizam i elitni turizam i VIP turizam i zatvoreni jahting turizam za one koji žele time da se bave nego ćemo da povedemo računa o onome što je budućnost razvoja turizma u Crnoj Gori. Oni koji me znaju, a Ljerka zna zašto o tome govorim, znaju i ljudi iz SNP-a, neće valjda za moju porodicu neko reći da bi bilo pogrešno za moju širu porodicu da se desi da se produži radno vrijeme i sve ostalo. Imali bi i moja braća i moji rođaci mnogo više posla i svega ostalog, ali neću na takav način da dovodim u određeni ponižavajući položaj sve građane u Crnoj Gori. Idemo jedno po jedno.

Ovo je, dakle, bavljenje posljedicama koje danas imamo u Crnoj Gori. Čuo sam mnogo teza. Znate, zaista sam u jednom privilegovanom položaju, jer od kada su napravili uz bulevar one zgrade nemam problema više sa otvorenim Trokaderom i sa svim, imam zvučni zid. S druge strane sam poslao Vladi Crne Gore pitanje, jedno lagano pitanje, nije turistička sezona u pitanju nego od kada počinje radno vrijeme ovima koji su u građevinskoj sezoni kojih je danas Budva krcata, jer ja ne moram da razmišljam je li svanulo. U šest sati ujutro čujem onoga kako počne već da kuca. Da nećemo možda i tu malo solidarnosti prema ovima s primorja da pokažemo i da se zaštitimo od činjenice da smo mi pod bukom i van sezone, i to nismo od muzike nego smo od građevinske operative? To je s jedne strane. S druge strane, otići ću malo iz teme, koliko traje radno vrijeme tih građevinskih radnika? Jesu li osigurani? Kako su sklopljeni ugovori o djelu, jer su svi iz inostranstva uglavnom koji tamo rade? Na koji način država vodi računa o zaštiti na radu i svemu tome ostalom? Onda neka bude zadnje ovo pitanje vezano za buku. Moram da priznam da razumijem motive pojedinaca da se zdušno bore za ove amandmane. Nikad nijesam sporio da postoje pojedinci ko nije za sebe nije ni za drugoga. Da se ne prevarimo, mi nijesmo došli ovđe kao pojedinci nego smo došli zato što su nas ljudi birali i dali glas našim partijskim programima. Ako mi pokažete u vladajućoj koaliciji da ste imali u programu za ove izbore da

ćete se na ovakav način odnijeti prema buci da zaštitite od buke i sve ostalo, povući ću sve što sam danas rekao.

Ovdje postoji jedan problem. Mi imamo Zakon o taksama na pristup određenim uslugama od opšteg interesa i za upotrebu duvanskih proizvoda i elektroakustičnih i akustičnih uređaja. U članu 1 se konstatuje da taksu iz stava 1 ovog člana plaća se na, i pod br. 5, upotrebu elektroakustičnih i akustičnih uređaja u ugostiteljskim objektima nakon 24 časa za period organizovanja kulturno-zabavnog programa na otvorenom i zatvorenom prostoru. Predstavnice Vlade, pitam vas koliko je država Crna Gora u ovoj godini prihodovala po osnovu ove takse? Da vam pomognem da sene mučite oko toga, nula. Na ovakav način se pravi kontrolisani haos u kome se otvara prostor da pojedinci zahvaljujući tome što lobiraju ovdje u parlamentu obezbijede sebi veći prihod, a državi nula. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Miliću.

Koleginica Šćepanović sada ima riječ, a nakon nje kolega Genci Nimanbegu kao posljednji učesnik u raspravi povodom ove tačke dnevnog reda. Izvolite, koleginice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani predlagači, poštovane kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Zakon o zaštiti od buke ima za cilj uspostavljanje, održavanje i unapređivanje jedinstvenog sistema zaštite od buke u životnoj sredini, utvrđivanje i ostvarivanje mjera u oblasti zaštite od buke kako bi se izbjegla, spriječila i smanjila štetna dejstva buke na ljudsko zdravlje. Izmjene i dopune Zakona tretiraju produženje vremenskog perioda upotrebe elektroakustičnih i akustičnih uređaja na otvorenom iz ugostiteljskih objekata, odnosno propisivanje kaznenih odredbi u slučaju nepoštovanja odredbe zakona. Ovom dopunom će se olakšati djelovanje inspekcije na terenu i omogućiti da se na efikasan način primjenjuje Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini.

Ono što se postavlja kao pitanje jeste primjena ovog zakona u praksi. Ova diskusija je prilika da ukažemo na probleme koji postoje u praksi, prije svega koliko opština ima donesene strateške karte buke, koliko opština ima donesene odluke o akustičnim zonama. Za sada Budva, ove godine su donijele opštine Podgorica i Cetinje. Osvrnuću se na nadležnost inspekcija, odnosno na službu Komunalne policije. Tačno je da postoje pritužbe u svim opštinama na inspeksijske službe u ovom pogledu, ali treba se osvrnuti na činjenicu koja se tiče sredstava za rad tih službi. Naime, te službe nijesu opremljene adekvatnim sredstvima rada. Mali broj opština ima aparate za mjerenje buke. Njihova kontrola, odnosno ispravnost, baždarenje, takođe, iziskuje troškove. Nedostatak obučenih službenika koji mjere buku po utvrđenoj metodologiji.

Ovim izmjenama se uvode kaznene odredbe prekršajnog kažnjavanja ukoliko pravno lice ili preduzetnik upotrebljava elektroakustične i akustične uređaje na otvorenom pod uslovom da ne prelazi propisane granične vrijednosti buke. Da bi ova kaznena odredba bila primjenjiva, moramo imati dobro obučenu i adekvatnu opremljenu službu. Razumijem u potpunosti namjeru predlagača da tokom trajanja ljetnje turističke sezone, a i zimske treba produžiti vrijeme dozvoljenog puštanja muzike u ugostiteljskim objektima. Ovi objekti su i do sada radili do tog perioda shodno opštinskim odlukama o radnom vremenu, kao što je već pomenuo kolega Gojković, tako da građani, u suštini, neće osjetiti razliku. Nadležne inspekcije treba da preduzmu sve neophodne mjere i radnje u cilju stalnog i permanentnog nadzora, da preduzmu sve mjere i radnje kako bi se nivo buke doveo na zakonom propisane vrijednosti za turistička područja, pa i zabrani upotreba izvora buke dok se preduzmu adekvatne mjere zaštite od buke. Da se u cilju uspostavljanja sistema kontrole izvora buke, prije izdavanja dozvola za rad, naročito ugostiteljskih objekata, kafe barova, striktno poštuje procedura prije ovjeravanja ili izdavanja uvjerenja o usaglašenosti izvora buke sa propisanim graničnim vrijednostima emisije buke. Da se u postupku izdavanja upotrebne dozvole obavezno pribavi mišljenje o primijenjenim mjerama zaštite od buke koje po potrebi mogu biti tehničke mjere, izvođenjem odgovarajućeg zvučne

izolacije objekata u kojima su locirani izvori buke, kao i mjere akustične zaštite na mjestima mogućeg nastajanja buke i putevima širenja buke. Dakle, ovo podrazumijeva da svi organi iz svoje nadležnosti preduzmu mjere kako se ne bi prelazile granične vrijednosti nivoa buke i ugrožavalo zdravlje ljudi. Nadam se da će ove kaznene odredbe ipak omogućiti efikasniju primjenu zakona i da će ona ubuduće biti sprovedena na pravi način. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolegice Šćepanović.
Genci Nimanbegu. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Šćuranoviću.

Poštovane kolegice poslanice, kolege poslanici, poštovani predstavnici Ministarstva, Što se tiče Predloga zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini, želim pričati o dva aspekta tog zakona. Prvenstveno smatram da je ovdje dilema svih nas, i predlagača, zdravstvena, način kako zaštititi građane od buke, a druga praktična, ekonomska, turistička, kako omogućiti da rad u toku turističke sezone i ne samo turističke sezone, da omogući privrednicima da kvalitetnije pružaju usluge i da na taj način kvalitetnije posluju na tržištu.

Moraću iskoristiti samo jedan minut proceduralno u ovom momentu i skrenuti sa ove teme. Želim upoznati javnost, ako već nije poznata, da se u Ulcinju trenutno dešava prvi štrajk glađu. Taj štrajk su radnici Javnog preduzeća, ustanove, Centra za kulturu. Kao pripadnik stranke koja je na vlasti u opštini Ulcinj osjećam odgovornost da o tome ovdje progovorim, a prvenstveno da se obratim zaposlenima da još jednom razmotre da možda taj način nije primjeren prvenstveno iz razloga zaštite njihovog zdravlja, a kao drugo želim uputiti poruku svima onima koji mogu nešto uticati da tu pomognu, a i poručiti nekim pripadnicima političkih partija koji su i ranije bili u vlasti da ne politizuju situaciju iz razloga što, ako smo već do zakašnjelih prihoda u toku vršenja vlasti dvije godine, taj dug se nije povećao. Znači, koliko ima mjeseci toliko se dalo plata, a taj dug je i zatečen. O tome toliko. Sada ću da se vratim na temu.

Što se tiče samog zakona, meni je žao što gospođu Vojinović vidim da dosta iritiraju neki poslanici, u smislu što vas, po meni, bezrazložno napadaju što se tiče samog Predloga zakona, jer je on bio dobar i kao takvog ste ga i na Odboru branili kao dobar zakon. Mislim da su kolege Sekulić i kolega Radović koji nijesu ovdje sa svojim amandmanom stvorili mogućnost da se otvori ovako žustra rasprava. Mi koji dolazimo sa primorja, koji živimo od turizma mi zbilja dobro znamo šta znači nekom dati do 00:00 h, do 01:00 h, dozvolu za rad. Ako policija, kada građanin zove za buku, kaže da nije nadležna, ako Komunalna policija kaže nemamo sredstava, nemamo zaposlenih, državna inspekcija nije nadležna, onda se postavlja pitanje ko će tog građanina da zaštititi. Ko će da poboljša kvalitet tog građanina da spriječi ono što se dešava na terenu? To je odgovornost svih nas, prvenstveno onih koji primaju novac za to da vrše inspeksijski nadzor. Moram istaći da smo mi tu zatajili. Ne vidim političku volju da se taj problem ozbiljnije riješi. Da, tačno je da kada bi se primijenio zakon da ne bi bilo bojazni do 65 decibela, ali vjerujte mi, mi potičemo iz takvog miljea da ni 100 ni 120 decibela nijesu dovoljna tim preduzetnicima koji misle da će na taj način povećati svoje prihode.

Birajući između te dvije dileme, da li zaštititi građanina i njegovo pravo na miran život, jer vi ste dobro dali u tablicama što se dešava kada buka prelazi određeni nivo, to dovodi do ekstremnih situacija, birajući između građanina i tog preduzetnika, biram građanina. Na taj način, mada prije ove debate nijesam imao taj stav, potpuno podržavam kolegicu Dragičević koja vam predlaže da povučete taj predlog zakona, pošto već ima toliko amandmana i sa ovim amandmanom koji ste prihvatili značajno temelji ono što smo na odborima pričali. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Imamo prijavljen komentar, u ime Kluba Demokratskog fronta. Izvolite, kolegice.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Ovo moram po gradskoj liniji pošto smo gospodin Nimanbegu i ja iz istog grada, da kažem da je gospodin Genci ujedno i zloupotrijebio ovu skupštinsku govornicu za naše lokalne probleme. Pošto ste vi bili nosioci vlasti u Ulcinju ovih zadnjih dvije i kusur godina, a radnici Centra za kulturu Ulcinja pripadaju opštini Ulcinj, njima je dug 11 ličnih dohodaka i preko 20 i nešto uplata za penzijsko-invalidsko i socijalno osiguranje. Tako da ste imali vremena da reagujete.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Gospođo Đurašković, želim da me kolege prepoznaju kao nekoga ko ne zlupotrebljava ovu govornicu. Apelirao sam na radnike da razmisle o tome da li je štrajk glađu pravi način da dođu do svojih legitimnih zahtjeva za isplatu dohodaka. Ponavljam da je u toliko mjeseci vršenja vlasti FORCE toliko dohodaka dato. Taj dug nije 11, nijesam mislio na vaše partije, odgovornost osjećam ja lično kao predstavnik te stranke, ali imate slučaj da pripadnici SDP-a govore o tome kao da nemaju, oni su pet godina bili na vlasti, taj dug je naslijeđen i zbog toga sam reagovao.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Zaista, da ovaj parlament iskoristimo za priču o onim temama koje su na dnevnom redu, a o ovim manje više stranačkim stvarima možemo iskoristiti i druge načine, stranački pres ili neki drugi način. U svakom slučaju, mi se moramo pridružiti, ne moramo nego se pridružujemo svakom apelu koji uslijedi sa bilo koje strane za one ljude koji stupe u ovaj naradikalniji oblik štrajka, bilo da je to u Ulcinju, Podgorici, Nikšiću, bilo gdje drugo, da je to način koji nije pravi način, da je to način koji ugrožava njihovo zdravlje i da treba, u svakom slučaju, krenuti drugim putem i na drugi način u rješavanje njihovih problema bili oni opravdani ili neopravdani. U svakom slučaju, oni su ti koji će procijeniti to na pravi način.

Na ovaj način zaključujem raspravu povodom ove tačke dnevnog reda. Pitam predstavnike predlagача žele li da iskoriste pravo na završnu riječ? Žele.

Riječ ima gospođa Pejović. Izvolite.

DALIBORKA PEJOVIĆ:

Hvala vam, uvaženi gospodine Šturanoviću. Hvala svim poslanicima i poslanicama koji su učestvovali u jednoj vrlo konstruktivnoj raspravi. Bez obzira na predloženi tekst zakona, hvala na svim sugestijama i dilemama koje ste, takođe, otvorili. Posebno želim, jer smo podijelile gospođa Vojinović i ja, moja koleginja taj utisak da se zahvalim gospodinu Labudoviću na izuzetno konstruktivnom pristupu i možda iskazivanju ključnih dilema kada je u pitanju donošenje jednog ovakvog zakonskog rješenja. Samo tri, po meni, ključne napomene da ne bi možda javnost Crne Gore izašla sa određenim dilemama.

Dakle, ako pravite zakon koji predviđa stroge kazne, a mi ga definitivno imamo i ako predviđate zakon koji konačno situira na pravi način inspekcijski nadzor, dakle primjenu toga zakona, onda ne znam zašto bismo imali potrebe da ovoliko sumnjamo i da se ovoliko bojimo donošenja ovog zakona. To je jedna stvar.

Drugo, čula se ocjena kako mi ovim zakonskim rješenjem nekom dajemo nova prava ili nova ovlašćenja, odnosno nekoga, kako je rečeno, ohrabujemo. Nemamo mi koga da ohrabujemo niti da dajemo nekome nešto što mu ne pripada. To mu je već dato Zakonom o lokalnoj samoupravi. Dakle, u članu 32 kaže se da opština već u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima, između ostalog, obezbjeđuje uslove iz stara se o zaštiti, pa ide životne sredine, uključujući i zaštitu od buke.

Treća ključna stvar, ne mogu da vjerujem da bilo ko danas u Crnoj Gori može sumnjati u kapacitete Komunalne policije. Dakle, to posebno ovdje naglašavam znajući kakva je situacija i kakve su političke i druge prilike u nekim lokalnim sredinama. Na neki način govoriti da nije ni do sada postojala mogućnost niti načina da se reaguje u sličnim slučajevima. Jeste. U članu 79 u nadležnostima Komunalne policije lijepo kaže da, između ostalog, opština ima službu za vršenje komunalnog nadzora gdje, kao Komunalnu policiju, gdje je ona, između ostalog, dužna da sprovode red i u oblasti buke. Dakle, to sam dužna da kažem kao načelne napomene da bismo shvatili da ova Vlada ništa nije uradila mimo zakona, da je zapravo samo potvrdila postojeća zakonska rješenja i to ona koja su izdignuta na nivo sistemskih zakona.

Ono što, takođe, hoću na kraju da kažem, jer smatram da je rasprava već u velikoj mjeri iscrpila ono što bi bile moguće dileme, to je ona činjenica koja je otvorena, a koja je vezana za turizam. Ja koliko se sjećam i koliko mene da kažem, služi memorija, u svakim sličnim prilikama kada su se trebale donositi ovakvi zakoni, a vezuje se za turizam, uvijek je bilo priče, da li ćemo i dalje da razvijamo industrijiju ili ćemo da razvijamo usluge, i uvijek je kao najbolje moguće rješenje u tom tranzicionom smislu zagovarana priča novih usluga, gdje se prepoznaje turizam kao jedna od ključnih razvojnih šansi. E pa ako smo već imali jednu vrstu društvenog konsezensa da svi to prihvatimo kao jednu od mogućnosti koja rješava dosta problema, uključujući i finansijske i ekonomske, dajte da damo šansu da se zbilja držimo tog principa i te usvojene politike.

I na kraju uvaženi predsjedavajući, ako mi zaista dozvolite, smatrala sam da je to upućeno lično meni, a nije bilo vezano za predmetnu temu, iako gospodin Gojković nije prisutan u sali, ako mi dozvolite samo da dam odgovor vezano za oblast koja je ovdje dotaknuta, a čini se, i tiče se komunalnog otpada.

Dakle, niko danas u Crnoj Gori ne može da izda ni jedno rješenje uključujući i mene kao bivše direktorice Agencije za zaštitu životne sredine, a tiče se upravljanja otpadom izuzev opasnog otpada, bez saglasnosti nadležnih lokalnih institucija. I u ovom slučaju, u slučaju lokalne uprave Herceg Novog dva različita organa lokalne uprave su se različito odnijela prema istom problemu. Jedan dajući saglasnost, a drugi, tražeći da se povuče. Tako smo i uradili. Ako iko postoji u Crnoj Gori koji sumnja u tu vrstu rješenja, a ja vjerujem svojim kolegama i koleginicama i njihove stručne kapacitete, jer vode mnoge radne grupe koji se tiču evropskih integracija, u to da su me naveli na pogrešan trag, apsolutno sam spremna da snesem svaku moguću odgovornost, i tu niko nema dileme.

Hvala lijepo i zaista pozivam da se usvoje ova zakonska rješenja.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Na ovaj način su se stekli uslovi da završimo ukupni pretres povodom ove tačke dnevnog reda, izjasnićemo se o njoj naravno naknadno zajedno sa ostalim tačkama.

Zahvaljujem našim gošćama na učešću u našem radu, i prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda.

Dakle, sledeća tačka dnevnog reda je Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o socijalnom savjetu. Obaviješteni ste, dogovor je na Kolegijumu da ova tačka ide u ponedjeljak tako da ćemo je razmatrati toga dana.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodnika sada je na našem dnevnom redu.

Molim vas samo, prije nego što krenemo u razmatranje ovog Predloga zakona, kratka pauza od tri do pet minuta. Neće biti preko pet minuta sigurno.

Hvala, vam.

- Pauza -

Poštovane kolege, nastavljamo sa radom.

Ponoviću, došli smo do **Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i Vladan Dubljević, pomoćnik ministra. Oni su tu i ja ih pozdravljam.

Izvjestioci Odbora su Radovan Obradović u ime Zakonodavnog odbora i Strahinja Bulajić u ime Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres, pitam predstavnika Vlade želi li da da dopunsko obrazloženje? Želi. Riječ ima ministar Kavarić. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Ministarstvo ekonomije je u skladu sa Zakonom o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika 7. avgusta tekuće godine objavilo javni poziv za dostavljanje ponuda za dodjelu Ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljen-vodonika u podmorju Crne Gore. S tim u vezi, a imajući u vidu principe i načela definisanja apstrim industrije u Crnoj Gori koje rješenje je sadržano u tenderskoj dokumentaciji došlo je do potrebe mijenjanja određenih normi i dopune zakona. Cilj izmjena je poboljšanje postojećeg propisa putem detaljnijeg definisanja već uređenih oblasti, odnosno jasnijih definisanja ovlašćenja državnih organa i dižnosti koncesionara prilikom izvođenja operacije istraživanja i proizvodnju ugljen-vodonika. Na taj način se obezbjeđuje jasnija i obuhvatnija zakonska regulativa kao i bolji položaj države u postupku dodjele Ugovora o koncesiji za proizvodnju, jer se oko oblasti koje su uređene propisom neće pregovarati s naftnim kompanijama. Dakle, ovim izmjenama imamo namjeru da povećamo transparentnost i kredibilnost procesa zato što sva ona suštinska rješenja koja su od značaja za naftne kompanije i za proces neće biti predmet pregovora niti, da kažemo, rasprave tokom tendera. Sve to treba da bude sadržano u zakonskim rješenjima.

Dalje, izmjenama i dopunama zakona vrši se dodatno usklađivanje sa direktivama 94/22 Evropske zajednice, Evropskog palamenta, i Savjeta od 30.maja 1994. o uslovima za davanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljen-vodonika. Naime, prilikom vođenja pregovora o pristupanju u okviru poglavlja 15 energetika, vršen je skrining Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljen-vodonika pri čemu je zakon, zaključeno da zakon, da bi bio upodobljen 100% sa direktivom, potrebno je izvršiti određene izvjene. Tako je članom 1 Predloga zakona o izmjenama vršena dopuna postojećeg zakona u smislu da je definisano da se pravo na istraživanje i proizvodnju ugljen-vodonika može dati i privrednom društvu u kojem država ima većinski vlasnički udio i pravnom licu čiji je osnivač država, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Dalje, da se postupak dodjele prava zasniva na načelima nediskriminacije i transparentnosti kao i da se pravo na istraživanje i proizvodnju ugljen-vodonika može uskratiti iz razloga nacionalne bezbjednosti. Ovo su rješenja koja su transponovana iz prethodno pomenute direktive Evropske unije. Jednostavno, ovim zakonskim rješenjem prepoznaje se fakat da veliki broj država ima u većinskom vlasništvu vrlo kredibilne naftne kompanije za koje želimo da imaju mogućnost da učestvuju na tenderu.

Dalje, Predlogom zakona je stvorena osnova da se naknada za proizvedenu naftu i gas kao i naknada za površinu obuhvaćenu Ugovorom o koncesiji u potpunosti urede propisima Vlade, a ne Ugovorom o koncesiji čime se izbjegava pregovaranje sa naftnim kompanijama i postiže se najveći mogući stepen transparentnosti procesa o dodjeli i sprovođenju Ugovora o koncesiji. Jer će visina koncesionih naknada i način njihovog obračuna biti jednak za sve koncesionare i neće biti podložan individualnim promjenama. I ono što će se dalje precizirati, dakle, ono što je fiskalni zahvat države, ne uređuje se ovim zakonom. Parlament je bio u mogućnosti da se upozna sa time što je fiskalna politika, politika države u ovom dijelu, a vrlo precizno će sve to biti definisano zakonom koji će Vlada poslati slijedećih nedjelja.

Dalje, Predlogom zakona je definisana i obaveza koncesionara da godišnje uplaćuje sredstva na poseban račun za deinstalaciju postrojenja, počev od dana početka proizvodnje ugljen-vodonika dok će se izdvojena sredstva koristiti isključivo u svrhu deinstalacije postrojenja.

Na ovaj način država se osigurava da će na kraju proizvodnog procesa koncesionar imati dovoljno novčanih sredstava kako bi završio postupak deinstalacije. Način obračuna i plaćanja sredstava će se utvrditi propisom Vlade. I ovo je još jedan segment koji nam omogućava da država ne može da dođe u situaciju da neko ne izvrši ono što je njegova obaveza i da država ostane uskraćena, odnosno da bude izložena troškovima deinstalacije nečijih tuđih postrojenja. Znači, govorimo o nečemu što će se dešavati na kraju proizvodnje, odnosno na kraju koncesionog perioda, znači, govorimo u ovom slučaju u decenijama i mislim da im je na ovaj način implementacijom ovakvog rješenja u zakon dodatno pokazujemo ono što je dugoročni pristup svemu ovome.

U pogledu uvođenja novih ovlašćenja organa uprave, Prelogom zakona je propisano da organ uprave daje odobrenja za bušenje i klasifikaciju bušotina, testiranjem proizvodnje i otpočinjanje postupka proizvodnje čime se povećava stepen kontrole nad radom koncesionara i postiže se bolja kontrola nad iskorištavanjem ugljen-vodonika kao prirodnog resursa koji pripada državi. Ostale predložene norme su više tehničkog karaktera, odnosno ne mijenjaju suštinska rješenja sadržana u postojećem zakonu, već služe za njegovo jasnije tumačenje i primjenjivanje. Imajući u vidu da smo u tenderskom procesu i da je kao rok za dostavljanje ponuda od strane naftnih kompanija određen 28. februar 2014. godine. Nadamo se da će ovaj zakon imati...(prekid) o daljem jačanju, odnosno povećanja transparentnosti u ovom procesu.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Čuli smo uvodno izlaganje. Možemo li krenuti sa raspravom? Možemo.

Kolega Radivoje Lala Nikčević, u ime Kluba Demokratske partije socijalista, nakon njega kolega Milan Knežević u ime Kluba Demokratskog fronta.

Ukupna rasprava povodom ove tačke do dva sata, pojedinačno učešće u raspravi do pet minuta.

Izvolite.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, gospodine Kavariću, gospodine Dubljeviću, kolege poslanici,

Pa evo, na redu je jedan značajan zakonski projekat koji uređuje jedan značajan dio energetske oblasti, istraživanje i proizvodnju ugljovodonika, kako bi ona bila zasnovana na iskustvima najbolje međunarodne prakse. Zakon o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika donijet je u ovoj Skupštini 2010.godine. On je usaglašen sa direktivama 9422 EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 30.maja 1994.godine, u uslovima za davanje i korišćenje odobrenja za traženje istraživanja i proizvodnju ugljovodonika.

Međutim, u toku pregovora pristupanja Evropskoj uniji, u okviru poglavlja 15 energetika vršen je skrining ovog zakona i ustanovljeno je da on u cjelosti nije ukladen sa direktivom. Zato ovaj Predlog izmjena i dopuna Zakona možemo posmatrati kao potpuno usklađivanje sa tom direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta, značajnu pomoć usaglašavanja ovog zakona, kako je rečeno i u njegovom obrazloženju u izradi rješenja koja se nude na usvajanje dali su i strani eksperti, prije svega advokatska kancelarija iz Osla koja je ujedno i konsultant za sprovođenje tenderskog postupka koji je raspisan krajem avgusta ove godine, za dodjelu Ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika u podmorju Crne Gore.

Pored ostalog, cilj predloženih izmjena i poboljšanje postojećeg zakona, što se postiže jasnim definisanjem uloge državnih organa i obavezama koncesionara pri izvođenju operacije istraživanja i proizvodnje ugljovodonika, ova rješenja omogućavaju državi i bolji položaj, poziciju u samom postupku dodjele Ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika, jer se oko oblasti koje su uređene propisom neće pregovarati sa naftnim kompanijama. Ovim zakonom se precizira da će pravo na istraživanje i proizvodnju ugljovodonika dati primjenom načela nediskriminacije i transparentnosti. Takođe se predviđa da se pravo na istraživanje i proizvodnju ugljovodonika može dati privrednom društvu u kojem država ima većinski vlasnički udio, kao i pravnom licu čiji je osnivač država pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Pravo na istraživanje i proizvodnju ugljovodonika može se uskratiti iz razloga nacionalne bezbjednosti. Značajne izmjene pretrpio je član 8 postojećeg zakona. Naime, u članu 4 ovog zakona, vrši se dopuna člana 8 na način što se predviđa da se jednim Ugovorom o koncesiji za proizvodnju mogu obuhvatiti jedan ili više blokova, odnosno dio bloka koji je ograničen zbog prolaska državne granice, prostornih ograničenja, radi zaštite životne sredine ili zbog izvršenja povraćaja dijela površine bloka, što znači da se sa jednim koncesionarem može zaključiti ugovor o koncesiji koji obuhvata više od jednog bloka, s tim da ukupna površina ne može preći 50% površine ponuđene na tenderu, kako je to definisano članom 9 postojećeg zakona.

Članom 8 zakona vrši se i dopuna člana 25 postojećeg zakona, kojim je definisan sadržaj Ugovora o koncesiji za proizvodnju, čime se propisuje da će se Ugovorom o koncesiji definisati odnos između koncesionara, kada se ugovor dodjeljuje višem broju ponuđača, kao i određivanje operatera koji će neposredno izvršavati operaciju sa ugljovodicima u slučaju dodjele ugovora ..... poduhvatu. Ugovorom se definiše i postupanje sa povjerljivim informacijama. Značajnu novinu je pretrpio član 26 zakona. Članom 7 ovog zakona mijenja se član 26 na način što se definiše da se visina obračuna kriterijum, plaćanja koncesione naknade za proizvedenu naftu i gas i naknade za površinu obuhvaćenu Ugovorom o koncesiji definisati aktom koji donosi Vlada Crne Gore. Razlog za ovu normu obrazložiće se činjenicom da se na ovaj način želi postići, odnosno izbjeći da se visina i obračun naknade za proizvedenu naftu i gas budu definisani kroz ugovor. To se pravda time što bi se u slučaju definisanja naknade putem ugovora iste postale predmet pregovaranja i bile bi podložne izmjenama, odnosno definisani koncesionim naknada i svih njenih parametara kroz akt, propis Vlade, izbjegavaju se pregovaranja i postiže se najveći mogući stepen transparentnosti procesa dodjele i sprovođenja Ugovora o koncesiji jer se u tom slučaju visine naknada za koncesiju i način njenog obračuna biti jednak za sve koncesionare.

Naravno, bilo je riječi u uvodnom izlaganju u obrazloženju o izmjenama, utvrđuje se postupanja obaveza koncesionara prilikom izvođenja operacija bušenja, uvođenja novog člana 27a. Da ne obrazlažem to, samo da kažem, da ovim izmjenama se postiže kvalitetnija kontrola države nad izvođenjem obstrim operacija od strane koncesionara, bolja kontrola nad iskorišćavanjem nafte i gasa kao neobnovljivog prirodnog resursa, značajno se poboljšava pozicija države kod pregovaranja i tako dalje.

I na kraju.

Vjerujem, da će se ovim zakonom stvoriti uslovi za sve učesnika na tenderu koji je raspisan za istraživanje u proizvodnji ugljovodonika, samim tim, jasno definisanim ... (Prekid) ... ovim prirodnim resursima, čime bi Crna Gora obezbijedila trajne benefite za svoje građane, jer sve što je do sada uradila Crna Gora na planu istraživanja nafte i gasa, kao i primjer iz okruženja, govore o tome da je pred nama u ovoj oblasti, ipak sjajna perspektiva.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Kneževiću imate riječ, neka se pripremi kolega Damjanović u ime Kluba SNP-a. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče Skupštine Šturanoviću, gospodine ministre Kavariću, uvažene kolege, poštovani građani,

Ja bih radni naslov ovih izmjena i dopuna zakona nazvao dvadeset hiljada milja ispod mora po čuvenom romanu Žila Verna, jer se Crna Gora nalazi u situaciji, pošto je dala koncesije na zemlju, ispod zemlje, na spratove, na vazduh, ostalo nam je samo more ili ono što nalazimo ispod mora ili što mislimo da se može naći ispod mora i zato se i pristupa ovim izmjenama i dopunama zakona. Nekoliko mjeseci nakon što je raspisan tender za istraživanje podmorja i taj tender je najavljen, kao jedna od epohalnih investicija u ovom vijeku, a podsjetiću samo od 2005 -2013.godine imali smo na desetine tih epohalnih investicija koje su se završile sa ekonomskom omčom nad Crnom Gorom.

U Predlogu zakona, normativno ste, gospodine ministre, ostavili mogućnost da, kao država i mi imamo mogućnost da istražujemo podmorje, ali suštinski gledano ta mogućnost je potpuno hipotetička, jer u ovom trenutku je Crna Gora nesposobna za bilo kakav vid tog projekta, ali kao što se to dešavalo i sa nekim drugim promašenim investicijama, na kraju se ispostavljalo da su neki strani investitori u Crnoj Gori, koji su donosili epohalne investicije u stvari domaći investitori veoma bliski Vladi, a neki su čak i sjedjeli u Vladi.

Ovaj zakon ostavlja niz nedorečenosti, počev od zaštite životne sredine, analize, odnosno efekata, troškova i koristi do neriješenih odnosa sa Hrvatskom. Vi ste ovdje u uvodnoj riječi rekli da ćete pratiti način sprovođenja ugovora, da ćete brinuti o životnoj sredini, ja ću Vam samo pomenuti Kombinat aluminijuma Podgorica i pomenuću vam "Željezaru" u Nikšiću, gdje su strateški investitori, osim što su opljačkali Crnu Goru, napravili od rubnog dijela Zete Černobilj i od rubnog dijela oko "Željezare" Nikšić, napravili su fukušimu. Nijeste uspjeli da ih natjerate da sprovedu standarde vezano za zaštitu životne sredine, čak ste i naplaćivali kamatu vezano za to što Kombinat aluminijuma nije ulagao u zaštitu životne sredine i zato nije ni čudo što recimo sada u rubnom dijelu KAP-a, koje je potpuno uništeno sa ekološkog aspekta gospodin Mugoša planira postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Takođe, zakon vam je omogućio da se može instalirati na desetine postrojenja duž morske obale koje će značajno uticati na zaštitu životne sredine, koje će uticati na naše turističke potencijale, a ostaje i nejasno kako će inspekcija vršiti nadzor, imajući u vidu da su za mnogo manje projekte inspektori na Crnogorskom primorju letjeli sa litica u more i to zna čitava Crna Gora i niko nije snosio nikakve sankcije i jasno je da mnogi neće ni ući u priču vezano za takav nadzor ukoliko budete izabrali strateške investitore, kao što su bili u slučaju KAP-a, ili, kao što su bili u slučaju "Željezare" Nikšić.

Takođe, smatam da se radi o veoma malim kaznama za nepoštovanje ovog ugovora od 5.000 do 15.000 evra, to je potpuno zanemarljivo, imajući u vidu činjenicu kakvo se sve bogatstvo može iscrpiti iz crnogorskog podmorja i nadam se da ćete naći model u podzakonskim aktima, ukoliko dođe do usvajanja ovog zakona, da nam se ne iznosi ekstra profit, kao što je to urađeno i sa ostalim strateškim investitorima, nevezano samo za oblast industrije, nego i za oblast u turizmu. Takođe, da li ste napravili procjenu koliko će ovo nanijeti štetu turizmu, koliko će nanijeti štetu ribarstvu, jer je poznato da veliki broj naših ljudi na Primorju upravo živi od turizma, upravo živi i od ribarstva i jedan od, po meni, veoma važan faktor jesu neriješeni granični sporazumi sa Hrvatskom, oko Prevlake, pošto su neka do sad istraživanja bila na koti Južni Jadran broj 3 tridesetak milja sjeverozapadno od Budve, znači blizu crte razgraničenja sa Hrvatskom, jeste li sigurni da vam Hrvatska, kao članica Evropske unije neće praviti probleme.

Na žalost, ja želim da obavijestim crnogorsku javnost da otvoreno sumnjam da je država Crna Gora, odnosno Ministarstvo vanjskih poslova, odnosno Vlada Crne Gore, odlučila da bez ikakve diplomatske borbe prepusti Prevlaku Hrvatskoj i da se mi sad nalazimo u situaciji da nam Hrvatska može blokirati svaki projekat. To što Vi, gospodine ministre, glavom klimate da nijesam u pravu, vjerujte da kao član Odbora za međunarodne odnose, imam potpune informacije, imajući u vidu informaciju koju sam dobio od ministra vanjskih poslova Igora Lukšića, jasno je da je Crna Gora odlučila da međugranični spor sa Hrvatskom napravi na način, da neće kvariti dobrosusjetske odnose i da će ustupiti Prevlaku Hrvatskoj, Prevlaku koji je sastavni dio Crne Gore. To želim i ovdje da spomenem i nadam se da ste napravili dobru analizu svega ovoga o čemu sam govorio, da nam se sutra ponovo ne desi neki domaći deripaska i da se svi zajedno hvatamo za glavu, kao što je to bio slučaj, vezano za KAP, za "Željezaru", uostalom imate i sljedeću tačku dnevnog reda vezano za probleme oko Kombinata aluminijuma, na kojoj ćete prisustvovati.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem. Idemo dalje. Aleksandar Damjanović, u ime kluba SNP-a, nakon njega kolega Srđan Perić, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče Šturanoviću, ministre Kavariću, pomoćniče Dubljeviću, Probaću da ostanem u materiji i da se držim striktno ove teme.

Dakle na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet sam podržao ovaj Predlog zakona, podržao sam i Klub poslanika SNP-a, takođe, kada smo ovdje imali raspravu još prije dvije i po godine, kada smo blagovremeno usvojili Predlog zakona, koji treba da reguliše jednu materiju, koja je čini mi se opredjeljujuća ili može biti opredjeljujuća za budući ekonomski, strateški i geostrateški i svaki drugi razvoj i pravac u kome se kreće Crna Gora. Zato je dobro da blagovremeno razmatramo ove stvari, da bi jednostavno imali potpuno spremnu politiku države, ne Vlade Crne Gore, ne Parlamenta, nego države Crne Gore za ozbiljne stvari koje očekuju povodom istraživanja, eventualne eksploatacije da upotrijebim dobri stari izraz nafte, odnosno gasa, da ovi ugljovodonici ne bune građane Crne Gore.

U tom smislu smo imali i nekoliko stvari koje smo, čini mi se, i u Odboru za ekonomiju i finansije i Budžet blagovremeno odradili. Znete i sami da smo imali i 18.marta i 12.marta tekuće godine raspravu o primjeni Zakona o ugljovodonicima, upravo koja je korespondirala sa najavljenim tenderom koji je raspisan i da smo tada izrekli neke stvari koje možda jesu sada tek došle za raspravu. A to je poboljšanje zakonskih rješenja, a u smislu stvaranja boljih uslova, odnosno bolje zaštite države, prema kompanijama koje se bave ovom oblašću, čiji su po nekoliko puta teži njihovi bilansi nego što je bruto domaći proizvod Crne Gore da ih sad pojedinačno ne pominjem, dali ste ih u onom spisku kada ste dali oko poreske politike u oblasti.

Druga stvar koju smo uradili jeste da smo vam tražili, vi to blagovremeno dostavili, dakle, takozvani model specijalne poreske politike, politike ekstra profit u ovoj oblasti i to je ključni predlog zakona koji treba da dođe ovdje u Parlament. Želim objašnjenje zašto do sada nije došao i kada će biti donijet, s obzirom da već kreće i krenula je tenderske procedura. Dakle, 59% oporezivanje može da bude i 70% što je norveški model i tako dalje, uz sve ono što prati i te neke bezbjednosne stvari i u tom smislu, pošto sam dobio i mapu blokova za prvi tender, a naravno osjenčena polja su ono što se realizuje u prvom tenderu i ja bih se možda malo duže bavio, horizont mi bio duži, pa bi me poslije interesovao ovaj blok 18. Vi znate na što mislim. To je blok koji se tiče onog dijela podmorja gdje je i Prevlaka da i taj dio razriješimo.

Kolega Milić je prvi koji je oko toga govorio ovdje u Parlamentu. Vi znate da je i programsko zalaganje Socijalističke narodne partije Crne Gore, jedino u ovom Parlamentu, jedine partije koja to programski ima za zaštitu dakle, svakog pedlja teritorije Crne Gore, pa i Prevlake za koju smatramo da treba da pripadne Crnoj Gori i iz ovih razloga, ne samo političkih, već iz razloga ekonomije.

U tom smislu još da podsjetim da, pošto je krenuo tender i tu nam treba sad jasan i precizan odgovor zbog javnosti i zbog ovoga što ste dali obrazloženje ministre Kavariću, gdje ste rekli da se traži skraćeni postupak ovog Predloga zakona, koji je 15.novembra upućen ovom Parlamentu. Evo vam ga skraćeni postupak nakon mjesec dana raspravljamo o njemu, da je on potreban, jer javni poziv ističe 28.februara, a treba tri mjeseca prije toga, dakle do kraja novembra po ovom obrazloženju usvojiti novi Predlog zakona, kako bi model ugovorenih odnosa oslikavao izmjene i dopune zakona, koji bi trebao da je već usvojen. Čini mi se da smo sada već u polovini decembra i da li postoji i dalje taj problem i da li partneri koji su se javili na tender su obaviješteni da će nova rješenja koja će ovaj Parlament usvojiti, ako budu usvojili ovaj Predlog zakona biti inkorporirana u model ugovora, koji će biti ponuđen. To je veoma bitno jer smo zakasnili drugim riječima sa usvajanjem ovog zakona i šta ste vi u tom smislu uradili.

Takođe sam vas zamolio da i na odboru, a ovdje je prilika da to čuje javnost, otvorimo tu priču implikacija, ako Bog da primjene ovog zakona u punom smislu, dakle ako bude ugljovodonika, odnosno nafte i gasa u Crnoj Gori, na ove stvari koji su geostrateškog, da kažem karaktera, a to je gasovod koji treba da se gradi kroz Republiku Srbiju, nama svakako blisku i mogući krak koji bi došao do Crne Gore, odnosno aternativno takozvani trans jadranski gasovod koji još nije na horizontu i tu trasu jadransko-jonsku koja bi prošla kroz Crnu Goru. Dakle, kakve su implikacije mogućih nalazišta gasa u tom dijelu. Geostrateško pitanje je meni dovoljno bitno

da ga i premijer ovdje elaborira, da nam kaže kako on vidi geostratešku budućnost, jer od politike istraživanja ugljovodonika, ako ih bude dovoljno, zavisice sva ostala ekonomska perspektiva Crne Gore. U tom smislu mogu samo da pohvalim nekoliko rješenja koje ste dali u ovom Predlogu zakona i dobro je što se neko naknadno sjetio i ako u tu naknadnu pamet Vlade Crne Gore odavno ne vjerujem, a to je da pojačaju ona rješenja koja se tiču davanja saglasnosti na poreski kredibilitet potencijalnog partnera je ' tako, odnosno ako bi neko htio da u podzakup ustupi prava na eksploataciju i naravno onaj dio koji definiše da se negdje, pošto Parlament donosi konačnu odluku, ipak detaljno uredbom propišu svi mogući kriterijumi vezani za onaj dio koji je bio do sad ostavljen ugovornim obavezama.

Ponavljam, suštinski dokument nije ovaj danas koji usvajamo, ovo je samo poboljšavanje uslova za ovaj tender. Suštinski dokument je poreska politika, odnosno Predlog zakona o ekstra profitu u apstream industriji i očekujem da vidim kada će taj Predlog zakona biti dostavljen, jer je bilo najavljeno da će biti do kraja ove godine. Tender je krenuo, još uvijek nemamo u Parlamentu definisanu poresku politiku za ovu granu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Nije moje da odgovaram, ministar će vjerovatno odgovoriti, ali u uvodnom izlaganju je rekao očekujemo taj zakon ovdje u Parlamentu tokom naredne nedjelje.

Kolega Srđan Perić u ime Pozitivne Crne Gore.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Bojanić će govoriti o određenim ekonomskim aspektima ovog pitanja. Nas je zanimao u ovom prvom dijelu, prije svega, politički dio ove priče i konkretno zakonska rješenja koja se ovdje nalaze. U ovom izlaganju ću se osvrnuti, prije svega na politički aspekt, koji nosi ovaj zakon i konkretna zakonska rješenja, koja ne smatramo dobrim, u konkretno u ovom zakonu u tekstu rješenja i potpuno sam spreman da ustvrdim da ovaj zakon je nastavak potpuno promašene politike Vlade i u ovom segmentu. Radi se o jednoj vrlo osjetljivoj oblasti koja je toliko osjetljiva da se bukvalno morate odnositi s hiruškom preciznošću, a Vi ste se prema njemu odnijeli maltene kao da bi išli sa šegom i testerom u operacionu salu. Zašto to kažem?

Mi u sred tenderskog procesa, kako ste i sami rekli, vršimo izmjene i dopune ovog zakona i da nema nikakve dileme za građane. Prosto radi se istraživanje proizvodnje nafte i gasa, kad kažemo ugljovodonika i Vi to konstatujete u članu 6. Vi u stvari činite sve kako bi ste smanjili, zapravo olakšali budućem koncesionaru kako da uđe i kako da izađe iz cijelog ovog procesa i koliko je ovo značajna stvar i svako dobro zakonsko rješenje u ovoj oblasti može da znači i uvođenje Crne Gore u pravcu u kojem, recimo, u najboljem slučaju ušla Norveška koja je bazirala kompletan svoj ekonomski razvoj upravo na ovim stavkama i takođe ću Vas podsjetiti da su zemlje bogate naftom smanjile oporezivanje na lične dohotke i opšte ukupnu poresku politiku i time napravili jedan multiplikativan efekat u cijeloj ekonomiji. A kako naša Vlada vidi predlažući ovaj zakon takvu šansu dovoljno govore članovi 5 i 7, 9 i 20 na koje ću se i kratko osvrnuti. U članu 5 u alineji u kojoj se mijenja pet stoji u slučaju produženja faza istraživanja da je koncesionar dužan da na početku produžene faze istraživanja izvrši povraćaj najmanje 50% površine dodijeljene ugovorom o koncesiji za proizvodnju umanjenja za površinu koja je obuhvaćena proizvodnjim poljem. Na prvo čitanje nema ništa sporno, ali zašto iniciramo odmah da će biti neko produženje faze istraživanja, zašto to normiramo. Da pojednostanemo da neko ima naravno lajički da se izrazimo do kraja, ako neko ima površinu od sto kilometara kvadratnih za istraživanje on može da samo da svede tu površinu na koju će vršiti istraživanje i da ide dalje i to po povoljnijim uslovima za sebe. Dalje, u članu 7 definišete da se kada se govori o ispunjavanju obaveze koncesionara sad uvodite ispunjavanje i koncesionara i operatera, uvedite dva subjekta. Koncesionaru prosto olakšavate i taj dio.

Dalje, u članu 9 stoji da visina kriterijuma i način plaćanja naknade iz stava 1 ovog člana kriterijumi za utvrđivanje visine načina obračuna dokumentacije na osnovu koje se vrši obračun i druga pitanja označena je za obračun naknade iz dva i tri ovog člana koji se odnosi na upravu ugljovodonike da se utvrđuje propisom Vlade. Zašto nemamo i propis Skupštine, odnosno dozvolu Skupštine, odnosno odobrenje nadležnog tijela. I vrhunac nedovoljno jasnog koncipiranja ovog zakona je član 20 gdje stoji da koncesionar je dužan da pritisak ležišta sagorijevanja i spuštanja ugljovodonika kao i korišćenja ugljovodonika kao gorivo ili u druge svrhe u toku proizvodnje ili transporta kontroliše i evenditira radi smanjenja otpada, zaštite životne sredine. Ovako jezički kako ste ga posložili to znači da on je dužan da kontroliše i evenditira smanjenje zaštite životne sredine. Ako je jezički lapsus molim Vas korigujte, ako nije to u pitanju prosto bi se radilo o nevjerovatnom podatku. Dalja stvar koja je bitna mi prosto nemamo nikakvu potrebu da ulazimo u cio ovaj proces kao da ulazimo sa socijalnim ustanovama. Istraživači nafte, firme koje se bave zapravo time i naftne kompanije su jedne od najbogatijih kompanija. Ne radi se o milijardama nego o bilionima eura. I zašto bi mi za njih smanjivali bilo kakav prag u sred tenderskog procesa da bismo njih odobrovoljili. To odobrovoljivanje strateškog partnera je dovelo u KAP-u do toga do čega je dovelo kada je aluminijum bio skup bilo je odlična stvar, čim je aluminijum pao imamo odmah prevalljivanje na teret države, odnosno svih poreskih obveznika. Ono što je takođe jako bitno očekivao sam da u ovom zakonu imamo dodatne mehanizme zaštite životne sredine. Neko od prethodnika je rekao kakve su negativne implikacije, kakve mogu biti negativne implikacije na ribarstvo i turizam uopšte. Sada zamislite u slučaju da, recimo, neki koncesionar napravi trajnu štetu na neku od plaža na primorju. Da li ta šteta ima popravke, da li ste previše ušli na časnu riječ u ovaj proces? Naravno ono što posebno brine mi pokazujemo na samom početku ovog procesa jednu bolećivost da odmah možemo da razlabavimo ugovor što će sudeći prema recimo aneksu ugovora za Sveti Stefan čak eventualno koncesionar odmah i uraditi jer ovdje opet kažem ponavljam. Vi kažete u članu 5, u slučaju produženja faze istraživanja koncesionar može itd. Znači, Vi odmah anticipirate da će biti produženja, a s obzirom da su u naftnim kompanijama timovi najjačih svjetskih advokata svaku i najmanju moguću priliku da profitira kompanija oni će svakako iskoristiti. I ono što je takođe jako važno nijesmo sigurni neko je takođe od prethodnika i rekao šta će to konačno, mada znamo da to ne obuhvata ovaj zakon, to značiti za poresku politiku. Možemo doći u situaciju čak i da se nađu ogromne rezerve nafte, da se primjenjujući striktno Zakon o privrednim društvima i Zakon o porezu na dobit, maltene sve to svede na 9% poreza na dobit, ali to je već druga priča ne za ovaj zakon.

Time zaključujem prosto smatram da u ovom dijelu treba nam malo više strpljenja, pamet u glavu i više odgovornosti kada se predlažu ovakvi zakoni. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Završili smo s prvim krugom.

Želite li sada da uključite u raspravu?

Izvolite, gospodine ministre.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem na, usudujem se reći, konstruktivnom pristupu, zato jer je zaista puno pitanja postavljeno koji jesu, proizilaze iz merituma problema.

Dakle, zapisao sam pitanja. Pokušaću redom da odgovorim na njih. Dakle, počeo je gospodin Knežević, da kažem sa futurističkim pristupom iz dvadeset hiljada milja pod morem i zaista to je tada bio futurizam. Međutim, pokazalo se kao realnost. Vjerujem, odnosno nadam se da ćemo isto tako moći da ustvrdimo i za ovaj i za ovaj proces kada budemo u njegovoj finalizaciji. Što se tiče zaštite životne sredine to je provijavalo kroz pitanja više diskutana. Dakle, ono što je predviđeno jeste završi strateška procjena uticaj na životnu sredinu i ono što je predviđeno jeste da svako od njih će prije početka bušenja mora da uradi procjenu kojom će definisati njegova prava i obaveza. Ono što je još značajnije od toga u ovaj proces će moći da

uđu samo oni koji imaju solidarno jemstvo majke kompanije. Majke kompanije to su najveće svjetske firme u ovoj oblasti od koje je svaka, i najmanja od njih, po nekoliko puta veća od države, i to je najbolja garancija i pored toga će oni dostavljati garancije za ponudu, biće solidaran jemac i moraće da plate takse osiguranju u slučaju bilo kakvih prekršaja. Ono što je još značajno u svemu ovom jeste da nije moguće da se jave ofšor firme, odnosno firme do kojih crnogorski poreski organi neće imati pristup. Znači, ono što će morati da se definiše jeste da crnogorski poreski organ ima pristup do firme koje su ovoga nivoa kredibiliteta o kome pričamo. Znači, govorimo o najvećim svjetskim kompanijama u ovoj oblasti. Dalje, i jeste ovo kako smo rekli sistem u kome se potpuno mijenja fizionomija ekonomskog sistema, pogotovo ako ovaj proces bude uspješan i ... (Prekid).. gotovo sve službe u Crnoj Gori da se posebno edukuju i da urade puno toga na poboljšanju kvaliteta svoga servisa, od Poreske uprave, Lučke kapetanije, Pomorske sigurnosti, Komercijalne organizacije kao što su Luka Bar, aerodrumi, znači kompletno ova industrija se stvara, što se tiče predloga zakona o kome pričamo.

Dakle, nije moguće da neko zahvati, kako ste rekli, devet, deset ili petnaest posto. Javnom politikom je definisano, politikom fiskalnom u ovoj oblasti zahvat od šezdeset do sedamdeset posto i ona će biti, znači ona je na uvidu Parlamentu u formi javne politike. Očekujemo da zakon stigne iz Ministarstva finansija na Vladu, iz Vlade u Parlament sledećih dana. Zašto se sa tim oklijeva zato što je upravo pristup ovakav o kakvom pričamo. Znači ovdje ne smijemo da pogriješimo, previše je važno i ne želimo da bi nešto uspjeli deset ili petnaest dana ranije da ugrozimo čitav postupak. Bilo je pitanje da li ovo što je skraćeni postupak u Parlamentu ovoliko trajao, znači mi ga jesmo poslali prije 15 dana ovaj zakon po skraćenom postupku da bi bili spremni 1. decembra, danas je decembar koji je mislim da je trinaesti, i sa toga aspekta već imamo pitanja oko kompanija koje će da učestvuju na tenderu. Ukoliko vidimo da na bilo koji način će biti ugrožen kredibilitet tendera zbog rokova mi ćemo predložiti da se kredibilitet ne ugrozi i da se rokovi u tom dijelu prilagode. Svi su ponuđači obaviješteni na dnevnoj bazi ono što su predlozi Vlade, ono što su draftovi i ono šta se nalazi i ono šta se nalazi na raspravi u Parlamentu tako da ni na koji način nećemo dozvoliti da se kredibilitet procesa ugrozi. Što se tiče odnosa prema južnom toku i tapu i japu znači, što se tiče tapa i japa to je investicija koju imamo u najavi oko koje se nadamo da će se donijeti odluka u ponedjeljak u Bakuu, i da će to postati proces koji je da kažemo nepovratan, odnosno da će se taj gasovod graditi. U slučaju izgradnje gasovoda povećava se interes za nalazištima nafte u našem podmorju zato jer ko nađe gas u našem podmorju biće dostupna jedan značajan infra strukturni sadržaj na koji će moći da se osloni u transportu gasa. Ista logika se odnosi za južni tok pri čemu ova situacija, ono što je ekonomska realnost jeste da je ta ... realnost, a što se tiče sa ..., odnosno južnog toka on nije ili nije još uvijek Crna Gora tu stoji na raspolaganju da imamo i tu vrstu investicija. Dalje, što se tiče pozivanja na norveški primjer ja sugerišem svakome ko sumnja u kredibilitet ovog procesa neka provjeri direktno sa norveškim ministarstvom koje se bavim ovim procesom. Mi imamo norveške konsultante evo pet godina u Ministarstvu ekonomije i upravo ono što radimo jeste da pokušavamo da izgradimo takav sistem i zaista ne možemo da imamo bolju referencu od ove koju ste pomenuli.

Dakle, samo naprijed stojimo na raspolaganju da svako rješenje obrazložimo zajedno sa našim norveškim konsultantima. Što se tiče mogućnosti povraćaja, odnosno mogućnosti produžetka pa ne pretpostavljam da nije sugestija da ignorišemo realnost i nešto što se može desiti da to ne predvidimo u dokumentaciji. Zar nije ovo upravo dokaz transparentnosti i mogućnosti da predvidimo sve moguće situacije, situacije o kojima govorimo jer su situacije koje se u ovoj industriji izdešavaju i to je ono što znamo na bazi iskustava naših konsultanata. Što se tiče koncesionara i operatera još jedan zapadni standard u ovoj oblasti. Neko u istraživanje treba da uloži do 400 miliona. Ono što je praksa u ovoj oblasti jeste da se vrši podjela rizika između naftnih kompanija. Onaj ko buši iznosi određeni dio troškova, a prate ga neki drugi koncesionari koji sa njim dijele rizik, i u tome svemu ima još jedna jako značajna olakšavajuća okolnost, odnosno benefit za sve nas zato što oni odvojeno vode računovodstvo i sa tog aspekta biće mnogo lakši uvid poreskim organima Crne Gore u proceduru koja podrazumijeva naplatu poreza. Zašto propisom Vlade, zašto ne i Skupština? Pa Skupština upravo i donosi ovaj zakon,

a sa stanovišta da kažemo podjele legislativa ovo je nešto što pripada uredbi. Ja sam očekivao da ćete reći dobro je zato ne ostavljate ugovore da se prigovara tokom ugovorne dokumentacije i da je zaista uredba Vlade po ovom pitanju jedan vrlo visok stepen kredibiliteta, kredibiliteta procesa i zaista mislim da ne možemo reći da se ophodimo kao prema socijalnim ustanovama firmama koje treba da plate do 70% svoga profita i kojima će se kroz ovaj proces ostaviti minimum mogućnosti za bilo kakvu fleksibilnost u tumačenju pravila. Zato i čekamo ovaj zakon o kome smo govorili zato ono što smo uradili ovime definišu se zakonska rješenja. Dakle, mogućnost pregovora između Vlade i operatera, odnosno koncesionara odnosi se samo na radni program i to je najbolji standard u ovoj oblasti. Između ostalog i zbog svih ovih kapaciteta koje ste pomenuli koje naftne kompanije imaju. Imaju ga pa ga imaju. To su najbolje i najveće kompanije, najbogatije kompanije na svijetu i sa ovim smanjujemo mogućnost greške i smanjujemo mogućnost bilo kakvog izazova za kredibilitet procesa kad to stavljamo u regulativu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam.

Biće prilike.

Kolega Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Dakle, vratite audio zapis ove sjednice i čujete da sam rekao da je dobro što se ugovorom ne definiše oko kriterijuma onda morate da precizirate kome se obraćete jer ako ste dobro slušali moje izlaganje vjerovatno ste primijetili veliku razliku u odnosu na izlaganje kolege koji je nakon mene diskutovao, odnosno kolege koji je mene prije diskutovao, a i različit pristup ovoj materiji pa po meni možda i uzrokovan segmentom kojim smo se bavili. Ja se bavim ovim ekonomsko finansijskim dijelom, i nije to bilo, popularno rečeno, tačno, kad sam pomenuo nekoliko stvari vezanih za tender koji je u toku i kašnjenje u nepredlaganju zakona 15. novembra. Kasno je bilo predložiti zakon ako ste znali da je kraj novembra taj koji je definisan sa tri mjeseca do kraja tendera, implikacije ovih trasa gasovoda dakle i ovog da kažem koji se gradi kroz Srbiju, odnosno ovog koji možda hoće da se gradi pored Crne Gore, jer definitivno će ove kompanije koje su se javile je li tako, a tu ima kompanija "Nova tek" iz Rusije pa do grčkih, italijanskih kompanija, norveških i te kako da imaju u vidu šta i koja trasa i kuda ide, jer će pretpostavljam to nalazište koje ćemo naći, ako budemo našli biti u funkciji ovih gasovoda. Drugim riječima da kažem da sam zadovoljan i srećan što ranije nijesmo našli ovo što smo trebali da nađemo jer sam ubijeđen kroz politiku kako je vodila Vlada Crne Gore sa takozvanim strateškim partnerima da nam se ovo desilo 2002-2003. godine itd, uprskali bi i upropastili bi i bili bi već vezanih ruku. E sada je drugačije vrijeme i Vlada vjerovatno mora malo pritisnuta svim tim skandalima sa strateškim partnerima da vodi oprezniju politiku i ovo jest opredijeljena politika i blagovremeno predlaganje zakona. Kažem ključni ovdje akt koji nedostaje, a ovo razumijem kao pojačavanje uslova za tendere uz svakako i moju ogradu da u ovom dijelu za koji nijesam kompetentan to je ekologija i takozvani uticaj na životnu sredinu, treba da se povede apsolutno računa dakle ključni akt je fiskalna politika i ekstra profit. Ono što me može umiriti kao poslanika ovog doma jesu dvije činjenice. Ko god sjedi ovdje do godinu, dvije, tri, četiri ako ova priča počne da se realizuje donosiće se odluka u Parlamentu Crne Gore, dakle javno i transparentno, a sa druge strane, ministar, neće biti ovo tako brzo pitanje ko će već biti tamo ministar i ko će u krajnjem realizovati to što će Parlament ovdje u nekom sazivu da odluči. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam.

Ministar Kavarić tek počeo.

Imamo komentar, odgovor na komentar i to je to.

Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Da potvrdim da se razlikovao ugao gledanja moj i gospodina Damjanovića, to mogu i potvrditi. Ono što ja hoću da kažem i zbog čega je dobro to što mi raspravljamo o svemu ovome jer upravo zbog ovolike pažnje Parlamenta makar je malo spušten, dignut taj prag tolerancije prema zahtjevima strateškog partnera. Ja ostajem na stanovištu, ponovo kažem politički gledano, ako hoćete i pravno jer ovo je zakon, kada neko vidi da postoji mogućnost produženja faze istraživanja može i da kalkuliše sa time unaprijed. Vi legitimišete taj zahtjev. Da li se može taj rok produžiti? Naravno. Postoji način na aneksu ugovora što ste radili sa Svetim Stefanom recimo, ali ja samo hoću da kažem da mi možda srljamo po nekad u nekim situacijama, ne po nekad nego vrlo često oko takvih stvari i tu moram samo da se osvrnemo kod poreske politike i rekao sam da se ne odnosi ovaj zakon na poresku politiku. Samo sam izrazio bojazan da ne svedemo na kraju ove kompanije na obično privredno društvo i da ih ne prevedemo na regularnu na uobičajen način poreske stope. To je bojazan, a prosto stoji konstatacija da se radi o različitim stvarima. Ono što ja želim da potenciram jeste da bi bilo dobro da mi smanjimo tu fascinaciju o tim globalnim velikim firmama koje jesu dobro došle koje gledaju svoj interes. Isto tako i mi treba da gledamo svoj interes. U krajnjem više će nas cijeliti ako bude tako, ali ono što je bitno pošto ste ovdje pominjali Norvešku kao model, sad potpisujem da je u svemu preuzmemo norveški model kada je riječ o privredi. Prije svega kad se radi o državnom vlasništvu i firmama od strateškog značaja, od elektro energetske firmi pa na dalje. Kod njih je taj model potpuno drugačiji taj model nam nije ni pao na pamet da primijenimo i da zadržimo. Znači prosto u tom dijelu apsolutno ako je ovo na liniji norveškog modela naša puna podrška. Ono što čime i želim da završim uvođenje opet kažem koncesionara i operatera nije sporno u tome da Vi morate da uskladite normativ sa međunarodnim standardom, ali u krajnjoj crti opet kažem opet i taj rizik koji nosi koncesionar i sada nosi koncesionar i operater. Znači razumijete prosto da je on sada u povoljnijoj poziciji. Da li je to međunarodni standard? Vjerovatno, ne sporim, ali sa druge strane naše zakonske regulative pitanje je da li smo mi to morali baš ovako striktno da definišemo ili smo mogli malo i tu sebi olakšati odnosno više obavezati koncesionara pa da on brine o operateru, a ne da diverzifikujemo rizik njemu.

I time završavam još zaista jedan apel, nije nikave političke, politikanske prirode. U članu 20 zaista da jezički provjerite tekst. Tako kako stoji može se raditi o tome da koncesionar kontroliše i evidentira određene aktivnosti radi smanjenja zaštite životne sredine. Znači, prosto u članu 20 jezički treba izvršiti korekciju, nijesmo podnosili amandman u tom dijelu jer da budem do kraja otvoren to do prije dva tri dana nijesmo ni primijetili. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVALJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Na ovaj način smo završili sa prvim krugom. Idemo u drugi krug rasprave. Kolega Branko Čavor će govoriti, nakon njega kolega Strahinja Bulajić. Izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Poštovani ministre, kolegice i kolege poslanici,

Danas je pred nama zakon kojim se reguliše značajno pitanje iskorišćavanje prirodnih bogatstava naše države. Možemo kazati do sada da ova industrijska djelatnost nije bila razvijena u Crnoj Gori, u jednom vremenu 70-tih godina bile su određene vrste istraživanja, jedan dio koncesionara se dosta slabo se tim pitanjima bavio. Ovo vidim kao jednu priliku razvoja u ovoj industrijskoj oblasti, i to veoma naglog razvoja imajući prije svega u vidu i benefite koje ono može donijeti, prije svega kroz ... investitore u Crnu Goru. Onome što su sada najave kroz tenderski postupak, radi se o veoma moćnim i snažnim kompanijama. Pored samih tih benefita iz ove oblasti otvoriće se i oni indirektni benefiti koji će značiti upošljavanje i kompanija paralelne djelatnosti, a sigurno i mogućnost zapošljavanja u ovoj oblasti. Zašto se i donosi zakon u ovom vremenu kako već smo konstatovali da ovaj zakon donesen 2010. godine i

da je i tada postojao širi konsenzus o donošenju ovoga zakona. I tadašnjim zakonom su šticeći interesi države Crne Gore u obezbjeđivanju sigurnosti za investitore, ali jeste i činjenica da donošenjem ovoga zakona su stvorene pretpostavke raspisivanja tendera kao što je to urađeno u avgustu 2013. godine kada je napravljen prvi javni poziv. Očekivanja su da će tokom 2014. godine biti sklopljeni i prvi ugovori.

Tokom pripreme samog tenderskog postupka otvorila su se neka pitanja koja je trebalo definisati, usaglasiti ovim zakonom. Ujedno je i bila prilika da se i država bolje pripremi u postupku definisana punih obaveza prema koncesionarima, od samog početka kako bi djelatnosti imale jasno definisane procedure.

Što se tiče samih izmjena i dopuna, kažem da je koncept u suštini ostao u principu isti, i ono što je važno to smo već danas čuli i što često mi znamo govoriti ovdje u Parlamentu, da Skupštini kao najvećem organu zakonodavne vlasti pripada ta obaveza da odobri ono što je na predlog Vlade, ugovore o koncesiji. Mislim da je to dobro riješeno.

Nešto je već rečeno o novinama koje zakon definiše u ovoj oblasti. Vidim ih u dva nivoa, jedna je vezana za primjenu i usaglašavanje sa direktivama Evropske unije, a druga je, izmjena u cilju poboljšanja postupka kontrole i uloge države u procesu istraživanja naftne industrije. Ovdje je već rečeno da je skringom poglavlja 15 energetika ukazana neka pitanja koja nijesu bila usaglašena, a jedno od tih pitanja je bilo uvođenje načela nediskriminacije i transparentnosti što je sasvim dobro, a druga je u dijelu korišćenih prava privrednog društva čije je vlasnik država, ili države koja je osnovala takvo privredno društvo, da ima pravo i ono da se javi na javni poziv. Naravno, bez privilegovanih pozicija, već pod uslovima kojima to definiše i sami zakon.

Takođe, iz ove direktive prenesena je jedna odredba koja je važna zbog značaja ovoga privrednog bogatstva i koristi se i u drugim zemljama Evropske unije, a to je uskraćivanje istraživanja nafte i gasa kada je u pitanju nacionalna bezbjednost. Znamo da su nafta i gas privredna bogatstva svake zemlje i kao takva, svaka država želi da zaštiti to na najbolji mogući način. I mislim da je to korektno i dobro rješenje iz ove direktive.

Drugi dio izmjena se odnosi na definisanje novih ovlašćenja državnih organa kao što su davanje odobrenja za testiranje proizvodnje, otpočinjanje proizvodnje, vršenje bušenja bušotina, reklasifikaciju bušotina, uvođenje obaveze kod ... sredstva na poseban račun za potrebe za instalacije postrojenja što je takođe, značajno pitanje. Uvođenjem ovih promjena, izmjena u zakonu jasno se povećava kontrolna uloga države što je zahtjev uvijek svih nas ovdje, o postupku istraživanja i omogući bolje upravljanje naftom i gasom kao privrednim resursom. Takođe treba istaći da je Predlogom zakona stvoren i pravni osnov, što je takođe dobro rješenje u ovome zakonu, da se visina obračuna, kriterijumi plaćanja koncesionih naknada za proizvedenu naftu i gas i naknade, definišu Ugovorom o koncesiji i to propisom Vlade, dakle uredbom. U ovome vidim jasno definisanu uredbu prilikom definisanja naknada da se ne bi stvarali sa pozicije međusobnog dogovaranja i ugovaranja ili nekih situacija kada se dobije ugovorom određeni posao, da oni koncesionari koji dobiju taj posao se obraćaju državi, da se eventualno mijenja i dopunjuje ugovor po nekim svojim ličnim zahtjevima, odnosno da eventualno ucjenjuju državu. Ova uredba je veoma jasna i mislim da je dobra i da će se dobro primijeniti. Shodno da je zakon 2010. godine donijet u najvećem dijelu da kažem, koncezom, s obzirom da su ove izmjene i promjene veoma dobro rješenje, nadam se da će ovaj zakon biti podržan u većinskim brojem poslanika. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Izgleda da naftu očekujemo u Nikšiću. Kolega Strahinja Bulajić ima riječ.

STRAHINJA BULAJIĆ:

A ima dio nikšićke opštine koji je perspektivan.

Dakle, gospodine predsjedniče, uvažene kolege,

Pokušaću da o ovome, za razliku od mojih uvažanih kolega, govorim iz malo drugačijeg ugla.

Zakon o ugljeovodonicima je donešen jula 2010. godine i tada ga nijesam podržao, a neću ni ove izmjene i dopune, a evo iz kojih razloga. Više ih je ali ja ću navesti samo neke od njih.

Dakle, neću da govorim ni o raznim pričama koje govore da je sve ovo u službi da Azerbejdžanci dobiju taj slavni tender, neću ni da govorim zašto Crna Gora učestvuje, rekao bih, na konkretan način u opštoj frustraciji i progonu južnog toka, a za čiju korist, ali i u korist čije štete. Navešću, kažem, samo neke najprije, a to sam rekao i na matičnom odboru, radi se između ostalih i o terminološkoj neusklađenosti sa ustaljenom i opšte prihvaćenom terminologijom, a ponešto se graniči bez uvrede, i sa čistom glupošću.

U samom nazivu zakona stoji termin "proizvodnja ugljovodonika". U geološkom smislu, a ovo je valjda geološka tematika ne shvatam, no nema ministra, Vladane, kako mislite da u smislu ovoga zakona da propišete proizvodnju nafte ili gasa kao dvije ključne vrste ugljovodonika. Vjerujte mi na riječ, bogami oni su već proizvedeni i nalaze se u svojim ležištima, nalaze se u akumulacijama nafte i gasa u zemljinoj kori, tu su generisani i svako takvo ležište se karakteriše tipom prirodnog rezervoara, ti to znaš Vladane, samo mi nije jasno što nijesi rekao ministru, jedinstvenim prirodnim sistemom pritiska i to predstavlja hidrodinamičnu cjelinu. To svi bruceši prve godine geološkog fakulteta znaju.

Dakle, ono što bi Vlada Crne Gore željela da propiše proizvodnju nafte i gasa, složićemo se da je to nemoguće. Možete eventualno samo da normirate proizvodnju njenih derivata. Možete zakonski da upriličite istraživanje i eksploataciju ležišta ugljovodonika, ali njihovu proizvodnju u ovako bukvalnom smislu, bogami ne možete. To ste morali da objasnite ministre. Tu ima još poprilično terminoloških odrednica koje u geološkom smislu predstavljaju nonses, ali ima i stranih neprevedenih riječi u tekstu domaćeg zakona. Bez obzira šta značilo, apstrim aktivnost, apstrim tehnologija, ako to neko ko se prvi put susreće sa ovom tematikom, on će to da tumači kao uzvodno, a to u kontekstu toliko smiješno zvuči da neću ni da pričam o tome. Ali, želim još da skrenem pažnju na jedan drugi aspekt. Pošto sam u obrazloženju zakona pročitao razlog za njegovo donošenje, pitam se, ali pitao bih ministra da je tu, pošto on ne može sve da zna, to je opet trebao neko da mu objasni, da li mu je skrenuta pažnja prije pisanja ovoga zakona na sledeće stvari, jer ukoliko nijesu, ukoliko mu nije skrenuta pažnja onda on ima problem.

Proračun rezervi nafte, naime, i gasa, to je najodgovorniji dio posla u ukupnom segmentu naftno geoloških istraživanja, i valjda je jasno da rješenje tog problema zavisi od međusobnog odnosa pretpostavljenih troškova i onoga što očekujemo kao rezultat. Valjda je to jasno. Ali, čitajući ovaj tekst čini mi se da nije jasno. Ne znam, da li je ministar upoznat, a evo ga stiže, dobro je, da li je upoznat da u naftno-geološkim, naftno-gasnim geološkim istraživanjima postoji jedan paradoks, ministre. Paradoks koji nauka drži kao takav i on postoji kao takav. A taj paradoks se ogleda u tome što su tačni podaci o rezervama najpotrebniji u početnom...(prekid).... upravo onda kada se raspolaže sa najmanje polaznih podataka. Ne znam da li je upozoren ministar da se interes za procjenu tih, da kažem, uslovno, početnih rezervi ležišta smanjuje kad je vjerodostojnost ocjene upravo najveća. To je paradoks koji postoji, za to svi naftaši ovoga svijeta znaju. Između ostalih i to su neke važne specifičnosti tih istraživanja, pa se tek posle toga stvara nigućnost procjene takozvanih pridobljivih rezervi, pa se to onda dijeli u tri etape, prva, druga, treća itd. Brzo ću gospodine potpredsjedniče.

Istorijat istraživanja naftnih i ili gasnih ležišta ukazuje na mogućnost da su mnoga, pokazalo se tako, dakle, mnoga za koje se, koja su se pokazala bogata ležišta u toj prvoj etapi, bila podcijenjena. A meni se čini da Vi još ne razlučujete šta je ta prva etapa. Ali, i na mnoga pokazalo se, siromašna ležišta, da su bila precijenjena. To je po pravilu uvijek, Bože moj, uvijek, ali to je važno, to važi i sad kao pravilo. Iako bi trebalo, gospodine ministar, kako to piše u obrazloženju za donošenje ovog zakona, sada sa ovim izmjenama i dopunama, da je zakon 100% usklađen, tako tamo piše, sa tim takozvanim evropskim direktivama ja mislim da to nije između ostalog i zbog ovih razloga koje sam zbog kratkoće vremena samo dotakao. Dakle, ne

vidim u ovom materijalu osim pukog prepisivanja sentenci iz jedne u naftno-geološkom smislu veoma razvijene zemlje, ništa što bi ukazalo da je Crna Gora u naftno-geološkom smislu nerazvijena zemlja, ali i nepotpunost u nacionalno bezjednosnom smislu, jer teritorija Crne Gore ipak još uvijek nema definisane akvatorijalne granice shodno Međunarodnom pravu. Zahvaljujem, izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Dobra proizvodnja prekoračenja, ali idemo dalje.

Imamo prijavljen komentar kolege Filipa Vukovića.

Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, gospodine ministre,

Pažljivo sam slušao kolegu Strahinju Bulajića i mogu da konstatujem da je srećan jer je tema koja je ustvari i tema ovog zakona, izmjena zakona, njegova uža specijalnost, i potpuno se slažem i podržavam ga u ovoj definiciji da se ovdje vrlo često zamjenjuju teze proizvodnja i eksploatacija, kako je to doktor Bulajić rekao gas i nafta su odavno proizvedeni. Jedino što mislim da vjerovatno mu je falilo vremena da se osvrne na dosadašnja istraživanja koja su naravno odvijana u periodu, ne znam da li je još studirao ili je bio završio, ali u svakom slučaju za izmjene zakona koje su namijenjene upravo kompanijama koje sigurno imaju ta istraživanja i sigurno su prije nego što su se prijavile na ove tendere će proučiti rezultate onih bušotina koje su rađene u Jadranu, odnosno u zoni Ulcinja.

U svakom slučaju, svako poboljšanje zakonskih normativa ili usklađivanja sa evropskim standardima je u funkciji stvaranja lakših i boljih uslova za investitore. U ovom dijelu u kome je kolega Bulajić govorio precizno o tim klasifikacijama i varijantama i periodima i dinamičnim istraživanjima, svakako ne može biti riječ u zakonu, već su to metode i metodologije koje svako drugi ima, i pošto je, mislim evo tu je doktor Stanić, bušiti naftu i gas ili dati rezerve je isto kao nekome uspostaviti dijagnozu kad je srce u pitanju bez koronografije. Znači, nemoguće je bilo kakav precizan proračun dati na bazi geo-fizičkih istraživanja ili nekih drugih ukoliko nema dovoljno bušotina koje definišu ono što je suština tog dijela bušenja. Toliko, hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala.

Ima li potrebe, kolega Bulajiću, pošto Vas je pohvalio u svim segmentima?

STRAHINJA BULAJIĆ:

Drago mi je.

Gospodine Vukoviću ja jesam u životu uvijek bio optimista i ovako srećan čovjek bez obzira na sve probleme koje imam u životu. Ja jesam srećan čovjek, to je tačno, ali sam u Parlamentu srećan i kad mi Vi replicirate, takođe. A nijesam srećan kad se rade stvari naopako, tu ne mogu biti srećan bez obzira jesam li vlast ili opozicija, jesam li uopšte nije važno, jer ja ovdje živim, ovdje mi je sve što imam. Ništa drugo nemam van Crne Gore, i onda mi bude teško kad vidim neke stvari koje računam da se eto ponešto i razumijem, kad vidim da to ide nekim putem kojim ne smiju da idu. Nekim putem, radi se o nekakvim vitalnim resursima, radi se o nečemu što je budućnost moga djeteta, Vašeg, svih nas, i kad to vidim da to ide nekakvim, odi mi dođi mi stazama, što bi rekao moj prijatelj Emilo, po sistemu opa Đurđo, e to već, tu ne mogu da budem nikako srećan, bez svu dobru volju koju imam, jednostavno to je tako. A što se tiče, tačno je nijesam imao vremena da pričam o dosadašnjim istraživanjima koja jako dobro poznajem, vjerujte mi na riječ, jako dobro poznajem. Mislim da od 22 izvedene bušotine svaki geološki stub znam napamet, zato pričam ovako i zato sam ljut privatno i profesionalno, i pomalo rezigniran, zašto se ne konsultuje neke druge stvari, ima tu puno ljudi i u republičkom Zavodu za

geološka istraživanja koji to znaju, zašto se sve nešto krije, zašto se sve nešto radi iza leđa, moram da budem ljut. A da li sam srećan generalno? Jesam. Filipe jesam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Znači, raščlanili smo i ovo pitanje, imamo dva srećna poslanika, a kolega Predrag Bulatović sada, Predrag Sekulić sada ima riječ, izvinjavam se.

Predrag Sekulić nastavlja našu raspravu povodom ove tačke dnevnog reda, nek se pripremi kolega Mladen Bojanić.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolege iz Ministarstva ekonomije, poštovane kolege poslanici,

Žao mi je što ovaj Predlog zakona nijesmo razmatrali prije nekoliko mjeseci, odnosno prije nego što je raspisan javni tender, iz prostog razloga što cijenim da izmjena pravila, a ovaj zakon jeste izmjena pravila, sa sobom povlači i ovaj dio odgovornosti države kad raspisuje javni poziv da bi se neko javio za istraživanje rezervi nafte i gasa u Crnogorskom primorju. Ali, u svakom slučaju činjenica je da je nakon više decenija priče o tome, da li ima ili nema gasa i nafte na Crnogorskom primorju isto kao što je bila veoma duga priča o energetici, još uvijek nemamo ni jedan novi veliki izvor energije, najzad jedan posao se privodi kraju i rekao bih na jedan vrlo kvalitetan način.

Cijenim da su u međuvremenu dok smo mi raspravljali oko toga, da li ima nafte i gasa na Crnogorskom primorju, napredovali u načinu istraživanja kada je geologija u pitanju, mislim da se to sada radi na mnogo moderniji način i da pretpostavljam da i velike naftne kompanije već sada, makar u naznakama, imaju osnovne pojmove oko toga, da li su i kolika ležišta i gasa i nafte na Crnogorskom primorju.

Što se tiče samih izmjena raduje činjenica da je došlo do ovog usaglašavanja, ne samo zbog toga što imamo mogućnost da eventualno crnogorska državna kompanija učestvuje na mogućem javnom pozivu i tenderu, jer znamo da Crna Gora u ovom trenutku nema snage za to, to nemaju ni ekonomsko mnogo razvijenije zemlje, s obzirom da i probne bušotine iziskuju veoma veliku količinu kapitala, količinu novca, ali govorim sa druge strane, imamo činjenicu da i neke druge države imaju svoje državne naftne kompanije, pomenuo bih samo Norvešku kao zemlju koja je zaista u tom dijelu, rekao bih, najnaprednija ne samo zbog načina istraživanja i eksploatacije, nego i zbog načina na koji čuvaju svoj kapital nakon prodaje nafte. U svakom slučaju, kažem još jedanput, ovaj zakon jeste Predlog izmjena i dopuna zakona, ide u susret onome što je priča o poboljšanju osnovnog zakona, a sa druge strane rekao bih da uvodi neka nova pravila. Neko je ovdje pomenuo od kolega iz opozicije, da naftne kompanije imaju veći prihod, mnogo veći prihod nego što je recimo to prihod države Crne Gore. I lako se složiti sa tim, da možda onaj ko ima novac ponekad može i da utvrđuje i drugačija pravila, ali ono što je dobro jeste da imamo u ovom zakonu sadržan stav da ta pravila će biti određena i biće jednaka za sve. Znači, bez mogućnosti pogađanja sa bilo kim ko dobije mogućnost da eksploatiše gas i naftu u Crnogorskom primorju.

Ono što je takođe veoma važno nije sadržano u ovom zakonu, jeste posebno u nekim normama, ali je činjenica da je država veoma vodila računa i oko, vezano za ekološki aspekt, ovog pitanja iz prostog razloga što naši zakoni jasno određuju sve ono što su vidovi ekološke zaštite. S jedne strane to radimo i kroz plan posebne namjene Crnogorskog primorja, koji se radi i koji bi trebao da bude gotov do iduće godine gdje ćemo tačno definisati koje su to zone visokog turizma koje bi zaštitili sa jedne strane, a sa druge strane ima tu i elemenata zaštite Crnogorskog podmorja. Takođe, treba reći da i te norme sadržane u ispravkama, odnosno u ovom novom Predlogu izmjene i dopune Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika, a to je, da sve su kompanije koje budu radile istraživanje na Crnogorskom primorju dužne da odmah

osiguraju i novac, odnosno da uplaćuju povremeno novac da bi se osigurala deinstalacija tih postrojenja.

Naravno, 100% zaštite nema, to smo imali prilike da vidimo i kada se desio ekološki incident u Meksičkom zalivu, to je radila "British Petroleum" veoma renomirana svjetska firma za istraživanje i eksploataciju gasa i nafte, ali kažem još jedanput, potpune zaštite nema, ali država mora sa svoje strane da uradi sve kako bi ta zaštita ipak bila na onom nivou na kojem to propisuje Evropska unija. I kada smo već kod zaštite, zamolio bih predlagače, kolege iz Ministarstva ekonomije da možda razmisle oko toga da li da pojačamo malo kaznene odredbe iz prostog razloga što kazna od 5 do 15 hiljada eura za onoga ko ne prijavi šta je sve našao ili nije našao na Crnogorskom primorju u Crnogorskom podmorju gdje može da vrši eksploataciju i ne prijavi u određeno vrijeme samu eksploataciju, mislim da je kazna od 5 do 15 hiljada eura mala za takve prekršaje, i da to treba zaista razmisliti da možda povećamo te kazne u odnosu na kompanije koje bi radile istraživanje na Crnogorskom podmorju. I ono što je takođe važno, uz izvinjenje što neću stići jer mi ističe i vrijeme, da potpuno objasnim, to je da nećemo imati samo jednu firmu koja će istraživati Crnogorsko podmorje, odnosno da je propisano takođe ovim zakonom da niko ne može dobiti više od 50% blokova za istraživanje, nego ćemo imati vjerovatno više referentnih kompanija za istraživanje. Ono što mi je poznato iz uslova za javni poziv, jeste da loše firme, odnosno firme koje nemaju reference u ovoj oblasti neće moći da se prijave na javni poziv. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Sekuliću.

Kolega Bojanić sada ima riječ, a neka se pripremi kolega Filip Vuković.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Poštovani pomoćniče ministra,

Nemam neko iskustvo iz domena geologije, međutim, evo zahvaljujući nešto i Vladi Crne Gore stekao sam neko iskustvo, nešto malo znanja o geologiji i o koncesijama, odnosno načinu kako Vlada Crne Gore brine o takvim nalazištima, pa sam eto silom prilika bio u prilici da vidim jedan Ugovor o koncesiji koji je Vlada sklopila sa tada strateškim partnerom a radi se o Rudniku mrkog uglja Berane, i vidio sam ovo što nam danas, žao mi je što nije ministar tu, ali vjerujem da gleda, što nam pokazuje kakav je kredibilitet ove Vlade, odnosno koliko mene kao građanina može da zabrine to što radi Vlada, i kako ona gleda na sve te poslove. Takođe, u stvari mislio sam da govorim od početka nešto o nekoj bližoj materiji koja je meni, vezana za moju struku, a tu smo takođe čuli danas da se ovim zakonom gleda decenija unaprijed, i Vlada je tu decenijama unaprijed predvidjela šta i kako da radimo po pitanju nalazišta, a vezano je sa naftom i gasom, pa evo da se vratim samo jednu deceniju unazad, pa da vidimo kako je ta Vlada lijepo gazdovala i kako je privatizaciju radila sa jedinom državnom kompanijom iz oblasti distribucije i prodaje naftnih derivata, to je "Jugopetrol", a nećemo upoređivati norvešku Vladu i njen kredibilitet iako je o njoj dosta bilo riječi. Ja sam u ovom parlamentu i hoću da dovedem u pitanje kredibilitet Vlade Crne Gore po mnogo čemu, pa naročito po ovom pitanju. Evo vratimo se tu jednu deceniju samo unazad. Ova Vlada kontinuiteta je prodala, privatizovala Jugopetrol tako što je prodala Jugopetrol drugoj državnoj kompaniji. I to zovemo privatizacijom. Ova Vlada je prodala na tenderu Jugopetrol uz uslov da novi investitor uloži 20 ili 25 miliona eura sad se ne sjećam. I evo, jedna decenija, taj investitor nije uložio te novce. Nije uložio iz razloga što ima 53, 54, 55% vlasništva, a treba mu 2/3 većina Skupštine akcionara da donese Odluku o dokapitalizaciji, i evo, 10 godina nikome ništa. Evo, sad pitam ovu Vladu, je li ona nije znala odredbe Zakona o privrednim društvima ili se pravila da ih ne zna? Pa je pustila tender, potpisala ugovor, prodala svoj većinski paket akcija, a nije obezbijedila da se taj uslov o dokapitalizaciji kompanije evo 10 godina poštuje. I sad treba da ovoj Vladi vjerujem na kredibilitet i da ona ako neće odlučivati onda skoro da bi i potpisao odmah da ne gledam dalje,

ali ostavimo neku rezervu da kažem, šta i kako dalje već dok smo ovdje bar da brinemo i toj nekoj novoj Vladi da ograničimo djelovanje u domenu da ko god da dođe mora djelovati da malo više pita Parlament.

Evo, onda i ovo me dovodi u sumnju, ne znam, evo Vi mi recite da mi nije logika dobra, 7. avgusta ste raspisali javni tender, a onda u decembru radimo izmjene u sred tendera radimo izmjene tog zakona, jer tender traje do 28. februara, i sve s obrazloženjem da je to zbog evropskih direktiva. Pitam Vas, da li je bilo tih evropskih direktiva prije 7. avgusta ili su one 8. avgusta nastupile? I druga stvar, zašto se to nije odradilo stvarno prije tendera? Zašto niste sve ovo napravili i uradili za vrijeme tendera, a ne mijenjajući uslove tendera, jer meni je sasvim logično da sutra s punim pravom neko ima pravo žalbe ili da opstrukciju radi, odnosno kako god, gdje ste promijenili uslove, zakonite uslove, je li, zakonske, za vrijeme trajanja tendera. Vrlo neobično. I sad mi dozvolite da izrazim jednu veliku bojazan, da su se ove izmjene i zakoni, ovo što danas imamo, da se ovo ustvari crta na zahtjev nekog od eventualnih investitora. I da mi sad treba da upriličimo zakonsku regulativu u susret potreba nekog od investitora, ponoviću to što sam više puta govorio, najgora stvar koja se dešava kad nam kreatori zakona pišu zakone prema svojim potrebama, onda sve što njima treba lično, kako god, nama se nacrtu zakon i naravno oni posle to sprovedu i kažu, pa eto usvojili ste zakon mi smo sve uradili zakonski.

Čuo sam ovdje danas od par kolega iz vladajuće partije da je pred nama sjajna perspektiva po pitanju eksploatacije nafte. I sad mi je zanimljivo, mislim, nevjerovatno toliko optimizma, kad evo i zakonom znamo da se reguliše, da se čak i koncesionar treba da dijeli taj rizik sa državom koja mu daje koncesiju, ali nije važno, uvijek je optimizam kod nas prisutan i onda totalno bez ikakve logike dajemo neke najave da je to ne znam koliko perspektivno i sve ostavimo to da vide stručnjaci, da li je i kako je, a nemojmo samo politički da svako malo kad se god nešto raspiše, kako god neka koncesija na kraju ide sjajna perspektiva, očekuje se bog zna što od čega, jer zbog vas gore nam je postalo, očekivanja ste podigli velika i na kraju vide mnogi građani da od toga nema ništa. Ostavimo ovo stručnjacima, ostavimo ovo ljudima koji treba ovo da istraže tek, a da ne pričamo koliko je dalek put od istraživanja, komercijalizacije i svega toga, da bi imali na kraju svi neku korist. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVALJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Filip Vuković ima riječ, nakon njega kolega Emilo Labudović.
Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Poštovane kolege,

Praktično ću nastaviti na temu koju sam počeo u komentaru na izlaganje kolege. Mislim da valjanost i svrsishodnost izmjena, odnosno tog novog zakona, nadam se da će biti ipak eksploatacija ugljovodonika, da će broj prijavljenih ili zainteresovanih kompanija, koje u svojoj osnovnoj djelatnosti imaju eksploataciju nafte i gasa. U svakom slučaju ovo je oblast o kojoj se u Crnoj Gori ponajmanje zna, s obzirom da nikada nijesmo imali tu djelatnost, imali smo pokušaje, ali nikada nije došlo do eksploatacije i nikada nijesmo dokazali ekonomsku opravdanost za eksploataciju gasa. Podsjetiću vas da je jedan od velikih uslova da bi sve ovo imalo smisla, odnosno da bi imalo ekonomsku opravdanost, to je da postoji već izgrađena ili pripremljena, pa makar i u urbanističkom dijelu ili idejnom dijelu mreža cjevovoda koji bi prihvatili eventualno gas ili naftu.

Vrlo često se ovdje u ovom Parlamentu komentariše i na našem matičnom odboru varijante raznih gasovoda koji bi trebali da idu uglavnom iz bivših sovjetskih republika i zašto ne dođu do Crne Gore. Crna Gora sa 620 hiljada stanovnika i sa privredom koju ima i potencijalne konzume korišćenja gasa je toliko mala da ne vjerujem da će ikada iko napraviti ili naći ekonomsku opravdanost da izgradi neki krak gasovoda do Crne Gore. U slučaju da budemo neko čvorište, i to je malo vjerovatno s obzirom da su trase do evropskih potrošača ili zemalja iz Evrope uglavnom nijesu svakako najbliže preko naše države, tako da mislim da ovdje ova

varijanta optimizma mora da postoji, ako ništa drugo ono zbog toga što bi u bilo kojoj količini otkrivenih, ovjerenih, pronađenih zaliha ili količina nafte i gasa mi dobili tu infrastrukturu koja bi u nekoj budućoj perspektivi mogla da posluži kao smanjenje troškova, za eventualno da i mi postanemo kupac gasa. Međutim, mislim da sve ovo sa gasom postaje svaki dan ili svake godine sve neizvjesnije, taj energent godišnje praktično ima višu cijenu skoro 100%. Pronalaskom tehnika i tehnologija prerade gasa i drugih gasova, ono što zovemo gas i tih ugljovodonika iz uljnih škriljaca u tih 30 evropskih zemalja koje imaju procenat gasa veći od 10% u svom sadržaju, govori da je vrlo moguće da će u nekoj bliskoj perspektivi gas koristiti onaj koga ima negdje blizu, a da će sve teže biti ekonomski opravdano to raditi, odnosno kupovati ga negdje sa strane. U ovoj varijanti ne vidim uopšte zabrinutost, mi ćemo napraviti zakon, odnosno malo ga poboljšati ako bude odgovarao tim kompanijama one će doći o svom trošku, o svojim rizicima će ispitati, izbušiti još koliko je potrebno tih dodatnih bušotina do te konačne odluke i u svakom slučaju mi ćemo razriješiti bar tu neku vječitu dilemu ima li nafte i gasa za ekonomsko opravdanu eksploataciju u našem podmorju ili negdje drugo.

Ovdje ne pričamo ni o rudniku Berane, ni o uglju ni o čemu, pričamo o poboljšanju postojećih propisa putem definisanja već uređenih oblasti, tj. jasnijeg definisanja ovlašćenja države i jasnijeg definisanja dužnosti koncesionara prilikom izvođenja istraživanja u eksploataciji ugljovodonika. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Vukoviću.

Sada ćemo čuti kolegu Emila Labudovića, a neka se pripremi kolega Saša Pešić.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče, zaista Vam se izvinjavam. Ne da sam postao dosadan Vama, nego i samom sebi, ali postoji jedan aspekt cijele ove priče kojeg se uopšte nijesmo dotakli. Prije nego što pređem na njega, želio bih da gospodinu Dubljeviću u odsustu ministra postavim dva pitanja.

Gospodine Dubljeviću, jeste li već odredili, ukoliko otkrijemo tu naftu, ko će biti šeik? Vi mi djelujete prilično viđeno za tu ulogu, ali sumnjam da bi Vas to moglo dopasti i ukoliko bude neko do vas šeik hoćemo li morati svi da nosimo one čadore i one šamije, kako se to već zove? Drugo, ukoliko namjeravate da formirate ovu državnu kompaniju koja bi se bavila ovim poslom i zbog koje navodno i mijenjate ovaj zakon, hoće li to biti Montenegro bonus ili je on previše zauzet ovih dana proizvodnjom i prometom struje pa ćete morati da formirate neku drugu?

Da ostavimo šalu po strani. Ono što je mene iniciralo da se javim, jeste tačka 5 člana 1 ovog zakona kojom je predviđeno da se dozvolava za istraživanje, eksploataciju, da ne kažem proizvodnju, jer bi me Strahinja prebio, nafte i gasa može oduzeti iz razloga nacionalne bezbjednosti, pri čemu je kao jedan od objašnjenja instituta šta je nacionalna bezbjednost navedena činjenica da su nafta i gas resursi od nacionalne bezbjednosti. Pa nije valjda? Sad ćete mi Vi reći da koncesionar, odnosno Vlada Crne Gore nije svjesna te činjenice prije izdavanja dozvole, prije raspisivanja tendera nego će se te činjenice sjetiti tek ako se pojave nafta i gas i iz tog razloga može da oduzme dozvolu za istraživanje i za eksploataciju.

Meni se čini da je ovaj razlog naveden tek kao dimna zavjesa za onaj drugi koji ste naveli, a to je da do toga može doći u situaciji kad kompanija koja se bavi istraživanjem ili eventualno crpljenjem dolazi ili je u vlasništvu zemlje kojoj je Evropska unija uvela sankcije. Stalno ističete da je riječ o kompanijama koje su ili kompanije svjetskog glasa ili njihove ćerke koje su prepoznate u svijetu kao kompanije sa tradicijom, imenom i koje dolaze iz zemalja koje su takođe prepoznate u ovoj oblasti, u ovoj industriji kao svjetske sile, pa mi nemojte reći da Evropska unija može da uvede sankcije Italiji, Grčkoj, Norveškoj, da uvede Americi. Da neće možda da ih uvede Rusiji? Evo i da pretpostavimo tu varijantu, gospodine ministre, znam da ste prinuđeni kad prepisujete ove zakone iz zakonske regulative Evropske unije da to prepisujete

onako adlitteram, ali stalno zaboravljate činjenicu da nama predstoji dugo putovanje u Evropu, ni od sad deset godina. Sad mi Vi recite zbog čega se Crna Gora ovim zakonom obavezuje da uskrati svoju finansijsku i materijalnu dobit samo zato što je Evropska unija, čija mi članica još nijesmo, uvela sankcije tamo nekoj zemlji ili nekoj kompaniji. Znam da ćemo onog momenta kad uđemo i ako uđemo u Evropu to morati bez pogovora da podržavamo. Nije mi jasno zašto se unaprijed obavezujemo na tako nešto? Zašto se unaprijed, da bi smo se pokazali kao dobri momci i dobri đaci, lišavamo eventualne materijalne koristi i ulazimo u mogućnost da nam se to kasnije vrati desetostrukom štetom kroz neku međunarodnu arbitražu ili ne znam šta.

Dajte, kad prepisujete te zakone, kad ih smo prevodite, imajte na umu činjenicu da nijesmo baš obavezni i obavezani da svako slovo tih direktiva sprovedemo, jer još uvijek nijesmo članice Evropske unije. Kumim vas Bogom, polako, ne trčite pred rudu, imaćemo vremena ako uđemo i kad uđemo. Ako se u međuvremenu nađe nafta, ako se dogovorimo ko će da bude šejk i svi obučemo one čadore, tada ćemo se dogovoriti da li da ispoštujemo i tu direktivu i toj kompaniji koja se drznula da dolazi iz zemlje, kojoj Evropska unija može da uvede sankcije, uskratimo dozvolu za istraživanje i za proizvodnju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Saša Pešić, nakon njega posljednji prijavljeni učesnik u raspravi, povodom ove tačke dnevnog reda, kolega Srđan Milić.

Izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Šturanoviću, uvaženi građani, uvaženi predstavnici Vlade, poštovana Skupštino,

Na dnevnom redu je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika. Nakon uvodne riječi uvaženog ministra Kavarića i dosta diskusija kolega koje su prethodile mom nastupu, nadam se da će i moje izlaganje dati skroman doprinos raspravi na ovu temu. Ugljovodonici predstavljaju sve vrste ugljovodonika koji se u prirodnom stanju nalazi ispod površine tla ili morskog dna u tečnom ili gasovitom stanju, kao i sirovo mineralno ulje, prirodni benzin, prirodni gasovi i ostale supstance koje se mogu sa njima izvaditi iz ležišta. Nakon objavljivanja javnog poziva za dostavljanje ponuda za dodjelu Ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika u podmorju naše zemlje, što je u skladu sa osnovnim zakonom, došlo je do potrebe mijenjanja određenih normi dopune zakona. Cilj izmjena i dopuna zakona, čije je razloge podržao i Odbor za ekonomiju, finansije i budžet sa šest glasova za i jednim protiv, kako je to i u svojoj diskusiji kazao uvaženi kolega Damjanović, je poboljšanje postojećeg propisa putem detaljnijeg definisanja već uređenih oblasti, odnosno jasnijeg definisanja ovlašćenja državnih organa i dužnosti koncesionara prilikom izvođenja poslova istraživanja i proizvodnje nafte i gasa.

Sa ovim izmjena se kao i za većinu zakona koj su minule godine bili u skupštinskoj proceduri vrši dalje usklađivanje sa Direktivom Evropskog parlamenta. Osnovni zakon nije predvidio da se pravo na istraživanje i proizvodnju ugljovodonika, odnosno nafte i gasa može dati i privrednom društvu u kojem država ima većinski vlasnički udio i pravnom licu čiji je osnivač država pod uslovima utvrđenim ovim zakonom. To je Predlogom zakona o izmjena i dopunama predviđeno, jer navedena odredba proizilazi iz direktive kojom je definisano da ne može postojati diskriminacija između subjekata po pitanju pristupa i vršenja aktivnosti istraživanja i proizvodnje ugljovodonika. Predloženim izmjenama se obavezuje i potpisivanje odobrenja za bušenje i klasifikaciju bušotina, testiranje proizvodnji i otpočinjanje postupka proizvodnje i povećava se stepen kontrole nad radom koncesionara. Odredbom ugovora o davanju koncesija predviđeno je da se koncesionaru, naftnoj kompaniji može dati jedan ili više blokova, odnosno dio ili djelovi bloka za istraživanje i proizvodnju ugljovodonika. Pod pojmom blok se podrazumijeva geografskim koordinatama određen dio kopna ili mora namijenjen za istraživanje i proizvodnju.

Ova površina ne može preći površinu od 1 000 kvadratnih kilometara za kopneni dio Crne Gore, odnosno 1 500 kvadratnih kilometara za crnogorsko podmorje.

U predloženim izmjenama definisan je prenos prava između koncesionara gdje se traži mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove finansija u vezi uticaja tog prenosa u odnosu na poresku sposobnost drugog subjekta. Tenderskom dokumentacijom i zakonom definisano je da na tender neće moći da se prijave preduzeća koja nisu dostupna poreskim organima Crne Gore.

Poštovani, kao građanin Crne Gore i kao patriota sa nestrpljenjem očekujem kraj februara kada se završava tender za dodjelu koncesija za proizvodnju nafte i gasa. Sva su očekivanja da će on biti uspješan i hoću da vjerujem u to. Na nedavno završenoj investicionoj konferenciji koja je održana u Budvi, gdje su bili pozvani svi potencijalni ponuđači bili su prisutni predstavnici više od 20 kompanija, a makar 17 njih je sa stanovišta potencijala bilo neuporedivo veće od finansijskog potencijala države Crne Gore. Dakle, konkurencija je, bar po tim mojim saznanjima, jako velika, a moj optimizam dodatno pojačava saznanje da su se u proces interesovanja uljučile sve najveće svjetske kompanije. Ono što mene interesuje i što bih pitao predstavnike predlagača jeste odgovor na pitanje da li znate kolike su rezerve nafte i gasa u našem podmorju ili će se to možda tek ustanoviti sa očekivanim istraživanjem u narednom periodu. Zahvaljujem, gospodine Šturanoviću.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Pozivam kolegu Milića da uzme riječ.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Pošto ste Evropu naveli kao glavni razlog zašto sada prilazimo izmjenama i dopunama zakona u dijelu skriniga za poglavlje 15, vezano za energiju. Grčka pomaže Gaspromu da kupi njene plinske kompanije, Ukrajina priprema veliki ugovor sa Šelom, Evropska unija sprema odgovor na Putinov energetske plan. Dobro je, još uvijek se ne bave nama. Još uvijek nijesmo došli na naslovne strane, a onda kad pominjete već Evropu, poštovana gospodo ja sa doktorom Dubljevićem zaista neću oko ugljovodonika, jer računam da doktor o tome zna dosta, a ja ću malo oko ovih obrazloženja.

Kad pominjete Evropu, Vi ste sigurno u saznanju da Ugovor o evropskoj uniji ne definiše pravnu osnovu za djelovanje zajednice na područje energetike, pa se energetska politika razvija u okviru drugih politika, spoljni odnosi, unutrašnje tržište, zaštita životne sredine i konkurencija. Treći element ove čitave priče je da se ovdje radi oko pomenute Direktive iz 1994.godine, naročito u onom dijelu koji se tiče, kasnije definisano kroz predlog za stvaranje energetske politike Evropske unije, predstavljene početkom 2007.godine, kojim je ostvareno uspostavljanje tržišnih, tehnoloških i finansijskih instrumenata sprovođenja spoljne energetske politike Evropske unije. Zašto ovo pričam? U prvom dijelu ste govorili da zakon o izmjena i dopuna zakona vrši dodatno usaglašavanje sa direktivom sa ciljem da Zakon o istraživanju, prizvodnji ugljovodonika bude u potpunosti usklađen sa direktivom. Onda kada dođete do onog nivoa koji se tiče nečega, našta sam posebno ponosan, to je izjava usklađenosti predloga propisa sa pravnom tekovinom Evropske unije još iz 2004. godine kad se sjetim kad sam ušao u Parlament, malo mi teško padne. Ovdje je definisano da ne postoje izvori međunarodnog prava sa kojim je potrebno uskladiti predlog propisa.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika nije preveden na engleski jezik. Navedeno u Izjavi o usklađenosti. Treće, kad vas pitaju, je li potpuno usklađena, djelimično usklađena ili nije usklađeno, kaže se - ne postoji izvor pava Evropske unije ove vrste sa kojim bi predlog propisa mogao se uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti. Ja se izvinjavam što sam ovdje našao, ne zbog toga da bi bilo što oponirao. Znae koja je najstabilnija arapska država? Ona u kojoj ste bili, gospodine Kavariću?

Jordan. Znete li koja je njena velika prednost? Nema ni naftu ni plin. Nema ni nafte, ni plina, ni struje, ali ima sistem koji funkcionše. Svi ovi drugi koji to imaju, imaju baš jednu „stabilnu demokratiju“. Neki od njih su i najveći uvoznici naoružanja i najveći kupci naoružanja od svjetske vojne sile. Da ne budem dosadan, gospodine Dubljeviću, da se vratimo malo na priču oko ugljovodnika.

Ajmo malo oko Hrvatske. Gospodin Lalošević, a gospodin Damjanović danas je potencirao pitanje prevlake i pitanje onoga što sutra može da bude problem. Mislim da je 190 km obale, osim za Vladu Crne Gore, preusko područje da razvije turizam, nautički turizam, masovni turizam i da nađemo naftu, plin ili neke druge oblike koje možemo da iskoristimo, vezano za energiju. Interes u Hrvatskoj je pokazala američka kompanija Ekson. Inače, doktore Dubljeviću, do 12.maja 2013. Godine, Hrvatska nije bila donijela zakon koji je usklađen sa evropskim zakonodavstvom vezano za ugljovodnik. Ako ovi što pišu ovo novinari u Hrvatskoj nijesu novinari kao neki što postoje u Crnoj Gori, pa kad im jedan put pošaljete odgovor oni traže svaki čas da im opet odgovarate to. Ovdje piše da Hrvatska još nije donijela taj zakon. Interes je pokazala američka kompanija Ekson, koja bi intestirala u terminal gasa na Krku.

Na italijanskoj strani Jadrana koliko postoji bušotina?118. Na Hrvatskoj 15 i sve su u vlasništvu Ine, a Ina je u vlasništvu Mola, je li tako, ako se nije šta u međuvremenu promijenili, jer vidim da su krenuli žestoko da te odnose među sobom riješe. Procjenjuje se da na Jadranu, i hvala Obradu Gojkoviću za ove informacije, postoji zaliha od oko 700 miliona tona nafte i posve je jasan interes inostranih investitora da se pojave tu. Mislim da onaj argument koji ste Vi pomenuli, gospodine ministre, da su to kompanije koje su jače od država, upravo govori o tome da moramo biti nevjerovatno oprezni o svemu onome što želimo da uradimo. Nikada u životu nijesam bilo koga optuživao da je sa bilo kim dogovarao bilo šta. Vi ste dobili pravo zahvaljujući onima koji su izašli na izbore i najviše onima koji nijesu izašli na izbore u 2012.godini da vodite politiku u ovoj oblasti. Vi je ne možete voditi u ime DPS-a, SDP-a, Bošnjačke stranke, Kluba četiri partije, nego u interesu građana Crne Gore. U Hrvatskoj postoji strah da će ruske i američke kompanije, inače su i Rusi zainteresovani da ulože, da će se desiti da taj krajnji rezultat svega toga ne bude povoljan. Ako ovi iz Hrvatske, to je i konsultant koji dobro poznaje prilike u hrvatsko - mađarskoj naftnoj kompaniji, gospodin Jasminko Umičević, kažu da je Ina nafta plin u 50 godina zadnjih zaradila 20 milijardi dolara, i to je bio uvijek najveći prihod te, a priznaćete, nadam se da ćemo se složiti oko toga da je to bila jedna od vodećih državnih kompanija kada je bila velika Jugoslavija tu, onda se postavlja pitanje gdje su otišli novci za istraživanje i došli smo sada u situaciju da stranci su ti jedini koji nam mogu pomoći da se nešto istraži.

Hrvatska očekuje godišnju zaradu, znači oni već imaju 15 platformi, a očekuju godišnju zaradu od 500 miliona eura i očekuju da bi ta istraživanja mogla da dovedu da im GDP-i ili bruto društveni proizvod poraste 3%. Zbog toga, ne umanjujući vaš doprinos potrebi harmonizacije sa evropskim zakonodavstvom u papiru koj ste nam dostavili, a da za to ne postoje potrebe, nego je neki, ja vam govorim dostavili ste nam papir u kome piše da ne postoji pravni akt Evropske unije sa kojim treba se treba harmonizovati, a to što je neko iz nekog direktorata Evropske unije vama tražio da vi to harmonizujete. Molim vas samo da pripazimo da ga ne harmonizujemo sa nekim lobistom bilo koje od ovih kompanija koje sam pomenuo. Hvala vam velika.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala.

Zaključujem raspravu povodom ove tačke dnevnog reda, pitam predstavnike predlagača želi li da iskoristi pravo na završnu riječ?

Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zasita ću se truditi da ne otvaram teme u završnoj riječi, nego da zatvaram, imajući u vidu da ne zloupotrijebimo položaj posljednjega u rasravi. Ono što su, da kažemo, osnovne komponente i koje su se zaista prepoznale kroz sve ono, jeste da se nalazimo u procesu u kome

su zainteresovane sve najveće svetske kompanije. Evo neko je pominjao Ekson. Kažem Ekson je samo jedna od njih koja dolazi i više puta smo kroz medije bili upoznati sa time ko su svi zainteresovani sa tog aspekta da ne trošimo vrijeme. Upravo je rečeno da je to nešto što nas podstiče na dodatnu opreznost. Saglasni 300% sa tim i upravo smo zbog toga dodatno oprezniji i upravo zbog toga sve što imamo namjeru da regulišemo, radimo kroz regulativu i u skladu sa standardima sa jedne strane Evropske unije, sa druge strane sa onim što je najbolja praksa. Rekao sam već na kojoj destinaciji. Znači, u destinaciju zemlje koja je poznata po tome je sprovela najbolji koncept po pitanju ovog dijela.

Što se tiče transparentnosti procesa, on se maksimalno obezbijuje u tome ako najveći dio regulative, odnosno najveći dio onoga što se reguliše u ovome poslu bude u regulativi. Ponavljam još jedanput, na tenderu će se pregovarati samo oko radnog programa. Svi ostali elementi koji se odnose na državni zahvat, na garancije, nalaziće se u regulativi, a predviđeno je da zahvat bude između 60 i 70%.

Ono što podstičemo i što je jako značajno za razvoj ovoga biznisa jeste koncept konkurencije i zbog toga je moguće da postoji mnogo više nego jedan koncesionar na konkretnom tenderu i za svaki od ponuđenih blokova i za to ćemo imati na tenderu u okviru ponuđenih, da kažemo, koncesionara i operatora i koncesionara iz računovodstvenih razloga i bolje mogućnosti pristupa naših poreskih organa ovim kompanijama i sa tog aspekta lakšeg oporezivanja i kontrole. Neće biti moguće da dolaze firme iz poreskih krajeva, sa of šor destinacija i to je nešto što je regulativom potpuno jasno predviđeno. Po pitanju dileme koja se odnosili na eventualne aplikacije gasovoda jednog ili drugog opet znamo koji je realni u odnosu na koji mogućnost realizacije toga procesa samo povećava atraktivnost tendera o kome govorim.

Pričali smo o naftnim kompanijama. Ono što je bilo u šlagortu dostavljanja mogućnosti da državna naftna kompanija aplicira na tenderu, jeste usklađivanje sa EU regulativom po tom pitanju i činjenica da neke zemlje imaju jako velike naftne kompanije koje se nalaze u državnom vlasništvu. Prva mi pada na pamet Norveška, ima i Rusija ima još veliki broj zemalja, znači, na čelu diskriminacije kaže se da su te kompanije ne diskriminišu. Ne pada mi na pamet ni jedna crnogorska firma koja bi mogla ovo da sprovede bilo u državnom vlasništvu.

Što se tiče EU standarda, u tom dijelu smo rekli po pitanju regulative. Ono što smo prilagodili prije sedam godina ne znači da se cilj u međuvremenu nije promijenio jer na tim destinacijama evoluirala regulativa.

Sa ovim bih završio. I ako se slažete gospodine potpredsjedniče, gospodin Dubljević bi na ekspertskom nivou sa kolegama razmijenio par u okviru dozvojenog vremena.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Riječ ima gospodin Dubljević. Izvolite.

VLADAN DUBLJEVIĆ:

Mi smo prije tri godine napravili smo ovaj zakon. Sigurno se pitate zašto tri godine mi nijesmo ništa uradili, nijesmo raspisali tender. Tri godine smo potrošili upravo zbog toga da bi cijeli zakonski okvir utemeljili na način da on bude takav da štiti interese Crne Gore i da obezbijedi trajne benefite od ovoga posla, ako do njega dođe. Danas u ovom trenutku je kompletna regulativa na mjestu, podzakonska akta, uredbе o načinu obračuna koncesionih naknada sve je urađeno, jer smo svjesni činjenice da ovaj biznis, u stvari naftne kompanije ne traže mene ili vas da imaju za partnera ovdje, oni svoju sigurnost i investiciju traže u zakonskom okviru. Mi se ne možemo natjecati sa bilo kojom od ovih naftnih kompanija, ne možemo pregovarati, jedina naša zaštita je u zakonu i podzakonskim aktima. Danas je u ovom trenutku cijeli taj zakonski paket na mjestu. Mislim da su u ovom trenutku, imajući u vidu cijelo okruženje, cijeli region mediterana, interesi Crne Gore, odnosno zaštita Crne Gore od svih štetnih i negativnih aspekata koje donosi ova jedna aktivnost, jer imajući u vidu da je naftni biznis naintrigantniji, najosjetljiviji i najopasniji biznis u svijetu u ovom trenutku i da se sve vrti oko

naftno-gasnog biznisa i imajući u vidu, takođe, da su naftne kompanije pojedinih država politička oružja tih država i jedina šansa Crne Gore u tom biznisu je da se zaštiti zakonom i podzakonskim aktima. Mi jesmo napravili obrazloženje da su razlozi usaglašavanja kompletnog sa EU direktivom.

Međutim, glavni razlog zašto smo pristupili, i to u ovom trenutku, izmjenama i dopunama Zakona je upravo to što je nadoknada za koncesiju za površinu koju treba da plaća budući koncesionar bila starim zakonom predviđena da bude definisana ugovorom. Mi to nijesmo kao predlagač zakona željeli. Zbog toga, da ne bi izmjestili taj instrument obračuna, jedan mali instrument obračuna van regulative i da ga ostavimo za mjesto za ugovor, mi smo odlučili da izmijenimo kompletan zakon i da to uredimo, da stavimo pravni osnov za donošenje takvog jednog instrumenta naplate poreza u okviru... Takođe smo set pravilnika koji su u međuvremenu doneseni trebali da postanu konzistentni sa nečim što smo donijeli prije tri godine. To je iniciralo uglavnom naše izmjene i dopune zakona u ovom trenutku. Pošto od kolega imam tu primjedbu, uvijek se radi o proizvodnji, a ne radi se eksploataciji. Shvatam njihov aspekt, shvatam njihov način i želju da oni stave nešto što je u praksi i crnogorske regulative kada je oblast rudarstva i geologije u pitanju. Međutim, mi smo u ovom poslu u utakmici sa cijelim svijetom. Naftna industrija ne poznaje termin eksploatacije. Zemlje OPEC-a su zemlje proizvođači nafte. Svaku zemlju koja proizvodi naftu nećete niđe vidjeti ni u jednom svjetskom mediju, ni u jednom časopisu, ni u jednoj vijesti da se radi o zemljama koje su eksploatatori nafte. Radi se samo o zemljama koje su proizvođači nafte. Nafta, sviđalo se to nama ili ne, imao ja možda intimno problem sa tim nazivom, proizvodi se i to prilagođen termin onome što je zahtjev industrije. To su ključne stvari ovog elementa.

Mislim da je u ovom trenutku ovaj zakon jedan od rijetkih zakona koji je omogućio na kraju cijelog procesa dodjeljivanja ugovora ipak parlamentu da donese konačnu odluku o tome ko će dobiti taj ugovor o koncesiji. Takođe, u ovom sadašnjem momentu mi znamo što je ono što država treba da dobije od ovog posla. Kažemo da je to od 65% do 70% neto profita koji ostvaruju naftne kompanije. Zbog toga smo uveli taj instrument fiskalne politike koja je predložena, vama je upućena na razmatranje. Takođe smo razradili zakon, pošto se radi o super profitabilnoj djelatnosti, uveli smo Zakon o super porezu na ovu djelatnost, imajući u vidu da je porez 9% koji je sada korporativni porez na dobit pravnih lica nedovoljan da bi se regulisala ova oblast, išli smo ka donošenju boljih zakonskih rješenja koje će omogućiti trajne benefite za kompletno crnogorsko društvo u cjelini.

Takođe smo, prilikom cijelog koncipiranja politike upravljanja ugljovodonicima, vodili računa o tome da ovaj resurs ne pripada niti nama, niti vama već pripada i onim generacijama koje dolaze. Zbog toga smo vodili pažljivo računa o svakog segmentu ovoga posla i ono šta ostavljamo mi generacijama poslije sebe. Postoji jedan sajt koji je aktiviralo Ministarstvo ekonomije. Svaki dokument, svaka podzakonska akta, tenderska dokumentacija, kriterijumi i načini ocjenjivanja ponuda sve je to dostupno, sve je javno i sve može da bude pročitano. Naravno, uvijek vam stojimo na raspolaganju da odgovorimo na bilo koje vaše pitanje. Ne trebamo čekati da dođemo u parlament da bi raspravljali o stručnim stvarima, ima mjesta koja su i van parlamenta. Takođe, želim da izglasate izmjene i dopune Zakona. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, gospodine Dubljeviću.

Na ovaj način smo završili ukupni pretres povodom ove tačke dnevnog reda o kojoj ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku, posljednju za danas vezanu za realizaciju zaključaka Skupštine Crne Gore od 30. aprila, u smislu poslovanja KAP-a i RMB-a. Saglasno tački 9 zaključaka Skupštine Crne Gore od 30. aprila 2013. godine, Vlada Crne Gore kao državni organ nadležan i odgovoran za vođenje ekonomske politike, koja je odgovorna i za realizaciju zaključaka, najmanje jednom u tri mjeseca Skupštini Crne Gore podnosi detaljnu informaciju o problematici poslovanja KAP-a i RMB-a i realizaciju zaključaka Skupštine Crne Gore u vezi sa tim. Dakle, shodno ovoj obavezi, mi sada imamo raspravu, jer u ovih predviđenih tri mjeseca itd.

nijesmo dobili izvještaje i onda je na kolegijumu potekla inicijativa da o ovoj temi otvorimo raspravu na ovoj sjednici plenuma.

Ovlašćeni predstavnici Vlade povodom ove tačke dnevnog reda su Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i Dragan Kujović, direktor Direktorata za industriju i preduzetništvo u Ministarstvu ekonomije. Pozdravljam ih. Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Aleksandar Damjanović. Pitam prvo predstavnika predlagača želi li da iskoristi pravo na uvodno izlaganje? Želi.

Riječ ima ministar Kavarić. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, vrlo ću kratko. Ponoviću ono što smo već rekli na Odboru, što je bio stav Vlade po pitanju bilo kojeg od navedenih zaključaka o kojima razgovaramo.

Što se tiče zaključka 1 koji se odnosio na nastavak poslovanja i kontinuitet proizvodnje, jednostavno ona problematika i ona odredba zaključka nije omogućila ništa da se desi osim ono što se desilo, a to je stečaj. Poznato je da je stav Vlade bio drugačiji, da je trebalo iskoristiti priliku po modelu koji je Vlada predložila, ali u tom dijelu nijesmo imali saglasnost parlamenta. Imajući u vidu takav stav parlamenta, s jedne strane, imajući u vidu besprimjerno ponašanje menadžmenta u KAP-u s druge strane, stečaj je bio jedina moguća opcija.

Što se tiče zaključka 2 koji se odnosi na stručnu analizu procesa u KAP-u i sprovođenja restrukturiranja u rudarsko-metaluškom lancu, ovdje je formirana komisija. Međutim, imajući u vidu da je krenuo proces stečaja, svaka analiza u tom dijelu, imajući u vidu osnovna obilježja stečajnog procesa, možemo i o njima kasnije, ovo bi se pretvorilo u račun bez krčmara. Ono što možemo sada da uradimo svi mi zajedno jeste da sačekamo ponude i da ohrabrimo one ponude koje treba da sprovedu ono što su intencije i Vlade i Parlamenta u ovom dijelu.

Sličan odnos imamo po pitanju zaključka 3. Dakle, u setu onih mjera koje nijesu prihvaćene u parlamentu, odnosio se onaj model koji je Vlada predložila kao adekvatan za izmirenje duga KAP-a prema EPCG i uslova ugovora o snabdijevanju električnom energijom. Što se tiče odredbi koje se odnose na tzv. golden tim i sve ono što su bili aspekti procesa koji se odnosio na socijalne potrebe i zadovoljavanje po tom pitanju stava Elektroprivrede, ono se svodi na ono što su postojeći programi u Elektroprivredi i ono što su zakonske obaveze u ovom dijelu.

Što se tiče 4 koja se odnosila na neophodnost poštovanja kolektivnog ugovora, od počinjanja stečaja svi kolektivni ugovori su van snage, a poznat je politički stav Vlade o pravima koje imaju radnici KAP-a i Boksita.

Zaključci 5 i 6 su se odnosili na Državnu revizorsku instituciju. Oni su imali priliku da daju svoj stav po tom pitanju tokom rasprave u plenumu, tako da mislim da nije adekvatno da ja prenosim njihove stavove. Isto se odnosi i na stav po pitanju 7. Takođe bi bilo vrlo deplasirano da ovdje na bilo koji način komentarišem ono što je bila obaveza drugih. U kratkom, to je bio osnov za početak rasprave na Odboru. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Rekao sam već da je izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Aleksandar Damjanović. Želi riječ. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Ministre, gospodine Kujoviću, zbog specifičnosti ove tačke dnevnog reda, gdje u stvari nemamo predlog zakona podnijet od strane Vlade, već razgovaramo o informaciju, kao što ste naglasili, a shodno zaključcima koje je ovaj parlament usvojio u aprilu tekuće godine, veoma ću kratko obrazložiti izvještaj o realizaciji tih zaključaka koji je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet predložio sa sjednice koju smo imali 4. novembra 2013. godine. Nadam se da je stručna služba parlamenta ovaj izvještaj, kako bi trebalo da bude, podijelila poslanicima, jer je on

suštinski dokument na bazi čega vodimo ovu raspravu, uz uvodnu riječ koju je ministar ekonomije sada dao.

Pošto je ministar ekonomije dao presjek onoga što je on tada podnio kao informaciju Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, taj dio ne bih dodatno elaborirao nego bih se samo kratko osvrnuo na ostale učesnike u toj raspravi i nešto što bi se moglo sažeti ne kao zaključci, naravno, niti ocjene nego kao .... diskusija koje su se čule.

Dakle, uz ministra ekonomije imali smo i člana Senata Državne revizorske institucije gospodina Pešića koji je u odnosu na realizaciju zaključaka 5 i 6 obavijestio da je Senat DRI na sjednici od 2. oktobra donio zaključak da ne postoje pretpostavke za dalji nastavak već započete predmetne revizije, s obzirom na činjenicu stečaja, naročito činjenicu da se postupak sprovodi u skladu sa članu 1 stav 2 Zakona o stečaju, gdje je uveden institut bankrotstva. To je formalno obavještenje koje je i poslato u smislu dopisa i Odboru, a čini mi se parlamentu i javno prezentovano.

U odnosu na gospodina Perišića koji je, takođe, učestovao na toj sjednici kao stečajni upravnik, obavijestio nas je o toku stečajnog postupka, o namjeri da se putem oglasa ide u prodaju. Takođe je naveo da je najpovoljniji način, citiram, prodaja cjelokupne imovine stečajnog dužnika. To je nešto, čini mi se, što je i Predlog zakona koji je ovaj parlament usvojio i koji je sada vraćen na ponovno usvajanje. Ako mogu da primijetim, stečajni upravnik je, ukoliko parlament donese taj zakon, najsrećniji čovjek u Crnoj Gori, a šta god uradi sa oglasom na kraju će završnu riječ dati parlament.

U odnosu na direktora Montenegro bonusa gospodina Uskokovića, on je informisao da je 11. jula stupio na snagu Ugovor sa Privrednim sudom o upravljanju u KAP-u od strane Montenegro bonusa. Ukazao je na trenutnu situaciju vezano za način na koji Montenegro bonus funkcioniše, a u vezi sa KAP-om, na cijene na tržištu, na ostale aspekte. Takođe je ukazao da Montenegro bonus svoje obaveze plaća na vrijeme. Saopštio je da se isplata ličnih dohodaka obavlja sa zakašnjenjem od desetak dana na nivou od 50% ili niže od uvođenja stečaja i da se proizvodnja održava na nivou projekcija od 4.000 tona.

U radu sjednice su, takođe, učestvovali predstavnici Sindikata Kombinata aluminijuma, Rudnika boksita iz Nikšića koji su dali svoje viđenje i ukazali na eventualne negativne posljedice sporog rješavanja problema koje imaju zaposleni povodom stečaja tada u Kombinat u, naravno, Rudnicima boksita. Nakon toga su poslanici uzeli učešće u raspravi. Otvorili su pitanja koja se tiču i cijene po kojoj se fakturiše struja za kombinat, koliko se plaća, koliko je Montenegro bonus od uvođenja stečaja u KAP-u do danas dobio sredstava od države Crne Gore da bi uspio da organizuje proizvodnju, da li je dobijao, koliko je potrošio novca. Takođe, vezano za perspektive Kombinata aluminijuma nakon donošenja odluke o prodaji itd. Negdje smo sumirali nekoliko stvari koje se tiču ovih zaključaka. Posebno potenciram mišljenje da je zaključak 1 realizovan, što je i bio osnovni cilj tih zaključaka, uvođenje stečaja u Kombinat aluminijuma i na taj način je izbjegnuto da Kombinat, odnosno država kao jedan od vlasnika plaća dugove koji nemaju utemeljenje i nijesu povjerljivi.

Što se tiče zaključka 2, uz obrazloženje ministra ekonomije zašto studija do kraja nije izvedena i prezentirana parlamentu, bilo je mišljenja da je ona, ipak, trebala biti prezentirana parlamentu jer se svakako mora donositi odluka, bez obzira na način sprovođenja oglasa za prodaju, o perspektivi aluminijumske industrije.

Dalje, u odnosu na zaključak 4, ovo posebno potenciram zbog bivših zaposlenih i kolega koji su uputili dopis svim klubovima poslanika, definisano je da Vlada Crne Gore mora da poštuje zaključak 4 i čini sve što je u njenoj moći da se sve obaveze prema bivšim zaposlenima u Kombinat aluminijuma i Rudnicima boksita odrade na način kako to predviđaju zakoni i kolektivni ugovori, evidentiran je višemilionski dug.

U odnosu na perspektive Kombinata aluminijuma u stečaju, ocijenjeno je da samo uz poseban energetski izvor i ugovor o snabdijevanju dugoročnog karaktera Kombinat aluminijuma i nakon prodaje kao imovina može imati perspektivu. Na kraju je ocijenjeno da je potrebno, zbog izraženih sumnji u način na koji Montenegro bonus upravlja Kombinat aluminijuma, tražiti pisano izjašnjenje od predsjednika Odbora direktora Montenegro bonusa u odnosu na način

kako se vrši ovo poslovanje. U svojstvu predsjedavajućeg ovim odborom, uputio sam dopis gospodinu Uskokoviću, očekujem odgovor vezan za detaljan opis poslovanja Montenegro bonusa od momenta preuzimanja, dakle 11. jula, uloge u odnosu na poslovanje Kombinata aluminijuma.

Samo da konstatujem, završavam time, mislim da je ovo bilo svrsishodno da se pročita i da se da osvrt Odbora, a parlament će dati svoj na realizaciji zaključaka. S obzirom, potpredsjedniče, ovo će biti jedan moj mali predlog, ne mora biti uvažen, ali za razmišljanje svima nama, da ovdje imamo raspravu na dnevnom redu, da ćemo se ponovo izjašnjavati o Predlogu zakona koji su kolege iz Demokratskog fronta podnijeli, a kolega Šehović amandmanom, uslovno rečeno, promijenio, koji smo već jedanput usvojili, s obzirom da je Odbor to već nekoliko puta razmatrao do sada i da će Kombinat aluminijuma biti, takođe, sagledavan, odnosno u onom dijelu koji jesu garancije i aspekti električne energije i snabdijevanja kroz budžet za tekuću godinu, mislim da bi u cilju racionalizacije ove diskusije bilo možda oportuno da po jedan poslanik iz kluba da svoj stav vezan za problematiku ove informacije. Posebno ovo imajući u vidu da nema kolega iz Socijaldemokratske partije koji bi, vjerovatno, dali važan doprinos ovoj raspravi, a čini mi se i kolege iz Bošnjačke stranke iz Kluba četiri partije. Tako da mi se čini da je ova rasprava malo okrnjena i u tom smislu je možda treba racionalizovati. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Damjanoviću.

Završili smo ovaj dio. Prije nego što krenemo dalje, jer moramo to pitanje da riješio da bismo znali kako da krenemo dalje, da vidimo oko predloga koji je dao kolega Damjanović.

Želim da vam kažem da smo mi na kolegijumu razmatrali i vrijeme koje je potrebno za raspravu kod ove tačke kao kod svih drugih i da je to orijentaciono vrijeme koje smo dogovorili na kolegijumu dva plus jedan, znači ako u dva sata ne završimo raspravu, da idemo u još jedan sat. Međutim, imajući u vidu ove okolnosti o kojima je govorio kolega Damjanović, da ih sada ne ponavljam, a posebno imajući u vidu da je već skoro 17:00 h i da smo vjerovatno svi po malo umorni od jedne naporne nedjelje koja je iza nas i da nas čeka već u ponedjeljak, takođe, naporan radni dan, evo oko ovog pitanja imam u suštini pozitivan odnos, ali nemam ovlašćenja da mijenjam zaključak kolegijuma nego moram da vidim kakvi su stavovi ostalih političkih subjekata. DPS prihvata. SNP, da idemo redom ovako, kolega Damjanović je dao predlog, pretpostavljam da prihvata. Kolege iz Fronta?

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Mislim da je trebalo otvoriti raspravu. Nije nam jasno, tek prije sat vremena smo čuli da će biti rasprave o Kombinat aluminijuma. To je tema koja, u svakom slučaju, zaslužuje posebnu raspravu, a ne da bude dio rasprave o budžetu. Trebali smo da idemo redom po tačkama dnevnog reda. Kada dođe na red rasprava o zaključcima, da se raspravlja kao što je dogovoreno na kolegijumu dva plus jedan. Problem je što ste danas ispreturali dnevni red. Mislim da nije nikakav problem da se danas raspravlja do određenog vremena, a da se nastavi u ponedjeljak. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Samo trenutak da se čujemo. Kolega Đukanoviću, mislim da je to korektno kolega Radulović koji je jutros otvorio sjednicu saopštio šta je danas na dnevnom redu. On je jutros rekao da je danas na dnevnom redu, između ostalog, realizacija zaključaka. To je jedna stvar.

Druga stvar, što se tiče redosljeda, on je dogovoren na kolegijumu, a kada bude Zakon o ugljovodonicima i kada bude ministar Kavarić tu, pošto je on ovlašćeni predstavnik i oko ove tačke, da idu jedna za drugom, posebno imajući u vidu da ministar Kavarić, prema informacijama koje imam, u ponedjeljak nije tu i da on onda ne bi mogao prisustvovati raspravi u tom dijelu. Molim vas, ako jedan klub ima rezervu, imamo dogovor, tako i na kolegijumu uvijek raspravljamo, ako jedan klub ima rezervu, onda ne bi prihvatili ovaj predlog. Evo, ako kolege iz

Demokratskog fronta insistiraju, možemo otvoriti raspravu do 18:00 h, ali mislim da iz svih ovih razloga koji su saopšteni možemo da idemo na ovaj način. Zahvaljujem.

Sada ćemo čuti predstavnike klubova koji su tu prisutni, u trajanju od pet ili deset minuta, kako se opredijelimo. Bilo je predviđeno pet minuta s obzirom na nove okolnosti može i više, ali pet minuta, ako nekome bude falilo vremena može dobiti još minut, dva. Zahvaljujem vam na ovom dogovoru. Krećemo redom.

Kolega Rešid Adrović, u ime Kluba Demokratske partije socijalista. Izvolite.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče Skupštine.

Uvažene kolegice i kolege poslanici, uvaženi predstavnici Vlade, poštovani građani,

Na dnevnom redu naše Skupštine je Informacija o problematici poslovanja KAP-a u Rudnika boksita i realizacija Zaključaka Skupštine Crne Gore od 30. aprila 2013. godine. Mislim da je pitanje daljeg opstanka KAP-a trebalo rješavati na realiciji Vlada Crne Gore - menadžmet KAP-a, jer zato Vlada ima mandat ove Skupštine.

Međutim, skupštinskim zaključcima je predviđeno da Vlada najmanje jedanput u tri mjeseca informiše Skupštinu Crne Gore o poslovanju Kombinata aluminijuma Podgorica i Rudnicima boksita Nikšić i realizaciji zaključaka, pa ću ja kazati svoje zapažanje o ovoj temi. O istoj smo imali raspravu na Odboru za finansije. Iz izlaganja ministra ekonomije gospodina Kavarića stekao sam utisak da Vlada čini sve da ispoštuje svoju proceduru za raskid ugovora u skladu sa zaključcima ove Skupštine od 29.02.2012. godine. S obzirom da CEAC nije poštovao potrebe iz ugovora o poravnjanju, Vlada je dopisom tražila da CEAC prenese akcije KAP-a i Rudnika boksita na Vladu. CEAC je odbijao sve te inicijative.

Nakon toga, Vlada je razmatrala nekoliko inicijativa i opcija za preuzimanje akcija. Pokretanjem arbitražnog postupka procijenjeno je da ta opcija nije efikasna zbog dugog trajanja i visokih troškova. Ta opcija nas dovodi u situaciju da preuzmemo KAP, opterećen je svim dugovima, a to ne bi bila garancija za uspješan rad Kombinata. Umjesto toga, razmišljalo se o modelu preuzimanja akcija kroz konverziju većine dugova u akcije, tako da KAP preostali dio dugova izmiri kroz svoje poslovanje. U tom pravcu Vlada je predložila tri opcije za raskid ugovora, o njima smo dosta pričali u ovom parlamentu. U momentu kada su se 30. aprila donosili zaključci o čijoj realizaciji danas pričamo, bio je aktuelan predlog Vlade da bi najveći dio dugova vezanih firmi oko CEAC-a svoja potraživanja konvertovao u akcije i prenijeto u vlasništvo Vlade za jedan euro, a KAP bi u petogodišnjem periodu izmirio 40 miliona eura prema VTB banci, kao i pripadajuće kamate na ovaj iznos oko 11 miliona.

Vlada bi ovim predlogom prihvatila određene obaveze, o kojima ne bi govorio jer smo dosta govorili, neke bi ostale KAP-u, KAP bi bio preuzet sa dugom od 40 miliona eura sa ugovorenom cijenom struje od 27,5 megavat časova. Ako znamo da je oko 30% u cijeni koštanja jedne tone aluminijuma učestvuje struja, da bi KAP sa ovakvom cijenom bio rentabilan, dva su razloga zbog kojih je u odnosu na stečaj povoljniji ovaj predlog. Rizik organizacije proizvodnje u stečaju, nemogućnost da se skopi dugogodišnji ugovor za nabavku glinice, električne energije kao što to svi kombinati imaju, pa bi tada cijena struje bila niža. Kada bi se mogao sklopiti dvogodišnji ili trogodišnji ugovor o prodaji aluminijuma, cijena bi bila, takođe, veća. Drugi razlog, postojanje striktnih pravila kako se imovina u stečaju može prodati. Osnovni kriterijum je cijena, ne može se insistirati na određenom nivou investicija, niti broju radnih mjesta. Kada govorimo o devet zaključaka od 30. aprila stiče se utisak da se Vlada i druge nadležne ustanove odgovorno odnose u sprovođenju zaključaka.

Zaključak 1 realizovan je kroz stečaj, a pošto nije bilo zahtjeva ni od strane kreditora, ni od strane vlasnika KAP-a za organizaciju plana restrukturiranja gdje bi vlasnici, odnosno akcionari pravo ostvarili kroz namirenje prodajne cijene. Kada je u pitanju zaključak 2, Vlada je formirala stručni tim. Međutim, pošto je uveden stečaj, izrada bilo kakve studije o opravdanosti postojanja aluminijumske industrije gubi smisao.

Kada je u pitanju zaključak 3, takođe Zakonom o stečaju definisan je način izmirenja obaveza prema povjeriocima. ... reda. U prvom redu se izmiruju radnici, u drugom redu izmiruju

se porezi i u trećem komunalije. Kada je drugi dio zaključaka u pitanju, Elektroprivreda već realizuje određene u dijelu zastarjelosti i u dijelu povoljnosti za redovne platiše. Taj dio zaključaka je u nadležnosti Elektroprivrede Crne Gore.

Zaključak 4 oko poštovanja zakonske obaveze predviđene kolektivnim ugovorom prema zaposlenima, KAP-u i Rudnicima boksita Nikšić, kolektivni ugovor o uslovima stečaja je van snage, to je već u uvodnom izlaganju kazao ministar. Međutim, Vlada će svim radnicima koji ostanu bez posla isplatiti otpremnine po važećim kolektivnim ugovorima i učiniće sve da što manji broj radnika ostane bez posla.

Kada su u pitanju zaključci 5 i 6, Državna revizorska institucija je započela reviziju stanja u KAP-u. Međutim, nakon uvođenja stečaja, s obzirom da Državna revizorska institucija po pravilu vrši reviziju i donosi preporuke, te preporuke je potrebno da neko usvoji, Odbor direktora ili Skupština. Dakle, u ovom novom momentu, ne postoji niko ko bi primijenio te preporuke. Zbog toga je Državna revizorska institucija, a to smo mogli čuti u izlaganju predsjednika Državne revizorske institucije, odustala od dalje revizije u KAP-u. Na kraju, zaključak 7 koji se odnosi na poštovanje ekoloških standarda u KAP-u, to je u ingerenciji stečajnog upravnika i to se nakon uspješno sprovedenog traženja investitora to postaje njegova obaveza. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Adroviću.

Sada riječ ima kolega Vučinić, a neka se pripremi kolega Kaluđerović. Molim vas, očito da je potrebno malo više tolerancije vremena, tako da ćemo to i udovoljiti ko želi, ali samo onamo ako neko hoće neku novu činjenicu da nam saopšti, zato što je sudbina oko aluminijske industrije sada odlučujuća. Kakva će biti odluka, ovakva ili onakva, da ne ponavljam one grdne priče 20 i kusur godina koje smo ispričali i koje, nažalost, nijesu imale efekta. Izvolite, kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, poštovani predstavnici Vlade, direktoru Kujoviću,

Dobro je što ministar ulazi jer sam sada htio da se požalim vama, predsjedavajući, da imam problem što se ne mogu mjesecima sastaviti sa ministrom jer sam htio nešto njemu lično da kažem. Kao prvo, da mu odam priznanje na njegovoj upornosti i želji da radi kao ministar ekonomije, jer je pokazao da to voli da radi, ali da li zna, to je pitanje. Ovo kažem iz razloga što ste, gospodine ministre, za vašeg mandata, uveli u stečaj Kombinat aluminijuma, uveli ste u stečaj Željezaru, uveli ste stečaj znači te najveće fabrike u Crnoj Gori, uveli ste u stečaj Rudnik boksita koji je najveći rudnik sada ste na putu da ugasite Metalac montevar i zbog toga kažem više volite nego što znate.

Ja danas ne mogu da se pridržavam striktno dnevnog reda iz razloga što ste vi, gospodine ministre, redovno izbjegavali naše uredne pozive da dođete i prisustvujete sjednicama Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije, jer ste nas na neki način ignorisali, a razmatrali smo i Gornji Ibar Rožaje koji je opljačkan i opustošen. Razmatrali smo i Rudnik mrkog uglja koji je napušten, razmatrali smo i Aluminijski kombinat koji je u stečaju, razmatrali smo i privatizaciju Metalca montevara i znate li kako je vaš odgovor bio - da se obratimo Privrednom sudu kao nadležnom sudu. A ja bih sada postavio jedno opšte pitanje, gospodine ministre, ako ćete me saslušati. Šta je još ostalo u Crnoj Gori, a da nije u nadležnosti privrednog suda. To bi bilo jedno osnovno pitanje koje bi vas ja pitao a ovo su ostala pitanja koja se odnose na radnička pitanja zbog kojih sam ovdje u Parlamentu i koje se odnose na životna pitanja čuli smo prije priču o ugljovodonicima i ostalim atomima, čuli smo priču o gasovodu, ali ovo su pitanja životna to je znači kako preživjeti dan, za danom. Prvo pitanje, a pitao sam i ministra Branimira Gvozdrenovića, kako da pomognemo radnicima Mrkog uglja iz Berana Vi ste ih ministre napuštali, napuštio ih je i Viktor Restis. Oni su u rudniku održavaju taj rudnik, zadnju platu su primili u junu i sada traže dvije plate da bi opstali u životu. Oni kažu da ima

zainteresovanih, ima investitora koji bi ulagali u taj Rudnik mrkog uglja, ali zbog toga što nije raskinut ugovor sa Balkan enerđži, ne može niko da sklopi taj ugovora i da ih preuzme. Što se tiče, Aluminijskog kombinata i da bude to u sklopu ove tačke dnevnog reda, pitao bih za radnike Aluminijskog kombinata koji su penzionisani dobili su prijevremenu penziju i na neki način su izigrani i od vas gospodine ministre, a i od strane sindikata postojećeg u Aluminijskom kombinatu, da li ste to uradili vjerovatno ste uradili u koordinaciji tako da su ti ljudi na jedan bezobziran način izbačeni iz Aluminijskog kombinata i ostali su bez otpremnina. Oni ne traže ono što im ne pripada, oni su cijeli radni vijek u Aluminijskom kombinatu ulagali u stambeni fond i onda kako je ušao Kombinat aluminijuma u stečaj oni su bukvalno istjerani iz Aluminijskog kombinata bez centra otpremnine za rješavanje stambenog pitanja tako da je veliki dio njih otišao iz Aluminijskog kombinata kao podstanari.

Zbog toga vas pitam, kada će ovi ljudi koji su do skoro blokirali Aluminijski kombinat i koji su tražili od nas poslanika da im pomognemo. Sada vas pitam, kada će ti ljudi dobiti otpremninu i kolika će biti ta otpremnina, da nam kažete danas ovdje u Parlamentu.

Treće pitanje bi bilo za Metalac montevar, ne znam jeli to pitanje za Vas ili za Upravu policije ili za Interpol, gdje je vlasnik Metalca Nikola Furundžić. Jer je on uzeo milion i po eura, to milion ipo eura je dobio uz pomoć vašu, to je novac od građana Crne Gore koji je Nikola Furundžić potrošio kako on zna i umije bez ikakve kontrole. Danas je i on van Crne Gore, samo nemojte reći da je tog strateškog partnera neko otjerao ovdje iz opozicije. Znači, on je uzeo milion i po eura i pobjegao sad iz Crne Gore, a radnici Metalca su na ulici nijesu primali plate od maja mjeseca i danas oni su u štrajku i ne mogu i ne znaju kako će da prežive sutrašnji dan.

Ja vam postavljam pitanje koja se odnose kako radnici u Crnoj Gori da prežive.

Četvrto pitanje koje bi bilo u vezi Željezare i Željezare više nema dima, ne zagađuje okolinu. Ali, čini mi se moram vas pitati da li u Željezari ima žive duše. Sjećate li se, gospodine ministre, na onoj press konferenciji onih obećanja od 35 miliona eura investicija o proizvodnji 400 hiljada tona kvalitetnih čelika na godišnjem nivou, po prometu od pola miliona eura i o zapošljavanju 550 radnika? Da li postoji iko u Željezari da nam da informaciju šta se radi u toj fabrici? To su bila neka osnovna pitanja i očekujem gospodine ministre pošto evo na neki način da se izrazim sa rečnikom koji primjenjuju lovci. Napravio sam danas ovdje pod ovom tačkom dnevnog reda "čehu" pošto nijesam mjesecima mogao doći do vas, da vas pitam za ova osnovna životna pitanja kako ljudi da prežive u Crnoj Gori.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Vučiniću.

Znači, ako budete i kad budete ministar ovo da vi bude iskustvo. Odmah, uvijek, znači otvorena vrata svakom Crnogorskom problemu. Pošto ste bili moj student prve generacije, neću da vas pitam hemijskom sastavu ugljovodonika nijesu baš anatomi samo.

Idemo dalje, malo edukacije ljudi, malo edukacije moramo da budemo i nešto da znamo u struci da donosimo odluku ne samo politika posebno ne samo politikantstvo.

Izvolite poslaniče Kaluđeroviću, neka se pripremi kolega Bojanić, ovo je metalurgija Bojaniću nije ekonomija pazite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam ,gospodine potpredsjedniče. Ja bih bio veoma srećan kada bi imali i povodom teme o kojoj razgovaramo razloga da budemo jako raspoloženi nažalost svi smo svjedoci da ima razloga da budemo jako, jako zabrinuti. I nemojte zamjeriti svi skupa što ću podsjetiti i na određeni način korigovati izjavu do nedavno predsjedavajućeg potpredsjednika Šturanovića, nije ova tačka dnevnog reda dogovorena na Kolegijumu, nego je posljedica činjenice da je Klub poslanika SNP-a po drugi put bio u prilici da predloži dopunu dnevnog reda prije desetak dana, to je odbijeno za prije par dana, kada je počelo ovo zasijedanje tek tada je to uvršteno u dnevni red, bez obzira na činjenicu što zadnji zaključak od zaključaka Skupštine

posvećenih da tako kažem KAP-u govori o obavezi Vlade, da jedanput u tri mjeseca podnosi informaciju o problematici u KAP-u i rudnicima Boksita i o realizaciji naših zaključaka.

Dakle, gospodine ministre, ja moram priznati da se gotovo divim lakoći kojom ste vi prešli preko činjenice da Vlada nije postupila gotovo ni po jednom od zaključaka Skupštine, a Skupština je u tri navrata.

Prvo da podsjetim 29.februara prošle godine, pa 8. juna prošle godine i konačno 30.aprila o.g. se bavila prolemtikom Kombinata aluminijuma i Rudnika boksita Nikšić realizacijom ugovornih obaveza i ogromnim problemima koje je ekonomija Crne Gore, Javne finansije Crne Gore imaju u vezi sa tim.

Da podsjetim i ja pored zaključaka od 30.aprila koji su i to da podsjetim usvojeni na predlog Socijalističke narodne partije Crne Gore koji je između ostalog Skupština većinski konstatovala, da prvo treba da se nastavi proizvodnja u Kombinat aluminijuma, da treba da se izvrši revizija dugova i ukupnog poslovanja Kombinata aluminijuma da se uradi strategija dugoročne održivosti, obavezala Vladu, koja je morala da dostavi Skupštini na usvajanje najkasnije do 20.oktobra o.g. Dakle, prosto je neshvatljivo da neko kaže, nakon uvođenja stečaja da je to pitanje koje jevan interesovanja, to je prosto nedozvoljivo da se tako postupa. Potenciram jedan izuzetno značajni zaključak. Obavezana je Vlada i Kombinat aluminijuma da urade strategiju poštovanja konačno Zakona Crne Gore koji uređuju pitanje zaštite životne sredine i obaveze svih subjekata posebno privrednih subjekata i posebno Kombinata kao poznatog zagađivača velikog zagađivača životne sredine da u roku od dva mjeseca dakle u odnosu na 30.april definiše način kako će da obezbijedi poštovanje životne sredine i posebno životne sredine u okolini Kombinata, dakle područja Zete. Sve ovo skupa uglavnom nije ispoštovano, odgovor Vlade je bio prvo žestoki napad na ovaj Parlament koji se drznuo da usvoji ovakve zaključke i ovaj prigovor da Skupština ovakvim zaključcima podriva ustavnu poziciju Vlade, što je potpuna besmislica. To moram da naglasim i onda šta slijedi. Upravo Vlada odnosno nadležno Ministarstvo pokreće postupak uvođenja stečaja u Kombinat aluminijuma uvodi se stečaj 8.jula o.g., 8. jula o.g. otvara se stečajni postupak i pazite da javnost koja pati naš rad da im bude do kraja bude jasno kako je to sve dogovoreno i namješteno. Već narednog dana, dakle stečajni upravnik sa Montenegro bonusom zaključio ugovor o upravljanju i Montenegro bonus preuzima upravljanje i ko ostaje pored stečajnog upravnika prva violina o Kombinat. Dakle niko drugi nego gospodin Dožić, koji je prije toga godinama bio predstavnik Vlade u bordu direktora Kombinata i aminovao sve štetne poslove koje je menadžment Kombinata zajedno očigledno sa Vladom vodio na štetu ekonomije i javnih finansija Crne Gore.

Dakle, gospodine ministre Kavariću, da počnem i ja potenciram kao što je i kolega Vučinić to učinio. Više od 400 zaposlenih u Kombinat moralo je naprosno mimo svoje volje da ide što ono kažu što prije u penziju nebi li spašavali svoju u ekonomskom smislu голу glavu. Ne dozvolite Vlada i država ne smiju da dozvole da to bude prva generacija za 40-tak godina postojanja Kombinata aluminijuma koji su pošli u penziju pdo uslovima, pod kojim su pošli a da im se ne isplati otpremnina.

Prosto je skandalozno i od stečajnog upravnika da u okviru priznatih 360 miliona duga Kombinata aluminijuma nije priznao tri miliona dugovanja Kombinata nije priznao tri miliona dugovanja Kombinata koje je poslovodstvo Kombinata uzelo radnicima zaposlenim iz stambenog fonda. Dakle, da javnost zna da je stečajni upravnik priznao ono što je nesporno potrošeno nenamjenski, a pripadalo je radnicima za rjeršavanje stambenih pitanja, onda bi mogućnost naplate tih sredstava bila mnogo laganija nego što je sada kada nijesu priznata ta sredstva i kada treba da se vodi postupak za dokazivanje da se to desilo.

Ja još jednom potenciram uz izvinjenje i molbu predsjedavajućem da mi još omogući da nekoliko rečenica kažem.

Dakle, ne mirim se sa stavom Državne revizorske institucije, što nije izvršila reviziju kao vrhovni organ državne revizijeu Crnoj Gori.

Podsjećam, upravo po njihovom nalazu država je angažovala 307 miliona evra u Kombinat aluminijuma znate preko raznih potpisivanja poreza, doprinosa preko otkupa dugova, preko dodijeljene državne pomoći, preko izdatih garancija itd. itd. Najmanje 307 miliona što se

jasno vidi i puno toga još što nije vidljivo iz vremena prvih godina nakon prodaje Kombinata aluminijuma, kada se nijesu evidentirale subvencije za utrošenu električnu energiju.

Državna revizorska institucija je rekla u periodu 2006 - 2008.godina za tri godine. Dakle, prosječna cijena aluminijuma na svjetskoj berzi je bila 2.570 dolara po toni. U tom periodu Kombinat aluminijuma je proizveo oko 330 hiljada tona aluminijuma. Samo 2007.godine 124.000 tona aluminijuma. Dakle, drastično više iznad instalisanih kapaciteta zna se da su instalisani kapaciteti oko 104.000 hiljade tona. Lako je zaključiti čak i kada bi prihvatili Vladinu računicu, da je cijena koštanja 2.300 tona po toni, a nije nego niže. Jeli tako doktore?

Da je Kombinat u ovim godinama morao ostvariti profit od preko 100 miliona dolara od preko 100 miliona dolara. Sada stečajni upravnik kaže Kombinat je dužan 360 miliona dolara uz neplaćene brojne obaveze, onda se nameće pitanje gdje je taj sav novac uz sve ulaganje uz sva opraštanja uz ove sve beneficije koje su bile prisutne. Prema tome, stvorena je slika da je Kombinat aluminijuma sam po sebi problem. Nije tačno, Kombinat aluminijuma je ako se zakonito i domaćinski posluje ako se poštuju ekonomski standardi i izuzetno značajan za ekonomiju Crne Gore, ali ne pod uslovima pod kojim je država zaključila ovaj ugovor i završiču time i podsjećanje. Ko su ugovorni partneri Kombinata aluminijuma Vlade za Kombinat aluminijuma. Je li to N plus grupa i svi skupa kažemo to je Rusal, to su Rusi nije tačno. Ovo je firma koja ima sjedište u državi Džersi jednako kao jedan od ugovornih partnera Vlade u vezi sa prodajom zemljišta na Luštici, Ostrvo Džersi je prepoznato, a teško ga je naći na mapi tamo negdje u središtu Antlatika, jednako kao slično ili kao Britanska djevičanska kao jedna značajna ofsor destinacija i za čijeg vlasništva kada su u pitanju ove firme bog zna postoji ima mnogo razloga za sumnju da su to neki domaći tajkuni. I da završim priču podsjećanje da je aktuelni predsjednik Vlade gospodin Đukanović nakon usvajanja Skupštinskih zaključaka još 29.februara prošle godine, sedam dana kasnije u emisiji TV Crne Gore "u Centar" imam razumijevanja kada poslovodstvo KAP-a kaže da su uložili u Kombinat aluminijuma 200 miliona evra. A njegov potpredsjednik partije i raiji predsjednik Vlade gospodin Lukšić je javno u ime Vlade saopštio da je ulaganje inostranog partnera u Kombinat aluminijuma bilo samo 30 miliona evra. Dakle, potpuno jasno Đukanović je i ovom javnom izjavom govorio i radio u interesu inostranog partnera a ne Države Crne Gore.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Kaluđeroviću.

U ime Pozitivne Crne Gore, kolega Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani predstavnici Ministarstva,

Pa kako ste rekli prije par minuta nećemo raditi u metalurgiji, ja se bojim da se ne radi više ni u metalurgiji, a da se ne radi više ni o ekonomiji, što se tiče KAP-a i šteta što se nijesu više pitali metalurzi i ekonomisti po pitanju KAP-a. Ali, evo dočekali smo da se pitaju pravnici i to isključivo stečajni sud, odnosno stečajni sudija. I nažalost, nazovimo pravim imenom stanje KAP-a to je stečaj, stečaj je i po suštini i po formi u stvari samo institut naplate povjerioca. Nemojmo da izvrćemo stvari da kažem padamo, da se hvatamo na tu udicu kojom je Vlada svjesno ili nesvjesno gura kako goda da eto sad da je stečaj u stvari i to da oporavi neku kompaniju da nešto bog zna iz nje se bolje uradi, pa samo loše kompanije u trenucima kad ne mogu više da izmiruju obaveze upadaju u stečaj i šta imamo danas od stečaja, imamo 360 miliona duga to je već rečeno KAP-a. Imamo 130 miliona duga Rudnika boksita, gotovo pola milijardi druga nam je ova Vlada svojim menadžmentom, svojim upravljanjem KAP-a i Rudnika boksita i naravno dovođenjem svojih strateških investitora doprinijelo da danas pričamo o tako lošoj situaciji u ove dvije firme.

Nuđene su nam tri opcije ovdje, nuđene su svjesno tri opcije, samo da bi se nekako zabašurila ta odgovornost, odnosno dijelom prebacila na Parlament da se ne vraćem, toliko puta ispričano o tome, tri načina, sva tri loša, dobri menadžeri su oni koji nude dobra rješenja, pa da izaberemo jedno od dobrih. Oni loši se prepoznaju po tome što nas dovode pred svršen čin i nude nam tri rješenja od kojih se nije znalo koje je gore. Jedno da preuzmemo obaveze, odnosno da platimo 40 miliona za nešto navodno što je 120 dug, da uzmemo 50-tak miliona da isplatimo još nekih 11 miliona, ako se sjećam, a da pri tom nemamo reviziju poslovanja da pri tom nemamo studija održivosti, da ne znamo garancije voljom većinom nijesmo mogli da obezbijedimo da nam ministri kažu koji su izdavali te garancije zašto su ih dali i na kraju odjednom imamo diktaturu Parlamenta od strane, eto proleter i ćemo biti sve su prilike. Kako smo krenuli bili u Parlamentu ili van svi ćemo proleter i biti vrlo brzo, tako da nijesam mnogo pogriješio. I šta sad. Sad pričamo, nećemo se samo ujedinjavat, Vi nećete pa i sve da budete proleter, s Vama se ujedinit nećemo, odmah da to raščistimo i da Vas zamolim da god imate nešto da mi kažete, pritisnite taj taster, ustanite pa recite. Eto.

I sad smo došli u situaciju 55 miliona hoćemo da prodamo cjelokupnu imovinu, jer to je stečajni sud, njegovo je pravo da izabere cjelishodnost načina prodaje. Ja ne znam šta mi više ovdje raspravljamo i što mi možemo u Skupštinu, ako možemo taj zakon da usvojimo, da se eto bar pita Skupština kod konačne prodaje te imovine, bar da pokušamo da i to ako možemo nešto bar malo da spasimo, ali čini mi se da smo došli u vrlo lošoj situaciji, ne mi nego nas je Vlada dovela i šta znam. Ina ona stara kažu: "nema ruže bez trna", ali se bojim da se Vlada zapetljala utrnje, a nigdje ruže.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Bojaniću.

S ovim smo završili ovaj prvi krug.

Prije nego što dam riječ ministru, i ako je ovo jedna od moji neomiljenih tema, ja neću mnogo pričati, samo kratke informacije, ministre. Sve ovdje što sam rekao, konsultujući dešavanja aluminijske industrije u svijetu, već se obestinio. Znači, ministre, već su počeli strateški investitori da mi se javljaju i kažu da je onaj oglas neozbiljan. Odmah ću da kažem i ovih iz Šibenika, ja sam ih uputio Vama i nadam se da će naš zakon što prije ugledati svjetlost dana i da će biti dio zakonske regulative, da ćemo dobiti strateškog partnera, koji će imati i kratkoročni, srednjoročni, dugoročni plan razvoja, da će nam omogućiti razvoj aluminijske industrije. To već pokazuje da tržište aluminijuma raste i već će biti preko dvije hiljade dolara na početku iduće godine, što znači da aluminijska industrija može, ukoliko je konkurentna i moderna može da ima i tržišnu cijenu električne energije. Ono što se desilo sa Aluminijom Mostar kolege to i potvrđuje. Znači, federacija i Hrvatska kao oni dvoje što imaju negdje oko 56% su preuzeli Aluminijum Motar. Aluminijum Mostar može da plaća bez ikakvih problema 42 eura megavat sat na 110 kilovatnoj mreži i da ono suludo što je bilo da se oni plaćaju 67 da se trguje oko toga će biti odbačeno, inače ja mislim da je "Elektroprivreda" Crne Gore za iduću godinu nedostajuću količinu električne energije na 110 kilovatnoj mreži, već platili negdje oko 41,42, tako sam dobio informacije iza tih informacija stojim, zato što su mi rekli glavni ljudi "Elektroprivrede", što znači, završiti s tim.

Ukoliko pokažemo svi rodoljublje u Crnoj Gori prema Kombinat aluminijuma, ako aluminijsku industriju restrukturiramo na pravi način, tada aluminijska industrija može u Crnoj Gori da bude konkurentna i da plaća tržišnu cijenu električne energije koja je u okruženju i koja je u Bosni i Hercegovini. Ministre to moramo da imamo u vidu i vi iz Vlade i mi iz Skupštine da dođemo ka nečemu, što znači dugoročni razvoj da ne ubijemo jednu od posljednjih mogućnosti realne ekonomije. Toliko. Znači suzdržajem se, samo sam htio javno da vam saopštim ovo što je mnogo važno po Crnu Goru.

Izvolite, ministre, na komentara i onda pravo na odgovor.

Evo i javnost ministre i 10 samo argumentovano za dobro aluminijske industrije Crne Gore.

Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:
Zahvaljujem.

Dakle, što se tiče teze gospodina Vučinića, žao mi je što ste ovo rekli, jer Vi znate da su Ministarstva ekonomije vrata uvijek otvorena i svima, i to znate u nekom dužem vremenskom periodu. Ono što je bila konkretna opaska po pitanju "Gornjeg lbra", KAP-a, Montevera Metalca i Rudnika "Mrkog uglja", jeste poziv da se raspravlja o privatizaciji ispred odbora koji se bavi privatizacijom. Mi nijesmo nadležni za privatizaciju ni jednog od ovih preduzeća, jer je svalo od njih u stečaj. Mi smo se još uvijek odazivali pozivu Matičnog odbora i pozivu odbora kojim Vi sada predsjedavate kad ste se bavili privatizacijom, koje je sprovodila Vlada. Dalje. I mimo toga postoji mogućnosti za komunikaciju samnom svakoga dana. Svakoga dana, molim vas kad god imate neke predloge, ideje iskoristite da vidimo šta možemo da uradimo po pitanju o kojima smo pričali danas i volio bih da mi bilo ko kaže, imajući u vidu pominjanje stečaja. Što se tiče "Željezare" vrtićemo se na nju u onome dijelu odgovora, što se tiče "Boksita" i KAP-a, kako se izbjegavao stečaj u firmi i čiji su dogovi veći od imovine. To je jednostavna definicija i po tom pitanju je završen razgovor, jer to je momenat kada se uvodi stečaj, da uporedimo datume, da uporedimo posljednjih decenija, da ne ulazimo sada u svu tu genezu po pitanju i "Boksita" i po pitanju KAP-a.

Što se tiče grupa radnika koje ste pomenuli. Sa svakom od njih sam komunicirao danas. Znači ne posljednjih dana, nedjelja, ne u očekivanju ove rasprave, nego danas. Kažete da ima interesovanja za Rudnik "Mrkog uglja", ja Vas molim da okrenete vaše kolege sindikalce i da pitate ih kakav su stav zauzeli po pitanju investitora koji je sutra ujutru u Berane. Znači za godinu, ne za...sutra ujutru, da li je istina da li su mu rekli da neće da ga pušte u jamu da pogleda. To provjerite i zauzmite svoj stav i očekujem da ćete ih savjetovati, s obzirom da ste sindikalni lider, kako milite da je najbolje da urade u svom interesu. Znači moja molba da se čujete s njima. Mi smo danas razgovarali s njima.

Što se tiče Montevera Metalca, prema mojim informacijama, direktor i vlasnik je u Crnoj Gori u Nikšiću bio oko 11 sati, razgovarao sa radnicima i shvatio sam da su napravili dogovore u momentu koji su bili moguću. Čekamo potvrdu i realizaciju jednoga i drugoga. I pozivam vas da zajedno ispratimo taj proces i zajedno da provjerimo i vidimo šta tu može da se uradi, a šta je propušteno ili nije propušteno.

Što se tiče penzionera KAP-a i toga što se niko na njih nije osvrnuo, znači 400 ljudi je država platila povezivanje staža 2,2 miliona eura i ti su ljudi u penziji. Onih 700 ljudi koji rade nijesu u penziju i nemaju mogućnost da odu u penziju ako se KAP ugasi sutra. Ovo su pitanja sve za nas. Zašto nijeste pitali za onih 100 koji su prošle godine u januaru bez otpremnina i koliko je hiljada ljudi pošlo u penziju bez otpremnina. Naš stav je njima poznat od prvoga dana i njihov zastupnik koji su oni delegirali i koji je bio kod mene u kancelariji bar pet puta na ovu temu, rekao je da ne može biti korektniji, a to je Vlada plaća po glavi onoliko koliko je po glavi radnika koji odlazi, onoliko koliko je bio prosjek u "Željezari", u Rudnicima "Boksita" i u KAP-u u prethodnom periodu. Po spiskovima koje je dostavio Sindikat, ko će biti na tim spiskovima to je predlog njihovog dogovora, to nećemo mi uređivati. I zaista mislim da je to krajnje principijelan pristup i ja ni jedan drugi ne bih mogao da uradim pred vama, ni pred javnosti, ni pred radnicima, i što je najvažnije, mene lično, pred samim sobom, ne bih mogao ni jedan drugi da branim.

Što se tiče "Željezare", sjećam se dobro konferencije 35 miliona investicija obećano 500 miliona izvoza, ja i dalje vjerujem da će to tako da bude, ali evo vrijeme prolazi, investicija je jedna u toku, bićemo tu smi mi da vidimo šta će da urade od onoga i samo što bih ja pozvao sve nas ovdje Parlament, Vladu, gradonačelnika, sve one koji imaju ikakve veze sa ovom institucijom da budu s ruke kad se institucije sprovode, vi dobro znate da nijesmo baš uvijek bili.

Što se tiče, znači stava po pitanju prethodnih zaključaka i po pitanju ovih sad. Evo, sada kažem, to sam uvijek i pitao u Parlamentu više puta. Nađite jedan za red zaključaka i prvih i

drugih i trećih koji je mogao da se realizuje, a nije. Pronađite, objasnite mi, koja je bila mogućnost za rješavanje problematike u KAP-u, na bazi ovakvih zaključaka koje imam.

Druga stvar. Opet pitanje za sve nas. Šta studija dugoročna održivosti, koju bi napravila Vlada, platila par stotina hiljada u rukama kad, kako pravilno kaže gospodin Bojanić, stečajni upravnik raspolaže imovinom šta bi ona značila, osim spisak želja. Račun je kod stečajnog upravnika. Dobićemo ponudu, o njima ćemo pričati. Znači, mi smo dali predlog po kojem Vlada i Parlament treba da odlučuje u KAP-u, taj predlog nije prošao, sada o KAP-u odlučuje Privredni sud. To je tako i to je povjerilački zakon, kako reče gospodin Bojanić. Mi ćemo pokušati u okviru mogućnosti koje stoje po zakonu, da se taj proces sprovede, a možemo doći do toga koje su mogućnosti. Znači poznati stav po pitanju zaposlenih i u KAP-u i u "Boksitima" i kakav je politički stav Vlade po pitanju obaveze koja postoji prema njima, evo da je više ne ponavljam.

Dalje, ono što ja shvatam, nije stečajni upravnik uveo Montenegro bonus sjutradan, nego mislim gotovo mjesec dana kasnije. Svi se dobro sjećamo da je uveden privremeni stečajni upravnik, bila je ista osoba u pitanju i tek kasnije kada je uveden stečaj, znači skoro, pa mjesec dana kasnije ušao je Montenegro bonus i to je bio plod istraživanja tržišta od strane stečajnog upravnika. Ko je taj ko bi mogao da organizuje proizvodnju? Imao je samo tu jednu mogućnost i tu je mogućnost prihvaćena.

Što se tiče gospodina Dožića, ono što ja znam jeste da ni jednu krivu odluku, štetnu nije aminovao, nego naprotiv protiv svake glasao i u ovom momentu što se tiče izbora stečajnog upravnika, ja ga podržavam, ali opet kažem, to je izbor stečajnog upravnika, a ono što shvatam da je po pitanju dugova iz stambenog fonda, shvatam, opet kažem to nije rasprava koju mi možemo da vodimo to je u rukama suda, sudski proces je u toku, da oni imaju pravo da budu u prvoj klasi. Nama bi lično odgovaralo da to bude u prvoj klasi, ali oni koji budu u drugoj, trećoj, možda će se žaliti, stečajni upravnik ima obavezu po tom pitanju da donese odluku i rekao je gospodin Bojanić sva tri loša. Pa naravno. Svako rješenje je za KAP je loš. To ja pričam evo dvije-tri godine. Nema rješenja za KAP koji nije bolno, i ono što menadžment, nije bilo onoga koje nije bilo loše, naredi ono što su mogućnost i mislim da tu zaista ima razloga za optimizam. Svako od tih rješenja je bilo bolno. Onaj ko se bavi nekim procesom da se nosi sa teškim situacijama. Neke hotele ili uvale po moru je lako prodavati ili možda raspisivati tendere za naftu i gas, kada su zainteresovani, sa KAP-om je malo drugačije i hiljadu razloga ima zbog toga.

Što se tiče zakona. Ja sam razgovarao profesore s Vama ovako, vezano za zakon. Moja je topla preporuka da ga ne usvajate, to bi olakšalo posao Vladi, olakšalo bi posao Vladi, ali napravićemo problem sudske procese protiv države, jer je narušavaju prava povjerilaca. Toga me strah. Ima druga stvar. Već imamo pitanja iz Evropske komisije, po pitanju koncepta državne pomoći i po pitanju koncepta koji se odnosi na podjelu jedne i druge vlasti, ovo je sudski postupak i ovime se potpuno derogira zakon o stečaju, tako da, opet ponavljam ovakav kakav je zakon Vladi olakšava posao, bojim se da ne napravi veću štetu, stojim na raspolaganju da uz sve detalje raspravljamo i da vidimo ko je u pravu.

Profesore Raduloviću, što se tiče studije, zaista čitao sam je, tu ima jako puno korisnih stvari i mislim da oko toga možemo lako da se dogovorimo šta treba da se radi u KAP-u. Imamo ambijentalno ograničenje, ona nijesu tehnološka. Znači nije prihvaćen predlog koji bi trebao da pomogne KAP-u, odnosno državi, da obezbijedi cijenu struju iz "Elektroprivrede", po cijeni koja je prihvatljiva. Vi znate šta je bila naša kalkulacija. Znači, 27,5 znamo da postoje tehnologije, znamo da postoji investitori, ne znamo da li ih mi imamo, koji mogu da plati više. Ako postoji investitor koji je spreman da plaća 42, 43, 41 eura, to je tržišna cijena u ovom momentu. Ne postoji toga što je kao zakonska mogućnost se nalazi pred Vladom da neću uraditi i ne postoji toga što nećemo predložiti Parlamentu u okviru zakonskih mogućnosti, da takvog investitora dobijemo. Proces je u toku, ajmo svi zajedno da radimo da imamo što više ponuda i lako ćemo se složiti. KAP nam bez prerade ne treba, KAP u kome radi samo glinica u suštini je proces reagovanje resursa, nama treba KAP u kome će da funkcioniše prerada, jer znamo ko vrši potencijale da se bolje iskorišćava struja koja se troši, nova radna mjesta, veći stepen finalizacije i tako dalje. Ono što je ograničavajuće po pitanju Zakona o stečaju jeste, što stečajni upravnik mora da proda imovinu onome koji ima najbolju cijenu po zakonu i po tome onemogućava,

odnosno sprečava Vladu,Parlament da donese odluku i da najboljem ponuđaču sa aspekta sva tri kriterijuma.Znači, investicija, socijalni program i cijena. U ovom momentu je samo cijena ta koja igra, ono što može Vlada tu zajedno sa Parlamentom da uradi, jeste da odloži, reprogramira da se dogovori sa Parlamentom ukoliko imamo strateškog investitora koji će da ulaže, na primjer u preradu, a ne koristi KAP u neke druge namjene, da ga po tom pitanju obavežemo i to je jedini naš manevarski prostor koji ja vidim po postojećem zakonu, a bojim se da drugih nema.

Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre.

Ni jednu dilemu što može da izazove, a što mi je poslanik Sekulić rekao. Znadite ljudi, elem i cijena je relativna stvar, ona može čak da bude niža, a može da bude veća. Nikada u posljednjih 20 godina nije bila veća vrijednost takozvanog doplatka za kvalitet. Kad sam pisao ovu studiju ona je bila 271 dolar po toni plus ono što je bilo negdje oko 1.800 dolara, plus na strukturu tehnološku koja može da ide od 220 - 440, to se penje ako ste kvalitetni i u ingotu to se penje preko 2200, 2300 dolara po toni. Tako da elem i cijena je relativna stvar, a može biti dimna zavjesa manipulacija i mešetara na tržištu aluminijuma gdje čak i mnogo su veće nego što je tržište električne energije, to je strašno što se dešava ne samo u Crnoj Gori nego na globalu. Ministre, samo kratko.Ukoliko ima aktivnu poziciju u Vladi i ukoliko imam strateškog investitora Vlada mu je potrebna zbog garanta. Nema nikakvih problema da ne dovedemo pravog strateškog investitora, koji će zajedno sa Vladom, kao garantom kratkoročno, srednjoročno i dugoročni razvoj aluminijske industrije biti u Crnoj Gori. Ovaj zakon stavlja Kombinat aluminijuma na doboš. Dva miliona i kusur m2 ima onamo gdje je danas Kombinat aluminijuma, što ako taj novi vlasnik kojem ćemo dati toliko to pretvori u nešto što nije aluminijska industrija. E to Vam je to ministre.

Idemo, ko želi da odgovori ministru? Janko Vučinić.

Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpresjedniče.

Evo, gospodine ministre, vidi se da se odavno nijesmo sastajali, pa ima mnogo otvorenih pitanja. Pa rekli ste da su vrata Ministarstva ekonomije otvorena, ne treba ja da dolazim kod Vas privatno na kafu,vjerujete da nijesam željan više da pijem kafu sa predstavnicima Vlade, jer mi je svaka kafa što sam popio sa predstavnicima Vlade iskijala na nos. Ne kažem to sa Vama, Vi ste bili možda i najkovertniji nego kao sindikalac šta sam doživio sve u pregovorima sa Vladom. Rekli ste za radnike Mrkog uglja.Ja ne vjerujem u tu priču da su oni koji traže danas dvije plate da bi preživjeli da su zabranili potencijalnom investitoru da uđe u jamu,mislim da je to dezinformacija i da to nema blage veze sa istinom.

Što se tiče radnka Aluminijskog kombinata. Premijer je ovdje rekao da će radnici Aluminijskog kombinata dobiti isto ono što su radnici Željezare. Evo, vi ste svjedok radnici Željezare koji su otišli u prijevremenu penziju dobili su otpremnine od 16.000 do 18.000 eura. Je li to tačno, ministre? Dajte, izvolite, podijelite te otpremnine i radnicima Aluminijskog kombinata. Dalje je bilo pitanje u vezi Željezare. Često čujemo priču kako je privatizacije Željezare kroz stečaj uspješna i primjer dobre privatizacije, od strane poslanika iz vladajuće koalicije. Mislim da je to bruka i da to treba sakriti. Evo zašto to kažem. Kako je tekla ta trgovinska razmjena u slučaju Željezare. CVS Makina iz Turske je prodala elektrolučnu peć Željezari Nikšić za 33 miliona eura. Šta se dalje dešava? Tosjali holding, isto turska firma, kupuje tu istu peć sa cijelom Željezarom za 15 miliona eura. Šta se desilo? Crna Gora je u toj trgovinskoj razmjeni ostala oštećena za 18 miliona eura plus smo tursku državu častili cijelu jednu Željezaru čija knjigovodstvena vrijednost iznosi preko 90 miliona eura. To je pokazatelj gdje je sada turska ekonomska velesila, a gdje smo mi, pred bankrotom, na tom primjeru. Molim vas, ubuduće to treba da krijete kao bruku Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, poslaniče Vučiniću.
Poslanik Adrović. Izvolite.

REŠID ADROVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, još jedanput ću da se osvrnem na zaključke. U odnosu na zaključke, Ministarstvo je i ovoga puta, želim da potvrdim, donijelo odluke koje u datom trenutku drugačije sigurno nije moglo, ako znamo da je zaključak 1 bio da se nastavi proces proizvodnje, bez ijednog eura ulaganja na teret budžeta. Dakle, ne postoji način, ne vidim ga u ovom trenutku. Totalno se slažem sa ministrom, da se nastavi proces proizvodnje jedini način jeste uvođenje stečaja. U svom komentaru sam kazao vezano za sve zaključke, podrazumijeva da jednostavno u odnosu na 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7, znači prosto stečaj diktira određene stvari.

Uvaženi gospodine ministre, kazao sam da se bojim da će firma koja sada upravlja Montenegro bonusom imati velike probleme zbog cijena koje su dosta visoke zbog cijena električne energije, glinice itd, zbog toga što ne može da napravi ugovor na dvije i tri godine za plasman aluminijuma. Ako bi imala mogućnost na duži rok postigla bi veću cijenu. Ukoliko je i jedan i drugi ulazni parametar viši izlazni je niži, bojim se da će Montenegro bonus u ovom periodu imati probleme. Dobro bi bilo čim prije da se nađe strateški partner, da se postigne što veća cijena i da jednostavno čim prije u Kombinat uvedemo strateškog partnera. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Adroviću.
Izvolite, kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre, rekli ste da su vrata otvorena svima. Koliko znam, za predstavnike preko 400 do skora radnika Kombinata koji su morali da idu u penziju, osim ako se to desilo danas, nijesu otvorena. Rekli ste razgovarali ste sa njihovim predstavnikom koji je zadovoljan rezultatom razgovora sa vama. Samo da kažem, prosto je nevjerovatno predstavnik onih koji su nezadovoljni je zadovoljan, i tu ću stati.

Vi kažete da KAP bez prerade ne treba. Konačno ste se toga sjetili sada kada je KAP u stečaju i kada grca u stotinama miliona dugova, kako kažete dugova. Gospodine ministre, nemojte da krijete od javnosti da je upravo Vlada Crne Gore odgovorna što punih osam godina od kada je Kombinat aluminijuma prodat bukvalno su ugašeni svi prerađivači i kapaciteti u Kombinat aluminijuma. Još nešto, 2011. je pored i nakon tog skandaloznog ugovora o poravnanju, menadžment Kombinata je zaključio ugovor da do kraja 2015. godine maltene kompletnu proizvodnju ingota isporučuje Glenkor. Dakle, tu priču da kombinat bez prerade ne treba, to je zakašnjela priča. To što ste Crnu Goru na ovakav način kako ste se odnosili prema Kombinat aluminijuma doveli u kolonijalni položaj i što ste meni, čini mi se, s razlogom, omogućili da imam argumentaciju da kažem iako sam tužan što to moram i ovog puta da kažem, da je to što je Vlada činila sa Kombinat aluminijuma izdaja ekonomskih interesa Crne Gore.

Reći ću za sada samo ovo. U razgovoru sam sa jednim visokim zvaničnikom iz vlasti rekao i ponovio ovu ocjenu, daleko od medija i daleko od javnosti. Znate li koji je njegov komentar bio? Gospodine Kaluđeroviću, nije to samo izdaja samo ekonomskih interesa Crne Gore, to je izdaja Crne Gore. Dakle, neko iz vlasti je to potvrdio. Vi niste ni osjetili potrebu da iskomentarišete kako je u martu 2007. trebalo da se Kombinat zaduži kreditno 235 miliona evra, i to interkompanijskog kredita, kada je 2006. završio sa ostatkom od gotovo 100 miliona dolara, kako u aprilu 2008. godine 390 miliona evra opet interkompanijski kredit, kada sam rekao da je u ovim godinama prosječna cijena aluminijuma bila 2570 dolara po toni. Dakle, to je, najblaže rečeno, izvlačenje ogromnih novaca iz Crne Gore i udar na ekonomiju i javne finansije Crne Gore.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ.

Pravo na odgovor, kolega Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Pokušaću da budem što kraći. Dakle, gospodine ministre, znamo svi da su tri loša rješenja bila pred nama, ali dajmo opet da nazovemo stvari pravim imenom. Ovo je ista Vlada kontinuiteta godinama, nijeste vi tu došli od juče, pa odjednom su nam se tri loša rješenja ponudila, i to je to. Vi ste, odnosno ova ista Vlada je 2004. godine bila kada je prodala Kombinat aluminijuma. Ova ista Vlada, odnosno njen premijer je ugovorom o poravnanju potpisao 2009. godine, koji je, u stvari, sve ovo, na kraju krajeva, i prouzrokovao. Onda nam ta ista Vlada nudi tri rješenja kao, eto, šta ćemo, kako je tako je. Pa, nemojte tako. Znete vi da to ne ide baš tako. Neko je to u ime Vlade, ako ništa drugo, ako ne Vlada, ono neko se u ime Vlade potpisivao i dogovarao. Nijesmo valjda mi sa ove strane doveli do ovakve situacije. Sigurno nijesmo.

Druga stvar, kažete otvorena vrata. Mi smo ovamo pokušali da otvorimo vrata na Odboru za ekonomiju, budžet i finansije i pozvali vas da dođete da nam objasnite zašto ste dali 100 i nešto miliona garancije, pa su vam te vaše kolege zatvorile vrata, zabarakadirali ih da slučajno neko ne dođe od vas da možemo pitati zašto ste odobrili toliko miliona garancije. Oni isti, evo ih, tu su, sjede glasali su protiv toga. Nijesu vam dozvolili da dođete da nam objasnite zašto ste dali toliko garancija i sada se isčuđavate.

Treća stvar. Čujem i ovdje brigu za Montenegro bonus. Montenegro bonus je 100% u vlasništvu države Crne Gore. To je tačno, ako nije nešto promijenjeno da ne znam. Imamo li mi pravo da znamo što se radi, zašto je taj Montenegro bonus tamo? S koliko će on gubitaka da izađe iz ovog posla sa KAP-om? Imamo li valjda pravo? Ili ćete nam opet doći poslije godinu dana i reći - znate što, eto, imamo loše rješenje, Montenegro bonus ili u stečaju ili ne znamo što ćemo s njim, pa birajte jedno od ta dva rješenja. Hajde, dajte nam koliko je novca uloženo Montenegro bonusa, odnosno države u spašavanje KAP-a.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Možda postajem inspirativan ili postajemo inspirativni, pa su se sada javili svi poslanički klubovi i hoće još po nešto da reču. Svi oko dva minuta, pa na kraju ministar vidjećemo, zavisi od sadržaja priče.

Izvolite, kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Moram biti iskren, nijeste vi bili inspiracija mog javljanja povodom ove tačke dnevnog reda nego su mi inspiracija bile određene diskusije od kolega koje su se večeras ovdje čule.

Pojavila se dilema, pojavilo se pitanje, kada imamo na dnevnom redu KAP, da li je u pitanju tema iz oblasti metalurgije, da li je to tema iz oblasti ekonomije, neko bi rekao da li je to možda tema iz oblasti prava, imajući u vidu sada aktuelni status Kombinata aluminijuma Podgorica i zakon koji je donesen ovdje u Skupštini, a vraćen od stane predsjednika države na ponovno odlučivanje, sa upozorenjem da se radi o očiglednom konfliktu sa Ustavom, o očiglednom zalaženju u prava i nadležnosti nezavisne sudske vlasti, vjerujem da ćemo prilikom tog ponovnog odlučivanja imati sve to u vidu i da ćemo posebno imati u vidu, nadam se, preporuke Evropske komisije koje će na tu temu brzo pribaviti resorno ministarstvo i Vlada Crne Gore.

Ono što je očigledno i nezaobilazno uvijek kada se razgovara o KAP-u to bude prilika za mnoge da tu temu, da to pitanje, ekonomski teško, ekonomski važno, socijalno, takođe, važno i socijalno teško ne samo za Kombinat aluminijuma u Crnoj Gori nego za sve kombinat na bijelom svijetu, a posebno od vremena kada je zapljusnula globalna ekonomska kriza, pa i one mnogo razvijenije ekonomske države, pa i Alcou u Sjedinjenim Američkim Državama koja je, sjetimo se, tih godina kada je ona u kriznoj godini sa 107.000 radnika u 2007. i 2008. godini smanjila za cijelih 59.000 uposlenih. Očigledno ova tema uvijek bude inspirativna da se politizuje

i da se saopštavaju, po ko zna koji put, brojne neistine u ovom parlamentu kada je tema aluminijuma na dnevnom redu, da te neistine idu od onih već uobičajenih. Postavljaju se pitanja i saopštava se neistina da je Kombinat aluminijuma prije privatizacije čoče bio u sjajnoj situaciji. Zaboravlja se tačan, egzaktan podatak da je prije privatizacije KAP imao zaduženje od 320 miliona eura. Ponavlja se neistina o lošoj privatizaciji u smislu netransparentnog ugovaranja privatizacije. Pominje se, evo sada i najnovije poruke, da je to veleizdaja Crne Gore ne samo ekonomskih interesa nego izdaja interesa države Crne Gore. U cijeloj toj priči zaboravlja se ono što je uzrok ovom problemu, zaboravlja se situacija koju je nametnula ta ekonomska kriza.

Siguran sam da ćemo u narednom periodu, a vjerujući svim onima koji kažu da aluminijska proizvodnja na globalnom nivou ima perspektivu zahvaljujući projekcijama da raste cijena aluminijuma na svjetskoj berzi. To će se sigurno desiti u 2014, a značajniji trend će se pojaviti u 2015. godini. Te analize pokazuju da je jasan trend rasta potrošnje aluminijuma na svjetskoj pijaci aluminijuma. To je, takođe, ohrabrujući podatak. Siguran sam da u narednom periodu, zahvaljujući interesovanju novih investitora, siguran sam solventnijih, sigurnijih, pouzdanijih, odgovornijih, da ćemo doći do investitora koji će pokrenuti proizvodnju u kombinatu aluminijuma, da će taj novi investitor izvršiti diverzifikaciju proizvodnje u tom kombinatu, da nećemo samo proizvoditi ingot nego da ćemo konačno doći do onoga što je dugoročno rješenje za održivost aluminijske proizvodnje, a to je prerada u našem kombinatu.

Molim da taj proces ne zaustavljamo, da ga ne usporavamo, da ne bacamo određene probleme donošenjem određenih zakona koji unose nesigurnost kod potencijalnih investitora, zakona koji su suprotni Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, zakona na koje smo već upozoreni od strane Evropske komisije, da je to nešto što ne ide u prilog vladavini prava u Crnoj Gori. Siguran sam da se za vladavinu prava zalažemo svi u ovom parlamentu. Hajmo to da pokažemo u svim situacijama, pa i kada budemo imali ponovno odlučivanje o ovom zakonu koji ćemo imati brzo na dnevnom redu. Hvala vam, gospodine potpredsjedniče. Izvinjavam se ako sam prekoračio vrijeme.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Nema problema. Žao mi je što nijesam bio vaša inspiracija. Znači, Alcoa je vodeći svjetski proizvođač primarnog i sekundarnog aluminijuma u svijetu. U 2012. godini imali su oko 61.000 zaposlenih i ostvarili su profit, poslije plaćanja poreza, od 162 miliona dolara. Pred crnogorskom javnošću ovo govorim. Čitajte moju knjigu, džabe vam je, mislim po novcu džabe. Mislim da sam doprinio ono što nijeste u struci, pa onda sam ja, to je moja materija. Ako ne bih znao nešto više od vas u ovome, onda bi to bila bruka i sramota za mene.

Izvolite, kolega Đukanoviću, imate riječ.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine ministre, dame i gospodo,

Pošto smo ograničeni vremenom, samo ću pomenuti nekoliko stvari. Od 2005. do 2009. godine bilo je stanje ekonomskog procvata. U tom stanju ekonomskog procvata 2009. godine Demokratska partija socijalista potpisuje Ugovor o poravnanju, u stvari potpisuje ugovor o slomu Kombinata aluminijuma. Znači, da jednom apsolviramo da svjetska ekonomska kriza nije kriva za slom Kombinata aluminijuma i slom crnogorske ekonomije. U čitavoj ovoj priči je vrlo interesantno da niko iz Vlade nema želju da izvrši detaljnu kontrolu finansijskog poslovanja, odnosno dugova Aluminijskog kombinata.

Gospodine ministre, zar stav DRI-a oko izdatih garancija za preko 100 miliona evra nije dovoljan da vi podnesete ostavku? DRI je saopštio da nije poštovana procedura prilikom izdavanja garancija za kredite koje je uzimao Kombinat aluminijuma, a koje su ove godine platili građani Crne Gore. Maloprije ste saopštili da ste spremni da izmijenite svaki zakon da bi Aluminijskom kombinatu bilo bolje. Zašto ne promijenite u sitnim detaljima Zakon o stečaju i omogućite Državnoj revizorskoj instituciji da uđe u Kombinat aluminijuma i da vidi sve šta se dešavalo od 2005. godine do danas. Po stečajnom upravniku Kombinat aluminijuma duguje 360 miliona, Rudnici boksita 130, to je 500, imamo već najavljen arbitražni spor od 100 miliona evra,

to je 600, a subvencije države su u ovih sedam, osam godina iznosile preko 300 miliona evra. Znači, milijardu evra je prokockano. Sada je alibi ekonomska kriza. Pokazao sam vam da nije riječ o svjetskoj ekonomskoj krizi već se radi o jednoj vrlo vještoj, ali nadam se da građani shvataju, neprimjerenoj manipulaciji od strane Demokratske partije socijalista.

Kako vi kao ministar možete da se bavite tim poslom, a da ne znate strukturu tih milijardu evra? Ko god je, to stoti put ponavljam, poslovao sa aluminijumom prošao je dobro, Standard banka, Vektra, Glenkor. U šta je Vektra poslije izrasla. Počela je da se bavi aluminijumom, pa drvopreradom, pa hotelijerstvom. Vrijeme je ograničeno, a o Aluminijskom kombinatu moglo bi da se priča čitavi dan, ali suština je, radi se o milijardu evra prokockanih od 2005. godine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Đukanoviću.

Riječ ima kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući.

Uvaženi ministre Kavariću, nijesam planirao komentar, ali moram da reagujem na nešto što ste rekli. Vi se ponosite time što ste poslali ljude u penziju. Vi šaljete zdrave ljude u penziju zbog toga što nemate načina da ponudite nešto drugo. Vi rješavate tehnološke viškove, vi rješavate nezaposlenost na taj način što šaljete ljude u penziju. Tako razmišlja Ministarstvo ekonomije. Meni je jako čudno da to čujem od ministra ekonomije. Vi znate da penzije nijesu povećavane u ovoj godini, neće biti povećavane ni u idućoj godini zbog toga što nema para. Zašto nema para? Povećava se naglo broj penzionera. Broj onih koji pune PIO i broj onih koji ga troše je u totalnoj nesrazmjeri. Ne možete očekivati da se povećavaju penzije sa takvom ekonomijom. Vi imate i u ovom času, Penzioni fond nije rentabilan. Penzioni fond se zadužuje, znači Vi uzimate kredit da bi isplatili penzije, a taj kredit opet će da vraćaju svi građani Crne Gore, i onda Vi sa ponosom ističete kako ste riješili određeni broj ljudi koji su pošli u penziju, što iz Aluminijskog kombinata, što iz Željezare itd. to je praktično to je presipanje iz šupljega u prazno. Vi ste izvlačenjem para iz državnih firmi svaku tu firmu osudili na smrt, Vi ste izvlačenja para iskoristili što u private, što partijske svrhe da bi dobijali izbore, na takav način zaista naša je ekonomija nema te ekonomije na svijetu koja može da funkcioniše na taj način. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANO RADULOVIĆ:

Hvala vama, kolega Tuponja.

Koleginice Jasavić je htjela nešto da saopšti veoma kratko.

Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani gospodine Raduloviću, poštovani predstavnici Vlade, Vi ste danas ovdje govorili o tome da nema dobrih rješenja za KAP i da je KAP tužna priča odavno. Ja mislim da je sve posle tužno pričati od kako ste Vi došli na vlast, zato što je upravo svaka firma koja je dobro i zdravo poslovala najbolji dokaz a to je Plantaža bila pod vašim udarom, Vi ste upravo kroz to što ste donosili zakone kako Vama odgovara, tako ste onemogućili kroz institucije koje se stvarali da nema vladavine prava da nema kontrole, da nema državnog tužioca izvlačili iz tih firmi pare koje ste uzimali za lične potrebe i koje ste uzimali za partijske potrebe, ne govorim Vama, govorim partiji Demokratskoj partiji socijalista, a to će državni tužioci ispitivati, to će državni tužioci ispitivati, jer Vi ste svaku firmu doveli u poziciji da njom upravljate, da iz tih firmi izvlačite pare za partiju, da preko toga finansirate izbore koje dobijate preko novca kojeg uzimate od nas, znači od svih građana Crne Gore, te novce izvlačite, šest milijardi u zadnjih par godina izneseno je iz Crne Gore, jesam li ja, ko je rekao da je 220 miliona iznijeto samo prošle godine iz Crne Gore, jer Vi pratite štampu, jer Vi pratite šta savjetnici Svjetske banke međunarodnog monetarnog fonda govore, Vi konstatno uništavate privredu ove zemlje tako što

uzimate novac tužiocima ne ispituju, upotrebljavate taj novac u izborne svrhe i tako dobijate izbore, a građani se više siromaše, samo pročitajte izvještaj koji danas imate u danu pa ćete vidjeti na koji je način 222 miliona iznijeto i kako je šest milijardi iznijeto u poslednjih par godina iz Crne Gore. Neko će te pare morati da vrati ovom narodu jer mi smo postali sirotinja zahvaljujući vama. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegicama, iskočili smo iz teme.

Izvolite do minut kolega Simović, pa da se vratimo ako možemo ikako na poslije kolege Simovića da se vratimo na tačku dnevnog reda.

Kolega ja ne znam što svaki od Vas misli i ja ne mogu da izigram policajca, intervenišemo na onoliko koliko je primjereno i pokušavam da napravim ravnotežu.

Izvolite, kolega.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Pa ja bih samo primjetio da smo u ovom trenutku značajno otišli od teme KAP-a, odlazeći do jedne naše prestižne kompanije kakve su Plantaže i samo razmišljam da li to i danas ponovo imamo na dnevnom redu temu vina, jer smo ih ovih dana u kontinuitetu imali kroz spominjanje Bakusa, sjetimo se boga vina i užitaka tako da prosto tu imam utisak da se ne možemo otegnuti od te teme, zbilja da poštedimo jedne druge tih neosnovanih optužbi, tih netačnih informacija i kad je u pitanju i Kombinat aluminijuma i sve ostale teme koje se sada saopštile u toj vašoj kratkoj kako ste Vi kazali i privilegovanoj datoj diskusiji. Hvala vam.

PREDEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Simoviću.

Da se vratimo temi očito smo i dosta umorni.

Izvolite, kolega Milić, i na kraju naš ministar ekonomije.

SRĐAN MILIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, ja sam mislio da će neko iz SDP-a, uzeti učešće u ovoj raspravi. Ali vjerovatno ste i mene privilegovali da to uradim prije njih. Dakle, ovdje je rečeno da je KAP bio oslobođen dugova kada je preuziman i to je rečeno u ovom domu prilikom rasprave oko rezolucije o zaštiti državnih interesa u procesu privatizacije Kombinata aluminijuma Podgorica koji je podinuo poslanički Klub Socijalističke narodne partije Crne Gore 2005. godine, hoćete da Vam kažem i datum i ko je to rekao. I onda je poslije toga stvorena priča u javnosti, da ako nas budu Rusi tužili mi ćemo .. tužbom, nijeste Vi bili ministar, ali jeste ministar turizma, ekologije održivog razvoja i Kraljičine plaže i đe kontra služba sad evo Rusi hoće da nas tuže 100 miliona evra, samo da Vas pitam dje je naša kontra tužba, jer smo mi zaštitili državne interese Crne Gore.

Treće, ko je imao propit iz ovoga što ste uveli stečaj Elektroprivreda Crne Gore, za šest mjeseci 60 miliona evra profita, dobit.

Četvrto, radnici KAP-a i njihovi predstavnici gospodin Nikola Raković, gospodin Zoran Vukotić, su došli i uputili svim predstavnicima poslaničkih klubova pismo u kojima se traži realizacija zaključaka Skupštine Crne Gore, kako to obično biva prvo doživite napade sa svih strana, onih koji u životu nijesu proizveli ništa pa Vas napadaju kad predložite zaključke političke napade sa svih strana, pa Vas napadne Vlada Crne Gore, čija dominantna većina DPS-a podrži zaključke koje je predložio SNP. Dakle, ovđe bi se i KAP izgubio, izgubio bih se zbog toga što kreće napad predsjednika Vlade na svoju partiju, što je glasala za zaključke i ja razumijem zbog čega, Vi ste prvi političar koji je ovdje rekao da ovi zaključcima se podrazumijeva i uvođenje stečaja kao način raskida saradnje sa CEAC ja sam zahvalan to ste večeras ovdje rekli, ali ono što je bitno zašto i o čemu govore radnici koje sam pomenuo i zaštita interesa govore o četvrtom zaključku da se obezbijede svi neophodni uslovi za puno poštovanje zakonskih obaveza i obaveza predviđenih kolektivnim ugovorom prema zaposlenima u KAP-u i

Rudnicima boksita kao i za izmirenje postojećih obaveza nastalih na zakonu zasnovanim pravima iz radnog odnosa, u koliko nemate pismo radnika, ja ću Vam ga dostaviti. Ovdje smo zaboravili Elektroprivredu Crne Gore potpredsjedniče Parlamenta, Vi ste napravili jedan fantastičan pregled, organizaciji jednog fantastičnog skupa gdje su ljudi iz regiona govorili o onome što znaju, nijesu pričali o krizi u Ukrajini ili o bilo čemu drugom i rješavanju te krize, mi treba da riješimo krizu u Crnoj Gori, pa ćemo se onda kandidovati da rješavamo bilo koju drugu krizu i došli su ljudi iz struke koji su poslali poruke, i Vama svak čast, jer ste pokazali da jedan čovjek može da napravi korak naprijed, može da dovede ljude ovdje da govore o onome što je tema, a ne da se bave raznim izvinjavam se na izrazu nadam se da nije zabranjeno naklapanjima.

Sa druge strane, ovdje se pominje i priča oko radnika, radnika i rudnika mrkog uglja iz Berana, ja moram da se i ovdje javno zahvalim gospodinu direktoru Siniši Ivančeviću, za uplatu onih 70 hiljada evra, kada smo uspjeli da makar u tom trenutku direktor tog rudnika, da makar u tom trenutku da obezbijedimo da ti rudari izađu iz jame i da onih 20 njihovih kolega koji su bili gore i takđe štrajkovali, prekinu taj štrajk.

Treće, danas je došla prva grupa Italijana koju sam obećao da govore o turizmu. Kako smo dolazili do Podgorice pitaju me, a što je ono? kažem KAP. Aha, a zašto vi to imate, tu proizvodnju, jer obično kažu, ove kolonijalne zemlje imaju proizvodnju na ovakav način definisanu. Imamo rudnike boksita. A gdje su vam rudnici boksita? Kažem, u Nikšiću 60 km odavde. A ko se sjetio da napravi tu proizvodnju u Podgorici, a rudnici boksita, jer na to pitanje nijesam mogao da odgovorim, ipak to prevazilazi moje mentalne sposobnosti i sve ostalo.

Dolazi druga grupa Italijana koja će govoriti, dakle, moj posao potpredsjedniče Parlamenta nije da se bavim zatvaranjem radnih mjesta, nego da se bavim otvaranjem radnih mjesta, kao predsjednik SNP-a. Dolazi iduće nedjelje nova grupa Italijana koja će se baviti sa otvaranjem vezano za drvenu industriju i za fabriku namještaja.

Ono što mi je bitno u ovoj čitavoj priči je da svi zajedno kažemo, da osnova za ovu raspravu je u zaključcima koje je predložio SNP Skupštini Crne Gore. Skupština Crne Gore usvojila a Vlada Crne Gore nije napravila niti jedan jedini zaključak da ga ispuni, osim što je Ministarstvo finansija uvelo stečaj u Kombinat aluminijuma Podgorica. I nemojmo da zaboravimo potpredsjedniče Parlamenta, da smo iz Državne revizorske institucije dobili uvjerenja da su oni preuzeli kompletnu dokumentaciju, i iskoristio sam na Odboru da ih pitam, da li kompletnu? Kompletnu dokumentaciju oko utvrđivanja kvaliteta dugova koji su ostali i neka se ostavi i stečajni upravnik i svi oni koji se bave dugovima danas u Crnoj Gori, priče o tome koliki su dugovi. Mi ćemo samo da rasčistimo, kako su nastali ti dugovi? Na koji način je država Crna Gora zadužena? Pošto mi signalizirate da postoji volja od uvaženog kolege Simovića, vjerovatno da ispravi neke moje netačne navode. Ja ovog trenutka zaustavljam, pa ću mu odgovoriti kad se ustane.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ti Italijani su genijalci u preradi. Sjeverni dio je razvijen u preradi aluminijuma i izradi alata za obradu aluminijuma. Od Breše do Torina, cio onaj dio koji može takođe biti poljoprivreda, ali prodaju jednu, jedan kilogram preko 10 hiljada evra. To je to.

Ne, od felgi do mnogo čega drugoga. To je to.

Izvolite kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Gospodine Miliću, moraću Vas razočarati. Vi ste ponovo napravili lošu procjenu. Da. Nijesam se javio da bih ispravio Vaše navode i da bih se protivio nekim Vašim navodima, nego sam se javio da bih se složio sa jednim dijelom Vaše diskusije, a tiče se utisaka sa jednog sastanka gdje smo zajedno prisustvovali ovdje u Parlamentu Crne Gore, koji je organizovan uz podršku i zalaganje potpredsjednika Radulovića, gdje sam onako baš imao interes da budem na tom sastanku i pažljivo poslušam šta kažu stručnjaci iz regiona koji su prisustvovali tome sastanku, da čujem šta kaže Ivo Bradvica dugogodišnji generalni direktor Aluminijuskog

kombinata Mostar, da čujem šta kaže Marko Pejčinovski iz Šibenika, zatim gospodin Tešić iz Sevojna, da čujem šta kaže Jozo Bogdan. I jedan sastanak koji je onako meni makar izgledalo u trenutku koji je trebao da da podršku odluci da se kaže da nema aluminijska proizvodnja perspektivu u Crnoj Gori, prisustvovao sam na jenom strahovitom obrtu tokom toga sastanka, gdje sam čuo iz usta svih prisutnih, da aluminijska proizvodnja u globalnom nivou ima i te kakvu perspektivu, dali mnogo argumenata zbog čega je to od projekcije cijena na berzi 14-ta, 15-ta o čemu sam već govorio. Govorili su svakako i o uzrocima krize i u kombinatima u kojima su oni bili glavni menadžerski timovi, govorili su da ova kriza koja je još uvijek na sceni, nikad nija bila duža i teža, sjetimo se to je govorio gospodin Ivo Bradvica, ali je i kazao, krize dođu i prođu, i da treba imati ..... državničke hrabrosti da se u tim teškim vremenima sačuvaju ovakvi vitalni kapaciteti kakav je i naš Kombinat aluminijuma, i kazali su da ovaj Kombinata aluminijuma ima sigurnu garanciju tržišta za svoj proizvod, pa makar to bilo i 150 hiljada tona na godišnjem nivou. To je za mene takođe bio ohrabrujući sastanak, i zbog toga sam se javio gospodine Miliću.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Simoviću.

Znači, iz svega ovoga treba da imamo zajedničko iskustvo da restrukturiramo aluminijsku industriju, ovako onaj, pa ukoliko smo napravili grešku, ali ima mogućnosti, nasmijemo da prepustimo tu mogućnost nečemu što znači zatvaranje.

Izvolite, kolega Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Prije svega, hvala Vam na prilici da ponovim da su zaključci Skupštine Crne Gore, prvi zaključci koji su usvojeni uz podršku DPS-a, a koje je napao predsjednik njihove partije, predsjednik Vladede i očigledno da Vlada Crne Gore osim uvođenja stečaja nije sprovela niti jedan od ovih zaključaka. Ono su dokumentacioni i svaki drugi osnov kad budemo raspravljali o Predlogu budžeta Crne Gore za 2014. godinu da povedemo računa o svakome čovjeku. Kad govorim, o svakome čovjeku, govorim što je nevjerojatno da se danas ovdje javljaju kolege, nijesu bile kolege iz DPS-a, bio je kolega Nimanbegu, žao mi je što nije ovdje, koji potencira problem u Ulcinju u situaciji kada je predsjednik opštine, predsjednik njegove partije, a da danas imamo tamo 26 radnika Centra za kulturu da je započelo štrajk glađu, od njih 26, 15 je žena. Duguje im se devet plata i 39 doprinosa. A oni traže da im se isplati šest plata. E pa gospodo, ja sam sutra u Ulcinju i idem direktno tamo. Nijesam .... Rudniku mrkog uglja, jer od ove naše priče građani Crne Gore nemaju mnogo. Ali, od priče da pomognemo tima tamo u kolektivu, možda će imati. Možda će imati svi. A osnovu za to smo potpredsjedniče Parlamenta stvorili kroz priču i kroz zaključke gdje smo rekli da se treba povesti računa o svima u Crnoj Gori. Ono u šta se ja ne razumijem, i to mogu da priznam, ali znam i koga ću da pitam, je aluminijska industrija. Imamo dovoljno ljudi sposobnih u Crnoj Gori koji mogu da daju odgovor na ta pitanja. Vi ste jedan od njih koji ste uspjeli da to uradite, ne da ste dali pomoć, nego ste organizovali konferenciju. Tih ljudi postoji u SNP-u i čuli ste izlaganje kolege Kaluđerovića o svemu onome što je on govorio u nizu godina o tome, kako zaštititi državni interes. Ne interes DPS-a, ne interes SNP-a ili bilo koje partije, nego interes svih građana Crne Gore u Kombinat aluminijuma Podgorica. I završavam sa jednom tezom.

To je paradoks Crne Gore potpredsjedniče parlamenta. Paradoks je da DPS kaže da se slaže sa onim o čemu ja pričam, a što je u suprotnosti sa onim što govori predsjednik njihove partije. A čuo sam trče mediji, trče mediji da pitaju na koga je mislio predsjednik njihove partije kada je na televiziji govorio o tome da će sa nekim da sklapa aranžman, a ja njih koji sjede ovđe u klupama i čitavu crnogorsku javnost podsjećam, da sam jedini predsjednik partije koji je još na parlamentarnim izborima govorio ono što sam govorio, a predsjednik partije iz Berana je poručio: Čujem da se neki javlja da neće s nama, a mi njega nijesmo ni pozivali na saradnju. E sad je samo pitanje, što je mislio onda, a što misli sada? Ono što je meni bitno u ovoj čitavoj priči, i završavam zaista, paradoks Crne Gore je da se danas bavimo time. Je li neko smijenjen s

mjesta savjetnika Savjeta za NATO a ne bavimo se potpredsjedniče Parlamenta, ko je uzeo pare za kupovinu kampa na Zlatici, što je utvrdila Državna revizorska institucija, 8,5 miliona evra potpredsjedniče Parlamenta, i molim Vas kao čovjeka koji ima emocije da sada poručite svima da ćemo se baviti i oko onih 20 hiljada, koliko se duguje za plate ovim ženama i onim ljudima, kojima se duguje u Ulcinju. Kao što ću se boriti da se utvrdi ko je uzeo državne pare od 8,5 miliona evra. Hvala vam velika.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Miliću.

Završna riječ.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Evo, da se i ja sjetim toga skupa koji je bio u Parlamentu i pozitivnih tonova i što je najvažnije, tonova koji su potpuno lišeni politike. Raspravljala je struka i u tom momentu zaista sam imao utisak da tražimo konsezus oko onoga što je najbolje rješenje i uvijek ih ima. I na samom kraju vratiću se povodom ovoga što rekli vezano za strateškog investitora.

Kratka opservacija po pitanju Rudnika mrkog uglja Berane, i poziv da se još jednom provjeri ovaj dio koji se odnosi na investitore i da se tamo apeluje onaj koji je sa njima u komunikaciji, šta je najbolje da bi se taj proizvodni kapacitet stavio u funkciju.

Još jednom za penzionere, odnosno grupu radnika koja je pošla u penziju iz KAP-a. Niti sam se ponosio, niti se stidim, samo sam to iznio kao fakat u kontekstu rješavanja socijalnog problema. Niti su tjerani, to je na zahtjev koji su oni upućivali i Parlamentu i Vladi, zakon koji je usvojen ovdje u Parlamentu i obrazložen socijalnim motivima. Vlada je računala da ima moralnu obavezu da ljudima poveže radni staž. To je samo izneseno kao dio faktografije, a što se tiče obaveza po tom pitanju znači, evo i još jedanput ponavljam. Oni koji idu iz KAP-a, ne znamo još koliko će ih otići, zna se koliki je prosjek po glavi, u okviru toga Sindikat KAP-a ili ko god su sindikati treba da donese odluku.

Gospodine Miliću, kad zastupate radnike KAP-a i Boksita, molim Vas, ne pozivajte se na Kolektivni ugovor, jer više ne važi, firma je u stečaju, i ne pozivajte se na obaveze koje imaju po zakonu. Pozivajte se na ono što je politički dogovor koji se može sprovesti u Parlamentu, i po kojem osnovu oni imaju prava o kojima smo pričali. A što se tiče stečaja, što se tiče stečaja nijesam rekao da je on predviđen zaključcima, rekao sam da je sa onakvim zaključcima koje smo zajedno usvojili, evo potvrđujem i to je valjda nešto što je potpuno jasno, i uz onakvo ponašanje, odnosno neprimjerno ponašanje, on je bio jedina moguća opcija. Pa poznat je bio stav Vlade, zašto je izbjegavala stečaj. Najviše zbog ovoga, mogućnosti koje sutra imamo ili nemamo u zavisnosti od toga da li se sprovodi privatizacija ili stečaj u traženju strateškog investitora.

Što se tiče bonusa, gospodin Damjanović kao neko ko predsjedava Odborom, uputio je zahtjev Montenegro bonusu i od Montenegro bonusa će dobiti precizno do poslednjeg centa tu kalkulaciju. Ono što ja mogu reći jeste, da je Vladin model koji smo dostavili u Parlamentu podrazumijevao održivost KAP-a pri ovom elemiju po cijeni od 27,5 eura i da se na tom nivou nalazi, odnosno nivou između razlike onoga što je tržišna cijena danas i ovih 27,5 nalazi dubioza u kojoj se nalazi Montenegro bonus, i to je cijena opstanka KAP-a u stečaju i do isčekivanja momenta kad ćemo naći investitora ili ga nećemo naći, do završetka procesa stečaja i to je nešto što nije bilo nužno da radimo, znači, sad u stečaju KAP ima cijenu po, kako je rekao gospodin Adrović, po cijenama koje nabavlja mjesec za mjesec, a ne ugovor šestogodišnji, isto to se odnosi i na glanicu. To je jedna od cijene stečaja. I naravno, i da smo njih upozoravali, naravno da smo rekli da postoji mogućnost stečaja, mi ne preporučujemo. Ali, ako postoji oko toga saglasnost, ajde da i u tom pravcu da idemo.

Što se tiče Državne revizorske institucije zaista mi je teško da komentarišem potpisivanje ugovora koji se desio ne znam ni ja koliko godina prije nego što sam se ja bavio ovim, ali koliko ja znam DRI nije rekao. DRI, garancija, da garancija. DRI i ono što je bilo prije garancija, znači,

DRI se nalazi i za jedno i za drugo. Nije saopštio da su kršeni zakoni. Saopštio je da je sprovedeno po proceduri i dao je predlog za poboljšanje procedure.

I još jedna druga stvar, po Zakonu o stečaju oni nemaju nikakvu barijeru niti ogradu da sprovedu analizu poslovanja. DRI je neko ko se nalazi u nadležnosti Parlamenta. Gospodo, izvolite, pa ih zaposlite ako mislite da treba. Mi nemamo nadležnosti nad Državnom revizorskom institucijom.

I evo, završio bih stime. Gospodine Raduloviću strateški investitor je nešto što nam treba u KAP-u i naravno, da će se Vlada pojaviti kao garant. U svakom slučaju, u kome imamo strateškog investitora koji obećava investicije. Rekli smo koje su to investicije koje su potrebne da bi KAP bio dugoročno održiv, i da bi bio u funkciji razvoja u Crnoj Gori. Ono što je moja bojazan jeste samo da se kroz Zakon o stečaj ... manevarski prostor da to uradimo. Ali, i dalje ga ima, ajde da se skoncentrišemo oko njega i da vidimo koji će to da bude zahtjev strateškog investitora i da porazgovaramo i o njemu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre Kavariću.

Uzdržajem se od svakog, da ne bih dalje širio priču.

Konstatujem da je naša vječna tema danas završena, izjasnićemo se naknadno o njoj.

Kolege, sad ovako. Da bi znali što ćete da radite u subotu i nedjelju, ne da spavate i odmarate.

Ponedjeljak je 16. Počinjemo sa radom najkasnije u 12 h zato što imamo Kolegijum. Imamo prije toga sastanke poslaničkih klubova, imamo odbore, sve moramo završiti u ponedjeljak. Amandmane sa ovim što smo završili, možete da predate do 12 h u ponedjeljak. Što znači, možete subotu i nedjelju da pišete amandmane ili da čitate i da se pripremite za veoma važne teme koje će biti iduće nedjelje. Idemo redom, redica do kraja.

Želim vam dobar i radan vikend. Prijatno.

16.12.2013. u 13.20h

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Poštovane kolege, dobar dan. Nastavljamo sa našim radom. Došli smo do tačke dnevnog reda **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Socijalnom savjetu**. Kada je ovaj predlog zakona u pitanju, ovlašćeni predstavnici Vlade su Predrag Bošković, ministar rada i socijalnog staranja i Slobodan Filipović, generalni direktor Direktorata za rad. Izvjestioci odbora su Zorica Kovačević, u ime Zakonodavnog odbora i Izet Bralić, u ime Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres. Pitam predstavnika Vlade želi li uvodno izlaganje. Izvolite, imate riječ.

SLOBODAN FILIPOVIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, poštovani poslanici,

Na dnevnom redu je izmjena Zakona o Socijalnom savjetu. Daću vam kratak osvrt za razloge donošenja izmjena Zakona o Socijalnom savjetu.

Osnovni razlozi za izmjenu i dopunu Zakona o Socijalnom savjetu sadržane su u činjenici da se, usvajanjem Zakona o sprječavanju konflikta interesa, javio problem u vezi sa funkcionisanjem Socijalnog savjeta, koji u članu 3 predviđa da se javni funkcioner, izabrano, imenovano, postavljeno lice u državnom organu, organu državne uprave, pravosudnom organu, organu lokalne samouprave, organi lokalne uprave, nezavisnom tijelu, regulatornom tijelu, javnoj ustanovi, javnom preduzeći i drugom pravnom licu koje vrši javna ovlašćenja, odnosno djelatnosti od javnog interesa ili u državnom vlasništvu, kao i lice na čiji izbor, imenovanje i postavljenje organ vlasti daje saglasnost. Kako je u Zakonu o Socijalnom savjetu u članu 13 stav 8 predviđeno da akt o imenovanju članova Socijalnog savjeta donosi Vlada, svi članovi

Socijalnog savjeta, shodno Zakonu o sprječavanju sukoba interesa, imaju status javnog funkcionera.

Ovako rješenje je u suprotnosti sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti, a posebno sa konvencijama međunarodne organizacije rada koje se odnose na slobodu udruživanja i na tripartidne konsultacije kao što su: Preporuka br. 113 o konsultacijama na nivou grana industrije i na nacionalnom nivou iz 1960, konvencija br.144 o tripartidnim konsultacijama, međunarodnim standardima iz 1976. i preporuka br. 152 o tripartidnim konsultacijama iz 1976. godine.

S tim u vezi, izmjenom stava 6 i brisanjem spornih stavova 7 i 8 u članu 13 zakona, stvaraju se uslovi za funkcionisanje Socijalnog savjeta kao nezavisnog tripartidnog tijela, uz poštovanje principa da svoje predstavnike u Savjetu socijalne partnere imenuju, odnosno razrješavaju u skladu sa svojim aktom. Novi članom 17a se uređuje rad Sekretarijata Socijalnog savjeta. Na ovaj način je ispunjena jedna od preporuka koja je sadržana u Izveštaju o napretku Crne Gore u procesu evropskih integracija, u kojoj se ukazuje na potrebu da se formira sekretarijat Socijalnog savjeta čime bi se značajno unaprijedio administrativni i stručni poslovi Socijalnog savjeta i pospješio dalji razvoj socijalnog dijaloga u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDŠEDAVALA ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Pitam izvjestioce odbora da li žele riječ? Ne. Dobili smo izvještaje.

Otvaram pretres. Koleginica Branka Tanasijević ima riječ, u ime Kluba DPS-a. Neka se pripremi koleginica Ljiljana Đurašković, u ime Kluba Demokratskog fronta. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani gospodine Filipoviću, koleginice i kolege poslanici, poštovani građani,

Evropske integracije kao prioritet i opredjeljenje Crne Gore nametnule su potrebu većeg broja društvenih aktera u odlučivanju o bitnim pitanjima transformacije društva. Za ostvarivanje opšteg društvenog interesa najprihvatljiviji instrument je socijalni dijalog kroz koji svaki od socijalnih partnera brani svoje interes.

Socijalni savjet se bira na tripartidnoj osnovi. Čine ga predstavnici Vlade Crne Gore, odnosno nadležnog organa opštine, Glavnog grada i Prijestonice, predstavnici reprezentativne organizacije sindikata i reprezentativnog udruženja poslodavaca. Crna Gora je prihvatila socijalni dijalog kao međunarodni standard i optimalnu mogućnost za rješavanje i ublažavanje socijalnih konflikata. Iz tog razloga, neophodno je u kontinuitetu usmjeravati aktivnosti u pravcu dostizanja nivoa i stepena sprovođenja socijalnog dijaloga koji je karakteristika visoko razvijenih zemalja Evropske unije. Jedan od načina za dostizanje tog cilja je promovisanje sindikalnih prava i sloboda, sloboda udruživanja, zaštita prava na organizovanje i kolektivno pregovaranje, pravo radnika na konsultovanje, na mirno rješavanje individualnih i kolektivnih radnih sporova itd. Socijalni i ekonomski savjet u Crnoj Gori formiran je odlukom Vlade Crne Gore u februaru 2001. godine i imao je 38 članova. Međutim, tek donošenje Zakona o Socijalnom savjetu krajem decembra 2007. koji je osnov socijalnog dijaloga i konstituisanja Socijalnog savjeta u julu 2008. godine suštinski se može smatrati početkom socijalnog dijaloga u Crnoj Gori. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Socijalnom savjetu iz maja 2011. godine predviđeno je da Savjet ima 33 člana, 11 predstavnika Vlade, 11 predstavnika reprezentativnog udruženja poslodavaca i 11 predstavnika reprezentativne organizacije sindikata. Zahvaljujući takvoj strukturi Socijalnog savjeta socijalni dijalog u Crnoj Gori je dobio na kvalitetu jer socijalni partneri nastoje da pokažu odgovornost prema strukturama koje predstavljaju, a istovremeno i prema društvu u cjelini. Značaj Socijalnog savjeta ogleda se prvenstveno u njegovim nadležnostima kao što su razvoj i unapređenje kolektivnog pregovaranja, uticaja ekonomske politike i mjera za njeno sprovođenje, zarade i cijene konkurencije i produktivnost, zaštita radne i životne sredine, obrazovanje i profesionalne obuke, zdravstvena i socijalna zaštita i sigurnost, demografska kretanja itd.

Novi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Socijalnom savjetu je nastao kao rezultat usvajanja Zakona o sprječavanju konflikta interesa po kojem je javni funkcioner, između ostalog, lice čiji izbor i imenovanje ili postavljanje organ vlasti daje na to saglasnost. Iako je u Zakonu o Socijalnom savjetu predviđeno da akt o imenovanju članova Socijalnog savjeta donosi Vlada, to bi svi članovi Socijalnog savjeta prema Zakonu o sprječavanju konflikta interesa imali status javnog funkcionera. Ovakvo rješenje je, kao što je pomenuo kolega Filipović, u nesaglasju sa međunarodnim standardima, posebno konvencijama međunarodne organizacije rada koji se odnose na slobodu udruživanja i na tripartidne konsultacije. Zato je Predlogom zakona član 1 predviđeno rješenje kojim je omogućeno funkcionisanje Socijalnog savjeta kao nezavisnog tripartidnog tijela uz poštovanje principa da predstavnike u Savjet socijalni partneri imenuju, odnosno razrješavaju u skladu sa svojim aktom. Predlogom zakona je preciziran i način izbora sekretara i članova sekretarijata Socijalnog savjeta, kao i način uređivanja njihovih prava, obaveza i odgovornosti. Na ovaj način ispunjena je jedna od preporuka iz Izveštaja o napretku Crne Gore u procesu evropskih integracija. Predložene izmjene i dopune Zakona o Socijalnom savjetu doprinose daljem razvoju socijalnog dijaloga kao glavnog instrumenta za definisanje ekonomske i socijalne politike u Crnoj Gori. To je jedan od osnovnih razloga zbog čega će Demokratska partija socijalista podržati predlog ovog rješenja.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem, koleginice.

Koleginica Ljiljana Đurašković sada ima riječ, a nakon nje kolega Velizar Kaluđerović, u ime Kluba SNP-a. Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Poštovana gospodo, gospodine potpredsjedniče, predstavnice, poštovani građani,

Kad bi se držala striktno normi sadržanih u Predlogu ovog zakona, kada bih mu prišla sa pravne strane i zaboravila da sam političar, humanista, radnik i neko ko u mnogo čemu dijeli sudbinu najvećeg broja građana Crne Gore, bez dvoumljenja bih glasala za ovaj predlog.

Smatram da se pitanje nezavisnosti Sekretarijata i sekretara Socijalnog savjeta mora uraditi u skladu sa evropskim normama i najvišim standardima koji važe za ovo izuzetno osjetljivu oblast. Izuzetna teška situacija u kojoj se kao društvo i kao pojedinci nalazimo, moja odgovornost kao izaslanika građana nalažu mi da dignem glas protesta i kažem da Socijalni savjet ovakav kakav jeste nije zaslužio podršku jer nije opravdao povjerenje. U svojoj dosadašnjoj karijeri imala sam priliku, ali ne i privilegiju da svoj i hljeb za svoju porodicu zarađujem i kao radnik i kao poslodavac i da na sopstvenoj koži osjetim da su jedna i druga kora hljeba tvrde i često puta oporog ukusa. Duboko svjesna činjenice da se u Socijalnom savjetu sudaraju i prepliću različiti interesi koje često veoma teško pomiriti i naći im zajednički imenitelj jer su oči u oči interesi radnika, poslodavaca i države i svaka od strana nastoji da za sebe obezbijedi najbolju poziciju i društveni kolač podijeli tako da i vuk bude sit i ovce budu na broju. Najteže se složiti oko diobe onoga čega ili nema dovoljno ili ga najčešće nema uopšte. Od privrednog kolača koji ostvaruje posustala privreda Crne Gore društvu ostaju najčešće samo mrvice, a glavni dio ide kao naplata dugogodišnje pogrešne ekonomske politike.

Kao dojučerašnji privrednik i poslodavac imam razumijevanje za probleme sa kojima se suočava ova strana, ali ni najmanje nemam razumijevanje da te probleme rješavaju isključivo preko leđa radnika, dovodeći ih u položaj u kakvom nijesu bili ni početkom industrijske revolucije. Nije i neće biti jasno zašto je, ako je riječ o kvalitetnom i kvalifikovanom radniku, problem da se angažuje na neodređeno vrijeme. Može li takav radnik, ako je odgovarajuće plaćen za ono što radi, da poslodavcu predstavlja namet, tvrdim da ne može, a za one koji jesu i čine probleme u Zakonu o radu ima sijaset rješenja da im se pokaže put preko kapije. Očigledno je da poslodavci osim što žele dobre žele i do poniznosti poslušne radnike, a to se najlakše postiže ako imate sredstvo da ih ucjenjujete. Ima li boljeg sredstva za to od ucjene radnim mjestom i ugovorom na dva, tri ili više mjeseci. Tvrdim da nema. Tek samo takvim načinom zapošljavanja moguća je situacija kojoj smo iz dana u dan sve više svjedoci, da se radnicima

duguje po desetak plata, da im se ne uplaćuju doprinosi za zdravstvo i penzije ili da im se uplaćuju najniži mogući iznosi. Još manje imam razumijevanja za ulogu kojom sindikat fingira svoje učešće u Socijalnom savjetu, nastojeći da bude amortizer između poslodavaca i države, a sve na račun radnika. Takav sindikat, naročito onaj koji i dan danas slovi kao državni ne samo da ne treba radnicima već je njihova najveća opasnost. Da nije takav kakav jeste, zar bismo gotovo svakodnevno bili primorani da gasimo ekonomske i socijalne požare od rudarskih jama do dvorišta razurenih fabrika i firmi, kao i sala centara za kulturu.

Dani koji su pred nama posljednja je šansa da Socijalni savjet opravda svoje postojanje. Ako poslije 22. decembra jedan jedini radnik koji je proveo dvije godine na radnom mjestu pod ugovorom na određeno ne dobije ugovor na neodređeno vrijeme najmanje što mogu i moraju da urade članovi Socijalnog savjeta jeste da podnesu ostavke i da se samorasformiraju. Mi vas posmatramo. Ukoliko ne položite ispit podržaćemo generalni štrajk radnika od Plava do Herceg Novog i od Pljevalja do Ulcinja kako bi najzad i konačno i Crna Gora ušla u red onih država u kojima su prava jednih obaveza drugih i obratno i da to što imamo i što teškom mukom stičemo dijelimo pravedno i socijalno odgovorno. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVALA ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Velizar Kaluđerović sada ima riječ, a neka se pripremi kolega Srđan Perić, u ime Kluba poslanika Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, gospodine Filipoviću iz Ministarstva rada, poštovani građani,

Nisam na samom početku današnje rasprave bio u sali i ne znam da li ste, gospodine potpredsjedniče, opravdali činjenicu da Predlog izmjena Zakona o Socijalnom savjetu ne brani resorni ministar, s obzirom na činjenicu na koju ću podsjetiti. Ustavom Crne Gore koji smo usvojili 2007. godine, u njegovom prvom članu, Crna Gora je deklarirana, između ostalog, i kao država socijalne pravde. U članu 65 Ustava pitanje tripartidnog dijaloga oko usklađivanja i vođenja socijalnog dijaloga, takođe je uzdignuto na nivo ustavne kategorije. Dakle, član 65 pročitacu zbog poštovane javnosti koja prati naš rad, glasi socijalni položaj zaposlenih usklađuje se u Socijalnom savjetu. Socijalni savjet čine predstavnici sindikata, poslodavaca i Vlade. Bez obzira na činjenicu što su predložene izmjene i dopune i motiv za izmjene i dopune Zakona o Socijalnom savjetu usvojili nekoliko mjeseci nakon donošenja novog Ustava, a mijenjali u 2011. godini, dakle što nijesu posebno značajne, mislim da je bilo mjesto ministru rada i socijalnog staranja da brani Predlog izmjena i dopuna ovog zakona.

Prelazim na predložene izmjene i dopune. Dakle, ne mogu propustiti priliku, a da ne kažem, podsjećajući i ja da je suština predloženih izmjena i dopuna da se izbjegne činjenica o postojanju konflikta interesa pri sadašnjem rješenju iz člana 13 Zakona o Socijalnom savjetu u kojem se kaže da sastav Socijalnog savjeta potvrđuje Vlada svojim aktom. Mi iz SNP-a smo još kada je usvajan ovaj zakon i ovo rješenje govorili da je to loše rješenje, između ostalog, što se govori o konfliktu interesa, jer kada Vlada potvrđuje izbor, odnosno imenovanje onda oni koji su na takav način imenovani imaju status izabраниh funkcionera, a nije u skladu sa demokratskim standardima, sa standardima ... da neko ko je član tripartidnog socijalnog dijaloga da imaju status izabраниh, odnosno imenovanih funkcionera. Nije svojstveno socijalnom dijalogu da one koji treba da vode socijalni dijalog, dakle sa Vladom kao jednim od socijalnih partnera, predstavnici poslodavaca i predstavnici sindikata, oni koji imaju status reprezentativnih, a srećom mi smo u Crnoj Gori konačno, takođe, ušli i u sindikalni pluralizam i ta neka prava postupno osvajamo, dakle nije primjereno socijalnom dijalogu da akt o potvrđivanju članova Socijalnog savjeta i statusa članova Socijalnog savjeta čini Vlada Crne Gore.

Ono što je značajnije od predloženih rješenja koja su vezana za konkretni Predlog izmjena i dopuna je činjenica što Socijalni savjet u okviru socijalnog dijaloga nije jasno rekao da li Crna Gora u ovom trenutku ima važeći opšti kolektivni ugovor. Za postojanje, odnosno

nepostojanje opšteg kolektivnog ugovora na hiljade zaposlenih ostvaruju određena prava jer je veliki broj radnih sredina gdje ne postoji granski kolektivni ugovor, gdje nema pojedinačnih kolektivnih ugovora i za činjenicu postojanja ili nepostojanja opšteg kolektivnog ugovora vezuju se njihova izuzetno važna prava koja bi trebalo da ostvaruju po osnovu rada i iz rada. Imamo činjenicu da je, nažalost, bez obzira što imamo Ustavom deklarirano postojanje socijalnog dijaloga i što Zakonom o Socijalnom savjetu definišemo njegove nadležnosti gdje je potpuno jasno da je značajan dio tih nadležnosti da daje mišljenje o nacrtima i predlozima zakona koji dotiču socijalnu problematiku. Veliki je broj zakona koji su došli u skupštinsku proceduru, a da su prošli mimo Socijalnog savjeta. Samo ću podsjetiti da su među njima i Zakon o penzijsko-invalidskom osiguranju, o socijalnoj i dječijoj zaštiti, o utvrđivanju maksimalne zarade u javnom sektoru, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, a i pouzdano znam da i Predlog izmjena i dopuna Zakona o radu koji imamo u proceduri nije do kraja usklađen u socijalnom dijalogu nego su neka značajna rješenja mimo postojanja saglasja u Socijalnom savjetu.

Da iskoristim, gospodine potpredsjedniče, da makar jednu rečenicu uputim svim onim zaposlenim koji su duže od 24 mjeseca zaposleni i da potpisuju na tri mjeseca, na šest mjeseci, na devet mjeseci ugovore o radu, a imamo normu koja stupa na snagu konačno u narednih nedjelju dana, da pozovem sve one koji nemaju zaključen i zasnovan radni odnos na neodređeno vrijeme, a duže do 24 mjeseca rade kod istog poslodavca, a da prekid između dva uzastopna ugovora o radu nije duži od 60 dana, neka traže da im se konstatuje da su zasnovali radni odnos na neodređeno vrijeme. Odredbe člana 25 i 26 Zakona o radu na to jasno upućuju. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Kaluđeroviću.

Prije kolege Perića samo dvije rečenice.

Slazem se sa vama, i u principu, i u pojedinostima, da ovako važne zakone treba, prije svega, da brani ministar nadležan za pojedine oblasti. Takođe se slažem sa vama, to ste istakli tokom diskusije, da jedan broj zakona koji po materiji koju tretira objektivno zaslužuje prije nego što dođe na Skupštinu tretman od strane Socijalnog savjeta, pa tek onda da dođe ovdje, dakle slažem se i sa time.

Ono što može biti sporno jeste vaš apel da bilo kod od nas koji predsjedavamo Skupštinom neko sada, neko kasnije, može da opravda bilo kog člana Vlade jer da bi ga opravdao morate imati prethodno obavještenje hoće li doći, gdje je, šta je da bih ja to mogao ili kolega Radulović ili bilo ko ko predsjedava vama da saopšti.

U konkretnom slučaju, nijesmo imali, kao što sam to rekao, čini mi se, u petak kada je neka tačka dnevnog reda bila u pitanju, bilo kakvo obavještenje koje sam mogao da podijelim sa vama, zbog čega i zbog kojih razloga resorni ministar trenutno nije u mogućnosti da brani ovaj predlog. Zbog toga ću sugerisati da na kraju ove sjednice ponovimo, mi smo donijeli jednom, ako se sjećate, radni zaključak da predloge zakona moraju da brane ministri, da to mora biti prioritet u njihovim aktivnostima toga dana, a da jedini izuzetak može da bude, što kaže narod, ne daj bože bolest ili službeni put van zemlje. Tako da, kažem opet, u principu, posebno systemske zakone i posebno važne zakone za pojedine oblasti, a svi su zakoni važni treba da brane ministri sa svojim saradnicima, a ako nijesu u mogućnosti zbog ovih ili onih razloga, o tome onda da blagovremeno obavijeste Skupštinu da bi mogli zajedno odlučiti da li su ti razlozi toliko opravdani da ćemo razmatrati predlog zakona i bez njihovog prisustva.

Kolega Srđan Perić sada ima riječ, a neka se pripremi kolega Kemal Zoronjić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Skupštine.

Uvaženi pomoćniče ministra Filipoviću, žao mi je, takođe, da i ja ponovim, što ovdje nije ministar Bošković jer mu je bilo mjesto ovdje. Neću da se bavim teorijama zavjere zašto nije ovdje, ali bilo je više nego potrebno iz više razloga. Pola populacije u Crnoj Gori živi u zoni siromaštva. Jedna osmina stanovništva prima socijalnu pomoć u iznosu otprilike oko 60 eura. U

toj situaciji, kada smo vidjeli ovdje Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Socijalnom savjetu, mi smo očekivali da će ovaj zakon, ne čitajući još uvijek tekst, dati šire ingerencije ovom savjetu, da će on, recimo, osnažiti savjet da se bavi time kako je socijalna pomoć dijeljena uoči izbora, zašto nema socijalnog kartona, zašto se sistemski ne rješava nijedno pitanje iz nadležnosti ovog socijalnog savjeta, zašto nema krupnih pomaka u ovom smislu.

Mi smo pred sobom dobili izmjene Zakona o Socijalnom savjetu koji je apsolutno tehničkog karaktera koji sa te strane ima nekoliko manjkavosti na koje ću se osvrnuti. Međutim, ovdje imamo jedan sistemski problem, prije nego dođemo na samu ravan zakona, mi trenutno imamo još jednu dobrim dijelom disfunkcionalnu instituciju, jedan institut koji, recimo, nije mogao da se usaglasi oko toga da li sjednice Socijalnog savjeta treba da budu javne ili tajne, koji nije mogao da se usaglasi oko toga da li ljudi nakon dvije godine rada treba ili ne da budu prevedeni na neodređeno. Radi se o 30.000 ljudi koji su u toj kategoriji. Radi se o Socijalnom savjetu koji je tripatridan, koji čine 11 predstavnika i svakako odgovornost svih članova u tom savjetu nije jednak. Ovim putem svakako onih 11 predstavnika dobrim dijelom koji prezentuju reprezentativan sindikat radi ono što može raditi, ali nailazi uporno na jedan zid koji čine predstavnici Vlade i, dobrim dijelom, predstavnici poslodavaca.

Ono što je, takođe, jako bitno što mi nismo dobili povratnu informaciju uz ovaj predlog zakona kako je do sada funkcionisao savjet, da li ste zadovoljni dinamikom i kvalitetom rada. Mi smo dobili na kraju dvije odredbe u kojima se mijenjaju, gotovo zvuči komično, ali situacija je vrlo ozbiljna pa nije komično, gdje se nešto što je u članu 17 premješta u član 13. Radi se o nadoknadama za članove Savjeta. Mi imamo, takođe, još jedan nevjerovatan podatak da zakon koji je usvojen 2011. godine usklađujemo sa međunarodnim propisima iz 1960. i 1976. godine. Sada vas pitam kada je pisan ovaj inicijalni tekst zakona, zar onda nije moglo da se razmišlja barem tri godine unaprijed? Znači, ovaj zakon je porazan sa dva stanovišta. Prvo, on priznaje da zakonodavac u ovoj oblasti niti je dovoljno vješt, niti posjeduje dovoljan stepen ekspertize. S druge strane, ovaj zakon je u potpunosti izbjegao suštinu ovog problema, izuzetno loš socijalni položaj građana Crne Gore. Ogroman broj građana Crne Gore je ili nezaposlen, govorim o realnim podacima, ili živi u zoni siromaštva.

Ono što je, takođe, jako bitno, mi smo ovdje očekivali da ćemo dobiti, ponovo kažem koja su bila naša očekivanja, nešto što bi značilo zadavanje u krajnjoj crti imperativnih preporuka koje daje Savjet. Vi često imate sjednice Savjeta gdje imate spisak lijepih želja, lijepih preporuka šta je to što bi Ministarstvo trebalo da uradi i na kraju se sve svede na neku golu statistiku, koliko je puta ovaj savjet održao sastanke. Ova vlast uporno bježi od onog suštinskog problema, to je loš životni standard. Jasno je da je bilo neprijatno ministru da dođe danas, jer je on bio u tim klupama kada je predlagao zakidanje nadoknada za invalide, za trudnice, za ugrožene socijalne kategorije. Potpuno je opravdano. U tome ovaj socijalni savjet ne može ništa da čini. Mi nećemo danas ni da ga osnažimo. Mi danas tumbamo članove nije 17 nego 13, kolega će govoriti koje su tu naše suštinske zamjerke i nešto se usklađuje sa direktivama od prije gotovo 40 godina.

Osnovno je pitanje da li Ministarstvo rada i socijalnog staranja, odnosno, da budem vrlo precizan, njegov ministar, prenesite ministru pošto ste, nažalost, danas poštar poruka, nažalost, uz puno uvažavanje vašeg integriteta, jer vi nijeste odgovorni za ovo stanje u punom kapacitetu kao ministar, da li on želi da se bavi ovom temom na kvalitetan način ili želi da pred nas postavlja zakone gdje rotiramo članove, gdje usklađujemo nešto što je davno trebalo da bude usklađeno. Još jednom vas pozivam da taj pristup mijenjate, da se bavite, prije svega, onim što je životni standard građana i da se prizna jedna turobna realnost jer jedino se ona može poboljšavati ako priznamo da je problem. Čitajući ovaj zakon stekli smo utisak da živimo u zemlji socijalne pravde gdje je apsolutno svako zadovoljen i samo su ostali neki članovi u Zakonu o Socijalnom savjetu da se upodobе. Nažalost, to je klasičan pristup koji ukazuje na bježanje od problema i na šminkanje problema. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Periću.

Kolega Kemal Zoronjić sa kojim završavamo prvi krug naše rasprave. Izvolite.

KEMAL ZORONJIĆ:

Hvala.

Poštovani potpredsjedniče, kolege poslanici i poslanice, gospodine Filipoviću, poštovani građani,

U skladu sa Zakonom o Socijalnom savjetu Socijalni savjet se osniva radi uspostavljanja i razvoja socijalnog dijaloga o pitanjima od značaja za ostvarivanje ekonomskog i socijalnog položaja zaposlenih i poslodavaca i uslova njihovog života i rada. Članom 65 Ustava Crne Gore je propisano da se socijalni položaj zaposlenih usklađuje u Socijalnom savjetu i da Socijalni savjet čine predstavnici sindikata, poslodavaca i Vlade.

Shodno odredbama člana 13 Zakona o Socijalnom savjetu trenutni sastav Socijalnog savjeta Crne Gore čine po 11 predstavnika Vlade, 11 predstavnika Sindikata Crne Gore i 11 predstavnika poslodavaca u Crnoj Gori. Zahvaljujući takvoj strukturi nacionalno-socijalnog savjeta socijalni dijalog u Crnoj Gori je dobio na sadržini i suštini jer su socijalni partneri, pored veoma teške socijalne i ekonomske situacije u zemlji, pokazali odgovornost prema strukturama koje predstavljaju društvo u cjelini. Takođe, Socijalni savjet je prerastao u tijelo zasnovano na temeljnim dostignućima i vrijednostima evropskog društva u kojem socijalni dijalog kao glavni instrument za definisanje ekonomske i socijalne politike predstavlja osnovnu pretpostavku i ključni stub trajnog socijalnog mira i ekonomskog progresa zemlje. Konačno, u takvom socijalnom savjetu poslodavci imaju priliku da izvorno preko svog dobrovoljnog udruženja zastupaju interese privrede, govore o biznis barijerama i zalažu se za unapređenje poslovnog ambijenta.

Članom 1 Prijedloga zakona predloženim izmjenama brišu se sporni stavovi u članu 13 i na taj način stvaraju uslovi za funkcionisanje Socijalnog savjeta kao nezavisnog tripartidnog tijela, uz poštovanje principa da predstavnike u Savjetu socijalni partneri imenuju, odnosno razrješavaju u skladu sa svojim aktom. Ovim izmjenama riješili smo stavove koji su bili u suprotnosti sa međunarodnim standardima. Članom 2 Prijedloga uvodi se novi član 17a kojim se uređuje rad sekretarijata Socijalnog savjeta. Na ovaj način je ispunjena jedna od preporuka koja je sadržana u Izvještaju o napretku Crne Gore u procesu evropskih integracija, u kojem se ukazuje na potrebu da se formira sekretarijat Socijalnog savjeta čime bi se značajno unaprijedili administrativni i stručni poslovi Socijalnog savjeta i pospješio dalji razvoj socijalnog dijaloga u Crnoj Gori.

Predloženim rješenjima se precizira način izbora sekretara i članova sekretarijata Socijalnog savjeta, kao i način uređivanja njihovih prava, obaveza i odgovornosti. Novim Zakonom o Socijalnom savjetu koji dobijamo ovim izmjenama i dopunama biće u potpunosti usaglašen sa pravnom tekovinom Evropske unije kao što su Konvencija br. 144 i preporuka br. 152 o tripartidnim konsultacijama, te preporukom br. 113 o pregovaranju.

Na kraju, ovo je dobra poruka za Evropsku komisiju koja upravo izrađuje izvještaje o skriningu za poglavlje 19 socijalna politika i zapošljavnje. Usvajanjem ovih izmjena izbjeći će se moguće početno mjerilo za otvaranje ovog poglavlja koje bi se direktno ticalo socijalnog dijaloga i uloge Socijalnog savjeta u njemu. Za očekivanje je brže potpisivanje novog opšteg kolektivnog ugovora. To je zadatak na kojem treba da radi budući sekretarijat Socijalnog savjeta, jer nedostatkom opšteg kolektivnog ugovora radnici u Crnoj Gori su uskraćeni za mnoga prava koja bi imala njegovim potpisivanjem. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVALJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Na ovaj način smo završili sa prvim krugom naše rasprave. Pitam vas da li sada želite da se uključite ili kasnije?

SLOBODAN FILIPOVIĆ:

Hvala, predsjedavajući.

Kao što su poslanici diskutovali, pred nama su izmjene koje su praktično, kao što je rekao uvaženi poslanik Perić, tehničke prirode i koje su uslovljene donošenjem Zakona o sprječavanju konflikta interesa. Socijalni dijalog koji se ostvaruje u Crnoj Gori je, po meni, na dosta zavidnom nivou, a tako je i prepoznat u regionu. U njemu učestvuju svi socijalni partneri. Vlada kao najodgovorniji socijalni partner vodi računa i o zaposlenim i o radnicima. Svi zakoni koji se rade od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja prolaze Socijalni savjet i dobijaju njegovu saglasnost.

Što se tiče Sekretarijata, kao što je navedeno ovdje, ispunjava se jedna od preporuka i on služi unapređenju administrativnih stručnih kapaciteta istog. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Imate pravo, kolega Periću, na odgovor na dva minuta. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Mislim da neću ni iskoristiti puno vrijeme. Ono što je bitno, mi ovdje imamo problem i zarada koje se odnose na sam Savjet. Ovdje se pominju neki iznosi, kolega Tuponja će više o tome. Ono što je osnovni problem i što ponovo potenciram, značajan broj ljudi u Crnoj Gori je gladan, a ovaj zakon to ne dotiče. Ono što je, takođe, bitno, imao sam potrebu da polemishem sa tom vašom tezom, Vlada ne vodi adekvatnu brigu o radnicima. Mi smo ovdje imali ministre koji se hvale time kako će strateški partner da otpusti 100 ili 200 ljudi, kako se socijalni problemi rješavaju time što se ljudi šalju u penziju. To nije ozbiljan pristup. Tako se ne vodi nijedna razvojna politika. Mi danas ovdje pričamo o Socijalnom savjetu, a pri tom nijeste ugradili niti jedan dodatni mehanizam, a imali ste priliku kad već usvajate zakon, da barem Vlada bude u nekoj mjeri više obavezna da poštuje što Socijalni savjet preporučuje. Pravimo još jednu instituciju, poput reda drugih. Takozvani tigrovi bez zuba. Možete da potpišete da se usaglastite sa svakim zaključkom Savjeta koji je recimo donesen većinski, ali to uopšte ne garantuje da će on biti sproveden. Vi time medijski amortizujete loše zakone, jer imate Savjet koji će dati dobru preporuku kada je teška situacija, ali to Vladu apsolutno ništa ne obavezuje i mi smo očekivali da ćete naći neki mehanizam. Ima tu mehanizama. Kako da se Vlada obaveže da poštuje barem dio preporuka? A ne imate negativnu mjeru Vlade, imate onda stav Savjeta šta bi trebalo mijenjati i neko u tom kolopletu može misliti da će se zaista stvari mijenjati na bolje, a iz godine u godinu, posebno od početka mandata ove Vlade, mi i ako je bilo obećanje da neće biti stezanja kaiša imamo samo stezanje kaiša. To je sistemski problem. A što se tiče tehničkih stvari i tu je bilo grešaka i kaže moj kolega će više reći o tome.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam. Kolega Kaluđerović.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

I ja ću vrlo kratko.

Dakle, predstavnik Vlade je ovdje potvrdio da se radi o prevashodno tehničkim izmjenama, ali neminovno se nameće pitanje zar vam je trebalo da vas neko upozori, da rješenje, da Vlada potvrđuje sastav Socijalnog savjeta. Vlada je samo jedan od članova tog tripartitnog dijaloga, jer da bi se izbjeglo, da su oni svi u statusu imenovanih ili izabranih funkcionera. I kada se usvajao zakon, odnosno njegova izmjena i dopuna na to smo upozoravali da ne treba. Vi to ne bi, ubijeden sam ni sada procesuirali da se uskladi, da bi se izbjegao konflikt sa stanovišta Zakona o sprečavanju konflikta interesa, da nije neko iz, vjerovatno, međunarodnih struktura Evropske unije, koji prate harmonizaciju naših zakona i ukupno propisa sa tekovinama Evropske unije učinio. I pazite, i sada predloženim izmjenama i dopunama, imate član 3 koji kažete: "sekretar ostaje do isteka njegovog mandata", a i na njegovo imenovanje

Vlada je dala saglasnost, dakle sa stanovišta našeg Zakona o sprečavanju konflikta interesa on i dalje ima status izabranog funkcionera, ali vi samo zbog toga da kažete on mora da izgura svoj mandat, ne usklađujete taj dio zakona sa onim što su demokratski zahtjevi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Završili smo prvi krug. Prije nego što krenemo dalje, samo kratak dogovor.

Molim vas, poštovane kolege, sve zajedno i iz parlamentarne većine i iz parlamentarne manjine za jedan dogovor. Mi smo dogovorili na Kolegijumu neku satnicu oko ovih tačaka dnevnog reda koja je ostala još da bi završili sedmu sjednicu. Otpilike taj je dogovor da sve ove tačke razmatramo po sat vremena. Svi šefovi poslaničkih klubova, naravno su prihvatili takav jedan zaključak. Ja vas molim da, prije svega, imamo u vidu tu činjenicu i kada prijavljujemo broj poslanika koji govori o pojedinoj tački. Ja ću odmah, da se razumijemo, svakome zainteresovanom dati riječ. Nemam pravo i neću da bilo koga diskriminišem po tom osnovu, ali da vodimo računa o maksimalno mogućoj mjeri, da shodno onom vremenu koji je utvrđen na Kolegijumu proporcionalno prijavljujemo i toliki broj učesnika u raspravi, da bi barem okvirno mogli da završimo u nekom predviđenom vremenu ovu sjednicu, jer znate i sami koje slijede obaveze i narednih dana i tokom naredne nedjelje, sve do novogodišnjih praznika.

Ulazimo u drugi krug.

Dajem riječ kolegi Vladislavu Bojoviću, a neka se pripremi kolegistica Zorica Kovačević.

Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče,

Odmah da kažem da imam i te kako razlog da sumnjam da je ministar Bošković danas odsutan iz razloga što je, zapravo želio da izbjegne suočavanje sa pitanjima za koja se pretpostavilo da će biti otvorena danas u okviru ove tačke dnevnog reda, koja su očigledno vrlo neprijatna i neugodna za njega, a pretpostavljam da na najveći broj njih on nema odgovor. Jedan broj tih pitanja ću u ovoj diskusiji i pomenuti i postaviti, pa nadamo da će ministar jednog dana na njih odgovoriti.

Polazeći od toga kakvi su aktuelni problemi u ovom trenutku, hajde da kažemo opteretili radnike u Crnoj Gori i polazeći od toga da je otkrivena zloupotreba sredstava centara za socijalni rad u partijske svrhe koja se sprovodila u kontinuitetu, a da Socijalni savjet nije reagovao, nije zauzeo niti stav, niti mišljenje povodom tih problema. Mislim da je danas važno da u okviru ove tačke dnevnog reda postavimo pitanje - kakvi su dosadašnji rezultati u radu Socijalnog savjeta?

Možemo slobodno reći da Socijalni savjet nije ispunio svrhu svog postojanja. Imamo situaciju da su 33 člana Socijalnog savjeta uredno primala naknade za članstvo i rad u ovom Socijalnom savjetu, a da bilo kakvih mjerljivih, prepoznatljivih i konkretnih rezultata u radu Socijalnog savjeta nije bilo. Iako je predviđeno da Socijalni savjet u velikom broju opština formira, hajde da kažemo svoje organe, u velikom broju opština mi nemamo formirane lokalne socijalne savjete, a u onim opštinama u kojima je socijalni savjet formiran, on praktično ne radi niti daje bilo kakve rezultate. I ako zakon u članu 5 propisuje da je rad Socijalnog savjeta javan, mi smo imali situaciju da su sjednice Socijalnog savjeta bile vrlo često zatvorene za javnost. Očigledno da su bile zatvorene za javnost svaki put kada je na dnevnom redu tih sjednica bila neka od tema koje su vrlo osjetljive za ovu vlast.

Nakon sjednica Socijalnog savjeta, po zakonu je to predviđeno, donose se zaključci i mi smo imali priliku da se upoznamo sa određenim zaključcima koji su opšteg karaktera a koji nijesu obavezivali niti državu, niti poslodavce, niti sindikat. Dakle, na osnovu svega ovoga možemo da zaključimo da je Socijalni savjet formiran samo zbog štrika Evropske unije. Iz istog razloga vidimo da će u narednom periodu, to predviđa i Akcioni plan biti formiran Specijalni sud za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije i Specijalno tužilaštvo za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, iz razloga što je potrebno ovoj vlasti da obezbijedi samo štrik Evropske unije. Stvari se ne rješavaju očigledno i to je potvrda i na osnovu ovog

dosadašnjeg rada ili nerada Socijalnog savjeta, formiranjem organa i tijela, već se stvari rješavaju po.... političke volje, koje ovdje nema. Ova vlast nije donijela odluku da se bori protiv organizovanog kriminala i korupcije i zbog toga džaba svi zakoni i sva formirana tijela. Takođe, ova vlast nije donijela odluku da se otvori prostor za stvarni socijalni dijalog i zbog toga ovaj Socijalni savjet nema nikavog smisla, niti ima bilo kakav značaj.

Nema ministra da nam odgovori da li je opšti kolektivni ugovor kao praktično radnički ustav danas na snazi ili nije? Radnici ne znaju da li su im prava zaštićena ili nijesu. Da li oni uopšte mogu da se pozovu na opšti kolektivni ugovor ili ne? To je pretpostavljam jedno od pitanja koje je ministar želio da izbjegne u ovom Parlamentu. Dakle, imamo ne slučajno, već tvrdim potpuno, namjerno nedefinisano stanje, kako u pravosuđu, tako i u oblasti rada i radničkih prava. Sve to savršeno, naravno, odgovara Demokratskoj partiji socijalista, da bi mogla da dalje zloupotrebljava resurse, državne institucije, sredstva koja se opredjeljuje za socijalnu pomoć i tako dalje. Prevođenje radnika iz statusa zaposlenih na određeno vrijeme u status zaposlenih na neodređeno vrijeme, je jedno od važnih pitanja koja smo takođe ovdje trebali da raspravimo sa ministrom. Dakle, veliki broj zaposlenih se ne prevodi u status na neodređeno zbog toga, i ako postoje svi uslovi. Zbog toga što ne postoji politička volja. Zašto nema političke volje? Zbog toga što je u interesu ove vlasti da radnici budu dovedeni u jednu situaciju ekonomske neizvjesnosti i da ne znaju da li će im biti produžen ugovor ili neće, jer su tako lakše žrtve pred neke sljedeće izbore. To je potvrdila uostalom i afera snimak.

Socijalni savjet se nije oglasio kada je otkrivena zloupotreba sredstava centara za socijalni rad u Pljevljima pogotovo. Uostalom Socijalni savjet i ne može ništa da učini kada imamo samovolju pojedinaca u vlasti i kada su se desile korupcionaške i kriminalne privatizacije i kada su u Crnu Goru dovedeni investitori koji niti poštuju radnička prava, niti poštuju zakone, niti poštuju privatizacione ugovore. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem. Koleginica Zorica Kovačević sada ima riječ, nakon nje kolega Goran Tuponja.

Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče, kolege poslanici, poštovani građani, uvaženi gospodine Filipoviću,

U uvodnom izlaganju ste konstatovali, dati su, znači, osnovni razlozi koji su vas vodili za izmjenu Zakona o Socijalnom savjetu, koji su sadržani u činjenici da se usvajanjem Zakona o sprečavanju konflikta interesa javio problem u vezi sa funkcionisanjem Socijalnog savjeta.

Kako je u Zakonu o Socijalnom savjetu predviđeno - dato imenovanje članova Socijalnog savjeta donosi Vlada, to svi članovi Socijalnog savjeta shodno Zakonu o sprečavanju konflikta interesa imaju status javnog funkcionera. Ovakvo rješenje je u suprotnosti sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti, a posebno sa konvencijama međunarodne organizacije rada koji se odnose na slobodu udruživanja i na tripartitne konsultacije.

Predloženim izmjenama Predloga zakona o Socijalnom savjetu, stvoreni su uslovi da funkcionisanje Socijalnog savjeta kao nezavisnog tripartitnog tijela uz poštovanje principa da predstavnike u Savjet biraju socijalni partneri, imenuju, odnosno razrješavaju u skladu sa svojim aktom. Takođe, Predlogom ovog zakona uređuje se rad sekretarijata, kao što ste rekli, Socijalnog savjeta. Na ovaj način je ispunjena jedna od preporuka koja je sadržana u Izveštaju o napretku Crne Gore u procesu evropskih integracija u kojim se ukazuje na potrebu da se formira Sekretarijat socijalnog savjeta, čime bi se značajno unaprijedili administrativni, stručni poslovi Socijalnog savjeta i naravno pospješio dalji razvoj socijalnog dijaloga u Crnoj Gori, što smatram da je veoma dobro.

Takođe, Predlogom zakona o izmjenama i dopunama koji je danas na dnevnom redu, usaglašen je Zakon o socijalnom savjetu, usaglašen je sa evropskim zakonodavstvom i

potvrđen međunarodnim konvencijama, kao i sa pravnim aktima Savjeta Evrope i to konvencija broj 144 i preporuka broj 152 o tripartitnim konsultacijama.

Takođe, na kraju želim da kažem da sprovođenje ovog Zakona o Budžetu Crne Gore, pored sredstava koja se redovno obezbjeđuju za funkcionisanje Socijalnog savjeta, za rad sekretarijata potrebno je obezbijediti dodatna sredstva, koje ste vi procijenili, da je negdje blizu 23.517 eura na godišnjem nivou, odnosi se na bruto zarade tri zaposlena.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Goran Tuponja ima riječ.

Kolega Labudoviću, moramo li ići u komentare? Iznenadili ste me malo s komentarem, jer ste pritisnuli dugme prije nego što je koleginica Kovačević počela da govori, tako da, Vi ste otprilike znali šta ću da kažem. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem. Javio sam se za komentar, prvo da Vama uštedim jednu diskusiju, a drugo zato što je gospođa Kovačević zaista u prvoj rečenici rekla ono što me motivisalo, a to je da ovo predstavlja jedan od najvećih problema funkcionisanja Socijalnog savjeta. Ja bih zaista volio da je to tako, ali nije, vjerujte, i vi to dobro znate isto kao i ja. Najveći problem funkcionisanja Socijalnog savjeta jeste činjenica da su dva segmenta njegova gurnuta u ring interesa i pokušavaju da nađu negdje neku sredinu, ponašajući se pritom kao jarci na brvnu, pa jedni drugima prijetu i ucjenjuju. Ovi kažu: otpušćemo 30.000 radnika, samo ja ne znam liše uprave, gdje ima 30.000 radnika, drugi kažu stupićemo u generalni štrajk, a ja se, opet, pitam, čega generalni štrajk, kad ništa ne radi. Vlada, koja je najodgovornija za socijalni i ukupni privredni ambijent se ponaša kao da se to uopšte nije ne tiče. Još nešto.

Ja sam već godinama poslanik, a jedna od prvih priča koju sam čuo kada sam ušao u ovaj Parlament jeste bilo obećanje ministra tadašnjeg socijalnog rada da će se formirati socijalni karton u Crnoj Gori. Pa sam jedno vrijeme bio naivan i vjerovao da je to neki ogroman posao koji se ne može tako lako završiti, a onda došao do saznanja da je to posao koji se može u tri-četiri mjeseca završiti, jer nas nema toliko, da bi onda, na kraju, nakon svega što se dešava zaključio da zapravo nećete da donesete socijalni karton kao fundament socijalne politike, jer vam omogućava da kredirate od izbora do izbora takozvane ad hok socijalne slučajeve, s jedne strane, a da s druge strane onima koji su zaista u stanju socijalne potrebe prijetite kako će ostati bez toga ukoliko, naravno, ne budu u funkciji izbornog rezultata DPS-a. Dok se god tako socijalna politika vodi, dok smo tako socijalno odgovorni, Socijalni savjet ima mnogo ozbiljnijih problema nego što je pitanje pozicije generalnog sekretara i sekretarijata.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginice Kovačević, izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Naravno, ja se s Vama slažem da treba razgovarati o radu Socijalnog savjeta, kao i o izradi kartona.

Mi smo čuli prije nekoliko vremena od predstavnika ministarstva, uvaženog ministra dokle se stiglo sa izradom socijalnog kartona, ali tu je predstavnik Vlade i on će o tome reći Skupštini. Mislim da je raspisan javni tender i da sada u toku izrada tog socijalnog kartona.

Što se tiče rada Socijalnog savjeta, svima nama je interesantan, ja samo želim da kažem da predstavnici Socijalnog savjeta su predstavnici Vlade, sindikata i poslodavaca i biraju se po 11 članova i naravno da je to veoma interesantna tema. Danas je na dnevnom redu Predlog izmjena i dopuna zakona. U Skupštini nije tema rad Socijalnog savjeta, izrada kartona, ali meni

ne smeta da se o tim pitanjima razgovara, naravno kada tu bude ministar i da se naravno, unaprijedi rad Socijalnog savjeta jer svi to očekujemo.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem. Razjasnili smo se.

Kolega Goran Tuponja sada ima riječ. Nakon njega kolegistica Marta Šćepanović. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi gospodine Filipoviću, kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Ja bih htio da podijelim neka svoja razmišljanja sa vama, vezano za Predlog ovog zakona. Na početku svog izlaganja malo bih podsjetio, samo pretpostavljam, ne zbog vas, nego zbog građana Crne Gore, ne znaju što je zapravo svrha i smisao Socijalnog savjeta.

Socijalni savjet je osnovan radi uspostavljanja i razvoja socijalnog dijaloga o pitanjima od značaja za ostvarivanje ekonomskog i socijalnog položaja zaposlenih poslodavaca i uslova njihovog života i rada, razvoja kulture dijaloga, podsticanja na mirno rješavanje individualnih kolektivnih radnih sporova i drugih pitanja koja proizilaze, jer između narodnih dokumenata, a odnose se na ekonomski i socijalni položaj zaposlenih i poslodavaca. To je svrha i smisao osnivanja.

A što je djelokrug rada? Djelokrug rada je da Socijalni savjet razmatra i zauzima stavove o pitanjima razvoja i unapređenja kolektivnog pregovaranja, uticaja ekonomske politike i mjera za njeno sprovođenje na socijalni razvoj, stabilnost politike zapošljavanja, zarada i cijena, konkurencije i produktivnosti i privatizacije i drugih pitanja, strukturnog prilagođavanja, zaštite radne i životne sredine, obrazovanja i profesionalne obuke, zdravstvene i socijalne zaštite i sigurnosti, demokratska kretanja i druga pitanja za ostvarivanje i unapređenje ekonomske i socijalne politike. Ovako to veoma moćno zvuči, jer je jako široki spektar nadležnosti i djelokruga rada Socijalnog savjeta samo treba naglasiti ovu prvu rečenicu koja glasi: "Socijalni savjet razmatra i zauzima stavove o pitanju". Socijalni savjet nema snagu odluke. Sva ta pitanja o kojima Socijalni savjet razmatra ona se završavaju na zauzimanju stavova, koja u principu nikoga ne obavezuju. Radi se o jednom tijelu koje je prilično nezgrapno i neefikasno, 33 člana Socijalnog savjeta koji dobijaju naknadu za svoje članstvo u tom savjetu, naravno tu naknadu plaćaju građani Crne Gore. 33 člana koje je tripartitno tijelo od 11 predstavnika reprezentativne organizacije sindikata, 11 predstavnika reprezentativnog udruženja poslodavaca, 11 predstavnika Vlade.

Ja jesam saglasan sa razlozima i obrazloženjem koje ste naveli za izmjene i dopune ovog zakona, samo ono što vidim da je tu sporno je, naravno, ta neka naknadna pamet. Znači, Vi ste u ovom svom obrazloženju pozivate na međunarodne zakone iz 1960.godine i '76.godine. Šezdeseta godina je bila prije 53 godine, a '76. prije 37. Zašto te međunarodne norme nijesu uzimane u obzir, ako je naš zakon pisan 2011.godine. Čak je pisan u istoj godini kad i Zakon o konfliktu interesa, na koji se isto sad pozivate da zbog njega morate da mijenjate ovaj zakon. Takođe, ja jesam saglasan i sa preporukom ili potrebom za formiranje sekretarijata unutar ovoga savjeta, to jeste za profesionalizaciju njegovog vođenja, ali nimalo nijesam saglasan sa tim da Savjet sam sebi određuje visinu svojih primanja. To je nešto što imamo na primjeru Agencije za zaštitu ličnih podataka, što se pokazuje kao jedno jako loše rješenje. Ostaviti Savjetu da sam odlučuje o sopstvenim primanjima, to je direktan konflikt interesa. Oni te pare ne zarađuju sami, te pare dobijaju od građana Crne Gore, ta ingerencija mora biti izmještena negdje drugo. Ne mogu članovi Savjeta odlučivati o sopstvenim naknadama. To, jednostavno, samo po sebi nije dobro.

Takođe, nijesam saglasan sa rješenjem da sekretar, koji je profesionalno sekretar Savjeta, ostaje na toj dužnosti do isteka svojeg mandata, za to stvarno ne vidim nijedan razlog.

Zašto, ako već korigujete taj zakon i ako ste ustanovili da je u suprotnosti sa našim Zakonom o konfliktu interesa, produžavate da to mjesto bude praktično nelegalno i nelegitimno pokriveno do isteka njegovog mandata. Za to nema nikakvoga razloga.

Time bih i završio. Mislim da ste propustili priliku, kada ste već ušli u izmjene i dopune Zakona, da ne ostanete samo na tim nekim "kozmetičkim" izmjenama, već da ste imali priliku da svrhu i smisao i snagu odlučivanja Savjeta ovom prilikom znatno pojačate i da mu date veći i bolji smisao.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginice Šćepanović, imate riječ, nakon Vas govoriće kolega Janko Vučinić.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani gospodine, Filipoviću, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Pred nama je danas na usvajanju zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Socijalnom savjetu. Socijalni dijalog je mehanizam od neprocjenjive važnosti za osmišljavanje politika koje će odgovarati nacionalnim prioritetima. Veće poštovanje i korišćenje mehanizama socijalnog dijaloga, uključujući kolektivne pregovore tamo gdje je to odgovarajuće na svim nivoima, od ključne je važnosti, naročito u vrijeme povišene socijalne tenzije. Pored toga, to je snažna osnova za obavezivanje zaposlenih i radnika na zajednički rad sa Vladom radi prevazilaženja određenog problema.

Zakonom o Socijalnom savjetu uređeno je osnivanje, sastav, način rada, nadležnosti i finansiranje rada Socijalnog savjeta. Osnovne pretpostavke za kvalitetan rad Socijalnog savjeta, odnosno uspješan socijalni dijalog partnera su, prije svega, volja svih socijalnih partnera i iskrena namjera za učestvovanje u dijalogu, odgovarajući društveni ambijent, međusobno povjerenje socijalnih partnera, transparentnost u odlučivanju, reprezentativnost, izražavanje interesa članstva i ključno - odgovornost socijalnih partnera u izvršavanju onog dogovorenog. Zakon reguliše nadležnosti Socijalnog savjeta. Kolega Tuponja je pomenuo sve ove nadležnosti, tako da se ja u tom smislu neću ponavljati. Imajući u vidu prije svega širok spektar ovih nadležnosti Socijalnog savjeta, te da socijalni dijalog nije bio visoko na ljestvici prioriteta, odnosno da je rad Socijalnog savjeta inteziviran u posljednjoj godini, da se uporedo sa tim uvećavao administrativni posao, sekretar Savjeta nije u mogućnosti da obavlja sve ove administrativno-tehničke poslove bez službe kojom bi rukovodio.

Ovim izmjenama formira se Sekretarijat savjeta i tretiraju sva ona pitanja koja su u vezi sa njegovim radom. Dakle, da istim rukovodi sekretar, kojeg na osnovu javnog konkursa bira Savjet na period od četiri godine, da Sekretarijat obavlja organizacione i administrativno-tehničke poslove za Savjet, da akt o unutrašnjoj organizaciji Sekretarijata donosi predsjedništvo Savjeta. Na ovaj način izmjenama ovog člana će se ojačati administrativni kapaciteti Socijalnog savjeta, radi što kvalitetnijih priprema sjednica i relevantnih rasprava o najvažnijim pitanjima iz nadležnosti Savjeta.

Socijalni savjet ima svojstvo pravnog lica, čine ga 33 člana koji se imenuju na period od četiri godine. Praksa u okruženju je zaista manji broj članova, tako da u Srbiji imamo po šest predstavnika, odnosno Socijalni savjet u Srbiji ima 18 članova.

Članom 13 stav 8 je predviđeno da sekretara i članove Savjeta imenuje Vlada. Kako je ovo rješenje u suprotnosti, sa konvencijama Međunarodne organizacije rada koje se odnose na slobodu udruživanja i tripartitne konsultacije, s obzirom na član 3 Zakona o sprečavanju konflikta interesa, ukazala se potreba za izmjenom ovog člana, odnosno da predstavnike u Savjetu ubuduće socijalni partneri imenuju u skladu sa svojim aktivnostima, kako isti član ne bi bio u suprotnosti sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti.

Ova diskusija je prilika da pomenem i značaj lokalnih socijalnih savjeta, o čemu je govorio kolega Bojović, odnosno da postavim pitanje predlagaču. Da li je na lokalnom nivou

zaživio ovaj mehanizam, koji bi u krajnjem bio velika podrška lokalnom ekonomskom razvoju, imajući u vidu nadležnosti Savjeta, s obzirom da su analize pokazale da je jedan od najslabijih elemenata nedovoljna komunikacija, kako između lokalne uprave i preduzetnika na lokalnom nivou, odnosno privrednika, tako između lokalne uprave i lokalnih sindikata, te nedovoljna uključenost ovih subjekata u donošenje odluka na lokalnom nivou? Dakle, koliko ima lokalnih socijalnih savjeta, ako imate taj podatak u ovom momentu, odnosno zajedničkih socijalnih savjeta više opština, jer bi formiranje takvih savjeta svakako unaprijedilo rad Socijalnog savjeta? Takođe je ovdje pominjan član u zakonu o izmjenama i dopunama o Savjetu, koji se odnosi na nastavljanje rada sekretara koji je imenovan, da će raditi nezakonito. Moje mišljenje je da je sekretar Socijalnog savjeta, imenovan u vrijeme važenje ovog zakona, nije imenovan nezakonito, te shodno tome treba da ostane na toj funkciji dok mu ne istekne mandat.

Na kraju, imajući u vidu sve ove razloge za donošenje ovih izmjena zakona o Socijalnom savjetu, te inteziviran rad Socijalnog savjeta u prethodnoj godini kojim se unapređuje socijalni dijalog u Crnoj Gori, poslanici DPS-a će podržati ovaj zakon.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Janko Vučinić sada ima riječ, nakon njega kolega Zoran Jelić.

Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani predstavnici Vlade, poštovani građani,

Što se tiče ovog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Socijalnom savjetu mogu da kažem da je potrebno donošenje takvog zakona, iz razloga što članovi Savjeta ne mogu svi biti javni funkcioneri, pogotovo oni koji dolaze iz sindikata i ispred poslodavaca. Zbog toga je trebalo uskladiti takav zakon o Socijalnom savjetu sa evropskim konvencijama i Međunarodnom organizacijom rada. Ono zbog čega sam se javo da raspravljam povodom ove tačke dnevnog reda je u vezi Socijalnog savjeta, jer Socijalni savjet ovakav kakav je predstavlja jedno birokratsko, glomazno tijelo, koje nije opravdalo svrhu svoga postojanja, jer Socijalni savjet je potreban da rješava osnovna životna pitanja građana u Crnoj Gori. On ovakav kakav je, sa lošim upravljanjem, ne možemo reći da je u mogućnosti da odgovori svom postojanju.

Zbog čega to kažem? Kažem zbog toga što danas u Crnoj Gori građani, odnosno radnici imaju dva velika životna problema. Jedan problem je nepostojanje opšteg kolektivnog ugovora, a drugi je problem transformacija ugovora na određeno, ugovor na neodređeno radno vrijeme ili stalni radni odnos.

Šta znači ovo nepostojanje opšteg kolektivnog ugovora? Danas radnici u Crnoj Gori ne znaju postoji li opšti kolektivni ugovor ili ne postoji. Ne samo što ne znaju građani, nego ne znaju ni članovi Socijalnog savjeta, jer ako pitate predstavnika jedne sindikalne centrale da li važi opšti kolektivni ugovor, oni kažu da važi, kad pitate članove druge sindikalne centralne u Crnoj Gori da li važi opšti kolektivni ugovor, oni kažu ne važi. E, to je glavni razlog današnjeg nedolaska ministra Boškovića u ovu salu, da nam odgovori da li važi ili ne važi opšti kolektivni ugovor, jer ni on sam ne zna da li danas važi opšti kolektivni ugovor i da li postoji opšti kolektivni ugovor u Crnoj Gori. Ali, gospodine Filipoviću, kada ste već naišli Vi i zamijenili ministra Boškovića, onda da Vi slučajno ne znate važi li opšti kolektivni ugovor danas u Crnoj Gori?

Drugo važno pitanje je o onome što je govorio, transformacija ugovora na određeno vrijeme u ugovor na neodređeno vrijeme ili stalni radni odnos.

Glavni krivac zbog čega danas radnici strepe u Crnoj Gori koji su zaposleni na određeno vrijeme je Socijalni savjet, odnosno Ministarstvo rada i socijalnog staranja, jer vaše pogrešno tumačenje, kada je donešen taj zakon prije dvije godine, uslovilo je da sada pred 22.decembar je poslodavcima omogućeno da prekidaju ugovor na određeno vrijeme i da ne produžavaju taj ugovor.

Mogle su se čuti neke izjave, odnosno teze koje su pune cinizma i od vaše strane i od Ministarstva rada i socijalnog staranja i od Unije poslodavaca. Ta je izjava da dobrog radnika niko neće otpustiti. Šta je taj dobar radnik? Dobar radnik je koji čuti i trpi, koji treba da radi i prekovremeno a da mu se ne plati za to i na osnovu čijeg rada neko treba lako da se bogati. Čim taj radnik progovori i kaže da neće to da trpi, onda nije više dobar radnik, nego je loš radnik i njemu se ne produžava ugovor na određeno vrijeme. Još jedna veoma cinična izjava je od strane Unije poslodavaca, od njihovih predstavnika, kada kažu da su oni inferiorni u odnosu na radnike, jer radnici uvijek mogu prekinuti stalni radni odnos, a oni tobože ne mogu prekinuti. Zamislite, u Crnoj Gori, gdje na tržištu rada su takvi uslovi da se dobijanje radnog mjesta gotovo može uporediti sa premijom na lutriji, da neko kaže da se ne može raskinuti taj ugovor.

Htio bih da kažem na kraju da tražim od Ministarstva rada i socijalnog staranja i Socijalnog savjeta da zaštiti radnike koji imaju ugovor na određeno vrijeme i da ne dođe do njihovog masovnog otpuštanja, jer ste to dužni da uradite i da zaštitite toliki broj radnika. Ukoliko to ne uradite, onda sa ovoga mjesta pozivam sindikate, obadvije sindikalne centrale, da organizuju generalni štrajk i proces koji će paralisati Crnu Goru, jer se ne smije dozvoliti da dođe do masovnog otpuštanja radnika na određeno vrijeme 22. decembra. Hvala.

PREDŠEDAVALJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi gospodine Filipoviću,

Socijalni savjet je tripartitno tijelo koje se osniva sa ciljem podsticanja i razvoja kolektivnog pregovaranja i usklađivanja interesa radnika, poslodavaca i izvršne vlasti. U razvijenim demokratskim društvima tripartitni dijalog se potvrdio kao najpouzdaniji mehanizam mirnog rješavanja socijalnih i industrijskih konflikata, i s tim u vezi Socijalni savjet igra značajnu ulogu u procesima donošenja najvažnijih odluka.

Navedeno predstavlja novinu u odnosima između socijalnih partnera, iz razloga što dolazi do konsenzusa istih, nasuprot klasične parlamentarne demokratije sa većinskim odlučivanjem. Imajući u vidu navedeno, Socijalni savjet Crne Gore predstavlja instituciju socijalnog dijaloga i most između ekonomske i političke demokratije, sa ključnom ulogom u rješavanju najznačajnijih problema u državi, a posebno u zemljama tranzicije u koje spada i naša.

Što se tiče ovog Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Socijalnom savjetu, želim da naglasim da je ovaj akt dobio podršku Socijalnog savjeta i upućen je Skupštini Crne Gore na odlučivanje. Takođe, Odbor za rad, zdravstvo i socijalnu politiku većinom glasova je prihvatio ovaj predlog zakona i predlaže Skupštini da ga usvoji.

Postoje tri osnovna razloga za donošenje ovog zakona.

Prvi razlog za izmjenu Zakona o Socijalnom savjetu sadržan je prije svega u činjenici da se usvajanjem Zakona o konfliktu interesa javio problem sa funkcionisanjem Socijalnog savjeta, koji u članu 3 predviđa da je javni funkcioner izabrano, imenovano i postavljeno lice u državnom organu, a samim tim i u Socijalnom savjetu, tako da shodno Zakonu o sprečavanju interesa ova lica su imala status javnog funkcionera. Međutim, ovakvo rješenje je u suprotnosti sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti, a posebno sa konvencijama Međunarodne organizacije rada koje se odnose na slobodu udruživanja, na tripartitne konsultacije, kao što su preporuka broj 113.

Drugi razlog jeste što se sa ovim Predlogom zakona uređuje rad sekretarijata Socijalnog savjeta i na ovaj način se ispunjava jedna od preporuka koja je sadržana u Izvještaju o napretku Crne Gore u procesu evropskih integracija u kojima se ukazuje na potrebu da se formira sekretarijat Socijalnog savjeta, čime bi se značajno unaprijedili administrativni i stručni poslovi Socijalnog savjeta i pospješio dalji razvoj socijalnog dijaloga u Crnoj Gori.

Treći razlog je upravo iz ovog drugog, da bi se mogao formirati sekretarijat Socijalnog savjeta potrebno je izdvojiti određena budžetska sredstva. Dakle, za sprovođenje ovog zakona u budžetu Crne Gore potrebno je, zarad funkcionisanja Socijalnog savjeta i zarad sekretarijata samog Socijalnog savjeta, izdvojiti potrebna budžetska sredstva u visini od 23.517 eura na godišnjem nivou, koja bi se odnosila na bruto zarade za tri zaposlena, to jeste za sekretara i dva zaposlena u administraciji.

Takođe je pored ovog zakona potrebno donijeti i akta kojima će se definisati sistematizacija sekretarijata Socijalnog savjeta i ostali rad Socijalnog savjeta.

Ono što želim da naglasim jeste, kako ovdje piše u članu 1 Zakona, članovima Savjeta pripada naknada za rad u skladu sa posebnim aktom Savjeta. I do sada je članovima Socijalnog savjeta pripadala ta naknada u visini od 100 eura na mjesečnom nivou, tako da 33 člana Socijalnog savjeta su primali ovu nadoknadu. A što se tiče samih socijalnih partnera koje imenuje Vlada u okviru Socijalnog savjeta zavisno od njihovog statusa, oni jesu javni funkcioneri i oni po tom osnovu moraju prijaviti Komisiji za konflikt interesa svoju imovinu. Recimo, ako je ministar rada i socijalnog staranja predsjednik Socijalnog savjeta, a automatski član Socijalnog savjeta, on mora prijaviti svoju imovinu kao ministar, a ne kao član Socijalnog savjeta, dok se to ne odnosi na predstavnike radnika i na predstavnike poslodavaca, da ne bismo na taj način imali problema sa ovom konvencijom o kojoj sam napomenuo.

Odbor za rad, zdravstvo i socijalno osiguranje predložio je Skupštini da prihvati ovaj tekst ovako kako je dat.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Jeliću.

Na ovaj način su se stekli uslovi da zaključimo raspravu povodom ove tačke dnevnog reda.

Da li želite završnu riječ? Ne. Zahvaljujem.

Zaključujem ukupni pretres.

O ovoj tački dnevnog reda izjasnićemo se naknadno, zajedno sa ostalim tačkama koje prođemo tokom VII sjednice jesenjeg zasijedanja.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda - **Predlog zakona o Prijestonici.**

Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici: Jovan Martinović, Milutin Simović, Modrag Vuković, Srđa Popović, Branka Tanasijević, Predrag Sekulić, Zorica Kovačević i Milorad Vuletić.

Izvjestioci odbora su: Velizar Kaluđerović u ime Zakonodavnog odbora i Zoran Vukčević u ime Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li jedan od poslanika želi da da dopunsko obrazloženje? Želi.

Izvolite, kolega Vukoviću.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, kolegice i kolege,

Ja sam došao u situaciju da kao jedan od osam potpisnika ovoga prijedloga zakona, u odsustvu dužem iz ovog parlamenta kolege Jovana Martinovića koji je trebalo da da obrazloženje jer je iz Cetinja, kažem nekoliko riječi o zakonskom projektu koji smo ponudili Parlamentu na usvajanje.

Ja mislim da je prvo potrebno reći, da se onima koji su predložili ovaj zakon čini da je normativni iskaz naše ideje koja je u suštini zakonskih odredbi korektno i jasno izražen, a da je prateće obrazloženje dovoljno da pomogne da se eventualne dileme riješe i daju odgovor i na moguća pitanja koja će se eventualno otovoriti tokom ove rasprave.

Prvo, Cetinje je kao prijestonica postala ustavnom kategorijom prije više od 20 godina. Ustavom naše države od 1992. godine, a to je potvrđeno i sadašnjim Ustavom iz 2007. godine. Uvedena je u pravni sistem i jedna je od 22 jedinice lokalne samouprave u ovom trenutku.

Postojala je i ranije iskrena namjera da se uspostavi poseban položaj Cetinju u našem pravnom i političkom sistemu, to je potvrđeno i činjenicom da postoji Zakon o prijestonici. Međutim, mislili smo, i danas mislimo da je to nedovoljno dobro rješenje, da rješenja tog zakona nijesu adekvatna i da su čak i uzrokovala dugo trajanje nezadovoljavajućeg i neodgovarajućeg odnosa prema ovom gradu. Nije se do sada čak ni u očekivanoj mjeri uspjelo sa ukupnom opravdanom društvenom valorizacijom i revitalizacijom ovog grada kao temeljnog istorijskog i političkog centra države. Naučnostručna ekspertiza, na njoj se radilo nekoliko godina. Radio je tim kompetentnih ljudi, pokazala je da su dosadašnja zakonska rješenja, prije svega govorimo o pravnom utemeljenju ove naše ideje u dobroj mjeri i usporila razvoj same prijestonice i položaja Cetinja u sistemu lokalne samouprave. Upravo smo kao predlagači ovog zakona pošli od konstatovanih nedostataka u normativnom i institucionalnom položaju prijestonice, i od neadekvatnog sistema finansiranja razvojnih projekata bitnih za građane ovog grada i za državu u cjelini. Zašto? Ponoviću opšte poznate stvari. Kroz istoriju je i danas Cetinju pripada epitet temelja crnogorske državnosti, našeg identiteta istorijskog, kulturnog, političkog, duhovnog i ako sam čuo i vidio da kroz neke amandmane se dovodi u pitanje ova odrednica, pa i akademskog jezgra Crne Gore. Cetinje je drugo ime za državno trajanje naše države. Vjekovima unazad do danas, kada se kaže Crna Gora podrazumijevalo se pod tim Cetinje. Kada se pomene Cetinje, znalo se da je riječ o Crnoj Gori. Taj grad je prijestonica evropske države i još 1878. godine. Grad se razvijao sa državom, napredovao sa njom i ne rijetko i stradao, i to prvi zbog same države. Prolazilo je vrijeme i krajem prošlog i početkom ovog vijeka gradu su vraćeni prijestoni atributi. Normativno otvorene su, ali do danas nedovoljno iskorišćene perspektive za njegov dalji razvoj. I sve to zajedno bilo je razlogom da ovim zakonom adekvatnije izrazimo dakle, opredijelimo njegovu statusnu poziciju, istu ojačamo u sistemu državne i lokalne organizacije kod nas. S tim u vezi promijenili smo strukturu same organizacije institucija u prijestonici, prije svega strukturu i djelatnost Senata prijestonice. Odredili smo dinamičniju čini nam se ulogu gradonačelnika, posebno u njegovim aktivnostima same Vlade Crne Gore. Učešća predstavnika prijestonice u organima upravljanja državnih službi sa sjedištem na Cetinju. Naveli smo i očekivano i vremensku održivu selidbu važnih državnih institucija na Cetinju. Normativno smo otišli dalje u oblikovanju sistema finansiranja prijestonice kada su razvojni projekti posebno u pitanju.

Dozvolite samo da još ovo kažem. Dodatna briga i interes države kao cjeline da to prepozna u svom finansijskom proračunu do 2020. godine vratiće se Cetinju stari sjaj, više smo nego sigurni. Predložili smo zato stvaranje Fonda za razvoj prijestonice u okviru kapitalnog budžeta u visini od 9% čime će se omogućiti da sa obećanja pređemo na djelo. Da se efikasnije počne sa ispunjavanjem obaveza i zakona sa lakšim i bržim i podnošljivijim preseljenjem državnih institucija, čime će Cetinje postati ne željen i zamišljen, nego stvarni prijestoni grad naše države. Pomenuo sam naučno stručnu studiju koja je bila osnov našeg normativnog napora, uz nju smo konsultovali i mnoge druge relevantne i kompetentne, a naš prijedlog je i verifikovan kroz dosadašnju parlamentarnu proceduru, od radnih tijela je ocijenjen i prihvatljivim i održivim projektom i od strane Vlade Crne Gore.

Zato kolegice i kolege, vjerujem da će ovaj visoki dom prepoznati u ovom zakonu naš očekivan i civilizovan odnos prema našoj istoriji, a posebno odgovoran odnos prema našoj državnoj i građanskoj sadašnjosti i budućnosti. Hvala vam, i izvinite na malom prekoračenju.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama kolega Vukoviću.

Idemo dalje, u ime Kluba Demokratskog fronta govoriće kolega Vladislav Bojović.
Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Očekujem, prije svega, da javnost Crne Gore ovu diskusiju koju ću upravo izložiti doživi na pravilan način. Dakle, da je doživi kao izraz poštovanja prema Cetinju i prema Cetinjanima, s obzirom da se Cetinje na jedan ponižavajući način tretira ovakvim jednim zakonom.

Dakle, očekujem da ova moja diskusija djeluje otrežnjujuće, i ona prije svega ima za cilj da reaguje na diskriminaciju i nepravdu koja se već godinama sprovodi od strane ove vlasti prema određenim sredinama, posebno sjeveru Crne Gore odakle ja dolazim.

Dakle, predloženim Zakonom o prestonici je predviđeno formiranje Fonda za razvoj prestonice čija sredstva treba da čine 10% kapitalnog budžeta Crne Gore za svaku budžetsku godinu. Prije svega o tome želim da razgovaram.

Surova istina da se ovim Predlogom budžeta ili zakona zapravo traži posebna pomoć države za prestonicu Cetinje. Pomoć koju tražite obično se daje sredinama koju zadesi zemljotres. Međutim, u slučaju Cetinja zemljotres se desio u vidu vlasti DPS-a kako na lokalnom tako i na državnom nivou.

Dalje, ova inicijativa je sama po sebi potvrda koliko je Cetinje nisko palo kada je potrebno da država na ovaj način treba da priskače u pomoć da rešava nagomilane problema koji u tom gradu postoje. Međutim, dobro je poznato da je ova vlast u dramatično tešku ekonomsku i socijalnu situaciju dovela i mnoge druge gradove u Crnoj Gori. Mogu slobodno reći u još težu situaciju nego što se to nalazi Cetinje. Međutim, i pored toga kolege iz DPS-a ovim zakonom traže da se prilikom raspodjele budžetskog novca Cetinje favorizuje u odnosu na druge gradove. A šta je sa gradovima na sjeveru? Šta je sa Pljevljima, šta je sa Žabljakom, šta je sa Bijelim Poljem, šta je sa Beranama, Šavnikom itd? Ovdje se poteže argument da je Cetinje prestonica i da ima poseban kulturno istorijski značaj. To niko ne spori. Ne sporim ni ja, ja tu činjenicu posebno uvažavam, međutim, u pitanju su simboličke kategorije, krajnje apstraktne kategorije. Umjesto toga mi imamo životnu dramu na sjeveru Crne Gore. Dramu opstanka pojedinih sredina. Dramu opstanka jednog grada kao što su Pljevlja, koji je u situaciji da ne zna da li će da bukvalno demografski opstane narednih godina s obzirom na ukupna demografska kretanja i ekonomsku situaciju. Na taj grad se niko ne obazire, i na gradove širom sjevera Crne Gore.

Dakle, iz tog razloga ja ovu vašu inicijativu posmatram isključivo kao pokušaj da obezbijedite sebi novo korišćenje državnih resursa i državnog novca u partijske svrhe. I sami ste govorili, to jest, kolega Martinović koji danas nije ovdje i žao mi je što nije, na sjednicama organa DPS-a, da se Cetinje nalazi u teškoj situaciji, da je veliki broj nezaposlenih, da je potrebno da se pomogne. Zbog toga ja nemam nikakvu dilemu da se ovom inicijativom zapravo pokušava da legalizuju zahtjevi koji su ispostavljeni u aferi "Snimak". Dakle, ovaj zakon vidim kao pokušaj legalizacije afere "snimak" i svih zahtjeva koji su prvobitno bili ispostavljeni da budu sprovedeni kroz zloupotrebu državnih resursa.

Posebna izdvajanja iz budžeta za prestonicu Cetinje znače da novcem svih građana treba da bude poduprt DPS da realizuje bar dio svojih predizbornih obećanja, jer pretpostavljam da je sada nastupila panika kako realizovati ono što ste obećali. I sad pošto ne vidite drugi izlaz, vi tražite od države da se izdvoji poseban novac da se ta predizborna obećanja bar djelimično realizuju. I to zapravo znači, da mi Pljevljaci kao poreski obveznici u ovoj državi sada treba da finansiramo realizaciju obećanja koja je Demokratska partija socijalista davala Cetinju. Priznaćete, da je ovaj vaš zahtjev jedna vrsta političkog bezobrazluka i drskosti, moram tako da kažem kao Pljevljak i kao neko ko dolazi sa sjevera.

Posebno je neprihvatljivo, samo 15 sekundi, što vi ne tražite sredstva za realizaciju konkretnih projekata, već tražite 10% od kapitalnog budžeta. Pa onda vama stoji na raspolaganju kako ćete da trošite taj novac, i zašto ćete da ga koristite. Dakle, vi zapravo želite da na ovaj način otvorite prostor za dalje zloupotrebe državnog novca shodno trenutnom interesu DPS-a pojedinačnim obećanjima. Obećali ste Cetinju fabriku ukrajinske čokolade, dakle, do proljeća da se Cetinjani naviknu na jedan gorki život, a od proljeća stiže čokolada, samo da ne bude na proljeće nepredviđenih okolnosti, pa da se traži da se čeka do jeseni, a tako sve do nekih novih izbora kada ćete već smisliti nešto novo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

U ime Kluba Socijalističke narodne partije, koleginica Snežana Jonica ima riječ. Nakon nje u ime Kluba Pozitivne Crne Gore koleginica Azra Jasavić.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Socijalistička narodna partija Crne Gore podržala je ideju ili potrebu donošenja Zakona o prijestonici, što je i logično, jer se radi o ideji Socijalističke narodne partije Crne Gore da Cetinju treba obezbijediti poseban status i to ideji koja datira iz jednog mnogo ranijeg vremena. Međutim, razlika između nas i vas kolege predlagači, gospodo predlagači iz DPS-a, je to što je nama najvažnije što je nama najvažnije šta se predlaže, a ne ko to predlaže, što se za vas ne bi moglo reći, jer kada je Socijalistička narodna partija upravo u skladu sa ovom idejom prije šest ili sedam godina predlagala donošenje Zakona o prijestonici na način kojim bi se obezbijedio poseban status iz niza onih stvari kojih i danas ima u ovom Predlogu zakona, vama nije bilo na prvom mjestu šta se predlaže, nego ko to predlaže.

Dakle, Cetinje ipak tada nije bilo na prvom mjestu, ali nama je drago što smo se vremenom složili da Cetinju treba dati poseban status, i za razliku od vas, mi nećemo biti sujetni, ali ćemo pokušati da ove norme u zakonu koje su, čini mi, se ipak pomalo nespretno ili na brzinu pisane, jer ima dosta osim onih nedostataka koji se tiču finansija, a koje su korigovane amandmanima i sada se kreću u granicama i mogućeg i realnog, napravimo i neke korekcije druge prirode, jer ovdje očigledno nedostaje ili je nedostajala pravnička ruka, pa iako je gospodin Vuković branio zakone imam utisak da je bio negdje na putu kad se ovaj zakon pisao, jer neke norme počevši od člana 4, 5,6 ne bi imale ovakvu pravno-tehničku formulaciju da je i on učestvovao u njihovom pisanju.

Ono što želim da naglasim je da mi je drago bez obzira što je zakon očigledno na brzinu pisan u izbornoj kampanji, što o ovom zakonu ipak danas govorimo relaksirano i sa određene vremenske distance, zbog toga što je tek danas potpuno jasno kakav je čiji odnos prema Cetinju, i što mi je potpuno drago što mogu da pokažem da je odnos Socijalističke narodne partije Crne Gore jednako iskren, jednako posvećen potrebama da Cetinje dobije poseban status kakav je bio i prije izbora, tako i danas posle izbora, što se kod nekih drugih ne bi moglo reći.

Ono što želimo da naglasimo je da je država dužna da na poseban način tretira Cetinje. A zašto? Ima li potrebe objašnjavati to bilo kome u Crnoj Gori kad znamo da osjećaj kad hodate kroz Cetinje je osjećaj kao da hodate kroz istoriju Crne Gore. Da svako ko dođe na Cetinje, ko prođe ili prošeta Cetinjem jeste zadivljen time šta Cetinje ima, ali je i zabrinut time na koji način to Cetinje čuva i kako se to što Cetinje ima koristi. I zato je potrebno da i ovakvim zakonom, ali pažljivim načinom njegove primjene obezbijedimo da sve ono sa čim Cetinje raspolaže i što ga čini posebnim očuvamo i zaštitimo, valorizujemo, promovišemo kao posebnu vrijednost. Zakon pruža takvu mogućnost, otvara, ali i stvara obavezu onih koji će kroz ovaj zakon dobiti određena ovlašćenja, a na nama je da pratimo da ta primjena zaista to i omogući da se više nikad ne desi, da kuća roditelja Rada Tomovog izgleda kao ruševina, da crkva u kojoj su sahranjeni roditelji Rada Tomovog je u fazi da postane ruševina, da kad izađete iz rodne kuće Njegoševe i pogledate desno vidite jednu razvalinu koja je ostala od jednog odmarališta ali nije ono što treba da bude prvi pogled koji imate kad izađete iz rodne kuće Njegoševe. Preko puta rodne Njegoševe kuće je sada već potpuno, duže vrijeme zatvorena kuća Kralja Nikole u kojima propadaju plafoni i podovi i pitanje je kad neko odluči da je otključa i pokuša da se pobrine za nju, kako će to izgledati. Da kuća Kralja Nikole koja se nalazi na Rijeci Crnojevića je pored Fabrike ribarstva izgleda kao zapuštena ili davno napuštena kuća, obrasla rastinjem. E to je nešto što ne smije više nikad da se desi, i to je nešto zbog čega svi moramo da se potrudimo i da uradimo sve da Cetinje ima poseban status i da sve one mjere, mehanizmi i mogućnosti koje će se ovim zakonom dodatno dati i prijestonici, ali dodatno obavezati državu budu usmjereni

upravo za to. Da taj poseban status koji je zavređen svim ovim vrijednostima kojima Cetinje raspolaže bude i sačuvan, a ne izgubljen, a čini mi se nabrajajući sve ove primjere koje sam lično vidjela, blago gubi. Zato je potrebno da osim prenijetih i povjerenih poslova koji su nekako nesuvislo formulisani u članu 5 postoji inače Zakon o lokalnoj samoupravi, razmislimo koji su to poslovi koje dodatno treba prenijeti i povjeriti što zakonom ili odlukama Vlade prijestonice koje ne povjeravamo drugim gradovima kako bi se zaista sačuvalo ono što su vrijednosti Cetinja, i kako bismo jasno definisali odgovornost ko će to, na koji način, i na osnovu čega da radi. Mislim da je u ovom zakonu nekvalitetno razdvojena nadležnost gradonačelnika i Senata. Mislim da postoji niz nedostataka u nekim formulacijama na koje ćemo amandmanski djelovati. Mislim da forma u kojoj se kaže da Savjet raspolaže sredstvima iz Fonda prethodno na predlog gradonačelnika uz prethodno mišljenje prijestonice nije precizno definisano, jer mora da se definiše, evo privodim kraju, mora da se definiše na način da gradonačelnik do određenog roka predlaže razvojne programe koje nakon toga Skupština razmatra u određenom roku, daje prethodno mišljenje i šalje Senatu prijestonice. Ovo su vrlo okvirne i nejasno definisane norme i već prvom prilikom će biti problema u njihovoj primjeni. I zaokružujem, između ostalog članom 27 piše, da gradonačelnik prijestonice imenuje predstavnika prijestonice organima upravljanja institucija čije je sjedište na Cetinju, ne imenuje ga gradonačelnik. Znači da organe upravljanja imenuje Vlada, gradonačelnik treba tog predstavnika prijestonice da predloži Vladi, ali to je jedan od onih niza nedostataka zbog kojih sam rekla, da mi se čini da je brzina u izbornoj kampanji doprinijela nekvalitetu norme. Želim da ovaj zakon čiju ideju podržavamo dobije formu, i kroz norme koje će biti jasno moguće primijeniti, ali i dobro pratiti da li se te norme primjenjuju i taj novac primjenjuje sa onim ciljem koji smo naglasili i koji je naš razlog, a to je da se Cetinju obezbijedi zaista poseban status, da se očuva i zaštiti sve ono sa čime Cetinje raspolaže.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Azra Jasavić ima riječ.

Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem poštovani potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani i građanke,

Cetinju moramo vratiti stari sjaj. To je više nego jasno. Ne samo Cetinju nego svim gradovima koji su prestali da sjaje od kako je ova vlast ušla u njih. Ono što se kao pitanje nameće jeste, da li Cetinju mogu da vrate sjaj stari upravo oni koji su učinili sve da tog sjaja više ne bude?

Drugo ključno pitanje koje se nameće kada se čita ovaj zakon jeste da li se sredstva namijenjena od kapitalnog budžeta mogu povjeriti ovoj vlasti koja je upravo dokazala da čini sve da zloupotrebom budžetskih sredstava zadovoljava prvenstveno partijske interese. Pitanja koja se nameću jeste da li ovaj zakon pruža dovoljno jasne mehanizme da se izvrši adekvatna kontrola trošenja ovih sredstava, da li su procedure za utvrđivanje programa razvoja transparentne i kakav je sastav Senata, da li on u takvom sastavu, pored nesporenja legitimiteta onih koji su u njemu na dovoljno kvalitetan način bez dodatnih mehanizama kontrole na kvalitetan način usmjeriti ovaj novac. Zbog toga Pozitivna Crna Gora će amandmanski djelovati na ovaj zakon i predložiti da Senat prije utvrđivanja godišnjeg razvojnog programa prestonice objavi Predlog razvojnog programa na sajtu prijestonice. Zašto? Da bi građani mogli adekvatno u roku od 15 dana kao i zainteresovani subjekti, tu su i pravna lica, nevladine organizacije, nezavisni intelektualci, akademska zajednica djelovati na način što će davati sugestije, preporuke i komentare na isti. Zašto? Zato što moramo povećati broj subjekata koji će vršiti kontrolu trošenja novca koji se odvaja za obnavljanje i za revitalizaciju zaista značajnog kulturno istorijskog jezgra i graditeljskog i duhovnog i svakog drugog u Cetinju.

Dalje, mislimo da je vrlo važno da se u sastavu samog Senata pored navedenih članova Senata nađu i predstavnici vlasti i opozicije iz lokalnog Parlamenta. Ne smatramo da u Senatu

treba da bude predsjednik, odnosno gradonačelnik Glavnog grada Podgorice, mislimo da to treba brisati, i ne vidimo mu mjesto tamo, mislimo da predstavnik građana na način kako je predložen da bude u sastavu Senata nije adekvatno rješenje zato što se želi statutom dati ovlaštenje da se način i postupak predstavnika građana u Senatu odredi kroz izbor Skupštine prijestonice. Zašto to da radimo kada imamo lokalne izbore i legitimnu volju građana Cetinja, iako je ono pod zakom pitanja zbog zloupotrebe državnih resursa, i zašto ne idemo na to da po dva odbornika iz Skupštine Prijestonice budu u Senatu, i to iz redova vladajuće većine i manjine iz političkih partija koje su na prethodnim izborima dobile najveći broj mandata, a u slučaju istog broja mandata najveći broj glasova. Ovo je važno jer na ovaj način ćemo omogućiti i predstavnicima partija u samom lokalnom parlamentu da se oni uključe na kvalitetan način, jer nema potrebe da biramo predstavnika građana i da se u statutu utvrđuje način i postupak izbora građanina kad su građani rekli na lokalnim izborima svoje. Ovo je dobar način da se napravi kvalitetniji mehanizam kontrole, jer je u članu 29 predviđeno da na prijedlog gradonačelnika Senat utvrđuje godišnje razvojne programe prijestonice koji se finansiraju iz Fonda za razvoj prijestonice uz prethodno mišljenje Skupštine prijestonice. To nije dobro, i nije dovoljno i smatramo da su tu mora potpuno drugačije postaviti koncept mehanizma kontrole, jer samo mišljenje Skupštine Prijestonice nije obavezujuće i bez obzira što su u Skupštini predstavnici naroda, smatramo da kroz objavljivanje na sajtu Skupštine opštine građani i zainteresovani moraju imati priliku da kažu kako to rade i šta rade njihovi predstavnici. Jer i nas upravo treba da kontrolišu oni koji su nas birali, jer neki od nas zaborave kada uđu u parlamente ili u državne ili lokalne da su ih upravo glasali oni koji treba da ih kontrolišu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vama.

Ovim smo zatvorili krug uvodnih izlaganja. Podsjećam da je vrijeme predviđeno za ovu raspravu utvrđeno na Kolegijumu sat vremena, već je potrošeno 20 minuta. Znači, još nekih 40 minuta i stoga pozivam sve prijavljene da budu racionalni u smislu korišćenja vremena i naravno, da se pokušamo suzdržati od komentara. Naravno, neću ukinuti pravo da predlažaču dam pravo da komentariše uvodna izlaganja.

Da li želite?

Izvolite. Pokušajte da budete racionalni.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Biću kratak. Mislim da je ovo što smo do sada čuli, ovo što je rečeno poslije pokušaja mog dodatnog obrazloženja Prijedloga zakona, u svakom slučaju zavređuje pažnju i nas koji smo predložili ovaj zakon. Hoću da izrazim zadovoljstvo što se o ovom zakonu razgovaralo činjenicama. Dakle, sporile su se neke odredbe, predlagale neke nove i mislim da je to put ka pravom odnosu prema ideji koja izgleda, bar kod dvije kolegice koje su do sada govorile, je ideja koja treba da dominira ovim Parlamentom. Treba da pronađemo adekvatniji pravni i društveni status prijestonice, i ja sam spreman. Vrlo pažljivo ćemo saslušati, spreman da sačekamo amandmane i budite sigurni da sve ono što neće rušiti samo ideju, neće rušiti koncept, a ne vjerujem da će toga biti, da ako je bolje rješenje, ako je dostatnije, što se nas tiče, mene kao jednog od potpisnika, konsultovaću ostale potpisnike normalno, biće prihvaćeno. Dakle, nećemo apsolutno imati tu ni primisli da budemo sujetni i mi smo tvorci tog djela i ono može biti samo uzmi ili ostavi, da uradimo jedan zakon koji nećemo mijenjati za tri, četiri, godine. Ostalo što sam čuo, ne bih komentarisao jer ne zavređuje ozbiljnu pažnju. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam kolega Vuković.

Pa, rekao sam, dakle, postoje komentari ali dajte ako možemo da racionališemo to, zaista.

Nije problem, izvolite.

To bi bio odgovor na komentar, je li tako?

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Tako je.

Evo, više zbog javnosti, a ne toliko zbog gospodina Vukovića bih želio da podsjetim da je 8.06.2012. Skupština opštine Pljevlja usvojila zaključke u kojima je traženo da Vlada, Opština Pljevlja i najveći privredni subjekti u Pljevljima prvo potpišu memorandum o namjerama, a onda i ugovore o postepenom saniranju dramatično teške ekološke situacije i realizacije posla na toplifikaciji grada. Rok za potpisivanje memoranduma je bio 30.07.2012. a rok za potpisivanje ugovora bi je 30.09.2012. Sve je uredno dostavljeno nadležnim ministarstvima i Vladi. Svi rokovi su odavno probijeni, nikakve reakcije Vlade nije bilo, niti se izašlo u susret ovim zahtjevima koji su kao legitimni ispostavljeni ipred Skupštine opštine Pljevlja.

Dakle, tražili smo, osim toga, da se cijena uglja i struje za sva domaćinstva u Opštini Pljevlja s obzirom da su tu energetske potencijali, smanji za 50% sve dok se kvalitet vazduha ne dovede u mjeru, odnosno u granicu koja je dozvoljavajuća po evropskim propisima. Umjesto toga, imali smo da su se cijene uglja i struje povećale, a da se toplifikacija opet pojavljuje kao jeftino predizborno obećanje. Ignorisanje zahtjeva koji su dolazili iz Pljevalja, upravo pričam o toj diskriminaciji i politici dvostrukih aršina, je bila prisutna i kada je DPS vršio lokalnu vlast. To može da potvrdi i gospodin Filip Vuković sa kojim često ovdje polemišem i razmjenjujemo kritike i neka naša mišljenja. Dakle, i on i DPS kada je bio na čelu lokalne vlasti u Pljevljima imali smo isti odnos ignorisanja inicijativa, ignorisanja zahtjeva iz Opštine Pljevlja i diskriminacije Pljevalja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vama.

Idemo na raspravu.

Prvi prijavljeni je kolega Milorad Vuletić, a nakon njega kolega Novica Stanić.

Izvolite kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Prije nego počnem sa diskusijom, zamolio bih Vas gospodine predsjedavajući da mi omogućite da se i ja izjasnim budući da sam jedan od potpisnika ovog predloga zakona o nekim komentarima koje sam čuo, a koji djeluju dosta omalovažavajuće vezano za naš trud i rad.

Vrlo kratko.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Gospodine Vuletiću to nije nikakav problem da to uradimo. Ali, ako dam odgovor na komentar, mi ćemo morati da damo priliku i drugoj strani da odgovori.

Širimo raspravu samim tim, ali nije nikakav problem.

Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

U redu, naravno da hoću.

Nešto o zakonu prvo da kažem, a onda ćete mi omogućiti ovo, pa da dam priliku i drugoj strani ukoliko bude željela malo da porazgovaramo i na tu temu. Već mi je prošao minut, a nijesam ni počeo.

Predlog zakona o prijestonici uvršten je na dnevni red ovog skupštinskog zasijedanja na inicijativu grupe poslanika Demokratske partije socijalista, kao što smo čuli od predsjedavajućeg i od kolege Vukovića.

Cilj donošenja zakona jeste unapređivanje statusa prijestonice i njenog ekonomsko-socijalnog položaja. Ovim zakonom se, dakle, definišu odredbe koje će doprinijeti normativnom i

institucionalnom značaju položaja prijestonice kroz utvrđivanje novih mjera i postupaka za poboljšanje njenog finansijskog kapaciteta.

Takođe se prvi put ovim zakonom posebno i jasno određuje državno-pravni položaj prijestonice, pa se u tom smislu definiše - prijestonica Crne Gore Cetinje je kulturni, istorijski, naučni i duhovni centar Crne Gore i jedinica lokalne samouprave sa posebnim statusom. Budući da bi prijestonicu trebalo tretirati sa posebnom pažnjom, jer ona ima izuzetan značaj u sistemu organizacije države, ovim zakonom se redefiniše struktura i uloga Senata prijestonice, tako da Senat bi činili članovi počev od najviših nosilaca državnih funkcija, lokalnih funkcionera, akademskih institucija, nacionalne asocijacije, lokalne samouprave, kao i od predstavnika građana i civilnog sektora Cetinja.

Predlaže se novi način finansiranja prijestonice kroz Fond za razvoj prijestonice kojim bi upravljao Senat, čim isti dobija potpuno novu ulogu i status u odnosu na postojeću. Predloženo je formiranje namjenskog fonda, kao što smo čuli, Fonda za razvoj prijestonice u kojem bi se prikupljala sredstva za razvojne aktivnosti Cetinja. Sredstva bi se jednim dijelom dobijala iz kapitalnog budžeta Crne Gore u visini do 10%, tako je bilo makar zamišljeno, projektovane vrijednosti za svaku budžetsku godinu u periodu od 2014. do 2020. godine, kao i od sredstava fonda prikupljenih iz obračuna bruto zarade zaposlenih u Crnoj Gori uvođenjem obaveznog doprinosa za prijestonicu koji bi padao na teret poslodavaca. Visina doprinosa bila bi, kako je bilo zamišljeno, na nivou od 0,2 % neto zarade.

Prijedlog ove poslednje stavke komentaran je između ostalih predloga na matičnom Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu i isti ocijenjen kao interesantan, ali uz dilemu da li je predlog pravno održiv, odnosno da li je u skladu sa sistemskim zakonom. Isto tako na Odboru su posebno komentarisane odredbe člana 7 koje propisuju uslove i način prodaje nepokretnosti koje se nalaze na području istorijskog jezgra Cetinja gdje se očekuje amandmansko djelovanje na stava 3 ovog člana, u smislu zabrane prodaje drugom licu u slučaju da prijestonica ne prihati ponudu do konačnog rješenja kulturne baštine Cetinje.

Isto tako konstatovano je od nekih članova Odbora, s razlogom, da je došlo do prenormiranosti određenih odredbi, na primjer član 23 stav 2 gdje se propisuje način izbora gradonačelnika, a što je već iznormirano Zakonom o lokalnoj samoupravi i izbornim zakonima. Sve u svemu, zakon prvi put pokušava da pravno uredi jednu značajnu oblast u dijelu lokalne samouprave i naravno da svaki kvalitetan predlog za njegovo poboljšanje putem amandmanskog djelovanja ili na drugi način predlagačima će dobro doći pod uslovom da se ne mijenja suština i cilj njegovog donošenja. Očekujem da će ovaj predlog naići na širu podršku od strane većine poslaničkih klubova, te da će ga Skupština u redovnoj proceduri usvojiti.

Sada bih molio ako mogu dobiti riječ radi pojašnjenja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Evo, dobili ste, produžite.

Izvolite, nije problem.

MILORAD VULETIĆ:

Od strane kolege Bojovića izrečena je jedna uvredljiva teza, nadam se da će se i on složiti sa tim, kada je rekao da se Cetinje tretira na ponižavajući način ovim zakonom.

Kolega Bojoviću, ovaj zakon je produkt duge analize za izradu studije položaja prijestonice Cetinje koja se radi nekoliko godina od najviših i pravnih i ekonomskih i drugih eksperata, da bi se došlo do ovih rješenja. Traži se posebna pomoć za Cetinje kao da je u pitanju zemljotres.

Pazite jednu stvar, ja se nadam da dijelim mišljenje svih prisutnih, o Cetinju moramo sa izuzetnim uvažavanjem govoriti, jer za Cetinje je vezana i istorija Crne Gore i vjekovna tradicija i opstanak Crne Gore. Sa Cetinja su duvali uvijek slobodarski vjetrovi, kao što znate, i uzdignuto su vijorili crnogorski slobodarski barjaci. Zato je ponižavajuća i licemjerna ova Vaša primjedba i odnos prema Cetinju koji ste izrekli, kolega Bojoviću, u Vašoj riječi. Nije korektno. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite, kolega Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Naravno da u mojoj diskusiji nije bilo ničega uvredljivog. Ponavljam, Vi vrijeđate Cetinje i Cetinjane predlažući ovakav zakon i ovakve intervencije, nakon što ste ga doveli u najtežu moguću ekonomsko-socijalnu situaciju.

Nego, meni je važno da još jednu stvar kažem. Kada sam sa gospodinom Stanićem prošle godine podnio amandman na budžet Crne Gore za 2013. godinu i tražio da se za Opštinu Pljevlja obezbijede sredstva kako bi se sanirala vodovodna infrastruktura u četiri ili pet ulica u toj opštini, od Vas nijesam dobio nikakvu podršku. Nemojte očekivati od mene da ja podržim ovakav zakon. Dakle, taj film nećete gledati od strane moje i od strane gospodina Stanića, u to sam siguran.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, bili ste vrlo racionalni.

Kolega Vuletiću, nemate pravo jer ste govorili kao predlagač.

Ne možete.

Kolega Staniću, izvolite. Nakon kolege Stanića koleginja Branka Tanasijević.

(Govor iz klupe)

Nije prema vama bilo upućeno.

Štedimo vrijeme, dogovorili smo se tako.

Kolega Vuković je govorio, nakon toga je bio prijavljen jedan komentar, to je to.

Nijeste prijavili tada taj odgovor, kolegince. Nije bilo prema vama upućeno.

Hoćete li komentar izlaganja ili njegov komentar u ime predlagača?

Da li želite da komentarišete njegovo izlaganje ili želite njegovo izlaganje?

Govorio je u dva smisla, kao diskutant i kao predlagač.

Izvolite, imate pravo na dva minuta, a i kolega Vuletić pravo da odgovori.

AZRA JASAVIĆ:

Kolega Vuletiću, rekli ste u vašem javljanju da je dugo godina spreman ovaj zakon, da su rađene opsežne analize, da se Cetinju, slažemo se svi, mora vratiti stari sjaj koji je, dozvolite da kažem, prestao da sija onda kada ste vi došli na vlast. Kada je već tako dugo vršena analiza i stanje je zaista loše, slažemo se svi, to činjenice govore, samo pitanje: Zašto ranije nijeste predložili ovaj zakon, nego tek pred lokalne izbore, kada ste vidjeli kako vam stanje stoji na Cetinju, pa onda da pokušate nešto da uradite pred lokalne izbore? Ako je toliko godina radjena analiza, zašto se niste prije toga sjetili Cetinjana? Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Vuletić, imate pravo. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem.

Kolegince Jasavić, samo da pojasnimo.

Uvijek se sjetim Cetinja i Cetinjana i rado boravim na Cetinju. Vezano za to što se nijesam sjetio Cetinja, vjerujte, ovog materijala sam se sjetio tek onda kada je u nacrtu, u radnoj formi, nama od strane ekspertske grupe ponuđen da ga pogledamo i procesuiramo na nadležne skupštinske odbore na dalju proceduru i danas ovdje u plenumu. Znači, tada sam informisan. Ta je grupa eksperata, kao što sam rekao, dugi niz godina na ovome radila i to je završeno prije nekih dva mjeseca, uobličeno i pravno sistematizovano da bi moglo da posluži kao jedna kvalitetna osnova o kojoj mi danas možemo ovdje razgovarati ili smo imali priliku kao što ste i

sami učestvovali u radu nadležnih odbora, počev od matičnog, pa zainteresovanih odbora po ovom pitanju.

Dakle, da spustim lopticu, cijenim da je najbolje za sve nas, vas koji pričate iz svoje vizure i nas koji pričamo iz vizure predlagača, da se nađe optimalno rješenje, da se prijestonici Cetinju da mjesto koje zaslužuje. Kroz sve ono o čemu smo do sada govorili i kroz ono što zaslužuje, i kroz istoriju, kroz znamenitosti, kroz kulturu, kroz sve one epitete koje prijestonica treba da ima.

Nadam se da ćemo makar u tom pogledu imati svi zajedničku podršku i konsenzus.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Novica Stanić, a nakon njega neka se pripremi kolegunica Tanasijević.

Izvolite, kolega Staniću.

NOVICA STANIĆ:

Poštovana Skupštino, uvaženi građani Crne Gore, tužna braćo sa Kosova,

Kad sam dobio ovaj prededlog zakona o Prijestonici, razmišljao sam u koju kategoriju se on može svrstati. Prvo sam vidio da to nije sistemski zakon. Onda sam pomislio da je možda predizborni zakon, jer je zaveden 22. oktobra ove godine, dakle u predizornoj kampanji.

Međutim, kad sam ga pročitao shvatio sam da ovaj zakon ne samo da je predizborni nego spada u kategoriju takozvanih zakona iz uskočko- hajdučkog ciklusa. Zašto?

Da vas podsjetim da je nekad u staroj Crnoj Gori glavna privredna grana bila udar na ovce. Doduše to se nije zakonom definisalo niti usvajalo na skupštini. Ovaj predlog zakona je udar na budžet Crne Gore, i to na onaj kapitalni dio, dakle ovo je udar na budžet Crne Gore. A da je ovo ovako ja ću za svjedoka da pozovem, nikoga drugog nego počivšeg generala Jova Kapičića.

Ovih dana sam prelistao njegovu knjigu Goli otoci, i zamislite šta sam našao. On je bio predsjednik odbora za proslavu 500 godina Cetinja. Neću da govorim o mukama koje je imao da bi pripremio tu proslavu, nego samo o jednom detalju. Htio je da napiše jedan dobar govor koji bi bio adekvatan toj godišnjici, odnosno pet vjekova Cetinja, pa je otišao kod svog školskog druga Gligora Stanojevića, istoričara, inače Cetinjanina i Katunjanina. Kad ga je zamolio da mu pomogne, znate li šta mu je rekao istoričar: "Najbolje je, predložio mi je Gligor", kaže general, "da tekst nasloviš Crna Gora kao skup pljačkaških plemena".

Zbunjeno sam ga pogledao, kaže Jovo Kapičić, a znate šta mu odgovara Gligor Stanojević - Jovo, ja sam istoričar, to su činjenice.

Da krenemo od prvog člana ovog zakona. U stavu 3 kaže se da je Cetinje kulturni centar. Ne bih se složio, jeste između ostalih i kulturni, ali recimo, samo jedan detalj da navedem, da je i nekulturni, jer ono što je urađeno pod okriljem mraka, kad su između ostalih i iz pljevaljske opštine pokupljeni stećci, a da se ne pita niko, ni muzej u Pljevljima, ni lokalna samouprava i da se odvezu na Cetinje, da bi se taj kulturni centar proširio. Rađeno je to i iz drugih opština, mislim iz nikšićke, eto to vam je ta kultura.

O istorijskom karakteru, evo pozvao sam se na generala Kapičića.

Naučni, može li biti naučni centar bez Univerziteta Crne Gore, ako tamo nije lociran Univerzitet Crne Gore.

Duhovni centar, pa molim vas, ovo je neozbiljno. U građanskoj državi, u laičkoj državi u kojoj je odvojena crkva od države, ako hoćete ovo da ostane, morate dvije stvari da ispunite. Prvo da se podigne i katolička crkva na Cetinju i makar jedna džamija i da to bude duhovni centar svih građana Crne Gore.

Zašto se 10% od kapitalnog budžeta ne bi moglo odvajati za Šavnik, za Bijelo Polje, za Berane, za moja Pljevlja u kojima se sprovodi tihi genocide? Evo, apropo ove priče, gospodina Bojovića, samo da podsjetim, u 2012. godini Pljevlja su otišla u PM. Znate kako, u 2012. godini 211 dana koncentracija PM 10 čestica je bila iznad dozvoljene granice. To vam je, gospodo, sedam mjeseci. Najviša koncentracija je bila 644 mikrograma po metru kubnom, što je gotovo 13 puta veće od dozvoljene granice, a dozvoljena je 50 mikrograma. Podatak za Ginisa.

U avgustu mjesecu, kad nema lokalnih ložišta, 14 prekoračenja, a koncentracije su dostizale i četiri puta veće od dozvoljenih. Koncentracija PM 2,5 čestica 145 dana povećana. Da li se sjekira neko za ovo? Niko. I umjesto da se da za toplifikaciju Pljevalja ne 10 nego 20% budžeta Crne Gore, kapitalnog, nema ništa. Udar na ovce.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Staniću.

Koleginica Branka Tanasijević, a nakon nje kolega Lalošević.

Izvolite, koleginice.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, koleginice i kolege poslanici, poštovani građani,

Zbog svoje posebnosti i zbog značaja historijskog, pravnog i kulturnog statusa prijestonica Cetinje mora imati jasno određeno mjesto u sistemu organizacije države Crne Gore. Da bi se to postiglo i da bi se unaprijedio položaj prijestonice, neophodno je stvoriti zakonske pretpostavke u tom smislu. To je bio osnovni razlog za donošenje novog zakona o prijestonici.

Definisanju odredbi i zakonskih rješenja prethodila je izrada studije Položaj prijestonice Cetinje u sistemu lokalne samouprave u Crnoj Gori, koja je identifikovala određeni broj nedostataka i problema kao što su: neadekvatan položaj prijestonice u normativnom smislu lokalne samouprave u Crnoj Gori, neadekvatan institucionalni položaj prijestonice, neadekvatan sistem finansiranja razvojnih projekata prijestonice itd.

Takođe, ova studija je poslužila određivanju pravaca normativnog reagovanja u smislu stvaranja povoljnijih uslova za korišćenje svih kapaciteta prijestonice.

Kako kroz istoriju, tako i danas, Cetinje predstavlja kulturnu prijestonicu Crne Gore. Kulturni kontinuitet razvoja Cetinja može se pratiti kroz nepokretnu, pokretnu i nematerijalnu baštinu na koju su sve generacije ostavile manje ili više prepoznatljiv trag. To je jedan od osnovnih razloga što je Cetinje ušlo u proces izrade nominacionog dosijea za upis na listu kulturne baštine UNESCO-a.

Zbog takvog kulturnog nasleđa u članu 1 Predloga zakona o prijestonici se s pravom kaže da je Cetinje centar kulture Crne Gore. Inače će član 1 biti predmet moje analize i praktično kompletne diskusije, jer želim tom članu da se posvetim na pravi način. U istom članu, dakle članu 1, precizira se da je Cetinje historijski centar Crne Gore zbog velikog značaja koje je imalo za nastanak i razvoj crnogorske državnosti. Takođe, Predlogom zakona je predviđeno da se Cetinje odredi kao duhovni centar Crne Gore. Duhovnost je pojam koji se kod jednog manjeg broja autora može poistovjetiti sa religijom. Međutim, od 257 definicija kulture, gotovo da ne postoji nijedna u kojoj se poistovjeđuje religija sa pojmom duhovnosti. Pojam duhovnosti ima mnogo šire značenje i religija je samo jedna komponenta, odnosno duhovnost ili duhovna kultura obuhvata sve tekovine umne djelatnosti čovjeka od najranijih vremena do danas. U nju spadaju sve duhovne tvorevine kao što su pravo, norme ponašanja, sredstva sporazumijevanja, religija, znanje, vaspitanje, obrazovanje, nauka, filozofija, umjetnost, navike, običaji itd, odnosno kultura u užem smislu obuhvata samo duhovna dobra.

Kulturu u širem smislu čine sve materijalne i duhovne tvorevine koje se prenose unutar ljudskog društva u prostoru i vremenu, posredstvom kojih čovjek zadovoljava sve svoje potrebe, odnosno nauka je sadržana u duhovnosti, a duhovnost u kulturi. I ako bismo preformulisali član 1 da Cetinje možemo tretirati kao centar kulture i istorije, a ne duhovnosti i nauke, to ne bi bilo zato što je to religizacija kroz pojam duhovnosti, nego za to što je pojam duhovnosti sadržan u pojmu kultura.

Pored definisanja statusa Prijestonice, cilj koji se želi postići Prijedlogom zakona je da se u normativnom, institucionalnog i ekonomskom smislu afirmiše, revitalizuje, ojača i unaprijedi pozicija Prijestonice.

I željela bih za kraj da kažem, da svaki grad u Crnoj Gori ima svoje specifičnosti. Svako se u svom gradu osjeća kao da je kod kuće. Naše rodno mjesto je u stvari na neki način otadžbina u malom. Međutim, dodatna specifičnost Cetinja je u tome što svi koji su u njemu

boravili, bez obzira da li se radi o turistima ili o ljudima koji su Cetinju posvetili svoje vrijeme, oni su imali osjećaj pripadnosti, bez obzira odakle su došli. To je duh Cetinja koji treba sačuvati. To nije misija samo Cetinjana, nego svih građana Crne Gore, a jedan od načina da se to postigne je i prihvatanje Predloga zakona o Prijestonici.

Hvala lijepo.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam

Kolega Vasilije Lalošević, a nakon kolege Laloševića, kolega Popović. Izvolite.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

2008. godine, iz ovih klupa ovdje, govorili smo da gradu Cetinju treba vratiti stari sjaj i značaj koji je nekad imao, spriječiti dalje kulturno, pravedno, ekonomsko i socijalno propadanje i sveukupnu devastaciju Prijestonice Crne Gore. U tom cilju Socijalistička narodna partija predlagala je Zakon o Prijestonici.

Desilo se da u tom trenutku nije bilo volje na ovoj drugoj strani da se jedan takav predlog zakona usvoji i desilo se da Cetinju zaista u tom periodu, bojim se i danas, nije vraćen onaj pravi i stari i istinski sjaj. I sada da budemo realni, poštovane kolege, šta smo to mi iz ovog doma pokušali da uradimo i šta smo u stvarnosti uradili za Cetinje. Je li nekakva velika valjda žiteljima Cetinja od toga što mi na početku proljećnog ili jesenjeg zasijedanja, odemo jedan dan na Cetinje, pa nas tamo vide, još kad dođe do demonstracije moći određenih političkih stranaka, silnih automobila i svega, mislim da izazivamo kontra efekat kod tih žitelja Cetinja.

A jesmo li mogli uraditi mnoge stvari drugačije i bolje? Jesmo. I u tom kontekstu podržavam dobru ideju da to zaista uradimo, ali sa svim onim stvarima koje je koleginica Jonica, u svojoj diskusiji, kazala. Dakle, i amandmanskim djelovanjem i svim onim stvarima koje se tiču i finansiranja.

Ovaj amandman koji je uslijedio nakon Predloga zakona, koji govori da se umjesto 10 iz kapitalnog budžeta odvaja iznos do devet, može da znači ovo, do 9% se izdvaja, može da se izdvaja 1,2,3,4,5, a može i 0,5%, ali to nije moje. To će da objasne predlagači zakona.

Predsjednik Crne Gore stolovao je na Cetinju. Ovim zakonom je predviđeno da to radi i Ustavni sud. Ali, zašto ne bi uradili i ovu stvar, ako već hoćemo da Cetinju vratimo stari sjaj, Cetinje je imalo politički značaj kroz istoriju, tamo su stolovali i duhovni i svjetovni poglavari Crne Gore, pa da malo preselimo i Vrhovni sud, Državnog tužioca, Ministarstvo kulture je već na Cetinju. Zašto ne bi bile tamo i institucije Centralne banke. Tamo je već Istorijski institut. Zašto ne bi na Rijeku Crnojevića izmjestili sjedište Nacionalnog parka Skadarsko jezero. Ako hoćemo da damo značaj Cetinju zašto ne bi na Njegušima trebao da bude, koleginica je pričala o stanju u kojem se nalazi rodna kuća Rada Tomova, zašto ne bi na Njegušima bilo sjedište Nacionalnog parka Lovćen. I mnogo drugih zašto i zašto?

Ima jedna stavka koja se ticala onog zakona kada smo govorili o zaštiti kulturnih i istorijskih jezgara starog grada, u tom smislu govorili smo o Kotoru. Ja sam tada diskutovao i potencirao priču, moram ovdje malo uzdići, koleginica Branka je maloprije otvorila tu priču, mi moramo napraviti zakon gdje će se urediti zaštita, upravljanje i posebne mjere očuvanja takozvanih istorijskih područja gradova. U ovom slučaju diskutovali smo o Kotoru, evo nam se sad otvara šansa da to uradimo za Cetinje. Ovaj zakon je trebalo iskoristiti i da to uradimo.

Mi imamo činjenicu da se u Crnoj Gori nagovještava mogućnost da će pod zaštitom UNESCO-a i na listu Kulturne baštine biti i staro istorijsko jezgro grada Cetinja, kao i Stari grad Bar, moj grad Bar, kao i nalazište Duklje u okolini Podgorice. Ali, to ne možemo uraditi deklarativno i ne možemo urediti ako ne krenemo i napravimo prvi potez. A prvi potez kada smo to uradili za Kotor, trebalo je da bude da smo u sklopu ovog zakona uradili i za Cetinje. I odmah da se razumijemo, Cetinje je krenulo korak dalje, samo Cetinje, kao lokalna samouprava jer je te 2011. godine donijelo Odluku o osnivanju Agencije za upravljanje kulturnim dobrom koje se ticalo

tog historijskog jezgra Cetinja. I ono je trebalo da kroz tu agenciju promoviše značaj i vrijednosti tog jezgra i svih onih monumentalnih zgrada koje tamo stoje. Dobro je koleginica rekla, kada šetate Cetinjem, imate osjećaj daste se vratili u jednu lijepu iblistavu prošlost, kakva je bila prošlost tog Cetinja. Tamo su stolovale brojne diplomate i tamo imamo i dan danas nagovještaj i postoje određeni diplomatski centri nekih zemalja koji hoće da svoje ambasade ili konzularna predstavništva da prebace tamo. Ako to hoće da urade stranci, pa ajte malo da pomaknemo i ove institucije iz Podgorice i usmjerimo ih ka Cetinju. E to je pravi način da pomognemo Cetinju, a ne deklarativno ili jednom godišnje ili dva puta godišnje naš odlazak tamo.

Imao sam, jedne godine kad smo otvarali prolječno zasijedanje, priliku da me sačeka grupa radnika tada, hotelskih koji su nekada bili zaposleni u Grandu. Ja sam razgovarao sa njima i ovdje sam postavio poslaničko pitanje. Oni su bili beskrajno zahvalni jer sam inicirao jedan problem koji je kasnije dijelom riješen, dijelom nije. Ali su nam isto to rekli, nijesu oni to rekli meni kao meni, nego svima nama, nije pomoć jedan dan boraviti u zgradi Zetske banovine, održati sjednicu i munjevito se sjutradan, ili isti dan, vratiti u Podgoricu. To nije pomoć. To može da bude simbolični čin, dijelom protokolarni, ali nije pomoć.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, gospodine Laloševiću, na žalost vrijeme neumitno teče.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Neumitno teče kolega, prave vrijednosti traju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Srđa Popović, a nakon njega kolega Milan Knežević.

Izvolite, kolega Popoviću.

SRĐA POPOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovane kolege,

Vjerujte da sam imao sasvim jednu drugu koncepciju diskusije koju ću imati, neko ko je, što kaže moja uvažena koleginica, nekog ko je bitisao i psihički i fizički, prvih 24 godine svog života su mi vezane za Cetinje, danas se Cetinju vraćam kad mi obaveza to dozvoli i mogu da kažem da mi služi na čast što sam potpisnik ovako novog prijedloga zakona o Prijestonici.

Duboko sam razočaran pojedinim diskusijama koje sam čuo danas u ovom domu, a posebno sam razočaran izjavom mladog kolege da "Zakon o prijestonici je bezobrazluk i drskost". Ja pozivam kolegu, s obzirom da imam stan u porodičnoj kući, da mu dam ključ, da malo živi, da malo prošeta Cetinjem, da udahne malo duh Cetinja i ubijeđen sam da će sasvim drukčije razgovarati.

Prije desetak godina, jedan rijetko mudar čovjek iz Vasojevića, bio je gost mog doma i rekao mi je "Najveća čast i želja nam je bila, mene i mojim starima, da dođemo i da vidimo Cetinje". Mislim da sa tom rečenicom je stari Blažo Raketić sve rekao i stvarno ne želim više o tom da diskutujem osim da kažem da je Cetinje bilo i ostalo Crna Gora, bez Cetinja Crne Gore nema i mislio sam da će ovaj proći ovdje sa konsenzusom i da ćemo sasvim drugim tonom govoriti o Cetinju, a zahvalan sam svima onima koji su govorili o Cetinju u onom pravom smislu koje mu pripada. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kolega Milan Knežević.

A tražite komentar. Komentar kolega Bojović, izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Vi se, gospodine Popoviću, niste potpisali na ovaj predlog zakona koji smo mi dobili. A, saopštili ste nam da ste vi i fizički i psihički vezani za Cetinje.

Ja bih ovdje mogao sada da ukažem na činjenicu da ste potpisnik ovih inicijativa, a da imate brojne nekretnine, koliko je meni poznato, koje koristite u pravcu unapređenja stanja na Cetinju.

Dakle, moja diskusija koja je, vidim, izazvala veliku pažnju i brojne reakcije, je prije svega bila diskusija nekoga ko dolazi sa sjevera i ko već godinama konstatuje jednu nevjerovatnu lakoću ignorisanja svih zahtjeva koji se iz opština sa sjevera ispostavljaju na adresu Vlade Crne Gore. Ja sam nabrojao nekoliko zahtjeva koje smo mi ispostavili ili kao poslanici ili ispred Skupštine opštine. Mogu sada do sutra da vam nabrajam sve ono što je traženo, kao legitiman zahtjev, iz Opštine Pljevlja i iz drugih opština na sjeveru Crne Gore, a nije se niko obazirao.

Dakle, ja ovdje govorim o politici diskriminacije, o politici dvostrukih aršina i o činjenici da u Crnoj Gori, en samo da postoje građani prvog i drugog reda, nego očigledno da postoje i opštine koje su drugog reda.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Bojoviću.

Odgovor na komentar kolega Popović. Izvolite.

SRĐA POPOVIĆ:

Pa s obzirom da kolega niste vidjeli da sam potpisnik, znači niste ga ni pogledali niti ste pročitali, stoji to, ja sam tačno vidio šta je i kako je.

A ovaj drugi komentar, s obzirom da ste se bavili mojim kartonom, vidim da ste vidjeli da imam nekretnine. Čast mi je što su moji preci 922. godine kupili kuću i čast mi je što imam kuću na selu i što sa mojom braćom dijelim 149 hiljada i 720 kvadrata u selu Građani.

Prema tome, mene je čast što to posjedujem na porodičnom ... Prema tome, to nije od sad to je vjekovima su moji stari uvijek su živjeli dobro, imali su zemlju. Prema tome, drago mi je što se bavite kartonom. I dalje stojim kolega, bez ljutnje, bez uvrede, dajem vam ključ od porodičnog stana da malo se edukujete u Cetinju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kolega Knežević, a nakon kolege Kneževića, kolega Genci Nimanbegu.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Mustafiću.

Poštovana Skupštino, uvažene kolege,

Ja ne volim da funkcionišem u teorijama zavjera ali ovaj zakon je predat 22. oktobra 2013. godine petnaestak dana pred lokalne izbore na Cetinju. Vi ste ga podnijeli zajedno sa vašim koalicionim partnerom Socijaldemokratskom partijom, i to najbolje govori i građanima Cetinja i crnogorskoj javnosti da ste upravo ovaj zakon donijeli, odnosno predložili u predvečerje lokalnih izbora, za rad sticanja jeftinih političkih poena i kod građana Crne Gore i kod građana Cetinja. Tako da ja imam informaciju da Socijaldemokratska partija neće podržati ovakve izmjene i dopune prdloga zakona. Da ste zbilja željeli da se Cetinju, kako vi kažete, vrati stari sjaj, nema potrebe da se vraća Cetinju stari sjaj, vratite vi Cetinju novi sjaj, dajte mu novi sjaj, a ne stari sjaj. Uradili biste to zajedno sa svim poslanicima ovdje u crnogorskoj Skupštini, a ne privatizovali ovu priču oko prestonice.

Već na početku u članu 1 piše: "Prijestonica je grad svih građana Crne Gore". Koji to grad u Crnoj Gori nije grad svih građana Crne Gore. Je li vama zabranjeno da pođete u neki grad na sjeveru Crne Gore, u Berane, Pljevlja, Mojkovac, Kolašin ili Šavnik. Znači Prijestonica je grad svih građana Crne Gore, ovi drugi gradovi nisu gradovi svih građana Crne Gore. Prešli ste bre ovu normu, ovo je skandalozna norma.

Dalje, dozvolite, ja vas molim da mi izračunate,

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Vuković, molim vas, imaćete priliku kolega.
Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Kolega, kad bude rasprava u pojedinostima, govorićemo o pojedinostima. Dozvolite, ja sam vas pažljivo slušao, samo ukazujem na nedostatke.

Dalje, Skupštinu, odnosno odbornike biraju građani, a gradonačelnika Skupština. Ako hoćete poseban status za Prijestonicu, zašto onda gradonačelnika ne biraju građani. Dalje, Prijestonica ima senat u dijelu koji čine visoki funkcioneri iz svih, tako da kažem, institucija i struktura sistema ali i gradonačelnik Podgorice gospodin Miomir Mugoša. Što će Miomir Mugoša u senatu Prestonice. On da može bi pomoga Podgorici, a ne da pomaže Cetinju. Zašto birokratizujete priču oko Prestonice na način sad da mora tu da bude i gradonačelnik Podgorice.

Dalje, norma duhovni centar. Ja otvoreno sumnjam da se pod ovom normom "duhovni centar" krije vaša namjera da se onaj hram nevladine organizacije Crnogorska pravoslavna crkva, izgrađuje od sredstava svih poreskih obveznika kroz ovu varijantu odvajanja za kapitalni budžet od 10%. I onda smo, sad ovdje imamo tumačenje, duhovni centar nije to, duhovni centar je ovo, imamo civilizacijska, kulturološka, na kraju će ispasti da je duhovni centar mjesto đe žive duhoviti ljudi, a cetinjani zbilja jesu duhoviti ljudi.

Dalje, kapitalni budžet 10%, za kapitalni budžet. Recimo ako bismo primijenili 2012. godinu, prema Izvještaju o realizaciji kapitalnog budžeta za 2012. godinu, rebalans je iznosio 33 miliona 185 hiljada eura, da približim građanima Crne Gore, to bi značilo, kad odvojimo 10%, tri miliona i 318 hiljada i 500 eura bi išlo za Prestonicu, a za hitnu pomoć za sanaciju poplava za čitavu Crnu Goru prema tom budžetu iz 2012. godine sredstva su iznosila 30 hiljada evra, dok je zvanična valuta na Cetinju, cent, nije euro nego cent, i onda se čudim odkud sad fabrika čokolade, i to ukrajinske čokolade. Šta vam je palo na pamet. Kad izlazi onaj audio snimak, ona vaša aktivistkinja gospođa, daje 100 evra čovjeku da časti dijete da mu se kupi čokolada. Znači, za to će funkcionisati fabrika čokolade. Kad tamo mogu aktivisti DPS-a da daju 100 evra za kupovinu čokolade, tamo ne treba niko drugi da kupuje čokoladu bez cetinjani i DSP-ovci, niko im iz Crne Gore neće trebati da bude prisutan tamo za rad takozvane ukrajinske čokolade.

Dalje, vi ovdje ostavljate prostor za forsiranje migracija. Čitavi sjever Crne Gore će vam se preseliti u centar Crne Gore i na jug Crne Gore. Ovo je izuzetno diskriminišuća odredba, poštovane kolege predlagачi, a i sami ste priznali da je pravno upitna i da li može korespondirati sa Ustavom i sa sistemskim zakonima.

Mi sad vas otvoreno pitamo ovdje - Kakvu korist od ovog zakona o Prijestonici će imati građani Rožaja, Berana, Pljevalja, Mojkovca, Šavnika, Kolašina, Zete, Podgorice, Herceg Novog. Dajte mi jednu tu korist koju će imati ovi građani. Pa mi smo uvažili Cetinje na način što smo donijeli Zakon o prijestonici. Kud ćete veće uvažavanje. Bolje da to bude, možda ću razmisliti gospodine Vukoviću, da prenesem amandman da se svake godine Prijestonica seli u neki od gradova na sjeveru Crne Gore. To je jedina šansa da se uloži nešto na sjeveru Crne Gore i da se ovih 10% koje ste planirali izdvajanja iz kapitalnog budžeta prene na sjeveru Crne Gore da ti ljudi najzad počnu da dišu život, da dišu životom, odnosno da dišu plućima građana koji stvarno žele da žive u Crnoj Gori.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Knežević.

Nimanbegu iz parlamentarne većine i kolega Perić, nakon njega iz manjine, i time bi okončali današnju raspravu.

Izvolite kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Zahvaljujem potpredsjedniče iz parlamentarne većine.

Ja bih želio da dragim kolegama i kolegicama, poslanicima i poslanicama, da moje viđenje ovog zakona koji sigurno je zakon koji kod mene, kao legitiman zakon koji su podnijeli poslanici, ja se malo pitam zašto ovaj zakon nije podnijela Vlada Crne Gore.

Evo da obrazložim zašto to govorim. Govorim iz razloga što analizirajući zakon koji je na snazi usvojen 2008. godine i ovaj zakon koji je predložen 2013. godine, on u suštini se oslanja na prethodni zakon, ovaj predloženi zakon, i ima recimo član 5 koji govori o decemtralizaciji poslova, što je meni prihvatljivo, da se naše kolege poslanici iz DPS-a zalažu za decemtralizaciju i ima član 7 koji je različit u potpunosti na aktuelni zakon koji govori o pravu preče kupovine u istorijskom jezgru Cetinja.

Ja bih predlagačima postavio pitanje, da li je to definisano što je istorijsko jezgro Cetinja. A ono što zahtijeva mišljenje Vlade je odredba člana 12 koji govore da je sjedište u Prijestonici je sjedište Ustavnog suda i Ministarstva za vanjske poslove,, poslove kulture, nauke, Univerziteta umjetnosti, Instituta istorijskog za crnogorski jezik, Matica crnogorskih i drugih institucija. A najviše što zahtijeva odgovor Vlade je odrednica da se 10% kapitalnog budžeta odvaja za Cetinje, jer to sigurno treba se uskladiti da li politika Vlade je adekvatna ovom odrednicom, ona bitno utiče na kapitalni budžet. Sigurno da Cetinje, ovo govorim u ime Albanske nacionalne zajednice u Crnoj Gori, u Crnoj Gori uživa dobar glas. I to dobar glas uživa od 90-tih na ovamo zbog svog slobodarskog stava i mogao bi reći među rijetkim gradovima u Crnoj Gori gdje Albanci nijesu imali problema, govorim za 90-te godine ne za 2000-te na ovamo.

Ali, odredba koja važi ovdje, u postojećem zakonu, i koja je opet predložena da je Cetinje duhovni centar Crne Gore, je odredba koja sigurno nije u skladu sa realnošću. To su odrednice, jer ovdje se maše da li je Crna Gora, maše Ustavom je određena da je ona građanska država i ja lično kao poslanik, uz svu političku odgovornost, nemam nikakvih problema da je bilo drugačije definisano u Ustavu. Realnost iz 2006. je ta realnost da je Crna Gora obnovljena, uz glasove manjinskih naroda. Ako idemo na tu odrednicu idemo na to da je ipak ona nacionalna država, što mene lično ne smeta da bi glasao za ovakav predlog zakona. Ali ono što me koči da glasam za ovakav predlog zakona bez kvalitetnih izmjena je kapitalni budžet, sredstva koja se treba izdvajati. Uz sve to da je potrebno Cetinju da se obnovi, potrebno je i Ulcinju, i Rožajama i Plavu, Herceg Novom, Pljevljima, Plužinama, i svim drugim gradovima.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Posljednji prijavljeni koji će diskutovati je kolega Srđan Perić, prije završne riječi, naravno.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Skupštine,

Uvaženi predlagači zakona, koleginice i kolege poslanici,

Predlažući ovaj zakon DPS se stavio u ulogu vatrogasca požara koji su sami izazvali. Od 90-tih na ovamo Cetinje je bilo najviše ugroženo upravo pogrešnom politikom Demokratske partije socijalista. Treba se samo prisjetiti kakvo je Cetinje bilo prije dolaska DPS na vlast, koliko je firmi radilo "Košuta", "Tara", "Obod", gdje su sve te fabrike. Koliko je bilo noćenja u hotelu "Grand" na Cetinje. Gdje je žičara koja se obećava već decenijama?

Naredna stvar koja se takođe postavlja kao tužna konstatacija jeste da je Cetinje bilo izloženo i određenom duhovnom teror. Tako isto, na žalost, od Cetinja su 90-ih, pa i u prvoj deceniji 21 vijeka, pravljene baze za pink parntere, za takozvane šanere. Takođe, Cetinje je grad, na žalost još uvijek, da za koji cetinjani duhovito kažu, da na njemu treba ispred njega treba staviti tablu na kojoj piše - ne radi.

Najveći broj dogodovština na Cetinju se priča na stopu i sa stopa, jer mladi ljudi nemaju gdje da rade, nego su na kružnom toku koji je nekad bio raskrsnica i odlaze ili za Podgoricu ili za Budvu i na Cetinje se najčešće vrata da prespavaju.

I kada onaj dio parlamenta koji je sve to uzrokovao, koji je uzrokovao, recimo da Mauzolej na Lovćenu dugo vremena nije bio otvoren, da restoran na Lovćenu nije dugo vremena radio, da čitav niz preduzeća nije radio. Kad taj dio parlamenta predlaže Zakon o zaštiti Prijestonice, negdje se morate zapitati o čemu se ovdje radi.

Ja bih bio jako srećan da je DPS 90-ih predložio ovaj zakon gdje u obrazloženju stoji da postoji neadekvatan tretman prijestonice u institucionalnom smislu. Tačno, ali ste ga vi produkovali. Takođe, budući da bi Prijestonicu trebalo tretirati sa posebnom pažnjom, jer ona ima izuzetan značaj u sistemu organizacije države, ovim zakonom se redefiniše struktura i uloga Senata Prijestonice. Tačno. Ali ste vi trebali da pokažete tu pažnju. 24 godine uz male prekide, vi ste upravljali Cetinjem.

Ono što je sa zakonske strane veoma sporno jeste član 28, 30 i 31, i mi ćemo u tom dijelu svakako podnijeti odgovarajuće amandmane.

U članu 28 stoji da gradonačelnih Prijestonice može imati jednog ili više zamjenika. Zašto bi to ovaj zakon određivao, to je prvo pitanje. Zadirate li vi u nadležnosti lokalne samouprave, to je osnovno pitanje. Da li vi, kao što ste isto 90-ih godina, centralizacijom iz Podgorice u suštini upravljali Cetinjem, da li vi ovom odredbom pokazujete da suštinski ne mijenjate taj odnos. Danas ćemo ovdje usvojiti da će gradonačelnik Prijestonice imati jednog ili više zamjenika, nećemo to ostaviti njemu na slobodu, iz koje god da je partije.

Dalje, u Senatu Prijestonice, vi nemate osim predstavnika građana i nevladinog sektora, gdje niste jasno precizirali do kraja mehanizme na koji će oni biti izabrani, nemate predstavnike lokalne skupštine opštine. Mi ćemo svakako podnijeti amandman u tom smislu, a imate, recimo, predstavnika Skupštine Crne Gore. Kontra argument da imate predsjednika Skupštine Prijestonice nije dovoljan, jer se ipak radi o gradu na koji se odnosi taj zakon.

I ono što je takođe bitno, to je taj član 31, prosto nedovoljno definisane odredbe kako se bira predstavnik građana i predstavnik nevladinog sektora, tako da vi prosto u 12 ili 13 članova potpuno imate nedefinisano, ko mogu biti dva predstavnika.

I ono što je bitno, prosto da se vratimo Cetinju, Cetinje je preživjelo zahvaljujući svojoj duhovnoj vertikali, koja je preživjela uprkos vama. I da nije bilo te duhovne vertikale Cetinja, pitanje je da li bi ono moglo da preživi DPS. Isto tako, vjerujem da Crna Gora ima svoju duhovnu vertikalu koja će joj omogućiti da i ona preživi vas.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Prije nego što dam riječ predlagачu kolegi Vukoviću, ja ću da kažem da su za diskusije bili prijavljeni iz parlamentarne većine kolegica Žana Filipović, kolega Zoran Vukčević, a iz opozicije kolega Slaven Radunović i kolega Obrad Gojković.

Odustali su od svojih diskusija, gdje im se i zahvaljujemo za doprinos racionalizacije vremena i činjenici da poštujemo dogovor sa kolegijuma.

Kolega Vuković, pravo na završnu riječ. Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege,

Mislim da je rasprava pokazala da smo mi uradili pravu stvar. Dakle, da smo, u trenutku kada su sve analize pokazale, da dosadašnja normativna rješenja koja se odnose na ovu i Ustavom definisanu posebnu lokalnu zajednicu, ne ostvaruju ona očekivanja u koja smo vjerovali da će se desiti, kada su i drugi pokazatelji upozoravajući da se steklo, da je došlo do vremena, stekli su se razlozi da se predloži zakon kojim će se ... razum da se Cetinju vrati stari sjaj ili da mu se da novi sjaj.

Ono što, osim tog pozitivnog utiska, jeste negativno, što i ovoga puta, bez ikakve potrebe, od, kako se kaže to - od šume se ne vidi drvo, i više se pričalo o DPS-u, od drveta šuma, izvinite, nijesam vješt u metaforama, jer više se pričalo o DPS-u kao predlagачu nego o Cetinju. Time se potcjenjuje tema i samo Cetinje. To je naš odnos kao crnogoraca u političkom,

ne etničkom smislu, prema temelju naše civilizacije, našeg trajanja istorijskog, naše duhovnosti. Nije duhovnost samo religija, duhovnost je mnogo toga. Duhovnost je i šire od toga. Evo ima pravnika dosta pa će me podržati da je duhovnost i stvaralaštvo kada je pravo u pitanju. A đe se stvaralo pravo i đe su se stvarale institucije države Crne Gore, na početku i prije svega, nego na Cetinju.

Dakle, mi ovim zakonom želimo da idemo u susret jednoj neveseloj stvarnosti, i da pokušamo da stvorimo bolju pravnu osnovu koja će biti obećavajuća u smislu da će bolje nego do sada, sa boljim rješenjima nego što su sadašnja, omogućiti ukupnu istorijsku, kulturnu razvojnu valorizaciju potencijala Cetinja, njegove kulturne baštine ali i potencijala za razvoj kao našeg istorijskog jezgra.

Bilo je ovdje razočaravajuće slušati kolege koji nijesu ni pročitali zakon a vrlo su glasno govorili. Sad ću upotrijebiti metaforu, valjda je ta glasnost dokaz nedostatka argumenata. Ko previše glasno priča onda nije ni sam ubijeđen u ono, ne voli sebe da čuje, jer od galame ne čuju ga ni drugi, nije siguran u ono što priča.

Ja sam dobacio ođe sa ovog mjesta nepristojno, ali mislio sam da je to kolegijalno prihvatljivo, samo upozorenje da je trebalo pročitati amandmane predlagača. Ima ih desetak - 15, izbrisali smo onoga što je upozorila, i dobrim dijelom, na što je upozorila koleginica Jonica, sa razlogom neke pravne dosta konfliktne norme, tako da smo isčistili to i eliminisali br startno, možda će još raditi, sukob sa Zakonom o lokalnoj samoupravi. Ali, ne vidim kako smo to povrijedili zdravlje pravnog sistema i poretka Crne Gore, pa da je organizacija državne i lokalne vlasti, time što smo rekli recimo, primjera radi, da gradonačelnik na Cetinju će imati dva ili više pomoćnika, zamjenika.

Je li tamo napisano da će biti iz DPS-a ili će biti ne znam iz koje stranke. Imaće čovjek pomoćnike, zamjenike koji će mu pomagati da radi vrlo zahtjevne poslove, zbog čega i donosimo ovaj zakon.

Završiću, potpredsjedniče, i koleginice i kolege, time što ću reći da ovo nije i zadnja riječ ovom zakonu. Dakle, nećemo glasati o njemu odmah i sad, čakamo amandmane, čekamo dobri iskaz, pravni iskaz onih dobrih sugestija koje su na sreću dominirale nad onim dosta frustrirajućim i činjenicom da u Crnoj Gori i dalje postoje oni koji su više fascinirani DPS-om, nego činjenicom ili potrebom da temelju crnogorske državnosti, njene istorije, tradicije, vratimo mjesto koje mu pripada i u savremenoj organizaciji države Crne Gore.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vama, kolega Vuković.

Javio se kolega Kaluđerović, mada nakon predlagača, ali proceduralno je tražio riječ. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče,

Nadam se da ću biti u okviru poslovnički dozvoljenog, a vjerujem da je značajno za sve.

Dakle, upravo smo završili raspravu o Predlogu zakonskog projekta čiji su predlagači kolege poslanici. Procedura predviđa da kada Vlada nije predlagač, da se predlog zakona obavezno daje Vladi na mišljenje. Ja ne sumnjam da je Služba Skupštine ispoštovala tu obavezu, ali do ovog trenutka, koliko ja znam, nema mišljenja Vlade na predlog ovog zakona.

Upozoravam, i na određeni način pozivam i vas da učinite apel prema Vladi, Predlog zakona predviđa neke radikalne stvari koje su vezane i za seljenje određenih institucija. Mi moramo uvažiti ustavnu poziciju Vlade da vodi spoljnu i unutrašnju politiku. Dakle, ako ćete u vezi sa predlogom ovakvog zakonskog projekta, onda tu zaista neke stvari nijesu u redu. Hvala

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama.

Proceduralno. Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Kolega Kaluđerović je u pravu. Moja je greška što nijesam reagovao na tu primjedbu tokom rasprave. Radeći na ovom zakonu konsultovali smo i kompetentne iz Vlade, dakle one koji mogu da nam pomognu da izradimo dobar Nacrt zakona, odnosno Prijedlog zakona o Prijestonici i oko ovih ekonomskih parametara, nije 10 nego devet, ako ste videli amandman, da li je to neka promjena, do devet, znači ne mora da bude ni devet, zavisi od godine do godine, kada se bude pravio proračun. Dakle, konsultovali smo ih i to je pokazano i na Odboru za budžet i finansije koji je i prihvatio to, dao načelnu saglasnost tom rješenju.

Oko seljenja državnih institucija takođe smo konsultovali Vladu i ljude iz Vlade, kako to temporalno, kako to vremenski treba seliti jednu po jednu instituciju. Otvorilo se ovđe pitanje, razumno, zašto ne ide ova institucija nego ide ona. Izbor je takav kakav je moguće bilo izabrati da bi se ostvario osnovni cilj ovog zakona. Prihvatam ovo što je rekao gospodin Kaluđerović rekao - zakon koji su predložili poslanici, ali bih volio da to bude pravilo za sve. Imamo puno zakona koje predlažu poslanici, da ide na mišljenje Vlade i da imamo zvanično mišljenje, zvaničan stav Vlade o svakom takvom projektu.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

U prilog ovom ide i informacija koju sam dobio od Službe da je Prijedlog poslat Vladi i da će se Vlada, vjerovatno izjasniti o njemu.

Ovim smo završili raspravu o tački dnevnog reda Prijedlogu zakona o Prijestonici.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda to je - Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji.

Podsjećam da je Prijedlog zakona podnio poslanik Goran Danilović, u ime kluba Demokratskog fronta.

Izvjestioci odbora su Zakonodavnog odbora Milorad Vuletić i Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li kolega Danilović želi dati dopunsko obrazloženje? Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege,

Nadao sam se da će vas biti malo više da pokušam da doprem do svakog od vas pojedinačno i da zamolim, zbog onoga što nam slijedi, da usvojimo ovan predlog, ne tako obimom značajan koliko suštinom. Podsjetiću vas, ne zbog samo reklamerstva, nego da biste razumjeli dobru namjeru.

Ja sam u ovom Parlamentu par puta, vrlo uporno, rekao bih i godinama, insistirao na određenim rješenjima i na kraju ste mi davali za pravo. Jedan od takvih izmjena zakona bila je i ona o slobodnom pristupu tajnim podacima Odbora, ona je danas sastavni dio skupštinskog života, života Odbora za bezbjednost i bez njega teško da bismo mogli zamisliti rad toga odbora.

Sljedeća stvar za koju sam se uporno i dugo zalagao, dovoljno dugo da na kraju to prođe, bilo je da dobijemo radno tijelo koje će se baviti antikorupcijom i antiorganizovanim kriminalom, u ovom parlamentu. Ubjeđivali su me godinama, kako to ne može tako kako treba ovo i kako treba ono. Na kraju, bio sam u pravu zbog toga što je bila dobra namjera po srijedi, ne nikakav politizam, i to je prošlo. Danas je taj odbor sastavni dio skupštinskog života, sastavni dio političkog života u Crnoj Gori i nikome ne bi palo na pamet da danas ukine Odbora za antikorupciju. Ravnopravan je sa svim drugim stalnim radnim tijelima Parlamenta. Ja sam na to ponosan. Ponosan sam na to što sam uvijek dobijao podršku od svojih kolega iz kluba, ranije Nove srpske demokratije, danas Demokratskog fronta i što sam uspijevao da doprem do većine vas i da zajednički izglasamo te zakone.

Držim da je ovaj zakon o izmjenama u teritorijalnoj organizaciji neophodan i molim vas da ga podržite iz prostog razloga što se radi o poštovanju elementarnih demokratskih načela.

Šta smo ovdje upisali. Pod broj 1. izmjena je da se lokalni referendum ne može održati na dan održavanja lokalnih izbora, sedam dana prije ili sedam dana poslije toga, da se jedna vrlo važn odluka za lokalni nivo ne bi kontaminirala jednom odlukom u kojoj mi odlučujemo, ponekad na vrlo čudne načine. Ne želim u stvari da motivacija nekoga ko hoće da odluči o svojoj samostalnosti, bude u tome što će mu biti ponuđeno da istoga dana glasa o sazivu lokalnog parlamenta i odluči o tome recimo da hoće samostalnu opštinu. Nije ni pošteno. Ako hoćete samostalnu opštinu, onda je valjda logično da ne odlučujete u ime onih koji ostaju u matičnoj opštini.

Sve ovo što govorim je sadržano u osnovnom postulatu jedan čovjek jedan glas. Imali smo slučaj Petnjice, Ustavnu žalbu Demokratskog fronta. Ustavni sud se proglasio nenadležnim. Rekli su da naša žalba nije u formi ustavne žalbe. U suštini, javno im kažem da nijesu govorili onako kako stoji. Mi smo se žalili na to što je predsjednik države raspisao, "predsjednik države" za mene lično do kraja izbore, u skladu sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji, u Petnjici, a nije ih raspisao u Beranama. Rekli su mi da to po zakonu može. Prošli su izbori kako su prošli, o tome sam politički kvalifikativ dao. Poslije toga, upravo DPS na lokalnom nivou u Beranama, na državnom nivou u Crnoj Gori, našao je za shodno da saopšti kako postoje manjkavosti i kako bi sada trebalo raspisati vanredne izbore u Beranama jer, bože moj, ima ljudi koji su odbornici i u Beranama i u Petnjici, a to je u stvari bilo sadržano u našoj ustavnoj žalbi, prethodnoj ustavnoj žalbi. Mi smo govorili da ćemo doći u situaciju da imamo, mimo duha našeg Ustava i zakona, mimo osnovnog duha demokratskih načela i pravila, mogućnost da isti čovjek u dvije susjedne opštine bude odbornik. Zna li šta je najsmješnija stvar? Što su ljudi koji su izabrani u međuvremenu za nove odbornike glasali u svojoj staroj matičnoj opštini za skraćenje mandata da ne bi više kršili zakon. Bruka, jednom riječju. Nemojte ovo više nikada da dozvolimo.

Dakle, gospodo, po našem predlogu predsjednik države i ubuduće, kada se napravi nova opština, imaće pravo i obavezu da raspiše izbore istovremeno i u novoformiranoj i u opštini iz koje se neka opština ocjepljuje. To je jedino pravedno. Zar je bilo pravedno da dobijemo izbore u Petnjici, a da ne dobijemo izbore u Beranama? Zar je bilo pravedno da se u Beranama smanji broj mandata u lokalnoj samoupravi, a da se ne raspusti parlament i da istovremeno i Beranci i Petnjčani izlaze na izbore? Sve smo vam ovo govorili. Zbog toga sam, u ime Kluba, bio prinuđen da predložim predlog izmjena. Znamo da smo u upravu. Molimo vas da ovo uzmete u obzir. Sjutra ćete, uvažena gospodo, dobiti Podgoricu po istom principu. Ovdje molim na obazrivost opoziciju, molim na obazrivost SDP i molim na obazrivost i DPS. Ne trebaju vam takve prevarne pobjede. Dolazimo u neko novo vrijeme. Hoćete da dobijete sutra na isti dan referendum za nezavisnu opštinu Tuzi i izbore za opštinu Podgorica. Ako to nećete, podržite ovo što smo mi predložili. Ako hoćete, meni je jasno o čemu se radi. Hoćete da dobijemo, eventualno, izbore u Tuzima nakon što prethodno dobijemo izbore u Podgorici, pa poslije toga, iako se ocjepljuje i teritorijalno i po broju stanovnika, značajan dio opštine, da ostane da funkcioniše Podgorica, recimo, sljedeće četiri godine umjesto da se istog dana provjeri volja građana koja je promijenjena onom odlukom kada ljudi napuštaju opštinu.

Očekujem od vas kao od kolega da razumijete još jedanput dobronamjernost našeg predloga. Ovdje nema nikakvog benefita unaprijed za opoziciju, ima samo obezbjeđivanja poštenog elementarno korektnog demokratskog načela jedan čovjek jedan glas, da se ne može biti odbornik u dvije opštine istovremeno u Crnoj Gori, ne može se biti ni poslanik na dvije poslaničke liste, ne može se biti ni birač po sistemu glasaču ovoga da bude moj predstavnik i u Podgorici i u Tuzima, ne može tako, a da su Podgorica i Tuzi u istom odnosu potpuno samostalnih opština. Nemojte ovo da radimo, podržite ovaj naš predlog, biće to znak da je ono što je bilo, bilo i ostalo iza nas i da u budućnosti vraćajući povjerenje u izbornu zakonodavstvo vraćamo povjerenje u suštinu političkog procesa, vraćamo se osnovnom načelu demokratije. Nadam se da ćemo kroz diskusiju ove stvari razjasniti, ako je vama ovdje, u stvari, išta nejasno. Hvala vam lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Prelazimo na uvodna izlaganja predstavnika poslaničkih klubova. Kolega Tarzan Milošević, u ime Kluba Demokratske partije socijalista, a nakon njega koleginja Jonica, u ime Kluba SNP-a. Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolege, poštovani građani, izrada Zakona o teritorijalnoj organizaciji lokalnoj upravi po ovom pitanju bila je vrlo studiozna i analitična i uzela je u obzir sve ovo o čemu ste vi sada govorili i istovremeno napisali kao predlagač, ali odlučila se za rješenje koje je u postojećem zakonu. Evo zbog čega.

Jedino što je nesporno iz vašeg predloga, da dolazi do još jedne prijevremene provjere volje građana, ali nije do sada provjereno da li se mijenja volja građana ako se promijeni veličina teritorije, demografski sastav stanovništva itd. Sve je to vrlo teško utvrditi jer ona u četiri godine stalno oscilira. Berane će biti prvi primjer da provjerimo da li je promijenjena volja građana. Nije valjda da nijesmo svjesni činjenice da nijedna vlast nema istu kontinuiranu podršku tokom četvorogodišnjeg mandata. Ozbiljna vlast bilo na lokalnom bilo na državnom nivou pravi plan za period od četiri godine sa ambicijom da taj plan realizuje. Ovo bi dovelo do situacije da dužina funkcionisanja lokalne uprave zavisi od volje većine u parlamentu, a ne volje građana jer bi se zakon mogao mijenjati, ovo je interesantno za gospodina Danilovića, ili promijeniti odmah poslije lokalnih izbora u bilo kojoj opštini. Recimo, u Podgorici, kada ste pitali, onaj ko bi osvojio vlast ne bi bio siguran da poslije izbora u Podgorici i referendumu u Tuzima ne bi se izmijenio ponovo ovaj član i konstatovalo da zbog racionalnosti izbora ne treba ponavljati u ovoj opštini. Ovo bi istovremeno značilo da bi izbore u Podgorici u 2014. godini mogli teoretski imati tri puta: redovne, poslije referendumu u Tuzima i poslije referendumu u Golubovcima, što je sasvim moguće, to su treći izbori.

Evidentno da je krenuo talas ambicija za formiranje novih opština i to su preživjele zemlje u okruženju. Hrvatska je sa 120 opština došla do 570 opština. Koliko je to racionalno isplativo i efikasno, to oni najbolje znaju. Usvajanjem ovog zakona u Crnoj Gori bi ovaj proces ubrzalo i lokalne vlasti činilo još manje vitalnim i manje održivim, jer bi najlakši put smjene vlasti bila inicijativa za osamostaljenjem nekog dijela teritorije bilo koje opštine u Crnoj Gori, Igalo i Herceg Novi. Dodatni problem, kako se nova opština izdvaja ili pravi od dvije opštine ili više, što je i moguće, od tri opštine tada bi izbori trebali biti u tri ili više opština. Ovaj zakon to, takođe, predviđa.

Zato, ponuđeno rješenje je destimulativno za demokratski proces, jer demokratija mora da obezbijedi stabilnost. Ovo bi bio permanentan proces nestabilnosti. Zloupotrebljava se izborna volja građana izdvajanjem teritorije pojedine opštine. Ne može biti tretirano kao uzrok da se na taj način sruši ili promijeni vlast u postojećem lokalnom parlamentu. Ovakav predlog zakona ne postoji niđe u okruženju. Čitali ste zakon u Srbiji, u Bosni, Republici Srpskoj, Hrvatskoj. Svuda ostaje opština da funkcionise do kraja svog mandata. Na kraju, u kontinuitetu, ... se zalaže za promjenu Zakona o teritorijalnoj organizaciji u tri segmenta, sa ciljem da se na kvalitetniji način iskaže volja građana. Prvo, izbor predsjednika opštine na neposrednim izborima. Izbor jedne trećine ili jedne polovine odbornika po imenu i prezimenu. Treće, uvođenje dvostepenosti opština kroz ingerencije koje bi bile definisane. Nije valjda da ista struktura nadležnosti treba i u Plužinama i u Nikšiću, da ovo dublje ne elaboriram, znate na šta mislim.

Što se tiče vremena održavanja referendumu potpuno smo saglasni, to uopšte nije sporno, da li je to sedam dana prije ili kasnije u odnosu na lokalne izbore, da ne bi zlouporebljavali volju građana, to nije ništa sporno. Vi ste govorili ovdje da neko može biti odbornik u dva parlamenta. Zakonom je to jasno definisano da ne može. Kada mu se verifikuje mandat u parlamentu u Petnjici, on je tada odbornik, do verifikovanja mandata on nije odbornik u parlamentu. Kada podnese ostavku u Beranama, on je odbornik u Petnjici. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Najavio sam kolegincu Jonicu, pa ako nije problem poslije nje pošto sam je već najavio.

Kolega Radunović, u ime Kluba. Nakon njega koleginica Snežana Jonica i kolega Andrija Popović nakon nje.

Izvolite, kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Naravno, neću iskoristiti pet minuta s obzirom da smo mi imali uvodno izlaganje nego samo neke stvari, zaista, moram kada je u pitanju baš konkretno Berane. Mi imamo konkretan primjer, tako da ne moramo da teoretišemo. Imamo slučaj da su tri odbornika u beranskom parlamentu iz Petnjice, što je i potpuno logično s obzirom da je vrlo lako utvrditi koliko je partija čiji su oni odbornici dobilo glasova u Petnjici. To uopšte nije sporno. Mi smo dobili jasnu sliku pogrešne ... izborne zakonske kakva sada važi, jer ne samo što su odbornici personalno ljudi u beranskom parlamentu koji će trebati da postanu odbornici u petnjičkom nego je potpuno jasno da su oni tu došli glasovima ljudi koji su sada glasali u Petnjici. Mi dolazimo u jednu apsurdnu situaciju, čak je manje bitno što je odbornik dobio šansu da bude na dva mjesta. Jedan kompletan grad, u ovom slučaju opština Petnjica i svi njeni stanovnici odlučuju o odbornicima i mandatima u dvije opštine. Konačno, o predsjedniku opštine koji se izabrao u tom parlamentu voljom birača koji su iz opštine Petnjica. Znači, birači su iz opštine Petnjica, iz opštine Petnjica su odbornici koji su glasali za gospodina Golubovića koji je danas predsjednik opštine. To je potpuno nedopustivo.

Logično je, da odgovaram prethodniku, da u svakoj opštini, pa bila to i opština Herceg Novi, ukoliko bi se Igalo izdvojilo, ukoliko bi Igalo prije toga tražilo, raspisalo referendum i demokratskom voljom građana Igala odlučili da budu posebna opština, tada bi i u Herceg Novom trebalo da budu raspisani novi izbori i za hercegrovsku opštinu, ostatak opštine i za Igalo. Ovo je, zaista, neprimjereno. Danas u 21. vijeku dozvoljavamo da zbog sitnih dnevno političkih koristi jedne partije tumačimo demokratiju na vrlo specifičan način, da neko ima duplo pravo, a da neko nema, nažalost, nikakvo pravo u Crnoj Gori, jer ima ljudi kojima se i zabrani da glasaju, ima ljudi koji ne žive u Crnoj Gori, pa im se omogućuje da glasaju ako će da glasaju kako nekom odgovara i ima nekih koji glasaju po dva puta. Što je mnogo mnogo je. Znači, dajte da uvedemo nekakva pravila. Ovaj predlog zakona za svakog ko racionalno i korektno razmišlja mora da bude prihvatljiv. Ko god je protiv ovakvog predloga zakona taj hoće neregularne izborne uslove u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Radunoviću.

Koleginica Snežana Jonica, a nakon njega koleginica Azra Jasavić, pa onda kolega Popović. Izvolite, koleginice.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Slušam diskusije trojice prethodnika, dvojice sa ove i jednog sa one strane i pitam se će ste bili, kolege, u maju prošle godine. U maju prošle godine smo, kada se mijenjao Zakon o teritorijalnoj organizaciji i kada je tim zakonom Petnjica dobila status opštine, imali amandman Socijalističke narodne partije Crne Gore, kojim smo jasno precizirali obavezu da, prilikom raspisivanja prvih izbora za skupštinu novoosnovane opštine, moraju biti raspisani istovremeno izbori za onaj dio jedinice lokalne samouprave koji preostaje.

U ovom slučaju ili u toj priči odnosilo se to na Petnjicu i Berane, a nakon toga i na svaku sljedeću, priču koja je sada posebno aktuelna, a to je Podgorica i Tuzi. Tada imamo dva ugla priče. Jedne, kolege kojih nije bilo tu da podrže ovu priču SNP-a, na Odboru nije bilo nikoga iz opozicije izuzev kolege iz SNP-a da podrže našu raspravu o ovom amandmanu i objašnjenja koja sada čujemo o duplom biračkom pravu, o gubljenju legitimiteta skupštine Berane, onog trenutka kada jedan dio građana glasa na drugom prostoru i na osnovu njegovih glasova se imenuje neki drugi odbornik, sve ono što se sada jako lijepo čuje ili se ponavlja iz onoga što je

bila naša argumentacija u maju. Toliko o tome. Nekad nečinjenje može da napravi štetu. Nečinjenje ili neučestvovanje u ovoj priči kako na Odboru, a još gore na glasanju, ovaj listing govori da su upravo ti glasovi odsutnih kolega opredijelili da ovaj amandman SNP-a ne prođe, pa da nemamo istovremeno izbore u Petnjici i Beranama i tako na dalje, pokazuje da nekad moramo razmisliti zbog čega smo ovdje i zbog čega moramo biti ovdje. SNP je ovdje, naravno, uvijek kada treba da se odlučuje o interesima građana, o poštovanju zakona i svemu onome zbog čega su nas građani ovdje delegirali.

Hajde sada da govorim o onome što se čulo i sa ove druge strane. Kada pogledam ovaj zapisnik sa Odbora, vidim upečatljiv događaj da su tada diskutovali svi članovi Odbora iz DPS-a i svi su imali potrebe da na različite ili slične načine demantuju moje tvrdnje da Skupština opštine Berane gubi legitimitet onog trenutka kada onaj broj odbornika koji je izabran glasovima onog broja birača iz Petnjice jednostavno izborom novoizabrane Skupštine Petnjice izgubi pravo da bude i tamo. Naravno, ono što sam tada pričala, četvorica kolega iz Odbora za politički sistem me je ubjeđivalo da nije tako, danas piše u Odluci o raspuštanju Skupštine opštine Berane. Naknadna pamet, promijenjena svijest, promijenjeno mišljenje ili politički razlozi na koje sam opet slučajno tada ukazivala da mi se čini da se samo radi o biranju termina za jedne i druge izbore ili potrebe da se pravilno iskalkuliše termin kada se može ostvariti kakav izborni rezultat u Beranama, kakav u Petnjici.

SNP ima razloga da bude zadovoljan izbornim rezultatom u Petnjici. Prilika mi je da se još jednom zahvalim svim onim ljudima koji su radili u Opštinskom odboru SNP-a Petnjice i onima koji su nas podržali da ostvarimo parlamentarni status u novoosnovanoj opštini. Prilika mi je da kažem da što god bili povodi priče s lijeve i desne strane, što god bili povodi onoga što mogu nazvati političkom manipulacijom i promjenom stava o tome da li neko ima ili nema legitimiteta, da li ima duplog biračkog prava ili nema biračkog prava, a tvrdim da je onako kako sam o tome govorila u maju prošle godine, da naglasim što god bio razlog, što god bila namjera, SNP je svemu tome naredan. SNP je suviše snažan u Beranama da bi bilo ko bilo kojim načinom definisanja izbornog procesa, pa makar i trenutkom između izmjena Izbornog zakona, pa makar i trenutkom između jednih i drugih lokalnih izbora pokušao da obezbijedi neku bolju izbornu poziciju. SNP je suviše snažan u Beranama da mu bilo ko na bilo koji način sa bilo koje strane može nauditi. SNP će to pokazati pobjedom i izuzetno dobrim izbornim rezultatom u Beranama, gdje će obezbijediti da konačno građana Berane ostvare svoja prava na način na koji već dugo traže, već dugo očekuju, a koja su daleko od onoga što se događalo u zadnje vrijeme, po čemu je Berane bilo simbol najgore moguće lokalne samouprave u Crnoj Gori. To ćemo na ovim izborima, kada god oni bili, promijeniti snagom Socijalističke narodne partije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, kolegice Jonica.

U ime Kluba Pozitivne Crne Gore, kolegica Azra Jasavić, a nakon nje kolega Popović. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege i kolegice, poštovani građani i građanke, Pozitivna Crna Gora će podržati ovaj predlog izmjene i dopune zakona prvenstveno iz razloga što on predstavlja na pravi način rješenje onih dilema koje smo imali kada su se odvijali neregularno, po meni, izbori samo u jednoj opštini Petnjici, a ne u Beranama. Ovo iz razloga što vjerujemo da ovo dobro rješenje treba da bude prihvaćeno i od Demokratske partije socijalista. Ukoliko prihvatite ovakvo rješenje, onda možemo računati da vi računate da te izborne igre koje vi negdje sprovodite mogu da prestanu i da pravi izbori počnu da se odvijaju i odigravaju, posebno ukoliko postignemo, a sve su manje šanse, čini mi se, dogovor u Radnoj grupi za izgradnju povjerenja u izborni proces. Čini mi se nespremnost Demokratske partije socijalista da na pravi način razumije predlog kolega iz Demokratskog fronta da se usvoje ova zakonska rješenja pokazuje, u stvari, nedostatak volje na strani Demokratske partije socijalista da sve one

moguće malverzacije koje priprema ta partija za predstojeće izbore u Beranama ne želi da budu .... već želi da se omogući da se one i ostvare.

Ono što želimo jasno da kažemo je da ćemo mi podržati zakon zato što je za nas puna demokratija kada jedan čovjek ima jedan glas i glasa u sopstveno ime, a ne u bilo čije tuđe i po nekoliko puta kako se to dešavalo. Molim vas da svi ozbiljno razmislimo o predlogu kolega iz Demokratskog fronta. Molim vas da odustanete više od vaših predloga za izbornim inženjeringom. Ovo je potpuno logičan zakon i on će onemogućiti nelogičan slijed događaja koji možemo imati u opštini Podgorica, ukoliko budemo imali vašu spremnost da podržite samostalnost opštine Tuzi. Na taj način će se izbjeći one nelogičnosti koje smo imali kada smo imali izbore u Petnjici.

Na kraju, završavam, meni je potpuno logično da usvojimo ovaj zakon jer ako zmete jednu cjelinu, potpuno je logično da ona cjelina koja je negdje dobila pravo da odlučuje o tome ko će predstavljati novu vlast, to dato i onoj drugoj cjelini, odnosno drugoj polovini koju ste prepolovili usljed drugačije teritorijalne podjele opština, tako da je logično, da ono što nismo uspjeli da preveniramo na izborima koje smo imali u Petnjici, moramo negdje prevenirati na izborima koje imamo u Podgorici, koji predstoje. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Jasavić.

Kolega Andrija Popović, je posljednji prijavljeni u uvodnom izlaganju.

Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani,

Što se tiče samog Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji, on je za Liberalnu partiju prihvatljiv, inače je mnogo toga što se dešavalo, kao što e rekao kolega u Petnjici je neviđena bruka bila. Samo da kažem primjer da nosilac izborne liste Liberalne partije u Petnjici, gospodin Korać, nije mogao da glasa na tim izborima, jer je 21. novembra iz Petnjice prebačen u Berane. U svakom normalnoj državi bi se vjerovatno ti izbori poništili takvi, kad nosilac jedne izborne liste ne može da glasa u Petnjici je to prošlo i u Crnoj Gori je prošlo tako kako je prošlo.

Neću više o tome. Više bih rekao par stvari, dakle tiče opštinskog referenduma, a koji je sproveden konsultativno u Gusinju. Da vas podsjetim, Gusinje je 1954. godine izgubilo status opštine od '90-tih godina prošog vijeka pokušavaju da ga povrate. 2003. godine je podnijeta zvanična inicijativa Vladi Crne Gore, a 8. januara ove godine održan referendum na kojem su građani 60% izašlih građana Gusinja se izjasnili o tome da traže obnovu svoje opštine, sa samo tri glasa protiv.

Napravljen je i elaborat i ovako na ovaj način apelujem da se ta procedura završi. Bilo je svakakvih izjava. Sad je u subotu tamo održan veliki narodni skup, na kojem su bili predstavnici, uglavnom svih političkih partija i vjerujem da će se ta stvar oko Gusinja uskoro završiti. Evo, godina dana je prošlo od referenduma, tamo je završen odavno i elaborat i pozivam nadležne državne organe da inicijativu o povratku opštine Gusinje sprovedu do kraja.

Još imam jednu obavezu u okviru ove tačke, koja i nije direktno vezana za to. Obavezu prema grupi ljudi iz Petrovca, koji su se obratili Liberalnoj partiji, da kažem da je ime primorske varoši, Petrovac je ime primorske varoši, koja se nekada zvala Kastel Lastva, naziv joj je promijenjen u međuratnom periodu, kada je nazvana po kralju Petru Karađorđeviću 1919. godine. Naravno, da će se o vraćanju, eventualnom vraćanju starog naziva Kastel Lastva, Lastva morati izjasniti građani na referendumu. Samo da kažem da je izvorni naziv Kastel Lastva danas se uopšte ne upotrebljava izvan samog mjesta i okolnih krajeva, teško da se u narodnoj svijesti čuva sjećanje na stari naziv mjesta. Taj stari naziv očuvan je još jedino u nazivima nekih današnjih ugostiteljskih objekata na tom području.

Danas kada je Crna Gora konačno zauzela ispravan stav prema svojoj Dinastiji Petrovića i prema onome što su Karađorđevići učinili, ne samo toj Dinastiji, već i državi Crnoj Gori, bilo bi

logično vratiti izvorno mjesto rečenoj primorskoj varoši i time ukinuti spomenik nasilništvu, i to tim prije što Kastel Lastva, javlja se još u Ljetopisu popa Dukljanina iz XII vijeka.

Samo još na kraju da kažem.

Da je na seoskom zboru u kome su prisustvovala 23 mještana, 2.februara 1919.godine, koji se sazvaio seoski kmet, istaknuta je potreba promjena imena Kastel Lastva, odnosno Lastva u jedno srpsko ime da bi cijeli svijet znao citiram "da je ovaj naš kraj u svemu i po svemu srpski. Kmet je predložio da se dotadašnje ime zamijeni sa Petrovac ili Aleksandrovac. Od prisutnih 23, 12 je glasalo za Petrovac, a 11 za Aleksandrovac. Pošto je utvrđeno da je većina za Petrovac u zapisniku je konstatovano, ovo ime stavljamo u čast sijedog srpskog vladara, njegovog veličanstva kralja Petra I Karađorđevića". Nadajmo se, Liberalna partija se nada da će se ta velika istorijska nepravda ispraviti.Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam kolega Popović. Ovo su bila uvodna izlaganja.

Kolega Daniloviću, da li želite da prokomentarišete uvodna izlaganja?

Izvolite u ime predlagača.

Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Mislim da je kolega Tarzan Milošević našao ipak pogrešan ugao iz kojega će napadati ovaj Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji.

Gospodine Miloševiću,

Kako reče moj kolega Radunović, imate sada primjer, ne morate ići duboko u teoriji. Potpuno je prirodno, evo i da prihvatih Vašu ekskurziju u teorijsko, dako se eventualno, uz poštovanje zakona i svih procedura. Blok V ili novi dio Podgorice, odluči za samostalnost, da u ostatku Podgorice bude istog tako takođe izjašnjavanje o tome kakvu vlast želimo za budući četvorogodišnji period.

Pogledajte, šta su uradili ovi vaši ljudi u Beranama. Pogledajte našta to sada liči. Mi smo ubjeđivali prije izbora u Petnjici da ne može biti dobro, da imamo samo izbore u Petnjici i da ćemo ući u situaciji a jedni ljudi rade, dva posla, odbornička u dvije skupštine. Oni su govorili tada da to nije tačno. Sada je njihov argument za skraćenje mandata to da su pojedinci u dvije odborničke funkcije. I šta se dešava.Odbornik, a vi malo prije kažete da čovjek nije mogao postati odbornik dok ne verifikuje, a da li znate da su odbornici iz Petnjice. Sada glasali za skraćenje mandata u Beranama. O čemu pričate, samo zbog toga što se neko sjetio, gospodine Mološeviću.

Vi nijeste pravili političku karijeru na tome što ste pribjegavai marifetluku, ja makar tako mislim. Nemojte to da radite ni kao politički direktor DPS-a. Ja sam ovdje napisao jasne norme.Nijesam očekivao da Vi pokušavate da branite neodbranljivo.Potpuno je nelogično da imamo izbore u Tuzima, a da nemamo potom izbore u Podgorici, ako su prethodno Tuzi odlučivali o sastavu opštine Podgorica.Ovo je 1/1 gospodine Mološeviću. O ovome ne treba dokazivati, s obzirom da se radi o činjenicama, a činjenicama ne trebaju dokazi. One su same po sebi činjeniče i dokazi. Dopustite mi, molim Vas, samo koleginci Jonici iz korektno odnosa da ispravim par navoda,ne željeći nesporazum, ali bilo je previše tendencioznog, ako ja to smijem da primijetim u njenom saopštavanju stavova.

Nije bilo prošle godine u maju nego ove godine u maju, a ove godine u maju Demokratski front je bio u bojkotu. Vi nijeste. Mi smo bojkotovali zato što smo pokradeni na izborima i Vas ne prozivamo što ste bili unutra, nemojte ni Vi nas prozivati što ste Vi bili unutra, a mi vani. Ja sam i dalje ubijeđenja da je možda bilo bolje da smo svi bili vani, nebi nam se možda desila ni Petnjica, niti bi smo mi pokazivali bespomoćnost i nemojte i ako meni to negdje odgovara, ali ne odgovara meni i Vama kao opozicionarima, obećavati pobjedu u Beranama i ako bih je žarko želio, neravnopravni uslovi i dobijamo izbore mimo volje Beranaca, u trenutku kada oni to nijesu željeli sada nego kada je već ovako da bude u sklopu velikih lokalnih izbora. Oni ih, koleginka Jonica, izdvajaju da nas dobiju ne na račun kvaliteta programa, budite u to sigurni, nego ih

izdvajaju da nas dobiju pritiskom, ucjenom od čovjeka do čovjeka. Veliku odgovornost preduzimate kada kažete da će SNP pobijediti i tako i onako.

Nije DF male snage u Beranama, ne pada mi na pamet da obećavam pobjedu pod ovakvim uslovima, jer su uslovi do kraja nepošteni i moram da branim pravo kroz ovaj predlog zakona. Takmičićemo se, naravno, ali ne pada mi na pamet da idem, kako to volim da kažem, bez namjere da uvrijedim, koristim narodnu izreku, mečki na rupu. Dakle, gospoda su izdvojila Berane da bih dobili ne da bi nama omogućili poštnu utakmicu. Ako to nijesmo spremni javno da kažemo, mi ćemo već nakon Berana biti u prilici da objašnjavamo šta se ovo desilo, a tamo se neće desiti ništa gdje se može proračunati vrlo precizno koliko je čija snaga. Zbog toga nam ovo i rade.

Molim vas da imate u vidu ovo što sam govorio. Javnosti je ovdje jasno o čemu se radi. Vjerujem, ako ovo odbijete, da ćemo mi kao prava opozicija sjesti da vidimo šta da radimo. Meni je bilo nejasno zbog čega mi eventualno nijesmo, nijesam mogao u trenutku da se sjetim, podržali vaš predlog, a onda sam dobio informaciju od stručne službe da je to vrijeme kada smo mi van parlamenta. Mislim da ste vi do tog podatka mogli da dođete i da ne bude koliko god nijesmo međusobno sarađivali nikad na ključnim stvarima jedni drugima nijesmo gurali klipove u točkove, bar ja tako vjerujem. S tim što kažem, ako nastavite ovako, podsjetiću vas još jedanput, da smo mi bili u bojkotu, a ne za malu stvar, i vaš i naš predsjednički kandidat je pokraden, mi smo bili vani.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Daniloviću.

Želite li odgovor na komentar? Prvo kolega Milošević, pa onda kolegunica Jonica. Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Gospodine Daniloviću, izbori u Beranama nijesu još ni raspisani, oni su već neregularni. To je stalna teza. Mislim da je pametnije pripremati se za izbore i pokušati da se pobijedi.

Druga stvar, logično je ako vršite vlast da vi određujete tajming kada će biti novi izbori. Zbog čega bi bili na vlasti ako ne pravimo tu dobru procjenu. Neki su ljudi u prošlosti napravili procjenu, pa su pogriješili na nekim izborima. Možda smo mi sada pogriješili. To je potpuno logična teza. Na nama je, ako imamo većinu, da odredimo kada će biti novi izbori da skratimo mandat. Ne postoji opozicija na svijetu koja ne želi prijevremene izbore. Ovdje je opozicija zatalasala kompletnu priču u Beranama. Svi su potpisali i, na kraju, kada su iz centrale dobili nalog, onda su odustali djelimično, a drugi su potpisali da će biti prijevremenih izbora u Beranama i onda su se izvukli na to da treba da smijene predsjednika opštine. Znači, to nije teza koja može da ide u susret ovoj vašoj priči.

Što se tiče logike, da prihvatim jedan dio vaše logike, ali prihvatite i vi dio moje logike. Vi ste se već ovdje kroz ovu priču predali što se tiče izbora u Podgorici. Čekamo da se ocijepi Tuzi, da se izglasa nezavisnost opštine Tuzi i da onda imamo nove izbore i bez Tuzi da pobijedimo u Podgorici. Odlično, to je druga stepenica, ja lično da odlučujem, kada bi mene pitali. Imamo i treću stepenicu. Za šest mjeseci Golubovci, pa ćemo onda ponovo imati izbore za šest mjeseci u Podgorici i u Golubovcima. Zar to nije moguće? Zar to nije potpuno logična i praktična priča? Onda pravimo od jednog zakona cirkus.

Druga stvar koja je vrlo bitna, u parlamentu većina ponovo može da donese odluku poslije izbora u Podgorici. Vi sada većina donesete odluku, nikakvih problema nema da se izmijeni ovaj član i da riješimo to pitanje. Kada se završe izbori u Podgorici, možda većina koja tada osvoji glas da donese odluku da ponovo izmijeni ovaj član i da kaže - nema izbora paralelno u te dvije opštine, u jednoj iz koje se odcepljujete ta druga opština. Razumjeli smo se. Parlament bi tada donio odluku gdje ima većina. Parlament bi stalno odlučivao o sudbini te opštine i toga grada. Samo je zbog toga problem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Jonica, komentar. Nemate pravo jer ste bili predlagač i vi ste komentarisali izlaganja. Izvolite, koleginice Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Bez potrebe se širi opoziciona politika između mene i kolege Danilovića jer to ni meni ni njeni nije svojsveno, ali svojstveno mi je da budem maksimalno precizna. U pravu ste za jedno, kolega Daniloviću, nije bio maj prošle nego maj ove godine, ali kako je godina na isteku nešto sam imala osjećaj da je to bilo jako davno. Da, bio je maj 2013. godine. Da, vi nijeste bili tu, bili ste u bojkotu, ali da budemo precizni, selektivnom bojkotu. Iz nekog razloga, upravo kod ove tačke, kako na Odboru tako i na glasanju nijeste bili u sali. Pitanje je da li je 15 ili 20 ranije neka druga tačka, neka druga tema bila toliko bitna koliko ovo danas, zbog čega imamo ovu priču zbog koje meni smeta samo što vi koji jako lijepo umijete da govorite bez potrebe širite defetizam.

Čemu pesimizam kada je u pitanju rezultat u Beranama? Pesimizam šire oni, oni biraju datum izbora jer znaju da su tragično vršili vlast u Beranama i znaju da šteluju datum i da moraju da rade svašta nešto, da imaju problem sa podrškom birača u Beranama poslije svega onoga što se dešavalo u Beranama čak i da nijesmo toliko snažni, a jesmo, SNP je izuzetno snažan. Nadam se da ste i vi sačuvali snagu u Beranama. Imamo dovoljno da pokažemo da Beranama pripada bolja vlast koji ćemo konstituisati na način da se bolje vrše usluge građanima, da se ne ponavlja ono što se dešavalo u posljednjem mandatu koji je vršila ova vlast. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, koleginice Jonica.

Vrijeme za raspravu još 15 minuta, toliko imamo obezbijeđen televizijski prenos, a imamo prijavljena tri diskutanta. Prvi je kolega Vuletić. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Dakle, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji koji je, u ime Demokratskog fronta, podnio poslanik Danilović razmatrao je i Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu i isti nije na tom Odboru dobio podršku od većine članova Odbora. Ovo sam bio dužan reći kao izvjestilac Odbora, pa da iskoristim ovu priliku sada u okviru diskusije.

Što se tiče Predloga ovog zakona kojim se traže izmjene i dopune člana 29 i člana 38 Zakona o teritorijalnoj organizaciji iz 2011. izmjene i dopune 2012. i 2013. godine, u cjelosti prihvatam i podržavam obrazloženje kolege Miloševića i razloge date u obrazloženju zbog čega poslanici Demokratske partije socijalista neće podržati donošenje ovog zakona. Da bih izbjegao ponavljanje tog obrazloženja ukratko ću se osvrnuti na implementaciju i moje viđenje dosadašnje i dalje primjene važećeg Zakona o teritorijalnoj organizaciji. Važećim zakonom je precizno utvrđena procedura postupanja koji se tiču ispunjavanja uslova, postupka osnivanja, ukidanja, spajanja i promjene teritorije opštine i lokalne zajednice. Procedura se sprovodi podnošenjem inicijative, dakle razmatranjem te inicijative od strane nadležnih državnih organa i Skupštine lokalne samouprave, provjere volje građana na konsultativnom referendumu, a što je u skladu sa paragrafom 5 Evropske povelje, imenovanje ad hok komisije, te postupanje Vlade po inicijativi i, konačno, donošenje odluke u Skupštini Crne Gore.

Vidjeli smo da je ova kompletna procedura ispoštovana prilikom donošenja izmjena i dopuna Zakona o teritorijalnoj organizaciji u postupku formiranja i konstituisanja opštine Petnjica. Moram priznati da sam prilikom usvajanja zakona iz 2011. godine bio mišljenja da je tadašnji postojeći model teritorijalne organizacije u Crnoj Gori bio optimalan, prije svega polazeći od prirodnih i ekonomskih potencijala kojima raspolaže, postojeće lokalne jedinice i zajednice. Smatrao sam, takođe, da i sama održivost već postojećih teritorijalnih jedinica u datim ekonomskim uslovima ima svoja značajna opterećenja, da svako novo cjepkanje postojećih teritorijalnih jedinica izaziva pretjeranu usitnjenost koja može dovesti do toga da realnu

kategoriju mjesne zajednice pretvaramo u opštinu. Pri razmatranju ovakvih zahtjeva, svakako spada i formiranje i finansiranje novih administracija, posebno u situaciji kada se imperativno mora smanjivati broj zaposlenih u upravama postojećih jedinica lokalne samouprave.

No, kako se vidi formiranje nove opštine Petnjica, vrijeme me je za sada demantovalo. Takođe, vrijeme će vrlo brzo pokazati da li su moje pretpostavke i argumenti bili realno utemeljeni. I sada sam čvrsto ubijeđen da svako novo prekranje ili cjepkanje, ili reorganizovanje lokalnih zajednica, na drugi načini, nosi visok rizik puta u nepoznato, pa samim tim bilo koja vrsta novih predloga, makar se odnosili i na utvrđivanje dodatnih kriterijuma o načinu raspisivanja izbora, glasanja na istim, radi konstituisanja novih opština i lokalnih samourpava, nemaju moju podršku.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vama kolega Vuletić.

Kolega Neven Gošović, i nakon njega, prema broju prijavljenih još kolega Husnija Šabović.

Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvaženi građani,

Evo, nastojaću ukratko da obrazložim zbog čega je postojala potreba da kada dođemo u situaciju da se formira nova opština, izdvajanjem iz postojeće opštine, ti izbori budu održani istovremeno. Svakako da je sprovođenje izbora za konstituisanje vlasti u novoj opštini, ali to je, po nama i uslov za legitimnost vlasti i u Skupštini opštine sa čije je teritorije i došlo do izdvajanja, odnosno stvaranja nove opštine. To primjer Berana pokazuje na najbolji mogući način.

Javnosti je poznato da je Skupština opštine Berane, valjda 11. ovog decembra donijela odluku o skraćenju mandata. To je odlučila većina u toj skupštini, i to je, po nama, između ostalog, urađeno i zbog toga što je bilo apsolutno jasno da nije postojao legalitet više za vršenje vlasti od te skupštine opštine. A objasniću u osnovi i zbog čega.

Jedan od uslova, da bi birač mogao ostvariti biračko pravo jeste i njegovo prebivalište na teritoriji određene jedinice lokalne samouprave. Taj uslov je dvije godine prebivališta u Crnoj Gori prije dana održavanja izbora i od šest mjeseci konkretno vezano za kada su lokalni izbori, za određenu jedinicu lokalne samouprave. Sada smo došli u situaciju da je Skupština opštine Berane 11. ovog mjeseca donijela odluku o skraćenju mandata, a da su prethodno četvorica odbornika iz tog sastava Skupštine opštine Berane, podnijeli ostavke, iz razloga što se nalaze na onoj izbornoj listi odbornika za novu skupštinu opštine Petnjica. I Skupština opštine Berane je izvršila verifikaciju njihovih mandata, iako im je apsolutno bilo jasno da iza te verifikacije više ne stoje glasovi koji su obezbjeđivali toliki broj mandata, iz prostog razloga što su stvaranjem nove opštine, ti glasovi sada pripali, odnosno biračko pravo tim građanima na području nove opštine. Ali, ostavku nije podnio tada i predsjednik Skupštine opštine Berane, gospodin Samir Agović. On je čak i podnio odluku o skraćenju mandata odbornika Skupštine opštine Berane, iako je podnio potvrdu da njegovo biračko pravo pripada u opštini Petnjica i nije mogao, jer prestankom prebivališta, praktično nema prebivalište na području opštine Berane, samim tim nema biračko pravo u opštini Berane, već to biračko pravo ostvaruje sada u Opštini Petnjica, prosto je neshvatljivo i neprihvatljivo i ovu odluku o skraćenju mandata čini, po nama, apsolutno nezakonitom da to lice predsjedava sjednicom Skupštine opštine Berane, predlaže odluku o skraćenju mandata Skupštine opštine Berane, verifikuju se mandati odbornicima Demokratske partije socijalista i SDP, iako sada više ne stoje glasovi birača koji su omogućavali taj broj mandata.

Da Skupština opštine Berane nije skratila mandat i da nije donijela ovakvu odluku, ti rezultati izbora bi sada bili posve drugačiji, ako se izuzme onaj broj glasova koji je na ovim biračkim mjestima Demokratska partija socijalista i SDP dobili na izborima 2010. godine. Mislim

da ovi pokazatelji jasno ukazuju da je prosto nemoguće obezbijediti legitimitet postojećeg sastava Skupštine opštine, sa čije teritorije se izdvaja i stvara nova opština, a da se istovremeno ne održavaju izbori i u toj,na području te opštine. To je jedini način da se obezbijedi taj legitimitet, zbog toga smo i podnosili amandman u mjesecu maju, zbog toga smatramo i opravdanim podneseni predlog kolega iz Demokratskog fronta za izmjene i dopune ovog zakona. Sve drugo nebi predstavljalo odraz izborne volje građana, kad je u pitanju Opština Berana, to je bila izborna volja sa teritorije tadašnje opštine Berane, sada je to druga teritorija, izdvojila se jedna opština iz sastava teritorije, i biračko pravo su ti građani stekli na području nove opštine i sada je prosto nemoguće graditi izborni legitimitet na glasovima koji više ne postoje i podnositi odluku o skraćenju mandata odbornika Skupštine opštine Berane, od strane predsjednika te skupštine, koji nema prebivalište napodručju te skupštine opštine već je podnio potvrdu o biračkom pravu na području druge opštine, što mu je bio uslov da može glasati i biti biran za odbornika na području te druge opštine.

Sve ovo ukazuje na jednu zakonitost koja je neminovno nastupila zbog činjenice da mi ova pitanja u mnogo čemu nijesmo uredili zakonom, a trebali smo jer smo mogli očekivati da ćemo do formiranja novih opština i da ova pitanja decidno treba urediti zakonom, kako ne bi dolazilo do ovakvih nezakonitosti do kojih dolazi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Gošoviću.

Pošto je kolega Šabović odustao od diskusije, a time smo završili današnju raspravu o ovoj tački, dajem riječ predstavniku predlagača, kolegi Daniloviću, završnu riječ.

Izvolite kolega Danilović.

GORAN DANILOVIĆ:

Još malo ću u ovoj završnoj riječi sporiti sa argumentacijom koja pokušava da opravda postojeće rješenje. Postojeće rješenje je loše, imate primjer u praksi. Ne potcjenjujte javnost, jer javnost je vidjela da smo se mi bunili protiv tog nevalidnog, nekorektnog rješenja DF nije htio da učestvuje na izborima u Petnjici da ne bi dao legitimitet tim izborima, jer danas ovu priču ne bismo mogli da pričamo. Ne bismo mogli ovo da pričamo da nijesmo to uradili tamo. Danas to možemo da govorimo i Petnjičani znaju da ovo nema nikakve veze sa odnosom u Petnjici.

Mi vjerujemo da je sutra potpuno prirodno, ako kroz zakonsku proceduru se odvoji i formira nova opština Grbalj, budu izbori u opštini Kotor, ako treba i u opštini Budva, s obzirom da se mijenja struktura. Ne možete vi kao stanovnik jedne opštine odlučivati o kvalitetu života druge opštine. Možete zamisliti, na žalost mi smo previše mali da bi naši mali problemi u međunarodnim srazmjerama postali dovoljno zanimljivi, inače, nikako da privučemo njihovu pažnju da sami razmotre ovakve situacije.

Šta je vaša argumentacija. Imaćemo više izbora. Ne. Imaćemo manje izbora. Zašto gospodo? Prošli put, kad smo posljednji put formirali novu opštinu bilo je to, koliko se sjećam, bio sam mladić Andrijevića, prije 20 i više godina. Ako već jednom u 20 godina dobijamo novu opštinu, prolazi se komplikovana procedura, valjda je red da se to ne prelama preko koljena i da ljudi znaju - ako hoće novu opštinu da će dobiti proceduru po kojoj, kad odluče o svojoj opštini, onda nikad više neće moći da odlučuju o drugoj.

Šta vi hoćete ovdje u Podgorici, prelazim na političko polje koje će građanima biti jasno. Rizikujem, kao što sam maloprije rizikovao kazavši da ne treba obećavati za Berane nikakve velike pobjede jer su uslovi neravnopravni. Stojim iza toga. Ne zbog toga što ne vjerujem u snagu DF nego što sumnjam u ono što ste vi uradili i što mi ovdje jasno stavlja do znanja, niko drugi nego direktor DPS-a. Ja znam da ste vi odabrali datum, ali ja vas upozoravam da ga nijeste odabrali u skladu sa Ustavom, Zakonom i duhom demokratije, da tu čim radite nedozvoljene stvari imam pravo da sumnjam.

Šta hoćete u Podgorici? Hoćete izbore u Podgorici da nas opet svrstate vjerovatno u nacionalne ili neke druge odore. Da dobijete glasove ljudi iz Tuzi zbog toga što ćete im obećati opštinu Tuzi i zbog toga što ćete im reći da ćete im samo vi dati opštinu Tuzi. A onda poslije

toga, onda poslije toga ćete organizovati izbore u Tuzima, ukoliko budete zadovoljni rezultatom u Podgorici, a Podgorica će nastaviti da funkcioniše kao da se ništa nije desilo sljedeće četiri godine, da biste vi dobili priliku da Podgoricu negdje napadnete izopštenu iz drugih opština i da i tu vječno vladate.

Ono što ne želim da se dogodi je ovaj scenario. Zbog toga vam dajemo poštenu ponudu, ponudu u kojoj niko nema prednost. Da ljudima u Tuzima bude jasno, ako se odluče za svoju opštinu da to neće biti ni pod kakvim uslovima, da neko nekome nešto obećava.

U ime Demokratskog fronta, budemo li vlast, mi im obećavamo opštinu samostalnu bez ikakvih ucjena. Ovo govorim kao šef kluba poslanika DF, kao Srbin po nacionalnosti, obećavamo vam da vam nećemo tražiti nikakve tante za kukuriku, nećemo s vama potpisivati nikakve sporazume, ali ćete dobiti opštinu ukoliko je vi želite. Ovo je ponuda DF-a, ne zakonske malverzacije na ivici zakona, ne izigravanje duha Ustava, ne izigravanje demokratije, nego da ljudi moraju da znaju ukoliko žele da žive samostalno, moraju snositi rizike te svoje samostalnosti, znati da to podrazumijeva da vam bude dalje malo budžet glavnog grada, da se samostalno finansirate, da možda budete izdržavani, ili ako ste sposobni da procvetate. Da to moraju znati i potencijalne opštine u kojima je dominantno buduće stanovništvo Srbi, Bošnjaci, Albanci, bilo ko. Mi tu ne pravimo razliku, ili zaslužujete ili ne opštinu.

To što ste nekad bili status opštine ne znači ništa. Mjesto gdje sam proveo djetinjstvo, gdje danas imam kuću u Manastir Morača, bila je opština, ali ne zaboravljam, imala je tada šest i po hiljada stanovnika, više nego značajan broj opština, nekad. Tada je zasluživala da bude opština, a postojali su srezovi. Nekadašnji srezovi su danas opštine, nekadašnje opštine su danas mjesne zajednice.

Mi ne želimo davi imate nekakve tipske ili netipske izbore u malim sredinama. Da ste željeli pravilnu utakmicu strpjeli biste se oko Berana. Kad ste već ulazili u nezakonje, trebali ste da izdržite do kraja. Ne može biti da DPS nije vidio ono što smo mi vdijeli prije izbora i govorili vam da ćete doći u situaciju da jedan čovjek bude na dva mjesta odbornik, nego ste to poslije iskoristili kao argument da raspisete izbore sada sa tim glasovima ljudi koji su već izabrani u drugoj opštini za odbornike, skratite mandat i idete u proceduru. Ja u tu priču sa istaknutim barjakom i obećanjem pobjede neću.

Nego, opet pozivamo opoziciju da sjednemo i da razmišljamo zašto ste nam vi ovo uradili u Beranama. Ja nemam iluzija. Nedostaje nam hrabrosti da se takmičimo, ali nije takmičenje kad vi krenete u trku od 100 metara, sa 70 - tog metra, a mene tjerate još 30 unazad pa da vidimo ko je brži. Znam ja dobro i bez takmičenja ko je brži, nego nikako da stignem ovu prednost koju vi imate, gdje na osnovu nepoštovanja zakona, gdje na osnovu izigravanja demokratskog duha i slova ili Ustava.

Na kraju, molim one koji mogu biti ugroženi nepoštenim pobjedama, sve izuzev onoga ko je ustao da brani stari zakon, sve političke predstavnike nacionalnih manjina, sve političke predstavnike u vladajućoj koaliciji koji ne dopuštaju ovakvu vrstu političkih trgovina, da usvojimo ovaj zakon i ako već imamo jednu nepravilnost na sjeveru, spriječimo sutra u centru ili na jugu. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Daniloviću.

Bila je to završna riječ predlagača o ovoj tački dnevnog reda, to je bio Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji.

Ovim zaključujemo današnji rad, a prije toga, obavještavamo vas, odnosno vi ste već obaviješteni pismenim putem, ali moramo konstatovati, da je poslanik Jovan Martinović, podnio ostavku na poslaničku funkciju zbog nespojivosti funkcija, pa objavljujem da Skupština konstatuje da Jovanu Martinoviću prestaje funkcija poslanika, o čemu ćemo obavijestiti Državnu izbornu komisiju radi sprovođenja postupka za popunu upražnjenog poslaničkog mjesta.

Koleginice i kolege, obavještavam vas da sutra nastavljamo rad u 11 sati, tako je dogovoreno na kolegijum. Dobro, u 12 sati i to ovim redom.

Zbog predstavnika predlagača koji je tražio da njegova tačka bude posljednja sutra, počinjemo sa Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na premiju osiguranja, zatim Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, zatim Prijedlog zakona, odnosno Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore, i na kraju Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću.

Da prije toga, ponovljeno glasanje o tački dnevnog reda koja se tiče Kombinata aluminijuma.

Hva vam, u 12h počinjemo. Hvala.

17.12.2013. u 12.45h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovane kolege, nastavljamo sa radom.

Po dogovoru, današnji dan neće biti dan velikog glasanja, ali će biti glasanja u nekim stvarima koje su nesporne i će nije potrebno odlaganje, jer se radi o ponovnom glasanju o Zakonu o zaštiti državnih interesa u rudarsko metalurškom sektoru, za koji se većina već bila konstatovala, a onda ćemo sačekati 23. da bismo imali veliko glasanje oko šeste, sedme i devetu šednicu nastavili da radimo, koju ćemo šutra aktivirati sa dnevnim redom.

Osma je posvećena budžetu, deveta je premijerski sat. Osma je posvećena budžetu sa dnevnim redom koji je samo vezan za budžet, tako da u tom poslu ćemo biti ove i naredne sedmice, sa željom da završimo najkasnije u subotu iduće sedmice. 24. i 25. su dani, ja ga volim zvati, evropskog Božića po novom kalendaru. Tradicija ovog parlamenta je da tih dana ne radi, 19. je dan više proslava u Podgorici tako da će i taj dan biti posvećen drugim aktivnostima u Skupštini, ne plenaranoj aktivnosti, a 18. ćemo posvetiti planovima regulatornih agencija koji su dio budžetskog seta odluka, odnosno kao zakonski preduslovi za usvanje budžeta u konačnome.

Računamo da ćemo od 20. Krenuti u raspravu o budžetu i nastaviti je poslije božićnih praznika po novom kalendaru. To je bio negdje opisni dnevni red onoga što nas čeka u toku našeg rada. Imamo za sada dvije sjednice otvorene, otvorićemo i treću. Na početku nas čeka da verifikujemo mandat novom poslaniku.

Državna izborna komisija podnijela je izvještaj o popuni jednog upražnjeg poslaničkog mjesta sa izborne liste Koalicija Evropska Crna Gora - Milo Đukanović, pa konstatujem da je podnošenjem izvještaja Državne izborne komisije započeo poslanički mandat našem ranijem kolegi, dugogodišnjem kolegi Veljku Zarubici. Želim mu dobrodošlicu u poslaničke klupe, među sapatnike i želim mu puno uspješnog rada.

Najavio sam da imamo jedno veliko glasanje danas. U načelu smo dogovorili da glasanja budu za prohodnost zakona, a danas je glasanje o ponovnom odlučivanju o Zakonu o zaštiti državnih interesa u rudarsko-metalurškom sektoru.

Dana 20.novembra donijeli smo Zakon o zaštiti državnih interesa u rudarsko-metalurškom sektoru, ali predsjednik Crne Gore nije proglasio Zakon, već ga je vratio Skupštini na ponovno odlučivanje. Koristilo se ustavno pravo, na nama je da se ponovo izjasnimo o tom zakonu bez rasprave, tako da stavljam na glasanje, na ponovno odlučivanje Zakon o zaštiti državnih interesa u rudarsko-metalurškom sektoru.

Potrebna je apsolutna većina, većina svih poslanika. Izvolite.

Poništavam glasanje.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani,

Mislim da bi logično i normalno i prirodno bilo da se o ovome Zakonodavni odbor izjasni, jer mi smo ovdje dovedeni u zabludu. Ne znamo kako da glasamo, da li radimo nešto što je nezakonito, protivustavno, a svakako ne bismo htjeli da to uradimo. U opisu posla Zakonodavnog odbora stoji što on mora sve da donese i mislim da je trebalo neki stav Zakonodavnog odbora o

ovome. Ja se neću izjašnjavati i doći u situaciju da glasam o nečemu što je moguće protivustavno, protivzakonito. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Popoviću, sve je moguće protivustavno i protivzakonito, a ovo je manje moguće, jer se Zakonodavni odbor već izjasnio o tom zakonu. Prema tome, ovo je manje moguće da je protivustavno i protivzakonito, a sve može biti protivustavno i protivzakonito uključujući sada i Vaše sadašnje obraćanje. Pošto nemamo mjeru u svakom trenutku o protivustavnosti i protivzakonitosti, nego imamo relativne mjere a to su preporuke našeg Zakonodavnog odbora i imamo ustavno pravo da odlučujemo, onda ćemo odlučivati.

Stavljam na glasanje na ponovno odlučivanje o Zakonu o zaštiti državnih interesa u rudarsko-metalurškom sektoru.

Za, protiv, uzdržani? Potrebna je većina svih poslanika. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 75 poslanika, za 43, 27 protiv, 5 uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili Zakon o zaštiti državnih interesa u rudarsko-metalurškom sektoru, odnosno ponovo odlučili o njemu i tako su se stekli uslovi da Zakon bude proglašen ovaj put.

Kolege, imamo nešto što bi moglo pomoći da se neke stvari brže odvijaju. Predlog odluke o izboru pet članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Njima ističu rokovi za trošenje budžetskih sredstava. Imamo koleginicu Jonicu, pa vas.

Izvolite, kolegнице Jonice.

SNEŽANA JONICA:

Moja proceduralna reakcija se ne odnosi na ovo što ste Vi sad rekli, nego što sam planirala da uradim prije glasanja. Imajući u vidu da je Skupština Crne Gore na sjednici 20.novembra 2013.godine usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama ili, preciznije, smanjila taksu kada je u pitanju rješenje za prijem u crnogorsko državljanstvo sa 100 na 50 eura za određenu kategoriju podnosilaca zahtjeva, da obavijestim MUP Crne Gore da je ovaj zakon stupio na snagu, jer nam se dnevno i to ne samo SNP-u nego i kolegama iz drugih partija javljaju građani koji ispunjavaju uslov koji je predviđen ovim zakonom, a koje u područnim jedinicama MUP-a obavještavaju da ne znaju za taj zakon, da to još nije izašlo ili ne postoji i traže uplatu od 100 eura. To je bio prvi dio proceduralne reakcije.

Drugi dio, obaviještena sam da je večeras u toku noći novinaru javnog servisa Darku Ivanoviću demoliran auto, te zbog specifičnosti emisije koju vodi, u kojoj je zaštita ljudskih prava i sloboda naročito bitna, upravo se bavi tim pitanjima i zbog činjenice da smo na isti način reagovali kada su se slične stvari događale i poslanicima javne riječi u drugim situacijama, koristim priliku da u svoje ime, a nadam se da ćete i vi to potvrditi, pozovem državne organe, ne ulazeći u prethodne ocjene situacije, da što brže i efikasnije i profesionalno odrade svoj posao u tom pravcu, rasvjetljavanja činjenica.

Hvala.

PREŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Ovo su bila obavještenja, u prvom slučaju korisna za građane. U drugom svakako, Ministarstvo unutrašnjih poslova upravo formira jednu posebnu komisiju koja će se baviti nerasvjetljenim napadom na novinara, gdje će biti na čelu komisije, nadam se, neko od napadnutih. Tako će se sistemski kontakt ostvariti između novinara i Ministarstva unutrašnjih poslova i time ovakvi slučajevi biti pod posebnom pažnjom i fokusom unutar Ministarstva unutrašnjih poslova.

Kolega Danilović. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine Krivokapiću,

Ne bih da propustim priliku, naravno da ću Vama da se obratim, da ne zloupotrebjavam Poslovnik, da podsjetim da smo odlučili po drugi put, nemamo često tu priliku u Parlamentu, po

ovom zakonu onako kako sam ja pretpostavljao da ćemo odlučiti. Rekli ste, imali smo odluku Odbora, volju za ovo formirane ad hok većine, ona je potvrdila svoj stav. Ali ja hoću da upozorim upravo ovu formiranu većinu da je gospodin Filip Vujanović zloupotrijebio Ustav kada nam je vratio na ponovno odlučivanje ovaj dokument. Molim vas da to imate u vidu. Ja samo upozoravam predsjednika Parlamenta za kojega vjerujem da ima kapacitet da o ovome razmisli zajedno sa nama, a zna se šta se dešava kad neko vraće zakon mimo Ustava i zloupotrebljavajući Ustav. Traži se ocjena ustavnosti takvog akta od Ustavnog suda, a ovdje je nesumnjiva većina koja će gospodinu Vujanoviću pokazati šta je uradio. Cijelo vrijeme ta većina tu postoji. Ja samo molim da se ne dozvoli da gospodin Vujanović nekažnjeno ili makar bez procesuiranja krši Ustav. On na to nema pravo, ušao je u tumačenje normi, što mu Ustav zabranjuje.

Hvala lijepo.

PREŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Procedura za ocjenjivanje kršenja Ustava od predsjednika države upisana je u Ustav i može se pokrenuti. Svaka vlast koristi svoju moć kada misli da neko drugi krši Ustav. Ustavna vlast prema nama, Parlament prema drugim vlastima, tako da procedura postoji u Ustavu.

Izvolite, kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja ću iskoristiti priliku za proceduru na isti način kako je to učionio i kolega Danilović. Da se osvrnem na ovu odluku koju je većina u Skupštini donijela i da se slžim sa Vama, gospodine predsjedniče Skupštine, kada kažete da je sve moguće u odnosu na priču kolege Andrije Popovića i onda je sve moguće da bude neustavno i mimo zakona. Slažem se, ali je loše kada Skupština Crne Gore u ponovnom odlučivanju, dakle kada je data prilika da se još jednom sagleda i ponovo odluči, pravi istu grešku i donosi zakon koji je definitivno neustavan i zakon koji je u potpunom konfliktu sa drugim zakonom koji egzistira u pravnom sistemu Crne Gore, to je Zakon o stečaju.

Ako ima išta dobro u ovoj današnjoj odluci, raduje činjenica da određeni klubovi poslanika koji su u prvom odlučivanju bili za ovaj zakonski projekat, kad su pažljivo analizirali ono što je poruka ne samo predsjednika države nego poruka i sa relevantnih adresa kakva je Evropska komisija, svoj glas podrške tom zakonu su sad pretvorili u uzdržanost u odnosu na ovaj zakon koji ste vi danas usvojili. Loše je i kada se ne želi uvažiti zahtjev koji je ispoljio kolega Popović, da se o ovome izjasni Zakonodavni odbor, jer mu to piše u njegovoj nadležnosti, pa makar to bilo i ponovno odlučivanje, da se suoči sa novim činjenicama koje smo, u međuvremenu, dobili.

Na kraju, posebno je loše što nismo željeli uzeti taj tajm aut na kojem sam lično insistirao i molio da sačekamo mišljenje Evropske komisije u odnosu na ono što je sadržaj ovog zakona. Imali smo svi komunikaciju sa visokim predstavnicima Evropske komisije, između ostalog, i na nedavno održanom 3. Odboru za stabilizaciju i pridruživanje, gdje je jasno rečeno, njihova je ocjena, da se radi o zakonu koji je u suprotnosti sa Ustavom, da se radi o zakonu koji je u suprotnosti sa Zakonom o stečaju, da se radi o zakonu koji je u suprotnosti sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, da se radi o zakonu koji direktno narušava interese povjerilaca. To je nešto što sam imao obavezu da saopštim ovdje na plenumu Crne Gore. Većina je odlučivala, većina je opet napravila istu grešku i neka je sa srećom. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Simoviću, pošto se proceduralno obraćate meni sada vam ja moram odgovoriti, jer ima mnogo netačnosti u vašoj tvrdnji. Prvo, citiranje Izveštaja Evropske komisije je netačno. Moguće je da je moje znanje engleskog slabo, pa ne mogu da pohvatam šta piše, ali možete vjerovati da potpisujem još dovoljno dokumenata na engleskom jeziku kao original. To ne piše u tome. Koga je interesovala zaštita državnih interesa oko KAP-a, imao je prilike dvadeset, deset, osam godina da štiti državne interese.

U našem stavu koji smo usvojili na POSP-u, nijesam bio do kraja, ali ono što smo imali kao nacrt kada sam otišao i što smo dogovorili, stoji sasvim suprotno, da treba da postoji široko jedinstvo u zaštiti državnih interesa u aluminijskoj industriji, konsenzus koji se mora ostvariti u parlamentu ne može u Vladi. Tako da sam te zaključke shvatio potpuno drugačije od vas. Očigledno ni državne interese ne doživljavamo jednako. Nije prvi put, tu će vrijeme pokazati kao i prvi put ko je u pravu. Prvi put se pokazalo da sam ja bio u pravu, a vidjećemo šta će biti drugi put ko je u pravu, ali molim vas da citiramo Evropsku komisiju na pravi način, bar ovo što smo mi zajedno usvojili. Zamoliću sada da mi donesu te zaključke i pročitacu ih ovdje pred vama da vidimo da li sam dobro upamtio.

Hajmo dalje, imamo posla. Možemo li pomoći da se formira Upravni odbor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava? Kolega Mustafiću, možete li pojasniti?

Izvolite, kolega Nikčeviću.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Poštovane kolege, nije mi jasno da li treba obrazloženje za ovu odluku koja je sljedeća ili da se vraćamo na prvu?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odluka je završena nego da vidimo možemo li pomoći i razlog zašto je potrebno glasati.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Sama činjenica da je skoro godinu i po dana Fond u nekompletnom sastavu, da se ne vraćamo na sve ono što je uslijedilo konačno do donošenja ove odluke Administrativnog odbora. Mislim da je kraj godine i da bi bilo dobro da iskoristimo i ovaj trenutak da izaberemo upravni odbor kako bi u kompletnom sastavu mogao da odradi posao koji ga sleduje, prije svega raspoloženje svih njih je da se formira, a jednoglasna odluka članova Administrativnog odbora je da se donese ovakva odluka. Kolege, ako dozvoljavate, vi ste imali jedno obrazloženje o ovoj temi, ako se slažete, predsjedniče, samo ukratko zbog javnosti, zbog svih nas.

Znači, godinu i po dana je nekompletan sastav Upravnog odbora. Sjećate se da je zbog konflikta interesa u jednom trenutku razriješeno devet poslanika ovog parlamenta, da su izabrani drugi na predlog poslaničkih klubova. U međuvremenu, bili su izbori u Savjetu manjina. U skladu sa zakonom mi smo u obavezu da onog trenutka kada Ministarstvo za ljudska i manjinska prava dostavi Administrativnom odboru, a to je urađeno 1. novembra, obavještenje da su rješenjem ministra za ljudska i manjinska prava u evidenciji Savjeta upisani savjeti: Romski, Hrvatski, Muslimanski, Bošnjački i Albanski savjet, a da je u toku rasprava, čini mi se da je danas predviđena usmena rasprava na Upravnom sudu oko konstituisanja srpskog savjeta.

Imajući u vidu te činjenice, imajući u vidu našu obavezu da se do kraja godine i formira ovaj savjet, da radi posao koji mu je u nadležnosti, u okviru odluke o formiranju, mi smo predložili da Savjet muslimanskog naroda Crne Gore odredi Sabriju Vulića za predsjednika Upravnog odbora, Romski savjet Anu Popović umjesto Muhameda Ukovića za člana Upravnog odbora. Hrvatsko nacionalno vijeće predložilo je da se za člana Upravnog odbora za zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava umjesto dr Miroslava Marića postavi Zvonimir Deković. Bošnjački savjet u Crnoj Gori Šukriju Cikotića i Nacionalni savjet Albanaca u Crnoj Gori Vujar Hasandekaj.

U tom smislu, Administrativni odbor, a prisustvovalo je devet članova Administrativnog odbora, jednoglasno je donio odluku da se to odradi. Moja bi bila više informacija da je na Administrativnom odboru vođena ona ustaljena priča oko rada tog odbora, rasporeda i raspodjele dijela sredstava i eventualne zloupotrebe. Sama činjenica da nije formiran srpski savjet, gdje, šta i kako treba dalje da se radi, u tom smislu smo donijeli odluku da se informiše i Skupština, prije svega članovi Administrativnog odbora da tražimo od ministra, odnosno Ministarstva za ljudska i manjinska prava da nam dostavi informaciju o konstituisanju novih saziva savjeta, oni su to uradili.

U tom smislu, ovdje se može vidjeti da je sve u skladu sa zakonom, mada trenutno srpski savjet pred Upravnim sudom, kao što sam već rekao, danas vodi raspravu. Mi to nijesmo mogli

popuniti, popunjeno je sve ono što je u skladu sa zakonom odrađeno. Smatramo da Skupština treba da donese ovu odluku, a oko sudbine srpskog savjeta čeka se odluka suda i dalji događaji. Nije u kompetenciji Administrativnog odbora da se bavi tim poslom. U kompetenciji Administrativnog odbora je da pripremi odluku Skupštini, kao što sam već rekao, u skladu sa ovom odlukom koja prethodi ovoj našoj, da izaberemo članove Savjeta da rade svoj dio posla, a ovo nakon odluke Upravnog suda. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Možemo li glasati o ovome?

Procedura, kolega Danilović i kolega Damjanović. Mogu li prije procedure ja iskoristiti pravo na proceduru?

Pročitacu vam zaključak 15 sa POSP-a od 11. decembra ove godine oko KAP-a, konsenzusom usvojen i nas i evropskih parlamentaraca. Izražava ozbiljnu zabrinutost zbog poslovanja Kombinata alumijuma Podgorica koji nastavlja da nanosi ozbiljnu štetu finansijama Crne Gore, posebno kod kršenja pravila Evropske unije o državnoj pomoći. Poziva vlasti da nađu ekonomski zdravo rješenje za ovaj dugotrajni problem, uzimajući u obzir preporuke Evropske komisije. Svjestan ozbiljnih posljedica sadašnje situacije, poziva na široku nacionalnu političku podršku mogućem rješenju za KAP. To je to što piše, što smo zajedno usvojili.

Može, samo izvolite, iako sam čitao ono što smo zajedno glasali.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam što ste pročitali zaključak 15 sa nedavno održane sjednice POSP-a, ali uz jednu malu ispravku. Kada sam govorio u svom prvom javljanju nijesam uopšte citirao zaključak sa POSP-a nego sam saopštavao tonove sa nedavno održanog 3. Odbora za stabilizaciju i pridruživanje koji je održan ovdje u Podgorici, gdje je, između ostalog, bila rasprava i o KAP-u, u dijelu ekonomskih pitanja vezanih za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. To su bile moje poruke sa tog odbora, poruke od visokih predstavnika Evropske komisije koji su prisustvovali na tom sastanku. Ali, raduje i ovaj zaključak. Kao što znate, mi smo glasali i podržali taj zaključak iako smo željeli da bude još precizniji i još jasniji. Kao što vidite, i u tom zaključku stoji polurečenica u kojoj se kaže uvažavajući preporuke Evropske komisije. Mi smo upravo željeli da se čuju preporuke Evropske komisije, a tiču se konkretno ovog zakona u postupku ponovnog odlučivanja. Nijeste htjeli sačekati neke preporuke. Ne znam zbog čega se u zadnje vrijeme sve više bježi da se sačekaju preporuke Evropske komisije. Istina je da piše u tom zaključku da se rješenje KAP-a traži u visokom saglasju, traženju visokog konsenzusa svih političkih struktura u parlamentu. Ova današnja odluka je bez saglasja Kluba najveće partije u Crnoj Gori.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Opet ću samo pročitati šta smo zajedno glasali. Kao što izgleda, moram po tri put pročitati istu stvar. Možda crnogorski nije dovoljno jasan, pa ću pročitati na engleskom - koji nastavlja da nanosi ozbiljnu štetu finansijama Crne Gore. Ovo je usvojeno prije šest, sedam dana. Znači, nastavlja da nanosi ozbiljnu štetu finansijama Crne Gore. Molim vas, odatle je potrebno glasati zakon, nastavlja da nanosi ozbiljnu štetu finansijama Crne Gore, posebno kod kršenja pravila Evropske unije o državnoj pomoći. Znači, traže od nas prekid stanja nanošenja štete finansijama Crne Gore i traže od nas kršenje pravila o državnoj pomoći Evropske unije. To je jedina moja rečenica, da zanemarimo što je u toku tender za koji postoji osnovana sumnja zbog kontinuiteta trajanja štete po Crnu Goru da će se nastaviti ta šteta, osnovana sumnja ako nešto traje makar od 2005, da se zaustavim na 2005. godinu kada je izvršena prodaja.

Prema tome, to su, ljudi, činjenice. Naravno, neđe Helga reče ako su činjenice u suprotnosti sa mojim stavom to gore po činjenice. Ali, i tome ima lijeka. Ovo su činjenice koje sam zajedno sa vama usvojio i kao kopredsjedavajući POSP-a imao sam obavezu da ih realizujem kroz ovo glasanje koje je sada bilo, između ostalog. Ovo je politička činjenica i ne moramo je komentarisati.

Možemo li izaći i vratiti se da čujemo kolegu Danilovića? Odustaje. Kolega Damjanoviću? Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče Skupštine.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Računam da smo započeli tu kratku raspravu povodom Predloga Administrativnog odbora o izboru članova Upravnog odbora Fonda. Saslušao sam izlaganje predsjednika Administrativnog odbora gospodina Nikčevića koji je uglavnom korektno izvijestio o onome šta je Odbor uradio po ovom pitanju, s tim što bih želio da ukažem na nekoliko stvari o kojima mora ovaj parlament svakako da razmišlja.

Prva stvar, razumijem određenu žurbu da obavimo ovo glasanje, mada napominjem da u ovom trenutku Fond radi u punom kapacitetu, dakle od postojećih 15 članova, osam, odnosno devet sa izborom gospodina Gredića je trenutno u Fondu. Treba izabrati još šest članova, popuniti Fond do kraja jer je njima istekao mandat ispred tzv. savjeta. Mi smo predložili pet imena, da ovdje parlament o tome odluči, gospodu Cikotića, Hasan Đekaja, Vulića ... i Popovića. Mislim da niko nema ništa protiv da se parlament o ovome izjasni i da potvrdi Predlog Odbora.

S druge strane, u Odboru već sjede gospoda Muhović, Avdić, Đokaj, Cikotić, Cecunjanin, Dragičević, Bastri, Milivoje Krgović i Mersudin Gredić kao predstavnici pojedinih partija u parlamentu. Napominjem da Socijalistička narodna partija Crne Gore nema svog predstavnika u ovom fondu. Neke druge partije imaju, odnosno većina partija ima.

Treća stvar, danas Upravni sud treba da odluči, odnosno njeno usmeno ročište oko tužbe prema Ministarstvu za manjine koje nije dostavilo Predlog Administrativnog odbora da imenujemo i šestog člana ovog Upravnog odbora ispred srpskog savjeta. Tražio sam, što je Odbor i učinio, da dobijemo razloge zašto nije imenovan taj član, imajući u vidu odredbe člana 42b zakona koji nalaže da stari savjet radi do konstituisanja ... bilo kod naroda. Dobili smo obrazloženje, zahvaljujem Administrativnom odboru što je odradio taj dio posla, i informaciju od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava, gdje se kaže da član 42b, parafraziram, mogu i da ga decidno pročitam, faktički iako je takav kakav jeste i nalaže da savjeti nastavljaju sa radom do osnivanja savjeta, dakle dok se procedura ne završi, da postoji neko pravilo koje je donijelo Ministarstvo i po ovom čitanju ovdje ispada da je to pravilo ispred zakona.

No, da ne prejudiciram ishod sudskog spora, samo da ovdje konstatujemo kao parlament koji nadgleda rad Vlade, pa i ovog ministarstva ovdje, da postoji jedno upražnjeno mjesto srpskog savjeta i da učinimo sve i mi i administrativni odbor da se ova procedura do kraja zaokruži i da ovaj savjet radi u punom kapacitetu. Zahvaljujem, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Shvatio sam da možemo glasati.

Izvolite, kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi gospodine Krivokapiću, naravno, trudiću se, a mogao bih vrlo vješto da, saopštavajući vlastite stavove, u stvari polemishem, a da se obraćam vama, međutim, nije to korektno. Samo tražim, u ime Demokratskog fronta, da se ne dozvole bilo kakvi tajm auti u iščekivanju odluka. Maloprije sam čuo da treba iščekivati neku odluku koja je potpuno nekorisna i, što se nas tiče, vrijeđajuća. Ali, to ćemo otvoriti kada bude tačka dnevnog reda, da vidimo ko je za šta i da to jednom jasno i glasno saopštimo u Crnoj Gori.

Do tada vas molim, htio sam da odustanem maloprije vjerujući da idemo u ovom pravcu, shvatio sam da je sada ipak neophodno da kažem, stekli su se uslovi, makar koliko u ovom prethodnom zakonu, da glasamo i mi tražimo da ovo obavimo, a to da li će se neko formirati, kada će se neko formirati i hoće li se formirati, jesmo li ili nijesmo manjina, hajde da prepustimo

čak institucijama kojima mnogo ne vjerujem, ali da im prepustimo. Nijesmo dužni da čekamo bilo koga. Stekli su se uslovi da ovdje odlučujemo, molim vas da odlučujemo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Kolega Mustafić je sugerisao i vidim da je postigao konsenzus oko toga. Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Ovdje sam, u stvari, i kao predsjednik Nacionalnog savjeta Albanaca. Moja diskusija ovdje je reakcija na diskusiju kolege Damjanovića. Ako ovaj dom za istu stvar glasa različito, onda to nije principijelno. Ako se žele manjine afirmisati način kako će oni biti zastupljeni u Skupštini, ako ovaj dom, bez glasova poslanika albanskih partija u prošlom sazivu, glasa da pravo na afirmativnu akciju ima ona nacionalna zajednica koja ima do 15% brojnosti, zašto bi mi ovdje imali drugi aršin kada se radi o korišćenju nacionalnih savjeta u Crnoj Gori. Zašto bi jedna nacionalna zajednica koja broji 30% stanovništva ....

Mislim da i vi, predsjedniče Skupštine, kao prvi poslanik ovog doma i nositelji političkih partija i rukovodioci ostalih morate ozbiljno sjesti i razmisliti kako ćete ispraviti to.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja bih vjerovatno imao najmanje potrebe jer sam dosta često lik na toj televiziji. To je malo šire pitanje koje već ulazi u ustavnu konstituciju Crne Gore. Nema potrebe. Hajde da izglasamo to ako postoji dogovor da ljudi mogu da rade, a onda ćemo ova pitanja koja su sistemskog karaktera morati rješavati u drugom vremenu, što bi rekli, jer prepuni smo ovih dana.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o izboru pet članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam, kolege. Glasao je 71 poslanik, 69 za, nije bilo protiv, dva uzdržana. Konstatujem da smo skoro jednoglasno usvojili Predlog ove odluke.

Nastavljamo po dnevnom redu. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na premije osiguranja. Ovaj zakon je podnio poslanik Aleksandar Damjanović. Izvjestioci odbora su kolega Željko Aprcović iz Zakonodavnog odbora i Almer Kalač.

Želite li, u ime Odbora, prethodno da nešto kažete? Ne žele. Onda riječ ima predlagač, kolega Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Predložio sam Predlog zakona koji je na dnevnom redu, to su izmjene i dopune Zakona o porezu na premije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvinite kolega Damjanoviću, da kolege koje žele da se odmore. U međuvremenu u dva je zakazan Zakonodavni odbor, pa kolege koje ne budu imale raspravu da budu na Zakonodavnom odboru. Možemo li?

Kolege koje su još u stojećem pložaju molim da napuste salu. Samo još malo.

Mnoga radna tijela su u zasjedanju zato je ovako veliki odliv poslanika i to je razumljivo, da objasnim zašto je ovako velika fluktuacija .

Hvala vam.

Kolega Damjanoviću, uz izvinjenje, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Predložio sam 01.novembra Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na premije osiguranja i to su me dva razloga vodila za ovaj predlog. Prvi razlog je zato što su premije osiguranja shodno važećem zakonu oporezovane sa nevjerovatno niskih 6, odnosno 3%

što nema uporište ni u pravnom sistemu Crne Gore, odnosno u konzistentnosti fiskalne politike, a i uporedna praksa ukazuje da te stope treba da budu mnogo veće. Drugi razlog je zato što se na ovaj način ostvaruje prihod budžeta u iznosu od gotovo četiri miliona evra povećanjem ove stope na onu minimalnu stopu koju inače imamo kao stopu poreza na dobit. Dakle, dobio sam, odnosno predlog zakona je dobio pozitivno mišljenje matičnog Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, dobio pozitivno mišljenje Zakonodavnog odbora. U daljoj proceduri sam predložio kao predlagač dva amandmana, da iz zone oporezivanja uklonimo životno osiguranje, kao osiguranje koje se razvija i kojem treba dati šansu. Bilo je amandmanskih predloga koji su u toku i kao predlagač sklon sam da privhatim te amandmane. Prihod budžeta će biti niži sa tim amandmanima, ali smatram da se postiže određena pravednost u smislu da po prvi put u ovoj državi uz građane koji to nose na svojim leđima teret krize solidarno sa nama podijele i finansijske institucije, odnosno organizacije kakva jesu osiguravajuća društva koja su manje više debelo zaštićena i imaju velike profite uprkos ekonomskoj krizi.

Glavna poruka jeste što predlaganjem i usvajanjem eventualno ovog zakona u ovom domu polako ulazimo u priču o oporezivanju onih koji do sada nisu bili oporezivani, odnosno izmicali su poreskom obuhvatu u Crnoj Gori. Tu, prije svega, mislim na banke. Što se tiče SNP-ea ovo je prvi korak. Oporezivanje banaka će biti drugi korak. Tražimo model za to oporezivanje na način da se ti porezi ne prevale preko leđa klijenata. Očekujemo da ovaj porez koji predlažemo od 9% na premiju osiguranja, sa ovim izuzecima koje sam nabrojao, nije moguće prevaliti na leđa krajnjih korisnika usluga osiguravajućih društava, jer ovaj dom je nadležan za rad agencija za nadzor osiguranja koji ima sve kapacitete i zakonske i ostale, da spiječe eventualno prevaljivanje ovih naknada. Očekujem konsenzualnu podršku ovom predlogu kao prvom stepeniku u namjeri da se u Crnoj Gori zaista postigne konzistentnost i pravednost u oporezivanju. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama kolega Damjanoviću.

Ulazimo u raspravu u prvi krug. Ukupna rasprava će trajati sat vremena, pojedinačno učešće u raspravi u trajanju do pet minuta. U ime Kluba DPS-a, kolega Zoran Jelić.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici,

Analizirajući predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na premiju osiguranja koju je u skupštinsku proceduru usvajanjem predložio poslanik Aleksandar Damjanović želim da istaknem nekoliko zaključaka.

Ovim predlogom zakona vrši se značajna promjena poslovnog ambijenta u kojem posluju društva za osiguranja. Kao što je poznato osiguravajuća društva koja posluju na nešem tržištu su uglavnom u vlasništvu renomiranih međunarodnih poslovnih sistema koji su na ovo tržište došli na osnovu jednakih pravila zakonodavnog okvira i poslovnog ambijenta koji je bio stimulativan za njihov ulazak u ukupno tržište kapitala. Ovim predlogom zakona takav poslovni ambijent se mijenja i destimuliše se investiranje u dalji razvoj ovog tržišta, a ugrožava se i posredno ukupan sektor u Crnoj Gori. Djelatnost osiguranja ima pozitivan uticaj na rast i jačanje crnogorske ekonomije i na taj način se ogleda, prije svega, u vrijednosti ukupnog akcijskog kapitala i priliva stranog kapitala poslednjih godina, broju zaposlenih u oblasti osiguranja, iznosu plaćenih poreza i doprinosa i plaćenih oštetnih zahtjeva. Ukupni akcijski kapital na dan 31.12. iznosio je 45 miliona eura. Takođe, treba saopštiti da je u proteklih pet godina društva koja se bave neživotnim osiguranjem i kroz dokapitalizaciju društva za osiguranje uplatili su iznos od oko 18,6 miliona eura. Takođe, neophodno je napomenuti da pomenuta društva konstantno imaju deponovana sredstva kod poslovnih banaka u Crnoj Gori u iznosu do 33 miliona eura. Takođe, osiguravajuća društva koja se bave neživotnim osiguranjem uredno izmiruju svoje poreske obaveze i poslednjih pet godina ukupno su platila po raznim osnovama poreza,

doprinosa PDV-e koji se ne može odbiti i slično u iznosu od preko 28 miliona eura i na taj način dala znatni doprinos jačanju crnogorske ekonomije.

Ukupan plaćeni porez na premiju kod neživotnih osiguranja u periodu 2008. do 2013. godine iznosio je devet miliona i 682 miliona eura. Važno je ukazati na činjenicu da osiguravajuća društva u skladu sa članom Zakona 27 o porezu na dodatnu vrijednost nisu obveznici PDV-a i po tom osnovu nemaju mogućnost odbitka ulaznog PDV-a. Gustina osiguranja kao jedan od najčešće korišćenih pokazatelja tržišta osiguranja predstavlja iznos bruto fakturisane premije po glavni stanovnika i u Crnoj Gori. Ona je iznosila 2012. godine 107,93 eura što je daleko značajno ispod prosjeka evropskih zemalja u 2012. godini gdje je taj iznos iznosio oko 1 287 eura. U prilog činjenici da tržište osiguranja u Crnoj Gori u razvojnoj fazi govori i pokazatelj učešća bruto fakturisane premije u bruto društvenom proizvodu u 2012. i on je iznosio 2,01%. Ovaj pokazatelj je daleko ispod evropskog prosjeka koji je u 2012. godini u Evropi iznosio 6,7%. Takođe, treba imati u vidu i činjenicu da industrija osiguranja se bori sa oko 5% neosiguranih vozila čiji vlasnici ni ovako postavljenu poresku politiku ne mogu da ispoštuju i pitanje je gdje bi se u toj analizi zaustavilo destimulisanje onih koji su svake godine na granici da donesu odluku da li da osiguraju svoje vozilo ili ne. Ovakav zakon je siguran okidač stimulacije sive ekonomije i bježanja od realnih tokova, poslovanja branše i korisnika njenih usluga. Treba vidjeti i kako je u zemljama u regionu. U Srbiji je porez na premije osiguranja plaća se po stopi od 5% i to samo na osiguranja motornih vozila i imovinska osiguranja. U Sloveniji ima 6,5% poreza na premije životnog zdravstvenog osiguranja, osiguranja od nezgode sa ugovorom do najmanje 10 godina i slično. U Hrvatskoj se, na primjer, na imovinu i životna zdravstvena osiguranja kao i nezgodu porez uopšte ne plaća. Dakle, predložena stopa poreza na premije osiguranja od 9% za sve vrste osiguranja je daleko iznad prakse zemalja u okruženju i imale bi posledicu pad tržišta osiguranja koje bi se direktno odrazilo na slabljenje crnogorske ekonomije.

Mi poslanici iz Demokratske partije socijalista smo podnijeli amandman oko izuzeća iz ovog stava, pa se nadamo da će se i ti amandmani usvojiti. Ono što sam i na odboru saopštio jeste sledeće, da je veoma važno, po meni, napraviti da se u saradnji sa Ministarstvom finansija i Agencijom za nadzor osiguranja razmotri način na koji bi se kapital akcionarskih, tj. osiguravajućih kuća u Crnoj Gori mogao staviti u funkciju dugoročnog razvoja privrede Crne Gore, s obzirom da je to mnogo efikasniji način od korišćenja tih kapaciteta nego oporezivanja. Takođe, govorio sam da u Crnoj Gori depozit u bankama pravnih i fizičkih lica iznosi dvije milijarde i 100 miliona eura, kako i taj novac staviti u funkciju, jer smo vidjeli ovih dana da mnogi preduzetnici, mala a i srednja preduzeća nemaju kvalitetnu dostupnost kreditima kod poslovnih banaka, jer su zaista visoke kamatne stope, a i visoki su ili duži su rokovi ročnosti tih kredita. Dakle, smatram da bismo i tu mogli pokrenuti jednu inicijativu kako bi se ovih 30 miliona eura koji su kod osiguravajućih društava deponovani, kod banaka, stavili u funkciju razvoja biznisa u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Jeliću.

Iz Demokratskog fronta nemamo zainteresovanih za sada, iz SNP-a nemamo zainteresovanih, iz SDP-a takođe. Iz Pozitivne Crne Gore kolega Mladen Bojanić.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče, uvažene kolege,

Čim je priča o porezima, malo je zainteresovanih. Neću ništa novo reći ako kažem da poreze niko ne voli, ali svi znamo da su neophodni. Da bi država funkcionisala moramo naplaćivati poreze koliko god to bile nepopularne mjere. Možda je i ovo primjer da se malo ko javlja oko poreza, jer smo svjesni da ne donosi neke političke poene, ali nije ni važno, reći ću šta mislim o tome.

Mi imamo dosta primjedbi kao Pozitivna Crna Gora, doduše kao i sva opozicija, na distribuciju dohotka koja se radi kroz Vladinu politiku vezano prvenstveno za poresku politiku. Imali smo

puno primjedbi sa onim argumentima koje smo danas čuli kad su u pitanju oponenti, odnosno protivnici uvođenja ove poreske stope. Dakle, rekli smo da se mijenja poslovni ambijent, rekli smo da nije pravično uvoditi takse na mobilne telefone i brojila, govorili smo da PDV promjena vrlo negativno utiče na kreiranje poslovne politike, odnosno sprovođenje kod privrednih društava. Govorili smo o porezu na zarade, povećanje sa 9 na 15, takođe je promjena poslovnog ambijenta, da negativno utiče na preduzetništvo. Govorili smo da je zamrzavanje penzija takođe jako neprijatna i bolna mjera koju su, ipak, poslanici vladajuće partije izglasali i pri tom nijesmo čuli mnogo o njihovoj zabirnutosti vezano za ove stvari koje su danas naznačili da će da budu negativne u vezi sa povećanjem, odnosno uvođenjem novih poreskih stopa na premije osiguranja.

Dobio sam, kao i kolega Jelić, dosta primjedbi od strane osiguravajućih kuća na ovaj zakon i saglasan sam da se mijenja poslovni ambijent ovim porezima. Takođe, saglasan sam da će destimulativno uticati na tržište osiguranja i takođe potpuno saglasan da postoji neka mogućnost da se povuku sa ovog tržišta. Sa druge strane, mišljenja sam da teret krize treba da trpimo svi. Ako smo mogli, odnosno vi ako ste mogli da glasate za zamrzavanje penzija, za povećanje PDV-a, ako ste mogli da glasate za takse na brojila koje su doticale najranjivije strukture stanovništva, onda mislim da možda i nemate pravo da se odjednom zabrinete za osiguravajuće kuće. Mi ćemo podržati ovaj zakon i bez obzira što čujemo za mogućnost povlačenja određenih osiguravajućih kuća iz Crne Gore, ne vjerujem da će doći do toga. Ovo je jedno prilično profitabilno tržište u ekspanziji i evo čuli smo da je predlagač izmjenom Zakona izuzeo premije na životno osiguranje, tako da onaj dio koji bi možda trebalo najviše da razvijemo neće biti pogođen ovim zakonom. Pridružio bih se predlagaču, da ne ponavljam neke argumente koje je on pomenuo, ići ćemo u pravcu podrške ovom zakonu. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Prvi krug je završen.

Da li predlagač želi da se sada uključi? Ne.

Imamo prijavljenog još jednog učesnika u raspravi, to je kolega Filip Vuković, ali ja ga ne vidim u sali. S obzirom da imamo takvu činjenicu, zaključujem raspravu povodom ove tačke dnevnog reda i dajem riječ kolegi Damjanoviću, u zvršnoj riječi kao predstavnik predlagača da uzme riječ.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvalnost kolegama koji su uzeli učešće u raspravi koja se tiče eventualnih četiri miliona evra prihoda za budžet, kao i zahvalnost kolegama koje nemaju strpljenja, vjerovatno su umorni pa nisu ovdje u sali kada se priča oko poreskih stvari. Želim samo da nekoliko napomena dam u ovoj završnoj riječi.

Ovdje ispred sebe imam dopis od strane Biroa osiguravača gdje Biro osiguravača negdje u pokušaju da štiti esnaf, što je potpuno legitimno, podastire argumentaciju protiv uvođenja ovog poreza. Pa da ne bih čitao ovaj dopis do kraja, samo jednu ili dvije rečenice da bi svima bilo jasno koja argumentacija je na strani ovih koji se bune, odnosno žele da ostane i dalje najniža poreska stopa na bilo koji porez u Crno Gori, i to upravo na premije osiguranja.

Kaže se: "Ovim predlogom ugrožava se ukupno poslovanje branše osiguranja koja na godišnjem nivou obezbjeđuje isplatu šteta u iznosu od 27 miliona evra, što u mnogome rasterećuje državni budžet, jer bi ove štete pale na teret države."

Na teret koje države? Ovo ne može biti argument, ovo je smiješno, ovo je za malu djecu. Mi smo upravo ti koji smo se rasteretili državnih osiguranja, odnosno prodali smo Lovćen osiguranje i u ovoj državi ne postoji nijedno osiguravajuće društvo u kojem država Crna Gora ima većinski paket. Na koga će da pada teret osiguranja? Pa valjda osiguravajuće kuće posluju u svim državama svijeta. Nigdje nisam čuo da osiguranje pada na teret države, već na teret tih

kuća koje mogu biti u državnom vlasništvu, što nije slučaj u Crnoj Gori, odnosno jeste u Sloveniji, što nije slučaj u Crnoj Gori. To je jedan argument.

Drugi argument kaže ovako: „Ukupnan plaćeni porez na premiju kod neživotnih osiguranja“, sa time valjda žele da se pohvale, „za period 2008 - 2013. godina je 9,6 miliona evra.“ Dakle, za pet godina, potpredsjedniče, su osiguravajuća društva platila svega 9,6 miliona evra ovoj državi. Ne govorim o uslovima monopolskim i tako dalje, u kakvim posluju, o uslovima rada u tim društvima, visokim zaradama koje su iznad prosjeka u Crnoj Gori, visokim troškovima osiguranja. 9,6 miliona evra za pet godina od strane osiguravajućih društava je mnogo manje nego porez euro po euro, odnosno takse za godinu dana u Crnoj Gori. Govorimo o tome da kao antikriznu mjeru pokušavamo da uvedemo porez od 7% na kartice u mobilnoj telefoniji, a borimo se da imamo niži porez od ovih 7%, to je 6% na premije osiguranja. U regionu 15% u Hrvatskoj, i to niko neće da navede kao argument. Valjda ako negdje treba da upoređujemo to ćemo da radimo sa državama koje jesu dio regiona, a koje su u Evropskoj uniji što je i naš cilj.

Dakle, ne bih posebno obrazlagao, imam amandmane kolega iz DPS-a, jedan amandman je vezan za izuzeće još dvije ili tri vrste osiguranja, drugi je naplata poreza na fakturisanu, odnosno ne na plaćenu premiju. Možemo da razgovaramo o tome. Vidjećemo koji su efekti u minusu, šta je manje za državni budžet ukoliko te amandmane usvojimo. Tu bih stao i potpuno podržao ovo što je rekao moj uvaženi kolega Bojanić maloprije. Govorimo, dakle, o priči u kojoj svi želimo da podjednako podnesemo teret ekonomske krize. Do sada su sve poreske mjere od strane ove države išle u glavnom na teret građana Crne Gore. Ovo je pokušaj SNP-a i ovih koji podržavaju ovaj Predlog zakona da malo taj fokus pomjerimo na teret onih koji imaju najviše koristi, odnosno koji nijesu imali štete od ekonomske krize. U ovom slučaju to su osiguravajuća društva.

Pravimo ambijent, radimo na tome kao Klub SNP-a da pronađemo još jedan model oporezovanja banaka, odnosno naknada, uz pokušaj da ne dozvolimo da se te naknade, odnosno to povećanje poreza bankama prevali na teret korisnika. Opet ukazujem, ovdje se radi u najvećem dijelu o povećanju poreza na premiju od obaveznog osiguranja. Znajući da shodno zakonskim normama Agencija za nadzor osiguranja vrši svoju ulogu u ovom smislu i da ima mehanizme da onemogući prelivanje ovih premija na teret građana, očekujem da Skupština Crne Gore ima adekvatan nadzor preko matičnog odbora nad radom Agencije, koja će svakako spriječiti da se popusti pred eventualnim zahtjevima za povećanje ovih premija i da državni budžet prihoduje tri do četiri miliona eura, što smatram veoma bitnim za Crnu Goru, a u smislu odgovora na posledice ekonomske i socijalne krize. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Imam dilemu koju treba da razriješim, prije svega i sa Vama, kolega Damjanoviću. Naime, imamo u sali dvojicu ljudi koji su zainteresovani za učešće u raspravi povodom ove tačke, a koji su kasnije ušli u salu. Tema je veoma interesantna. Predlažem da dobiju po tri minuta uz, naravno, zadržavanje prava Vama na kraju da za ta tri minuta eventualno saopštite svoj stav.

Kolega Filip Vuković odustaje, u tom smislu kolega Damir Šehović ostaje jedini zainteresovani na ovaj način o kome sam govorio.

Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolege, dozvolite mi na samom početku da se izvinim što nijesam uspio da stignem na vrijeme da se prijavim za diskusiju i u tom smislu zaista cijenim i zahvaljujem se potpredsjedniku Parlamenta koji je i pored toga našao za shodno da mi da riječ i da u ovih tri minuta napravim kratak osvrt na veoma interesantan predlog koji je kolega Damjanović uputio u skupštinsku proceduru, o kojem se mi danas izjašnjavamo, odnosno oko kojeg saopštavamo svoje mišljenje.

Dakle, riječ je o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na premiju osiguranja koji je predložen iz prostog razloga što vjerujem da se na taj način željelo kroz promjenu koncepta oporezivanja, odnosno kroz promjenu načina oporezivanja premija osiguranja i širenje poreske osnovice doprinijeti fiskalnoj konsolidaciji koja je Crnoj Gori neophodna. Kao što i sami znate, Crna Gora definitivno poslednjih nekoliko godina ogromu pažnju poklanja toj fiskalnoj konsolidaciji kao načinu za prevazilaženje negativnih efekata krize sa kojom se suočavamo kao mali ekonomski sistem. Onda cijenim da je kolega Damjanović upravo vođen tom logikom predožio izmjene Zakona u ovom dijelu i predložio je zapravo povećanje poreske stope i širenje kruga poreske osnovice na koje se poreska stopa ovako kako je predviđen ovaj zakon odnosi. Fiskalni efekat nije mali, nije zanemarljiv, on se kreće oko četiri miliona eura. U originalnom tekstu onako kako je podložen. Naravno i sam predlagač je amandmanski djelovao na svoj zakon, tako da je to razlog zbog čega valja očekivati nešto niži fiskalni efekat. Kažem, ne sumnjam uopšte u dobru namjeru predlagača i ne sumnjam uopšte da je na ovaj način predlagač htio da da svoj doprinos fiskalnoj konsolidaciji, punjenja budžeta novim budžetskim prihodima na, po njemu, pravedan način. To je jedna strana ove medalje. Drugo pitanje je ono što je kolega Jelić govorio u svojoj diskusiji, a vezano je za činjenicu da su veoma jasno i precizno i Agencija za nadzor osiguranja, a posebno osiguravajuće kuće iznijeli negativno mišljenje. Negativno mišljenje koje se pravdalo argumentacijom da će ukoliko se ovaj zakon bude usvojio to značajno otežati njima poslovanje i čak dovesti do toga da pojedine osiguravajuće kuće završe sa poslovanjem u Crnoj Gori i presele svoj biznis u neku od drugih zemalja koje ne poznaju na ovaj način definisanu materiju koja je vezana za porez na premije osiguranja. S tim u vezi treba sagledati i jednu i drugu stranu. Treba početi od pretpostavke da je potrebno promijeniti poresku politiku, odnosno koncept oporezivanja premija osiguranja, a sa druge strane ne izazvati kontraefekat povlačenja sa tržišta ključnih aktera koji su prisutni u samoj Crnoj Gori. Zbog toga kažem da ćemo sa posebnom pažnjom pratiti dalji razvoj događaja, vidjeti i detaljnije sagledati amandmane koje su kolege iz Demokratske partije socijalista podnijele, shvatajući da je to način da se ipak umanju šteta po osiguravajuća društva, a da opet dođemo do nekog fiskalnog efekta.

Naravno, pitanje za sve nas će biti koliki će tada biti fiskalni efekat ukoliko bude usvojen taj amandman, da li se u potpunosti dezavuiše na taj način zakon, jer ukoliko budemo govorili na taj način o potpuno zanemarljivim fiskalnim efektima, onda je pitanje da li to na taj način treba uraditi ili možda treba tražiti širu podršku za kompletno sagledavanje promjene koncepta oporezivanja kada je riječ o premijama osiguranja. S tim u vezi u zavisnosti od naših zajedničkih procjena, pošto mi nijesmo imali priliku da na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet detaljnije razgovaramo o ovim amandmanima, tek ćemo imati priliku, vjerujem da ćemo svi zajedno sagledati pozitivne i negativne strane ovog zakona, da ćemo početi od pretpostavke da nikome nije u interesu da tjera osiguravajuće kuće iz Crne Gore, ali da isto tako svi pođemo od činjenice da nam je potrebno razmišljati u pravcu promjene koncepta oporezivanja u ovom dijelu koji je vezan za premiju osiguranja. S tim u vezi izražavam nadu i uvjerenje da ćemo zajednički doći do jednog održivog rješenja koje će biti u interesu budžeta Crne Gore, a koje neće u značajnoj mjeri naštetiti poslovanje osiguravajućim kućama.

Ključna stvar se vezuje za činjenicu da mi moramo tražiti rješenje koje će sa jedne strane obezbijediti značajnije punjenje budžeta, a sa druge strane to punjenje budžeta da ne bude u konačnom prevaljeno na krajnje korisnike. Ukoliko budemo uspjeli da nađemo takvo rješenje onda vjerujem da neće biti problema da ovaj zakon bude usvojen u konačnom i da nakon toga budemo svi zadovoljni što smo, eto, za nijansu pomogli mjerama fiskalne konsolidacije koje su započete u okviru Vlade Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Damjanoviću, ima li potrebe? Nema.

Zahvaljujem. Zaključujem raspravu povodom ove tačke dnevnog reda.

Prelazimo na sledeću tačku - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Podsjećam, predlog ovog zakona su podnijeli poslanici Srđan Milić, Neven Gošović i Velizar Kaluđerović. Izvjestioci odbora su Marta Šćepanović u ime Zakonodavnog odbora i Obrad Gojković u ime Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres, da li neko od poslanika želi da da dopunsko obrazloženje? Želi. Riječ ima kolega Neven Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani,

Ustavom Crne Gore određeno je da država obezbjeđuje materijalnu sigurnost licu koje je nesposobno za rad i nema sredstava za život. Među tim kategorijama stanovništva svakako se nalaze i staračka domaćinstva, poljoprivrednici koji su radni vijek proveli baveći se poljoprivredom a nisu ostvarili nikakva prava na novčana primanja niti penziju, niti neko drugo primanje. Vlada se opredijelila da tim licima obezbijedi materijalnu pomoć u vidu staračke naknade. Kriterijumi za ostvarivanje tog prava su veoma strogi. Naime, pravo na staračku naknadu obezbjeđuje se za jednog supružnika ukoliko žive na selu i bave se poljoprivredom, a nemaju nikakva druga primanja. To pravo mogu ostvariti muškarci koji su navršili 65 godina života i žene koje su navršile 60 godina života.

Visina te naknade iznosi 40 eura na mjesečnom nivou, što na godišnjem nivou čini iznos od 480 eura. Taj iznos naknade nije mijenjan od mjeseca januara 2009. godine. U međuvremenu, već skoro četiri godine, rasle su potrošačke cijene, rasla je i prosječna zarada, ali je iznos starčake naknade ostao na istom nivou, što je svakako značilo pad realne moći iznosa tih naknada. Kada je u pitanju socijalni položaj ovih lica treba reći da je odredbama člana 24 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju predviđeno da Vlada može propisati i olakšice kada je u pitanju uplata doprinosa za socijalno osiguranje ovih lica. Vlada je to uradila uredbom iz 2008. godine i participira u tim troškovima nekih 40%, ali su i dalje ostale obaveze ovih lica da uplaćuju mjesečno 17,88 eura po osiguraniku kada su u pitanju doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje i 10,73 eura kada su u pitanju doprinosi za obavezno zdravstveno osiguranje.

Predlogom zakona predlažemo da se iznos ove naknade od 40 eura uveća na način što bi ona bila određena u onom iznosu koji Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti poznaje kada je u pitanju materijalno obezbjeđenje pojedinca koji ne ostvaruje prihode. Taj iznos je 63,50 eura. Od mjeseca jula ove godine on je usklađen djelimično sa rastom potrošačkih cijena u odnosu na zarade i sada iznosi nešto preko 64 eura. Na taj način bi se koliko toliko poboljšao materijalni položaj ovih lica u odnosu na naknade koje kao takve nijesu povećavane od mjeseca januara 2009. godine. Naravno, osnovni problem u svemu ovome jeste obezbjeđenje tih dodatnih sredstava u budžetu Crne Gore za 2014. godinu i to je pitanje koje treba razriješiti u postupku razmatranja Predloga zakona o bužetu za 2014. godinu.

Zakonodavni odbor je podržao predlog ovog zakona, ocijenio zapravo da je u skladu sa Ustavom i našim sistemom. Odbor nadležan za poslove poljoprivrede je razmatrao predlog ovog zakona. Na Odboru niko nije bio protiv ovog predloga, ali glasova je bilo četiri za i četiri uzdržana, što mu nije omogućilo potrebnu većinu za predlaganje Skupštini za njegovo usvajanje, ali je jednoglasno podržan zaključak da se u tom pravcu, u pravcu stvaranja preduslova sagleda mogućnost da prilikom razmatranja predloga budžeta za 2014. godinu se nastoji iznaći rješenja koja bi imala za posledicu obezbjeđenje sredstava koja bi značila povećanje naknade kada je u pitanju ova stavka u agro budžetu za 2014. godinu. S tim u vezi i očekujemo, a takav je bio i stav prilikom utvrđivanja predloga ovog zakona u dnevni red ove skupštine, da rasprava u pojedinostima kada je u pitanju predlog ovog zakona traje istovremeno sa razmatranjem Predloga zakona o budžetu, što će vjerovatno usloviti da se, moguće, Skupština ne izjasni o predlogu ovog zakona sve dok ne razmotrimo predlog budžeta, odnosno mogućnost povećanja sredstava za isplatu ovih naknada, kada su u pitanju staračke naknade. Toliko i zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Gošoviću.

Pozivam koleginicu Zoricu Kovačević da uzme riječ, koja će govoriti u ime Kluba poslanika DPS-a. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Kolege poslanici, poštovani građani,

Pred nama je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju kojeg su podnijeli poslanici Socijalističke narodne partije. Predlogom zakona, kao što smo čuli u uvodnom izlaganju uvaženog poslanika Gošovića, predlaže se i predviđeno je da nosiocu porodičnog poljoprivrednog domaćinstva pripada pravo na staračku naknadu ako je muškarac stariji od 65 godina, odnosno 60 godina žena, da živi na selu i bavi se poljoprivredom i ne ostvaruje primanja po drugom osnovu. Saglasna sam da su to veoma restriktivni uslovi koje neko od korisnika ove staračke naknade može da ostvari. Takođe, predviđeno je da visina staračke naknade utvrđuje se u visini materijalnog obezbjeđenja koje saglasno Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti, pripada pojedincu koji ne ostvaruje prihode.

Odredbama člana 24 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju propisano je da Vlada može na predlog nadležnih ministarstava da utvrdi plaćanje staračke naknade nosiocu porodičnog poljoprivrednog domaćinstva, kao i olakšice za obavezno socijalno osiguranje poljoprivrednika. Saglasno takvim ovlašćenjima, kao što je u uvodnom izlaganju rečeno, Vlada je utvrdila staračku naknadu od 40 eura na mjesečnom nivou. Staračka naknada u tom iznosu obezbjeđuje se za jednog supružnika ukoliko živi na selu, bavi se poljoprivredom i nema nikakva druga primanja. Nesporno je da je predlagač zakona imao za cilj poboljšanje materijalnog položaja stračkih domaćinstava, kao i da se iznos staračke naknade nije mijenjao od 2009. godine. Takođe, to pravo po podacima Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja koristi blizu 5.300 lica i da je za te namjene u agrobudžetu predviđeno oko dva ipo miliona eura, kao i dodatnih 2% za troškove usluga PTT-a koji iznose negdje na godišnjem nivou blizu 60 hiljada eura. Takođe, tačno je da je svake godine sve manji broj tih lica koja to pravo ostvaruju. Riječ je o licima koja su svoj radni vijek provela na selu baveći se poljoprivredom a nijesu ostvarili nikakva novčana primanja, niti penziju, niti neko drugo primanje. Korisnici staračke naknade su obaveznici plaćanja doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje, kao što je to u uvodnom izlaganju konstatovao gospodin Gošović. Imajući sve ovo u vidu, mišljenja sam da je namjerna predlagača opravdana i humana i da bi povećanje iznosa naknade sa 40 na 63 eura donekle poboljšalo standard lica koje to koriste.

Takođe, treba istaći da ukoliko bi se Predlog zakona usvojio da je potrebno obezbijediti dodatnih 1.650.000 eura u budžetu u koje ulaze 2% troškova poštanskih, kao i da predlogom budžeta za 2014. godinu ta sredstva nijesu predviđena. Takođe, saglasni smo da smo ovih dana na odborima pokrenuli inicijativu za izmjenu određenih zakonskih rješenja i da treba obezbijediti dodatna sredstva u budžetu koja, takođe, nijesu predviđena pa i je i moje mišljenje i saglasna sam da je prilika da na sjednici Parlamenta, kada budemo razgovarali o budžetu za 2014. godinu, razmotrimo i način na koji bi se moglo izaći u susret vezano za rješavanje problema staračkih naknada velikom broju članova domaćinstava u Crnoj Gori. Na taj način da pokušamo da ovo zakonsko rješenje donekle dovedemo do kraja.

Na kraju, po mojim saznanjima Vlada je uputila Skupštini Predlog zakona o izmjenama i dopuna Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, pa je prilika da prilikom razmatranja tog zakonskog rješenja djelujemo amandmanski, da na taj način dodatno pokušamo da iznađemo adekvatno rješenje imajući u vidu da će za nekoliko dana u Parlamentu biti rasprava o budžetu za 2014. godinu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Goran Tuponja u ime Kluba Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Javljam se ispred Kluba Pozitivne Crne Gore da dam podršku ovom predlogu zakona. Kako je to kolega Gošović vrlo detaljno i vrlo slikovito objasnio, potpuno je jasno da je ovaj zakon briga države o starima, da je ovaj zakon human. Ovdje u načelu imamo jednu saglasnost oko toga zakona, mislim da ćemo imati konsenzus onoga časa kada budmo u predlogu budžeta našli sredstva koja još nedostaju, a koja zaista nisu velika, da bi ovaj zakon mogao da stupi na snagu. Dodao bih još da ovaj zakon šalje i jednu jasnu poruku da je državi stalo za održavanje sela. Osim očuvanja sela, mi smo se kao država strateški opredjelili da je poljoprivreda jedan od najznačajnijih faktora našeg razvoja. Istovremeno imamo situaciju da se sela napuštaju, u odnosu na vrijeme nakon Drugog svjetskog rata, kada je 75% stanovništava Crne Gore živjelo od poljoprivrede, mi smo danas pali na nekih 6%. To možda nije dobro poređenje, što ta cifra tako malo izgleda, ali je jako važno da mi imamo situaciju, prema podacima do kojih sam došao, da jedan naš poljoprivrednik nije u mogućnosti da na godišnjem nivou obezbijedi hranu za jednog građanina, dok taj odnos u Evropskoj uniji iznosi da jedan poljoprivrednik obezbjeđuje hranu za 65 stanovnika. U Sjedinjenim Američkim Državama je taj odnos još ekstremniji, jer jedan poljoprivrednik obezbjeđuje hranu za 129 stanovnika. To su podaci koji govore da naša poljoprivreda nije dovoljno razvijena, da je nedovoljno državne brige i da imamo jako puno prostora da se poljoprivredna proizvodnja poboljša. Ovim zakonom bi poslali poruku da nam je stalo i do poljoprivrede i do poljoprivrednih domaćinstava. Četrdeset eura na mjesečnom nivou kad znamo da se od tih 40 eura mora odvojiti još 12 eura za zdravstveno osiguranje poljoprivrednika koji nema nikakva druga primanja, a koji je stariji od 65 godina, zaista je humano i neophodno pomoći i pokazati brigu države za tom starijom populacijom koja živi na selu i kojima je zaista potrebna pomoć.

Drugi pokazatelji do kojih sam došao, da 80% naših sela imaju tendenciju pada nataliteta. Imamo konstantan pad prirodnog priraštaja. Takođe, pokazivanjem ove brige i donošenjem ovog zakona neće se riješiti svi problemi sela, ali to je sigurno jedan od segmenata na kojim država i društvo mogu da utiču na opstanak, na davanje perspektive da živi na selu, da selo učini atraktivnijim i poželjenim mjestom za život. Zbog toga, mislim da ovaj zakon treba podržati, da ćemo u budžetu naći sredstva koja nijesu velika, da ovaj zakon može i da zaživi. Hvala vam lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Sada ćemo čuti kolegu Andriju Popovića koji će govoriti u ime Kluba četiri partije i, na kraju prvog kruga, kolegu Kemala Zoronjića, u ime Bošnjačkog kluba. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani,

Liberalna partija će podržati Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, u cijelu povećanja iznosa staračke naknade sa 40 na 63,50 eura. Ovdje se radi o relativno malom broju korisnika te naknade, 5.131. Čuli smo da je trend opadajući, da svake godine imamo sve manje korisnika ove naknade. Ljudi koji su ostali na selu i sačuvali ga u poznim godinama sigurno je da zaslužuju pažnju, našu podršku. Znamo i sami da je taj iznos na neki način mizeran, 40 eura ljudi koji na selu ostanu u tom dobu, koji su čitav život proveli na selu oni od svojih poljoprivrednih, stočarskih aktivnosti ne mogu da imaju sredstva za neke stvari kao što su, recimo, plaćanje električne energije, brašno, šećer, higijenski proizvodi.

Svakako, koliko toliko sa povećanjem ovog iznosa i Predlogom zakona u dijelu povećanja staračke naknade koji je predložio SNP ipak se bar pomaže tim ljudima, a i odaje im se priznanje što su sačuvali crnogorsko selo, naročito u nekim godinama i nekim decenijama đe smo u eri industrijalizacije imali situaciju da svu svi bježali i radili u fabrikama u velikim

gradovima, naročito je to bilo izraženo u Podgorici, Nikšiću. Imamo neke pokazatelje da se ljudi ipak vraćaju selu, ipak shvataju da sa jednom razumnijom politikom Vlade Crne Gore, države Crne Gore prema selu, prema poljoprivredi, prema ruralnom razvoju moglo bi se dobro živjeti na selu poput nekih razvijenih zemalja Evrope, poput zemalja Beneluksa, poput zemalja Skandinavije. Vjerujemo da će ovaj prijedlog zakona koji je Skupštini uputio SNP dobiti konsenzus na sjednici Skupštine u ponedjeljak, da će biti glasanje o ovome ili će ići u paketu sa Predlogom budžeta za 2014. godinu. U svakom slučaju, Liberalna partija bezrezervno podržava ovaj predlog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Zoronjiću, imate riječ.

KEMAL ZORONJIĆ:

Hvala.

Poštovani potpredsjedniče, kolege poslanici, kolega Gošoviću, poštovani građani,

Znamo da je poljoprivreda za Crnu Goru naročito za njen sjever ekonomski veoma važna grana privrede. Pored toga, oblast poljoprivrede je finansijski zahtjevan, ali veoma složen segment evropskih integracija. Prema tome, možemo reći da će i Vlada i Skupština Crne Gore imati u narednom periodu višestruku potrebu za daljim izmjenama stanja u sektoru poljoprivrede.

Ruralna područja Crne Gore godinama karakteriše izraziti diskontinuitet u njenom razvoju. Poljoprivredno stanovništvo u ukupnom stanovništvu Crne Gore se za nekoliko decenija smanjilo više puta. U kratkom vremenskom periodu veliki broj ljudi je promijenilo svoje zanimanje, ali i mjesto življenja. Po posljednjem popisu poljoprivrede iz 2010. godine na osnovu rezultata MONSTAT-a imamo blizu 49.000 porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, ali je poražavajuća činjenica da je od 210.766 hektara raspoloživog zemljišta 59.360 hektara je nekorišćeno poljoprivredno zemljište. Ti podaci ukazuju da je i kod nas značajno došlo do razdvajanja sela i poljoprivrede i, realno gledano, mi praktično imamo vrlo mali broj seotskih poljoprivrednih gazdinstava. Uzrok ovog pokazatelja je vidna društvena zanemarljivost stanovništva u ruralnim područjima Crne Gore koja je danas najčitija na primjeru korišćenja fondova, što se manifestuje kroz nedovoljnu obuhvaćenost penzionim fondom, a što je od posebne važnosti za one kojima je bavljene poljoprivrednom djelatnošću jedini izvor prihoda.

Izmjenom člana 24 navedenog zakona omogućilo bi se licima koja su svoj radni vijek proveli na selu baveći se poljoprivredom, a nijesu ostvarili nikakva prava za novčana primanja niti penziju niti neko drugo primanje povećanje postojećeg iznosa staračke naknade sa 40 eura koliko trenutno iznosi ova naknada. Znamo da se ovaj iznos nije mijenjao još od 2009. godine, tako da bi uvećanje ovog iznosa ublažilo položaj za 5.131 lice koliko danas, prema podacima Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, to pravo i koristi. Moram kazati na sjeveru Crne Gore mnogim staračkim domaćinstvima upravo ovo i jedini vid egzistencije. Takođe, trebamo imati razumijevanja i kada je u pitanju obezbjeđenje potrebnih novčanih sredstava, te naći u ovom momentu najveću moguću mjeru za ovo uvećanje.

Jasno je da bi se predloženim zakonom bar u određenom segmentu doprinijelo poboljšanju materijalnog statusa staračkih domaćinstava kako ne bismo došli u situaciju da nam neka sela nestanu sa demografske mape Crne Gore. Imajući u vidu činjenicu da je u većini naših sela evidentna opadajuća stopa prirodnog priraštaja kojima prijete depopulacija i napuštanje. Na kraju, smatram da bi usvajanjem izmjena i dopuna ovog zakona značajno podstakli i motivisali sve one koji se danas bave poljoprivrednom djelatnošću, ali i one koji planiraju da se u budućnosti ovim pozivom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Zoronjiću.

Kolega Gošoviću procijenite sami ako ćete sada da uzmete učešće, imamo još prijavljenog jednog učesnika u raspravi. Sada se i kolega Stanić prijavljuje, je li tako, za učešće

u raspravi. Poslije njih dvojice da iskoristimo pravo na završnu riječ. Slažete li se tako? Zahvaljujem.

Kolega Obradović ima riječ, a nakon njega kolega Stanić. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi gospodine potpredsjedniče Skupštine, uvažene poslanice i poslanici, ujedno uvaženi predstavnici predlagača, poštovani građani,

Setom zakona se čini dosta toga da se unaprijedi život na selu, da se unaprijedi stanje u oblasti poljoprivrede, da se ostaje na selu, da mladi ne sele i da nemamo samačka staračka domaćinstva uglavnom na selu i poražavajuće je da imamo sela bez ijednog đaka u školama. Iz tog razloga, neophodno je, pored postojećih zakona koji su u proceduri, pored onih koji su afirmativno već donošeni, donijeti slične zakone. Jedan od tih je i ovaj koji je u proceduri danas, veoma human, tiče se isključivo tih staračkih domaćinstava, tako da određuje da ona porodična staračka domaćinstva koja se isključivo bave poljoprivredom, koja žive na selu, koja imaju to poljoprivredno gazdinstvo, da imaju mogućnost da im se staračka nadoknada sa dosadašnjih 40 eura po zakonu iz 2009. godine, a njih je 5.131 lice, na 63,50 eura. To nije veliki iznos novca kada govorimo o tome, ali ipak značajno će doprinijeti da se poboljša njihov životni standard i da se izmire one najosnovnije životne potrebe. Treba da unaprijedimo život na selu, da unaprijedimo stanje u poljoprivredi, da činimo dosta toga da se unaprijedi infrastruktura. Zaista se i ulagalo i izdvajalo iz kapitalnih budžeta i države i jedinica lokalne samouprave. Činilo se dosta toga u smislu podsticajnim mjera, u dosta tih situacija podijeljeno je dosta tih novčanih beskamatnih sredstava, odnosno kredita, učinjeno je dosta napora da se unaprijedi život na selu. Zbog sadašnje demografske strukture, zbog toga da imamo migraciju sela su nam, nažalost, pusta, a oni koji su posljednji mohikanci na selu treba da zavrijede veću pažnju i da im se omogući kroz ove izmjene da imaju bolji životni standard.

Takođe, ovim zakonom se predviđa da će se agrobudžetom predvidjeti ta sredstva, te da će na predlog nadležnog resornog Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja Vlada donijeti bliži propis o uslovima i načinu ostvarivanja ovog prava. Na kraju, za svaku pohvalu je ovaj zakona. Raduje činjenica da su svi pozitivno ocijenili isti, da će se iznaći mogućnosti u budžetu da se opredijele ista i da tu činimo dodatne napore kako bi se i omogućilo donošenje ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Nadam se da nas sluša ministar finansija.

Kolega Novica Stanić ima riječ i onda zaključujemo raspravu povodom ove tačke dnevnog reda. Izvolite.

NOVICA STANIĆ:

Kratko ću. Mislim da je svakome jasno da poljoprivredu Crne Gore ne mogu unaprijediti muškarci stariji od 65 godina, niti žene starije od 60 godina, još manje ruralni razvoj, pogotovu da tome može doprinijeti povećanje staračke nadoknade sa 40 na 63,5 eura. Mislim da to nije ni ambicija ovog zakona koji su predložili poslanici SNP-a. On ima, prije svega, humani karakter. Mislim da bi bilo pred bogom grehota, a pred ljudima zazor i sramota bilo kog poslanika u ovoj Skupštini da ne podrži ovaj predlog zakona. Vlada Crne Gore i resorno ministarstvo mora da iznađe sredstva da u budžetu za 2014. godinu obezbijedi sredstva kako bi se sa realizacijom ovog krenulo od 1. januara 2014. godine. Bolje da se to radi na ovaj način nego da se daju jednokratne novčane pomoći i transferi pojedincima u izbornoj kampanji. Sredstava ima samo ih treba preraspodijeliti. Dakle, još jedan apel za sve poslanike da ovo podržimo, a Vladi Crne Gore da iznađe mogućnost da se ovo realizuje od 1. januara 2014. godine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Zaključujem raspravu povodom ove tačke dnevnog reda. Kolega Gošović vjerovatno želi da iskoristi pravo na završnu riječ. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, meni je samo ostalo da zahvalim svim kolegama na ovako iskrenoj i otvorenoj podršci Predlogu ovog zakona. Zaista su rijetki primjeri u našem parlamentu da predlog nekog zakona ima ovakvu podršku. Rezultat je to svakako ove humane osnove koju Predlog ovog zakona nosi sa sobom. Predlažući ovaj zakon nijesmo predvidjeli izmjenu kriterijuma za ostvarivanje ovog prava, u želji da ovaj predlog zakona i dobije jednu takvu podršku. Znamo da se sa ovim predlogom zakona ne rješava materijalni položaj ovih lica, ali će on značiti puno za njih. Puno, jer će im omogućiti izdvajanje tih sredstava i za zdravstveno osiguranje, za dio tog penzionog osiguranja ukoliko ta lica uplaćuju te doprinose po tom osnovu, a cilj svake države jeste da obezbijedi dostojanstvenu starost licima i u mnogim državama Evrope danas ta lica i ostvaruju to pravo na socijalnu penziju, a to je nešto čemu treba da teži svakako i Crna Gora.

Ovo će značiti onaj podsticaj i brigu države za ta lica, svi smo to zajedno konstatovali, koja danas održavaju život u mnogim udaljenim selima i jednostavno to treba da bude jedan podsticaj i jedna briga prema tim licima. Vjerujem, nakon ovakve rasprave, da ćemo sada, sa puno više povjerenja i nadom da ćemo razmatrajući Predlog budžeta doći do ovih dodatnih sredstava koja će omogućiti primjenu ovog zakona od 1. januara 2014. godine. Još jednom svim kolegama želim da se zahvalim na ovako izraženoj podršci Predlogu ovog zakona.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Gošoviću.

Da pomenem na predlog koji ste iznijeli tokom uvodnog izlaganja da se izjašnjavanje o ovom predlogu zakona obavi zajedno sa raspravom o budžetu, mislim da je to racionalan predlog i o takvoj jednoj soluciji smo govorili i na kolegijumu juče ili prekjuče, nije bitno, uglavnom ovih dana. Tako da vjerujem da će to biti solucija koja će na kraju biti prihvaćena kao realnost, jer od političke podrške koju smo mi iskazali ovdje u ovom parlamentu podjednako je važno, ako ne i važnije, obezbijediti i neophodna finansijska sredstva tokom naredne godine u budžetu da bi se to sve što propišemo i moglo realizovati. Zaključujem ukupni pretres povodom ove tačke dnevnog reda, o njoj ćemo se izjasniti kasnije.

Idemo dalje. Predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore. Podsjećam da je Predlog odluke podnio poslanik Andrija Popović. Izvjestioci odbora su Zorica Kovačević, u ime Zakonodavnog odbora i naš već bivši kolega Jovan Martinović, u ime Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres i pitam kolegu Popovića želi li da da uvodno izlaganje? Želi, vjerovatno. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore je u dijelu emitovanja državne himne i u dijelu da se obavezno prva sjednica proljećnjeg i jesenjeg zasjedanja održi u našoj Prijestonici Cetinju.

Ne znam više koji put ovo obrazlažem, govorim o svemu ovome. Do sada je ovo osam puta prošlo, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu i Zakonodavni odbor, po tri puta je prošlo na tim odborima većinom glasova, dva puta je prošlo plenum, znači ovo je sad deveti put ili na odboru ili na plenumu da ovo ide.

Radi se o tome da u članu 1 na prvoj sjednici Skupštine, poslije izvođenja državne himne, predsjedavajući konstatuje da je Državna izborna komisija podnijela izvještaj o sprovedenim izborima itd. U članu 2 izmjena je da prva sjednica prvog redovnog proljećnjeg zasjedanja Skupštine koja se održava u Prijestonici Cetinju počinje izvođenjem državne himne

itd. U stavu 2 prva sjednica drugog redovnog jesenjeg zasijedanja koje se održava u Prijestonici Cetinju počinje izvođenjem državne himne, a zasijedanje počinje prvog radnog dana u oktobru i traje do kraja decembra. Dakle, ovdje se radi o četiri stvari, da se državna himna izvodi na početku konstitutivne sjednice novog saziva parlamenta, na prvoj sjednici proljećnjeg i prvoj sjednici jesenjeg zasijedanja i da je, do sada tradicionalno su se te sjednice održavale, prve sjednice proljećnjeg i jesenjeg zasijedanja u našoj Prijestonici Cetinju, sada je ovdje i ta obaveza. U Poslovniku Crne Gore, u obrazloženju postoji propust oko nepostojanja obaveze izvođenja državne himne na sjednicama koje imaju svečano radni karakter, a to su, bez sumnje, ove sjednice o kojima sam govorio. Da vas podsjetim što nam se desilo prošle godine na konstitutivnoj sjednici novog saziva parlamenta 6. novembra 2012. godine, kada je, uz veliko razumijevanje poslanice Kalezić koja je sada tu prisutna i koja je predsjedavala tom prvom sjednicom kao najstarija poslanica, ipak izvedena državna himna, inače bi se praktično desio skandal.

Ovdje ima motiva za ovo i više. Nama treba ipak neki pojačani zdravi patriotizam. Naravno, ne onaj patriotizam kao što kaže jedan naš uvaženi kolega koji trenutno nije ovdje, jedna ruka na srce, a druga ruka u džep. Nama treba stvarno jedan zdravi patriotizam koji bi, ipak, ovu zemlju na neki način izvukao iz svih tih ekonomskih nedaća u kojima je sada. Nismo samo mi u takvim ekonomskim nedaćama nego i dobar dio zemalja oko nas. Eto, to je taj predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore, u dijelu izvođenja državne himne. Nadam se da će ga poslanici kao i osam puta do sada većinski podržati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Popoviću.

Nemamo prijavljenih učesnika u raspravi povodom ove tačke što je, vjerovatno, posljedica ovih okolnostima o kojima je kolega Popović govorio. Ovo je već osmi ili deveti put da o ovoj inicijativi, odnosno Predlogu odluke o promjenama Poslovnika to imamo u razmatranju i da u svim prethodnim raspravama povodom te tačke su se čuli argumenti i jedne i druge strane, govorim i jedne i druge, dakle i onih koji podržavaju takav predlog i onih koji ne podržavaju, tako da su se vjerovano u ovom prethodnom vremenu iscrpili svi argumenti i da kolege procjenjuju da nema potrebe da ih ponavljaju.

Meni ostaje da zaključim raspravu povodom ove tačke dnevnog reda, odnosno ukupni pretres pošto rasprave nije bilo, a o ovoj tački ćemo se izjasniti u ponedjeljak gdje je prema našem okvirnom planu predviđeno izjašnjavanje o svim tačkama koje smo prešli tokom 6. i 7. sjednice. Zahvaljujem.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o igrama na sreću. Podsjećam, Predlog zakona je podnio kolega Branko Radulović. Izvjestioci odbora su Radovan Obradović, u ime Zakonodavnog odbora i Rešid Adrović, u ime Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres. Naravno, sjećamo se o čemu je riječ, maloljetnici, kladionice, kockarnice itd, ali sve će nam to mnogo detaljnije saopštiti kolega Radulović. Izvolite, imate riječ.

BRANKO RADULOVIĆ:

Uvažene kolege, građani Crne Gore, roditelji,

Ovo je jedna izuzetno ozbiljna tema. Parlament, da bi vas uveo u priču koji ne znate zbog čega je ova inicijativa, normalno van ovog parlamenta ko ne zna, već kroz niz godina pokušava da bude ono u istini, a to je čvorište ukupnog društvenog, civilnog i političkog dešavanja, da bude otvoren za sve činioce civilnog i ukupnog našeg crnogorskog društva, da potencira neke stvari koje su izuzetno važne po Crnu Goru.

U okviru jednog programa koji je svake godine sve kvalitetniji i sadržajniiji tzv. program otvorenog parlamenta, svake godine održavamo tzv. dječiji parlament. Naime, radi se o nečemu što u saradnji sa dvije asocijacije, jednu globalnu, jednu crnogorsku, koje se bave pravom i zaštitom prava djeteta, svake godine predstavnici djece ovdje se okupljaju, analiziraju svoje stanje, daju preporuke, sugestije, bilo da je u pitanju ova kuća ili da je u pitanju izvršna vlast.

Sticajem okolnosti, u tom drugom dijelu sam predsjedavao tom skupštinom i možda nikada nijesam bio izložen nečemu što znači nikakvo opterećenje politike, sa nečim što znači dobro gledanje situacije i sa nečim što znači na kraju vapaj.

Zaboljelo me je nekoliko stvari. Zaboljelo me je što je taj vapaj djece bio da kažu da su mnoga gladna. Ako su djeca u Crnoj Gori gladna, tek kakve su porodice i kakvi su roditelji. Mi imamo sačuvano nešto kroz istoriju, nešto kroz mentalni sklop, da sve što imamo najlješe dajemo našem potomstvu i sve što želimo najiskrenije želimo našem potomstvu. Tu sigurno nema dvojbe.

Druga stvar, rečeno je da su naša djeca u velikoj mjeri otrovana s nečim što znači zavisnost, zavisnost od droge, ona se uselila i u porodicu, uselila se i u školu. Znam, prema ... nekim informacijama šta se dešavalo u petak večer u Kliničkom centru. To je strašno. Znači, djeca koja su u osnovnoj školi konzumiraju lake droge, u srednjoj školi ide igla, fakultet je drastičan. Neću da govorim o procentima, ali to je slika koja strašno zabrinjava.

Treća stvar, alkohol. Mnoga djeca su postala zavisna od alkohola. To postaje manir, postaje nešto što je kult, ukoliko nijesi u kaficu, ukoliko ne konzumiraš alkohol, ukoliko s nečim što treba da obilježiš ne završiš uz zdravicu i alkoholom, štaviše ima tih koktela na bazi šestokih pića koji razaraju i mentalni i zdravstveni sklop. Treća stvar je bila i zavisnost od tih kockarskih stvari. Imao sam pojedinačne slučajeve nekih prolaznika i nekih poznanika, da im je familija propala zato što je neko mlađani na dobošu, na ruletu, u kockarnici, na pokeru, dao sav imetak i dao život. To je ono što te kamataše, što te zelenaše, kroz te fukare jer nema druge riječi za takve koji se bogate uzimajući našu budućnost, što je to postalo ne samo pojedinačna pojava. Dao sam im riječ da ću se sigurno time baviti, ali siguran sam, to se i ovdje pokazalo, kroz ovu inicijativu, potpuno saglasje cijelog parlamenta.

Kada su u pitanju kockarske zavisnosti, tada je to podijeljeno, roditelji, prvo se obračavam vama, nama, roditelji, đedovi, babe, tetke, sričevi i svi ostali koji trebaju da sačuvaju to što znači familija, posebno domaćinima jer je to kod nas u tradiciji u Crnoj Gori, ko čuva moralne osnove porodice, pa kada umre otac naslijedi ga najstariji ili najstarija, pošto su kod nas žene ništa manje vrijedne nego čak i vrednije od muškaraca po mnogo čemu i u svemu, štaviše, tada su one što čuvaju.

Znači, u te kockarnice, od tih ruleta do kazina su se uvukli ljudi, možete li vjerovati u stambene zgrade, jedna u mojoj, dolje na prizemlju, kupio je te penzionere, neki otvorio rulet u sred stambene zgrade u centru grada. Time ću se baviti kasnije, ovdje su djeca vapaj. Moja mlađana drugarica Marija Popović je to inicirala, i ja je pozdravljam, što je ona rekla spašavajte nas. Djeca su opterećena ili su dio mafijaškog lanca oko tih ljudi koji vode kazina, igre na sreću, kockarnice. Oni su dio tog i možda su jedni od najvažnijih konzumenata. Ili, oni roditelji koji šalju svoje dijete ponesi mi tiket ili ponesi mi ovo, to nije roditelj niti je on nosilac porodice, rekli da ih zaštitimo.

Pretrasao sam ovaj zakon o igrama na sreću i znao sam da je to Pandorina kutija, znao sam da je to nešto što je velika igra, ali nijesam mogao da vjerujem da su oni toliko igrači, da je to velika obmana. Ima nešto što se kaže materijalne odredbe. Tu imamo vrhunskih pravnika ovdje koji kažu složi osnovni ....pa ovo, pa ono, oni su htjeli da obmanu i u onom dijelu što se zove materijalna odredba jer kada su u pitanju kladionice je izuzetno različito je u odnosu na kazina i automate, igara na sreću na automatima, nije napravljeno kao za ova dva slučaja i kod kladionica na igru. Moji saradnici, savjetnici i ja smo se uhvatili na tome, ali dobro su reagovali određeni poslanici jer su rekli da tu može biti greška. Preispitao sam zajedno sa našim matičnim odborom koji je do kraja pametan i oko tih stvari i stručan i utvrdio je da su oni htjeli sa jednom jasnom nejasnoćom da ubace to na drugi način, pozivajući se na ovu stvar i mi smo to usaglasili.

Zamislite sada, ukoliko je isto da đeca ispod 18 godina ne smiju tamo ni da prisustvuju, onda je i kaznena odredba, jer može da kaže ne smije, što znači to ne smije, ako nemate kaznenu odredbu ili Krivični zakonik ili u nekom drugom zakonu, onda to ništa ne znači. Ništa to ne znači ako nema nekakvu kaznenu odredbu. U toj kaznenoj odredbi toga nije ni bilo. To je katastrofa. Zakon nije usaglašen za svake stvari i tada sam djelovao amandmanski i jednoglasno na oba odbora i ovaj odbor koji se bavi tom zakonskom strukturom i odbor koji treba

da se bavi, prije svega, time, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, ali ovo je nešto što je možda više pravo, više zakon nego što je više odbor koji se bavi ovim stvarima. Tako da već postoji potpuno jedinstvo. Želim dvojici ljudi da poručim jasno, ministru finansija i ministru obrazovanja, da ovaj zakon ta gospoda ne primjenjuju. Ovdje daljina od škola treba da bude 250 metara. Djeca su mi rekla da brojne kockarnice, kladionice i sve je manje od 250 metara.

Ministre, što radiš, jedan i drugi? Ovaj iz finansija treba, jer on daje to, zajedno sa gradonačelnicima, a ovaj ministar obrazovanja i direktori što ne upru crveno zvono i alarm da se to dešava. Pozivam ih da primjenjuju zakon jer je to njihova zakonska i svaka druga osnovna odredba. Spreman sam, mada ništa nijesam pametniji od vas, jer ste vi roditelji, stričevi i sve ostalo, više znate možda o ovome, ukoliko hoćete nešto ću vam odgovoriti. Pozivam vas u nečemu što je mnogo važnije, to sam i na Odboru rekao, od vas hoću petlju, ići ćemo sa nečim što je mnogo opasnije, a to su kazina i onamo gdje se igraju ruleti, gdje se gube imanja, gdje se gube, prvo, stotine hiljada eura, gdje se gubi pamet, gdje postaješ iracionalan, gdje postaješ lud jer znam to, vidio sam to kod tog nesrećnog roditelja koji hoće da umre od te muke, sin mu je to uradio. Daleko bilo, završavam time, na ovome neću stati, idem do kraja. Želim da svi mi 81 budemo u potpunom saglasju sa ovim. Moramo naše potomstvo i našu decu spasiti od velike muke.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem. Kolega Raduloviću, vi imate običaj da kažete pet plus jedan, a ovo je bilo pet plus pet. Ali, imajući u vidu aktuelnost teme i problematiku za koju vjerujem da smo svi zainteresovani da se na najbolji mogući način pravno uobličići, a zatim i implementira u praksi, ovo malo prekoračenje nije apsolutno nikakvi problem.

Ulazimo u raspravu povodom ove tačke dnevnog reda. Koleginica Branka Tanasijević, u ime Kluba DPS-a, a nakon nje kolega Perić, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore. Možete jedno u ime kluba, a jedno kasnije. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane koleginice i kolege, poštovani gospodine Raduloviću, vrlo ste me obradovali što ste predložili jedno ovakvo zakonsko rješenje i, na kraju, poštovani građani,

Zašto sam počela ovako. Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o igrama na sreću koji ste vi predložili, polazi od toga da se licima mlađim od 18 godina zabrani boravak i ulazak u prostorije u kojima se igraju kladioničarske igre. Do sada je postojala zabrana da lica mlađa od 18 godina ne mogu učestvovati u takvoj vrsti igara. Podstaknuta vašim rješenjem, zaista sam obišla nekolike kladionice i takve zabrane postoje. Međutim, vi ste unaprijedili to pravo, vi ste ga proširili jer ulazak u kladionicu može da bude stimulativan ambijent za onoga ko nije ni došao sa namjerom da igra, a da ga podstakne svojom interesantnošću da i on postane igrač. Takođe, mislim da ste potpuno u pravu što ste predložili te prekršaje i predložili ste kaznu za lice koje je organizator kladioničarskih igara jer nije dovoljno samo zabraniti nego na taj način i kazniti onoga ko dozvoljava licima mlađim od 18 godina da borave u takvom ambijentu. Kao predstavnik Demokratske partije socijalista, i u lično ime, i u ime Demokratske partije socijalista mogu da kažem da ćemo podržati ovakvo zakonsko rješenje.

Takođe, ovo što ste vi pomenuli je prilika da pošaljemo upozorenje mladim ljudima i njihovim porodicama, a ja ću to uraditi na način što ću reći da je svaka civilizacija do sada bila zaražena igrom, ali naša tehnološka civilizacija, zaista, ima veliki broj igara koji su na neki način izazov za mlade ljude, naročito su to aparati koji su jedna vrsta igara na sreću, a s druge strane to su i kladioničarske igre. Zašto pominjem aparate, odnosno džek pot aparate koji su velika opasnost za mlade ljude. U tom slučaju se mladi čovjek, u stvari, bori sa mašinom, ona je njegov saigrač. On nema ljudsku komunikaciju sa čovjekom. On sve, osjećanja koja ima u tom momentu, a to su bijes, to je nada da se dobije upućuje samom sebi, i on ustvari se igra sam sa sobom, a pritom se aparat igra sa njima. On postaje objekt igre, i on više ne vlada sobom.

Mi imamo danas u našem okruženju dvije vrste igrača, jedni su rekreativni igrači, za njih ne postoji velika opasnost, to su ljudi u zrelim godinama kojima to služi za zabavu. Ali, oni imaju osjećaj gdje je granica, i drugo, njihove su emocije stišane i oni znaju kad treba prestati, a drugo imaju racionalan duh i znaju da ekonomišu pa će i u tom smislu prestati da igraju kad ona počne da ih ugrožava. Za mlade ljude to nije tipično. Mladi ljudi lakše ulaze u problem patologije od starijih ljudi zato što njihove emocije su takve da oni ne umiju da se savladaju u određenom trenutku, nastavljaju da igraju čak i onda kada igra počinje da se igra sa njima.

Ono što je važno istaći ovim povodom jeste da je Svjetska zdravstvena organizacija definisala patološko igranje hazarderstvo kao poremećaj navika u kojem postoje tri faze: faza dobitka, faza gubitka i faza očaja.

Faza dobitka je ona kada neko ko dobija od igara na sreću, on ne prestaje da igra, da je zadovoljan dobitkom, nego je stimulisan da nastavi da dobije još više. Poslije toga naravno, dolazi faza gubitka, a on ne prestaje ni tada da igra nego nastavlja dalje da bi vratio uloženo. I naravno, onda se ulazi u treću fazu, to je faza očaja, odnosno tada igrač ustvari ulazi u hod po kružnoj liniji, demonska moć igre razara njegovu volju i on prestaje da bude ličnost na pravi način. Posljedica takvih igara za mlade ljude koji čak se liječe u centrima zavisnosti u okruženju, jer imate mladiće i djevojke koji imaju po 16, 17 godina koji se nalaze na liječenju, ona dovodi do poremećaja psihe, dovodi do promjene raspoloženja, dalje, do nesanice, do asocijalnosti i razdražljivosti, čak i porodičnog nasilja. Ne mora ono da bude manifestovano u onom smislu kako ga tumačimo, ali jeste porodično nasilje ako finansijski mladi igrač ugrozi svoju porodicu.

Takođe, željela bih da istaknem da zakoni nijesu dovoljni da se riješi ovakav problem. Još u antičkom periodu postojali su zakoni, jer je igra nastala u antičkom periodu kada smo imali Zakon lex stalariju još u antičkoj Grčkoj koji nije mnogo riješio to, pa pretoro vedik koji to nije riješio. Moraju svi subjekti društva da budu uključeni u to.

Gospodin Radulović je pomenuo s potpunim pravom porodicu, jer radi se o maloljetnicima. Roditelji moraju imati uvid u navike svoje djece i učestvovati u kreiranju slobodnog vremena. A najgora varijanta je kada roditelj postane učitelj igranja svojoj djeci, jer on ako igra nema pravo da bude kritičar svoga djeteta ako je to njegova navika. To se ne prenosi genima, ali situacioni model dovodi do toga da djeca postaju ono što su njihovi roditelji jer oni jesu naši modeli za identifikaciju.

Takođe, škola na ovaj način kako je to pomenuo gospodin Radulović, ali i na drugi način, vi vidite da mi u posljednje vrijeme obrazovne sadržaje dopunjavamo velikim brojem informacija koje djeca treba da znaju, i to je dobro. Ali, mislim da u školskim programima ima nedovoljno sadržaja koji upozoravaju na opasnost od kockarskih, kladioničarskih i drugih igara i da na taj način i sama škola može da da veliki doprinos. Ja bih ovaj put pozvala i medije, mislim da ni mediji nijesu dovoljno uključeni u neku prevenciju igara na sreću, pogotovu kladioničarskih igara, jer oni profilišu javnost. Oni na neki način oblikuju naše navike, i mislim da nedovoljno čak u nekim situacijama postoje određene emisije gdje se reklamiraju igre koje ne bi smjeli, a imam priliku da u nekim ponoćnim satima gledam poker, začuđena da tamo se prvo otkrivaju pravila, s druge strane se uočavaju greške, pa se mladi igrač uči koju to grešku ne treba da napravi da bi bio dobar igrač pokera.

Na kraju ako mi dozvolite, željela bih da sve vas pozovem da se mi, ne samo na ovaj način nego i na drugi način uključimo. Smatram da je danas velika privilegija što je otvorena ovakva tema, da pošaljemo svi zajedno jednu poruku mladim ljudima da se od kocke nikada niko nije obogatio, čak i kad dobija, igrač je gubitnik. Zato što je njegov ulog uvijek veći od dobitka, jer on ulaže sebe, ulaže svoj mir, dostojanstvo, porodicu, a samim tim on ulaže čitav život. Prema tome, sa ovakvom porukom željela bih da u ime Parlamenta, jer znam da svi ovo mislite, se obratimo svima onima koji mogu pomoći da ovaj veliki oblik zavisnosti, a koji nije dovoljno prepoznat u našem društvu, da se može uticati na njega. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Srđan Perić ima riječ, nakon njega kolega Andrija Popović.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Ovaj zakon, jasno je, neće podijeliti Parlament i svi ćemo pretpostavljam dati glas za njegovu primjenu, i ovaj Predlog zakona ima jedan dodatan smisao jer ga je potpredsjednik Radulović prosto predložio inspirisan Dječijim parlamentom, pitanjima iz Dječijeg parlamenta. Tako da je i taj segment dodatno dobio na težini. Međutim, ono što je mnogo bitnije jeste da se mi ne bavimo posljedicom nego uzrokom. Na žalost, ovaj zakon tretira posljedice.

Koleginica Tanasijević je govorila i o ljudskoj prirodi, i šta je to što uzrokuje u krajnjoj crti fenomen kocke, možda najljepši redovi u svjetskoj književnosti su oni koje je Dostojevski, koje je usmjeravao ka kocki, ali ono što je za ovu priču mnogo bitnije jeste da mi živimo u okruženju prosto koje 20 godina izdiže kocku kao princip, a hazard kao filozofiju. Na žalost u Crnoj Gori se stalno forsira princip da uvijek postoji neka prečica za raj, za brzu zaradu. To je nešto čemu trebamo da se posvetimo i ako je ovaj zakon na toj liniji, a svakako jeste, on je dobar doprinos, ali ne može biti preloman. Ja ću podsjetiti da smo mi samo u 20 godina na dvije ravni imali recimo, u nekoliko navrata snaženje principa kocke koji koliko god djelovalo fenomenološki ili filozofski možemo posmatrati ili vrlo je skopčan sa filozofijom koju je produkovala upravo ova vlast. Tako smo imali 90-tih godina, kada sam ja odrastao. Poker aparati su bili glavna zabava, jer nije bilo druge zabave, 2000-tih godina je bila berza i takozvana kupovina akcije. Kupuje neko na berzi akcije, ne zna gotovo ništa o tome, ali igra se i brzo zarađuje. I sada imamo treću stvar, treći problem kladionica. I taj fenomen kocke kod odraslih ljudi je prosto nešto što je na žalost ili već kako ko želi to da formuliše, prisutno svugdje u svijetu. Ali, mi imamo problem sa kockarskim porivima kod maloljetnika, i to je dodatna težina ovog problema. Mi koji za sebe volimo da kažemo da smo u suštini tradicionalno društvo. A na državnom nivou vlast je 90-tih produkovala hiperinflaciju kada ste mogli takođe da riješite problem štampanjem novca, 2000-tih je takođe bila berza nekretnina aktuelna, i sada imamo takođe jednu klasičnu hazardersku priču da će doći neko ko će nam donijeti neki ogroman novac, ko će nas čašćavati, da mi ne trebamo ništa da radimo. Opet se vraćamo prosto na taj princip kocke. I mi nikako ne možemo da izađemo iz tog kruga gdje se ne suočavamo sa problemom, nego uvijek stvari prevodimo na taj kockarski princip kada će jedan okretaj ruleta nama donijeti rješenje svih životnih problema.

Ono što jeste intencija ovog zakona da putokaz za mlađe generacije usmjeri ka školi, ka igralištu, ka radu, a ne ka kladionici, i to je svakako za pozdraviti. Ali, ono što je za nas mnogo značajnije da mi moramo pored ovog zakona da damo alternativu mladosti Crne Gore da ne bude u kladionicama jedina njena mogućnost da zaradi prosječnu platu. Naravno, ne može je zaraditi tamo, ali stvara se taj privid, i s druge strane, moramo pokazati kao Parlament kroz legislativu, ovo je prvi korak, da ćemo makar kroz tv sadržaje koji se prezentuju djeci voditi računa da se ne forsira princip kocke. Koliko na dubljoj ravni, toliko i na jednoj vrlo plastičnoj, jer imate dvije do tri televizije koje bjesomučno u terminima koje gledaju djeca reklamiraju kockarske igre, igre na sreću, opet kažem ne radi se o lopti ili o lutriji ili nekim benignim stvarima, već o klasičnoj kocki. Takođe, televizijski sadržaj, koleginica je pomenula gdje se prenose poker turniri, su u potpunosti dostupni djeci, to je potpuno jedna nepokrivena oblast i djeca nezaštićana to gledaju i u krajnjoj crti mogu da se dive nekim licima sa zamračenim naočarima i pomisle da su to ti modeli koji će im donijeti nešto sjajno u životu. Ali, ono što je mnogo bitnije jeste da mi pokušamo kao društvo poslati poruku da je jedini put ka sreći, istrajan rad. Sve drugo je promovisanje principa kocke. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Ne, ovo je prvi krug rasprave. Nemamo međusobnih komentara, jedino predlađač, takva su pravila, žao mi je.

Došlo je do male prekompozicije u okviru ovog prvog kruga, sada će ipak govoriti kolega Kaluđerović u ime Kluba SNP-a, a nakon njega koleginica Ljerka Dragičević u ime Kluba četiri partije.

Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Dakle, naravno da će poslanici SNP-a podržati Predlog ovog zakonskog projekta koji je podnio profesor Radulović, kako bi se makar normativno pokušali zaštititi lica maloljetna od ovih pošasti o kojima pričamo. Međutim, plašim se da će se u dobroj mjeri ponoviti ono što je inače problem ukupno Crne Gore, crnogorskog društva, da je ogromni nesklad između normativnog i stvarnog. A ja ću podsjetiti na istorijat pokušaja izmjena važećeg Zakona o igrama na sreću, dakle, još 9. januara 2012. godine Vlada je u skupštinsku proceduru predložila izmjene i dopune Zakona o igrama na sreću, a podsjetimo se, ovaj zakon je usvojen još daleke 2004. godine, a izmjene i dopune 2007. godine. Očigledno pod pritiskom moćnog lobija iz Udruženja prirađivača igara na sreću u martu mjesecu prošle godine Vlada je, odnosno u martu ove godine Vlada je Predlog ovog zakona povukla iz skupštinske procedure i nakon protekla, evo ni punih devet mjeseci od kako ga je povukla, i gotovo dvije godine od kada ga je predložila izmjene i dopune zakona, čuti, nema ništa novo i na snazi je dakle, zakon iz 2004. godine s određenim izmjenama i dopunama iz 2007. godini.

Podsjetiću na podatke koje sam uzeo iz završnih računa budžeta za 2009. 2010. 2011 i 2012. godinu, o prihodima budžeta koji su naplaćeni od priređivača igara na sreću. Vrlo je karakteristično i simtomatično jer se 2009. godine naplatilo 4,7 miliona evra, 2010. godine pazite, 6,4 miliona evra, a onda imamo drastičan pad 2011. godine 3,6 miliona evra, i 2012. godine 3,2 miliona evra. Dakle, 2012. godine duplo manje nego 2010. godine. A da podsjetim, izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću iz 2007. godine utvrđena je obaveza da se priređivači igara na sreću online vezom povežu sa nadležnim državnim organom kako bi sve transakcije finansijske, sve uplate koje se dešavaju kod priređivača igara na sreću se direktno evidentirale kod nadležnog državnog organa koji prati njihovo finansijsko poslovanje, i ne treba biti mnogo mudar i zaključiti da bi se prihodi budžeta države po ovom osnovu dakle, ne bi padali sa 6,4 miliona evra na 3,2 miliona evra nego bi daleko prešli iznad ovih 6 miliona evra.

Zbog čega nadležni državni organi, zbog čega Vlada Crne Gore ovako toleriše. Dakle, od 2007. godine skoro će punih sedam godina se ne realizuje ova obaveza, a bio sam u prilici potencirajući ovaj problem, da još prošle ili pretprošle godine čujem od stručnjaka, da investicija za povezivanje za online vezu nije viša od nekih nekoliko stotina hiljada evra. Ova ulaganja bi se desetostruko vratila samo u jednoj godini, u to sam apsolutno ubijeđen. Međutim, očigledno da ovdje Vlada toleriše nepostupanje, odnosno neizvršavanje zakona i uspostavljanje te direktne online veze, preferirajući privatni, odnosno i interes vlasnika priređivača igara na sreću, odnosno na državni interes. Kada se tome doda da se sredstva koja se ubiraju od priređivača igara na sreću, podsjetimo se članom 15 važećeg zakona je predviđeno 60% tih sredstava koja se uberu od priređivača igara na sreću, usmjerava se na finansiranje socijalne zaštite i humanitarne djelatnosti, za potrebe lica sa invaliditetom, za sport, kulturu, tehničku kulturu, i plasiraju se 75% tih sredstava preko nevladinih organizacija koje se bave ovom djelatnošću.

Dakle, mi na ovaj način ne samo što uskraćujemo budžet države za značajne prihode po ovom osnovu, nego na taj način uskraćujemo jedno izuzetno značajne djelatnosti i značajno uskraćujemo nevladin sektor da se bavi izuzetno važnom djelatnošću u našem društvu. Hvala Vam.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginica Ljerka Dragičević sada ima riječ, nakon nje, kolega Kemal Zoronjić.

Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Uvažene kolegice i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Ja ću ovaj zakon podržati i zahvaljujem se gospodinu Raduloviću, jer je održao riječ datu na Dječijem parlamentu, djeci koja su postavili ovo kao problem.

Ako su se djeca sjetila nčeg takvog, kao da je loše, onda tek mi stariji mora da se zamislimo koliko je to loše, i koliko su oni uznemireni time, ne samo što smije da se uđe mlađe u kladionice, u sve institucije igara na sreću, nego još su se žalili da je to dosta blizu škole. Mi smo jednom u zakonu to promijenili da bude malo dalje, evo, kažu djeca da im je i to preblizo.

Međutim, htjela bih nešto drugo da kažem, ovo što su uvažene kolege prije mene rekli, od svega po malo bih htjela da kažem, pa sada da se ne ponavljam, samo da, mislim da je najvažnije da mi uzrok tome moramo, na uzrok tome moamo stati na, ono na glavu pritisnuti, a to je velika nesreća što se na televiziji, na Internetu, može da uzme dijete da igra i čak gubi pare kad igra taj poker na Internetu, to je nešto strašno, vidjela sam to i nijesam mogla vjerovati da se tako nešto nalazi.

Znači, može i dijete i odrasli, a bogme na sreću, jer ne bi se zvalo "igra na sreću" to je nešto što može biti a hiljadu, hiljadu puta odsto ne može biti. Sreća je jedino u radu, u redu, u poštovanju pravila, zakona, i brizi o podmladku kompletno.

Takođe, zauzela bih se za to da se naprave, možda da je bolje da imaju neke sale, hale, kako bih već rekla, ili igrališta gdje bi oni upražnjavali sport. Ali, evo sad imate kompletne programe na televiziji koji daju kladioničarske preglede, i onda oni to gledaju, gledaju i sad bi se stalno na tome i sa time kladili. I znači, to malo, malo bi trebalo više povesti računa što ima na televiziji. Ne samo da ima sporta dosta, i tih kladioničarskih pregleda, jer tako oni dolaze do određenih informacija. Ako jedan dođe, njih ko zna koliko dođe do te informacije. Ja sam jako zadovoljna kad sam vidjela da je gospodin Radulović podnio ovaj zakon. Mogu da kažem u ime mojih kolega, mada će kolega Popović kasnije govoriti, ali u ime mojih kolega mogu da kažem da ćemo mi podržati zakon, i sve što bude još trebalo kako je rekao gospodin Radulović, treba napadati i dalje. I treba napadati dalje, bar ono što je nelegalno, a uz to što je nelegalno, ajte da malo se zainteresiramo da i one šipke izbacimo. Možda i to ne bi bilo loše, jer tu se baš djeca nagrade. A bilo bi dosta toga da se izbací, ali za sad nek idu igre na sreću i šipke. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Kemal Zoronjić ima riječ u ime Kluba Bošnjačke stranke, izvolite.

KEMAL ZORONJIĆ:

Hvala, poštovani potpredsjedniče.

Poštovane kolege poslanici, poštovani građani,

U našem društvu stav prama kockanju je još uvijek liberalan, problemu se ne prilazi na adekvatan način. Znamo da je kocka vrlo opasna i uopšte se ne razlikuje od drugih poroka, a može da ima jednako razoran efekata kao svi ostali poroci. Problem zavisnika kocki neće biti vidljiv na prvi pogled, ali kocka je baš kao droga i aklohol uzrok propasti mnogih porodica i pojedinaca.

Tešak ekonomska situacija u našoj zemlji dovela je do toga da se mnoge firme ugase, ali kladioničarski biznis je nažalost procvjetao. Međutim, to i nije karakteristično samo za našu državu i naše društvo.

Takođe, zabrinjava činjenica da se starosna granica posjetilaca kladionica pmjerila na niže, pa imamo sve veći broj mladih uzrasta, osnovaca i srednjoškolaca koji svakodnevno posjećuju kladionice. Rezultati istraživanja pokazuju da se sa kockanjem 65% ispitanika počelo sa 10 ili 12 godina života, a njih 20% u periodu od 12 do 14 godina. Mladi najčešće kockaju novcem od džeparca, pozajmljuje novac od rodbine, uzima i novac od roditelja, dok neki prodaju i stvari iz kuće bez znanja roditelja.

Navedeni podaci su zaista poražavajući i mi iz Bošnjačke stranke smatramo da ćemo usvajanjem predloženih izmjena zakona učiniti veliki iskorak u rješavanju ovog problema, ali i da ćemo na taj način prije svega pomoći mladima da izbjegnu ozbiljne probleme.

Takođe, jedan od razloga zbog kojeg nemamo dilemu kada je u pitanju ovaj Prijedlog zakona, jeste urpavo taj što igre na sreću stvaraj mnoge štetne posledice. Jedna od njih je i

čovjekovo stvaranje iluzije da će se obogatiti preko noći bez rada i na tuđi račun. Neka istraživanja utvrdila su da kocka, klađenje i sve igre na sreću kod čovjeka uzrokuju uzbuđenje, pa razočarenje, što na kraju može dovesti do mržnje i neprijateljstva zbog čega smo nažalost i sami svjedoci.

Poražavajuće je i to da razvoju i širenju kockanja često doprinose i roditelji koji prate igre na sreću, ili ispunjavaju razne tikete u prisustvu svoje djece, ili ih čak i šalju da im izvrše uplatu. Na taj način roditelji svjesno ili nsvjesno navikavaju djecu da i sama krenu tim lošim putem.

Kolega Radulović je istakao, a mi smo svjedoci da se veliki broj kladionica nalazi u neposrednoj blizini škola, iako je zakonom jasno propisano da udaljenost objekta u kojima se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću, od obrazovnih ustanova ne može biti manja od 250 metara. Sudeći po tome da je veliki broj kladionica otvoren u blizini škola očigledno je da su vlasnicima kladionica maloljetnici, osnovci i srednjoškolci, ciljna grupa. Ali, ovo nije problem samo škola koje se nalaze u blizini tih kladionica, već čitavog našeg društva. Ovo nas navodi i na pomisao da je zaista došlo do poremećaja vrijednosti, jer bi u blizini škola prvenstveno trebale da se nalaze biblioteke, sportski tereni, knjižare, nešto od čega će mladi zaista imati koristi.

Na kraju Bošnjačka stranka će podržati ovaj Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o igrama na sreću podnijeti od strane kolege Radulovića. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Sovim smo završili prvi krug učešća u raspravi, idemo dalje.

Imamo prijavljenih u ovom trenutku još dvoje učesnika u raspravi, dvoje kolega.

Molim Zorana Jelića da uzme riječ, nakon njega kolega Andrija Popović.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici,

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću prepoznao sam namjeru predlagača da se normativno uredi dio djelatnosti priređivanja igara na sreću i to u onom dijelu gdje se želi spriječiti učestvovanje igara na sreću maloljetnih lica, to jest lica koja su mlađa od 18 godina.

Dakle, ovim zakonom se kako je to dao predlagač, zabranjuje pristup maloljetnim licima u prostorijama koje se organizuju u kladioničarske igre i u članu 1 je napisano da nije dozvoljen ulaz u prostorije gdje se obavlja ta djelatnost.

Sada bih ja na osnovu neke analogije pitao, da li samo prisustvo znači učestvovanje u igri? Dakle, da bi neko učestvovao u igri mora da ima odnos sa tim priređivačima na sreću. Kad kažemo "zabrana" u samom prostoru, to bi bilo kao kad bi zabranu točenja alkohola zabranili ulazak maloljetnim osobama u hotelima, restoranima, kafanama ili samoposlugama, jer tamo se može nabaviti ili se toči alkohol.

Prostor za priređivanje igara na sreću nema svojstvo pravnog lica i definisan je samo kao prostor za priređivanje igara na sreću. Za igre na sreću koje su kataloški poređane u važećem Zakonu o igrama na sreću definisane su prostorno tehnički uslovi, znači sam prostor, rekviziti koji su u funkciji priređivanja igara na sreću, koji služe za zaključivanje određenih opklada ili igara ili ostvarivanja prava učešća na igrama na sreću.

Šta je problem u ovom zakonu? Mislim da su to kaznene odredbe, jer Zakon važeći o igrama na sreću koji propisuje način i uslove prava i obaveza i odgovornosti pravnih subjekata na koja su prenijeta prava priređivanja na sreći. Dakle, učesnik je dužan koji želi da učestvuje u igrama na sreću, da pokaže dokument a time definiše, da li ima ili nema pravo da ostvari učešće u igri na sreću, to jest da li ispunjava starosnu granicu, i na taj način opkladu sa priređivačem. Tu treba definisati prava i obaveze učesnika u igrama na sreću i priređivača kao i odgovornost, a

samim tim institucije koje vrše inspekcijski nadzor nad pravnim subjektima i učesnicima igara na sreću.

Podsjetiću vas na jednu policijsku akciju pod radnim nazivom "mladost" koja je vršena u toku ljetnje sezone i ovih dana oko kontrole priređivača igara na sreću. I tamo su, policija je naravno, iskontrolisala i kaznila one koji su priređivali igre na sreću sa maloljetnim osobama.

Kad govorim o ovom zakonu treba imati dva aspekta. Jedan je ekonomski, a jedan je sociološki o kome je moja koleginicia pričala. Ovo što smo imali od strane predlagača ovog zakona, apsolutno razumijem, i najlakše je riješiti problem na taj način što bi se djelatnost igara na sreću ukinule u Crnoj Gori, ili zabranila. Međutim, ekonomski aspekti u budžetu, i znamo kako je to riješeno u zemljama Evropske unije, ne dozvoljavaju jednu takvu vrstu intervencije. Smatram da je dobro da i svi poslanici u ovom Parlamentu su za to, da se licima mlađim od 18 godina ne može dozvoliti da učestvuju u igrama na sreću. Nijesam za to da probleme ovog zakona rešavamo, i to sam saopštio na Odboru za ekonomiju i budžet i finansije jer smatram da treba sistemski riješiti ovu djelatnost na način što bismo dobili novi Zakon o igrama na sreću. Mislim da je to obaveza Ministarstva finansija koje ima i formiranu radnu grupu za izradu ovog zakonskog rješenja. I to zakonsko rješenje koje bi bilo kompatibilno sa sličnim zakonima u zemljama Evropske unije i u našem okruženju. Juče na Odboru sam rekao i istakao sam primjer tamo gdje ja živim, u blizini je kladionica, gdje piše "zabranjen ulaz mlađima od 18 godina i životinjama". To me je malo povrijedilo jer je tu jedna ovako dosta izražena diskriminacija. Pazite, ako čovjeka upoređujete sa životinjama i to na taj način što to onako na ulaznim vratima piše, mislim da to nije dobro i da na taj način možda taj šalje lošu poruku ili poruku roditeljima itd. Dakle, ima problema, ali moramo riješiti donošenjem novog Zakona o igrama na sreću koje je u obavezi Ministarstva finansija. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Imamo prijavljen komentar kolege Perića, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Vrlo ću kratko. Nijesam razumio do kraja moram priznati, u izlaganju gospodina Jelića, da li je jedno pitanje postavio retorički ili se zaista pitao da li treba odgovoriti na njega. To je, da li je prisustvo u prostoriji, da li znači učešće u igri?

Ono što je jako važno reći, da je jako tanko, jako teško povući preciznu liniju između kibicere i igrača. I nekad je strah od kibicera mnogo veća nego kod igrača. Ali, da ne bismo mi mnogo filozofirali u tom dijelu, djeci nije mjesto za ruletom. To je osnov cijele priče. Situacija o kojoj ste Vi govorili, da li je diskriminacija ako se djeci zabrani do 18 godina, razumjećete naravno, taj ko je poistovjećivao djecu i životinje je bio uvredljiv na potpuno drugi način. Ali, sa stanovišta primjene ovog zakona nije sloboda to da vi možete da radite apsolutno šta god vam volja, po cijenu profita. Znači, mi sada možemo reći nekome da zaista stvaramo biznis barijeru, jer bi neko mogao svakog dana od djece iz škole da uzme po euro, dva ili tri, i sa te tačke gledišta, da i mi stvarno pravimo biznis barijere. Ali, mi imamo viši interes, a viši interes su te buduće generacije, i nekako stalno zaboravljamo jednu stvar, ako želite da gradite budućnost, vaspitajte djecu. A mi ovdje sada licitiramo, da li smo nekome umanjili profit, da li smo nekome ipak zabranili da on bude blizu ruleta ili nijesmo, i ono što ja stvarno želim da poručim, nije prosto sve u novcu. I nije svaka diskriminacija negativna, a možda bi, evo, jeste iskakanje iz teme, ali mi recimo mnogo više bole diskriminacije po drugim osnovama. A ova o kojoj pričamo je prosto nešto što je pedagoški princip. Dijete do trenutka dok ne postane potpuno svjesna ličnost i dok to ne bude stvar njegovog izbora, ne treba da bude u kockarnici za rulet. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Jeliću, izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Evo, uvaženi kolega Periću, pitali ste me direktno, i prisustvo u samom prostoru znači učešće u igri na sreću ili kladioničarskim igrama. Ne. Dakle, onaj ko zaključi da tako kažem, ili uplati tiket ili u automatu u klubu dobije one žetone, on je učesnik u igri. Dakle, to je jasno propisano postojećim Zakonom o igrama na sreću i to se trebali da pročitate, da znate ko je učesnik u igrama na sreću.

Slažem se sa Vam, da po cijenu profita ne treba da kršimo zakon. I tu postoje nadležni inspekcijski organi počev od Ministarstva finansija, zatim od Uprave za igre na sreću. Pomenuo sam i Upravu policije koja kontroliše, znači prisustvo mlađih osoba od 18 godina u automatima, u automat-klubovima, ili kladionicama da moraju da budu rigorozni, i to je pokazala ova akcija koja je sprovedena ljetos u više kladionica i gradova širom Crne Gore.

Dakle, za to sam, da budem jasan, znači maloljetna lica ne mogu učestvovati u igrama na sreću, i to je postojeći zakon jasno definisao, i tu nema priče. Dakle, ovo što je podnio gospodin Radulović smatram da je dio unapređenja postojećeg Zakona o igrama na sreću, ali da bismo imali kompletno normativnu djelatnost, to se mora uraditi sa novim zakonom, jer ste vidjeli od predhodnih naših kolega koji su izlagali, da je postojeći zakon izmjene i dopune tog zakona, nijesu našle prohodnost u ovoj Skupštini i treba što prije .... kako bismo imali kvalitetan Zakon o igrama na sreću kakav je u zemljama Evropske unije. I potpuno se slažem da nije samo problem ovo, nego moramo riješiti i online klađenje, što smo više puta na Odboru za ekonomiju, budžet i finansije govorili. Džaba mi ovo zabranjujemo ako je dostupnost tih igara kompjuterskih povezano sa nekim drugim serverima van Crne Gore, dostupno našoj djeci, ništa nijesmo uradili.

Dakle, ovaj dio treba ovako uraditi, ali moramo ga uraditi sistemski i online klađenje, i online igre na sreću riješiti kako je to u zemljama Evropske unije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Imamo kolegu Labudovića, koleginicu Bošnjak, dogovorite se.

Zahvaljujem.

Inače ste Vi, kolega Labudoviću, mnogo češće uzimali riječ od kolegнице.

Izvolite, kolegнице Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK:

Pa htjela sam, prosto ne mogu da vjerujem kolega Jeliću da Vi ovako branite te stavove, jer ne znam i hoću da mi kažete, kakva je to sreća, prisustvo djece do 18 godina u kladionicama? Šta mislite da je tamo fino za njih, da vi smatrate da bi oni mogli tamo da budu i da prisustvuju iako ne igraju? Šta to oni mogu da nauče u tim kladionicama, a što bi doprinijelo nečemu što njihovom nekom napretku. A onda me takođe, malo, da kažem, vam je to poređenje koje ste dali sa lokalima i kafićima i točenjem alkohola, nije vam na mjestu, jer ako uđete u lokal ili kafić vi možete da naručite i kafu, i sok, ne morate da naručite alkohol. Znači, nije tu u obavezno pijenje alkohola.

Prosto ne vidim zašto advokatišete toliko, meni je jasno, jer sam vidjela i kad ste ranije predlagali izmjene Zakona o igrama na sreću ali, mi nije jasno da advokatišete nekima koji velike pare zarađuju od ovoga na nesreći drugih ljudi. Znam da igre na sreću moraju postojati i da ustvari to postoji svuda u svijetu, ali prosto treba da djecu odmaknemo od tih da kažem, i kladionica i gdje se igraju ruleti, i od kazina i ostalih. I da nijesu blizu škole Vi ovdje mašete nam s papirom kako je policija, Uprava policije ne znam privela. Sad da odemo po Podgorici i da uđemo u deset kladionica sigurna sam da ako bi malo sjedjeli, da bi vidjeli najmanje 15 djece koji su odigrali neko klađenje ili neki tiket su uplatili, a da imaju ispod 18 godina. Jer ti koji organizuju to, njima je profit najbitniji, oni uopšte nevide računa o ovom drugom aspektu, jer oni su svi u ciframa, odnosno u profitu, ali smo mi ti koji trebamo kroz zakon da zaštitimo ono što su buduće generacije, što je lijepo rekao kolega Perić. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Jeliću, imate riječ.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Uvažena kolegice, potpuno ste u krivu kad kažete da ja branim, da ja advokatišem. To je Vaša percepcija i mislim da ste potpuno pogriješili.

Dakle, samo sam napravio jednu analogiju sa restoranima i hotelima i eventualno mogu da napravim analogiju recimo sa zabranom upotrebe duvanskog dima. Recimo, ako sam nepušač i ako uđem u prostoriju tamo gdje se puši u nekom restoranu, znači da sam na neki način diskriminisan. Dakle, ničiji advokat, to da budemo jasni.

Što se tiče djece, dakle, tu sam potpuno saglasan sa Vama, da treba djecu maknuti od tih takvih stvari. Ja sam sportista i uvijek preferiram da djecu učimo i da se bave sportom i zdravim načinima života. Da li je to fudbal, košarka itd, nije bitno, ali i Vi kao prosvjetni radnik mislim da treba preventivno da djelujemo zajedno da djecu našu učimo zdravim stilovima života. I kad kažete, mašem papirom. Ne mašem uvažena kolegice, nego sam pokazao činjenice. To su informacije koje smo dobili sa sajta Uprve policije i još nekih stvari. Znači, ne mašem ja papirima. I dobro je što se policija uključuje da bi spriječila neke nedozvoljene radnje koje su definisane zakonom, a krše ih nažalost i roditelji te djece i sama djeca, a i sami oni koji su vlasnici tih kazina, kladionica itd. koji dozvoljavaju toj djeci da učestvuju u tim igrama na sreću. Dakle, mislim da smo potpuno na istom, samo što ste vi to malo pokušali da okrenete i na taj način da pokušate da mi kažete da sam ja nečije dobro. Ne, ja samo želim da se ovo uredi na način kako je to u okruženju i zemljama Evropske unije. Jer, za ove vrste igara na sreću i za ovu djelatnost postoje određene direktive. Pa bi vam savjetovao da to pročitate i da vidite i onda da zajednički raspravimo o tome i da damo doprinos u svemu tome.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Sada može krenuti dalje, kolega Andrija Popović ima riječ i kao posljednji naknadno prijavljeni.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani Crne Gore i crnogorske dijaspore, Liberalna partija će svakako podržati Predlog zakona o izmjeni i dopuni zakona o igrama na sreću u ovom dijelu koje je potpredsjednik Skupštine profesor Radulović predložio. Mislim da ovdje postoji koncenzus oko toga, znamo da je kocka uz drogu i alkohol, jedna od najvećih počasti savremenog društva ovdje jasno treba razdvojiti dvije stvari, treba razdvojiti odrasle i maloljetna lica ispod 18 godina.

Što se tiče kladionica znate da su one doživjele bum u posljednjih već 15 godina. To nije samo tako u Crnoj Gori tako je u svim zemljama regiona, tako je u gotovo svim zemljama svijeta. Odrasli oni koji imaju više od 18 godina. Normalno to je njihovo lično pravo, da li će se time baviti mnogima kao što znamo kladionice služe kao hobi, nijesu to neki veliki ni gubici ni dobici uglavnom sve ove što ja poznajem, a vjerujte mi gotovo svi moji prijatelji ja sam gotovo jedini izuzetak igre u kladionice, svi su oni neđe, na kakvoj pozitivnoj nuli što se kaže. Ovdje veliki je problem evo poslanik Kaluđerović mi je baš dao ovaj papir koji gledam ponižavajući su iznosi koje država Crna Gora naplaćuje od igara na sreću 2009.godine 4.670.000, 2010.godine 6.380.000, 2011.godine 3.640.000, 2012.godine 3.190.000. A ta sredstva bi onda trebala da se proslijede onima koji se bore protiv kocke, trebala bi da se proslijede sportu nevladinim organizacijama čija je to djelatnost borba protiv kocke borba protiv droge, borba protiv alkoholizma. Pokušavao sam da istražujem da li se crnogorske kladionice drže ovog slova

zakona, reći ću vam primjer iz Kotora. U Kotoru starom gradu ima sedam, osam kladionica, ja sam čak pokušao da nekih uvukao nekoga svoju kćerku koja ima 16 godina sam poslao da uzme te, mislim da se zovu kvote. U dvije kladionice je ulazila nijesu joj dali da uzme kvote tako da može se reći da ako ima i nešto pozitivno u svemu tome tražili su joj tada ličnu kartu naravno ona je nije ni imala ali u svakom slučaju to je dobra stvar. Ali, ovo će Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću predpostavljam da će podržati svi poslanici. Ali ono što mi moramo da mijenjamo, to moramo mijenjati sam Zakon o igrama na sreću, de će se iznosi naknada povećati, de će se inspeksijski nadzor koji mislim da je veoma, veoma loš, jer je nemoguće ovako mali iznosi. Ja stvarno nijesam baš pripremljen, predpostavljam da u Crnoj Gori ima hiljadu kladionica. Ono o čemu je profesor Radulović govorio daleko naš veći problem, koja su dostupna ipak relativno malom broju ljudi predpostavljam da tamo i ne može doći u situaciju maloljetno lice da se sa tim bavi, ali kazina uništavaju mnoge ljude. Ali u svakom slučaju mi ćemo morati da se ozbiljno pozabavimo sa ovim da vidimo zašto su tako mali budžetski prihodi i iz toga sve ostalo proizilazi da praktično onaj koji treba da se bori protiv toga ne može se boriti.

Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Komentar kolega Damjanović u ime Kluba SNP-a, mislili smo da će ova tačka najkraće trajati, evo izgleda najduže.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Komentar kolegi Popoviću, ali me malo začudilo o čemu ovolika rasprava oko Predloga zakona koja ima jedan jedini član i to je da se normira sankcija za nešto što već postoji u Zakonu, a to je prisustvo lica mlađih od 18 godina u kladionicama. Kolega Radulović je to obrazložio, mislio sam da to možemo da usvojimo bez veće rasprave. Ali, da razmišljamo dakle, kako da sistemski rješavamo pitanje igara na sreću u Crnoj Gori. Jer, ovo nije, ovo je samo početak rješavanja odnosno mali doprinos da se jedna norma u kaznenim sankcijama normira. I da se složim sa kolegom Popovićem imam slična iskustva da odgovorni ljudi u kladionicama ne dopuštaju prisustvo djece u prostorijama i da razmišljamo o još jednoj oblasti, a to je oblast i zaštite upravo u tim kladionicama.

Dakle, jedno je prisustvo djece u objektu, drugo je pokušaj da ostvare odnosno da igraju na sreću. I sa ovom normom koja mora biti sankcionisana što je gospodin Radulović primijetio jer u kaznenim odredbama nema, mi ćemo postići da inspekcija ima mogućnost da kazni svakog vlasnika kladionice ako mu je u objektu lice mlađe od 18 godina. To već postoji u kazinima ali je to drugačija situacija jer imamo čovjeka koji stoji na ulaz u Kazino i koji razvrstava i legitimiše. U kladionicama to nemamo, osoba je za pultom, a dakle to su mladići nekoliko stotina tih ljudi koji od toga žive i to im je hleb koji jedu i koji nikako ne mogu dok upisuju tikete, da vide ko im ulazi u kladionicu.

Dakle, mi s ovim pravimo uslovno rečeno konzistentnost u važećem Zakonu. Ali, tek otvaramo priču oko sistemskog definisanja igara na sreću, da se ne stravimo samo na kladionice, već da otvorimo priču o svim onim prihodima milionskim iznosima koji su izmakli ovoj državi. Po osnovu recimo koncensija u jednom kazinu na primorju koji drže ljudi iz inostranstva, ne iz Crne Gore koji su milione i milione evra po osnovu tih igara na sreću odnosno kazina iznijeli i da se malo bavimo prihodima koje ova država ima, realnim obimom klađenja i obimom od igara na sreću i da napravimo jednu konzistentnu poresku politiku koja će naći balans između maksimiziranja prihoda države od te oblasti i svakako ograničenja kocke da se ne bi ušlo u jednu patološku zavisnost koja znači patološko kockanje.

Zaista ne vidim čemu ovako duga rasprava. Mislim da smo se malo odaljili od suštine, da ovo polako završavamo. Predlog zakona svakako podržimo jer on pravi zakon konzistentnim, a da se ovaj parlament pripremi da u saradnji sa Ministarstvom finansija i Upravom igara na sreću

ovakva kakva je ne valja ništa, donese jedan moderan zakon o igrama na sreću koji bi koristio državi i građanima svakako dao moćnost da država ima veće prihode.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala.

Kolega Popoviću, ima li potrebe?

ANDRIJA POPOVIĆ:

Sve ovo što je rekao poslanik Damjanović podržavam, eto to je moj stav. I pozivam sve sigurno će reći o tome i potpredsjednik Skupštine profesor Radulović da ovo podržimo, a daleko veći problem će nam biti osnovni ovaj zakon koji se mora dobro pročešljati i koji se mora kao što je rekao gospodin poslanik Damjanović, mora biti jedan moderan zakon koji će donijeti ipak daleko, daleko veća sredstva državi i borcima protiv ovih savremenih počasti.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

I još da čujemo kolegu Dritana Abazovića. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Šturanoviću, što ste mi omogućili da u ovoj završnici da ja se kratko osvrnem na ovaj zakon evo radi čisto racionalizacije vremena apsolutno podržavamo i mislim da je profesor zaista predložio nešto profesorski u cilju zaštite djece i budućih studenata. Ali, suština priče nije kako će se to izvesti u praksi i da li će zaista doći do te legitimacije. Nego je suština priče po meni negdje drugo. Ja ću pokušati to vrlo kratko da obrazložim. Naš sistem vrijednosti promocijom kazino kapitalizma je omogućio da od djece pravimo kladioničare. Toliko je to uzelo maha da u školama imate profesore koji daju djeci novac da im plate određene etikete i da im oni vrate tiket na kraj časa, kako nebi prisustvovali tom času.

Znači, imamo toliko nekih negativnih pojava imamo pojave da roditelji djeci daju jedan euro za hamburger naprimjer ili za sendvič koji završi na tiketu. I mi sada zaista ovo kao sistemsku pojavu treba na neki način da rješavamo. Štampa sa kojih se najviše susreće jedno dijete u pubertetskom periodu je ta kvora ili kladioničarski bilten. To vam zaista mogu garantovati iako niko nije radio nikakvo istraživanje. Nema tu nikakve novine, nema tu nikakvog školskog časopisa, nego se čitaju bilteni i kvote. Mi smo jednostavno stvorili sistem u kojem i djeca počinju da misle da je sve stvar sreće i sve stvar da tako kažem određenih okolnosti u smislu da li će imati dobru ili lošu prognozu. Umjesto da otvaramo kao grdovi biblioteke u strogim centrovima gradova mi u strogom centru imamo sve više i više kladionica. I onda se postavlja ovo pitanje da li će to da ugrozi nečiji biznis, pa i treba da ugrozi takav biznis i treba da ugrozi takav biznis. Odgovorno tvrdim da kazina nemaju toliko posla, ali da služe kao praonice novca, da se uplaćuju pazari koji dolaze iz crnih fondova, kako bi se pravdali, ulazili u legalan sistem. I mi imamo situaciju, da zaista na najtraktivnijim lokacijama vidimo natpise kazino ili kladionice. Dali ćemo to ovaj predlog zakona koji je predložio profesor je pomoć u tome da mi zaista napustimo takav jedan sistem vrijednosti i uspostavimo nešto sasvim novo. Bunili smo se ovdje, kada je prošao amandman kolege Labudovića, vezano da igre na sreću, odnosno kazina itd. kladionice plaćaju PDV. Stvarno zaista sramno brojne javne ličnosti trpe dan danas da tako kažem javnu sabotazu i linčovanje zbog toga što je prošlo, što je sasvim okej, kažu nema toga u svijetu, pa neka nema, pa neka bude samo u Crnoj Gori. Možemo li mi u nečemu da budemo prepoznati da smo htjeli na neki način da stanemo na kraj da tako kažem neplaćanju poreza crnim fondovim i nečem što se zove vrlo loš ... koji ima omladina. Zašto uvijek gledamo neke stvari negativno, čak i da se zatvore kladionice, tačno brojni ljudi istina je možda ih ima hiljadu, možda ih ima više koji rade u kladionicama. Tačno je, ali mi smo stvorili kladionicu kao sistem brojni ljudi sjede, ispijaju kafe nemaju nikakvog poduzetničkog duha, zato što igraju kladionicu ili

kazino. Kada nebi imali kladionicu i kazino možda bi drukčije razmišljali o svojoj budućnosti možda bi se više posvetili učenju, možda bi preduzimali, otvarali neke sopstvene biznise. Zašto ne razmišljamo na taj način, pa možda nebi imali hiljadu radnih mjesta nego bi imali pet hiljada radnih mjesta. Možda ako neko jedan put dobije na kladionicu neće da se zaposli cijele godine. Jer kaže neka, dobiću još jedanput u toku godine, to su stvari koje mi moramo da promišljamo ne samo ljudi koji su pedagozi, nego i političari i svi ostali radnici koji zaista žele da promijene socijalnu zbilju i to je suština ovoga zakona. Ne radi se o tome, ne znam kako će se sprovesti, ali ja mislim da kladionice ne treba uopšte da budu u jednom bliskom okrugu, okrugu škola niti bilo kakvih edukativnih institucija i zaista bih volio da njih bude sve manje i manje u Crnoj Gori. Garantujem da to nebi obesmisliilo odnosno nebi oštetilo naš ukupan biznis, odnosno naše ukupno privređivanje, samo bi nam pomoglo da u budućnosti imamo djecu i mlade koji zaista imaju bolju viziju i koji zaista ne žele svoju budućnost, da posvete nečemu što se zove kazino i faktički igra na sreću.

Zahvaljujem i hvala što ste mi omogućili.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Abazoviću.

Zaključujem raspravu povodom ove tačke dnevnog reda i naravno kolega Radulović želi da iskoristi pravo na završnu riječ. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ:

Kolege i roditelji, zahvaljujem se Vama kolega što ste svi uvećali i u još većoj mjeri doprinijeli na sadržajnosti mnoge stvari i mnoge činjenice koje ste ovdje iznijeli su i moji savjetnici mi ovdje i napisali i sigurno da ću ja to jer smo se tako dogovorili osvajanje slobode, siću će se nekoliko koraka kada su u pitanju djeca i ovaj kartel jedan od najgorih kartela kroz kojih s pravom kažete pranje novca i sve ostalo kupovanje sreće na račun tuđe sreće i tuđih života je nešto što je van božjeg i van ovog zemaljskog. Ali, me malo čudi što pojedini poslanici kažu da premnogo pričamo o ovome, pa o čem u ćemo da pričamo ako ne pričamo o našem potomstvu. Znači, ovdje nema medalja jednom, drugom ili trećem poslaniku ovdje svi treba da dobijemo minus, zato što se ne sprovodi. Ja pozdravljam moju drugaricu, djevojčicu Mariju Popović, iz Osnovne škole "Branko Božović" Podgorica. Pročitaću njeno pitanje, da nebi bilo zabluna.

Molim vas da nam pojasnite što ste preduzeli, kako bi izmjestili, spriječili otvaranje novih kladionica i kockarnica koje se nalaze u blizini osnovnih škola. Naprimjer, škole "Maksim Gorki" u centar Podgorice, gdje je nedavno otvorena još jedna kladionica. Ovo pitanje, stalno ostavljamo u nadi da ćete nešto preduzeti. Prema tome, pojedini poslanici koji kažu da mnogo pričamo je neumjesno na kraju krajeva ili na početku.

Pozivam ministra Konjevića, ministra Žugića, ministra Stijepovića. Na osnovu ovoga, zbog čega su postavljeni primaju plate i voze se kolima, a to je organizacija državne uprave da sprovode ovo do kraja. Što znači ministre Konjeviću ovdje ti lijepo piše što ćeš da uradiš kada su u pitanju igre na sreću i kockarnice. Ministre Žugiću ovođe ti lijepo piše, da u tvom velikom aparatu u upravi za igre na sreću što ćeš da radiš oko kladionice, pitaću vas kroz mjesec dana zajedno sa ministrom koji se bavi edukacijom i učenjem. Koliko ste ministri zatvorili kladionica i da li su sve kladionice na 250 metara, da li u svim kladionicama postoji video nadzor gdje se brzo može izmotati, koliko ste kaznili po ovome, evo neću Božić ide kroz dva mjeseca ću su vas pitati. Da vidimo što smo uradili. A ja ću sa mojom ekipom da osvajam tu slobodu ka nečemu što treba veća petlja. Kazina, čipke, kockarnice dobro je rekla moja drugarica Ljerka i u šipkama se, možete li vjerovati, deca uče onome što je zemaljski život u osnovnim školama na kraju srednjim školama profesionalno u tim što su šipke, tamo uče prvu ljubav. To je istina kolega, vjerujte mi. Deca, a treba da probamo i vi i ja što se tiče naše dece i naših unučadi ministre kolega, Vi ste domaćin famelje ka ja.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Čuli smo završnu riječ.

Zaključujem ukupni pretres povodom ove tačke dnevnog reda, o njoj ćemo se izjasniti naknadno.

Iscrpili smo sve tačke dnevnog reda, konačno sa sedme sjednice.

Samo da se dogovorimo kolega Kneževiću, kolega Stanišiću zahvaljujem.

Po dogovoru koji je, ja mislim predsjednik parlamenta saopštio jutros, po dogovoru sa Kolegijuma predviđeno je da sada idemo u raspravu u pojedinostima sa šeste i sedme sjednice. Ta bi rasprava podrazumijevala prihvatanje zakonskih projekata, glasanje za zakonske projekte u načelu koje, naglašavam, ne obavezuje političke subjekte na kraju nego prihvata se u načelu da bi se omogućila rasprava u pojedinostima, jer drugačije ne možemo sprovesti raspravu u pojedinostima.

Kao što znate rasprava u pojedinostima podrazumijeva raspravu o amandmanima, razmatranje amandmana. Amandmane ćemo čuti, obrazloženje amandmana ćemo čuti, a o amandmanima i o završnom glasanju nećemo uporedo glasati nego će to biti predviđeno najvjerovatnije u ponedjeljak nakon premijerskog sata 23.

Tako, to je neki plan i ja sada moram dati pauzu od jedno 15 minuta da u međuvremenu se kompliriraju klubovi, da uđu u salu one kolege koje su podnijeli amandmane na ove zakone koji su prošli tokom šeste i sedme sjednice i da na taj način omogućimo da ovaj dogovor sa Kolegijuma ispoštujemo.

Dakle džentlmenki dogovor se raspravlja na ovaj način, a glasa se u načelu koji opet podrazumijeva ne obavezuje političke subjekte na kraju kako će glasati oko materijala u cjelini.

Dajem pauzu od nekih 15 minuta. Da kažem, u međuvremenu se kompletiraju klubovi da dođu, posebno kolege koji su podnijeli amandmane da čujemo.

Hvala Vam.

- pauza -

Sedma sjednica. Pošto je i ovo ipak freška sjednica, u svakom slučaju uslijedila je kasnije, što je normalno i logično, od šeste sjednice, pitao sam ima li amandmana koji su došli tokom današnjeg dana a koji eventualno nijesu obuhvaćeni ovim tretmanom rada koji će uslijediti u nekih narednih pola sata.

Dobio sam informaciju da nema, da svi amandmani koji su došli na bilo koju tačku iz sedme sjednice da su obuhvaćeni ovim podsjetnikom, znači da su išli na matične odbore, kroz Zakonodavni odbor itd. i da na taj način su se stekli uslovi da radimo.

Zahvaljujem.

Prvo ćemo razmatrati tačku - Predlog zakona o otpisu kamate na poreske i carinske obaveze.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Zaključujem glasanje. Ukupno je glasalo 49 poslanika 47 za, protiv nije bilo, imamo dvoje kolega koji su se uzdržali, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeto je sedam amandmana i to: Zakonodavni odbor jedan amandman koji su sastavni dio Predloga zakona, poslanici: Srđan Milić, Velizar Kaluđerović, Aleksandar Damjanović šest amandmana, od kojih su amandman 1 i amandmani 3,4 i 6 u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanima 2 i 5 treba glasati što znači, koliko je ovo tačno, a vjerujem da jeste, da ćemo sada čuti obrazloženje za amandmane 2 i 5.

Kolega Milić, je li oba amandmana ili?

Amandman broj 2. Hvala. Izvoli.

SRĐAN MILIĆ:

U dijelu da se ne oslobađaju kamate, da im se ne otpisuje kamata za ona pravna i fizička lica, koji su dužnici ovoj državi, po osnovu poreza na promet nepokretnosti. I još jedanput vas molim sve da razmislite oko toga. Dakle, radi se o sumi oko 38 miliona evra, 30 i nešto miliona evra, 30 miliona i nešto malo preko je osnovni dug i osam miliona evra je kamata. Što znači da je neko u Crnoj Gori prodao milijardu evra nepokretnosti i zaboravio je da plati 30 miliona evra porez.

Da ne bismo ostali samo na ovome, ja ću do ponedjeljka imati spisak prvih 20 koji duguju po osnovu poreza na promet nepokretnosti, jer smatram da je protivno svim pravilima da takva pravna i fizička lica mi još nagrađujemo time što ćemo ih osloboditi od kamate.

Rekao sam u raspravi u plenumu da mi je problematično i oslobađanje kamate za ona pravna i fizička lica koja duguju po osnovu PDV-a, jer svaki cent od toga PDV-a je platio onaj koji je kupio robu, a mi danas dolazimo do situacije da kao država nagrađujemo one koji kasne u plaćanju poreza na dodatu vrijednost, do nivoa da se sprovodi diskriminacija u odnosu na pravna i fizička lica koja uredno plaćaju svoje obaveze a nemaju bilo kakvu beneficiju po tom osnovu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Miliću.

Amandman 5, shvatio sam obrazložiće koelga Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Dakle, uz zahvalnost što je predlagač prihvatio četiri od šest amandmana, među njima i amandman o tome da se podaci odnosno da se kamate otpisane u skladu članom 1 ovog zakona, objavljuju na internet stranici, dakle postaju javni, i uz očekivanje da se i ovaj amandman koji je obrazložio kolega Milić, zaista prihvati, iz poznatih razloga i logičnih razloga, jer se tu radi o pokušaju da otpišemo kamatu na dug koji je nastao, a neko kupio, nepokretnosti. Onda amandman koji još uvijek nije dobio potrebnu podršku jeste amandman koji se definiše na način da u članu 7 gdje je predviđen otpis kamate za lokalne poreze, kada se to pravo ostvaruje, da je potrebna i saglasnost državnog organa nadležnog za budžet i finansije. I pravo je čudo da Ministarstvo finansija ne prihvata ovaj amandman koji njima daje mogućnost da, u skladu sa procjenom poreske politike, koja se vodi u lokalnoj samoupravi, da pozitivno ili negativno mišljenje na namjeru organa lokalne samouprave da otpiše kamate na poreske obaveze.

Da pojednostavim. Biće slučajeva u nekim opštinama, da te iste opštine duguju ovoj državi po osnovu poreza i doprinosa, a te iste opštine koje duguju državi, doći će u situaciju da možda žele da, zbog poboljšanja ambijenta i nekih drugih možda i političkih razloga, otpišu kamate na dospjele poreske obaveze po osnovu lokalnih poreza.

Prema tome, nama je negdje neprihvatljivo, odnosno, tražimo da makar one opštine koje su dužnici ovoj državi, ne mogu da iskoriste ovo pravo iz ovoga zakona, odnosno da biste imali to pravo, potrebna im je saglasnost Ministarstva finansija. Ministarstvo finansija tu čast nije prihvatilo, evo da vidimo kako će se plenum odrediti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Zaključujem raspravu u pojedinostima, glasanje naknadno na dan glasanja.

Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Zaključujem glasanje. Ukupno je glasao 51 poslanik, 50 za, protiv nije bilo, uzdržan jedan, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeto je šest amandmana i to: Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, poslanici: Zoran Jelić, Zoran Vukčević, Rešid

Adrović, Filip Vuković, Zorica Kovačević i Marta Šćepanović, pet amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona.

Nema drugih amandmana, pa zaključujem raspravu u pojedinostima, glasanje na dan glasanja.

Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2012. godinu.

Podsjećam sa Predlogom zakona razmatrali smo i Izvještaj o reviziji Završnog računa budžeta Crne Gore za 2012. i Godišnji izvještaj o izvršenoj reviziji.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet predložio je i zaključke povodom usvajanja Predloga zakona.

Odlučujemo u načelu o Zakonu većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Ne, imaju amandmani od strane Vlade, koji su prihvaćeni. U svakom slučaju glasa se u načelu, a u pojedinostima će biti glasanje.

Izvolite. Zaključujem glasanje. Ukupno je glasalo 49 poslanika 48 za, protiv nije bilo, jedan uzdržali, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona čine četiri amandmana Vlade Crne Gore.

Nema drugih amandmana pa zaključujem raspravu u pojedinostima, a glasanje na dan glasanja sa ostalim tačkama dnevnog reda.

Predlog zakona o zaštiti lica i imovine.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Izvolite. Zaključujem glasanje, ukupno je glasalo 50 poslanika, 47 za, dva protiv, uzdržan jedan, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeto je 35 amandmana i to: Vlada Crne Gore pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, Zakonodavni odbor četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, poslanici: Zorica Kovačević, Saša Peđić, Radovan Obradović i Marta Šćepanović, sedam amandmana, od amandmana 5, 6 i 7 su odustali, amandmani 3 i 4 su sastavni dio Predloga zakona, a amandmane 1 i 2 imamo u izmijenjenoj formulaciji.

Odbor za bezbjednost i odbranu je podnio kao svoje amandmane 1 i 2 poslanika koje sam naveo i oni čine sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Borislav Banović i Draginja Vuksanović 11 amandmana su podnijeli, od amandmana 2, 4, 7, 8 i 9 su odustali, a amandmani 1,3,5,6,10 i 11 su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Azra Jasavić, Srđan Perić, Darko Pajović, Mladen Bojanić, Goran Tuponja i Dritan Abazović podnijeli su pet amandmana o kojima treba glasati.

Poslanici Azra Jasavić, Srđan Perić, Darko Pajović, Mladen Bojanić dva amandmana. Od amandmana 1 su odustali, a o amandmanu 2 treba glasati.

Poslanici Azra Jasavić, Srđan Perić i Darko Pajović jedan amandman o kojem treba glasati.

Dakle, idemo redom.

Imamo prvo pet amandmana kolega iz kluba Pozitivne Crne Gore o kojima treba glasati.

Ko će dati obrazloženje.

Kolega Periću izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Bićemo racionalni.

Radi se o osam amandmana. Od jednog amandmana smo odustali, kao što ste i rekli, odnosno povukli smo ga.

Informativno ću proći kroz sve amandmane. Amandman 1 u grupi od prvih pet amandmana koje ste naveli, se odnosi na to da podaci koji su prikupljeni u vršenju posla privatnog obezbjeđenja da se mogu koristiti samo u svrhu za koju su prikupljeni, ne mogu se ustupati trećim licima ili javno objavljivati.

Osnovna namjera jeste da se zaštite ljudi, svi građani zapravo Crne Gore koji dolaze u kontakt sa zaštitarima od zloupotrebe podataka do kojih oni dođu prilikom obavljanja svog posla.

Amandman 2 stoji da u članu 22 Predloga zakona stav 1 se mijenja, da se insistira na lice koje obavlja tu djelatnost da ima državljanstvo Crne Gore. U stavu 1 u tački 5 u istom amandmanu u godini koja prethodi zamjenjuje se riječima "u prethodnih pet godina koje prethode". Radi se o tome da lice nema dosije, da pojednostavim, koje je osuđivano zapravo u zadnjih pet godina. Takođe u stavu 1 tačka 6 mijenja se i glasi da je lice prošlo odgovarajuću bezbjedonosnu provjeru.

U najkraćem, obrazloženje ovog amandmana se sastoji u tome da moramo uvesti dodatne mehanizme kontrole kod lica koja obavljaju ovu djelatnost.

Amandman 3 je tehničke prirode kojim se briše u članu 24 tačka 1 stav 1, stav 1 tačka 1, izvinjavam se.

I amandman 4, poslije stava 1 člana 22, dodaje se stav koji glasi: "Lica koja sprovode obuku moraju da ispunjavaju uslove za dobijanje one licence za koju sprovode obuku", dakle ne radi se o tome da oni mogu već moraju, imperativna je norma.

I u amandmanu 5 u članu ..., nakon stava 3 dodaje se novi stav koji glasi: Protiv rješenja ministarstva iz stava 2 ovog člana može se pokrenuti upravni spor i time se dodatno željelo naglasiti koja je to pravna zaštita građana pred sudom ukoliko budu imali problema prilikom aktivnosti koje proističu iz ovog zakona, u drugoj grupi amandmana koji smo potpisnik koleginica Jasavić, Darko Pajović, Mladen Bojanić i ja, odustali smo od prvog amandmana, a drugi amandman je prilično kompleksan i staviću ga. Radi se o dodavanju nekoliko članova nakon člana 65 a koji se odnosi na inspekciju u provjeravanju načina čuvanja i nošenju vatrenog oružja, lica koja rukuju prilikom obavljanja ove djelatnosti vatrenim oružjem i tu je data deskripcija na koji način to propisujemo. U najkraćem obrazloženju je da ovaj zakon daje vrlo široka ovlašćena licima koja se bave zaštitom lica i imovine da mogu utvrđivati identitet davati upozorenje i izdavati naređenja, da mogu vršiti pregled lica stvari i vozila iz toga je to i dodatno bilo potrebno normirati da ne dođe do dodatnih zloupotreba. Amandmanom gdje smo potpisnici koleginica Jasavić, Darko Pajović i ja smo tražili da u članu 18 posle stava 2 da se dodaje novi stav koji glasi: Privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik iz stava 1 ovog člana dužni su uskladiti oružje koje je u skladu sa ovim zakonom i Zakonom oružja pribavili u koliko se smanji broj zaposlenih lica u istom. Ovo je takođe norma koju predlažemo iz razloga dodatne zaštite oružja koje se uskladišti odnosno radi povećane bezbjednosti u ovom procesu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama gospodine Periću i na maksimalnom poštovanju našeg vremena, ujedno ste stigli da obrazložite jedan od vaših amandmana. Drugih amandmana nije bilo pa zaključujem raspravu u pojedinostima.

Glasanje će uslijediti naknadno.

Dakle, kolega Perić je obrazložio sve tri grupe amandmana Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Zaključujem glasanje, 48 kolega i koleginica je glasalo, svih 48 za, protiv i uzdržanih nije bilo, pa konstatujem da je prihvaćen predlog zakona u načelu. Na predlog zakona podnijeto je šest amandmana i to Zakonodavni odbor tri amandmana koji su sastavni dio predloga zakona, poslanica Snežana Jonica tri amandmana o kojima treba glasati.

Prelazimo na obrazloženje amandmana o kojima treba glasati.

Koleginica Jonica ima riječ.

Molim Vas po tri minuta.

SNEŽANA JONICA:

Hvala.

Na predlog zakona o dopunama Zakona o strancima podnijela sam tri amandmana.. Dakle, tražili smo da se licima odnosno strancima koji traže odobrenje privremenog boravka u Crnoj Gori radi obavljanja vjerske službe ne traži jedan od pet dokaza koji se inače traže prilikom podnošenja ovog zahtjeva, a to je da je priložio dokaze opravdanosti zahtjeva za privremeni boravak jer sam zahtjev lica koji ukazuje na to da traži privremeni boravak u Crnoj Gori, radi obavljanja vjerske službe je dokaz opravdanosti zahtjeva, a drugi razlog i činjenica da je upravo ova tačka pet čije brisanje tražimo bio povod ili razlog ili osnov niza nezakonitosti odluka donijetih u MUP-u Crne Gore, koje su se odnosile na predstavnike, Mitropolije crnogorsko primorske ... Nikšičke i vrlo upečatljivo samo u odnosu na njih takav način tumačenja zakona vrlo specifično ne i onako kako bi se moglo protumačiti iz ove definisane norme. Takođe, tražili smo da se i to je opet nešto što po stoti put ponavljam i ovo se ne odnosi samo na sveštenike, već na niz drugih lica zato što imamo normu kojom se kaže da Agencija za nacionalnu bezbjednost nema dužnost da obrazlaže svoje mišljenje da je neko opasnost po bezbjednost Crne Gore, mi ponavljamo zahtjev odnosno amandman koji tražimo da se vrati norma koja je dugo postojala u zakonu, a to je da je Agencija za nacionalnu bezbjednost kao svaki drugi državni organ dužna da obrazlaže rješenja, mišljenja i sve drugo što donosi, jer nam se dešava da neka lica koja po svim svojim karekteristikama ne mogu biti opasnost ni za svoju Mjesnu zajednicu, a ne za državu, dobijaju negativno mišljenje Agencije za nacionalnu bezbjednost koja nije obrazložena, a da na svoj upit prema Agenciji za nacionalnu bezbjednost da li o njima imaju evidenciju dobiju odgovor da o njima nema nikakve evidencije.

Dakle, dolazimo do toga da neku Agenciju za nacionalnu bezbjednost odlučuje ili prstom opredjeljuje ko je podoban, a ko nije podoban, koja je opasnost ili ko nije opasnost za Crnu Goru, po nekim svojim kriterijumima i da nije dužan da to obrazlože, zato što smo mi to tako definisali jednom potpunom besmislenom zakonskom normom. I na kraju priče posjećam da Državni sud i ako ovo zakonom piše dalje ovakva rješenja koja su zasnovana na obrazloženim mišljenjima Agencije za nacionalnu bezbjednost obara, jer upravo to temelji na stavu da svako mišljenje koje u odnosu na koje se donose odluke koje se tiče prava građana mora biti obrazloženo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Na ovaj način završavamo raspravu u pojedinostima, a o zakonu u cjelini na dan glasanja.

Poštovane kologe, sledeća tačka koju ćemo razmatrati je Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini, odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Zaključujem glasanje glasalo je 50 poslanika, svih 50 za, protiv i uzdržanih nije bilo, pa konstatujem da je prihvaćen predlog zakona u načelu. Na predlog zakona podnijeto je devet amandmana i to Vlada Crne Gore dva amandmana koji su sastavni dio predloga zakona, Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio predloga zakona, poslanici Predrag Sekulić i Slobodan Radović, tri amandmana, amandman jedan je sastavni dio predloga zakona, a od amandmana dva i tri su odustali. Zahvaljujem.

Poslanici Predrag Sekulić i Slobodan Radović jedan amandman koji je sastavni dio predloga zakona, poslanica Ljerka Dragičević jedan amandman o kome treba glasati, i poslanici Obrad Gojoković, Velizar Kaluđerović, jedan amandman koji je sastavni dio predloga zakona. Zahvaljujem.

Koleginice Dragičević imate riječ. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem gosopodine predsjedavajući.

Uvažene koleginice i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Ja sam na ovaj zakon podijela amandman u članu 1 Prijedloga zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini riječi do jedan sat brišu se ostaju riječi iz osnovnog zakona 24 sata.

Obrazloženje: Opet se na mala vrata uvode izmjene osnovnog zakona, jednom je to obrazloženo da bi se više naplatilo takse za manifestacije, a drugi put citiram iz obrazloženja ministarstva, donošenje Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini neophodno je u cilju ograničavanja nivoa buke, a od akustičnih i elektronskih uređaja ugostiteljskim objektima na otvorenom i propisivanja kaznene odredbe u slučaju nepoštivanja određenih zakona. Navedenom dopunom za kona znatno će se olakšati djelovanje Komunalne policije i omogućiti da se na efikasan način primjeni Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini završen citat.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani, ovo bi bilo smiješno da nije tužno, najprije da pitamo stručnjake koji su podnijeli amandman na Zakon o porezu, radno vrijeme da bude do jedan sat koliko se ubralo prihoda. Meni njihov odgovor ne treba, jer mi je to pod nosom svaki dan i znam da rijetko daju fiskalne račune, sem ako neko ne dojavu da stiže inspekcija. Ali, radi javnog mnjenja i to pitanje doći će na dnevni red.

Drugo, u citatu ste čuli ..(prekid)... djelovanje Komunalne policije. Znači, djelovanje Komunalne policije ne može biti do 24, nego im za "djelovanje" treba još sat.

Sami donesite zaključak poštovani građani i kolege, koliko je ovo ludo i koliko hoće da nas sve ponize, a pogotovo sa prijedlogom da je na otvorenim šankovima 95 decibela dozvoljeno, a upotreba akustičnih uređaja koja ubija kao i basovi, da se iz zakona briše, pod znakom pitanja. Ni strateške karte nemaju te vrijednosti od 95 decibela, možda aerodromi jer je zonirano u naseljima, ali opet u korist pet, šest moćnika svakog crnogorskog grada. Nema dugo da je zbog glasne muzike ponoći izbo nožem čovjek čovjeka u Podgorici. Ti su problemi u Pljevljima, Rožaju, Primorju, Podgorici, Plavu, Boki Kotorskoj, Ulcinju, Sutomoru, Herceg Novom, i u cijeloj Crnoj Gori. I svaki od tih gradova ili lokalnih samouprava ide na ruku pet-šestini moćnika vlasnika kafića. A narod, a ostali građani? Za narod nije bitno, trpjet će oni. E pa neće.

Stalno ističem da će Crna Gora otvaranjem poglavlja o zaštiti životne sredine i tim problemima više se zabaviti nego poglavljima 23 i 24. Ovdje neću govoriti o štetnosti, ovdje neću govoriti o štetnosti buke na zdravlje ljudi, jer tu kao papogalo stalno ponavljam. Ali, tražim da se jednako vodi računa o svakom građaninu Crne Gore, jer Ustav svima ista prava garantira, a ne neko može i zaradu i provod, a neko ne smije ništa zaraditi ni izdavanjem smještaja iako plaća sve dažbine državi, a ne smije ni imati svoj mir zagaranovan Ustavom, koja diskriminacija i segregacija je očita. Uostalom nije potrebno da se radno vrijeme produži do jedan sat, jer ionako će kao i u Budvi lokalne samouprave produžiti lokalima i šankovima na otvorenom, još dva sata. Tako nam je muzika do sada bila do dva sata poslije pola noći, ako je zakonom do 24 h. A ako je zakonom do jedan, eto ti muzike do tri, pa dok se smire četiri sata ujutro.

Pitam ja svih iz skupa, kako se tada može raditi, funkcionirati i biti zadovoljan i zdrav. Što se kontrole Komunalne policije tiče, koliko ih puta zovete, toliko puta ne urade ništa, jer su nemoćni. Sigurna sam da im neće baš porasti ili nadoći snaga od 24 do 1 sat. Predlažem da se povuče zakon, jer je zakon sa tri člana, a amandmana ima devet na njega. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Zaključujem raspravu u pojedinostima.

O Predlogu zakona u cjelini na dan glasanja.

Sledeća tačka dnevnog reda je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnom Savjetu. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Zaključujem glasanje. 50 poslanika je glasalo, 48 za, protiv jedan, uzdržan jedan, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona nema amandmana pa se možemo izjasniti o Predlogu zakona u cjelini kada zato dođe vrijeme.

Idemo dalje. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Zahvaljujem. Zaključujem glasanje, 51 poslanik je glasao, 47 za, protiv tri, uzdržan jedan, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona čine pet amandmana Zakonodavnog odbora.

Nema drugih amandmana, pa ćemo se o Predlogu zakona u cjelini izjasniti na dan glasanja.

Dolazimo do sledeće tačke, Predlog zakona o prijestonici. Ja ću vam predložiti i molim da to prihvatite, da dalji rad po ovoj tački odložimo ili sutra ili u ponedjeljak kada će biti dan glasanja, jer pogledao sam sada, nije pripremljen apsolutno nije pripremljen materijal da o njemu možemo danas da govorimo.

Dakle, ovo je jedina tačka, vjerovatno zato što je danas tokom današnjeg dana razmatrana, koja nije na kvalitetan način pripremljena, i s ovakvim materijalom se pred poslanike ne može izlaziti.

Idemo na sledeću tačku dnevnog reda, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Molim vas da se izjasnite.

Zaključujem glasanje, ukupno su glasala 54 poslanika, svih 54 za, protiv i uzdržanih nije bilo, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona čine dva amandmana Zakonodavnog odbora.

Nema drugih amandmana, pa ćemo se o Predlogu zakona izjasniti na dan glasanja.

Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o igrama na sreću. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Molim vas da se izjasnimo o Predlogu zakona u načelu.

Zaključujem glasanje, 54 poslanika su glasala, 54 za, protiv i uzdržanih nije bilo, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Kolega Raduloviću možemo li dalje?

Možemo, zahvaljujem.

Sastavni dio Predloga zakona čine dva amandmana, potpredsjednika Radulovića, podnosioca Predloga zakona. Nema drugih amandmana, pa ćemo se o Predlogu zakona izjasniti naknadno.

Mislim, u mojoj evidenciji nema drugih materijala, mislim da smo završili sve tačke koje smo razmatrali.

Imamo još tri zakona. Koji su to zakoni? Ovdje ih nemamo.

Molim vas samo da mi ih...

Idemo dalje, imamo još zaista tri tačke, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na premiju osiguranja.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Izvolite.

Zaključujem glasanje. 48 poslanika je glasalo, svih 48 su za, protiv i uzdržanih nije bilo, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeto je sedam amandmana i to Zakonodavni odbor tri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanik Aleksandar Damjanović, kao podnosilac Predloga, dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Zoran Vukčević, Zoran Jelić, Filip Vuković, Rešid Adrović, dva amandmana.

Da li su prihvaćeni ovi amandmani od strane predstavnika predlagača? Samo recite da li su prihvaćeni. Zahvaljujem.

Kolega Damjanoviću, ja se izvinjavam, ali moramo još jednom ponoviti jer mikrofon nije bio uključen zbog zapisnika. Molim vas mikrofon uključite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Pošto imam problem sa mikrofonom definitivno.

Dakle, kao predlagač prihvatam ove amandmane kolega s obzirom da Odbor o njima nije odlučivao jer je zakazana sjednica za sutra, ali zbog dinamike rada plenuma u ovom momentu mogu da kažem da prihvatam i da oni postaju sastavni dio teksta predloga.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama kolega Damjanoviću.

Dakle, imamo prihvaćene ove amandmane, dva amandmana koji su podnijeli kolege Vukčević, Jelić, Vuković i Adrović.

Nema drugih amandmana pa ćemo se o Zakonu u cjelini izjasniti na dan glasanja.

I Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi, o razvoju, odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Izvolite.

Samo trenutak. Vidim da ima interesovanja, vidim da ima interesovanja za raspravu, odnosno proceduralnu intervenciju, zbog toga poništavam glasanje koje je bilo do sada.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Dogovor je bio na Kolegijumu da se danas obavi rasprava, a da glasanje bude kad bude Budžet, da bi se ostavila mogućnost i za amandmansko djelovanje i za sve ostalo. Tako da volio bih da se držimo toga dogovora.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Ja sam tokom današnje sjednice kolega Miliću potvrdio da je taj dogovor i zaista je bio takav dogovor na Kolegijumu, ali vjerovatno da nećemo glasati ni o ovim tačkama koje smo prešli. Glasaćemo o njima u ponedjeljak kad bude dan glasanja. Vjerovatno se podrazumijevalo da i oko ove tačke kad bude rasprava u pojedinostima, da će se glasati zajedno sa Budžetom. Zbog toga mislim da nećemo mnogo pogriješiti ako danas obavimo glasanje u načelu, a naravno raspravu u pojedinostima ostavimo onda kada bude Budžet ili ako Vi kao predstavnici predlagača insistirate može i ta varijanta kako se Vi opredijelite.

Molim, ..(odgovor iz klupe).. da ide zajedno sa Budžetom, a u načelu. Zahvaljujem.

Ponavljamo glasanje jer sam poništio prethodno glasanje.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju. Glasa se Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Zahvaljujem. Ukupno su glasala 53 poslanika, svih 53 za, protiv i uzdržanih nije bilo, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Sastavni dio Predloga zakona čine dva amandmana Zakonodavnog odbora. Nema drugih amandmana, pa ćemo se o ovom predlogu izjasniti, dakle ne kao ostali na dan glasanja, nego onda kada bude izjašnjavaње shodno dogovoru sa Kolegijuma o Predlogu budžeta za 2014.godinu. Prešli smo sve što je trebalo preći za danas, otprilike smo i na par minuta do .... pa ja mislim da vas je sedam osam u isto vrijeme sa pitanjima, samo da raspravimo.

Izvolite vi pošto vidim da je intervencija.

Samo trenutak.

GENCI NIMANBEGU:

Želio bih iskoristiti ako mogu proceduralno kratku intervenciju.

Zbog više sile ja nijesam bio u prilici da obraložim amandmane na Zakon o sigurnosti plovidbe. Iskoristio bih priliku da ih preporučim svim poslanicima pošto je Odbor, dva

amandmana, prvi i treći jednoglasno prihvatilo, a dok je drugi prihvaćen i on je sastavni dio Predloga zakona predlagača. Radi se o pomorskoj tradiciji i radi se o sigurnosti plovidbe. Samo toliko za ponedjeljak da ne bi zaboravili.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Upravo to sam i saopštio gospodine Genci, upravo sam to i saopštio poslanicima i zamolio ih da do ponedjeljka obrate pažnju jer smo dobili Izvještaj u kome je i obrazloženje vaših amandmana.

Sjutra počinjemo u 11 časova.

Kolega Popović proceduralno. Izvolite.

Molim vas da se čujemo. Za par minuta nećemo biti u direktnom televizijskom prenosu, tako da znamo.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče ostala je jedna tačka Predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore, a ja tražim kao predlagač da se o njoj ipak u ponedjeljak izjasnimo jer ne želim, znao sam da slijedi neki politički štos, a danas je bio dogovor na Kolegijumu da se o svemu glasa u ponedjeljak, tako da ja zahtijevam, apelujem, molim da se o Predlogu odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore izjasnimo u ponedjeljak.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Popoviću nikakav politički štos niti bilo šta drugo nije u pitanju, to je dogovor sa Kolegijuma i on naravno tretiraće se kao i ostale tačke. Predlog odluke koji ste Vi predložili o izmjenama Poslovnika imaće isti tretman na dan glasanja kao i ostale tačke, što znači da će se o njima glasati. Dakle, nemojmo odmah gledati je li to neka, ne znam skrivena namjera i tako dalje. Upravo je dogovoreno ovako kako ste vi rekli.

Znači u ponedjeljak na dan glasanja imamo tu tačku.

Zaključujem današnji naš rad.

Sjutra u 11 počinjemo sa radom, biće utvrđivanje dnevnog reda nove sjednice i onda pošto će prva tačka nove sjednice biti planovi agencija, radićemo po planovima.

23.12. 2013. u 17.50h

Idemo na Predlog zakona o otpisu kamata na poreske i carinske obaveze.

Nova državna pomoć.

Utvrđili smo ga u načelu. Podnijeto je sedam amandmana i to:

Zakonodavni odbor 1 amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, je li tako kolega Šaboviću? Je li tako?

Tako. Kad ja pitam mora biti. Je li tako?

Poslanici Milić, Kaluđerović i Damjanović 6 amandmana. Na Zakonodavnom odboru prilikom razmatranja amandmana konstatujem da je zbog podnošenja amandmana 2 koji je izmijenjen na Zakonodavnom odboru potrebno izmijeniti poziv na član, u članu 3 Predloga zakona. Hvala kolega Miliću.

Podnosilac amandmana se usaglasio sa konstatacijom Odbora i poslije amandmana 3 podnio novi amandman 4 nakon čega dosadašnji amandmani 4, 5 i 6 postaju 5, 6 i 7 - pomjeranje za jedan. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet razmotrio je 6 amandmana koji su podnijeli poslanici SNP-a. Amandman 1 i amandman 3, 4 i 6 u izmijenjenoj formulaciji postaju sastavni dio Predloga zakona i o njima se ne treba glasati.

Dodati novi amandman 4 što je dovelo do prenumeracije amandmana i potrebno je da se izjasnimo o amandmanima 2, 4, 6.

Amandmani 3 poslanika SNP-a Milića, Kaluđerovića i Damjanovića. Hoćete da kažete nešto za amandmane 2, 4 i 6?

Izvolite, predstavite se zbog zapisnika.

Samo malo, nijesmo Vas čuli, izvinite.

MARINA PEROVIĆ:

Uvaženi predsjedniče, poštovani poslanici,

Htjela sam ako je moguće da se izjasnim u vezi amandmana 2 koji su podnijeli poslanici Srđan Milić i gospodin Velizar Kaluđerović i Aleksandar Damjanović, na Predlog zakona o otpisu kamate na poreske i carinske obaveze.

Amandman 2 glasi:

"I nakon člana 1 dodaje se novi član 1A, koji glasi:

Pravo na otpis kamate iz člana 1 ovog zakona ne odnosi se da kamatu na poreske obaveze po osnovu poreza na promet nepokretnosti." Prihvatam ovaj amandman iz razloga što smatramo da je osnovan, posebno sa razloga njegove specifičnosti u pogledu obračuna i plaćanja ovih obaveza. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala pomoćnice ministra.

Amandman 2 ne glasamo, sastavni dio Predloga zakona.

Amandman 4. Kolega Damjanoviću želite li dati siže amandmana?

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Uz jednu stvar blok zapisnika, a i .... zbog važnosti, a to je da ste prvobitno bili u pravu kada smo glasali oko izvještaja o stanju na tržištu kapitala. Taj izvještaj još ljetos nije dobio potrebnu većinu na Odboru, bez obzira što je on prošao ovdje. Izvještaj finansijski Komisije za hartije od vrijednosti je dobio to zbog zapisnika predsjedniče, dakle prvi put ste bili u pravu, ne drugi put.

A vezano za ovaj dio koji se odnosi na amandman, još jedan i samo se o njemu izjašnjavamo, jer ovaj je postao sastavni dio teksta Predloga zakona.

Samo da kažem da smo ja i kolega Milić ovo zbog poštovanih građana, prije svega zbog kolega koji glasaju, predložili da nadležno Ministarstvo daje saglasnost ukoliko lokalna samouprava želi da primijeni ovaj zakon i otpiše obaveze. Ovo iz razloga što postoje neke lokalne samouprave koje istoj državi, odnosno državnom budžetu duguju po osnovu poreza, i malo je nelogično, da ne kažem nenormalno, da oni imaju mogućnost da bez saglasnosti Ministarstva otpisuju kamate na poreske obaveze.

Dakle, čudi nas što Ministarstvo finansija ne prihvata tu pridnadležnost da može da ocijeni diskreciono koja je lokalna samouprava ispunila poreske obaveze prema državi da bi ona mogla da primijeni ovaj zakon i da otpiše kamate. Samo toliko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo da se prišetim da smo ovdje raspravljali o ideji, bila je rasprava o nekoj drugoj temi, o ideji integrisanog budžeta sa opštinama koje su u dugovima, i da to Vlada mora integrisati, jer te dugove će na kraju morati platiti država u cjelini. Tako da bi se, ovo pozivam Ministarstvo, integrisale odluke o budžetima gdje postoje veliki dugovi u lokalnim zajednicama, jer će se desiti da uskoro pređu u dugove svoje održivosti. Sve ulazi u javni dug i ovo je bilo u tom pravcu prvih malih koraka.

Izvolite. Čuli ste amandman kolega Damjanovića, Milića i ako se ne varam Kaluđerovića.

Imamo paradoks u ... gazdovala je velikom imovinom, nekretninama, a da su u dugovima.

Mogu li zaključiti glasanje?

Jedan poslanik je stigao.

Hvala vam. Glasalo je 80 poslanika, 43 za, četiri protiv, 33 uzdržana. Konstatujem da je amandman kolega iz SNP-a prihvaćen.

Amandman 6, vezuju se, moramo ga glasati. Vezani su amandmani, sad je već logično da glasamo da ne bismo imali unutrašnju koliziju zakona. Ovo je tehnika sprovođenja amandmana 4. Korektno je da ga glasamo, jer smo sadržinski odglasali sve o amandmanu 4. Ovo je sprovođenje amandmana 4.

Izvolite.

Hvala vam, glasalo je 76 poslanika, 44 za, dva protiv, 30 uzdržanih. Konstatujem da smo amandman prihvatili. Oni su sa njim povećali ovlašćenja Vlade, tako da je malo čudno bilo da ga Vlada nije prihvatila. Ali, povećava ovlašćenja Vlade.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Izvolite.

Sa prihvaćenim amandmanima u glasanju su prihvaćeni amandmani 4 i 6.

Izvolite. Ostalo je ušlo u prihvatanje, glasamo u cjelini.

Hvala vam. Glasalo je 79 poslanika, 50 za, 16 protiv, 13 uzdržanih. Konstatujem da smo prihvatili zakon u cjelini.

Idemo na sljedeću tačku, Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Utvrdili smo ga u načelu.

Podnijeteo je 6 amandmana i to Zakonodavni odbor 1 amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala kolega Šaboviću.

Poslanici Jelić, Vukčević, Adrović i Vuković, Kovačević i Šćepanović pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Hvala vam.

Nema drugih amandmana, glasamo nacijelo Zakon o dopuni Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Hvala. Glasalo je 75 poslanika, 72 za, dva protiv, jedan uzdržani.

Konstatujem da smo usvojili zakon u cjelini.

Predlog zakona o Završnom računu Budžeta Crne Gore za 2012.godinu, u načelu je prihvaćen. Razmatrali smo Izvještaj o reviziji Završnog računa Budžeta za 2012.godinu, godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2012 - oktobar 2013. i naš odbor je predložio zaključke povodom usvajanja Predloga zakona. Sastavni dio Predloga zakona čine četiri amandmana Vlade Crne Gore. Hoćete mi malo pomoći oko ovoga kolega Damjanoviću, izvolite da se prišetimo o čemu se radi.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Povodom rasprave o Predlogu zakona o Završnom računu Budžeta za 2012.godinu, govorim o tom dijelu, na bazi nalaza Državne revizorske institucije i onoga što se čulo kroz diskusiju na odboru, evidentirano je da postoje tehničke nepreciznosti i vezane za deficit budžeta i vezane za neke pokazatelje u samom Završnom računu i Državna institucija je dala preporuku, a mi smo obavezali Vladu da djeluje amandmanski, da bi upodobila, dakle informaciji cifre u samom Predlogu zakona, sa onim, što jeste objektivni nalaz DRI, time je deficit malo uvećan, javni dug i tako dalje, neke performanse da o tome ne pričam, ali sada imamo preciznost, dakle u iskazu. U dijelu je odbor većinski predložio da Parlament usvoji ovaj dio, a kod zaključaka, odnosno onoga što je DRI predložila smo jednoglasni bili, da kada budemo glasali o preporukama u formi zaključaka, dakle da Parlament podrži nalaze Državne revizorske institucije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo da pogledam te zaključke. Izvinite, da vidim koja je najbolja forma glasanja.

Glasamo prvo zakone, jer zakonski tekst je Završnog računa.

Glasamo Predlog zakona o Završnom računu Budžeta Crne Gore za 2012.godinu. Jedna od velikih odluka Skupštine Crne Gore bi trebalo da budu uvijek Završni račun Budžeta. Nijesmo još ušli u tu fazu bavljenja demokratijom, ali je to tako svuđe.

Izvolite.

Otvaram glasanje, onda ćemo zaključke. Završni račun Budžeta za 2012.godinu.

Hvala vam. Glasalo je 80 poslanika, 44 za, 36 protiv, nije bilo uzdržanih. Usvojen je Predlog zakona o Završnom računu Budžeta Crne Gore za 2012.godinu. Da je pao kolega, tražili bismo dodatnu reviziju, ispitivanje zašto je, nepravilnosti i tako dalje.

Imamo zaključke.

Stavljam na glasanje zaključke matičnog odbora. To su zaključci od 10. decembra. Ima dosta zaključaka. Analize, računska tačnost, primici Budžeta, izdaci Budžeta, kapitalni budžet, imovina u oblastima je javne nabavke, praćenje realizacije, što bi rekli, svrhoviti i upotrebljivi zaključci za rad na pitanja Budžeta u ovoj godini koja dolazi da se isprave. Čuli ste, vidim da su svi glasali za zaključke, mislim da imaju veliku utilitarnost da nam pomognu da zajedno bolje mislimo o Budžetu. Hvala.

Glasala su 72 poslanika, svi su bili za.

Konstatujem da smo prihvatili jednoglasno zaključke matičnog odbora. Zaključci imaju smisla koliko bude radili po njima u popravljanju stanja, tako da, to je smisao zaključaka. Ako su ovako kvalitetni, a vidim da jesu onda nemojmo samo razmatrati nove materijale nego ocijenimo što smo našli kao mogućnost da popravimo stanje preko naših zaključaka za budućnost. To je dio naših novih evropskih obaveza, između ostaloga, ne samo naših dobrih želja i našeg akcionog plana. Da ne čekamo samo 23, 24.

Hvala vam.

Tačka 5 - Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu za 2012.godinu, samostalnih regulatornih tijela. Neđe bi trebalo više da dobijemo taj zakon o agencijama i regulatornim tijelima da bi smo znali u ovom mnoštvu paradržavnih institucija na državnim prnadležnostima, a bez državne odgovornosti dosta često. Nadam se da će nadležna ministarstva se i time pozabaviti ili barem naša radna tijela da tražimo taj zakon.

Odbor za ekonomiju finansije i budžet kao matični, predložio je Skupštini da prihvati Finansijski izvještaj, sa Izvještajem o radu samostalnih regulatornih tijela. Glasaćemo o svakom tijelu posebno, naravno nemaju, osim u statusnom smislu, dodirnih tačaka.

Idemo prvo na one sa kojima smo najviše saradivali na RAE, Regulatorna agencija za energetiku. Izvještaj RAE.

Otvarajte glasanje.

Izvolite. Hvala vam kolegice i kolege. Glasalo je 76 poslanika, 41 za, 29 protiv, šest uzdržanih.

Konstatujem da smo Izvještaj RAE prihvatili.

Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Agencije za elektronske medije.

Hvala. Glasalo je 78 poslanika, 41 za 26 protiv, jedan uzdržani i ovaj Izvještaj je prihvaćen.

Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Agencije elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Izvolite.

Otvaram glasanje. Znam da je puno rađeno na ovim temama, ali dajte da ih i ispratimo do kraja.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 40 za, 26 protiv, četiri uzdržana.

Konstatujem da je Izvještaj prihvaćen. Ne mijenja stvar, ne mora biti apsolutna većina za izvještaj. Ne mora biti za izvještaj apsolutna većina. Izvještaj ne mora da ima apsolutnu većinu.

Imamo Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Agencije nadzora osiguranja.

Izvolite. Glasalo je 78 poslanika - 42 za , 20 protiv, 16 uzdržanih.

Konstatujem da smo i ovaj Izvještaj usvojili.

Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Agencije ljekova i medicinska sredstva.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika, 43 za, 11 protiv i 13 uzdržanih.

Konstatujem da je i ovaj Izvještaj dobio podršku.

Idemo na Finansijski Izvještaj Komisije za hartije od vrijednosti. Taj je odbor podržao.

Izvolite. To bi rekli - Najbolji se kvare najgore.

Glasalo je 78 poslanika je glasalo, 42 za, 36 protiv, nije bilo uzdržanih.

Konstatujem da samo prihvatili ovaj Izvještaj.

Statut Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Odbor za ekonomiju, finansije i bBudžet, kao matični odbor, predložio je da Skupština da saglasnost Statutu Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Stavljam na glasanje Statut Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Izvolite.

Prihvaćen je Finansijski izvještaj, dajte da im obezbijedimo status. Glasala su 69 poslanika, 47 za, 18 protiv, četiri uzdržana, na Statut je data saglasnost.

Idemo tačka 7 - Predlog zakona o zaštiti lica i imovine. Utvrđen je u načelu. Podnijeto je 35 amandmana i to: Vlada pet amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona, Zakonodavni odbor četiri amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona, e poslanici Kovačević, Pešić, Obradović, Šćepanović sedam amandmana. Od amandmana pet, šest i sedam su odustali, amandman tri i četiri su sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanima jedan i dva u izmijenjenoj formulaciji Odbor za bezbjednost je podnio kao svoje i čini sastavni dio Predloga zakona. Znači prihvatio ih je predlagač.

Hvala vam, da nema dileme, tako da tu se nemamo o čemu izjašnjavati sve je integrisano ili se odustalo. Zatim idu amandmani kolege Banovića i kolegice Vuksanović - 11 amandmana. Od amandmana dva, četiri, sedam, osam i devet su odustali. Hvala kolega Banoviću. O amandmanima jedan, tri, pet, šest, 10 i 11 sastavni su dio Predloga zakona, tako da se i o njima ne izjašnjavamo. Za sada nemam amandman u proceduri ili su prihvaćeni ili se odustalo.

Idemo na amandmane kolegice Jasavić, kolege Perića, kolege Pajovića, Bojanića, Tuponje i Abazovića i poslanika Pozitivne, pet amandmana i o svih pet treba glasati. Hvala vam.

Poslanica Jasavić sa kolegom Perićem i Pajovićem, podnijela je još jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala vam.

Idemo na izjašnjavanje o amandmanima poslanika Pozitivne.

Amandman jedan, prva grupa amandmana. Amandman jedan. Koleginice, želite li samo da precizirate o čemu se radi, da bi se lakše glasalo.

AZRA JASAVIĆ:

... podataka koje moramo obezbijediti, ako želite da raspolažu oni koji štite imovinu lica sa vašim podacima i da nijesu dovoljno ti podaci obezbijeđeni, onda glasajte po sopstvenoj savjesti, znači glasajte kako želite. Ja vam predlažem da se zaštitite i da glasate za. Amandman dva je amandman koji se odnosi na odredbu da se licima koja nijesu državljani Crne Gore omogućava da ovdje obavljaju razno-razne djelatnosti, pa i između ostalog i ovu vezano za zaštitu imovine i lica. Mi predlažemo da to budu državljani Crne Gore. Sve države štite...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvinite, ako sam dobro shvatio, predlaže se da zaštitarske poslove obavljaju stranci u Crnoj Gori. Čućemo objašnjenje.

AZRA JASAVIĆ:

Apsolutno, ljudi sa prebivalištem. To je prosto za mene bilo nevjerovatno i zbog toga smo i predložili da to budu lica koja imaju državljanstvo, to su uporedno pravna rješenja. Ne znam o čemu se tu radi. Tražili smo da oni koji će biti zaštitari budu provjereni na kvalitetan način, normalno od profesionalnije Agencije za nacionalnu bezbjednost, nego što je ova, ali pošto je ova takva kakva je, a nemamo drugu, nemamo bolju, tražili smo da nadležni Odbor za pitanje bezbjednosti bude obaviješten o razlozima zašto neko nije prošao bezbjednosnu provjeru. To

smo tražili. Tražili smo da se izbriše tačka 24 Predloga zakona u članu 24 to je tehnički amandman, potpuno nebitan, tražili smo da lica koja sprovode obuku moraju da ispunjavaju uslove za dobijanje one licence za koje sprovode obuku. Ako nekoga obučavate morate da znate da Vi imate znanje. Ne možete da obučavate, a da se ne zna da li Vi nešto znate ili ne znate.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas kolege, dame imaju slabiji glas od nas ali se jače čuju. Prema tome, molim vas tiše malo.

AZRA JASAVIĆ:

Što se tiče amandmana pet, tražili smo da se doda, da se protiv rješenja ministarstva iz stava 2 ovog člana može pokrenuti upravni spor. To se i podrazumijeva, ali, građanin treba da zna, građanin ima pravo da bude informisan koje je njegovo pravo, kako se štiti njegovo pravo. Mi kao zakonodavci moramo dodatno obavijestiti građanina kako može da štiti svoje pravo. Ovo je iz druge grupe.

Amandman jedan je vezan za množinu - jedninu, amandman dva je vrlo važan, odnosi se na nadzor na sprovođenje novog zakona, poboljšanju ovih odredaba. Ovdje nije nikakva topla voda izmišljenja, to su samo uporedno pravna rješenja iskorišćenja iz zemalja u okruženju i ne znam šta je bilo sporno da se to prihvati. Čujem da su ovi amandmani dočekani na način kako sam ja i očekivala da će biti dočekani. Mene bi zabrinulo da nešto prihvatite što ja predlažem i Pozitivna što predlaže, bojala bih se da nije sve kako treba.

I, treća grupa amandmana, odnosi se na to da privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik iz stava 1 ovog člana, dužni su da skladište oružje koje su u skladu sa zakonom o oružju pribavili ukoliko se smanji broj zaposlenih lica u isto. Tako da su to ti amandmani, samo smo željeli da zaštitimo građane sa stanovišta da se obezbijedi bolji nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, bolja zaštita ličnih podataka, imamo upućujuće pravne norme, nema potrebe da se ne koristimo iskustvima zemalja u regionu. Tu su ta iskustva samo sabrana, ne znam šta je sporno. Ustvari, kako god hoćete. Ako sad ne prihvatite vi ćete sami uraditi to za par mjeseci ili možda godinu i onda ćete se hvaliti kako je to Vlada uradila i neka ćete. Nije ni važno.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Možemo da čujemo predstavnika ministarstva, pomoćnika Vukčevića.

Izvolite.

MILOŠ VUKČEVIĆ:

I ako sam došao po drugom osnovu, evo ako mi dozvolite tri minuta objasniću.

Znači, što se tiče zaštite ličnih podataka. Znači, u zakonu se kaže:"U skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka i Zakonu o tajnosti podataka", znači na veći način se obezbjeđuje zaštita tih ličnih podataka, nego što ste Vi predložili amandmanom. Cijenim Vašu inicijativu, ali ta zaštita već postoji, jer se kaže u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka i Zakonom o zaštiti tajnosti podataka, gdje je na mnogo opširniji način objašnjena procedura i obrade i zaštite i kazne i sankcije i sve.

Što se tiče državljanstva. Vidim da to izaziva pažnju, ali, evo sada ću vam objasniti. Dakle, mi smo država koja želi da pristupi Evropskoj uniji i evo otvorili smo poglavlje 23 i 24. Govorim o unutrašnjem tržištu. Ako ste već citirali srpsko rješenje, što nijeste hrvatsko. U hrvatskom, takođe državljanstvo nije ušlo, nego isto, kao što smo mi propisali, dozvola za boravak. Evo, gospodin Medojević je pominjao da dovedemo neku stranu kompaniju. Kako ćemo je dovesti ako propišemo uslov državljanstvo. Na kraju krajeva mi smo potpisali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju gdje smo se kroz međunarodni ugovor obavezali da ćemo

sinhronizovati naše propise sa propisima Evropske unije i da ćemo time omogućiti državljanima EU da osnivaju kompanije i firme kod nas.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ali, ovdje nije ograničeno samo na EU.

MILOŠ VUKČEVIĆ:

Nije, ali je takvo rješenje je propisano u hrvatskom zakonu. Ovaj zakon je značajno unapređenje teksta kojeg imamo sada i godinu i po dana je zakon stojao u skupštinskoj proceduri. I zato je bitno da se ovaj zakon izglasa kako bi se ova oblast unaprijedila.

Što se tiče ostalih amandmana, cijelim inicijativu. Već postoji mogućnost da se privremeno zabrani rad privrednom društvu i zaštitaru koji obavlja. To je predviđeno članovima 25 i 26 Zakona o zaštiti lica i imovine. Onaj dio oko mogućnosti da se žalba podnese ministru, to bi bilo narušavanje dvostepenosti, jer, dakle, donosi se rješenje o zabrani. Mogućnost postoji da se žalba podnese Komisiji za žalbe, a ne ministru, tako da cijelim tu inicijativu, ali nijesmo mogli amandmane usvojiti.

Što se tiče amandmana koji su predložili poslanici Zorica Kovačević, Saša Pešić, Radovan Obradović i Marta Šćepanović, dakle tiče se amandmana član 48, ... (Prekid)..da se starosna godina sa 14 zamijeni sa 18. Mi smo to prihvatili kod djece, smatrajući usklađivanje sa Konvencijom o pravima djeteta, ali je onda trebalo pravno-tehnički vidjeti kroz kaznene odredbe odnosno kroz član 49 i 69. Dakle, da se ovaj broj 14 zamijeni sa brojem 18 u članu 49 i u članu 69 da se u tačkama 15 i 16 broj 14 zamijeni sa brojem 18. Dakle, riječ je o jednoj tehničkoj korekciji koju treba izvršiti prilikom objavljivanja teksta.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo trenutak, da razjasnimo ovo što nije sporno.

Hvala, pomoćniče.

Da ponovim, 49 i 69, treba broj 14 zamijeniti sa brojem 18, da bismo imali čistu soluciju u prihvatanju amandmana kolegice Kovačević i grupe poslanika DPS-a. To je ispravka, konstatujem je u stenogramu.

Sad ćemo ići na suštinu.

Koleginice Jasavić, vi ste nešto htjeli reći.

AZRA JASAVIĆ:

...koji sam dobila, potpuno su druge stvari citirane, ja ne znam o čemu govorite, o kakvoj žalbi govorite. Ja sam ovdje tražila da se protiv rješenja Ministarstva iz stava 2 ovog člana može pokrenuti upravni spor, ne podnositi žalbe. Ne znam o čemu vi govorite uopšte. Očigledno da ste pomiješali neke stvari. Očigledno da niste pažljivo pročitali amandmane. Ja vam čitam amandman broj 5. Onda, ja predlažem da se ovaj zakon povuče iz procedure iz razloga što je ovo nekompletan zakon, što ovaj zakon zaslužuje da se mnogo detaljnije odradi, da se pažljivije razmotri, da se uporedno pravna praksa izanalizira, da se nadzor nad sprovođenjem ovog zakona kvalitetnije uredi. Mi smo predložili da se formira posebno tijelo kakvo ima u Srbiji, za nadzor u Ministarstvu unutrašnjih poslova. Zašto ne može u zakonu? Nego u čemu može? Molim vas, to je iskustvo iz Velike Britanije, to je iskustvo iz Srbije, šta je tu sporno? To je iskustvo iz Irske. Dajte da povučemo ovaj zakon, predlažem, i da se odradi kvalitetan tekst zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Mi imamo i Savjet za civilnu kontrolu policije, a nešto ne vidim produkciju.

Možemo li staviti na glasanje?

Povreda Poslovnika, kolega Labudović.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, Vi niste bili prisutni kad se ovdje vodila rasprava o ovom zakonu, a predlagač je, ja mislim danas 16. jubilarni put pokušao da nam nabije na nos činjenicu da ovaj zakon godinu dana čami u skupštinskim fiokama i da je jedan od razloga što je ovakav upravo i to što smo ga u nevrjeme stavili na dnevni red. Molim vas, radi njega i radi javnosti da objasnite zašto je to bilo tako i zašto, ako je već godinu dana čekao, nije mogao da sačeka još malo. Kad je mogao Zakon o komunalnoj policiji koji je mnogo benigniji od ovoga da sačeka, što i ovaj nije mogao još malo da sačeka.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nemam objašnjenje, imam samo amandmane koje moramo glasati.

Čuli ste obrazloženje kolegice Jasavić.

Amandman 1. Izvolite. Zaštita tajnosti podataka, čuli smo objašnjenje pomoćnika da je to detaljnije urađeno drugim zakonima.

Mogu li zaključiti glasanje?

Hvala vam. Glasalo je 75 poslanika, 37 za, 28 protiv, 10 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 koji se odnosi na pravo stranaca da se bave zaštitarskim poslovima u Crnoj Gori.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Znači, predlog je kolegice Jasavić da ne mogu da se bave. Samo državljani da mogu da se bave ovim poslom.

Je li bilo jasno o čemu se glasa? Koleginica Jasavić je predložila da stranci ne mogu da rade te poslove, to je bio njen amandman. Je li se razumjelo? Ponovićemo glasanje.

Poništavam glasanje. Ponovićemo glasanje, idemo na nulu.

Nije bilo jasno da li je za ili protiv. To je sitentizovana rasprava, pa može biti ovakvih zabuna. Ne želim da bude zabune, nego da bude jasno za što ljudi glasaju.

Ponoviću. Koleginica Jasavić je predložila da te poslove ne mogu obavljati stranci u Crnoj Gori. U zakonu je sada regulativa da mogu. Čuli smo objašnjenje, bez ikakve zaštite, od Japana do Kolumbije, precizno.

Stavljam na glasanje predlog kolegice Jasavić da se ograniči na naše državljane. Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Nećemo više, iako mislim da je ovo jedna od pogrešnijih stvari koje smo uradili.

Glasala su 74 poslanika, 25 za, 28 protiv, 21 uzdržani, konstatujem da amandman nijesmo usvojili.

Idemo dalje. Amandman 3, provjera od Agencije za nacionalnu bezbjednost. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 78 poslanika, 36 za, 29 protiv, 13 uzdržanih, konstatujem da je i ovaj amandman odbijen.

Amandman 4 kolegice Jasavić. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 77 poslanika, 37 za, 25 protiv, 15 uzdržanih, ni ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5 kolegice Jasavić.

Hvala vam. Glasalo je 77 poslanika, 37 za, 24 protiv, 16 uzdržanih, konstatujem da amndman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na grupu amandmana kolegice Jasavić, Perića, Pajovića i Bojanića. To je amandman 2.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala. Glasalo je 77 poslanika, 37 za, 27 protiv, 13 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na posljednju grupu amandmana kolegice Jasavić, Perića i Pajovića. To je jedan amandman.

Izvolite, za, protiv i uzdržan.

Hvala. Glasalo je 76 poslanika, 37 za, 20 protiv, 19 uzdržanih, konstatujem da ni ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu.

Formalno su se stekli uslovi da glasamo o Predlogu zakona u cjelini. Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Glasalo je 79 poslanika, 42 za, 35 protiv, dva uzdržana, konstatujem da je zakon dobio potrebnu većinu.

Idemo na sljedeći zakon - Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima.

U načelu smo ga podržali. Šest amandmana, i to: Zakonodavni odbor tri amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona. Hvala, kolega Šaboviću.

Koleginica Jonica tri amandmana o kojima treba glasati, i to je staro. U suštini su samo vaši amandmani u proceduri. Izvolite. Samo osnovne naznake, molim vas.

SNEŽANA JONICA:

Amandman 1 je tehničke prirode, zbog ovog drugog amandmana. U amandmanu 2 je da Agencija za nacionalnu bezbjednost mora da obrazlaže negativna mišljenja koja daje i da se za zahtjev za privremeni boravak u Crnoj Gori kod lica koja traže boravak zbog vjerske službe ne prilaže dokaz opravdanosti. Sam zahtjev ukazuje na opravdanost i nema potrebe dodatno da se dokazuje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo prisustvo je dokazalo opravdanost.

Glasamo amandmane koleginice Jonice, čuli ste obrazloženje.

Jedan i tri su tehnički, a dva je boravak sveštenih lica, glasamo sva tri.

Glasamo broj jedan. Izvolite, otvaram glasanje.

Hvala vam. Glasalo je 76 poslanika, 36 za, devet protiv, 31 uzdržani, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 koleginice Jonice. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 75 poslanika, 36 za, 13 protiv, 26 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 koleginice Jonice.

Hvala vam. Glasao je 61 poslanik, 28 za, 8 protiv, 25 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo na cijelo Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima. Izvolite.

Glasalo je 77 poslanika, 22 za, tri protiv, 22 uzdržana, konstatujem da je zakon usvojen.

Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini. Utvrdili smo ga u načelu, devet amandmana.

Vlada Crne Gore dva amandmana, oni su sastavni dio Predloga zakona.

Zakonodavni odbor jedan amandman, takođe sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Sekulić i Radović, tri amandmana. Amandman 1 je sastavni dio Predloga zakona. Amandmani 2 i 3, od njih su odustali. Kolega Sekuliću, hvala vam.

Imate još jedan amandman, kolega Sekulić i Radović, koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala.

Koleginica Dragičević, jedan amandman koji treba glasati.

Kolega Gojković i Kaluđerović, jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala, kolege Kaluđeroviću i Gojkoviću.

Idemo na izjašnjavanje. Koleginice Dragičević, u susret Božiću, nijeste dobili poklon, jedino je vaš amandman na glasanju. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Moj amandman je da muzika bude do 24 sata, s obzirom da opština još produži dva sata, to bi onda bilo do 2 sata. Onako, ako prihvatimo ovo to bi bilo do tri sata. Ja molim, ko god misli dobro i sebi i narodu da glasa moj amandman. Hvala lijepa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Čuli ste amandman, da se ide lijegati u dva, a ne u tri, u dva po ponoći. Izvolite.

Ja ću glasati svakako za, ja živim u Starom gradu.

Hvala vam. Glasalo je 76 poslanika, 32 za, devet protiv, 35 uzdržanih.

Nije prošao vaš amandman, kolegice Dragičević.

Glasamo zakon u cjelini. Bukadžije su u većini. Izvolite. Potrebno je za ovaj zakon 41.

Hvala vam. Glasalo je 79 poslanika, 41 za, 36 protiv, dva uzdržana, zakon je dobio potrebnu većinu.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnom savjetu. Utvrđujemo u načelu, nema amandmana, glasamo ga na cijelo.

Izvolite, Zakon o socijalnom savjetu.

Hvala vam. Glasala su 64 poslanika, 48 za, 12 protiv i četiri uzdržana. Usvojili smo i ovaj zakon.

11. tačka - Predlog zakona o izmjena i dopunama Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika. Utvrđen je u načelu. Pet amandmana Zakonodavnog odbora su sastavni dio Predloga zakona. Nema drugih amandmana, glasamo ga nacijelo.

Kolega Bulajiću, želite li još nešto?

Glasamo ga nacijelo. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 79 poslanika, 42 za, 18 protiv i 19 uzdržanih. Usvojili smo i ovaj zakon.

Predlog zakona o Prijestonici. Nije glasan u načelu.

Stavljam na glasanje Predlog zakona o Prijestonici u načelu. Kolega Vukoviću, možete, kako da ne. Red je da se šetite Prijestonice i sad.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Čekao sam da vidim šta ćete vi predložiti. Samo da se dogovorimo. Na zakon je dato više amandmana od strane više kolega, pojedinačno ili grupno. Jedan broj amandmana, i to ne mali, nije prošao Zakonodavni odbor, nije u cjelini. Nije to smetnja da raspravljamo te amandmane i na plenumu, ali ako nijesmo se izjasnili ni u načelu, nijesmo ni na sjednicama radnih tijela o tim amandmana, ostavimo ova dva-tri dana do petka, kada budemo raspravljali ove druge zakone, pa da to vidimo na sjednici odbora, Ako ne, nema ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da ga utvrdimo u načelu. Da bi se raspravljalo o amandmanima moramo ga utvrditi u načelu.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Da vidimo da li smo u situaciji da se izjasnimo o njemu u konačnom.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U načelu, dajte da glasamo u načelu. Nema mišljenja Vlade, glasamo ga u načelu.

Ko je za, protiv i uzdržan? Otvaram glasanje.

Hvala vam. Glasalo je 80 poslanika, 45 za, 9 protiv i 26 uzdržanih. Konstatujem da je zakon u načelu dobio podršku.

Šta kažu predlagači?

Kolega Vukoviću, da čujemo vas. Vi ste prvo tražili.

MIODRAG VUKOVIĆ:

...da nijesmo glasali u načelu, da on nije prošao, bar neki amandmani, cjelovitu proceduru, ali ne smeta da se plenum izjasni. Mi smo se, posebno matični odbor se potpuno izjasnio o svim tim amandmanima.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Imaće dosta posla, ima 49 amandmana. Molim vas, znali smo da ima toliko amandmana kada smo glasali u načelu, tako da vi odlučujete hoćemo li ići dalje kada ima mnogo amandmana.

Zakonodavni odbor šest amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona. Poslanici Martinović, Kovačević, Popović, kao podnosioci Predloga zakona 12 amandmana koji su sastavni dio predloga zakona. Poslanica Kovačević, Popović, poslanica Filipović i Vukčević jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala vam.

Molim vas, radi se o obilju amandmana i nećemo moći da ispravimo o čemu se radi.

Poslanici Kovačević i Vuletić jedan amandman, kao podnosioci Predloga zakona, koji je sastavni dio predloga zakona. Mada da je više predlagača ne bi mogla dvojica da prihvate u ime svih, ako ćemo formalno pravno. Pretpostavljam da će podržati kolege, tako da nema problema, da upišete i ostale kolege koji su predložili zakon tu. Poslanici Banović, Šabović, Rastoder 14 amandmana, od kojih je amandman pet sastavni dio Predloga zakona, a od amandmana 8 i 11 su odustali, ali je ostalo 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14 o kojima treba glasati.

Kolega Banoviću, izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Predsjedniče, reagujem proceduralno, što ipak neće biti da je tako kao što ste sad zaključili, ne vašom krivicom, nego zato što smo održali Zakonodavni odbor i moji amandmani su bili na osnovni tekst zakona, a u međuvremenu je predlagač podnio 12 ili 14 ili 16 koliko ste sad rekli amandmana, pa se moji amandmani nijesu mogli uklopiti u ove izmijenjene norme. Onda je Zakonodavni odbor predložio da prilagodim sad tom novousvojenom zakonu. Dakle, pošto ste usvojili tih 14 amandmana, zakon je dobio potpuno drugu formu, 38 članova zakona a podnijeto je 14 amandmana i onda su izgubili smisao moji amandmani, pa sam ih ja prerađivao kasnije, sad više ne znam ni ja od čega sam odustao. Zato bih predložio da sve te amandmane koje imam prerađene poslije naloga Zakonodavnog odbora, pročitam, pa da se o njima tako izjašnjavate. To su dva amandmana više.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolege, samo malo, da pokušam da pomognem.

Kada predlagač ima na svoj zakon pola amandmana onda je logično da ga povuče pa da ga predloži prečišćenog za sljedeće zasijedanje. Nije cukar u vodu. Sama činjenica da je predlagač predložio toliko svojih amandmana govori da zakon nije konzistentan i da ćemo imati nekonzistentan zakon, čak i ako ne pogriješimo u glasanju. Nećemo progriješiti u glasanju, ali hoćemo u konzistentosti zakona. Dobićemo, moguće, previše kolizija u samom zakonu.

Možemo li? Pa prošli su izbori, tačno tako i možemo sačekati da donesemo, ako donosimo ozbiljan zakon. Nema više ni tog vremenskog pritiska.

Da li predlagači ostaju pri tome da glasamo, ili da povuku zakon?

Kolega Simoviću, izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Predlažem da nastavimo da radimo večeras, samo uz jednu ocjenu, da mislim da je dobro kada se na neki zakonski projekat u Skupštini daju amandmani. Sve sa ciljem da se poboljša određeni zakonski projekat, tako da ne vidim razloga da i u ovome zakonu nemamo taj kriterijum. Ovo nije imalo veze sa izborima, kao što nema ni sada. Ovo je dugogodišnja potreba da riješimo status Prijestonice sa aspekta zakonskog rješenja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U redu. Ne mislim da može neko podnijeti na svoj zakon pola amandmana i biti dobar zakon, ali to je manje bitno.

Ne bih želio da pogriješimo. Molim generalnog sekretara da raščistimo što se ovdje dešavalo oko amandmana, da bismo u petak glasali o ovome, jer ovdje je nemoguće sada

rasčivijati koji će biti ispravni a koji neće biti ispravni. Glasaćemo u petak o zakonu kad raščivijamo da nema grešaka. Ono što je kolega Vuković predložio na početku, ali nijesam znao da je ovoliko suprostavljenosti.

Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Nijesmo na predlog Vlade, na predlog jednog poslaničkog kluba izjasnili smo se o tačkama 23 i 24 da ih odložimo za naredno zasijedanje. Predložio bih da isto to uradimo u ime poslaničkog Kluba DPS-a, dakle izjašnjavano o ovome, i iz još jednog razloga, zato što meni nije dozvoljeno od strane skupštinskih službi da ove prerađene amandmane podnesem, računaju da sam zakasnio i da to tako ne može. Ako ne može, u redu, ali ipak bih volio da se to raščisti, jer mi je Zakonodavni odbor rekao da mogu, pa sam ih ja prerađivao, a onda mi je kasnije rečeno da se to ne prihvata. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mi nemamo preciznu proceduru što da radite kad neko na svoj ... (Prekid) ... amandmane postanu sastavni dio zakona i promijene smisao zakona. Mi nemamo tu proceduru, da budemo vrlo otvoreni. Jedini način je da pokušamo da u dodatnoj raspravi to usaglasimo, da ne bismo imali neprimjenjive zakone. Negdje sam rekao da moramo vratiti na odbor da se usaglasi da dobijemo čist tekst Zakonodavnog odbora koji se može primijeniti. Nije dovoljno izglasati, molim vas. Mora biti smisljeno.

Dajte da vratimo pa ćemo glasati u petak sve. Može, podnosili su predlagači podnosili amandmane o kojima se nije glasalo ali su postali sastavni dio zakona. Negdje da smo išli normalno u načelu ne bi moglo, ali ovako.

Ima li jošneko da nije stigaopodnijeti amandmane na amandmane, o tome se radi, na nove amandmane predlagača. Ako neko nije dajemo šutra do podne da se to može završiti.

Generalni sekretare, šutra dostavite tekst zakona sa amandmanima predlagača. Znači, onošto je sada sastavni dio da stoji da je to sad zakon, kao radna verzija zalakše amandmanisanje.

Idemo dalje, imamo Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o teritorijalnoj organizaciji, utvrdili smo ga u načelu, čine amandmani sastavni dio Predloga zakona Zakonodavnog odbora nema drugih amandmana.

Glasamoga u cjelini Predlagač je Demokratski front akose nevaram?

Glasamoga u cjelini.

Nije nikada suviše pojašnjavati, inače i Biblija se pojašnjava pa mogu i naši zakoni svaki dan.

Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege, gospodine predsjedniče, Vrlo ću kratko, prošli put sam izdašno objašnjavao dva amandmana. Referendum, lokalni, ja govorim jezikom koji ćete ovdje vrlo lako razumjeti, ne može biti raspisan na dan održavanja lokalnih izbora. Referendum o eventualnoj samostalnosti dijela određene opštine, sedam dana prije ili sedam dana poslije, da ne bi bilo prevare, da ne bi uticalo, ako je isti dan, na odluku ljudi, da ne bi bilo glasaj to i to pa ćemo ti mi na kraju dati to. Svi to razumijete. Drugi amandman koji je vrlo precizan da je predsjednik države koji obavlja tu funkciju dužan da istovremeno napiše izbore u opštini, uslovno rečeno, ili bezuslovno, matičnoj i novoformiranoj kako se ne bi dešavalo Berane, odnosno Petnjica.

Uvažena gospodo, volio bih da ovo podržite zbog toga što je pravično, pravedno dokazali smo na primjerima da se postojeće rješenje zloupotrebljava. Imali smo izbore u Petnjici, ustavnu žalbu Demokratskog fronta da to tako ne može, a potom stav većine u koju su uzeli učešće i oni koji su promijenili opštinu da smo mi u stvari bili u pravu da ne može da funkcioniše lokalna samouprava koja je ostala u matičnoj opštini i onda se prebjeglo raspuštanju lokalnog

parlamenta. A da je važio naš princip bili bi izbori održani istovremeno i to je jedino pošteno. Jer je nedopustivo da jedan čovjek odlučuje od dvije lokalne uprave, ili da jedan čovjek jedno vrijeme bude odbornik u dvije lokalne uprave, imajte ovo u vidu dok se budete izjašnjavali. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini o izmjeni i dopuni Zakona o teritorijalnoj organizaciji.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 80 poslanika, 46 za, 30 protiv i četiri uzdržana. Konstatujem da je zakon usvojen.

Idemo dalje.

Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o igrama na sreću. Utvrđen je u načelu, dva amandmana profesora Radulovića su tu, ovo je njegov zakon, ako se sjećate.

Glasamo zakon u cjelini odnosi se na kaznene mjere za nepoštovanje zaštite djece kod igara na sreću, da budem precizan.

Izvolite. Za, protiv, uzdržan?

Što je više igara na sreću to je društvo manje srećno.

Iako potpredsjednik Radulović nije za dovoljan što jedan nije za njega dobio je sve glasove osim jednoga od 79, sad je dobio sve, svih 79 je dobioza.

Hvala vam.

Usvojili smo ove izmjene i dopune zakona.

Idemo na Predlogzakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na premije osiguranja. To je predlog zakona SNP-a, ako se varam. Utvrdili smo ga u načelu, a bilo je sedam amandmana. Zakonodavni odbor tri amandmana, poslanik Damjanović kao podnosilac predloga zakona od tri amandmana koji su sastavni dio predloga zakona i poslanici Vukčević, Jelić, Vuković, Adrović dva amandmana koji je takođe sastavni dio Predloga zakona.

Hvala vam, kolega Jeliću. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 72 poslanika, svi su bili za. Konstatujem da je predlog zakona usvojen.

Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o poljoprivredi i rularnom razvoju, to smo rekli da glasamo sa budžetom, jer je materija vezana za sprovođenje dodatnih izvora u budžetu, da ga ne propustimo.

Idemona 17 tačku – Predlog odluke izmjena i dopuna Poslovnika Skupštine Crne Gore. Šest amandmana: Zakonodavni odbor tri amandmana koji su sastavni dio predloga zakona, grupa 13 poslanika jedan amandman o kojem treba glasati, poslanica Jonica i Gošović jedan amandman o kome treba glasati, Azra Jasavić jedan amandman o kome treba glasati. Ovdje je predlagač bio kamenoga srca ništa nije prihvatao.

Želite li da pojasnite neke amandmane?

Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Hvala, predsjedavajući.

Gospodo poslanici i poslanice, uvaženi građani,

Vezano za amandman koji je podnijelo 13 poslanika da izrazim zadovoljstvo što su isti potpisali ovaj amandman iz opozicije i pozicije, radi se o amandmanu koji se odnosi na učešće nevladinih organizacija u radu radnih grupa koje formiraju radna tijela Skupštine Crne Gore. Imamo taj problem već nekoliko godina, s obzirom da po Poslovniku je predviđeno da radna grupa, tijela Skupštine mogu da formiraju radne grupe u kojima mogu da učestvuju prestavnici nevladinih organizacija ali nije predviđen propis ko treba da donese niti procedura vezano za isti. Tako da je Administrativni odbor donio i pripremio jedan predlog ove odluke, ali nema nadležnost da donese isti kako bi dakle u zakonitoj proceduri pravično, objektivno mogli prestavnici nevladine organizacije da budu članovi radnih grupa. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja sam danas nešto pun izreka, ali se bojim da oko Poslovnika važi jedna čuvena Hegelova: "Ako krenemo sa neznanjem o akcijama ćemo najgoru politiku". I neđe to je dokaz da se Poslovnik ne može mijenjati parcijalno, da ne možemo parcijalno krenuti oko himne, a završiti oko radnih grupa. I zato sam stalno insistirao da se Poslovnik donosi samo konsenzusom i, kao što vidite, kad se otvori breša onda počinju razne ideje, ne može biti konzistentan Poslovnik jer on je mjera našeg internog dogovora i kućnog reda. I, zato je neophodno da to bude konsenzus kao što je bio svaki put do sada, ponoviću ako smo 20 dana ili mjesec dana posle referendumu o nezavisnosti kad smo bili podijeljeni u dva jasna bloka mogli usvojiti konsenzusom Poslovnik, i time dati prvu veliku konsesivnu poruku u Crnoj Gori, onda dajte da sada stari za osam godina iskustva i povjerenja ne radimo ovakve pacijalne sjeće po Poslovniku. To je moja molba biće stalna.

Kolega Daniloviću, izvolite.
Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine Krivokapiću, moram priznati Vama se obraćam ali dio onoga što sam želio da Vam kažem, a moram da kažem javno kao predsjednik Kluba najveće opozicione grupacije, 25% poslanika ovdje sjedi. Protestujem ne zbog toga što je predložena izmjena i dopuna Poslovnika, nego zbog toga što nemamo snage, pa makar se radilo za mnoge od Vas, je to ne sporim, o vrlo važnoj možda i svetoj stvari, da ispoštujemo pravilo koje smo davno uspostavili, da Poslovnik mijenjamo konsenzusom. Što se nas tiče, gospodine predsjedniče, možete da nadglasate, da bismo Vam pokazali kao mi u ovom trenutku uopšte ne govorimo o meritumu, a imali bi svojstav o tome, mi ćemo se samo uzdržati, primajući k znanju da ste Vi krenuli deset godina potom da mijenjate pravila. Ako mislite da je to u redu, što se nas tiče Vi to uradite, ali nemajući u obzir uopšteono o čemu se glasa, protestujemo. Nekada su radne grupe bile za izmjenu Poslovnika, provodile po pola godine, sada odjedan put prvo predlog, pa onda predlog dodatnog amandmana. Svaka čast ako mislite da to tako ide. Mi nećemo o ovome glasati čuvajući ono što je čuvalo dostojanstvo ovog Parlamenta. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

I u meritumu je da ova kuća mora znati da se ponaša po praksi, po radiciji, po kulturi koja je sama ustanovila, po običajima koji tek dolaze i uvijek dolaze prije pravne norme, obavezujući napisane pravne norme. Tako da ta tradicija, ja sam među najduže trajućim u ovom Parlamentu, čuvao ovaj Parlament u najtežim vremenima. Nemojte zbog kratkih dobiti da imamo rajne gubitke u povjerenju, u dostignućima i u redu u ovoj kući. Ako je red sila u ovoj kući onda reda neće biti, ako je red dogovor i konsenzus onda će reda biti i u ovoj kući i u državi, a to je moja molba da red ne bude sila u ovoj kući, rekao sam više puta. Tako da moramo znati da postoji nešto što nas obavezuje i više od naših emocija, došli smo u paradoksalnu situaciju da se ode učeruje nešto na drugi način.

Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Pa evo prije svega da se u načelu složim sa Vama i sa uvaženim kolegom Danilovićem kada je u pitanju potreba da Poslovnik uvijek u ovom domu usvajamo konsenzusom. To je bila dobra praksa. Ja samo želim da podsjetim da smo tu dobru praksu, ne tako davno, prije par mjeseci, prekršili. A podsjetiću vas da je to bilo kada smo dlučivali o Poslovniku kada smo definisali član Poslovnika koji treba da odredi koji je skupštinski odbor nadležan da realizuje ove ustavne promjene, odnosno primjenu zakona koji smo donijeli kao posljedicu usvojenih Ustavnih promjena to je jedna stvar. Dakle, uvijek smo bili za očuvanje konsenzusa. Nijesmo narušili taj

konsenzus. Konsenzus su narušili oni koji danas podsjećaju na tu dobru praksu koja je bila u ovom Parlamentu. Prema tome, nemojte taj alibi da koristimo sada kada je na dnevnom redu ne ono što je kandidovao kolega Obradović, u jednoj dobroj namjeri, da otvori jedno pitanje, koje jeste otvoreno, koje je upućeno sa strane Administrativnog odbora ne prema plenumu nego prema kolegijumu predsjednika Skupštine, i to sam shvatio kao trenutak njegove dobre namjere, dobre želje, a nepotreba da ovu suvišnu raspravu ovdje danas otvaramo povodom pitanja koje je ušlo u dnevni red, koje je kandidovao uvaženi kolega Andrija Popović. Ja mislim da nama drugo ništa ne preostaje nego da se izjasnimo po treći put o i istom pitanju. Da ne ponavljam sad kakva su bila izjašnjenja u prethodnim pokušajima da ovu poslovničku izmjenu donesemo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ostaće zapisano, bar u stenogramima, nije to velika prednost, ali jeste velika satisfakcija. Postoje norme u ovom Poslovniku, postoje one koje zadiru u suštinske naše odnose i one koje zadiru u naše tehničke odnose. Podjela među odborima je nešto što ipak nije suštinski naš odnos i ne određuje nas suštinski. Himna i ostala pitanja još uvijek su veliko pitanje podjele u Crnoj Gori. U Parlamentu više nijesu tako veliko, jer znamo dobro da od 81 poslanika, 70 je, u skladu sa zakonom, u ovom Parlamentu dalo svoj politički stav. Ali znate, biću ličan u ovoj prilici. Kad provedete godine pišući neki zakon i kad znate sve učesnike u pisanju tog zakona i kada znate kako se došlo do toga zakona i kada oni koji ste preobraćali, sada pokušavaju i Vas da uče hrišćanstvu, onda imate puno problema da razumijete. Ne traži niko da bude sledbenik himne i zastave ni prvi ni posljednji u tom redu. Svi smo isti u tom redu.

Međutim, ne treba barjačiti ako ste bili na kraj tog reda. Pogotovu, kada su u pitanju barjak i himna. To je nešto što se mora ovđe dovesti u zajedničku spoznaju ne u nametanje. Krajnje osjetljivo političko pitanje, glasaćemo, nema dileme. Ja samo plediram da na ovom pitanju ne otvorimo u eri opštih pomirenja nove podjele. Ja riječ pomirenje ijesam izgovorio dugo, dugo, ali evo, vidim, da je to postala vrlo ključna riječ. Ja je ne izgovaram, jer mislim da nijesmo u svađi, da smo se pomirili odavno, ako smo ikada i bili u svađi, ali vas molim da ne rušimo nešto što smo već dostigli, ali volja većine voxpopulivoxdei.

Ja ne bih obrađivao amandmane koji nemaju veze sa predlogom kolege Popovića, nego samo amandmane koji imaju veze sa tim, koji se tiču himne, možemo bar to da se dogovorimo, jer ima amandmana koji nijesu vezani za himnu, nego su vezani za druga pitanja koja smo čuli? Ne bi trebalo da mogu djelovati na sve, nego samo na onaj dio zakona koji je kolega Popović predložio.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Samo da Klub SNP-a podržava stavove o potrebi da se konsenzusom mijenja Poslovnik i da svaka izmjena mora biti napravljena na takav način, ali i ovi amandmani koje smo podnijeli ukazuju na potrebu da se na Poslovniku već vrlo brzo počne raditi, a u kontekstu onoga o čemu ste govorili povlačim amandman koji smo podnijeli kolega Gošović i ja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala na pomoći.

Grupa od 13 poslanika su ko? Gospodin Obradović, povlačite Vi vaš dio, jer se ne tiče ovoga što traži kolega Popović? Ja sam tako shvatio kolegu Simovića, evo da vidimo.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

U tom dijelu, ako je...

Mislim da je veoma važno ovo o čemu govorite da bude u ovom dijelu, ali povlačimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Slazemo se, kolega Vuković ima sijaset stvari o tome i danas mi je rekao da nas čeka jedna dobra rekonstrukcija Poslovnika, usklađivanje sa Ustavom i svim našim ovlašćenjima.

Hvala vam na pomoći, kolega Obradoviću.

Koleginica Jasavić, izvolite vi.

AZRA JASAVIĆ:

Da se solidarišem sa ovima što povlače svoje predloge, pa da povučem amandman, u cilju postizanja i nastavka dobre prakse, vezano za izmjene Poslovnika u ovom domu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Popoviću, ostalo je sa vama kao predlagačem. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Evo, gospodine Krivokapiću, ja zaista nisam znao da će se ponovo otvoriti rasprava o ovome. Vi, ne znam i mene je više mučno govoriti o tome koliko vi zloupotrebljavate Skupštinu, čitavo vrijeme, praktično ne čuje se glas poslanika, vaš glas je 81 glas, a svih nas je po jedan glas.

Ja vas podsjećam što se sve dešavalo sa izmjenama i dopunama ovog poslovnika. Prije dva mjeseca nije bilo konsenzusa, tada su Pozitivna i Liberalna partija glasali protiv izmjena i dopuna Poslovnika.

U julu mjesecu ovaj zakon je dobio potrebnu većinu, dobio je potrebnu većinu na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu i na Zakonodavnom odboru. Znači, ovo je sad deveti put da ovaj predlog izmjena i dopuna Poslovnika, osam puta je dobio do sad potrebnu većinu, nije prošao vašom voljom.

E, jedino me zanima koji ćete politički štos upotrijebiti da spriječite i večeras. Ajte da vidimo, stvarno ću onda doći da vas izljubim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da bismo to izbjegli, neću imati nikakav štos. Sad ste me skoro ubijedili.

U redu.

Glasamo Predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore koji je predložio kolega Popović.

Nema amandmana. Kolege su se povukle.

Otvaram glasanje.

Hvala vam. Glasalo je 76 poslanika, za 40, 11 protiv, 25 uzdržanih, Odluka nije dobila potrebnu većinu. Ne zbog sadržaja, nego zbog principa. Znači, radi se o principu koji treba da branimo zajedno.

Hvala vam na razumijevanju. Moraćete i deseti put. Hvala vam što čuvamo konsensualnost u Parlamentu.

Idemo na Informaciju o problematici poslovanja KAP-a i Rudnika boksita Nikšić i realizaciji Zaključaka Skupštine Crne Gore, nemojte me tjerati da čitam sve ove brojeve.

Predlog zaključaka imate.

Kolega Damjanoviću, pomognite i idemo dalje.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče Krivokapiću.

Koristeći poslovničku mogućnost, ja, kolega Kaluđerović i kolega Milić smo, povodom Informacije o problematici poslovanja Kombinata aluminijuma i Rudnika boksita u Nikšiću i realizaciji Zaključaka Skupštine Crne Gore, predložili sljedeći zaključak:

" Tačkama 2, 4, 5 Zaključaka, "Službeni list" broj 21/13 bilo je predviđeno da se formira stručni tim sastavljen od domaćih i međunarodnih eksperata koji će do 20. oktobra tekuće godine podnijeti Skupštini na usvajanje studiju dugoročne održivosti i razvoja...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Damjanoviću, li to da ostavimo, takođe, za petak? Mislim da je tako najbolje.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Nikakav problem nije. Jedini razlog zašto nije razmatrano što je podnesen tokom ove rasprave. Sjednica će biti u petak, pa možemo i tada.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Evo da budem otvoren, to je suviše važna tema za državu da bismo bili površni.

Hvala vama.

Imamo izbor i imenovanja.

Da se dogovorimo hoćemo li noćas glasati? Ima izbor Vrhovnog državnog tužioca.

Možemo li onda odbore da završimo, evo nećemo ništa od ovih vanjskih stvari iz drugih vlasti, ali da vidimo možemo li nešta iz naše vlasti. Da bi nam odbori mogli da rade, možemo li to?

Odbor za odbranu i bezbjednost da se izabere Snažana Jonica?

Niko nema protiv, siguran sam, sad ste bezbjedni u Odbor za odbranu i bezbjednost.

Čestitam kolegici Jonici.

Odbor za međunarodne odnose i iseljenike Danko Šarančić.

Ima li neko protiv? Nema niko, siguran sam.

Hvala. Konstatujem da smo usvojili i tu odluku.

Odbor za evropske integracije, razješava se Srđan Milić, takođe kolega Šarančić dolazi na njegovo mjesto.

U redu. Hvala vam.

Odbor za rodnu ravnopravnost dolazi dr Nišavić. Hvala vam.

Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, takođe, dr Nišavić. Hvala vam.

Odbor za antikorupciju Dragoslav Ščekić.

Hvala vam, sve jednoglasno.

I Komisija za praćenje i kontrolu poslova privatizacije, takođe Dragoslav Ščekić.

Svi su za. Hvala vam.

Da li imamo još neko. Nemamo.

Čestitam svim kolegama.

Ostalo nam je ponešta malo otvoreno i sa 6. i 7., a čeka nas 8. budžetska sjednica.

U četvrtak u 10, u stvari Odbor za evropske integracije - Odluka koju je pisao potpredsjednik Radulović sa kolegama Vukovićem, Šehovićem i bio je Damjanović, a koji smo teret na leđa uzeli kolega Srđan Milić i ja, da je branimo, sa amandmanom koji smo dogovorili na kolegiju. Taj odbor će to razmatrati.

Nas čeka i Ustavni odbor u četvrtak, ali sutra i preksutra slave neke naše kolege Badnji dan i Božić, pa ćemo im čestitati i nećemo imati plenuma, ali ćemo im naravno čestitati taj prvi Božić da svima donese radosti i zajedničko slavlje.

Plenum je u četvrtak i petak.

Generalni sekretar nas ćera da bude u 10 ujutru, ali mislim da ćemo ostati dugo u noć oba ta dva dana, ako treba i treći.

Pauzu za prvi božić iskoristite da se uhvati malo daha, biće još aktivnosti u Skupštini, svakako, ali da pokušamo u 10 sa onim uobičajenim zakašnjenjem od nešto malo vremena.

Kolega Milić je htio da nešto. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Jednostavno samo ponovo na istu priču koju smo pričali kolega Vučinić i ja vezano za radnike Metalac Nikšić.

Ja vas molim da i vi iz pozicije predsjednika Parlamenta napravite napor, jer tamo je situacija izuzetno teška, da napravimo napor da zatražimo od državnih organa da se uđe u

rješavanje te situacije, da ne bismo došli da sa jedne strane imamo dva dana ili tri da se ne radi, a da s druge strane tamo ljudi štrajkuju glađu, nemaju mogućnosti da u javnosti iznesu svoje

Tražio sam od Vlade Crne Gore informacije konkretno vezano za vlasnika toga preduzeća i za neke garancije. Ali vas pozivam i s mjesta predsjednika Parlamenta da uradite sve prema državnim organima da bismo počeli da rješavamo tu situaciju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama na trudu i brizi. Danas je tu bila čitava Vlada i nadležni ministri i potpredsjednici su direktno čuli, ali evo, pokušaćemo da ih još sutra gurnemo u čitav posao još intenzivnije.

Kolege, hvala vam.

Ovo su dugi dani rada i svaki dan je takav.

Vidimo se u plenumu u četvrtak.

27.12.2013. u 16.25h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovane kolege, nastavljamo 7. šednicu, stoječki, što bi se reklo, poslije napornog rada koji vi ulažete ovih mjeseci, već nijesu sedmice ni dani nego mjeseci, ali negdje smo pri kraju velikih poslova koje smo ove godine, već u suštini, oposlili a sada treba i da ih završimo.

Krećemo sa **izborom i imenovanjima**.

Krećemo sa izborom predloga za pet sudija Ustavnog suda.

Kao što znate usvojili smo 16 amandmana na Ustav Crne Gore, prvih 16 amandmana na Ustav Crne Gore, suštinski posvećenih sudstvu i tužilaštvu, reklo bi se pravosuđu i ako ta riječ ne izražava suštinu tog dijela ustavnog sistema, ali je Parlament tim amandmanima dobio nova ovlašćenja a to je da predlaže i svakako bira sedam sudija a predlaže pet sudija Ustavnog suda. U najkraćem mogućem roku, usuđujem se reći, od usvajanja ustavnih amandmana do današnjeg dana smo prešli sve ono što bi obezbijedilo demokratsku procedure a i efikasnost koja ne može biti veća od ove. Ako vam nešto znači oni koji dobro prate naš rad i koji se dobro razumiju u ovu problematiku u komperativnom dijelu svih zemalja u demokratskoj tranziciji, nijesu vjerovali da mi to možemo uraditi. Znamo da je prag najveći mogući, 2/3 za izbor sudija Ustavnog suda ili 3/5 je prag koji u svakom parlamentarizmu od najstarijih pa do našega je teška većina, pogotovo kada se izjašnjavamo ant homini. Poljudimo malo ovoj zajednici, u zemlji sa svojim specifičnostima i u zemlji koja nije imala ovakva demokratska iskustva. Ovo jeste istinski korak, veliki korak unaprijed Crne Gore, prije svega njenog parlamentarizma u kome su doprinijeli svi subjekti, bez ostatka. Moram reći da u malim zajednicama teško znaju da dobro procijene svoja dostignuća i valjda su zato osuđeni da ponavljaju greške češće nego velike zajednice. Nemamo sisteme koji dostignuća znaju da dobro procijene, koji su autonomniji od nas, koji imaju autoriteta ali koji nam pomažu dobrom procjenom da ta dostignuća dobiju podršku javnosti. Zato mislim da današnja dostignuća u izboru sudija Ustavnog suda neće biti na pravi način procijenjena u zemlji ali sasvim sam siguran, ako vam to nešto znači, a nama Crnogorcima svih vjera i nacija, svih vjera i nacija, znači to što će nas iz vanka videti na dobar način, možda mnogo bolje nego iz iznutra.

Imao sam zadovoljstvo da predsjedavam Ustavnim odborom i kod pravljenja amandmana i kod predlaganja pet sudija Ustavnog suda. Ja sam od onih koji je vidio dosta velikih političkih događaja, mada sam negdje bio miljenik istorije u tom dijelu, ali mi je posebno zadovoljstvo bilo ovo što se dešavalo ovih dana sa Ustavnim odborom, u temi gdje smo svi u Crnoj Gori osjetljivi, imena, veze, pojedinci, rodbina, partija, nacija, vjera, crkva. Mi smo uspijevali da u prvom predlaganju se pokaže da su svi članovi odbora vođeni kriterijumom, da ljudi budu stručni da imaju personalitet, da od toga što se prijavilo dobijemo najbolje moguće kandidate. I tako jeste bilo. Glasanja nijesu bila obojena partijski, to se vidjelo u prvom glasanju,

nego kriterijumima koji su se mogli objasniti i bili su branjivi, da zadovoljimo ono što smo postavili pred nas. Zato ponavljam, znate da mi ne fali tog parlamentarnog iskustva i na široj sceni ali mi je posebno zadovoljstvo i poštovanje prema mojim kolegama što smo ovo odradili na ovaj način i to dostignuće ističem i po treći put kao veliko dostignuće crnogorskog parlamentarizma. Zrelost ovog parlamenta i nas kao ne samo političkih ljudi nego kao ljudi koji paze na one koje treba da izaberu ali paze i na dostojanstvo parlamenta i države Crne Gore. I u toj proceduri gdje smo faktički za jedan dan došli do onoga što je takoreći od konsenzusa do 2/3 većina, do predloga pet kandidata. Poslije dugog razgovora sa njima gdje smo mi bili takođe, a to je naš opšti utisak koji imam pravo da prenesem, počastima su nam ljudi iskazali ono što u Crnoj Gori ponekad fali da sami izađu pred javnost, da sami kažu - zaslužujem da to budem, da sami izlože svoje reference, svoje poglede, da ne tražimo zaštitu kolektiviteta, bilo partijskog ili bilo nekog drugog. To je bio dodatni kvalitet. Iz tih razgovora obogaćeni za to iskustvo, konstituisali smo predlog u dva kruga glasanja, da se za sudiju Ustavnog suda, kao predlog Ustavnog odbora Skupštine Crne Gore predlože: Drašković Dragoljub, Gogić Milorad, idem po abecednom redu, Iličević Miodrag, Muratović Melvida i Šarkinović Hamdija.

Iskustvo za rad drugih odbora kod ovako osjetljivih pitanja je bilo da nijesmo išli poslovničkom odredbom da se preglasavamo. Išli smo gazdovanjem glasovima svojih klubova, proporcijom koja nam je jedino omogućavala da dođemo do 2/3. Veliki klubovi su imali najveću odgovornost i u ključnim trenucima su prelamali stvar, na tome dodatna zahvalnost. Ako manji pogriješe greške je lakše ispraviti, ako veliki griješe onda Crna Gora ima velike greške, tako da zahvaljujem, prije svega klubovima Demokratske partije socijalista i Demokratskog fronta na sposobnosti da svoje argumente brane, izlažu, ali i da prilagode realnim potrebama ove države da ima Ustavni odbor što prije, da to bude prvo, Ustavni sud, izvinjavam se, hvala Miško, Ustavni sud što prije konstituisan prvo važno tijelo koje će pokazati da ustavni amandmani žive, a da novi oblik rada u smislu legitimacije koju dobija od ovog parlamenta i crnogorske javnosti, jer ovo je jedino tijelo direktno izabrano da funkcioniše. Tako smo dobili te kandidate, od onoga što gazdujemo glasovima na Ustavnom odboru. U ovom trenutku imaju četvorica 2/3 većinu, četvorica imaju 2/3 većinu, ako klubovi ispoštuju želju predstavnika klubova, da tako kažem. Jedan je blizu, mislim da ćemo i za njega obezbijediti 2/3 većinu, to je gospodin Šarhinović Hamdija, fale mu samo tri glasa do 2/3 većine, tako da bi Parlament mogao večeras izabrati pet sudija Ustavnog suda 2/3 većinom, što je poruka i obaveza za njih, prije svega da više ne zavise ni od čije volje nego od glasa naroda, svoje struke, poštovanje Ustava i zakona, ne duguju nikome ništa, dajemo im punu slobodu ovako velikom podrškom. Sloboda je sada ono što oni treba da odbrane za svakog građanina Crne Gore, za zakon, za Ustav Crne Gore, zato više ne može biti izgovora. Svi dobijaju punu slobodu bez mogućnosti da se na njih utiče.

Molim, i na kraju ne bih više, dugi su ovi dani, da u ovom jedinom slučaju gdje fale tri glasa nađemo demokratskog dodatka u energiji i obezbijedimo da imo svih pet sudija, i tako zajedno konstituišemo Ustavni sud u skladu sa novim Ustavnim amandmanima i krenemo u ozbiljnu radnju, jer su po dvije godine u normi u zaostatku i tako dalje i tako dalje.

Ponovo zahvaljujem, nije kurtoazija, nego iskreno osjećanje i zato ga ovoliko puta dijelim sa vama, kolegama iz Ustavnog odbora, na zajedničkom iskoraku u integrisanju Crne Gore kao zemlje koja i takve izazove rasprave o pojedincima i o tako važnim institucijama rješava po branjenim kriterijumima i po principima.

Hvala vam još jednom na tom zadovoljstvu kojeg sam imao radeći sa vama prilikom predlaganja sudija Ustavnog suda. Hvala.

Dogovor je da možemo odmah glasati.

Glasamo pojedinačno, glasamo javno.

Da bih pomogao, jer je na granici i zato ću ovo reći ovaj put jedino, doktora Drašković Dragoljuba je podržao Klub DPS-a, SNP-a, SDP-a, Bošnjačke stranke i HGI, to je 54 i tačno 2/3. Nadam se da su svi poslanici tu i da možemo obezbijediti da tih 54 ako bude još poneki biće lakše, da prebacimo tu 2/3 većinu.

Mogu li otvoriti glasanje?

Glasamo predlog da se za sudiju Ustavnog suda Crne Gore izabere doktor Drašković Dragoljub. Izvolite.

Da li je neko odsutan od ovih klubova koje sam naveo?

Hvala, kolega Daniloviću, što ste mi pomogli. Kolega Danilović traži da ponovim glasanje.

Poništavam glasanje.

Izvolite, kolega Popoviću, pretpostavljam da ste prije ponovljenog glasanja htjeli nešto da kažete.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, Naša procjena je da su se ustavne promjene u oblasti pravosuđa pretvorile u svoju suprotnost. Liberalna partija, kao vid protesta, simboličan vid protesta, neće nikoga podržati, ni Vrhovnog državnog tužioca, ni članove odbora, ni sudije Ustavnog suda. Mislimo da ovdje ima previše političke trgovine, praktično ćemo završiti na tome da su nam uglavnom svi članovi odbora, sudije Ustavnog suda, da su svi partijski ili članovi ili maskirani partijski članovi, uz dužno poštovanje i izvinjenje, ali ih je teško prepoznati od ovih ostalih.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ponavljam glasanje i hvala kolegi Daniloviću koji mi je omogućio da ponovim glasanje, jer ovdje su procedure zaštita suštine.

Ponovo otvaram glasanje za kandidata Drašković Dragoljuba zbog nejasnoća u tasterskoj proceduri. Izvolite. Hvala.

Glasalo je 77 poslanika, 54 za, tri protiv, 20 uzdržanih.

Konstatujem da smo za sudiju Ustavnog suda Crne Gore 2/3 većinom izabrali Drašković Dragoljuba. Zahvaljujem kolegama koji su pomogli da u ovoj posljednjoj fazi dođemo do potrebnog broja.

Sljedeći kandidat je kandidat Gogić Milorad.

Podržali su ga DPS, Demokratski front, SNP, SDP, Bošnjačka stranka i HGI. Izvolite. Otvaram glasanje. Hvala.

Konstatujem da je glasalo 76 poslanika i svi su bili za.

Konstatujem da je za sudiju Ustavnog suda Crne Gore izabran Gogić Milorad sa više glasova nego što je dobio na Ustavnom odboru, tako da mu čestitam na izboru.

Treći predlog za sudiju Ustavnog suda Crne Gore Iličković Miodrag, podržali su ga svi klubovi, da budem vrlo precizan. Da ne nabrajam, svi klubovi i otvaram glasanje. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 77 poslanika i svih 77 za kandidata Iličković Miodraga. Konstatujem da je i on izabran za sudiju Ustavnog suda Crne Gore iznad 2/3 većinom kao i Gogić Milorad.

Sljedeći kandidat je Muratović Melvida. Podržali su je klubovi: DPS, Demokratskog fronta, SNP, SDP, Pozitivne Crne Gore i td. Ima više nego dovoljno, što bi rekao moj kolega Peđa Bulatović. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 78 kandidata i svih su 78 bili za. Čestitam i Muratović Melvidi na izboru za sudiju Ustavnog suda Crne Gore.

Posljednji kandidat je Šarkinović Hamdija. Tu sam zamolio ako možemo doći do 2/3, nedostajuća su bila tri glasa na Ustavnom odboru. Zahvaljujem svim kolegama koji su nam omogućili da to uradimo u ovom krugu.

Stavljam na glasanje predlog za Šarhinović Hamdiju. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 78 kandidata, 59 za, nije bilo protiv, 19 uzdržanih. Konstatujem da smo izabrali i petog sudiju Ustavnog suda Crne Gore Šarhinović Hamdiju. Čestitam svim izabranim kandidatima i novom Ustavnom sudu Crne Gore, već je dovoljno da se konstituiše Ustavni sud Crne Gore sa pet kandidata. Naravno, mi smo ispunili našu ustavnu obavezu.

Sljedeći ustavni predlagač je Prešednik Crne Gore.

Njegovo je ustavno pravo da predloži dva kandidata. Dobili ste predlog za dva kandidata Predsjednika Crne Gore. Da damo par minuta pauze dok dođe predlagač za dvojicu sudija Ustavnog suda, predsjednik Crne Gore Filipa Vujanović.

Dajem pauzu od nekoliko minuta.

- pauza -

Poštovane kolege, nastavljamo rad.

Idemo na drugi dio Izбора sudija Ustavnog suda drugi je predlagač, predsjednik Crne Gore Filip Vujanović je predložio dva kandidata Lopičić Desanku i Šćepanović Budimira.

Predsjedniče, želite li riječ?

Izvolite.

FILIP VUJANOVIĆ:

Mislim da sam dao detaljno obrazloženje i vjerujem da je dovoljno razumljivo iz kojih razloga sam predložio i gospodina Šćepanovića i gospođu Lopičić. Spreman sam, ukoliko bude dodatnih interesovanja, da odgovorim na ono što ta interesovanja. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, da li neko želi riječ?

Možete proceduralno. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče Skupštine.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, predsjedniče države,

Iskoristio bih dakle vaše prisustvo jer bi ovaj Parlament trebao da se izjasni takođe u okviru tačke Izbor i imenovanja o predlogu kandidata za članove Tužilačkog savjeta. Zo je onaj dio koji radi ovaj Parlament i ti kandidati zajedno sa kandidatima, koje predlažu ostali predlagači, negdje treba da dođu kod Vas da Vi na kraju proglasite sastav Tužilačkog savjeta. Ja sam ovdje to već uradio na Odboru, uradiću ovdje i na plenumu kada bude rasprava to govorim sada u vašem prisustvu. U odnosu na predlog kandidata Konferencije tužilaca, koja Vam je dostavila pretpostavljam predlog za četiri kandidata, izrazio sam rezervu u ime Kluba SNP-a, da su najmanje tri kandidata od četiri kandidata koja su Vam dostavljena bili, odnosno nijesu mogli da budu kandidati za članstvo Tužilačkom savjetu, jer po Zakonu članu, čini mi se, 85 Zakona od članstva u prethodnom Savjetu mora proći četiri godine i oni bi bili ponovo kandidati. Moja saznanja su da suta tri kandidata bili članovi aktuelnog Tužilačkog savjeta i da su bez te pauze od četiri godine, na Konferenciji tužilaca na kojoj, između ostaloga, nijesu mogli biti kao kandidati i zamjenici specijalnog tužioca, to je druga priča, da su oni predloženi. U tom smislu ćemo imati intervenciju kao Klub poslanika, i uputiti Vam dopis da ne proglasite sastav Tužilačkog savjeta dok se ta nezakonitost ne otkloni. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Proceduralna opaska koja će pomoći u komunikaciji između Socijalističke narodne partije i Predsjednika Crne Gore.

Da li neko drugi želi riječ, mimo procedure o kandidatima?

Onda možemo preći na glasanje. Isti je princip treba dvije trećine u prvom krugu, ako ne bude u drugom može biti tri petine 54 ili 49, to su opcije. Naravno, želja je da to bude 54 da bi smo do kraja konstituisali Ustavni sud sa svih sedam sudija. Iako imamo već dovoljan broj po zakonu za konstituisanje, obim posla je toliki da i sedam sudija će imati obilje poslova, imajući u vidu samim broj ustavnih žalbi koji čekaju oko 1.200 na obradu.

Izvolite.

Stavljam na glasanje predlog da se Lopičić Desanka, izabere za sudiju Ustavnog suda.

Izvolite, za, protiv, uzdržan. Hvala.

Izvinite, prebrojavamo se, što je normalno u parlamentarizmu o ovako važnim odlukama.
Kolega Simoviću, izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Slazem se da je dobro brojeve potvrditi. U ime svega toga ja Vas molim za pauzu od pet minuta.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dajem pauzu od pet minuta.

- pauza -

Poštovane kolege, nastavljamo rad.

Kod glasanja smo za predlog sudije Lopičić Desanke za sudiju Ustavnog suda.

Otvaram glasanje, za, protiv, uzdržani.

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani,

Ja sam rekao na početku da Liberalna partija kao vid protesta neće podržati bilo koga koga predlaže Skupština zbog velike političke trgovine koja se dešavala da se ovo sve pretvorilo u svoju suprotnost, isto tako sada ću podržati kandidate koje predlaže Predsjednik države, samo radi toga, jer vidite što se dešava, dakle, svi od ovih kojih je dobar dio protiv države oni su izašli, morali su svi kandidati da budu na jednoj listi, dakle svi sedam kandidata trebalo je da budu na jednoj listi da se glasa, a ne ovako i na ovaj način. Hvala.

PREDSENİK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Stavljam na glasanje.

Blagdani su, pa da praštamo jednim drugima.

Hvala vam.

Glasalo je 54 poslanika, svi su 54 bila za. Konstatujem da je Lopičić Desanka dobila 2/3 većinu za sudiju Ustavnog suda. Ja joj čestitam, ona je do sada bila u tom sudu, od početka svog radnog vijeka i kandidat je svakako koji ne bi trebao da ima nikavu spornost. Hvala.

Idemo na sljedećeg kandidata.

Može samo izvolite, kolega Kaluđeroviću, Vi ste puno i teško radili da dođemo do Ustavnog suda.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Dakle, radimo vrlo važan i odgovoran posao. Ipak ste propustili mislim da ste kao predsjednik morali da upozorite da se ogradite od ovoga što je kolega Popović rekao, rekao je izašli su ovi koji su protiv države. Ja ne vidim nikoga u ovoj sali u Skupštini Crne Gore, ko je protiv ove države.

PREDSENİK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam, kolega Kaluđeroviću.

Često pokušavam da objasnim kolegi Popoviću, pa sam ovaj put duboko udahnio i preskočio. Čak i ono što je mnogo tađe od toga to je izuzetno važno, postoji još jedna vrlo važna stvar po Ustavu mi to nijesmo mogli da stavimo na jednu listu, kao što znate, nego na dvije liste. Nijesmo mogli po Ustavu.

Stavljam na glasanje kandidata Šćepanović Budimira, bolje ja da propustim nešto nego Parlament da izabere sudiju Ustavnog suda.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 54 kandidata, svi su 54 bili za. Konstatujem da smo za sudiju Ustavnog suda izabrali Šćepanović Budimira.

Parlament je 2/3 većinom izabrao sve sudije Ustavnog suda, što je dostignuće parametarizma i svih poslaničkih klubova u ovom Parlamentu.

Hvala Vam, Predsjedniče Države, što ste obrazložili svoje predloge.

Zahvaljujem dosadašnjim sudijama Ustavnog suda koji su postali nove sudije Ustavnog suda, jer su uvažili proces koji je ovaj Parlament utvrdio.

I prelazimo na sljedeću tačku: Izbor Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore. Predlagač je Tužilački savjet, nema potrebe da tu otvaramo raspravu, možemo bez rasprave.

Sačekaćemo samo prije nego što otvorim glasanje da kolege iz Kluba Pozitivne i Kluba Demokratskog fronta zauzmu svoja mjesta da bismo mogli obaviti glasanje.

Možemo li preći na glasanje?

Predlog da se za Vrhovnog državnog tužioca izabere Branko Vučković, treba dvije trećine i ovdje.

Izvolite, za, protiv, uzdržan.

Kolega Daniloviću, izvolite riječ.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, kolegice i kolege, gospodine Krivokapiću,

Dakle, evo uradio sam dobru stvar jer u međuvremenu je stigao i predlagač, mislim ipak po jedan minut, ja se neću truditi da pretjeram, da je neophodno da govorimo.

Dakle, Demokratski front je i ranije najavio da je vrlo teško, skoro i nemoguće, da sadašnji sastav ovog državnog organa predloži nekoga koga bismo mi mogli podržati u prvom i u drugom krugu, zbog toga što je ovaj gospodine ... kao izvještaj za minulu godinu. Ja zaista smatram da treba da budu svjesni odgovornosti s kojom su ušli u proces predlaganja. Za nas nije prihvatljivo rješenje koje je došlo kao njihov predlog, vjerujemo da ovdje moramo izabrati nekoga ko je spreman bespoštedno da se uhvati u koštac sa onim što je neriješeni problem Crne Gore, a to je korupcija i organizovani kriminal u vrhovima i nekoga ko će početi od svoje kuće, nekoga ko će početi i od tužilaštva. To je naš stav javnoga ponavljam. I vjerujemo da Vi niste bili u mogućnosti, odnosno da predlagač nije bio u mogućnosti da predloži nekoga sa svim hipotekama koje kao predlagač, mislim na instituciju, ima ko bi bio prihvatljiv tako široko da mu se da dvo trećinska i 3/5 podrška, ali u svakom slučaju od 3/5 kasnije. U svakom slučaju ja sam siguran da od nas kandidat savjeta ne može dobiti i neće dobiti podršku. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Kolegice Jasavić, izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani predsjedniče, poštovane kolege, kolegice, poštovani građani i građanke,

Pojedinci ne mogu da izaberu vrijeme u koje će da se rode. Ne mogu da biraju ni političke sisteme u koje će da žive. Ali politički sistemi vrlo pažljivo biraju pojedince i na taj način ih obilježe. Vrijeme pred nama i vrijeme godinu iznad nas je bilo vrijeme koje je istorijsko, i tek dolazi istorijsko vrijeme za Crnu Goru, za državu Crnu Goru i za njenu punu državotvornost. Nama su potrebni ljudi koji će u pravosuđu moći da obilježe vrijeme, i da daju puni doprinos borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, a ne oni koji su svoje vrijeme potrošili, koristeći se pragmatičnim razlozima da čute u vremenu kada se nije smjelo čutati. Svi oni koji su bili pripadnici ovog sistema neće dobiti podršku Pozitivne Crne Gore, jer znamo da nemaju kapaciteta i integriteta da se bore protiv organizovanog kriminala i korupcije na visokom nivou, jer borba protiv korupcije na visokom nivou će značiti da li će Crna Gora kretati svijetlim stazama budućnosti ili će i dalje favoriti u ovakvom postojećem stanju u kome se trenutno nalazimo. Mi ćemo dati samo punu podršku onom kandidatu koji ima kapaciteta i snage da svojim integritetom, ličnim i profesionalnim, na najbolji mogući način obilježi vrijeme koje dolazi ispred

nas i da napiše stranice crnogorske istorije na najbolji način sa stanovišta ozbiljne borbe za prava, za dostojanstvo, za čast i slobodu građana Crne Gore i same države Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Da li još neko želi riječ?

Kolega Nimanbegu, pa poslije njega da se pripremi kolega Aprcović.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče Krivokapiću.

Poštovane kolegice i kolege poslanici i poslanice, poštovani vršioce dužnosti i Savjeta tužilačkog,

Znate da ja ne mogu govoriti u ime heterogenog kluba, ali ću iskoristiti naše pravo o pojedinačnom stavu, želim izreći moj stav.

Znači, tužilaštvo kao jedan organ koji bi trebao biti nezavisan dovoljno jak i jasan zahtjeva jednako jakog čovjeka sa istinskom energijom, sa biografijom koji bi odgovarao tom izazovu. Ja sam lično ispred Force više puta upozoravao na razne zloupotrebe koje su se dešavale i dosadašnji rad i Tužilaštva i policije je bio nedostatan. Oni se nijesu iskazali u tom smjeru da bi otklonili sumnje na koje smo mi upozoravali. Kandidat koji je predložen od strane Tužilačkog savjeta je kandidat koji imao kvalitetnu biografiju. Nije imao jasnih mrlja u karijeri, ali meni lično nije imao dovoljno energije i hrabrosti da dobije glas za jednu izuzetno važnu funkciju. Iz tog razloga ja sam uzdržan kod ovog glasanja. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Gospodine Aprcoviću, izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Šta je poenta ustavnih promjena koje smo započeli prije godinu dana? Poenta je bila ono što smo prije par minuta usvojili na ovom Parlamentu 2/3 većinom da izaberemo sedam sudija Ustavnog suda, da zaobiđemo podjele koje postoje između poslaničkih klubova i političkih partija, i na kraju pokažemo Evropi da smo svi zdušno za otvaranje poglavlja 23 i 24. Šta je poenta ustavnih promjena što se tiče izbora Vrhovnog državnog tužilaštva? Ono što je zahtijevala Venecijanska komisija ispunili smo sa 2/3 u ovom Parlamentu u prvom krugu treba da izaberemo Vrhovnog državnog tužioca. Vrhovnog državnog tužioca za kojeg smatram da će nedeklarativno, nego istinski, srčano da se bori protiv onoga zašto se zalažemo svi poslanici u ovom Parlamentu, bez obzira da li predstavljaju opoziciju ili vlast. E, pa sad, prijatelji moji, mi boljega kandidata od 22. oktobra, do dana današnjeg kada treba da se izjasnimo o kandidatu za Vrhovnog državnog tužioca od profesora doktora Branka Vučkovića nijesmo dobili. Od 22. oktobra kad je javni poziv objavljen u "Službenom listu" Crne Gore, svi su imali priliku koji su osjećali mogućnost i snagu da se mogu boriti protiv onoga što se zove organizovani kriminal i korupcija da se opuste u borbu za to je izuzetno značajno mjesto. Imali su priliku da ih stručna i laička javnost ocjenjuje, imali su priliku da se pojave pred Odborom koji je, evo da kažem tu grubu riječ koja meni ne odgovara, saslušavao, odnosno da razgovara i da osjeti da li taj kandidat ima mogućnost da se izbori sa svim onim što se zove Branko Vučković, za Vas koji ne znate je ovo 1989. godine, predsjednik Osnovnog suda u Kotor. I stručna i laička javnost ni jednu riječ zamjerke nije našla u njegovoj biografiji dok je obavljao tu funkciju. Vjerovatno se čuli različiti komentari u smislu da je Kotorski sud imao lošije rezultate u odnosu na one druge sudove u Crnoj Gori.

Međutim, moram da kažem da kotorski sud sudi najteže građansko pravne predmete u smislu da se radi o imovinskim pravnim predmetima milijonske vrijednosti. To su puno kompleksi predmeti sa više tužilaca, više tuženih, sa dosta i procesne i materijalne građe i dosta vještačenja i sasvim je logično da takvi procesi ne mogu da rezultiraju kvalitetnom sudskom odlukom. Smatram da je kandidat Branko Vučković zaslužio da mu damo podršku i da ocjenjujemo njegov rad u narednih pola godine, godinu dana iz prostog razloga što mi smo se ovdje zalagali za što manji uticaj politike u smislu rada Vrhovnog državnog tužilaštva. Ako jedan stručni organ tužilački savjet između svih kandidata da predlog da za Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore bude predloženi izabran profesor doktor Branko Vučković, zašto bi mi, dragi moji prijatelji, sumljali u to da to nije najbolji i najedekvatni kandidat za ono što se zove borba protiv organizovanog kriminala i korupcije. Zašto mu ne damo priliku, zašto čekamo drugi krug? Zar ćemo čekati mart, april, maj, jun iduće godine? A u ovih 16 sjednica ili 19 sjednica koliko je Ustavni odbor održao, mi smo se zalagali da što prije dođemo do rješenja da u ovom Parlamentu damo podršku jednom od kandidata. Bio je javni poziv, javili su se ljudi Tužilački savjet je predložio kandidata, ja se nadam da ćemo svi zajednički da damo podršku Vrhovnom državnom tužiocu u liku gospodina Branka Vučkovića.

Izvinjavam se to je bio lapsus, da se nebi sa osmijehom i susjednih klupa odnosili prema ovome što kažem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dug je dan pa nije ni čudo.

Izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Javni poziv je bio gospodin Branko Vučković se prijavio. Dajemo mu podršku pa ocjenjujemo njegov rad za pola godine ili osam mjeseci ili devet mjeseci, imaćemo priliku ili mi ili neki drugi poslanici da ocjenjuje njegov rad, da ocjenjuje njegov kvalitet i da mu daju ili podršku u jednom periodu ili da nekoga drugoga predlože za vrhovnog državnog tužioca. Mi drugo rješenje nemamo nego u ovom trenutku kada se otvore poglavlja 23. i 24. da gospodinu Branku Vučkoviću damo podršku.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, danas je valjda suđeno da hvatam duboko vazduh, i stručno i laički, ako nekome odgovara i stručno i laički.

Možemo li glasiti?

Stavljam na glasanje predlog da se za Vrhovnog državnog tužioca izabere Branko Vučković.

Izvolite.

Hvala. Glasalo 73 kandidata, 34 za, 15 protiv, 24 uzdržana. Trebalo je 2/3, tako da ćemo imati proceduru gdje ćemo, nije dobio potrebnu većinu, da prvo konstatujem to.

Sljedeća procedura je to da ćemo najranije za mjesec dana moći da se izjašnjavamo ali o svim koji su se prijavili na javni poziv, tačan broj ne znam, ali znam da ih je dosta veliki broj. To će biti tajno glasanje i prilika je da se do tada porazmislimo.

Hvala vam. Ovdje smo završili i ovo glasanje. Hvala vam što ste došli kolega Vučkoviću. Kolega pravnički, ne poslanički.

Idemo na izbor članova Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika.

Da li neko želi riječ?U redu.

Idemo na glasanje.

Novi kandidat Radovan B. Krivokapić.

Ima dosta Krivokapića, pa da ne bude greške.

Izvolite, otvaram glasanje, većina prisutnih je potrebna.Hvala vam.

Glasalo je 71 kandidat, 48 za, pet protiv, 18 uzdržanih. Čestitam Radovanu Krivokapiću izbor za člana Tužilačkog savjeta.

Sljedeći kandidat je Slavko Lukić, također za istu funkciju.

Izvolite.

Tužioci su većina u Tužilačkom savjetu, tako da ima i svoju logiku. Izvolite.

Glasalo je 71 poslanik, 52 za, 14 protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da je i ovaj kandidat dobio potrebnu većinu.

Kandidat Hakija Lješanin, treći kandidat za člana Tužilačkog savjeta.

Glasalo je 69 kandidata, 46 za, pet protiv, 18 uzdržanih, konstatujem da je i ovaj kandidat dobio potrebnu većinu.

Posljednji kandidat je Veselin Racković, za člana Tužilačkog savjeta. Izvolite. Hvala.

Glasalo je 65 poslanika, 43 za, pet protiv, 17 uzdržanih, konstatujem da smo izabrali i četvrtog člana Tužilačkog savjeta. Čestitam im i želim da se predstave javnosti na pravi način u dijelu političkog sistema koji je važan u sljedećem periodu.

Imenovanje predsjednika i dva člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Predlozi su doktor Šaleta Đurović, za predsjednika, a za članove su: Aleksandar Mijač i Branko Kovijanić.

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Pošto je još 10. decembra napravljen ovaj predlog prema Parlamentu, a mandat je istekao i ovaj savjet defakto već 15 dana radi bez legitimiteta ipak bih kratko posjetio da smo na bazi konkursa koji je bio javan, i na bazi javnog glasanja u Odboru za ekonomiju, finansije i budžet utvrdili predlog odluke za predsjednika ove Agencije, gospodina Đurovića, dosadašnjeg predsjednika Agencije a za članove gospodina Branka Kovijanića i gospodina Aleksandra Mijača, dosadašnje članove Savjeta ove agencije.

Mislim da bi bilo dobro da zbog javnosti ovdje kažem da još nije zrelo vrijeme u Crnoj Gori da se u redovnom izboru za bilo kog člana bilo koje agencije, odnosno regulatornoga tijela napravi iskorak i da se politika skloni, a da se da prednost struci. Zbog sebe, zbog kolege Milića, zbog nas koji smo ovog puta dali prednost struci, dužan sam da ponovim da smo poštovali normu zakona gdje smo faktički da li tabelarno prikaz specijalizacija i stručnih kvaliteta pojedinih kandidata. Ono što je vodilo kolege iz SNP-a, dakle mene i kolegu Milića da u Odboru podržimo druge kandidate jeste isključivo struka a ne politika. Na žalost kažem izgleda u Crnoj Gori još nije došlo vrijeme da se struci daje prednost ispred politike.

Dakle, podržali smo za kandidata za predsjednika ove agencije gospodina Dejana Jovanovića. Mogao bih sada da naširoko nabrajam o kome se radi, magistarske studije ekonomije, obuke u oblasti prenosa podataka, optičkih komunikacija, čovjek koji je bio pomoćnik ministra za telekomunikacije, ekspert u roming regulaciji i tako dalje. 12 godina iskustva od 30 godina od ukupnog iskustva samo u dijelu regulacije. Na žalost, nije bilo volje da se pravi iskorak da se da prednost struci ovog kandidata. Podržali smo za članove Savjeta gospodina Nikolu Radunovića, magistra koji je također sa velikim iskustvom u ovoj struci, sa čini mi se dvije magistrature, na doktorskim studijama iz elektronske uprave. Dakle, potpuno utemeljen predlog za čovjeka koji bi svojim stručnim kvalitetima doprinio da ova agencija radi ono što joj je zaista nadležnost da nadzire sve te telekomunikacije i da od toga imaju korist i država i građani.

Podržali smo za kandidata magistra Srđana Mihaljevića, čovjeka koji je 26 godina u struci, koji možda ovako kada se pogledaju stručne reference ovih kandidata ima ubjedljivo najbolje reference. Neću da čitam, dakle, sva tri kandidata koje smo podržali, ne zbog toga što će Parlament dati svoju zadnju riječ kao što treba da da, već zbog pokušaja da izadjemo iz zone političkog odabira kandidata u regulatornim tijelima i da zaista pokušamo da ako smo već u zakonu normirali da dajemo prednost stručnim referencama to pokažemo i na djelu.

Naravno, javiću se kod jednog drugog izbora ovdje, imaću jednu proceduralnu intervenciju. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Ko se dalje javlja za riječ? Kolega Bojanić. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani predsjedniče, uvažene kolege,

Čisto da bih pojasnio do kraja i izbor Pozitivne Crne Gore, jer čuli smo od kolege stavove SNP-a, da ne bi bio zabune, Pozitivna Crna Gora nije glasala ove kandidate koji su predloženi danas. Smatrali smo da se mora imati u vidu, odnosno uzeti činjenica, odredba iz zakona da bi se trebala stručnost u prvom redu cijeniti. Međutim, očigledno da je većina zauzela stav da nije to bilo prevlađujući razlog da se bira tako, nego jednostavno iz njima znanih razloga, odnosno ostavili su iste ljude koji su do sada bili članovi ove agencije. Tako da ponovim stav još jednom Pozitivna Crna Gora je podržala dva kandidata za predsjednika, za članove, za koje mislimo da su nesporno sa najjačom stručnom referencom gospodu Dejana Jovanovića i Srđana Mihaljevića, ali nažalost i ovaj put su čini mi se preovladali razlozi da se više gleda lojalnost nego stručnost.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Bojaniću.

Želi li još neko? Možemo li glasati?

Stavljam na glasanje predlog da se za predsjednika Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost izabere Šaleta Đurović. Izvolite.

Za, protiv, uzdržani?

Izvolite. Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika 43 za, 12 protiv i 14 uzdržanih, konstatujem da je izabran Šaleta Đurović za predsjednika Agencije.

Za člana Agencije Aleksandar Mijač.

Izvolite. Hvala vam. Glasalo je 71 poslanik, 43 za, 19 protiv, 9 uzdržanih, konstatujem da je izabran i Aleksandar Mijač za člana Savjeta Agencije.

Sljedeći kandidat je Branko Kovijanić.

Izvolite. Hvala vam. Glasalo je 69 kandidata, 43 za, 17 protiv, 9 uzdržanih, konstatujem da za člana Savjeta Agencije izabran Branko Kovijanić.

Kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani.

Obraćam se Vama, predsjedniče Administrativnog odbora gospodine Nikčeviću. Želim samo da me ovdje informišete kao poslanika i člana Administrativnog odbora što se čeka da se sazove Administrativni odbor i da donesemo Predlog odluke o imenovanju senata Državne revizorske institucije.

Dakle, obavili smo predsjedniče svu raspravu. Obavili smo raspravu u Odboru, obećano nam je da prekidamo sjednicu da se svi pokupimo, da bi bili svi prisutni nas 13 članova da odemo gore i da se izjasnimo o predlogu kandidata. Sve je završeno i došlo se do nivoa izbora, ne vidim razlike sem neke namjerne opstrukcije u koju ne želim da vjerujem, da neko pokušava sad da ne odradimo i završimo svoj dio posla.

Da se izjasnimo, da li ćemo imati kandidate ili ga nećemo imati ponovo to je druga stvar. Ali, ja sam očekivao cio dan da ću dobiti onu poruku na mobilnom da se zakazuje Odbor jer je to bilo obećano. Zakazan je pa je odložen. Dakle, želim objašnjenje, ko to ovdje onemogućava glasanje o Predlogu odluke o imenovanju jednog kandidata za člana Senata DRI. Hoću precizan odgovor.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možda smo mi iz Ustavnog odbora postavili previsok kriterijum o konsensualnosti, pa sad svi odbori teže konsensualnosti oko izbora i imenovanja. Moguće da je to razlog, da je to razlog. Ne znam razlog, stvarno vam ne znam reći, ali pravo je da predsjednik odbora saziva odbor kad smatra da može ostvariti rezultat. Možete to na Odboru da riješite ne morate sve ovdje.

Hvala vam.

Idemo na nešto da malo proširimo. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Glasali smo dakle prošli put i bilo je pomjerenona drugu stranu predloga za odluku. Nemojte da dozvolimo da zbog nečega zašto smo se ovdje svi založili, ne izvršimo glasanje na Administrativnom odboru i nakon tog glasanja dođemo ovdje na plenum, pa neka bude onako kako da kažem za Predlog odluke plenum odluči. Ukoliko sada ne glasamo, mi nećemo imati predlog kandidata do marta mjeseca i nastavlja se dakle proces invalidnog u smislu broja članova Senata rada Senata koji već tri godine odnosno četiri nema petoga člana, a toliko je obaveza i u smislu revizije i u smislu svega onoga što čeka taj isti senat, da bi jednostavno mogao da radi u punom kapacitetu. Molba dakle, predsjedniku da ne koristi svoje pravo, na taj način, nego da sazove Odbor. To je nama pet minuta posla dok traje rasprava oko amandmana na budžet, da se izjasnimo oko Predloga odluke. Još jedanput molba, ako nema predloga nikakav problem da se to konstatuje ovdje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Očigledno da nema kad je bilo podijeljeno, očigledno da nema predloga i predsjednik je za to obezbijedio većinu. I to je logično.

Pošto je već glasano da name predloga, čeka se.

- pauza -

22.28h

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju. Izvolite.

Glasamo o zakonu u cjelini, sastavni dio zakona su dva amandmana koja su prihvaćeni od strane Zakonodavnog odbora.

Ukupno je glasalo 67 poslanika, 33 za, protiv nije bilo, uzdržanih 34, pa objavljujem da Skupština nije prihvatila izmjene Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju.

23.46h

Na ovoj sjednici su Zaključci o KAP-u.

Hajmo, pošto su zaključci o KAP-u, da stavimo na glasanje, jer imamo amandmana dosta. Možemo li zaključke o KAP-u da završimo? Može.

Informacija o problematici poslovanja KAP-a i RBN i realizaciji Zaključaka Skupštine Crne Gore broj 00-72/12-2/36 i tako dalje.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični odbor, predložio je Skupštini da usvoji predlog zaključaka povodom razmatranja Informacije i realizaciji Zaključaka Skupštine itd.itd.

Podnijeli su ga Srđan Milić, kolega Damjanović i Velizar Kaluđerović.

Stavljam na glasanje predlog zaključaka. Možemo li?

Za, protiv, uzdržani. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 35 za, nije bilo protiv, 30 uzdržanih. Konstatujem da su zaključci usvojeni.

Hvala vam.

Idemo dalje. Prijedlog zakona o Prijestonici. Glasamo ga u načelu.

Izvinjavam se, imamo 48 amandmana, još malo strpljenja molim vas. Zakonodavni odbor šest amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Bivši poslanik Martinović, poslanici Kovačević i Popović 12 amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Molim vas, malo strpljenja.

Takođe poslanica Kovačević, ovaj put sa kolegicom Filipović, kolegama Vukčevićem i Popovićem, jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Opet poslanica Kovačević, poslanik Vuletić, jedan amandman, opet je sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Banović, Šabović, Rastoder 13 amandmana, oni su odustali od 1 i 2, a o ostalima treba glasati. Hvala, kolega Banoviću.

Poslanici Milić, Jonica, Obrad Gojković, jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Poslanica Jonica 10 amandmana od koji su amandmani 1,2,3,4, 5, 8 i 9. i amandmani 6 i 7 u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanu 10 treba glasati. Hvala vam, kolegice Jonica.

Poslanici Azra Jasavić, Srđan Perić i Goran Tuponja, tri amandmana od kojih je amandman 1 u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanu 2 i 3 treba glasati.

Poslanici Tuponja, Jasavić, Perić, jedan amandman o kojem treba glasati.

Idemo na glasanje.

Ima 48 amandmana, a ima 30 i nešto članova.

Nemamo više tu proceduru da možemo zakon koji ima toliki broj amandmana, koji bi promijenio svoju suštinu, ali zato ga glasate u načelu. Kad ga glasate u načelu onda ste ga prihvatili. Ako je odustao neko od zakona onda ne važi zakon čitati.

Izvolite.

Je li neko povukao potpis sa Predloga zakona?

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine predsjedniče radi se o tome da je jedan od predlagača ravnopravnih, bivši poslanik, što će reći da mi ne možemo imati ovdje prihvatanje amandmana bez njegove saglasnosti.

/Govor iz sale/

Mora da se obnovi Predlog akta.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Vukoviću, ministar nije predlagač zakona.

Ako je ministar Vlada onda će nam trebati samo jedan ministar.

GORAN DANILOVIĆ:

Mogu li da dovršim?

Dakle, uvažena gospodo, vi imate pravilo koje važi ovdje shodno zakonu, da ako je više predlagača zakona ne može biti prihvaćen nijedan amandman ukoliko se ne slože svi predlagači. Mi ovdje imamo predlagača koji je onemogućen da se složi i da se ne složi. Ovaj predlog akta mora da uđe ponovo u proceduru zbog toga što bi se desilo isto ovako, da je predlagač akta Vlada pa da ta Vlada padne, onda bi sljedeća Vlada morala da obnovi, makar

kad bi se radilo o predlogu akta kakav je budžet, da bismo o njemu uopšte mogli da raspravljamo.

Dakle, imajte u vidu, potpuno je nezakonito jer jedan od predlagača je dovoljno da povuče svoj predlog odnosno da se ne složi. Mi ne znamo da li se gospodin Martinović slaže sa amandmanima.

Hvala i tražim da se ovo povuče pa da bude predloženo od strane postojećih poslanika.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Nema što da raspravljamo, ođe je to jasno. Važilo je i kod rezolucija a kamoli kod zakona.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Ja sam rezoluciju povukao a Jovan nije povukao, nego je ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, ovdje se povukao čitav Jovan.

Izvolite, kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Složio bih se sa vama kada kažete da je ovdje sve jasno. Ovdje se ne želi zakon o Prijestonici, ne želi se, i traži se, evo već po drugi put, razlog proceduralne prirode da ne dodje do glasanja u odnosu na ovaj zakon koji pripada Prijestonici, koji bi imao većinu, potrebnu većinu u ovom parlamentu. Prvo je bilo priče da je dosta amandmana ponešeno. Jeste. Amandmani su podnešeni, predlagači usvajali, zakon time postajao sve bolji i bolji. Sada se navodi drugi razlog, poslanik Martinović koji je samo jedan od predlagača u medjuvremenu je izabran za predsjednika skupštine i svojom voljom podnio ostavku na mjesto poslanika, ali je ostalo prisutnih ovdje još šest - sedam predlagača koji su svoj potpis stavili na Predlog ovog zakona.

Dakle, gospodin Jovan Martinović nije povukao ovaj predlog, nego je dao ostavku, a ostalo je šest ili sedam predlagača u ime Kluba Demokratske partije socijalista. Ne znam zbog čega ovo sve činite.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Iz jednog vrlo prostog razloga - principa. Vrlo prost razlog.

Proceduralno. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Vi znate da u pravu ne ide ono pravilo da se prvo rješava drugo prije prvog. To je nemoguće. Koliko mene pamćenje služi, mi smo se u načelu izjasnili o ovom zakonu, prije neki dan, ne znam kad je to bilo, više čovjek ne može povezati koje smo sve aktivnosti imali u ovom mjesecu. Onda je ostalo danas, konačno danas, da vidimo šta da radimo sa amandmanima. Da se izjasnimo o amandmanima, ne vidim ništa sporno. Da li je to novi moment, zaista, pravnik sam po struci, da može uticati na nas ostale potpisnike to što je jedan od predlagača ovog zakona zbog obaveza na drugom radnom mjestu morao da podnese ostavku u ovom parlamentu, a nije povukao, naravno, svoj potpis sa ovog predloga nego je to ostavio nama da to dovedemo do kraja. Zamolio bih vas da uđemo u proceduru i posao onako kako je to propisano, ako smo već u načelu izglasali ga, ušli smo, znači, u proceduru. Šta će biti po amandmanima tu je plenum da odluči, ali da završimo ovaj posao u koji smo krenuli prije neki dan, otpočeli i pola posla završili za sada.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Ne treba da prizivamo sjećanje, za mnogo manje važne akte, rezoluciju, kada je povučen potpis nije važila rezolucija. Ovo je zakon, prema tome ne možemo o istoj stvari na dva načina.

Završeno je to, zakon nije spreman za glasanje i ne može se o njemu glasati. Moramo čuvati principe. Izvolite, predložite ponovo zakon u proceduru pa ćemo ići dalje. Ne možemo zbog jednog trenutnog interesa rušiti principe.

(Upadica)

Zato što mi niko nije saopštio prigovor, sada kada je bio prigovor uvažili smo prigovor.

Molim vas, vi znate da sam u pravu pa prema tome ne možemo raspravljati o tome.

Ostaje jedan dobar događaj. Ovaj zakon nije više u proceduri.

Ostaje dobar događaj, a to je da se zakonu sudije Ustavnog suda, da ipak završimo sa dobrim događajem.

Skoro tačno u ponoć, pozivam novoizabrane sudije Ustavnog suda da uđu u salu.

Poštovane kolege, evo, da završimo zasijedanja, ukupno jesenje i proljećnje, ali jednim lijepim događajem.

Poslije nekoliko godina rada na ustavnim amandmanima i usvojenih ustavnih amandmana u julu mjesecu, poslije izmjena zakonodavne infrastrukture i poslije neviđeno dobrog rada Ustavnog odbora, ako mogu reći, po ubrzanoj proceduri Ustavnog odbora. Tu jedan nije mogao ništa uraditi, kao što vidite trebala je velika većina.

Dobili smo prvi put izabran sastav Ustavnog suda sa tako kvalifikovanom većinom u skladu sa novim Ustavom. Uspjeli smo da dvotrećinskom većinom izaberemo sve sudije Ustavnog suda. Legitimitet koji sudije Ustavnog suda nijesu uživale do sada sa tako jakom podrškom Ustavom garantovanom. Naravno, takva podrška i obavezuje, daje vam pravo na punu slobodu, nezavisnost i nedodirljivost, ako tako mogu reći, i ja vam čestitam sad i u lično ime i u ime čitavog parlamenta koji je tako konsensualno i glasao. Obaviješten sam da će gospođa Mevlida Muratović položiti zakletvu u ime svih vas.

Pozivam vas da ustanete i da ispratimo ovaj svečani čin.

MEVLIDA MURATOVIĆ:

Zaklinjem se da ću funkciju sudije Ustavnog suda vršiti časno, savjesno i nepristrasno po Ustavu i zakonu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čestitam.

Poštovane kolege, tačno u ponoć prilika je da vam čestitam ono što se čestita tačno u ponoć ali koji dan ranije, 2014.godinu, da vam se zahvalim na izuzetno uspješnoj godini za Parlament, kad je Parlament uspio da usvoji ustavne izmjene, kad je Parlament uspio da realizuje te ustavne izmjene i da ih pretvori u život kao večeras sa Ustavnim sudom, čime je prvi veliki posao završen, kada je dat jedan od ključnih političkih doprinosa ka otvaranju pregovaračkih poglavlja. To naš zajednički uspjeh vrijedan poštovanja, svi su tome doprinijeli, bilo je teško, ali bilo je uspješno.

Neka bude srećna 2014.godina i barem onoliko uspješna, nadamo se i više.

Sve najbolje u Novoj i da se u zdravlju gledamo već u januaru. Prijatno.

